

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

ЗВІТ

ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
У 2022 р.

**Національна академія педагогічних наук
України**

З В І Т

**про діяльність Національної академії
педагогічних наук України
у 2022 році**

Київ 2023

Редакційна комісія:
Кремень В.Г. (голова),
Луговий В.І. (заступник голови),
Топузов О.М. (заступник голови),
Сисоєва С.О., Панок В.Г.,
Ляшенко О.І., Ничкало Н.Г., Саух П.Ю.,
Регейло І.Ю. (секретар)

Звіт про діяльність Національної академії педагогічних наук України у 2022 р. / За заг. ред. В.Г. Кременя. Київ : НАПН України, 2023. 552 с. DOI: <https://doi.org/10.37472/zvit2022>.

Діяльність Національної академії педагогічних наук України у 2022 р. спрямовувалася передусім на забезпечення стабільного і ефективного функціонування наукових установ академії в умовах дії воєнного стану, підвищення внеску вчених у посилення спротиву українського народу російському агресору, наближення перемоги у війні, ефективне післявоєнне відновлення України на інноваційній, високоінтелектуальній, високотехнологічній та високомотивованій основі.

Вчені НАПН України продовжили активну діяльність, зорієнтовану на системний науково-методичний супровід освіти, психологічну підтримку дітей і дорослих у тяжкий для країни час, реалізацію пріоритетів державної освітньо-наукової політики, розв'язання актуальних проблем модернізації освітньої та наукової сфер, інноваційність й обґрунтованість, соціальну і економічну значущість отриманих результатів, їх широке практичне впровадження і використання, реагування на кризові виклики для українського суспільства в цілому та освіти зокрема.

Представлено результати роботи академії, її наукових установ і університету, колективів вчених, дійсних членів і членів-кореспондентів. Охарактеризовано виконання статутних завдань НАПН України і стратегії її розвитку, роботу загальних зборів, методологічних семінарів і Президії НАПН України та розкрито кадровий потенціал установ. Наведено найвагоміші наукові здобутки вчених академії за результатами виконання фундаментальних і прикладних досліджень із зазначенням соціального ефекту впровадження. Всебічно висвітлено експериментальну, видавничу, науково-організаційну, науково-експертну, освітню, міжнародну, науково-інформаційну діяльність, співпрацю з органами державної влади і науковими організаціями, представлення наукових періодичних видань та публікацій вчених у світовій системі наукових комунікацій, проведення науково-практичних масових заходів, а також фінансове забезпечення.

Для освітян, науковців, управлінців, усіх, хто забезпечує функціонування і розвиток освіти, її науковий, методичний, експертний і консультативний супровід, здійснює наукові дослідження та експериментальні розробки і галузі освіти, педагогіки і психології.

© НАПН України, 2023

© Педагогічна думка, 2023

I. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

Діяльність НАПН України в 2022 р. спрямовувалась насамперед на забезпечення стабільного і ефективного функціонування наукових установ академії в умовах дії воєнного стану, підвищення внеску вчених у посилення спротиву українського народу російському агресору, наближення перемоги у війні, ефективне післявоєнне відновлення України на інноваційній, високоінтелектуальній, високотехнологічній та високомотивованій основі.

Вчені НАПН України продовжили активну діяльність, зорієнтовану на системний науково-методичний супровід освіти, психологічну підтримку дітей і дорослих у тяжкий для країни час, реалізацію пріоритетів державної освітньо-наукової політики, розв'язання актуальних проблем модернізації освітньої та наукової сфер, інноваційність й обґрунтованість, соціальну і економічну значущість отриманих результатів, їх широке практичне впровадження і використання, реагування на виклики, що постали перед українським суспільством в цілому та освітою зокрема.

НАПН України у 2022 р. відповідно до указів Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», «Про вдосконалення вищої освіти в Україні», «Про Консультативну раду з питань сприяння розвитку системи загальної середньої освіти», «Про пріоритетні заходи щодо розвитку професійної (професійно-технічної) освіти», «Питання Національної ради з відновлення України від наслідків війни», Плану відновлення України, постанов Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року», Плану заходів на 2017-2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 рр., Національного плану щодо відкритої науки, законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», інших нормативно-правових актів у сфері освіти і науки та згідно із статутом НАПН України здійснювала наукову, експериментальну, експертну та освітню діяльність, спрямовану на наукове і методичне забезпечення функціонування, розвитку та реформування національної освітньої сфери.

У взаємодії з МОН України, Комітетом Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, Національною радою України з питань розвитку науки і технологій, її Адміністративним і Науковим комітетами, Національною та національними галузевими академіями наук, Національним Еразмус+ офісом в Україні щодо євроінтеграції різних ланок освіти, новою Рамковою програмою Європейського Союзу з досліджень та інновацій «Горизонт Європа», іншими програмами та організаціями ЄС НАПН України продовжила активну участь в обґрунтуванні, розробленні та імплементації системи освітнього і наукового законодавства нового покоління, а також у реалізації Угоди про асоціацію між ЄС та Україною, адаптації вітчизняної освітньо-наукової сфери до стандартів

Євросоюзу. Особливу увагу приділено проблемам розвитку інноваційної людини, її здатності гідно відповідати сучасним викликам, формуванню конкурентоспроможного людського капіталу,гуртуванню української нації, громадянського і патріотичного виховання засобами освіти і науки.

Діяльність НАПН України в умовах воєнного стану. З оголошенням воєнного стану в країні, затвердженого і продовженого указами Президента України (bit.ly/3uq23UP; bit.ly/3l5zAAo), НАПН України здійснено передусім організаційні заходи з метою забезпечення дієздатного функціонування наукових установ академії в умовах війни, підвищення їх внеску у посилення національного спротиву російському агресору:

– *оприлюднено заяву НАПН України* (<https://naps.gov.ua/ua/press/releases/2610/>) про категоричне засудження злочинної агресії Російської Федерації; підготовлено листи-звернення до міжнародної наукової спільноти про ці події в Україні;

– *проведено загальні збори НАПН України* (24 травня), на яких розглянуто найважливіші аспекти і підсумки діяльності академії, її Президії, відділень та наукових установ у 2021 р.; визначено завдання академічного колективу на 2022 р. в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України; виключено із складу академії іноземних членів – громадян Російської Федерації та Республіки Білорусь, які не засудили акти агресії проти України цих країн;

– *вжито заходів для ефективного виконання наукових досліджень та науково-організаційної роботи в наукових установах НАПН України.* Погоджено із Міністерством оборони України, Міністерством з питань стратегічних галузей промисловості України та подано до МОН України перелік пріоритетних наукових досліджень та науково-технічних розробок, спрямованих на розвиток новітньої конкурентоспроможної науково-технічної продукції, необхідної в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення. Запроваджено дистанційний та змішаний режими роботи наукових установ;

– *забезпечено системний науково-методичний супровід освіти,* співпрацю з МОН України та закладами освіти. На засіданні Президії НАПН України (21 квітня 2022 р.) розглянуто питання «Про співпрацю з Міністерством освіти і науки України в умовах воєнного стану». Розширено підготовку академічних підручників для базової середньої освіти; підручниками з усіх навчальних предметів/інтегрованих курсів (14 найменувань), яким надано гриф МОН України, забезпечено освітній процес у закладах загальної середньої освіти в 2022/23 навчальному році;

– *активізовано експертну діяльність вчених НАПН України* шляхом надання експертних висновків до законодавчих, нормативно-правових актів, державних рішень і програм тощо; рукописів видавничої продукції для рекомендації їх до публікації; навчальної, навчально-методичної літератури, засобів навчання тощо для надання грифів і свідоцтв МОН України; відгуків (опонування) на дисертації для здобуття наукового ступеня, а також участі вчених НАПН України як наукових експертів та фахових представників у роботі експертних груп, комісій, агентств, програмних комітетів;

– *здійснено психологічний супровід освітянської спільноти*, надання психологічної підтримки населенню в кризових умовах. Забезпечено: психологічну підтримку цивільного населення, переселенців, біженців, дітей та дорослих, бійцям ЗСУ та їхнім сім'ям; проведення тренінгів, курсів підготовки інструкторів з першої психологічної допомоги, методичних онлайн коворкінгів, онлайн-зустрічей, циклу психологічних семінарів для педагогів закладів освіти і психологів, арт-терапевтичних занять для дітей і дорослих; застосування методичного комплексу технік, алгоритмів дій, психоедукаційних плакатів; методичний супровід Всеукраїнського телефону психологічної кризової допомоги для населення України тощо;

– *розширено міжнародну інформаційно-просвітницьку діяльність* та підтримку інформаційної безпеки: розірвано угоди про співпрацю із науковими установами, закладами вищої освіти та за освітніми проектами Республіки Білорусь; розгорнуто активну діяльність з протидії інформаційно-психологічній війні агресора; активізовано співпрацю НАПН України з освітянською та науковою спільнотою Польщі;

– *розгорнуто волонтерську допомогу вчених НАПН України*: підтримано ініціативу президента НАПН України щодо організації збору і перерахування коштів для військовослужбовців, благодійних внесків на матеріально-технічне забезпечення Збройних Сил України; взято активну участь у волонтерській роботі: донорстві; плетенні маскувальних сіток; співпраці з місцевими організаціями територіальної оборони, забезпеченні військових частин медикаментами та амуніцією; забезпеченні продуктами харчування та речами першої необхідності людей літнього віку, людей з інвалідністю та вимушено переміщених осіб; облаштуванні умов у бомбосховищах, участі у забезпеченні проживання евакуйованих осіб тощо.

Виконання Стратегії розвитку НАПН України 2016-2022 рр. відіграло позитивну роль у підвищенні ефективності діяльності академії попри глобальну пандемію COVID-19 та повномасштабне військове вторгнення Російської Федерації. Це дало підстави здійснити системний аналіз здобутків, викликів і перспектив розвитку НАПН України в умовах війни і повоєнного відновлення (SWOT – аналіз) та виокремити сильні і слабкі сторони, можливості і загрози.

До ключових сильних сторін необхідно віднести: спрямування наукової, методичної та освітньої діяльності установ академії на актуальні проблеми та пріоритети державної політики розвитку освітньої і наукової сфер; зв'язок тематики наукових досліджень із запитамі освітньої практики; зорієнтованість наукових досліджень на підтримку базових цінностей освіти включно з орієнтацією на цілісний розвиток особистості, ґрунтування освіти на засадах людиноцентризму; самоврядність НАПН України та сформованість у НАПН України наукових установ, здатних науково і методично забезпечувати усі ланки освіти; наявність у структурі академії єдиних в Україні потужних установ у галузі психологічної науки; розвиток в НАПН України наукових установ з досвідом міжнародної діяльності, зокрема реалізації проектів Програми ЄС Еразмус+; партнерські зв'язки та активну співпрацю із профільним та іншими

парламентськими комітетами, Міністерством освіти і науки України та іншими міністерствами, Національною і національними галузевими академіями наук України, іншими організаціями, агентствами, закладами освіти тощо; міждисциплінарність колективів наукових установ НАПН України; розширення практики фахових консультацій та експертизи у ході ухвалення рішень на різних рівнях управління; функціонування Електронної бібліотеки НАПН України тощо.

Водночас розвиток України, прагнення держави і суспільства до глибоких системних змін, виклики війни і повоєнного відновлення зобов'язують суттєво поліпшити наукове і методичне забезпечення освітнього простору країни та відповідно потребують своєчасного корегування наукової діяльності НАПН України. Саме тому НАПН України згідно із її статутними завданнями, визначеними законами України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про освіту», «Про вищу освіту» й іншими, має сконцентрувати увагу на посиленні академічного потенціалу, примноженні та оптимальному використанні наявних інтелектуальних, творчих, організаційних, кадрових, фінансових та інформаційних ресурсів, здійсненні якісних, конкурентоспроможних, затребуваних теорією і практикою наукових досліджень та експериментальних розробок.

Це вимагає розроблення Стратегії розвитку НАПН України на 2023-2027 рр., яка б давала чіткі орієнтири подальшого вдосконалення академії і передбачала:

- уточнення місії, візії, цінностей та правових засад і статутних завдань НАПН України в умовах сучасних викликів і законодавчих вимог в освітньо-науковій сфері, зокрема в період дії воєнного стану і повоєнного відновлення країни;

- формування системи пріоритетів розвитку в умовах воєнного стану і поствоєнного періоду;

- завдання і шляхи реалізації пріоритетів розвитку;

- очікувані результати розвитку НАПН України до 2027 року;

- вдосконалення інструментів вимірювання і оцінювання виконання завдань і відповідності пріоритетам розвитку;

- орієнтовні щорічні індикатори розвитку.

Виконання Плану з реформування НАПН України здійснювалося згідно з відповідним розпорядженням Кабінету Міністрів України від 4 серпня 2021 р. № 911-р та наказом НАПН України від 18 серпня 2021 р. № 53 о.д. У звітному році вжито заходів щодо: проведення інвентаризації земельних ділянок, майнових комплексів та матеріально-технічної бази академії, огляду витрат державного бюджету у сфері наукової і науково-технічної діяльності; вдосконалення організаційної структури академії, мережі наукових установ та їх структурних підрозділів; внесення змін до Статуту НАПН України; проведення аналізу та актуалізації тематики наукових досліджень і розробок академії, скорочення строків їх виконання та збільшення частки прикладних досліджень, а також забезпечення конкурсного відбору проектів наукових досліджень; підвищення ефективності впровадження результатів наукових досліджень;

активізації публікаційної активності у наукометричних базах та участі у міжнародному співробітництві; ефективного впровадження результатів завершених наукових досліджень і розробок та забезпечення популяризації наукових досягнень тощо. Президією НАПН України прийнято рішення стосовно продовження реформування академії відповідно до нових викликів воєнного часу та повоєнного відновлення.

Наукові здобутки. З-поміж найвагоміших результатів наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок у звітному році необхідно відзначити такі.

Відділення філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки НАПН України:

– обґрунтовано, що філософія людиноцентризму зумовлює розвиток і адаптацію людської самосвідомості до сучасного соціально-культурного середовища, детермінованого інформаційно-технологічними процесами; зміщення акценту на мережеву комунікацію призводить до втрати людиною орієнтирів, необхідних для продуктивної діяльності в складнощах і суперечностях багатомірного цифрового світу (<https://doi.org/10.31470/2309-1797-2022-31-2-78-94>);

– визначено сучасні тенденції компаративістських міждисциплінарних досліджень; основні етапи міждисциплінарного порівняльного педагогічного дослідження з урахуванням європейського досвіду (<https://doi.org/10.32405/978-617-8124-17-5-2021-350>);

– розроблено методичку військово-патріотичного виховання учнів у процесі спортивно-ігрової, фізкультурно-масової та фізкультурно-оздоровчої діяльності (<https://lib.iitta.gov.ua/732066/>);

– створено програму патріотичного виховання молодших школярів з урахуванням виховного потенціалу освітніх предметів гуманітарного циклу, фізичної культури та інтегративного курсу «Я у світі» (1-2; 3-4 класів) (<https://lib.iitta.gov.ua/732074/>);

– спільно з МОН України та Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді розроблено наскрізну навчальну програму та методичні рекомендації для закладів позашкільної освіти «Основи безпеки життєдіяльності в умовах бойових дій» для подолання та попередження небезпек війни (<https://mon.gov.ua/ua/news/osnovi-bezpeki-zhittyedyalnosti-v-umovah-bojovih-dij-metodichni-rekomendaciyi-dlya-pozashkillya>);

– з'ясовано особливості формування екологічної компетентності здобувачів освіти в контексті воєнних екологічних злочинів та необхідності відновлення територій, постраждалих внаслідок бойових дій (<https://lib.iitta.gov.ua/732064/>);

– опубліковано оглядове видання «Освіта в реаліях війни: орієнтири міжнародної спільноти» для розробників освітньої політики, управлінців, педагогів, батьків, широкої педагогічної громадськості (<https://doi.org/10.32405/978-966-644-614-8-2022-55>);

– узагальнено досвід Європейського Союзу із інтеграції українських дітей та молоді до систем освіти держав-членів ЄС, визначено орієнтири забезпечення

неперервності освіти в умовах війни та включення біженців і внутрішньо переміщених осіб в освітній процес (<https://doi.org/10.32405/978-966-983-360-0-2022-70>);

– створено серію інфогайдів для педагогів закладів освіти, вихованців дитячих громадських об'єднань з метою оптимізації роботи, спрямованої на формування навичок безпечної поведінки у дітей та учнівської молоді в цифровому просторі (<https://ipv.org.ua/2022/hayd-35-stratehiy-dlia-krytychnoho-myslennia/>);

– визначено особливості реалізації компетентнісно орієнтованих освітніх технологій у цифровому освітньому середовищі закладів загальної середньої освіти під час дії воєнного стану (<https://lib.iitta.gov.ua/733779/>);

– на основі компетентнісного підходу розроблено діагностичний комплекс оцінки якості освіти дітей раннього та дошкільного віку в умовах дії воєнного стану (<https://www.sciedupress.com/journal/index.php/jct/article/view/22508>);

– упорядковано бібліографічну інформацію про міжнародні та всеукраїнські педагогічні читання (1993-2020), присвячені аналізу творчої спадщини В.О. Сухомлинського (<https://dnpb.gov.ua/ua/?ourpublications=31698>); рідкісні педагогічні видання німецькою мовою другої половини XIX – початку XX ст. із фонду ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського (<https://dnpb.gov.ua/ua/?ourpublications=31683>);

– започатковано онлайн-проект «Педагоги України: пам'ятаємо, шануємо» на основі електронного ресурсу «Видатні педагоги України та світу» для поширення у суспільстві інформації про життя та творчу спадщину українських педагогів (https://www.facebook.com/hashtag/педагоги_україни);

– розроблено типову навчальну програму навчальної дисципліни «Історія танцю» середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти із хореографічного мистецтва початкового професійного спрямування, класів народно-сценічного танцю, бального танцю, класичного танцю, сучасного танцю (<http://arts-library.com.ua/xmlui/handle/123456789/1024>).

Відділення психології та спеціальної педагогіки НАПН України:

– визначено шляхи допомоги дітям, які отримали психічні травми (в тому числі, внаслідок війни); проаналізовано складні ситуації та підготовлено конкретні рекомендації вихователям, вчителям, батькам (<https://lib.iitta.gov.ua/733352/>);

– створено методики і технології надання психологічної і соціально-педагогічної допомоги педагогічним працівникам закладів освіти у виконанні їхньої професійної діяльності в умовах війни (<https://lib.iitta.gov.ua/733538/>);

– обґрунтовано змістові та функціональні характеристики психологічних наслідків пандемії COVID-19 в Україні, розроблено модель розвитку резильєнтності особистості у період пандемії, виділено типи та індикатори резильєнтності, розроблено тренінги подолання негативних наслідків пандемії COVID-19 (<https://lib.iitta.gov.ua/732913/>).

Розроблено:

– концепцію психологічного забезпечення соціального прогнозування як науково-теоретичної та предметно-практичної діяльності, дворівневої системи психологічних принципів та підходів до прогнозування соціальних процесів, а також побудованих на їх основі теоретичних (соціально-психологічних) моделей розроблення стратегій і технологій такого прогнозування (<https://doi.org/10.33120/popp-Vol25-Year2022-91>);

– концепцію психологічної інтенсифікації медіаосвіти як ключової інновації освіти майбутнього; закономірності зв'язку ефектів дистанційної співприсутності із психологічним благополуччям мігрантів та закономірності медіатравматизації війни; інноваційні засоби розвитку медіаосвіти; комплекс навчальних програм та діагностичного інструментарію інноваційної медіаосвіти для різних категорій в дистанційному форматі; набір тілесноорієнтованих психологічних засобів супроводу медіаосвіти в дистанційному форматі; морально-ціннісну світоглядну модель взаємодії суб'єктів у кіберпросторі; шість нових авторських методик; стандартизацію наскрізної медіаосвіти внесенням критеріїв медіаграмотності до Державного стандарту базової середньої освіти (<https://bit.ly/3Y1TevB>; <https://bit.ly/427SrLY>; <http://mediaosvita.org.ua/book/mediapsychology-of-war-time/>);

– трирівневу систему першої психологічної допомоги, яка передбачає: проведення дебрифінгу; реалізацію практик психологічної допомоги; диференціацію психологічних проблем і психічних розладів та організацію відповідної психологічної роботи; технології: створення безпечного освітнього середовища «Шість кроків до безпеки» та розвитку готовності громадян до конструктивної поведінки в надзвичайній ситуації; алгоритм вибудовування учасниками освітнього процесу комунікативного простору в умовах надзвичайної ситуації; комплекс методик дослідження особливостей саморегуляції особистості в умовах надзвичайних ситуацій; програми тренінгу «Формування навичок саморегуляції працівників закладів освіти в умовах надзвичайних ситуацій» (<https://doi.org/10.33120/popp-Vol26-Year2022-105>);

– моделі кризової взаємодії педагогічної спільноти, сім'ї та громади з питань третинної профілактики суїциду або його спроби в закладі освіти; соціально-психологічні технології покрокової реалізації протоколу третинної профілактики (поственції) суїциду або його спроби в закладі освіти з урахуванням вимог вимушеного переходу на дистанційне навчання під час війни; алгоритм кризової взаємодії суб'єктів освітнього процесу, зокрема в умовах війни;

– психологічний алгоритм формування фрустраційної толерантності, який надає дієві способи оптимізації внутрішнього стану особистості та передбачає застосування комплексу найактуальніших психотерапевтичних підходів, методів когнітивно-поведінкової та емоційно-образної терапії, корекційних методик (способів релаксації, дихальних вправ), технік майндфулнес (медитаційних практик, йоги, візуалізації), позитивного мислення, когнітивної реструктуризації

та рефреймінгу задля подолання негативних та нав'язливих думок (<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733831>);

– структурно-процесуальну та структурно-сміслову моделі наративного конструювання досвіду особистості; з'ясовано основні закономірності дискурсивного конструювання особистісного досвіду, вікові особливості, які сприяють формуванню здатності до дискурсивного конструювання досвіду, виокремлено ознаки конструювання досвіду працівниками освіти та користувачами соціальних мереж (<https://lib.iitta.gov.ua/731506/>);

– технології виявлення особливих мовленнєвих потреб і їхнього задоволення в закладах освіти (як у спеціальних, так і з інклюзивними умовами навчання) для дітей різних вікових груп;

– психолого-педагогічні технології дистанційної допомоги дітям з мовленнєвими порушеннями та модель координованої системи корекційно-розвиткової допомоги дітям з порушеннями інтелектуального розвитку помірного ступеня (<https://lib.iitta.gov.ua/732630/>);

– методику діагностики соціального інтелекту у дітей середнього та старшого дошкільного віку із інтелектуальними труднощами легкого ступеня на основі поєднання номотетичного та ідеографічного підходів.

Відділення загальної середньої освіти і цифровізації освітніх систем НАПН України:

– розроблено низку технологій компетентнісно орієнтованого навчання у початковій школі, спрямованих на досягнення освітніх результатів, передбачених Державним стандартом початкової освіти: технологію інтегрованого навчання молодших школярів, технологію формування у них прогностичних умінь, медіаграмотності засобами мовно-літературної галузі, умінь роботи з даними, технології оцінювання особистісних і навчальних досягнень учнів початкової школи; підготовлено методичний ресурс для впровадження в практику зазначених технологій із урахуванням особливостей циклів початкової освіти (https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2023/01/1_Naukovy_zvit_2020_2022.pdf);

– з'ясовано особливості організації освітнього процесу в умовах непередбачуваних глобальних впливів (пандемія, воєнний стан), тенденції трансформації форм, методів і засобів індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу, розроблено технології формування індивідуальних освітніх траєкторій учнів закладів загальної середньої освіти всіх рівнів (<https://lib.iitta.gov.ua/733986/1/Anotovani-rezultaty-za-2022-rik-2.pdf>);

– теорію і методику навчання збагачено методичною системою інтегрованого навчання історії та громадянської освіти в гімназії, методикою формування читацької грамотності учнів 5-6 класів гімназії у процесі вивчення української літератури (<http://yakistosviti.com.ua/uk/Ukrayinska-literatura-2021#calameo-1>); методикою навчання іноземних мов на адаптаційному етапі базової середньої освіти, що передбачає інтегроване оволодіння мовою і культурою відповідної країни і формування міжкультурної іншомовної

комунікативної компетентності учнів як стратегічної мети сучасної шкільної іншомовної освіти; методиками наукової освіти обдарованих учнів (<https://bit.ly/42aJK0>);

– обґрунтовано і впроваджено інноваційний підхід до розроблення навчально-методичного забезпечення реалізації Державного стандарту базової середньої освіти, що передбачає створення на єдиних методологічних засадах навчальних програм, системи підручників і навчальних посібників з усіх предметів для 5-9 класів, а також методичного супроводу їх застосування в освітньому процесі; підготовлено 12 нових підручників для 6 класу Нової української школи (<https://undip.org.ua/modelni-navchalni-prohramy-dlia-5-6-klasiv/>);

– запропоновано модель інформаційно-цифрового навчального середовища закладу загальної середньої освіти, з'ясовано його основні організаційно-педагогічні функції та умови застосування, зокрема в умовах воєнного стану; підготовлено рекомендації вітчизняним фахівцям щодо побудови й розвитку такого середовища (<https://lib.iitta.gov.ua/734207/>);

– проаналізовано стан науково-методичного забезпечення цифровізації усіх ланок української освіти, окреслено завдання на перспективу, розроблено рекомендації щодо подальшої цифрової трансформації вітчизняного освітнього простору (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4223>).

Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України.

У сфері професійної (професійно-технічної) і фахової передвищої освіти розроблено:

– концептуальні засади консультування із молодіжного підприємництва в закладах професійної (професійно-технічної) освіти (<https://bit.ly/3FxlVON>) з узагальненням досвіду функціонування центрів кар'єри та інших структурних підрозділів закладів цієї освітньої ланки, покликаних сприяти розвитку підприємницької компетентності майбутніх кваліфікованих робітників, їх готовності до відкриття і ведення власної справи (<https://lib.iitta.gov.ua/733742/>);

– методичні основи застосування цифрових технологій у підготовці кваліфікованих робітників (<https://doi.org/10.52256/2710-3560.2022.96.06>), положення щодо вдосконалення класифікації цифрових технологій, що застосовуються у професійній підготовці кваліфікованих робітників в умовах дії воєнного стану (<https://jrnl.ivet.edu.ua/index.php/1/article/view/705/928>; <https://bit.ly/42zSUXJ>);

– методологічні підходи до моніторингових досліджень у професійній освіті (системний, інформаційний, технологічний, кваліметричний та кластерний) (<http://elar.khmn.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/12500/1/MASE-2022-37-41.pdf>); технологію створення цифрового портфоліо здобувачів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти (<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733746>); вебпортал з моніторингу освітньо-професійних досягнень здобувачів та кар'єрного зростання випускників професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти (<https://dgtl-portfolio.ivet.edu.ua/>);

– принципи, педагогічні умови і методичну систему оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти (<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733687>) та методику оцінювання компетентностей (освітніх результатів) здобувачів фахової передвищої освіти (<http://lib.iitta.gov.ua/729577/https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733686>).

У сфері педагогічної освіти і освіти дорослих:

– взято участь у доопрацюванні та підготовці до голосування у першому читанні проекту Закону України «Про освіту дорослих», внесеного для розгляду до Верховної Ради України (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2874-20#Text>);

– розроблено загальні (пов'язані із трендами професійного розвитку педагогічних і науково-педагогічних працівників закладів формальної і неформальної освіти) й особливі (пов'язані із розвитком андрагогічної компетентності педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих) тенденції професіоналізації; здійснено консультування щодо розвитку андрагогічної компетентності педагогів, організації наукових досліджень з проблем освіти дорослих (<https://lib.iitta.gov.ua/733989>);

– визначено принципи та методи особистісно-професійного підходу до формування психологічної готовності педагогічного персоналу, психологічні детермінанти та психологічний механізм гармонізації психологічного здоров'я педагога;

– створено об'єднання інституцій-партнерів «Педагогічна синергія»; підготовлено аналітичні матеріали «Практична підготовка майбутніх педагогів у закладах вищої педагогічної освіти: українські реалії, зарубіжний досвід», у яких представлено результати моніторингового дослідження практичної підготовки майбутнього педагога на бакалаврському, магістерському і докторському освітніх рівнях у закладах вищої педагогічної освіти; висвітлено особливості практичної підготовки вчителя у закладах вищої педагогічної освіти; схарактеризовано проблеми впровадження педагогічної інтернатури в Україні (<https://ipoodhab.com/pedagogical-synergy>).

Відділення вищої освіти НАПН України:

– модернізовано механізми розвитку науково-педагогічного потенціалу університетів України у контексті розширення інституційної автономії; узагальнено провідний вітчизняний та зарубіжний досвід щодо політики та механізмів забезпечення ефективності освітньої діяльності в університетах у контексті євроінтеграції, підвищення дослідницької спроможності університетів України у контексті імплементації концепції «Відкрита наука», формування політики та реалізації соціальної відповідальності університетів в умовах війни та повоєнного відновлення (<https://cutt.ly/F9Wz1AW>; <https://cutt.ly/U9WzPkT>);

– розроблено модель технології гедгантінгу з пошуку і добору кандидатів на управлінські посади закладу вищої освіти; концепцію університету часів війни та повоєнного відновлення як генератора нових знань, інноваційних рішень для розв'язання проблем, спричинених війною, рушія (драйвера) суспільних змін, медіатора між різними партнерами та спільнотами, залученими

до проєктів з відновлення, реформування, зцілення (<https://doi.org/10.28925/2312-5829.2022.25>; <https://cutt.ly/79GS4p7>);

– розроблено: концепцію діяльності освітнього/наукового технопарку; методологію педагогічного оцінювання й експертизи результатів розвитку освітніх систем і персоналу закладів освіти; класифікацію, матрицю відбору, створення і модифікації креолізованих навчальних текстів у контексті цифрової дидактики; типологію освітніх траєкторій, принципи відбору і структурування змісту підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників в умовах онлайн навчання; моделі: варіативні моделі організації освітнього процесу на курсах підвищення кваліфікації для задоволення освітніх потреб слухачів, запитів замовників освітніх послуг і стейкхолдерів; адаптивну модель професійного розвитку керівних кадрів освіти, педагогічних і науково-педагогічних працівників в умовах відкритого університету післядипломної освіти (<https://cutt.ly/19GDQNo>); логістичну модель управління розвитком закладу професійної освіти; дворівневу модель моніторингу якості професійної підготовки кваліфікованих робітників; психологічного благополуччя в умовах відкритої освіти; управління інноваційною діяльністю закладу професійної (професійно-технічної) освіти (<https://cutt.ly/19GDQNo>); модель формування готовності до професійної мобільності учасників освітнього процесу в умовах реформування вищої освіти, формування людського потенціалу й інноваційної активності підприємств, вибору й оперативності процесу розроблення та трансферу інновацій;

– упроваджено моделі Українського відкритого університету післядипломної освіти як цифрової екосистеми та цифрового двійника Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти»; організації групової взаємодії в умовах змішаного навчання; психологічного благополуччя педагогічних (науково-педагогічних) працівників в умовах відкритої освіти; інноваційної діяльності закладів професійної (професійно-технічної) освіти;

– з'ясовано ймовірні тенденції розвитку освіти дорослих в Україні до 2030 р. на засадах методології компаративних досліджень;

– розроблено: технології трансформації професійного розвитку фахівців в умовах відкритого університету; діяльності освітнього/наукового технопарку для підтримки розвитку інновацій в освіті та розвитку у науково-педагогічних працівників і керівників освіти здатностей до експертизи і науково-методичного супроводу інновацій; проєктування індивідуальної освітньої траєкторії педагогічних (науково-педагогічних) працівників; мотивації викладачів коледжів до фахового самовдосконалення у відкритому освітньому середовищі; управління професійним розвитком зазначених працівників в умовах відкритої освіти; інформаційного забезпечення процесу формування людського потенціалу підприємства;

– створено методики розгортання, адміністрування та використання єдиної цифрової хмаро орієнтованої системи управління навчанням магістрів і докторів філософії у галузях знань «01 Освіта/Педагогіка», «05 Соціальні та поведінкові

науки» (<https://cutt.ly/Z9GDzPB>); алгоритми та стратегічну схему стійкого фінансування критичної інфраструктури за рахунок бюджетних коштів, міжнародної допомоги, репарацій, кредитів, лізингу, ленд-лізу, грантів; структурну схему процесуальної організації стійких фінансових відносин у господарському просторі; алгоритм побудови системи стійких фінансів у державі; основні напрями національної політики щодо розвитку стійкого фінансування на період до 2025 року; комплекс заходів з поширення ініціатив стійкості у фінансовій діяльності органів публічної влади.

Кадровий потенціал НАПН України. У звітному році чисельність:

– наукових працівників установ НАПН України зменшилася на 12 осіб і склала 813 осіб. Серед них за основним місцем роботи працювали 570 вчених: 149 докторів наук, 264 кандидати наук, 157 осіб без наукового ступеня;

– науково-педагогічних і педагогічних працівників у НАПН України становила відповідно 135 і 44 особи. За основним місцем роботи працювали 109 науково-педагогічних працівників, з них 26 докторів наук, 66 кандидатів наук, 17 осіб без наукового ступеня та 42 педагогічні працівники, серед яких 1 кандидат наук та 41 особа без наукового ступеня;

– членів НАПН України (на 1 січня 2023 р.) склала 150 осіб, з них 68 дійсних членів (академіків) і 82 члени-кореспонденти, з-поміж яких 25 дійсних членів (академіків) (37 %) та 19 членів-кореспондентів (23 %) працюють у НАПН України за основним місцем роботи;

– іноземних членів академії налічувала 26 осіб, почесних академіків – 27 осіб; рішенням загальних зборів НАПН України позбавлено статусу іноземних членів НАПН України та виключено із їх складу 9 російських і 2 білоруські громадяни. Рішенням Президії НАПН України позбавлено звання «Почесний доктор НАПН України» громадянина РФ.

Загальні збори та методологічні семінари НАПН України. У 2022 р. відбулися дві сесії загальних зборів НАПН України:

– 24 травня – «Про діяльність НАПН України у 2021 році та завдання на 2022 рік» (<https://doi.org/10.37472/zvit2021>). У доповіді президента НАПН України, акад. В.Г. Кременя (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4137>) представлено найважливіші здобутки і підсумки діяльності НАПН України, її Президії, відділень та наукових установ у 2021 р. і завдання академічного колективу на 2022 р. в умовах воєнного стану та з орієнтацією на післявоєнне відновлення України. Наголошено, що діяльність НАПН України у 2021 р. здійснювалася в умовах екстремальних внутрішніх і зовнішніх викликів, які потребували максимального напруження сил і національного єднання. Насамперед це відкрита збройна агресія Росії, яка почалася ще у 2014 р., і вперше загальні збори відбувалися в умовах повномасштабної війни, нав'язаної Україні. Зазначено, що в 2021 р. НАПН України оперативно і системно реагувала на сучасні виклики актуальними науковими дослідженнями в освіті, педагогіці і психології, здійсненням законодавчо покладеного на неї наукового і методичного забезпечення освітньої сфери. Проаналізовано наукову, експериментальну, науково-організаційну, науково-експертну, науково-

інформаційну, освітню, видавничу, міжнародну діяльність, співпрацю з органами державної влади і науковими організаціями, публікаційну активність вчених у світовій системі наукових комунікацій, проведення науково-практичних масових заходів, а також фінансове забезпечення. Загальними зборами визначено, що в умовах воєнного стану академії загалом та кожній її установі потрібно мобілізувати внутрішні ресурси і накопичений потенціал з метою максимального прискорення перемоги у війні, нав'язаній Російською Федерацією, та повоєнного відновлення України на високотехнологічній і високодуховній основі, що має й надалі консолідувати українську націю, створювати необхідні умови для входження країни в Євросоюз.

На розгляд загальних зборів академії також було винесено питання щодо позбавлення статусу іноземних членів НАПН України громадян Російської Федерації та Республіки Білорусь, з боку яких відсутнє відповідне реагування на віроломне військове вторгнення РФ в Україну, зокрема з території Білорусі, що суперечить основним принципам та цінностям НАПН України, інтересам і авторитету української держави та завдає значної шкоди авторитетові академії;

– 18-19 листопада – «Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи» з представленням доповіді, підготовленої вченими Відділення загальної середньої освіти і цифровізації освітніх систем НАПН України (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4223>). Наведено результати досліджень і досвід освітян щодо цифровізації освітнього процесу в закладах освіти різних рівнів спочатку під час пандемії COVID-19, а потім в умовах дії воєнного стану, спрямовані на дошкільну освіту, повну загальну середню освіту, освіту дітей з особливими освітніми потребами, освіту обдарованих учнів, професійну, професійно-технічну, фахову передвищу, вищу освіту, підвищення кваліфікації наукових, науково-педагогічних і керівних кадрів освіти та ін. Розкрито найбільш знакові ініціативи щодо цифровізації української освіти, у започаткуванні та реалізації яких беруть активну участь вчені академії. На основі аналізу нинішнього етапу цифровізації вітчизняної освіти та з метою концентрації зусиль вчених, педагогічної громадськості, менеджерів освіти на визначальних її напрямках учасники загальних зборів НАПН України схвалили підготовлені НАПН України Рекомендації щодо цифрової трансформації освіти України;

– 17 листопада 2022 р. – методологічний семінар «Науково-методичне забезпечення розвитку професійної освіти в умовах нових викликів» (Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України, <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4218>). Мета проведення семінару – обґрунтування методологічних, теоретичних і практичних проблем розвитку професійної освіти в умовах нових викликів та визначення конструктивних способів їх розв'язання у воєнний та повоєнний час.

Діяльність Президії НАПН України. Проведено 14 (10 планових і 4 позачергові) засідань Президії НАПН України, на яких розглянуто 268 питань і прийнято відповідні постанови із статутної діяльності академії:

– розглянуто питання щодо продовження повноважень президента, віцепрезидентів, академіків-секретарів відділень НАПН України, затверджено на посадах вчених секретарів відділень та відтерміновано проведення раніше оголошених виборів керівників наукових установ академії до скасування в Україні воєнного стану;

– визначено роботу відділень та наукових установ НАПН України в умовах воєнного стану (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4118>). Оприлюднено заяву керівництва НАПН України про засудження злочинної воєнної агресії Російської Федерації (<https://doi.org/10.37472/SaveUkraine>), розіслано листи-звернення до міжнародної наукової спільноти про події в Україні у зв'язку із агресією (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4138>);

– зазначено, що вчені НАПН України активно долучилися до інформаційно-просвітницької діяльності, підтримки інформаційної безпеки та волонтерської допомоги;

– проведено спільне засідання Президії НАПН України і Комітету педагогічних наук Польської академії наук (ПАН), у ході якого обговорено і схвалено результати багаторічної співпраці НАПН України та Комітету педагогічних наук ПАН; засуджено збройну агресію Російської Федерації проти України, грубе порушення норм міжнародного права, геноцид українського народу; відзначено допомогу Уряду Республіки Польща, Комітету педагогічних наук ПАН, закладів освіти Польщі громадянам України, дітям, науковим, науково-педагогічним працівникам, які, захищаючись від війни, знайшли прихисток у Польщі. Визначено і схвалено пропозиції щодо подальшої спільної діяльності, прийнято спільну постанову;

– проаналізовано наукову і науково-організаційну діяльність установ академії за 2018-2022 рр.:

- Інституту цифровізації освіти НАПН України (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4143>);

- Інституту обдарованої дитини НАПН України (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4207>);

- Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4208>);

- Інституту проблем виховання НАПН України (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4226>);

- Інституту педагогіки НАПН України (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4238>);

– проаналізовано освітню, науково-організаційну та фінансово-господарську діяльність ДЗВО «Університет менеджменту освіти» за 2018-2022 рр. (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4219>);

– створено Центр раннього розвитку дитини та дошкільної освіти Інституту проблем виховання НАПН України;

– обговорено науково-аналітичні доповіді:

- «Про морально-психологічний стан українського суспільства в умовах широкомасштабної російської агресії: нагальні виклики і відповіді»

(<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4124>). Доповідь, підготовлену вченими Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, представлено чл.-кор. НАПН України, директором інституту М.М. Слюсаревським на спільному засіданні Президії НАН України і НАПН України 4 травня 2022 р., на якому прийнято спільну постанову «Оцінки соціально-психологічного стану населення України в умовах війни». Доповідь розіслано органам державного управління для можливого використання в роботі;

- «Про результати опитування учнів, батьків і вчителів щодо освітніх проблем в умовах дії воєнного стану», підготовлену вченими Інституту обдарованої дитини НАПН України. Мета опитування – визначення факторів впливу війни на систему загальної середньої освіти (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4142>);

- «Психологічний аналіз трансформації освітнього простору в умовах воєнного часу та завдання, які з нього випливають», підготовлену вченими Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України;

  - здійснено аналіз результатів виконання установами НАПН України:

- наукового дослідження про теоретико-методичні засади навчання дітей з порушеннями слуху в умовах модернізації освіти (Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4135>);

- забезпечення якості підготовки докторів філософії за спеціальністю «011 Освітні, педагогічні науки» (Інститут вищої освіти НАПН України, <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4141>);

- експерименту всеукраїнського рівня «Стандартизація наскрізної соціально-психологічної моделі масового впровадження медіаосвіти у вітчизняну педагогічну практику» (наказ МОН України від 18 серпня 2017 р. № 1199) (Інститут соціальної та політичної психології НАПН України);

  - розглянуто питання про співпрацю з МОН України в умовах воєнного часу (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4121>) та виконання у 2022 р. Програми спільної діяльності МОН України та НАПН України на 2021-2023 рр. (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4215>);

  - затверджено Концепцію виховання дітей та молоді в цифровому просторі (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4206>), підготовлену вченими НАПН України;

  - розглянуто виконання у 2022 р. та в цілому Програми спільної діяльності НАН України та НАПН України на 2020-2022 роки (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4237>), а також проєкт нової Програми спільної діяльності НАН України і НАПН України на 2023-2025 рр.;

  - затверджено плани заходів НАПН України, зокрема щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 року; відкритої науки;

  - внесено зміни до перспективних тематичних планів наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок наукових установ НАПН України, урахуваючи необхідність дослідження актуальних соціально-

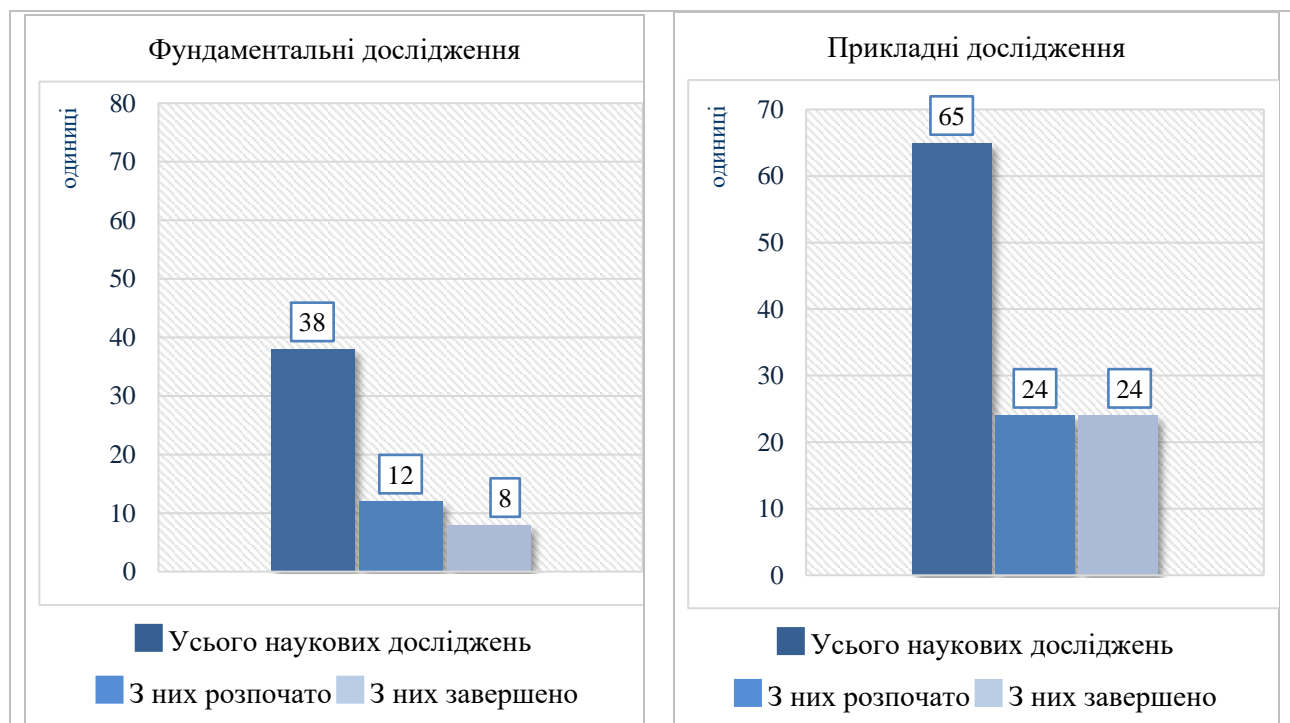
психологічних проблем воєнного часу та повоєнного відновлення, створення новітньої конкурентоспроможної наукової продукції згідно з Планом відновлення України та приведення сфери освіти у відповідність до стандартів і рекомендацій Європейського Союзу у зв'язку із наданням Україні статусу кандидата для вступу в ЄС;

– розглянуто науково-організаційні питання, з-поміж яких: затвердження вчених рад наукових установ академії, їх статутів; погодження проєктів державного замовлення на підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів і підвищення кваліфікації (післядипломна освіта) тощо;

– ухвалено рішення з питань кадрової політики: відтерміновано вибори керівників установ, продовжено їх повноваження та повноваження їх заступників, вчених секретарів у зв'язку із запровадженням воєнного стану; розглянуто подання із присвоєння почесних звань, відзначення державними нагородами та нагородами НАПН України відомих вчених, діячів освіти тощо;

– розглянуто питання фінансово-економічної діяльності академії тощо.

Виконання наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок. За тематичними планами наукових установ НАПН України виконувалися 103 наукові дослідження, із яких 38 фундаментальних та 65 прикладних, з-поміж них 2 прикладні наукові дослідження за участю молодих вчених та 5 прикладних наукових досліджень з проблем розвитку освіти, що потребують невідкладного розгляду, за 19 науковими напрямками. У 2022 р. розпочато 36 наукових досліджень, завершено – 32 (рис. І.1.).

Рис. І.1. Кількість наукових досліджень, які виконувалися у наукових установах НАПН України у 2022 р.

Усього за результатами наукових досліджень вченими наукових установ та членами НАПН України опубліковано близько 2,5 тис. праць, зокрема 63 монографії, 32 підручники, 129 навчальних програм і посібників, 59 методичних посібників і рекомендацій, 16 словників і довідників, 44 збірники наукових праць, 995 статей у фахових виданнях та більше 1,1 тис. інших видів видавничої продукції (табл. І.1.).

Таблиця І.1

Кількість наукових праць, опублікованих у 2022 р.

№ з/п	Назва відділення	Монографії	Підручники	Навчальні програми	Навчальні посібники	Методичні посібники	Методичні рекомендації	Словники і довідники	Збірники наукових праць	Статті у фахових виданнях	Інше*	Усього
1	Відділення філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки	17	8	10	14	–	2	–	3	206	704	964
2	Відділення психології та спеціальної педагогіки	11	–	13	25	–	16	7	20	398	279	769
3	Відділення загальної середньої освіти і цифровізації освітніх систем	8	20	20	32	11	14	5	3	263	19	395
4	Відділення професійної освіти і освіти дорослих	19	4	3	7	9	5	4	4	84	112	251
5	Відділення вищої освіти	8	–	2	3	2	–	–	14	44	–	73
Усього		63	32	48	81	22	37	16	44	995	1114	2452

У наукових установах НАПН України за завершеними у 2022 р.:

– 8 фундаментальними науковими дослідженнями, що виконувалися за 5 напрямками, підготовлено 562 одиниці наукової, виробничо-практичної, навчальної і довідкової продукції. Зокрема, наукової (монографії, препринти) – 13 рукописів, виробничо-практичної (практичні посібники, методичні посібники, методичні рекомендації) – 9, навчальної (навчальні програми, підручники) – 5, довідкової (покажчики) – 1, статей – 534, з них друкованих та електронних видань – 953 одиниці: наукової продукції – 13, виробничо-практичної – 9, навчальної – 5, довідкової – 1, статей – 534;

– 24 прикладними науковими дослідженнями, які виконувалися за 9 напрямками, підготовлено більше 1,3 тис. одиниць продукції. Зокрема, наукової

(монографії, препринти) – 6, виробничо-практичної (практичні посібники, методичні посібники, методичні рекомендації) – 41, навчальної (підручники, навчальні посібники, навчальні програми) – 17, довідкової (словники, довідники, каталоги, інше (інформаційні бюлетені, бібліографічні покажчики, електронні ресурси) – 52, статей – понад 1,2 тис., із них друкованих та електронних видань – більше 1,3 тис. одиниць: наукової продукції – 6, виробничо-практичної – 38, навчальної – 17, довідкової – 52, статей – більше 1,2 тис.

Виконання конкурсних проєктів НАПН України на грантовій основі Національного фонду досліджень України в 2022 р. було тимчасово призупинено з огляду на коригування фінансування в умовах воєнного стану. У звітному році передбачалася реалізація таких наукових досліджень:

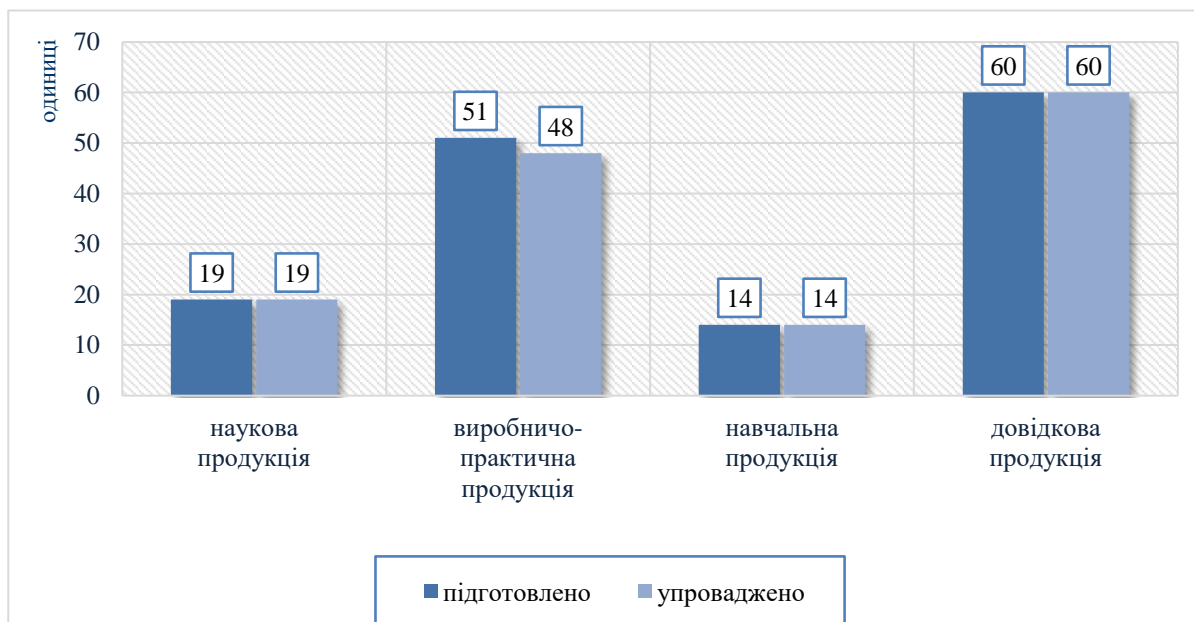
– «Постковідна соціально-психологічна реабілітація учасників освітнього процесу в діяльності працівників психологічної служби» (керівник – чл.-кор. НАПН України В.Г. Панок, директор Українського науково-методичного центру практичної психології та соціальної роботи, реєстраційний № 2021.01/0198, 2022-2024 рр., фінансування понад 9,9 млн грн), переможця конкурсу Національного фонду досліджень України 2021 р. за напрямом «Наука для безпеки та сталого розвитку України»;

– «Хмаро орієнтовані системи відкритої науки у навчанні і професійному розвитку вчителів» (керівник – д-р пед. наук М.П. Шишкіна, завідувач відділу хмаро орієнтованих систем інформатизації освіти Інституту цифровізації освіти НАПН України, реєстраційний № 2020.02/0310, 2020-2022 рр., фінансування понад 3,8 млн грн), переможця конкурсу Національного фонду досліджень України 2020 р. за напрямом «Підтримка досліджень провідних та молодих вчених».

Упровадження результатів наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок. Результати фундаментальних і прикладних наукових досліджень, що проводилися науковими установами НАПН України за кошти державного бюджету, упроваджувалися шляхом:

– публікації у фахових періодичних виданнях і збірниках матеріалів конференцій, розміщення видавничої продукції в Електронній бібліотеці НАПН України, висвітлення на офіційних сайтах і сторінках у соціальних мережах НАПН України та наукових установ. Оприлюднено та розповсюджено для використання цільовою групою користувачів у науковій, освітянській та інших видах соціальної практики 141 зі 144 розробок (97,9 %): 28 (28 опубліковано) за результатами фундаментальних досліджень та 116 (113 опубліковано) за результатами прикладних досліджень. Із них: наукової продукції – 19, виробничо-практичної – 51, навчальної – 14, довідкової – 60 (рис.1.2.);

– використання під час підготовки інформаційних та аналітичних матеріалів, законодавчих і нормативних актів, а також цільовою групою користувачів у науковій та освітянській діяльності. Наукові результати завершених у 2022 р. фундаментальних і прикладних наукових досліджень використано у підготовці понад 80 законодавчих та нормативно-правових

Рис. І.2. Упровадження результатів наукових досліджень, завершених у 2022 р. (станом на 1 січня 2023 р.)

документів з питань регулювання державної освітньої політики (1 проекту Указу Президента України; 9 проєктів законів України; 5 проєктів постанов Кабінету Міністрів України; 2 проєктів розпоряджень Кабінету Міністрів України; 2 проєктів наказів МОН України), а також проєктів державних рішень і програм, державних стандартів, концепцій, проєктів положень та порядків, освітніх інновацій та інформаційно-аналітичних матеріалів тощо. Підготовлено інформаційно-аналітичні матеріали із актуальних проблем розвитку науки, які направлені в органи державної влади, заклади освіти, установи та організації (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4124>; <https://lib.iitta.gov.ua/731505/>; <https://doi.org/10.31874/2520-6702-2022-13-89-129>; <https://doi.org/10.32405/978-966-644-614-8-2022-55>; <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4203>);

– оприлюднення у ході роботи міжнародних і всеукраїнських конференцій, семінарів, вебінарів, міжнародних виставок тощо.

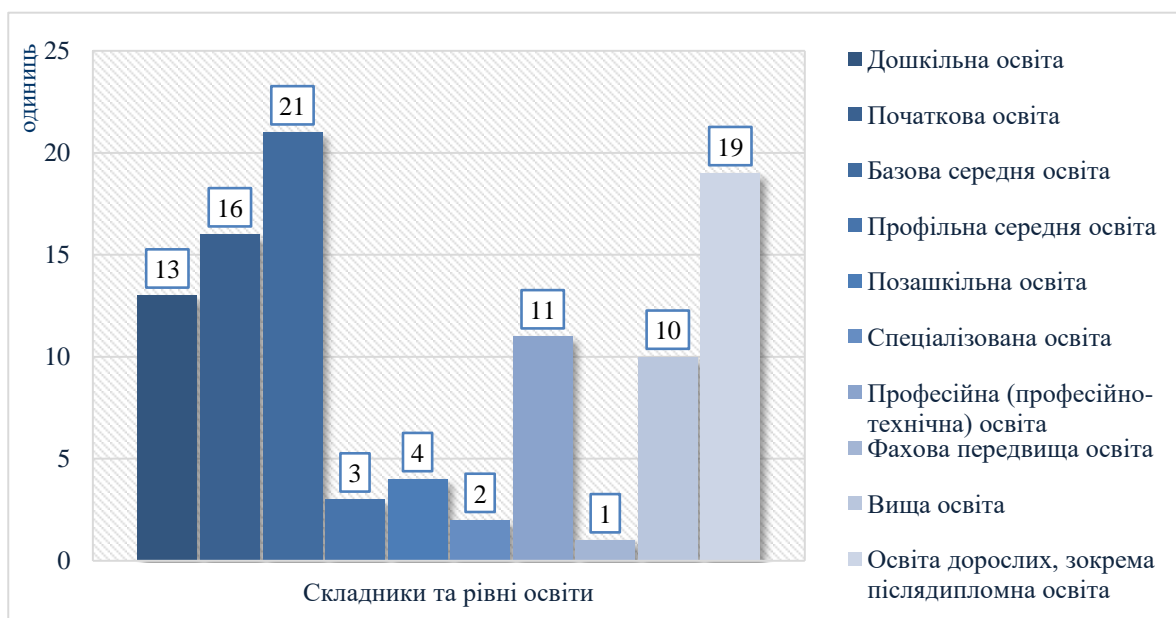
Станом на 1 січня 2023 р. упроваджено наукові результати 32 (100 %), завершених у 2022 р. фундаментальних (8) і прикладних (24) наукових досліджень, у тому числі 7 прикладних досліджень, відібраних для виконання у 2022 р. за результатами конкурсного відбору НАПН України: 5 – з проблем розвитку освіти, що потребують невідкладного розгляду, та 2 – для підтримки молодих вчених, які працюють (навчаються) в НАПН України.

Упродовж звітнього року продовжувалося впровадження результатів фундаментальних і прикладних наукових досліджень, завершених у 2021 р. За результатами моніторингу досягнуто 100 % упровадження 127 розробок: наукової продукції – 20, виробничо-практичної – 59, навчальної – 41, довідкової – 7.

Експериментальна діяльність у НАПН України охоплювала 58 експериментів різних рівнів за участю понад 1,7 тис. закладів освіти, 693 з яких затверджено МОН України. Під науковим керівництвом учених НАПН України проведено 19 всеукраїнських експериментів.

Метою *всеукраїнських експериментів* є впровадження реформи «Нова українська школа» в систему загальної середньої освіти; дидактичне та психолого-педагогічне забезпечення позашкільної, спеціалізованої, професійної (професійно-технічної) освіти та освіти дорослих в Україні; підвищення рівня медіакомпетентності педагогів і студентів – майбутніх педагогів і психологів; удосконалення технологій підготовки учасників освітнього процесу до дій у надзвичайних ситуаціях, в умовах війни і повоєнного відновлення.

Рівні та складники освіти. Експериментальна діяльність у НАПН України здійснювалася за 14 пріоритетними напрямками (тематикою) наукових досліджень і охоплювала рівні та складники освіти: дошкільну (13 %), початкову (16 %), базову середню (21 %), профільну середню (3 %), позашкільну (4 %), спеціалізовану (2 %), професійну (професійно-технічну) (11 %), фахову передвищу (1 %), вищу (10 %) освіту та освіту дорослих включно з післядипломною освітою (19 %) (рис. І.3.).

Рис. І.3. Експерименти НАПН України в 2022 р. відповідно до рівнів і складників освіти

Видавнича діяльність. У зв'язку із скороченням видатків загального фонду Державного бюджету України на 2022 р. постановою Президії академії від 21 квітня 2022 р. № 1-2/5-82 припинено випуск друкованих та електронних видань НАПН України, підготовлених за результатами фундаментальних і прикладних наукових досліджень, внесених до планів випуску на 2022 р. і затверджених постановою Президії НАПН України від 23 грудня 2021 р. № 1-2/13-461.

Керівникам наукових установ НАПН України рекомендовано розмістити редактовані праці, підготовлені за результатами фундаментальних і прикладних наукових досліджень, що увійшли до планів випуску друкованих та електронних видань академії у 2022 р., в Електронній бібліотеці НАПН України та на сайтах установ.

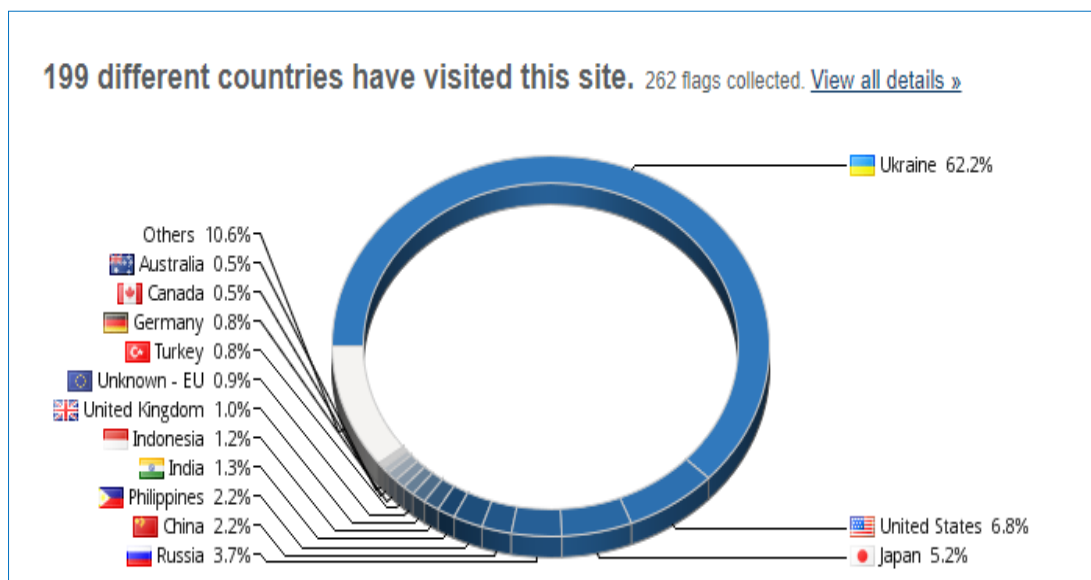
У рамках реалізації Плану заходів до 30-річчя НАПН України підготовлено та опубліковано монографію «Національна академія педагогічних наук України: 1992-2022 рр.» (<https://lib.iitta.gov.ua/731806/>), присвячену висвітленню періодів становлення та розвитку НАПН України, її відділень, наукових установ та їх колективів; розкриттю історичної ролі НАПН України у становленні й розвитку національної системи освіти.

У 2022 р. до 30-річчя незалежності України в НАПН України перекладено німецькою мовою й опубліковано монографію «Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні» (<https://doi.org/10.32405/978-3-9802857-3-5-2022>).

Представлення наукових періодичних видань та публікацій вчених НАПН України в світовій системі наукових комунікацій.

Наукові періодичні видання НАПН України. У звітному році налічувалися 42 наукові періодичні видання (засновники/співзасновники – НАПН України та її наукові установи), з-поміж яких 35 друкованих та 7 електронних. У цілому простежується позитивна тенденція щодо результативності наукових періодичних видань НАПН України:

– електронне наукове періодичне видання «Інформаційні технології і засоби навчання» (<https://journal.iitta.gov.ua/>) (засновник – Інститут цифровізації освіти НАПН України; співзасновники: ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти») представлено в базі даних Emerging Sources Citation Index (ESCI) Web of Science Core Collection компанії Clarivate. За результатами моніторингу сайту електронного наукового періодичного видання (станом на 1 січня 2023 р.) публікації переглянуто більше ніж 1,6 млн разів, зокрема протягом 2022 р. здійснено понад 102 тис. переглядів сторінок більше 35 тис. користувачами із 199 країн (найбільше з України – 62,2 %, США – 6,8 % та Японії – 5,2 %) (рис.1.4.);

Рис. 1.4. Кількість переглядів видання «Інформаційні технології і засоби навчання» у 2022 р.

– опубліковано п'ятий номер англomовного наукового періодичного видання НАПН України «Education: Modern Discourses» (гол. ред. – акад. В.Г. Кремень), в якому представлено статті з питань філософії та історії освіти, освіти в контексті сучасних трансформацій, загальної середньої та вищої освіти, розвитку особистості, педагогічної компаративістики та міжнародної освіти тощо. Науковий журнал представлено у базах даних, реєстрах і пошукових системах: Crossref, Directory of Open Access Journals (DOAJ), Наукова періодика України (Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського), Index Copernicus International, Google Академія, ERIH PLUS (The European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences) тощо. «Education: Modern Discourses» (emdnaes.org.ua) успішно пройшов оцінювання і представлений в Index Copernicus International Journals Master List, згідно із яким Index Copernicus Value становить 100.00 одиниць (найвищий бал для України);

– продовжується випуск електронного наукового періодичного видання відкритого доступу «Вісник Національної академії педагогічних наук України» (гол. ред. – акад. В.Г. Кремень), який у 2022 р. присвячено висвітленню діяльності НАПН України в умовах воєнного стану, зокрема щодо міжнародної інформаційно-просвітницької діяльності і підтримки інформаційної безпеки; волонтерської допомоги вчених НАПН України; наукової та науково-організаційної роботи наукових установ НАПН України; співпраці з МОН України та НАН України, закладами освіти; психологічного супроводу освітянської спільноти та психологічної підтримки населення в кризових умовах тощо; представлення досягнень наукових установ, відділень НАПН України з нагоди 30-ї річниці академії та заходів з відзначення 300-річчя з дня народження Григорія Сковороди. У рамках співпраці МОН України та НАПН України у 2022 р. додано новий важливий напрям, пов'язаний із війною Російської Федерації проти України, зокрема стосовно дослідницької підтримки освітян та практичних дій МОН України заради успішного функціонування і подальшої модернізації української освіти в умовах війни тощо. У звітному році підготовлено понад 90 матеріалів, які публікувалися безперервно у межах двох випусків до 1 липня (1 випуск) та до 31 грудня (2 випуск). За даними Google Analytics у звітному році налічувалося понад 18,6 тис. (на 19 % більше порівняно з 2021 р.) користувачів вебсайту видання, 87 % з яких – нові користувачі. Найбільше користувачів з України (85 %) та США (11 %). Матеріали Вісника у 2022 р. переглядали понад 52,1 тис. разів. Для популяризації видання функціонувала сторінка Вісника у мережі Facebook (facebook.com/visnyk.naps.gov.ua), на якій упродовж 2022 р. опубліковано близько 70 дописів (posts), охоплення аудиторії дописів досягло майже 11 тис. користувачів мережі;

– 32 найменування (76 %) наукової періодики НАПН України внесено до категорій «А» та «Б» Переліку наукових фахових видань України за спеціальностями у галузях знань «01 Освіта/Педагогіка», «03 Гуманітарні науки», «05 Соціальні та поведінкові науки», «12 Інформаційні технології», «23 Соціальна робота»;

– 95 % друкованих та усі електронні видання мають власні вебсайти або вебсторінки на вебсайті засновника (співзасновника), міжнародний стандартний номер періодичного видання – ISSN Print та ISSN Online відповідно;

– 37 (88,1 %) наукових періодичних видань НАПН України присвоюють статтям DOI;

– наукові періодичні видання НАПН України представлено у базах даних, реєстрах і пошукових системах, зокрема: Web of Science Core Collection (електронне наукове періодичне видання «Інформаційні технології і засоби навчання»), фірми EBSCO Publishing (3 видання), Directory of Open Access Journals (12 видань), European Reference Index for the Humanities and Social Sciences (15 видань), Central European Journal of Social Sciences and Humanities (3 видання), Index Copernicus International Journals Master List (25 видань) тощо;

– 76 % наукових періодичних видань НАПН України розміщують повні тексти у відкритому доступі на вебсайті або вебсторінці видання на вебсайті засновника (співзасновника), підтримуючи ініціативи «Відкритої науки». Водночас під час реєстрації DOI лише 13 видань передають серед метаданих анотації (Initiative for Open Abstracts, I4OA) та 4 видання («Вісник НАПН України», «Актуальні проблеми психології», «Університети і лідерство» та «Психологічні перспективи») – списки використаних джерел (Initiative for Open Citations, I4OC).

Публікаційна активність вчених НАПН України. У 2022 р. продовжено роботу із представлення діяльності наукових працівників в інформаційному науково-освітньому просторі:

– понад 360 статей опубліковано дійсними членами, членами-кореспондентами та вченими наукових установ НАПН України у наукових виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та Web of Science Core Collection. З-поміж наукових періодичних видань, в яких представлено праці вчених НАПН України: «Chronic Stress», «Electronic Journal of E-learning», «History of Education», «Information Technologies and Learning Tools», «Journal of Education Culture and Society», «Journal of Learning for Development», «Journal of Loss and Trauma», «Journal of Social Science Education», «Lecture Notes in Educational Technology», «Military Psychology», «Psychology, Health and Medicine», «The New Educational Review» тощо. Найбільше публікацій вчених Інституту педагогіки (43 од.) та Інституту психології імені Г.С. Костюка (37 од.) НАПН України;

– загалом близько 270 вчених наукових установ і членів (академіків та членів-кореспондентів) НАПН України у 2022 р. опублікували статті у виданнях, що індексуються базами даних Scopus і Web of Science Core Collection. У шести наукових установах НАПН України частка вчених, які мають у 2022 р. зазначені публікації, становить близько 40 %, зокрема в Інституті професійної освіти – 44 %, Інституті вищої освіти – 41 %, Інституті спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка та Інституті цифровізації освіти – 40 %, Інституті проблем виховання та Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна – 39 % тощо;

– близько 93 % вчених наукових установ НАПН України мають цифрові ідентифікатори ORCID iD; 94 % – профілі у Google Scholar, 87 % представлено в системі «Бібліометрика української науки»;

– згідно з наведеними у Google Scholar бібліометричними портретами наукових працівників індекс Гірша 11 і більше мають 120 вчених наукових установ НАПН України, у тому числі 33 вчені – 20 і більше;

– понад 700 праць вчених наукових установ НАПН України опубліковано англійською та іншими іноземними мовами;

– успішно функціонував профіль НАПН України у Scopus (Scopus Affiliation ID: 60123159), в якому наведено відомості про публікації вчених НАПН України у виданнях, що індексуються наукометричною базою даних Scopus. Зокрема, інформацію про публікації (понад 600 статей вчених НАПН України) систематизовано за вченими (authors), науковими спеціальностями (subject areas), науковими періодичними виданнями (sources), співавторами публікацій (collaborating affiliations) тощо (рис. I.5).

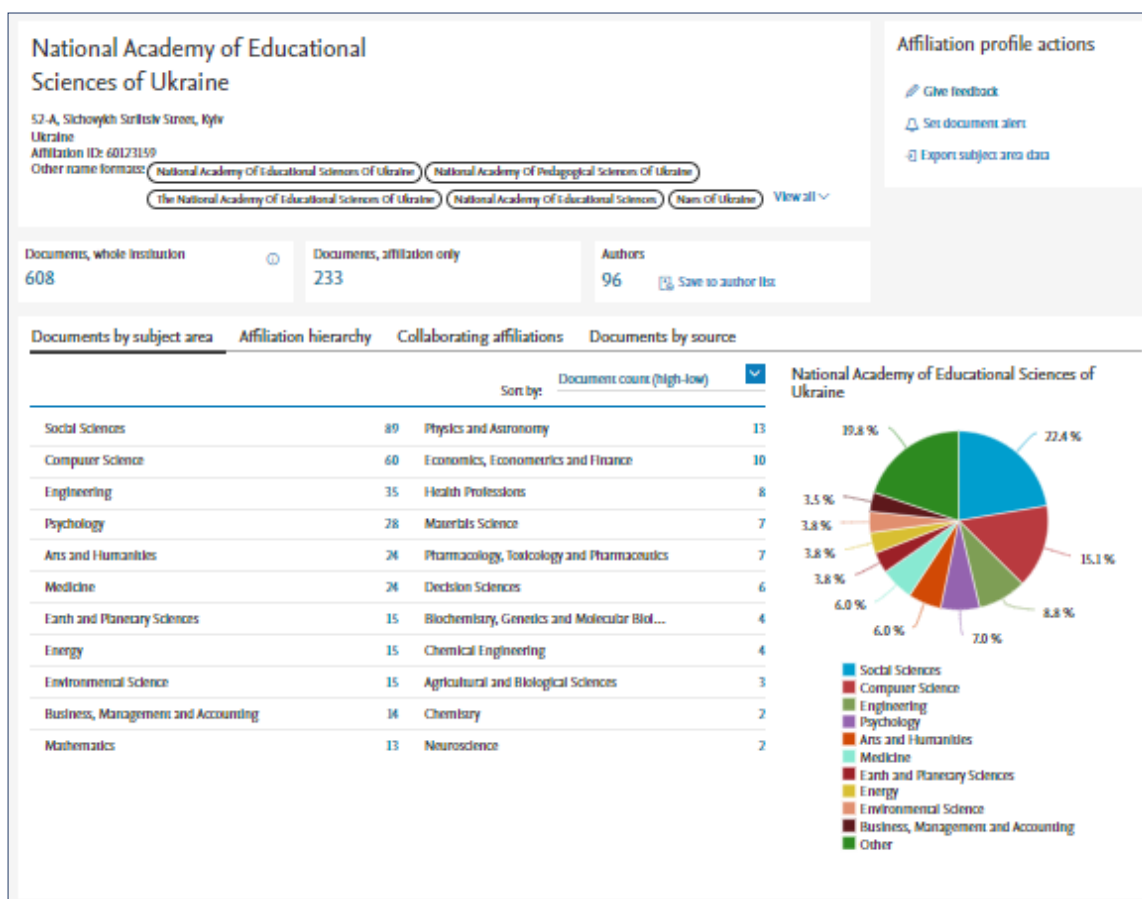

Рис. I.5. Профіль НАПН України у Scopus

У 2022 р. завершено роботу із упорядкування профілів наукових установ НАПН України у Scopus. Усі наукові установи НАПН України мають відповідні профілі, які відображено у структурі загального профілю академії (рис. I.6);

National Academy of Educational Sciences of Ukraine

52-A, Sichovych Striltsiv Street, Kyiv
Ukraine
Affiliation ID: 60123159
Other name formats: (National Academy Of Educational Sciences Of Ukraine) (National Academy Of Pedagogical Sciences Of Ukraine) (The National Academy Of Educational Sciences Of Ukraine) (National Academy Of Educational Sciences) (Naes Of Ukraine) View all

Documents, whole institution: 608 | Documents, affiliation only: 233 | Authors: 96 Save to author list

Documents by subject area | **Affiliation hierarchy** | Collaborating affiliations | Documents by source

Displaying affiliation hierarchy:

An affiliation refers to an organization or institution where an author conducts his/her primary research, unrelated to the source of the funding. Parent and sub-affiliations do not include external entities and do not pertain to sources of research funding.

National Academy of Educational Sciences of Ukraine

Affiliations	City	Documents, affiliation	Documents, institution
National Academy of Educational Sciences of Ukraine	Kyiv	233	608
G.S.Kostiuk Institute of Psychology of National Academy of Educational Sciences of Ukraine	Kyiv	54	54
Institute for Digitalisation of Education of the NAES of Ukraine	Kyiv	199	199
Institute of Higher Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine	Kyiv	33	33
Institute of Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine	Kyiv	45	45
Institute of Problems on Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine	Kyiv	5	5
Institute of Social and Political Psychology of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine	Kyiv	50	50
Institute of the Gifted Child of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine	Kyiv	4	4
Institute of Vocational Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine	Kyiv	31	31
Ivan Ziazun Institute of Pedagogical and Adult Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine	Kyiv	23	23
Mykola Yarmachenko Institute of Special Pedagogy and Psychology of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine	Kyiv	10	10
State Higher Educational Institution "University of Educational Management" of National Academy of Educational Sciences of Ukraine	Kyiv	97	97
Ukrainian Scientific and Methodological Center of Applied Psychology and Social Work National Academy of Educational Sciences of Ukraine	Kyiv	6	6
V. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine	Kyiv	6	6

Рис. І.6. Структура профілів наукових установ НАПН України (affiliation hierarchy) у Scopus

– у звітному році створено профіль НАПН України у Web of Science, в якому об'єднано публікації вчених академії у наукових виданнях, що індексуються наукометричною базою даних Web of Science Core Collection (рис. І.7). Окрім загального профілю академії, впорядковано профілі наукових установ НАПН України. На початок 2023 р. 85 % (11 з 13) наукових установ НАПН України мають профілі у Web of Science та внесені до Organization-Enhanced List.

Clarivate | English | Products

Web of Science | Search

Search > ... > Results for National Acade... > Results for National Academy of Educational Sciences of Ukraine (Affiliation)

788 results from Web of Science Core Collection for:

Q National Academy of Educational Sciences of Ukraine (Affiliation) | Analyze Results | Citation Report | Create Alert

Copy query link

Publications | You may also like...

Refine results

Search within results...

Filter by Marked List

Quick Filters: Review Article (3), Early Access (6), Open Access (400), Enriched Cited References (28)

0/788 | Add To Marked List | Export | Sort by: Date: newest first | 1 of 16

1 | [Associations between coping strategies and psychological distress among people living in Ukraine, Poland, and Taiwan during the initial stage of the 2022 War in Ukraine](#) | 42 References

Chodźko-Czajka, J., Hapon, B., ..., Yen, C-F | Dec 31 2023 | EUROPEAN JOURNAL OF PSYCHOTRAUMATOLOGY | 14 (1)

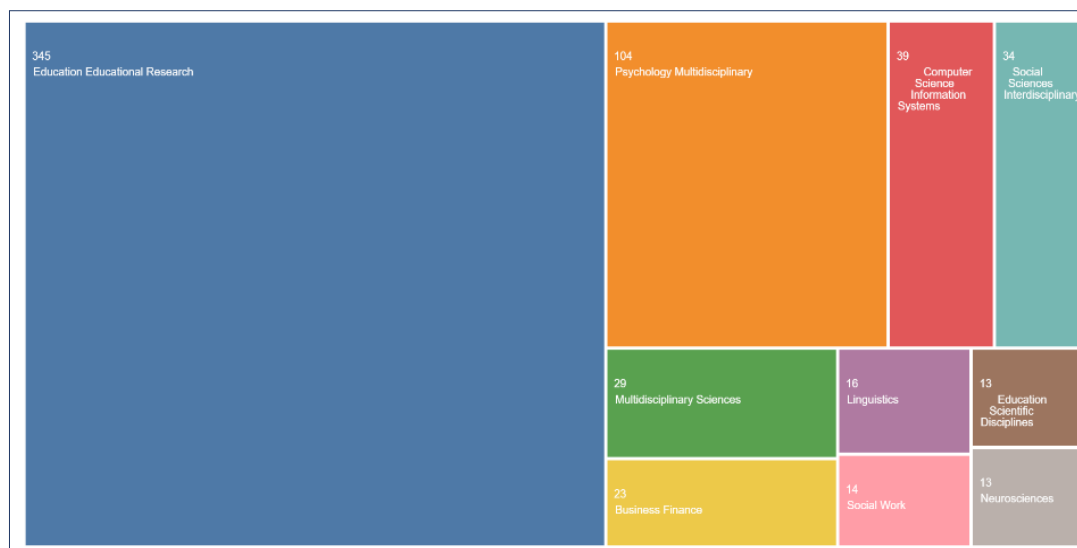
Enriched Cited References

Background: The 2022 War in Ukraine has significantly affected the psychological well being and daily lives of people in many countries. Objective: Two aims of this transnational study were (1) to compare psychological distress and coping strategies among people living in Ukraine, Poland, and Taiwan, (2) to examine whether the associations between various coping strategies (i.e. problem-focused ... Show more

Рис. І.7. Профіль НАПН України у Web of Science

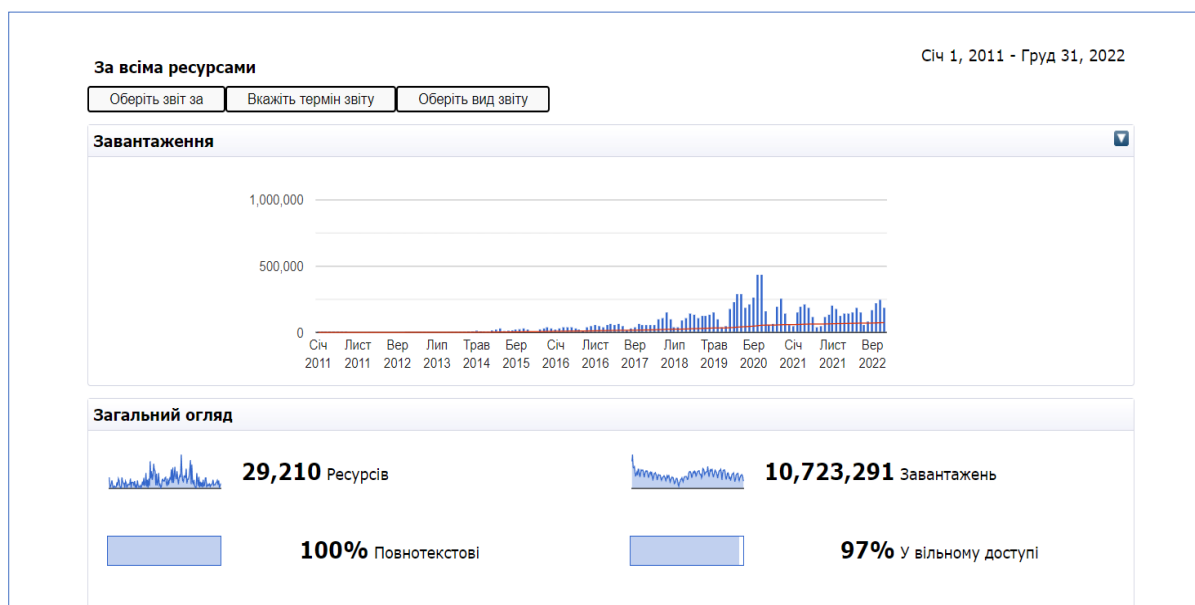

У профілі НАПН України представлено близько 800 статей вчених НАПН України, зокрема і за галузями знань (рис. I.8.);

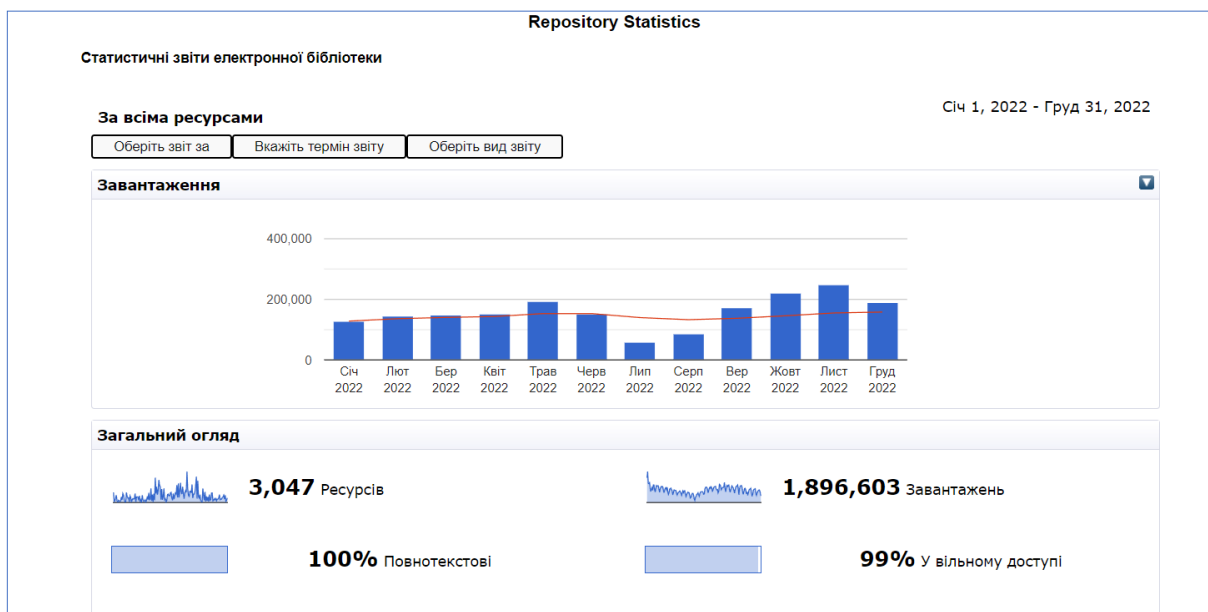

Рис. I.8. Розподіл публікацій вчених НАПН України у Web of Science за галузями знань (Web of Science Categories)

– до Електронної бібліотеки НАПН України (lib.iitta.gov.ua) у 2022 р. внесено більше 3 тис. ресурсів, підготовлених за результатами фундаментальних і прикладних наукових досліджень (Додатки, табл. 3). Загалом на кінець звітнього року у бібліотеці розміщено понад 29,2 тис. повнотекстових ресурсів, які завантажено понад 10,7 млн разів (рис. I.9.), з них майже 1,9 млн завантажень здійснено у 2022 р. (рис. I.10.);

Рис. I.9. Статистичний звіт Електронної бібліотеки НАПН України загалом (станом на 31 грудня 2022 р.)

**Рис. І.10. Завантаження Електронної бібліотеки НАПН України у 2022 р.
(станом на 31 грудня 2022 р.)**

– одинадцять наукових установ НАПН України представлено з-поміж понад 200 університетів й науково-дослідних інститутів відповідного Рейтингу, підготовленому відділом бібліометрії і наукометрії Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського у рамках проєкту «Бібліометрика української науки» (табл. І.2).

Таблиця І.2

Рейтинг наукових установ НАПН України за даними інформаційно-аналітичної системи «Бібліометрика української науки»

№ з/п	Місце у рейтингу	Найменування наукової установи, закладу НАПН України	h-індекс
1	9	Інститут психології імені Г.С. Костюка	115
2	48	Інститут вищої освіти	70
3	51	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	69
4	52	Інститут педагогіки	68
5	58	Інститут проблем виховання	66
6	59	Інститут соціальної та політичної психології	65
7	61	Інститут цифровізації освіти	64
8	77	ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	55
9	115	Інститут професійної освіти (Інститут професійно-технічної освіти)	43
10	173	Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи	22
11	193	Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського	12

У рейтингу завантажень ресурсів перші три місця посідають: Інститут психології імені Г.С. Костюка (більше 1,2 млн завантажень), Інститут

цифровізації освіти (більше 1 млн завантажень) та Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна (більше 1 млн завантажень).

За результатами моніторингу сайту Електронної бібліотеки НАПН України впродовж 2022 р. здійснено майже 1,9 млн переглядів сторінок зі 167 країн світу (найбільше користувачів з України – 72 %, США – 8 % та Німеччини – 3,6 %).

Електронну бібліотеку НАПН України представлено на сайті МОН України у розділі «Наука» у новій рубриці «Просто про науку», в якій розміщено матеріали, підготовлені у межах спільної роботи МОН України, Ради молодих учених при профільному міністерстві та Офісу підтримки вченого (<https://mon.gov.ua/ua/nauka/nauka/prosto-pro-nauku>). Наведено інформацію, в якій просто і доступно розповідається про розробки українських вчених, які мають важливе значення для економіки та суспільства, а також з метою популяризації професії вченого серед населення.

Науково-експертна діяльність вчених НАПН України.

Проведення наукової експертизи. З метою імплементації законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність» вчені НАПН України здійснювали незалежну наукову експертизу, зокрема:

- понад 80 законодавчих, нормативно-правових актів, державних рішень і програм, освітніх інновацій та інформаційно-аналітичних матеріалів;

- понад 360 од. рукописів видавничої (наукової, виробничо-практичної, навчальної та довідкової) продукції (друкованих та електронних видань) для рекомендації їх до публікації;

- понад 120 од. навчальної, навчально-методичної літератури, засобів навчання та навчального обладнання для закладів дошкільної, загальної середньої (початкової, основної і старшої школи) професійної (професійно-технічної) освіти тощо для надання грифів і свідоцтв МОН України;

- відгуків (опонування) на 34 дисертації, з них 11 – на здобуття наукового ступеня доктора наук, та на 69 авторефератів дисертацій, з них 20 – на здобуття наукового ступеня доктора наук.

Участь вчених НАПН України в роботі експертних груп. Понад 180 провідних вчених НАПН України брали участь як наукові експерти та фахові представники у діяльності 167 експертних, акредитаційних, робочих груп і комісій, агентств, програмних комітетів, організацій, підприємств тощо, зокрема в роботі Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, Національної ради з питань розвитку науки і технологій, Комітету з Державних премій України в галузі науки і техніки, Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, Національного агентства кваліфікацій, Комітету з Державної премії України в галузі освіти, МОН України (колегії МОН України, експертних рад з питань проведення експертизи дисертацій, Наукової ради, експертних груп з оцінювання ефективності діяльності наукових установ, Науково-методичної ради, робочих груп, конкурсних комісій, Ради представників громадських об'єднань корінних народів, національних меншин

України тощо), Міністерства соціальної політики України, Міністерства культури України, Національного фонду досліджень, Національної академії наук України, Державної служби якості освіти України, Українського культурного фонду, громадських організацій, редакційних колегій вітчизняних та зарубіжних наукових періодичних видань тощо.

Співпраця із комітетами Верховної Ради України. У 2022 р. співпраця вчених НАПН України із комітетами Верховної Ради України здійснювалась за такими напрямками:

– участь вчених НАПН України у робочих та експертних групах з підготовки та експертного оцінювання проєктів законодавчих та нормативно-правових актів Верховної Ради України, зокрема Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, а також об'єднаної Конкурсної комісії з присудження Премії Верховної Ради України молодим ученим та іменних стипендій Верховної Ради України для молодих учених;

– надання експертних висновків та пропозицій до понад 30 законопроектів на запити комітетів Верховної Ради України з питань:

- освіти, науки та інновацій;
- інтеграції України з Європейським Союзом;
- молоді і спорту;
- культури і духовності;
- прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин;
- гуманітарної та інформаційної політики;
- національної безпеки, оборони та розвідки;
- здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування;
- організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування;

• прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономній Республіці Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин;

- фінансів, податкової та митної політики;
- законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності;
- транспорту та інфраструктури;

– систематичне надання інформаційно-аналітичних матеріалів, підготовлених вченими НАПН України:

• науково-аналітичної доповіді чл-кор. НАПН України М.М. Слюсаревського «Соціально-психологічний стан українського суспільства в умовах повномасштабного російського вторгнення: нагальні виклики і відповіді»: Наукова доповідь на засіданні Президії НАПН України 21 квітня 2022 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(1). (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4124>);

• дослідницького видання Всеукраїнське опитування «Твоя життєстійкість в умовах війни»: препринт. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України. 2022. 46 с. (<https://lib.iitta.gov.ua/731505/>);

- наукового видання «Психологічний портрет особистості дитини: вікові періоди» / С.Д. Максименко, Т.О. Піроженко, Н.В. Пророк, М.В. Папуча. Київ: «Видавництво Людмила», 2021. 104 с.;

- аналітичного огляду «Оптимізація мережі закладів вищої освіти: досвід європейських країн та рекомендації для України» / С. Калашнікова, О. Оржель. Київ: Педагогічна думка, 2022. 46 с. (<https://lib.iitta.gov.ua/731669/3>);

- оглядового видання «Освіта в реаліях війни: орієнтири міжнародної спільноти» / О. Локшина, О. Грушко, А. Джурило, С. Кравченко, О. Максименко, Н. Нікольська, О. Шпарик; за заг. ред. О. Топузова, О. Локшиної; Інститут педагогіки НАПН України. Київ: Пед. думка, 2022. 66 с. (<https://doi.org/10.32405/978-966-644-614-8-2022-55>);

- аналітичного огляду «Діяльність Національної академії педагогічних наук України в умовах воєнного стану (лютий – серпень 2022 р.)». Київ. 2022. 48 с. (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4203>);

– участь у круглих столах, конференціях, роботі консультативно-дорадчих органів, зокрема:

- круглому столі «Функціонування професійної (професійно-технічної) освіти в умовах воєнного стану» Комітету Верховної ради України з питань освіти, науки та інновацій 13 грудня 2022 р. (учасники від НАПН України: В.І. Луговий, В.О. Радкевич, М.Т. Теловата, О.А. Тітова). Відділенням професійної освіти та освіти дорослих НАПН України підготовлено аналітичні матеріали та пропозиції до проекту резолюції круглого столу.

Співпраця з Міністерством освіти і науки України. У 2022 р. продовжувалася реалізація Програми спільної діяльності МОН України та НАПН України на 2021-2023 рр. Президія НАПН України на засіданні 21 квітня 2022 р. схвалила й висловила підтримку своєчасним комплексним зусиллям МОН України, спрямованим на провадження заходів з посилення ефективності освітньої і наукової діяльності задля прискорення перемоги, функціонування і розвитку науки й освіти, економіки в усіх регіонах країни. Наголошено на подальшій реалізації розпочатих реформ у сфері дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої і вищої освіти та освіти дорослих, розвитку відображених у Програмі фундаментальних і прикладних досліджень та експериментальних розробок у галузі освіти, педагогіки і психології в умовах воєнного стану і післявоєнного часу (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4118>, <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4203>).

З-поміж найвагоміших результатів співпраці вчених НАПН України із фахівцями МОН України необхідно зазначити:

- реалізацію нового важливого напрямку співпраці, пов'язаного із війною Російської Федерації проти України;

- вдосконалення законодавства України у сфері освіти, зокрема, підготовку проектів законів України «Про освіту дорослих», «Про внесення змін до деяких законів України щодо заборони використання джерел інформації держави-агресора або держави-окупанта в освітніх програмах, в науковій та

науково-технічній діяльності», «Про інноваційні парки»; Плану заходів з післявоєнного відновлення та розвитку України; Національної програми «Наука майбутнього»;

– підготовку та подання до МОН України експертно-аналітичних матеріалів академії для складання (заповнення) розділу 25 «Наука і дослідження» анкети (опитувальника) Єврокомісії щодо вступу України в ЄС, що було враховано під час опрацювання анкети;

– визначення та подання до МОН України переліку пріоритетних наукових досліджень та науково-технічних розробок, спрямованих на розвиток новітньої конкурентоспроможної науково-технічної продукції, необхідної в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення у сфері освіти, педагогіки і психології, та необхідність приведення сфери освіти у відповідність до стандартів і рекомендацій Європейського Союзу у зв'язку з наданням Україні статусу кандидата для вступу в ЄС;

– участь у роботі Національної ради з відновлення України від наслідків війни, створеної відповідно до Указу Президента України від 21 квітня 2022 р. № 266/2022, з підготовки Плану відновлення України. У рамках робочої групи «Освіта і наука» сформовано, обґрунтовано та узагальнено пропозиції для робочих підгруп «Освіта» та «Наука», виокремлено нагальні проблеми і виклики у сферах освіти і науки, обґрунтовано шляхи їх розв'язання і подолання, запропоновано ідеї щодо вирішення поля проблем та викликів у сферах «Освіта» (для сфер аналізу «Дошкільна освіта», «Загальна середня освіта», «Професійна та фахова передвища освіта», «Вища освіта») та «Наука»;

– підготовку парціальної програми національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку «Україна – моя Батьківщина», якій надано гриф МОН України (лист МОН України від 21 червня 2022 р. № 22.1/12-Г-153);

– розроблення Програми незалежного тестування фахових знань та вмінь учителів початкових класів закладів загальної середньої освіти (наказ МОН України від 5 квітня 2022 р. № 294), типових програм підвищення кваліфікації керівників, вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (накази МОН України від 12 жовтня 2022 р. № 904 та № 905);

– підготовку комплектів навчально-методичного забезпечення навчальних предметів / інтегрованих курсів, що охоплює усі освітні компоненти типового навчального плану для 5-6 класів закладів загальної середньої освіти, зокрема: 16 підручників (з цифровими додатками) і 10 навчальних та навчально-методичних посібників (у тому числі електронних);

– створення навчальної програми та методичних рекомендацій із позашкільної освіти «Основи безпеки життєдіяльності в умовах бойових дій», оприлюднених на офіційному вебсайті МОН України (<https://cutt.ly/uN8O102>);

– розроблення Концепції виховання дітей та молоді в цифровому просторі (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4206>);

– проведення опитування щодо визначення факторів впливу війни на систему загальної середньої освіти серед педагогічної спільноти, здобувачів

освіти й батьків, у якому загалом узяли участь понад 15 тис. осіб з усіх областей країни, та представлення рекомендацій для подальшої ефективної роботи із цільовими аудиторіями (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4130>, <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4142>);

– розроблення модельних навчальних програм для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами, яким надано гриф МОН України (наказ МОН України від 12 жовтня 2022 р. № 899);

– створення електронного підручника «Медіакультура», навчально-методичного посібника для вчителів та вихователів закладів позашкільної освіти «Патріотизм молоді цифрової доби: інноваційні засоби розвитку» та збірника навчальних медіаосвітніх програм «Наскрізна медіаосвіта»;

– проведення Всеукраїнського місячника шкільних бібліотек «В нас єдина мета – Україна свята, нездоланна ніким і ніколи!» у рамках Міжнародного місячника шкільних бібліотек і представлення розроблених методичних рекомендацій та рекомендаційного бібліографічного списку, які розміщено на вебпорталі ДНПБ імені В.О. Сухомлинського та надіслано до освітянських бібліотек (<https://cutt.ly/CN5QhT0>);

– підготовку аналітичного огляду «Фахова передвища освіта: аналітичний огляд ефективності» (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4209>);

– розроблення моделей та технологій оптимізації мережі закладів вищої освіти України, проведення наукового семінару «Вища освіта в Плані відновлення України: методологічний аспект» та підготовку пропозиції до проекту Плану заходів з післявоєнного відновлення та розвитку України (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4211>; <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4136>; <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4122>; <https://doi.org/10.31874/2520-6702-2022-13-5-25>; <https://doi.org/10.31874/2520-6702-2022-13-89-129>).

Співпраця з Національною академією наук України у 2022 р. здійснювалася в умовах повномасштабної агресії РФ і відповідно до Програми спільної діяльності НАН України та НАПН України на 2020-2022 рр. передбачала виконання 56 заходів. До ключових напрямів співпраці віднесено:

– *спільне членство і взаємне представництво* в керівних органах НАН України і НАПН України. Зокрема, участь президента НАПН України акад. В.Г. Кременя у Міжнародному симпозиумі «Наука України в умовах сучасних викликів і загроз: проблеми та пріоритети розвитку» в рамках щорічної Міжнародної науково-практичної конференції «Наука – в життя», присвяченої пам'яті академіка НАН України Б.Є. Патона; проведення спільного засідання президій НАН України та НАПН України (4 травня 2022 р.), на якому директором Інституту соціальної та політичної психології НАПН України чл.-кор. НАПН України М.М. Слюсаревським представлено науково-аналітичну доповідь «Соціально-психологічний стан українського суспільства в умовах повномасштабного вторгнення: нагальні виклики і відповіді»;

– *науково-експертну діяльність*, зокрема у складі спільних експертних рад, комісій, робочих груп. Вчені НАПН України продовжували експертну діяльність у межах комплексного прогностико-аналітичного дослідження з формування

пропозицій щодо тематики фундаментальних та прикладних досліджень у рамках пріоритетних напрямів наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності в Україні, яке проводилося на виконання розпорядження Президії НАН України від 18 липня 2021 р. № 370;

– *проведення спільних міждисциплінарних досліджень та експериментальних розробок, зокрема у контексті інформаційного та соціально-психологічного супроводу, серед яких:*

- підготовка розділу колективної монографії за результатами Всеукраїнської наукової конференції «Українська енциклопедистика як складник інформаційного спротиву» Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України спільно з Інститутом енциклопедичних досліджень НАН України;

- розроблення основних положень психологічної складової Концепції Customer Relationship Management «Освіта» – загальноукраїнської системи багатовекторної взаємодії учасників системи освіти із різними рангами доступу та ефективною прицільною доставкою інформації Інститутом психології імені Г.С. Костюка НАПН України у співпраці з Інститутом кібернетики імені В.М. Глушкова НАН України;

- представлення результатів міждисциплінарних досліджень, виконаних Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України спільно із Інститутом соціології НАН України та Інститутом політичних і етнонаціональних досліджень імені І.Ф. Кураса НАН України, Відділом когнітивних наук і штучного інтелекту Тілбурзької школи гуманітарних і цифрових наук (Нідерланди) на VI міжінституційному семінарі «Кіберсоціалізація в умовах підвищеної невизначеності» 26 серпня 2022 р.;

– *психологічний супровід освіти та професійної діяльності наукових працівників.* Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України підготовлено та впроваджується, зокрема у діяльності Психологічного консультативно-тренінгового центру, низка монографій, методичних та практичних посібників, присвячених питанням психологічного супроводу навчання різних категорій дорослого населення та кар'єрного консультування;

– *створення та використання інформаційно-цифрової системи забезпечення освітнього та наукового просторів.* Вагомі результати співпраці презентовано Інститутом цифровізації освіти НАПН України спільно з Інститутом проблем моделювання в енергетиці імені Г.Є. Пухова НАН України на круглому столі «Цифрова трансформація науки в умовах Євроінтеграції», 8 листопада 2022 р. Розглянуто питання розвитку і застосування в науково-освітньому просторі України та Європейському дослідницькому просторі ідей, підходів і технологій відкритої науки;

– *проведення науково-практичних масових заходів, зокрема Всеукраїнського фестивалю науки шляхом організації спільних науково-практичних масових заходів – конференцій, семінарів, круглих столів, виставок тощо;*

– *популяризацію досягнень сучасної науки.* В рамках реалізації програми Інститутом педагогіки НАПН України у співпраці з установами НАН України організовано відповідні заходи із проблем формування інноваційної культури суспільства та оперативного використання нової наукової інформації в освітньому процесі. Їх учасники обговорили питання розбудови шкільної історичної освіти у контексті Нової української школи; оновлення навчальних програм для 1-4 класів НУШ; проаналізували зміст й організацію навчання учнів у 5-6 класах закладів загальної середньої освіти, зміст базової загальної середньої освіти та його оновлення, перегляд навчальних програм для 5-11 класів відповідно до нових освітніх стандартів, наукових досягнень і технологічних рішень та ін.

Успішний досвід співпраці НАН України та НАПН України на основі Програми спільної діяльності та нові виклики, пов'язані з євроінтеграційними процесами у науковій сфері, реаліями воєнного стану та завданнями повоєнного відновлення країни, актуалізували необхідність продовження співпраці та затвердження нової Програми спільної діяльності НАН України та НАПН України на 2023-2025 рр. Досвід співпраці НАН України і НАПН України поширено на інші національні галузеві академії наук.

Проведення науково-практичних масових заходів. НАПН України спільно з МОН України взяла участь в організації та роботі двох міжнародних онлайн виставок:

– XIII Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти» (23-25 листопада, м. Київ);

– XIV Міжнародної виставки «Інноватика в сучасній освіті» (23-25 листопада, м. Київ).

У рамках міжнародних виставок вченими НАПН України проведено 19 онлайн заходів з актуальних питань розвитку вітчизняної освіти, педагогічної і психологічної наук, а також взято участь у проведенні багатьох виставкових заходів, організованих ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», місцевими органами управління освітою, закладами загальної середньої, позашкільної, професійної (професійно-технічної) і вищої освіти. Наукові розробки вчених установ НАПН України відзначено 13 медалями виставок.

У 2022 р. вчені НАПН України (рис. І.11):

– відповідно до плану роботи провели 159 науково-практичних масових заходів: 60 міжнародних і всеукраїнських наукових конференцій, 58 семінарів, 3 форуми, 5 педагогічних читань, 14 круглих столів, 19 інших заходів;

– стали організаторами і співорганізаторами 466 масових заходів, зокрема: 102 конференцій, 227 семінарів, 35 круглих столів та інших заходів (Додатки, табл. 23);

– взяли участь у понад 3,6 тис. заходів: 28 з'їздах і конгресах, 100 симпозіумах, понад 1,4 тис. конференцій, 501 семінарі, 22 педагогічних читаннях, 136 круглих столах, 35 виставках, більше 1,4 тис. інших заходів.

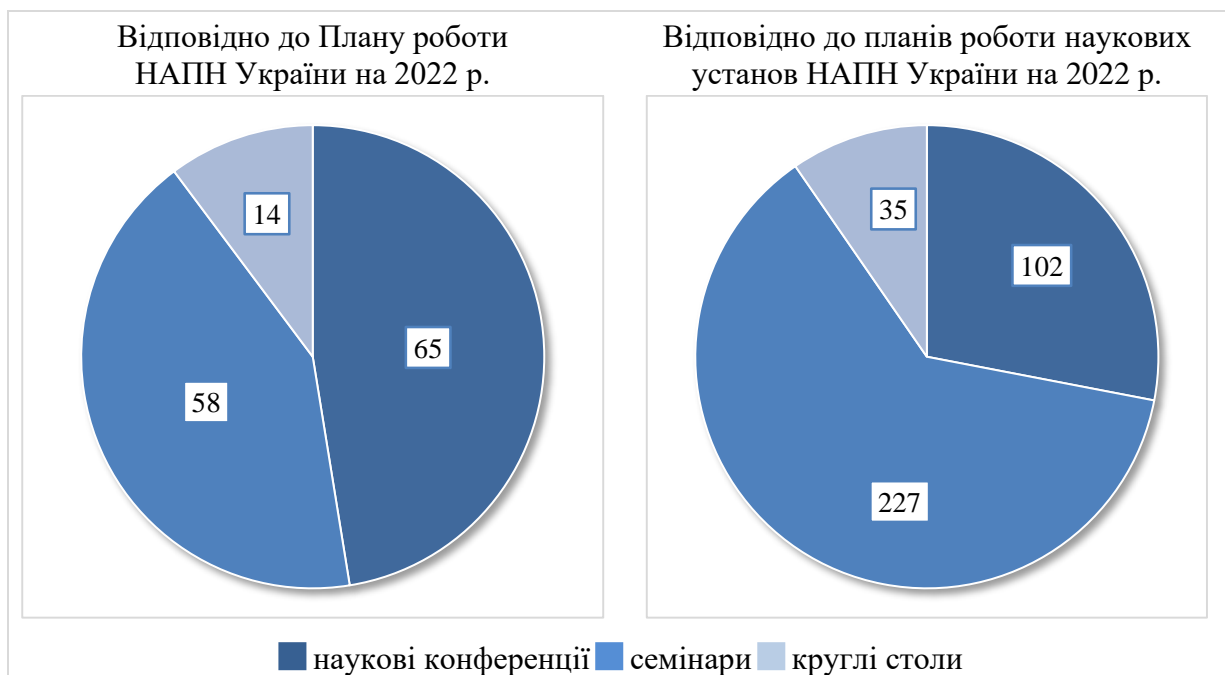

Рис. І.11. Організація і проведення науково-практичних масових заходів у 2022 р.

Проведення освітньої діяльності в НАПН України.

Підготовка здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук. В умовах воєнного стану наукові установи НАПН України провадили:

– низку заходів щодо *системної організації освітнього процесу*, зокрема запроваджено дистанційне навчання аспірантів; внесено зміни до графіків освітнього процесу, проходження виробничої (педагогічної) практики, проведення весняної та літньої заліково-екзаменаційних сесій здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії; в наукових установах НАПН України розпочато упровадження цифрової платформи Google Workspace for Education для управління навчанням докторів філософії; в установленому порядку відтерміновано оплату за надання освітніх послуг для здобувачів, які навчалися за рахунок коштів фізичних або юридичних осіб тощо;

– подальшу *акредитацію освітньо-наукових програм*, за якими здійснюють підготовку докторів філософії в наукових установах НАПН України. Акредитовано освітні програми (умовно): «011 Освітні, педагогічні науки» та «014 Середня освіта» Інституту педагогіки; «Психологія розвитку особистості у сучасному соціокультурному та освітньому просторі» Інституту психології імені Г.С. Костюка; «Спеціальна психологія» Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка; «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті» Інституту цифровізації освіти НАПН України. Загалом у наукових установах акредитовано 18 освітньо-наукових програм, з яких 6 умовно;

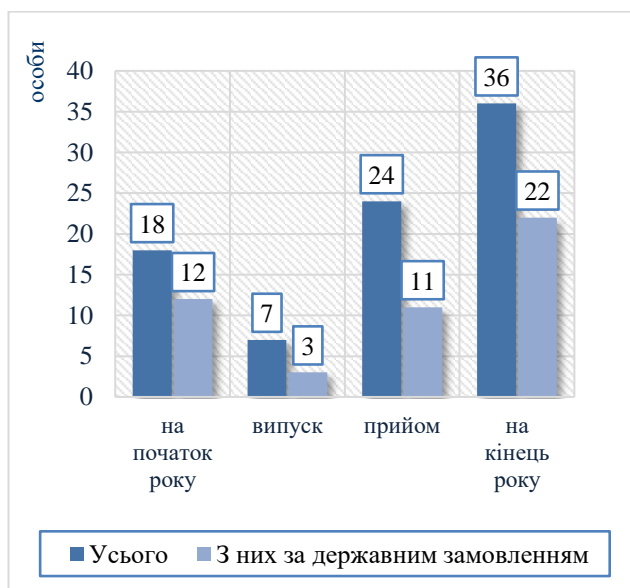
– *підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів* вищої кваліфікації через аспірантуру і докторантуру (11 підвідомчих установ) у галузях знань: «01 Освіта/Педагогіка»; «05 Соціальні та поведінкові науки»; «23 Соціальна робота»; «28 Публічне управління та адміністрування». Продовжено підготовку наукових

і науково-педагогічних кадрів, які прийняті на навчання до 1 вересня 2016 р., через аспірантуру та докторантуру в галузі педагогічних та психологічних наук.

У 2022 р. в аспірантурі навчалося 333 особи, з них 50 – за державним замовленням (рис.1.12); у докторантурі – 36 осіб, з яких 22 – за державним замовленням (рис.1.13). Закінчили аспірантуру 68 осіб, докторантуру 7 осіб. Прийом до докторантури у 2022 р. становив 24 особи, до аспірантури – 142 особи. Прийом до аспірантури за державним замовленням у порівнянні з 2021 р. зменшено на 7 осіб або на 70 %. Прийом до аспірантури за кошти юридичних і фізичних осіб збільшився на 49 осіб (37 %). Водночас у звітному році порівняно з минулим роком значно збільшився конкурс на вступ до аспірантури за державним замовленням – з 2,9 особи на одне місце у 2021 р. до 6,6 у 2022 р.

Рис. 1.12. Підготовка здобувачів на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти у 2022 р.

Рис. 1.13. Підготовка здобувачів на науковому рівні вищої освіти у 2022 р.

Як і в попередні роки, у 2022 р. у НАПН України простежувалася тенденція зменшення аспірантів, які навчалися за державним замовленням, зокрема кількість аспірантів зменшилась на 2 особи (4 %). Натомість кількість докторантів збільшилась на 10 особи (45 %). Кількість аспірантів, які навчалися за кошти юридичних і фізичних осіб, збільшилась на 43 особи (15 %). Збільшення відбулося за рахунок кількості аспірантів за денною формою здобуття освіти / з відривом від виробництва. Якщо у 2021 р. вона становила 21 особу, то у 2022 р. – 79 осіб (73 %). Чисельність аспірантів за заочною формою здобуття освіти у звітному році зменшилась на 15 осіб (7 %). На 8 осіб (57 %) зросла кількість докторантів, які навчалися за кошти юридичних і фізичних осіб.

У цілому в 2022 р. показники ефективності підготовки аспірантів і докторантів за державним замовленням у порівнянні з 2021 р. зменшилися. Натомість показники ефективності підготовки докторантів на умовах контракту збільшилися на 50 %.

Труднощі щодо вчасного завершення й захисту дисертаційних досліджень постали у зв'язку з виїздом більшості аспірантів на безпечніші території або за кордон; мобілізацією на військову службу; відключенням електроенергії; непередбачуваною затримкою публікацій у вітчизняних фахових виданнях та у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та Web of Science Core Collection тощо.

Атестація наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації здійснювалася шляхом:

– створення в 2022 р. семи *докторських спеціалізованих вчених рад* з правом розгляду та захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук, що діяли у шести підвідомчих установах НАПН України. Проведено 11 засідань, на яких захищено 4 дисертаційні роботи у галузі педагогічних наук, зокрема 2 докторські та 2 кандидатські. На розгляді перебуває 7 дисертацій (4 докторські та 3 кандидатські);

– створення *разових спеціалізованих вчених рад* для присудження ступеня доктора філософії в шести наукових установах НАПН України, в яких відбулося 15 публічних захистів дисертацій. Зокрема, за галузями знань «01 Освіта/Педагогіка» – 10, «05 Соціальні та поведінкові науки» – 4, «28 Публічне управління та адміністрування» – 1.

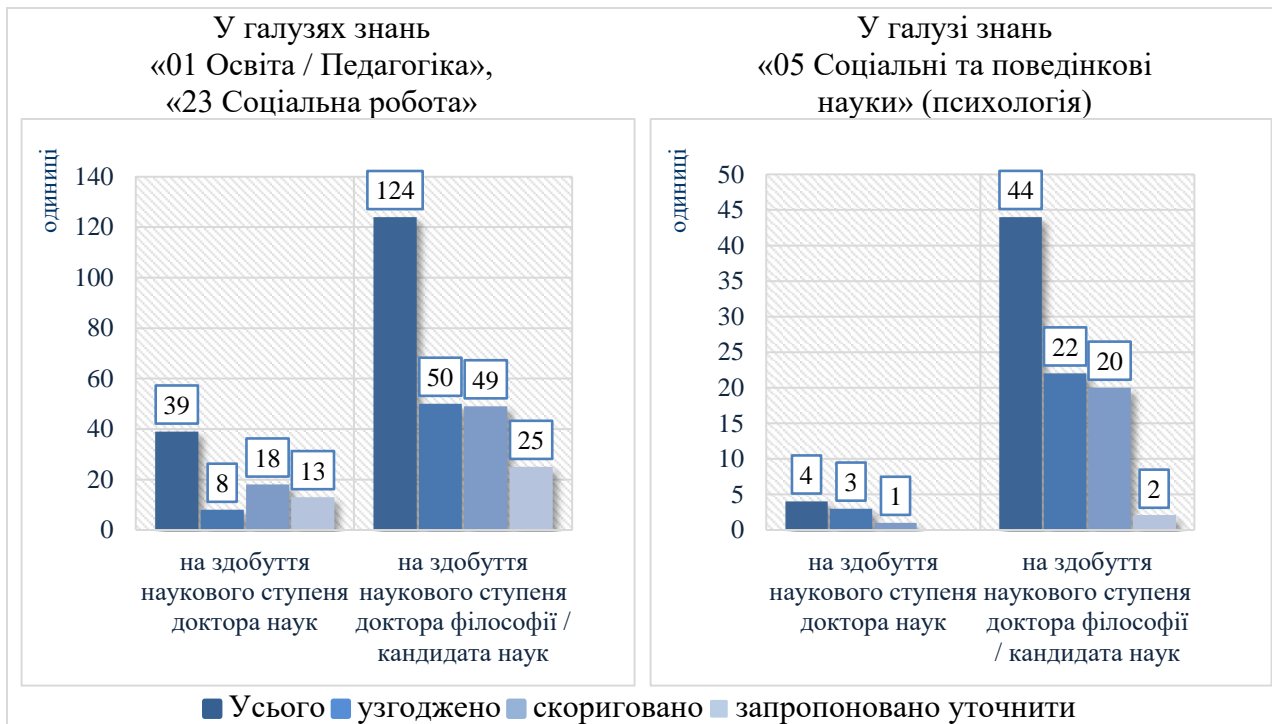
Міжвідомча рада з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології (голова – акад. О.М. Топузов) діяла у складі 80 осіб, які входили до чотирьох секцій, утворених за відповідними спеціальностями та спеціалізаціями в галузях знань «01 Освіта/Педагогіка», «05 Соціальні та поведінкові науки», «23 Соціальна робота».

Діяльність Міжвідомчої ради спрямовано на розгляд 211 тем дисертаційних досліджень, які надійшли від 41 закладу вищої освіти та наукових установ, зокрема, від здобувачів наукових ступенів доктора філософії і доктора наук у галузях знань «01 Освіта/Педагогіка» і «23 Соціальна робота» – 163, у галузі знань «05 Соціальні та поведінкові науки» – 48.

Особливо збільшилася кількість тем дисертаційних досліджень з питань фахової підготовки військовослужбовців, формування їх психологічної готовності до професійної діяльності.

Кількість узгоджених Міжвідомчою радою без змін тем дисертаційних досліджень у галузях знань «01 Освіта/Педагогіка», «23 Соціальна робота» становила 36 % від загальної кількості поданих на розгляд. Кількість таких тем з психології переважала і становила 52 %.

Скориговано 46 % поданих на розгляд тем дисертаційних досліджень здобувачів наукового ступеня доктора наук і 40 % тем дисертаційних досліджень здобувачів наукового ступеня доктора філософії у галузях знань «01 Освіта/педагогіка», «23 Соціальна робота» та відповідно 25 % і 45 % тем у галузі знань «05 Соціальні та поведінкові науки» (рис.1.14).

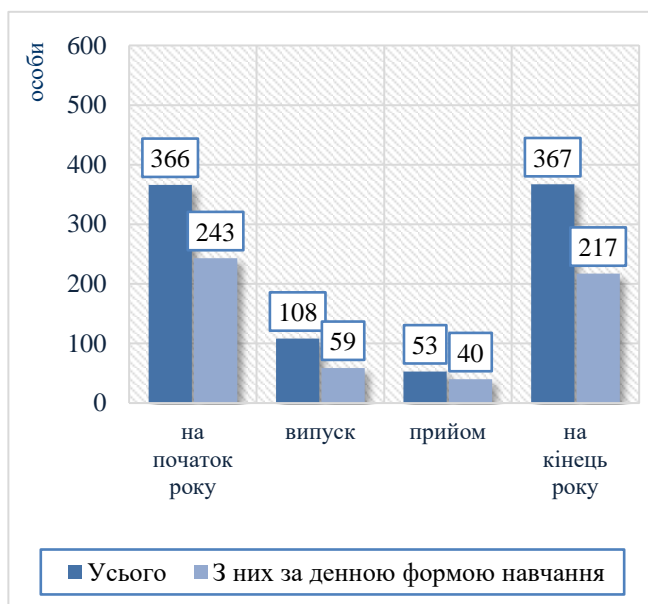
Рис. І.14. Кількість тем дисертаційних досліджень, розглянутих Міжвідомчою радою з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології у 2022 р.

Підготовка на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти провадилася у ДЗВО «Університет менеджменту освіти» та в Інституті професійної освіти НАПН України (рис. І.15.-І.16.).

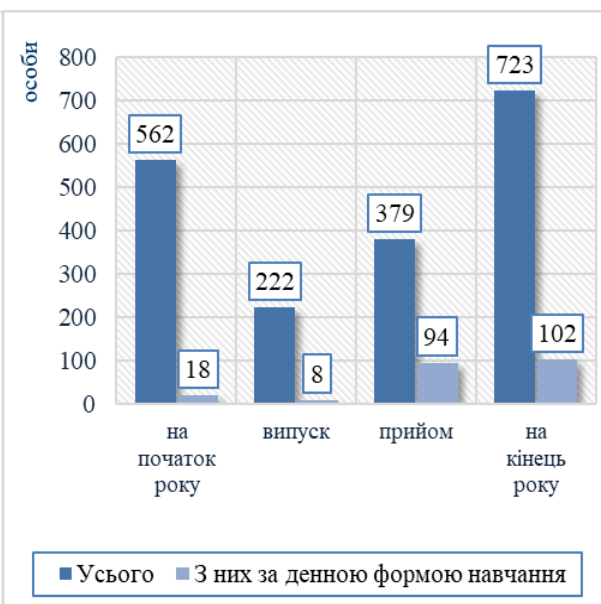
У Навчально-науковому інституті менеджменту та психології, Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» та в Інституті професійної освіти НАПН України за кошти фізичних і юридичних осіб майбутні бакалаври і магістри опанували вісім спеціальностей у таких галузях знань:

- «01 Освіта/Педагогіка» (спеціальності «011 Освітні, педагогічні науки», «015 Професійна освіта (Дизайн)», «016 Спеціальна освіта»);
- «05 Соціальні та поведінкові науки» («051 Економіка», «053 Психологія»);
- «07 Управління та адміністрування» («073 Менеджмент», «076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»);
- «28 Публічне управління та адміністрування» («281 Публічне управління та адміністрування»).

Загальна чисельність студентів, які навчалися за першим (бакалаврським) та другим (магістерським) рівнями вищої освіти, на кінець звітнього року становила 1090 осіб.

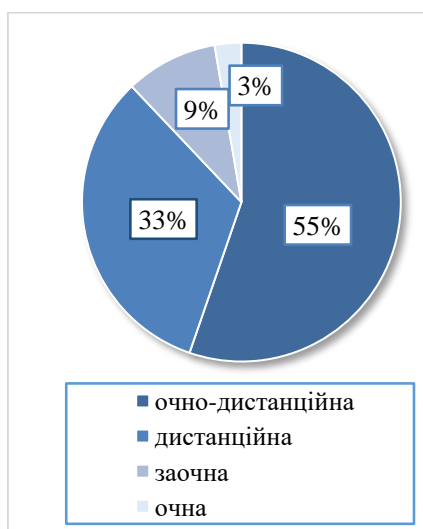
Рис. І.15. Підготовка здобувачів на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за кошти фізичних та юридичних осіб у 2022 р.

Рис. І.16. Підготовка здобувачів на другому (магістерському) рівні вищої освіти за кошти фізичних та юридичних осіб у 2022 р.

Підвищення кваліфікації кадрів здійснювалося у ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Інституті педагогіки та Інституті спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України (рис. І.17.).

Найменування наукової установи, закладу НАПН України	Загальна кількість осіб, які підвищили кваліфікацію	З них за державним замовленням
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	2318	4984
Інститут педагогіки	300	—
Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка	125	—
Усього	7727	4984

Рис. І.17. Підвищення кваліфікації осіб з вищою освітою у 2022 р.

Підвищили кваліфікацію понад 7,7 тис. керівників, науково-педагогічних, педагогічних та інших працівників закладів освіти, установ, організацій, з них 4984 особи – за державним замовленням.

В Інституті педагогіки НАПН України за спеціальностями «013 Початкова освіта», «014.01 Середня освіта (Українська мова і література)», «014.15 Середня освіта (Природничі науки) за кошти фізичних і юридичних осіб підвищили кваліфікацію 300 педагогічних та науково-педагогічних працівників.

Вченими Інституту педагогіки НАПН України проведено безкоштовні курси підвищення кваліфікації (у дистанційному форматі) за програмами: «Методика навчання української мови, літератури та інтегрованого курсу літератур (української та зарубіжної) у 5-6 класах закладів загальної середньої освіти», «Методика навчання природознавчих курсів у 5-6 класах закладів загальної середньої освіти», «Інформатика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти», «Методика навчання математики у 5-6 класах закладів загальної середньої освіти», «Здоров'я, безпека та добробут у НУШ: інноваційні підходи», «Методика зарубіжної літератури у 5-6 класах закладів загальної середньої освіти», «Методика навчання мистецтва у 5-6 класах закладів загальної середньої освіти». Навчанням було охоплено понад 21 тис. педагогічних працівників України. В Інституті спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України за кошти фізичних та юридичних осіб кваліфікаційний рівень підвищили 100 ос. за спеціальністю «016 Спеціальна освіта» та 25 ос. за спеціальністю «053 Психологія».

Діяльність Ради молодих вчених НАПН України. НАПН України здійснює всебічну підтримку діяльності Ради молодих вчених. У 2022 р. в НАПН України здійснювалися:

– наукові дослідження та науково-технічні (експериментальні) розробки:

- за підсумками конкурсного відбору виконано та завершено 2 прикладні наукові дослідження для підтримки молодих вчених НАПН України (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4103>, Інститут психології імені Г.С. Костюка, Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи). За результатами проведених наукових досліджень підготовлено 4 одиниці продукції: 2 од. виробничо-практичної (практичний посібник, методичні рекомендації), 1 стаття, 1 тези доповідей, з них друкованих та електронних видань: виробничо-практичної – 2, статей – 1, тез доповідей – 1. Впроваджено наукові результати 2 (100 %) прикладних наукових досліджень для підтримки молодих вчених, у рамках яких (станом на 1 січня 2023 р.) на різних етапах і рівнях оприлюднено і розповсюджено серед цільових груп користувачів 4 (100 %) розробки. Наукові результати виконаних у 2022 р. прикладних наукових досліджень молодих вчених упроваджено у закладах освіти різних рівнів, психологічних службах, в органах державної влади та місцевого самоврядування, обласних бібліотеках;

- дослідження «Життя в умовах війни» молодих вчених Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, в ході якого зібрано 136 нарративів учасників воєнних дій з різним досвідом участі в них;

– співпраця та участь молодих вчених НАПН України у діяльності Ради молодих учених при МОН України (А.С. Сухіх, заступник голови ради; І.Г. Губеладзе, консультант). У 2022 р. спільно проведено низку науково-практичних заходів, зокрема: X Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Наукова молодь – 2022» (15 листопада 2022 р.); цикл майстер-класів з підтримки психологічного благополуччя вчених у рамках Польсько-української літньої школи у м. Варшаві, (Польща, 11-19 вересня 2022 р.); вебінари «Як

долати паніку: техніки емоційної саморегуляції» та «Техніка BASIC Ph для стабілізації і відновлення психологічного стану в кризовій ситуації» (26-27 лютого 2022 р.), «Вправи для стабілізації емоційного стану учнів під час уроку» (25 березня 2022 р.), «Психологічна підтримка учнів та організація навчання під час війни» (28 квітня 2022 р.) тощо;

– активна участь у *Всеукраїнських й міжнародних науково-практичних конференціях* та семінарах, роботі в редколегіях і вчених радах наукових установ, викладацька діяльність; публікація результатів досліджень у фахових та інших виданнях, зокрема тих, що індексуються базами даних Scopus, Web of Science;

– організація заходів, спрямованих на *забезпечення прагнень молодих вчених до професійного розвитку*, підвищення кваліфікації, підтримки кар'єрного зростання та реалізації творчого потенціалу, а також надання інформаційної та організаційної підтримки молодим вченим наукових установ академії. Зокрема, Рада молодих вчених НАПН України спільно з Кафедрою ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта ХХІ століття» при Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України започаткувала проведення серії практичних, корисних та інформаційно наповнених вебінарів «Наукові зустрічі».

За вагомі досягнення та особистий внесок у розвиток вітчизняної освіти та науки у 2022 р. присуджено:

– премію Президента України для молодих вчених за наукову роботу «Розвиток життєстійкості та зміцнення етнопонаціональної ідентичності української молоді» В.В. Предко, доктору філософії в галузі психології, старшому науковому співробітнику лабораторії прикладної психології освіти Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи (<https://bit.ly/3yCp9yh>);

– Державну іменну стипендію найкращим молодим вченим для увічнення подій Революції Гідності та вшанування подвигу Героїв України – Героїв Небесної Сотні у номінації «стипендія імені Юрія Поправки» І.Г. Губеладзе, доктору психологічних наук, старшому досліднику, завідувачу лабораторії психології мас і спільнот Інституту соціальної та політичної психології НАПН України (<https://bit.ly/3YKPCO2>);

– стипендію Кабінету Міністрів України для молодих вчених (<https://bit.ly/3FobFDo>):

• К.В. Гуцолу, доктору філософії з психології, старшому науковому співробітнику лабораторії когнітивної психології Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України;

• М.О. Загорулько, кандидату педагогічних наук, завідувачу відділу аспірантури та докторантури Інституту педагогіки НАПН України.

Міжнародне наукове співробітництво в умовах війни набуло нового якісного рівня у системі європейських та глобальних зв'язків і відносин, інтернаціоналізації вищої освіти, наукових досліджень, про що свідчить співдружність українських та зарубіжних освітян і вчених. У 2022 р. міжнародна діяльність НАПН України реалізовувалася шляхом:

– направлення заяви-звернення НАПН України від 24 лютого 2022 р. до міжнародної наукової та освітянської спільноти щодо припинення будь-якої співпраці з російськими й білоруськими вченими, об'єднання зусиль для захисту України, Європи та всього цивілізованого світу від кривавої російської військової агресії і надсилання звернень та листів-подяки зарубіжним науковим установам, закладам освіти різних рівнів, окремим вченим, які засудили російську збройну агресію проти України і висловили свою підтримку НАПН України та народів України;

– здійснення організаційних заходів з розірвання прямих двосторонніх угод НАПН України та її установ з науковими установами РФ та Республіки Білорусь, а також позбавлення статусу іноземних членів НАПН України 9 російських та 2 білоруських громадян, статусу почесного доктора – громадянина РФ;

– проведення зустрічей президента НАПН України акад. В.Г. Кременя із президентом Польської академії наук проф. Єжи Душинським, керівниками дипломатичних місій в Україні, міжнародних організацій та зарубіжних партнерських наукових установ: Бартошем Ціхоцьким, Надзвичайним і Повноважним Послом Республіки Польща в Україні; Вальдемарасом Сарапінасом, Надзвичайним і Повноважним Послом Литовської Республіки в Україні, литовським державним діячем; представниками Массачусетського інституту технологій (MIT, США) з метою обговорення питань налагодження, активізації та розширення співпраці у сфері освіти і педагогічної науки, підписання відповідних двосторонніх документів;

– участі президента НАПН України акад. В.Г. Кременя та вчених НАПН України в українсько-польських заходах: IX Польсько-українському / Українсько-польському науковому форумі «Дороги і бездоріжжя освіти в умовах пандемії COVID-19» під егідою НАПН України, Комітету педагогічних наук Польської академії наук, Наукового педагогічного товариства «Польща-Україна», Академії спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської на базі Університету Марії Кюрі-Склодовської в Любліні 11-12 травня 2022 р.; XI Всепольському педагогічному з'їзді, що відбувся у м. Познані (Польща) 20-21 вересня 2022 р., у ході роботи яких В.Г. Кремень подякував польським колегам за щирі підтримку у спротиві російському агресору, наголосив на багаторічній науковій співпраці польських і українських учених, а також схарактеризував повномасштабну війну в Україні, мужню боротьбу Збройних Сил України і безпрецедентний спротив українського суспільства;

– подання до МОН України відповіді на пункт 32, Д «Міжнародне науково-технічне співробітництво» Опитувальника ЄС для набуття Україною статусу кандидата в ЄС;

– активної участі у близько 40 міжнародних науково-освітніх проектах і програмах Американських рад з міжнародної освіти, Британської ради в Україні, Вишеградського фонду, Європейського Союзу, Європейського фонду підготовки, Представництва ООН в Україні, Представництва DVV International в Україні, ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ та інших міжнародних організацій і фондів;

– наукової співпраці із 26 іноземними членами НАПН України, які представляють 11 країн, науковими установами і закладами освіти у межах 31 угоди про співробітництво, укладених НАПН України, і в межах сотень угод, укладених безпосередньо її установами з науковими установами, закладами освіти зарубіжних країн, міжнародними організаціями та фондами. Зокрема, в 2022 р. укладено 5 меморандумів з Вищою школою психології (ФРН), Академією спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської та Академією юстиції (Польща), Міжнародною асоціацією позашкільної освіти та Благодійною організацією «Міжнародний фонд дошкілля майбутнього»;

– провадження експертної діяльності вчених НАПН України, які є членами понад 50 міжнародних організацій, іноземних академій, міжнародних наукових товариств (Благодійного фонду «Східноєвропейська місія», Благодійної організації «Фонд «Асперн», Всесвітньої ради з питань обдарованих і талановитих дітей, Всесвітньої федерації психічного здоров'я, Глобального союзу науковців за мир, Європейської асоціації медіа та інформаційної освіти, Європейської асоціації освіти дорослих, Європейської мережі з організаційної психології та психології праці, Європейської ради з питань високих здібностей, Європейської академії природничих наук, Європейської спільноти з вивчення травматичного стресу, Європейської асоціації психотерапії, Європейської конфедерації психоаналітиків і психотерапевтів, Європейської асоціації психодрами, Європейської федерації психологів, Європейської асоціації академій природничих і гуманітарних наук (ALLEA), Міжнародної асоціації з економічних досліджень, Міжнародної академії культури безпеки, екології та здоров'я «МАКБЕЗ», Міжнародного товариства політичної психології, Міжнародної ради психологів, Міжнародної асоціації прикладної психології, Організації з безпеки і співробітництва в Європі, Східноєвропейської федерації наукової аналітики Міжнародної академії наук і вищої освіти, «Україна та українці за кордоном» тощо).

Науково-інформаційна діяльність у 2022 р. була спрямована на безперервне функціонування з першого дня війни порталу і сторінок НАПН України у соціальних мережах; підвищення спротиву збройній російській агресії та інформаційній війні; сприяння працівникам наукової та освітньої сфери у здійсненні статутної й позастатутної діяльності; психологічну допомогу громадянам у подоланні травматичних станів тощо. Науково-інформаційна діяльність академії здійснювалася шляхом публікації наукових, науково-популярних, журналістських матеріалів в електронних ресурсах і друкованих виданнях, зокрема на офіційному сайті НАПН України, офіційній сторінці НАПН України у мережі Facebook (facebook.com/ua.naps), сайтах і сторінках наукових установ і їхніх підрозділів у соціальних мережах. З-поміж багатьох напрямів діяльності найбільш вагомими є:

– систематичне оприлюднення результатів, здобутих за фундаментальними та прикладними дослідженнями, що виконувалися науковими працівниками НАПН України; участь провідних вчених академії у законодавчому забезпеченні освітньої галузі тощо;

– відкриття на офіційному сайті НАПН України сторінок «Працюємо для перемоги» і «Сковорода 300»;

– інформування освітньої громадськості і суспільства на сторінках соціальної мережі Facebook «Освітнянська і педагогічна періодика» (<http://surl.li/fgkgn>) і «Педагогічна альфа-віта» (<http://surl.li/fgnlj>);

– продовження співпраці з усеукраїнськими газетами «Голос України», «Урядовий кур'єр», «Україна молода», «День», «Українська літературна газета», «Слово Просвіти», «Освіта України», «Освіта і суспільство», газетою НАН України «Світ», методичними газетами видавництва «Шкільний світ», видавництвом «Світич» (журнали «Дошкільне виховання», «Учитель початкової школи», «Джміль»);

– участь вчених НАПН України в якості експертів у радіо- і телепрограмах на каналах Національної радіокомпанії України, Суспільного телебачення і радіомовлення України, телеканалах «1+1», «2+2», «ICTV», «СТБ», «Інтер», «5 канал», НТН, «Громадське телебачення», ТК «Київ», «Еспресо. TV», «24»; регіональних теле- і радіоканалах.

Цифровізація наукової діяльності. Упродовж 2022 р. відповідно до викликів воєнного часу пріоритетними напрямками цифровізації наукової діяльності НАПН України було *забезпечення безперервності і стійкості роботи академії та її наукових установ*: системне адміністрування наявних ресурсів, документообіг, дистанційний режим роботи, технічний супровід виконання наукових та експериментальних досліджень і ефективної роботи систем дистанційного навчання відповідних підрозділів, що здійснювалися шляхом:

– посиленого використання електронного документообігу та організованого підключення академії до Системи електронної взаємодії органів виконавчої влади для забезпечення швидкої і безпечної комунікації з ними;

– активного застосування науковими установами НАПН України цифрових технологій як засобу колективної комунікації в ІТ-програмах Zoom, Skype, Meet, YouTube тощо, що забезпечувало участь вчених в онлайн заходах: заняттях, веб-конференціях, вебінарах, засіданнях тощо;

– систематичного вдосконалення та наповнення сайтів наукових установ НАПН України і їх структурних підрозділів, а також сторінок у соціальних мережах (Facebook, Google+, LinkedIn);

– активізації роботи щодо висвітлення результатів діяльності НАПН України та її наукових установ на вебпорталі академії (naps.gov.ua) та офіційній сторінці у Facebook (facebook.com/ua.naps).

За непростих умов, що склалися впродовж 2022 р., цифровізація наукової діяльності НАПН України продовжувалася, хоча зменшення та обмеження її фінансування у звітному році сповільнило оновлення парку комп'ютерної техніки, що збільшило й без того значне її зношення.

Фінансове забезпечення. Законом України «Про Державний бюджет України на 2022 рік» Національній академії педагогічних наук України затверджено видатки загального фонду Державного бюджету на 2022 р. у сумі 305081,3 тис. грн. У зв'язку із російським вторгненням, введенням в Україні

воєнного стану із 24 лютого 2022 р. відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про спрямування коштів до резервного фонду державного бюджету» від 1 квітня 2022 р. № 401 скорочено фінансування НАПН України із загального фонду Державного бюджету України 2022 р. на 31183,1 тис. грн.

НАПН України в 2022 р. отримано фінансування з державного бюджету в сумі 273 млн 898,2 тис. грн, у т.ч. на фундаментальні дослідження – 82 млн 785,1 тис. грн, на прикладні дослідження – 116 млн 880,4 тис. грн, на підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів – 8 млн 8,0 тис. грн, підвищення кваліфікації педагогічних і керівних кадрів – 34 млн 354,4 тис. грн, фінансову підтримку наукового об'єкту, що становить національне надбання, – 50,0 тис. грн, забезпечення доступу до науково-технічної інформації та наукової літератури на всіх видах носіїв – 6 млн 555,8 тис. грн, утримання апарату Президії та виплату довічної плати за звання членам НАПН України – 25 млн 264,5 тис. грн.

Порівняно з 2021 р. фінансування НАПН України збільшилося на 3 млн 721,7 тис. грн або на 1,4 %, що пов'язано із підвищенням середнього розміру мінімальної заробітної плати.

НАПН України отримано 26 млн 76,9 тис. грн за спеціальним фондом бюджету (власні надходження бюджетних установ), що на 11 млн 754,2 тис. грн (31,1 %) менше, ніж у 2021 р.

Протягом звітного року до НАПН України із усіх джерел фінансування надійшло 299 млн 975,1 тис. грн. Питома вага фінансування за рахунок загального фонду бюджету у коштах, які отримали установи НАПН України з усіх джерел надходжень, становила 91,3 %.

II. ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Гострі кризові виклики українському суспільству, пов'язані з повномасштабним вторгненням, порушенням територіальної цілісності й кордонів України, злочинними діями Російської Федерації, що визнані світовою спільнотою тероризмом, докорінно змінили життя кожного українця. У складний для країни час захисту державного суверенітету, європейського вибору та людської гідності постають нові завдання в діяльності Національної академії педагогічних наук України, місією якої визначено служіння українському суспільству шляхом проведення на найвищому рівні досконалості теоретичних і прикладних наукових досліджень та експериментальних розробок з метою забезпечення ефективного функціонування й перспективної модернізації освіти для розвитку дитини і дорослої людини в період швидких цивілізаційних змін, формування нових якостей і рис громадян як найвищого капіталу української держави.

З оголошенням воєнного стану в країні, затвердженого і продовженого указами Президента України (bit.ly/3uq23UP; bit.ly/3l5zAAo), НАПН України здійснено організаційні заходи з метою забезпечення функціонування наукових установ академії в умовах війни, спрямування їх діяльності на підвищення спротиву українського народу російському агресору, наближення перемоги у війні, ефективного післявоєнне відновлення України на інноваційній, високотехнологічній основі.

24 лютого 2022 р. на вебпорталі НАПН України оприлюднено заяву, якою висловлено безумовну підтримку керівництву держави та Збройним Силам України, їх зусиллям, спрямованим на захист суверенітету і територіальної цілісності України, вшановано пам'ять тих, хто віддав за неї життя, та засвідчено глибоке переконання у здобутті перемоги українського народу. Засуджено військову агресію Російської Федерації проти України, постійне та грубе порушення принципів і норм міжнародного права щодо гарантій суверенітету і територіальної цілісності України як незалежної держави, жорстоке поводження з мирним населенням, зокрема дітьми, що призводить до численних людських жертв, та, незважаючи на складну ситуацію, висловлено непохитну віру в переможне завершення війни.

Прийнято рішення, що вчені – громадяни Російської Федерації та Республіки Білорусь, які явно або мовчазно підтримали військові дії агресора, не можуть бути частиною цивілізованого академічного світу, реалізовувати будь-які спільні проєкти та позбавлено статусу іноземних членів НАПН України 9 громадян Російської Федерації та 2 громадян Республіки Білорусь, статусу почесного доктора – 1 громадянина, із боку яких відсутнє відповідне реагування на її віроломне військове вторгнення РФ в Україну, зокрема з території РБ, що суперечить основним принципам і цінностям НАПН України, інтересам і авторитету української держави та завдало значної шкоди авторитетові академії. НАПН України також звернулася із заявою українською та англійською мовами до міжнародної наукової спільноти про припинення

будь-якої співпраці з такими російськими і білоруськими вченими, науковими колективами і розірвання з ними грантових угод (<https://doi.org/10.37472/SaveUkraine>).

Роботу вчених НАПН України, крім виконання планових завдань науково-дослідної та експериментальної діяльності, зорієнтовано на забезпечення активної участі у відсічі російській агресії, координацію діяльності працівників академії, спрямовану на розв'язання актуальних проблем наукового супроводу реалізації державної освітньої політики, розвиток фундаментальних і прикладних досліджень та експериментальних розробок у галузі освіти, педагогіки і психології в умовах воєнного стану і післявоєнного часу.

Наукові та науково-організаційні заходи НАПН України

У перші дні війни керівництвом НАПН України оприлюднено заяву (<https://naps.gov.ua/ua/press/releases/2610/>) про категоричне засудження злочинної агресії Російської Федерації; підготовлено листи-звернення до міжнародної наукової спільноти про події в Україні у зв'язку з агресією РФ; одержано листи підтримки від міжнародних партнерів та іноземних членів академії.

На засіданні Президії НАПН України 21 квітня 2022 р. та на спільному засіданні президій НАН України та НАПН України 4 травня 2022 р. директором Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, чл.-кор. М.М. Слюсаревським представлено науково-аналітичну доповідь «Соціально-психологічний стан українського суспільства в умовах повномасштабного вторгнення: нагальні виклики і відповіді» (<https://bit.ly/3bIsIJM>). Доповідь направлено органам державної влади до відома та можливого використання в роботі (doi.org/10.37472/v.naes.2022.4124).

24 травня 2022 р. проведено загальні збори НАПН України, на яких розглянуто найважливіші аспекти і підсумки діяльності академії, її Президії, відділень та наукових установ у 2021 р., визначено завдання академічного колективу на 2022 р. в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення України (doi.org/10.37472/v.naes.2022.4137). Загальними зборами НАПН України:

- завершено процедуру виведення із складу академії іноземних членів – громадян Російської Федерації та Республіки Білорусь, які не засудили акти агресії проти України цих країн, шляхом їх виключення із складу академії, керуючись відповідними нормами Статуту НАПН України (члени НАПН України ще декілька років тому вийшли із складу Російської академії освіти);

- окреслено невідкладні завдання та ключові напрями відновлення освітньої сфери України у повоєнний час, з-поміж яких:

- розв'язання актуальних проблем наукового супроводу реалізації державної політики у сфері освіти, розвиток фундаментальних і прикладних досліджень та експериментальних розробок у галузі освіти, педагогіки і психології в умовах воєнного стану і післявоєнного часу;

- забезпечення практико-орієнтованих результатів наукових досліджень, актуальних для сьогодення;

– розширення експертно-аналітичної діяльності щодо стану освіти всіх рівнів і ланок, забезпечення оперативної підготовки практичних рекомендацій для інформування органів влади, закладів освіти, освітян, здобувачів освіти, усіх громадян у складних умовах руйнування і розбалансування освітньої сфери, необхідності її стабілізації та післявоєнного відновлення;

– активізація участі вчених НАПН України у процесах експертизи й опрацювання проєктів актів законодавства щодо відновлення та розвитку сфер освіти і науки, інших ланок суспільного життя;

– розвиток євроінтеграційної діяльності академії, її членів, колективів наукових установ;

– провадження процесів реформування НАПН України, у тому числі забезпечення актуалізації тематики наукових досліджень і розробок, посилення новизни, відповідності назрілим практичним потребам розвитку освітньо-наукової сфери і суспільства загалом, скорочення термінів виконання, оптимізація складу виконавців, співпраця із споживачами наукової продукції всіх форм власності тощо.

Вчені НАПН України активно долучилися до реалізації Указу Президента України «Питання Національної ради з відновлення України від наслідків війни» від 21 квітня 2022 р. № 266/2022 (<https://bit.ly/3ZZFxxA>). У рамках робочої групи «Освіта і наука» сформовано, обґрунтовано та узагальнено пропозиції для робочих підгруп «Освіта» та «Наука»; виокремлено нагальні проблеми і виклики у сферах освіти і науки, обґрунтовано шляхи їх розв’язання та подолання, запропоновано ідеї щодо вирішення поля проблем і викликів у сферах «Освіта» (для сфер аналізу «Дошкільна освіта», «Загальна середня освіта» (повна загальна середня освіта (навчально-методичне забезпечення); повна загальна середня освіта (профільна середня освіта), «Професійна та фахова передвища освіта», «Вища освіта» та «Наука».

Підписано Меморандум про співпрацю між НАПН України та Національною спілкою журналістів України з метою розвитку інформаційної галузі, підготовки фахівців у галузі інформаційної діяльності, упровадження та розвитку медіаосвіти в Україні. У рамках співпраці передбачено здійснення наукових досліджень з актуальних проблем сучасного українського суспільства, формування системи національно-патріотичного виховання молоді на новітньому етапі державотворення на основі поваги, честі та гідності кожного громадянина України.

Виконання наукових досліджень та науково-організаційна робота в наукових установах НАПН України

Ураховуючи необхідність дослідження актуальних проблем воєнного часу та повоєнного відновлення у сфері освіти, педагогіки і психології, створення новітньої конкурентоспроможної наукової продукції згідно з Планом відновлення України та потребу приведення у відповідність сфери освіти до стандартів і рекомендацій Європейського Союзу у зв’язку з наданням Україні статусу кандидата для вступу в ЄС, розглянуто та затверджено зміни до фундаментальних і прикладних наукових досліджень за тематикою НАПН України, виконання яких розпочнеться у 2023 р., зміни до перспективних

тематичних планів наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок наукових установ НАПН України на 2022–2024 рр. та на 2023–2025 рр. (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4138>).

Для підвищення ефективності, практичної значущості та результативності виконання наукових досліджень у НАПН України збільшено частку прикладних досліджень, які тепер домінують у загальній науковій тематиці. За рахунок загального фонду бюджету у 2022 р. виконувалися 65 прикладних і 38 фундаментальних досліджень, завершилося виконання 32 наукових досліджень (8 фундаментальних, 24 прикладних), у 2023 р. планується до виконання 27 наукових досліджень (11 фундаментальних і 16 прикладних) (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4137>).

Погоджено із Міністерством оборони України, Міністерством з питань стратегічних галузей промисловості України та подано до МОН України перелік пріоритетних наукових досліджень та науково-технічних розробок, спрямованих на розвиток новітньої конкурентоспроможної науково-технічної продукції, необхідної в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення.

В умовах установленого дистанційного та змішаного режимів праці наукові установи продовжували наукову й науково-організаційну роботу:

- виконання наукових досліджень згідно з тематичними планами на 2022 р.;

- підготовку запланованих і актуальних для поточного часу рукописів підручників, посібників, монографій, публікацій, аналітичних матеріалів; статей до видань, що індексуються в наукометричних базах; підготовку до випуску фахових видань наукових установ НАПН України;

- організацію та проведення науково-практичних масових заходів;

- забезпечення підготовки здобувачів ступенів доктора філософії та доктора наук;

- підготовку нової редакції низки професійних стандартів;

- перезавантаження та підтримання в робочому стані віртуальної комп'ютерно-технологічної інфраструктури у складі програмного й апаратного пулу загальносистемних засобів, що утворюють гібридну хмару відкритої освіти і науки (Інститут цифровізації освіти НАПН України);

- підтримання роботи Електронної бібліотеки НАПН України, забезпечення оброблення і внесення публікацій (Інститут цифровізації освіти НАПН України);

- виконання науково-інформаційної та бібліотечної роботи, а також роботи із забезпечення доступу освітянської спільноти до інформаційних ресурсів (Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського).

Підготовлено пропозиції до проекту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження національного плану заходів щодо впровадження принципів відкритої науки до 2030 року» та затверджено План заходів НАПН України щодо відкритої науки відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження національного плану щодо відкритої науки» від 8 жовтня 2022 р. № 892-р. (<https://bit.ly/3LgFWb8>).

Системний науково-методичний супровід освіти, співпраця з МОН України та закладами освіти

На засіданні Президії НАПН України 21 квітня 2022 р. розглянуто питання «Про співпрацю з Міністерством освіти і науки України в умовах воєнного стану». Члени Президії схвалили й висловили підтримку своєчасним комплексним зусиллям МОН України, спрямованим на провадження заходів з посилення ефективності освітньої та наукової діяльності задля прискорення перемоги, функціонування і розвитку науки й освіти, економіки в усіх регіонах країни (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4121>).

Президія НАПН України наголосила на подальшій реалізації розпочатих реформ у сфері дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої і вищої освіти та освіти дорослих, розвитку фундаментальних і прикладних досліджень та експериментальних розробок у галузі освіти, педагогіки і психології, окреслених Програмою спільної діяльності Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України на 2021-2023 роки, в умовах воєнного стану і післявоєнного часу. Зазначено можливість внесення до програми відповідних змін у разі необхідності (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4137>).

З метою підвищення якості загальної середньої освіти НАПН України розширює підготовку академічних підручників для базової середньої освіти. За результатами конкурсного відбору підручниками Інституту педагогіки НАПН України для 5 класу з усіх навчальних предметів/інтегрованих курсів (14 найменувань), яким надано гриф МОН України, забезпечено освітній процес у 2022/23 навчальному році в закладах загальної середньої освіти. Програми й підручники, створені вченими Інституту педагогіки НАПН України на виконання заходів з реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», пройшли апробацію в межах інноваційного освітнього проекту всеукраїнського рівня за темою «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти» (наказ МОН України від 2 квітня 2021 р. № 406) (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4140>).

Крім того, вчені НАПН України є членами робочих груп МОН України з оновлення змісту навчальних програм (наказ МОН України від 3 червня 2022 р. № 521). Опрацьовано 59 типових освітніх і навчальних програм для 1-2 і 3-4 класів закладів загальної середньої освіти, а також навчальні програми з історії України та всесвітньої історії (6-11 класи), з основ правознавства (9 клас), громадянської освіти (10 клас), зарубіжної літератури (6-11 класи). Внесено доповнення в частині питань цивільного захисту; посилено аспекти, пов'язані із громадянським і патріотичним вихованням молодших школярів; усунуто невідповідності у зв'язку з агресією Російської Федерації; увиразнено процеси формування української політичної нації, консолідації українського суспільства на сучасному етапі; у цьому контексті додано питання про життя національних меншин; у програмному забезпеченні для 11 класу створено окремий блок, присвячений повномасштабній війні РФ проти України (геноцидні дії

російської влади проти України; національний опір окупантам; міжнародна підтримка України; уведення нових понять «руський мир», «рашизм» тощо) (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4145>).

Вченими НАПН України здійснюється розроблення та видання наукової, навчальної, методичної та практичної продукції з висвітлення питань освітнього та психологічного забезпечення учнів, педагогів, батьків і громадян в умовах війни¹ (<https://lib.iitta.gov.ua/730971>); з'ясовано орієнтири міжнародних та неурядових організацій щодо забезпечення безперервності освіти в умовах війни та включення біженців і внутрішньо переміщених осіб до освітнього процесу, а також охарактеризовано підтримку Європейського Союзу з інтеграції українських дітей і молоді до систем освіти держав-членів ЄС (<https://doi.org/10.32405/978-966-644-614-8-2022-55>); розроблено путівники для батьків, дітей, соціальних педагогів і соціальних працівників щодо зниження рівня тривожності в період бойових дій, допомоги дитині в адаптуванні до умов вимушеного тимчасового переселення, із медіації в умовах війни (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4131>).

Науковими установами НАПН України систематично організовуються та проводяться науково-практичні заходи (конференції, форуми, круглі столи, вебінари тощо) з проблем функціонування освіти і науки в умовах воєнного стану та перспектив повоєнного відновлення освітньої сфери й розвитку науки (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4203>).

НАПН України взято участь у міжнародній серпневій педагогічній науково-практичній конференції «Освіта, освітяни – незламні у війні» (18 серпня 2022 р., м. Буча). У доповіді від НАПН України «Педагогічна наука для розбудови нової країни» на пленарному засіданні окреслено ключові напрями дослідницької підтримки освітян та практичних дій МОН України заради успішного функціонування та подальшої модернізації освіти України в умовах війни (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4201>).

На запити педагогів і батьків щодо навчання в умовах воєнного стану, зокрема щодо забезпечення дистанційного та можливостей організації безпечного очного навчання в закладах дошкільної, загальної середньої, професійної, фахової передвищої та вищої освіти 25 серпня 2022 р. проведено традиційну серпневу конференцію «Учені НАПН України – українським учителям» (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4145>).

Інститутом педагогіки НАПН України в рамках марафону Всеукраїнських науково-практичних вебінарів «Компенсація освітніх втрат у закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення» організовано і проведено вебінари із підвищення кваліфікації педагогічних кадрів закладів загальної середньої освіти, працівників методичних служб за програмами: «Реалізація STEM-освіти умовах сучасної школи», «Екологія в умовах війни. Прямі та відтерміновані наслідки», «Розвиток професійної

---

¹ Зливков В., Лукомська С. Діти війни: теоретико-методичні і практичні аспекти психологічної допомоги : посібник. Київ; Ніжин: Лисенко М.М., 2022. 95 с.

кар'єри в освіті: продуктивний підхід», «Розвиток навичок свідомого сприйняття дійсності в учнів закладів загальної середньої освіти» та ін.

Експертна діяльність

Результати наукових досліджень систематично використовуються при підготовці нормативно-правових документів з питань регулювання державної освітньої політики. Зокрема, надано пропозиції та інформаційно-аналітичні матеріали до:

– проєкту рішення Ради національної безпеки і оборони України стосовно характеристики системи освіти як найбільшої і найважливішої гуманітарної сфери України, проблем і завдань підвищення потенціалу системи освіти в умовах сучасних викликів, роботи НАПН України з посилення потенціалу сфери освіти в умовах воєнного стану та для післявоєнного відновлення країни. До засідання 10 серпня 2022 р. РНБО України для розгляду питання «Про стан готовності системи освіти до протидії та подолання реальних і потенційних загроз національній безпеці та національним інтересам України в умовах зовнішніх і внутрішніх викликів» залучений як член робочої групи перший віцепрезидент НАПН України акад. В.І. Луговий;

– проєктів законів України «Про академічну доброчесність», «Про внесення змін до деяких законів України щодо надання права обіймати посади науково-педагогічних працівників у закладах фахової передвищої освіти»;

– проєкту Національної програми «Наука майбутнього»;

– Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах).

Також НАПН України подано пропозиції щодо:

– забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя за результатами наради у голови Верховної Ради України Р. Стефанчука від 2 вересня 2022 р., 3-6 вересня 2022 р.;

– Національної декларації про готовність до трансформації освіти для представлення її на Саміті з питань трансформації освіти, що відбувся у вересні 2022 р.

За запитом МОН України вчені НАПН України взяли участь у підготовці експертно-аналітичних матеріалів академії для складання (заповнення) розділу 25 «Наука і дослідження» анкети (опитувальника) Єврокомісії щодо вступу України в ЄС. Відповідні матеріали направлені МОН України і враховані при опрацюванні анкети. 23 червня 2022 р. Україні надано статус кандидата на вступ в Євросоюз, що стало сильним сигналом її підтримки європейськими партнерами (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4138>).

Вчені наукових установ НАПН України систематично беруть участь в якості експертів у засіданнях Науково-методичної ради, інших експертних комісій при МОН України. Взято участь у засіданні Робочої групи з напрацювання законодавчих ініціатив із нормативно-правового забезпечення функціонування корпоративних закладів освіти, створеної відповідно до рішення Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій. Обговорено питання, пов'язані із правовими засадами функціонування

корпоративних закладів освіти, у тому числі закладів загальної середньої освіти; запити та потреби корпоративних закладів освіти і їхніх партнерів-співзасновників.

Відділенням вищої освіти НАПН України підготовлено інформаційно-аналітичні матеріали «Оптимізація мережі закладів вищої освіти: досвід європейських країн та рекомендації для України»; Інститутом вищої освіти НАПН України підготовлено пропозиції до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України» (щодо розвитку індивідуальних освітніх траєкторій у вищій освіті), які подано Директорату вищої, фахової передвищої освіти МОН України.

Також надано консультації Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій щодо інтернаціоналізації освіти й гармонізації національного законодавства з Європейським освітнім простором.

Представники Інституту професійної освіти НАПН України у якості експертів взяли участь у роботі круглого столу Комітету Верховної Ради України з питань науки, освіти та інновацій «Функціонування професійної (професійно-технічної освіти) в умовах воєнного стану» (13 грудня 2022 р.). Підготовлено інформаційно-аналітичні матеріали про сучасний стан професійної освіти в Україні, рекомендації до проекту резолюції круглого столу.

Психологічний супровід освітянської спільноти, надання психологічної підтримки населенню в кризових умовах

Вчені наукових установ НАПН України упродовж дії воєнного стану в країні системно здійснюють психологічний супровід та допомогу постраждалому внаслідок військових дій населенню, біженцям, військовослужбовцям та їхнім сім'ям. Так, на постійній основі очно та дистанційно здійснюються:

– психологічна підтримка цивільного населення, переселенців, біженців, дітей та дорослих, які знаходяться у кризовому стані у зв'язку з військовими діями на території України; осіб, які перебували в «зелених» коридорах під час евакуації; біженцям на територіях залізничних вокзалів, біженцям, які знаходяться за кордоном (допомога в пошуках волонтерів-психологів, житла, роботи тощо); пораненим (гостра реакція на бойовий стрес), які знаходяться в психіатричних відділеннях; бійцям територіальної оборони; особам на підприємствах в умовах війни; жінкам і дітям військовослужбовців ЗСУ, які загинули на війні;

– підтримка психічного здоров'я вимушених «внутрішніх» переселенців в умовах війни²;

– робота та методичний супровід Всеукраїнського телефону психологічної кризової допомоги для населення України;

– системний науково-методичний супровід організації та проведення методичних онлайн коворкінгів «Психологічна підтримка та допомога під час

---

² Карамушка Л.М. Психічне здоров'я особистості під час війни: як його зберегти та підтримати : метод. рекомендації. Київ : Ін-т психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2022. 52 с.

війни» для фахівців психологічної служби системи освіти (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4205>);

– застосування підготовленого вченими академії методичного комплексу технік, алгоритмів дій, психоедукаційних плакатів в системі надання первинної психологічної допомоги дітям і дорослим;

– робота щодо координації діяльності психологів системи освіти та підрозділів Державної служби України з надзвичайних ситуацій із надання соціально-психологічної допомоги населенню;

– навчання українських практичних психологів для забезпечення оптимальної підтримки в різні періоди часу після травматичних подій із особливим акцентом на роботу з дітьми в рамках україно-німецького проєкту «НОРЕ» («Надія») (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4205>);

– тренінги для педагогів закладів освіти та психологів щодо надання першої психологічної допомоги в екстремальних ситуаціях, психологічного супроводу перебування населення в бомбосховищах, укриттях, під час евакуації;

– психологічна підтримка військовослужбовців, зокрема на інтернет-ресурсах, сторінках у Facebook поширено розробки щодо психологічної допомоги військовослужбовцям та сприяння їх стресостійкості в умовах бойових дій;

– онлайн-зустрічі «Організація соціально-психологічної підтримки родин зниклих безвісти, полонених та звільнених з полону» за участю представників Збройних Сил України, Мінреінтеграції України, народних депутатів та громадських організацій;

– розроблення рекомендацій щодо самоаналізу власного психологічного стану в умовах воєнного стану в Україні та пам'ятки самодопомоги; взято участь у засіданні інтерв'язійної групи для психологічної служби системи освіти м. Києва «Психологічна підтримка в кризовій ситуації» та в роботі групи психологічної стабілізації та взаємопідтримки, семінарах Всеукраїнської арт-терапевтичної асоціації; пройдено експрес-навчання роботі з гострою травмою у фахівців Consonance Therapy Institute (м. Варшава, Польща);

– реалізація проєкту «Психологічні Сили України» (<https://www.facebook.com/psypowerUA>) з надання психологічної допомоги: супервізії психологів, які працюють в умовах війни; психологічна допомога бійцям ЗСУ та їхнім сім'ям; психологічна підтримка мирного населення, яке зазнало психотравм у період війни; розроблення і реалізація програми психологічної реабілітації найбільш постраждалих категорій населення; підтримка ініціативи Української студентської ліги у м. Дніпрі, яка організувала реабілітаційний табір для дітей-переселенців, придбання товарів для спорту та творчості для першої зміни дітей;

– організація циклу психологічних семінарів для педагогічних працівників-переселенців з України, які у зв'язку з війною вимушено переїхали до Німеччини. Презентовано застосування різних способів пошуку внутрішніх особистісних ресурсів для виходу із складних ситуацій, у яких побували переміщені особи; різних психологічних методик і вправ, зокрема арт-

терапевтичних технік тощо; проведено заходи з психологічної допомоги та адаптації до нової реальності для тих, хто приїхав з м. Маріуполя і втратив житло та все своє майно;

– проведення вебінарів щодо технік емоційної саморегуляції в умовах війни для групи пластунів і їхніх батьків (близько 70 осіб) та для компанії програмістів (близько 40 осіб);

– розроблення методології та супервізії за результатами дослідження психологічного благополуччя, рівня травматизації та прояву симптомів посттравматичного стресового розладу в умовах повномасштабного вторгнення серед міського населення України (спільно з благодійним фондом «Mindy»);

– опитування українських громадян, що тимчасово проживають у Польщі, та членів приймаючих громад у спільному проєкті з Інститутом психології Польської академії наук «Дослідження особливостей спілкування мігрантів: оцінка ефекту співприсутності» (опитано 226 осіб у 14 населених пунктах, дослідження триває);

– низка психологічних заходів: арт-терапевтичні заняття для дітей і дорослих, які сприяли адаптації учасників, пошуку додаткових ресурсів для психологічного відновлення; семінар з курсу «Робота з травмами війни в транзактному аналізі»; заняття з психосоціальної підтримки дорослих і підлітків; семінар «Особливості прояву вікових криз у підлітків в умовах війни»; зустріч з батьками-учасниками проєкту «Право бути щасливими»; інтерв'язійна група «Особливості групової динаміки у підліткових групах»; індивідуальні супервізії для психологів проєкту «Право бути щасливими» та благодійного фонду «Блакитний птах» (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4129>);

– курси підготовки інструкторів з першої психологічної допомоги та відновлення для ТрО «Північ» у співпраці з усеукраїнською громадською організацією «Арт-терапевтична асоціація»;

– заходи в рамках проєкту «Служба психосоціальної підтримки сімей військовослужбовців»: організація роботи гарячої лінії психосоціальної підтримки; навчальні зустрічі та дебрифінги для консультантів телефонної лінії та ведучих груп підтримки дружин і матерів військовослужбовців; організація груп підтримки дружин і матерів військовослужбовців, родичів тих військовослужбовців, з якими втрачено зв'язок;

– навчання консультантів телефонних ліній психологічної підтримки родин військовослужбовців у співпраці з ГО «Громадський рух «Жіноча Сила України» та NATAL's Helpline (провідної ізраїльської організації у сфері надання психологічної допомоги);

– заходи психологічної підтримки «Мир в душі» для людей старшого віку, тимчасово переміщених осіб та людей, які потребують емоційної підтримки через стрес/емоційне виснаження, тривогу у зв'язку з війною та ін.

Надається психологічна допомога особам, які перебувають у відносній безпеці, за персональними зверненнями на вебресурсах: Pidtrimka.online, Qui.help, «Розкажи мені» тощо.

Міжнародна інформаційно-просвітницька діяльність та підтримка інформаційної безпеки

Науковими установами НАПН України в умовах воєнного стану провадиться масштабна інформаційна діяльність із засудження російської агресії, протидії інформаційній війні та інформаційно-просвітницька комунікація з міжнародним науковим співтовариством.

Науковими установами НАПН України розірвано угоди про співпрацю із науковими установами, закладами вищої освіти та освітніми проєктами Республіки Білорусь; поширено інформацію щодо наслідків військового вторгнення РФ в Україну (обстрілів, бомбардувань, подій в Енергодарі, дітей в умовах війни) у світових наукових спільнотах; організовано комунікацію із міжнародними єврейськими організаціями для надання допомоги ЗСУ, волонтерським організаціям і громадам України в період дії воєнного стану.

Також підготовлено та поширено листи-звернення до науковців зарубіжних країн про діяльність українських вчених в умовах військового стану, руйнівний вплив військової агресії на освіту, науку і культуру нашої держави (англійською, німецькою та польською мовами). Листи розіслано до Німеччини, Польщі, Португалії, Словаччини, США, Чехії.

Вченими НАПН України розгорнуто активну діяльність з протидії інформаційно-психологічній операції агресора. Підготовлено низку інформаційних повідомлень, публікацій (статей), заходів щодо забезпечення інформаційної безпеки в умовах військової агресії РФ, зокрема:

- публікації з узагальнення досвіду проведення занять з дітьми щодо підтримки ментального здоров'я «Ментальний щит»;
- збір свідчень пропаганди геноциду в інформаційному просторі для Міжнародного суду в Гаазі;
- участь у блокуванні телеграм-каналів, що пропагують війну в Україні, закликають до дій, які загрожують її цілісності та суверенітету;
- публікації в соціальних мережах за темами війни, політико-психологічного аналізу сучасної ситуації, історичної психології, що мають патріотичне спрямування, сприяють національній ідентичності, психологічній допомозі постраждалим від війни, протидіють ворожій пропаганді тощо;
- контрпропагандистські матеріали, які використовуються спецслужбами ЗСУ для роботи з українською, іноземною та російською аудиторією;
- інформаційну кампанію в комунікації з російським населенням про те, що відбувається в Україні внаслідок російської агресії.

У рамках міжнародної діяльності вчені НАПН України беруть участь у міжнародних науково-практичних заходах у різних країнах світу, насамперед Європи, зокрема:

- у міжнародному форумі «Підтримка національних меншин в умовах війни» (захід включений до Плану дій Ради Європи для України на 2018-2022 роки: Проєкт Ради Європи «Посилення захисту національних меншин, у тому числі ромів, та мов меншин в Україні»), який відбувся 11-14 грудня 2022 р. у м. Варшаві (Польща). Вченими Інституту педагогіки НАПН України презентовано доповіді з актуальних проблем освітнього супроводу

національних меншин в Україні «Діяльність відділу навчання мов національних меншин і зарубіжної літератури в умовах інтеграції України з Європейським Союзом», «Упровадження моделі багатомовної освіти в контексті євроінтеграції України», «Перспективи і ризики реалізації «Ромської стратегії» в Україні»;

– директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України Л.Б. Лук'янова виступила з доповіддю «Система освіти дорослих України: ретроспективний огляд, сучасний стан, виклики майбутнього» на пленарному засіданні XXII Міжнародної наукової конференції «Освіта дорослих 2022 – Баланс у контексті стратегічних змін», організатором якої була кафедра андрагогіки і менеджменту освіти педагогічного факультету Карлового університету (22-24 листопада 2022 р., м. Прага, Чехія);

– у Першій всевітній онлайн конференції з позитивної та транскультурної психотерапії «Психотерапія та психотерапевти у світі криз» із презентацією «Позитивна психотерапія в психологічній підтримці педагогічних працівників в умовах війни», у якій висвітлено результати прикладного дослідження «Розвиток психологічної готовності педагогічного персоналу до професійної діяльності в умовах Нової Української Школи», виконаного в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (26-28 листопада 2022 р., м. Вісбаден, Німеччина).

Науковці Інституту вищої освіти НАПН України презентували основні результати роботи міжнародного проєкту Еразмус+ «Центри сертифікації викладачів: інноваційні підходи до досконалості викладання (UTTERLY)» за 2022 р. в Університеті Версаль-Сен-Кантен-ан-Івлін (Франція) під час зустрічі консорціуму (5-9 грудня 2022 р.).

Інститутом обдарованої дитини НАПН України спільно з Малою академією наук України, Інститутом філософії імені Григорія Сковороди НАН України та ін. 25 листопада 2022 р. у штаб-квартирі ЮНЕСКО в Парижі організовано проведення виставки, присвяченої життєвому і творчому шляху генія українського духу Григорія Савовича Сковороди з нагоди 300-річчя з дня його народження. Під час виставки громадськості вперше представлено науково-освітній Інтернет-портал «Григорій Савич Сковорода» (<https://s.3k.group/ua>).

Представники Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського та Педагогічного музею України 13 грудня 2022 р. взяли участь у норвезько-українському науковому семінарі з історії освіти (у форматі онлайн-зустрічі на платформі Zoom). Проведення семінару ініціювала Бріт Марі Говланд (Brit Marie Hovland), професорка VID Specialized University (м. Осло, Норвегія). На семінарі чл.-кор. Л.Д. Березівська виступила з відеопрезентацією «Historical and educational research in Ukraine in the conditions of the war: realities, challenges, changes» / «Дослідження з історії освіти в Україні в умовах війни: реалії, виклики, зміни».

У період воєнного стану істотно **активізовано співпрацю НАПН України з освітянською та науковою спільнотою Польщі:**

- вчені Відділення філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки НАПН України спільно з Вищою школою імені Павла Влодковіца в Плоцьку взяли участь у польських науково-практичних заходах освітньо-наукової сфери, де аналізувалися проблеми, пов'язані з агресією Російської Федерації в Україні, зокрема у науковій конференції «Від Шевченка до Зеленського: Україна у ХІХ-ХХІ столітті» та ІІІ Міжнародному науковому онлайн-семінарі «Війна в Україні: спроба зрозуміти. З точки зору критичного реалізму» у межах рамкової програми «Людина і суб'єктивність у реальності: у світлі критичного реалізму». Визначено перспективні напрями українсько-польської співпраці в науковій та освітній сферах, передусім з дошкільної освіти (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4120>);

- 11-13 травня 2022 р. в м. Любліні відбувся ІХ Польсько-український / Українсько-польський науковий форум. На форумі розглянуто сучасні виклики і ризики, що постали перед людством, зокрема пов'язані з війною РФ проти України. Особливу увагу привернуто до питань забезпечення освітою українських дітей в закладах освіти Польщі та шляхів отримання ними документів про освіту. Польська громадськість поінформована про згуртованість українського народу в протистоянні ворогу та всеукраїнську суспільну підтримку дій Президента України, Парламенту й Уряду України. Українські учасники форуму висловили щиру вдячність за всебічну підтримку польською стороною українських біженців, зокрема дітей. Кращі освітяни та вчені Польщі нагороджені відзнаками НАПН України (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4123>);

- 27 червня 2022 р. в онлайн режимі проведено спільне засідання Президії НАПН України та Комітету педагогічних наук Польської академії наук (ПАН). Обговорено та схвалено результати багаторічної плідної співпраці НАПН України та Комітету педагогічних наук ПАН. Засуджено збройну агресію Російської Федерації проти України, розв'язання повномасштабної війни в Україні, грубе порушення принципів і норм міжнародного права щодо суверенітету і територіальної цілісності України, геноциду українського народу. Відзначено солідарність і допомогу Уряду Республіки Польща, Комітету педагогічних наук Польської академії наук, закладів освіти всіх рівнів Республіки Польща громадянам України, зокрема дітям, науковим, науково-педагогічним і педагогічним працівникам, які, захищаючись від війни, знайшли прихисток у Польщі в цей тяжкий для української держави час військової агресії Російської Федерації проти України.

З метою активізації та розширення напрямів двосторонньої співпраці у галузі наук про освіту, ефективного розвитку педагогічної науки і освіти України в контексті вимог європейського освітнього та дослідницького просторів визначено та схвалено спільною постановою Президії НАПН України та Комітету педагогічних наук ПАН пропозиції щодо подальшої спільної діяльності, зокрема:

- започаткування проекту «Педагогічна освіта України та Польщі: стан і перспективи розвитку»;

– започаткування дослідницького проєкту із проблем цифрового гуманізму, зокрема впливу віртуальної реальності на психологічне благополуччя і психічне здоров'я інтернет-користувачів, особливо молоді, у контексті подальшого розвитку дистанційного (цифрового) навчання;

– проведення спільних досліджень з проблем міжкультурної освіти, розвитку педагогіки пограниччя;

– проведення міжнародного дослідження психологічних механізмів, що лежать в основі сучасного тоталітаризму, із метою розроблення діагностичних інструментів і рекомендацій щодо запобігання поширення в суспільстві цієї та інших психосоціальних патологій;

– налагодження міжгалузевої співпраці з дослідження цінностей, культур, цивілізацій і комунікації в умовах військового протистояння російській агресії;

– створення польсько-української/україно-польської освітньої платформи раннього розвитку дитини та дошкільної освіти для реалізації освітніх потреб дітей із сімей українських біженців;

– започаткування спільного наукового конкурсу для учнів старших класів закладів загальної середньої освіти, студентів і молодих вчених «Освіта, наука, інновації для сталого майбутнього»;

– створення міжнародного наукового центру подвійного підпорядкування, що здійснюватиме міждисциплінарні дослідження у сфері освіти, соціально-педагогічного супроводу та психолого-педагогічної підтримки біженців, внутрішньо переміщених осіб, дітей, які постраждали внаслідок бойових дій тощо.

• Делегація НАПН України 20-22 вересня 2022 р. взяла участь у XI Загальнопольському педагогічному з'їзді в Познані, гаслом якого стало: «Злам. Будуймо кращий світ у собі та між нами». У рамках проведення з'їзду відбулися наукові, громадські та приятельські заходи, де продемонстровані наукові досягнення учасників з'їзду, створено атмосферу наукової взаємодії та співпраці польських й українських вчених. Польськими колегами висловлено підтримку та солідарність з українськими освітянами та всім народом в умовах терористичних воєнних дій спільного ворога усього цивілізованого світу – Російської Федерації (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4213>).

• У контексті співпраці з НАПН України польськими вченими за участі вчителів і директорів шкіл проведено дослідження «Разом у класі. Діти з України у польських школах: Потенціал та виклики у створенні багатокультурної школи в умовах війни в Україні. Погляд вчителів». За результатами дослідження опубліковано висновки та рекомендації щодо побудови полікультурної освіти підтримувальної інфраструктури; стосунків з однолітками; мовного бар'єру і комунікації; психічного здоров'я учнів, ролі батьків та осіб, які їх замінюють і учнів з особливими освітніми потребами; роботи вчителів; побудови багатокультурної школи і класу.

• Для підтримки українських біженців вченими НАПН України організовано і проведено зустрічі представників освітніх закладів та організацій у Польщі, зокрема з:

– представниками Європейського Парламенту в Центрі для дистанційного навчання українських учнів у Варшаві. Обговорено питання щодо створення умов для закінчення учнями України поточного навчального року в українській системі освіти та інтеграції дітей України до системи освіти Польщі;

– освітніми профспілками Польщі, Нідерландів, США, Франції у рамках польської допомоги біженцям з України. Обговорено проблеми організації навчання (дистанційного та очного) українських дітей та допомоги сім'ям біженців з України в Польщі;

– департаментом освіти м. Варшави за участі генерального директора директорату дошкільної, шкільної, позашкільної та інклюзивної освіти МОН України О.В. Єреська з питань організації дистанційного навчання українських школярів і дошкільників, що прибули до Польщі.

• За участю вчених НАПН України у співпраці з Alior Bank та UNICEF Polska 15 червня 2022 р. відбулося відкриття Центру освіти та розвитку для дітей і молоді у Варшаві (<https://naps.gov.ua/ua/press/releases/2757/>). Центр освіти та розвитку – це місце для дистанційного навчання, вивчення польської мови, психологічної підтримки та розвитку дітей і підлітків, їх батьків та опікунів з України. У центрі працюють польські й українські вчителі, психологи та персонал підтримки. Приміщення центру адаптовано для дистанційного та стаціонарного навчання учнів, має 120 робочих місць, оснащених комп'ютерами. Також центр пропонує підтримку учням, які вже навчаються в польських школах, можливості для навчання польських та українських вчителів, інформаційно-освітній пункт, Клуб матері та дитини, Молодіжний клуб, допомогу діяльності волонтерів.

• Із метою розвитку міжнародної наукової та науково-технічної діяльності НАПН України:

– укладено Меморандум про взаєморозуміння між Національною академією педагогічних наук України та Академією спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської у Варшаві (Республіка Польща) 26 січня 2022 р.;

– 11 липня 2022 р. у МОН України відбулася зустріч президента НАПН України В.Г. Кременя з президентом Польської академії наук Єжи Душинським, під час якої обговорено питання активізації і розширення подальшої співпраці у сфері освіти і педагогічної науки між НАПН України та Комітетом педагогічних наук ПАН.

Волонтерська допомога вчених НАПН України

З перших днів та упродовж усього періоду дії воєнного стану в державі вчені НАПН України активно долучалися до волонтерської діяльності. Так, підтримано ініціативу президента НАПН України щодо організації збору і перерахування коштів для військовослужбовців, регулярно робляться благодійні внески на матеріально-технічне забезпечення Збройних Сил України. Розгорнуто системну волонтерську діяльність, спрямовану на надання гуманітарної допомоги громадянам, які проживали на тимчасово окупованих територіях, зазнали втрат від російської агресії. Взято активну участь у волонтерській роботі: донорстві; плетенні маскувальних сіток; співпраці з місцевими організаціями територіальної оборони; забезпеченні військових

частин медикаментами та амуніцією; забезпеченні продуктами харчування та речами першої необхідності людей літнього віку, людей з інвалідністю та вимушено переміщених осіб; облаштуванні умов у бомбосховищах, участі у забезпеченні проживання евакуйованих осіб; консультуванні біженців щодо перетину кордону, маршрутів і умов пересування в Польщі, Румунії, Угорщині тощо.

Крім того, фахівці наукових установ НАПН України на волонтерських засадах здійснювали й свою професійну діяльність надання психологічної допомоги, консультування постраждалих, надання освітніх послуг тимчасово переміщеним особам та біженцям як в Україні, так і за кордоном.

У кризових умовах діяльності під час воєнного стану вчені Національної академії педагогічних наук України продовжують самовіддано працювати над створенням науково-методичного забезпечення функціонування та розвитку національної системи освіти, важливої для забезпечення перемоги у розв'язаній Росією війні та повоєнного відновлення України на інноваційній, високотехнологічній і високомотивованій основі та європейської інтеграції. Розширюється проблематика досліджень, поглиблюється співпраця із європейськими партнерами для подальшого спротиву російській загарбницькій війні в Україні і захисту української нації в ім'я спільного Європейського майбутнього.

III. РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОНАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ НАПН УКРАЇНИ 2016-2022 рр.

Реалізація Стратегії розвитку НАПН України на 2016-2022 рр. (далі Стратегія) відіграла позитивну роль у підвищенні ефективності діяльності академії, незважаючи на те, що другий етап виконання документу був обтяжений спочатку глобальною пандемією COVID-19, а потім повномасштабним військовим вторгненням Російської Федерації, які спричинили зміни в умовах забезпечення організаційної, методологічної, освітньої, дослідницької діяльності, зумовили впровадження у 2020-2022 рр. дистанційної форми роботи і навчання, уточнення змісту дослідницької та освітньої діяльності з урахуванням нових викликів.

Результатами виконання Стратегії насамперед є наступне.

1. Збереження і оптимізація наукового потенціалу НАПН України, її наукових установ, що дало змогу ефективно здійснювати визначене законом наукове і методичне забезпечення освіти, особливо в тяжкий для країни час дії воєнного стану.

2. Поліпшення зв'язку наукових досліджень з освітньою та іншими видами соціальної практики, досягнення більшої відповідності їх запитам результатів досліджень і кінцевої продукції.

3. Зростання публікаційної активності і ефективності вчених НАПН України, щорічне збільшення кількості публікацій, що індексуються у наукометричних базах Scopus та/або Web of Science Core Collection (WoS), кількості публікацій у зарубіжних виданнях, публікацій англійською та іншими мовами, що є свідченням високої якості отриманих наукових результатів, підвищення рівня наукової культури вчених академії та їх іміджу у європейському та світовому освітньо-дослідницьких просторах.

4. Упровадження конкурсних процедур визначення тематики наукових досліджень з проблем освіти, що потребують невідкладного розгляду, та наукових досліджень молодих вчених; зростання кількості прикладних досліджень та гармонізація співвідношення фундаментальних і прикладних досліджень.

5. Розширення участі наукових установ НАПН України в міжнародних і національних дослідницьких та освітніх проєктах і програмах, зокрема в програмі Європейського Союзу Еразмус+ та конкурсах проєктів Національного фонду досліджень України. Поліпшення міжнародних зв'язків наукових установ академії із зарубіжними партнерами.

6. Посилення науково-експертної ролі НАПН України в галузі освітніх наук, педагогіки і психології, про що свідчить істотне зростання кількості проєктів законодавчих і нормативно-правових актів, експертизу яких забезпечили вчені наукових установ академії.

7. Розвиток Електронної бібліотеки НАПН України, зростання її національної і глобальної значущості.

8. Створення та підтримання англomовних версій сайтів НАПН України, її наукових установ.

9. Створення при НАПН України та підтримання діяльності Ради молодих вчених.

10. Загальне зростання конкурентоспроможності, поліпшення іміджу НАПН України у суспільстві, освітньо-науковому просторі і водночас розширення можливостей наукового і методичного супроводу державної освітньої і наукової політики та формування громадської думки щодо вирішення актуальних проблем гуманітарної сфери, розвитку людини впродовж життя, нарощування кваліфікованого людського капіталу, що важливо для підвищення спротиву українського суспільства російській агресії, наближення перемоги у нав'язаній війні та ефективного повoєнного відновлення країни на інноваційній, високоінтелектуальній, високотехнологічній та високомотивованій основі.

ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАПН УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ (SWOT – АНАЛІЗ)

СИЛЬНІ СТОРОНИ

Спрямування наукової, методичної та освітньої діяльності установ академії на актуальні проблеми та пріоритети державної політики розвитку освітньої і наукової сфер, розроблення наукових основ політики в галузі освіти, педагогіки і психології.

Комплексність напрямів діяльності наукових установ НАПН України, фундаментальний і прикладний характер наукових досліджень, зв'язок тематики наукових досліджень із запитамі освітньої практики.

Виконання фундаментальних і прикладних наукових досліджень та експериментальних розробок у сфері освіти, педагогіки і психології, за результатами яких обґрунтовано новий зміст освіти, концепції, стратегії, моделі, технології, зокрема цифрові, методики, засоби, необхідні для розв'язання актуальних теоретичних і практичних проблем освітньої сфери.

Спрямованість наукових досліджень на підтримку базових цінностей освіти включно із орієнтацією на цілісний розвиток особистості, ґрунтуванням освіти на засадах людиноцентризму, переходом до толерантної педагогіки тощо.

Розроблення стандартів, програм, підручників, навчально-методичних посібників, довідкових і аналітичних матеріалів для науково-методичного забезпечення сфери освіти; розширення фахової інформаційної мережі у галузі освіти, педагогіки і психології.

Самоврядність НАПН України включно із самостійним визначенням тем наукових досліджень, колегіальність органів управління, демократизація управлінських практик.

Сформованість у НАПН України наукових шкіл і колективів, спроможних науково і методично забезпечувати усі ланки освіти. Наявність потужного потенціалу наукових установ, здатних до виконання різноманітних наукових завдань, спрямованих на розбудову національної сфери освіти, її модернізацію в

умовах пандемії COVID-19 та воєнної російської агресії, завдань післявоєнного відновлення України на інноваційних, високоінтелектуальних, високотехнологічних та високомотивованих засадах. За результатами державної атестації з 12 наукових установ 10 віднесено до I (з 4-х) атестаційної категорії, і лише 2 – до II.

Наявність у структурі академії єдиних в Україні потужних установ у галузі психологічної науки, що комплексно розробляють фундаментальні і прикладні проблеми розвитку вітчизняної психології, здійснюють методичне керівництво психологічними службами освіти, інших соціальних сфер у контексті запиту на психологічну підтримку усіх верств населення в умовах пандемії, війни.

Розвиток у НАПН України наукових установ і вчених з досвідом міжнародної діяльності, зокрема національних експертів з реформування вищої освіти Програми ЄС Еразмус+, реалізації міжнародних проєктів ЄС як грантхолдерів, що зумовило формування європейських цінностей та становлення на їх основі академічної, корпоративної, євроінтеграційної культури, забезпечення англійської компетентності наукових працівників.

Партнерські зв'язки та активна співпраця з Комітетом Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, іншими парламентськими комітетами й окремими народними депутатами; МОН України та іншими міністерствами; Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти; Державною службою якості освіти України; Науковим і Адміністративним комітетами Національної ради України з питань розвитку науки і технологій; Національною і національними галузевими академіями наук України; закладами освіти.

Розширення практики фахових консультацій та експертизи у ході ухвалення рішень на різних рівнях державного управління.

Дослідження світових тенденцій розвитку освіти, педагогічної і психологічної наук; вивчення перспективного вітчизняного і зарубіжного досвіду, узагальнення та поширення освітніх нововведень, цифровізації освіти.

Міждисциплінарність колективів наукових установ НАПН України: наукові працівники представляють різні галузі знань і спеціальності (освітні/педагогічні, психологічні, філософські, економічні, з публічного управління та адміністрування тощо).

Оптимізація періодичних наукових видань установ академії, підвищення їхнього фахового рівня згідно із міжнародними стандартами та представленість у наукометричних базах, зокрема WoS, Scopus. Створення профілів НАПН України та її наукових установ у Web of Science і Scopus. Збільшення кількості завантажень наукових праць вчених академії, розміщених в Електронній бібліотеці НАПН України.

Отримання патентів та авторських свідоцтв на результати наукової діяльності.

Активізація діяльності рад молодих вчених в установах академії.

Підготовка докторів філософії в аспірантурі та докторів наук в докторантурі наукових установ НАПН України, наявність акредитованих освітніх програм, зокрема «зразкових».

Функціонування системи відкритої післядипломної освіти, віртуальних кафедр, варіативних моделей підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних, керівних кадрів освіти та державних службовців за дистанційною формою навчання, що актуально в умовах пандемії та воєнного стану.

СЛАБКІ СТОРОНИ

Погіршення з 2014 р. стану фінансування НАПН України, що призводить до вимушеного скорочення чисельності наукових працівників її установ і обсягів підготовки в аспірантурі та докторантурі.

Нерозвинутість багатоканального фінансування, механізмів комерціалізації результатів наукових досліджень та експериментальних розробок, загальноакадемічних інвестиційних проєктів, що ускладнює динаміку розвитку НАПН України у національному і міжнародному наукових просторах, її дослідницької інфраструктури.

Недостатність частки молодих вчених у наукових колективах і доступності міжнародних стажувань. Зростання віку обраних членів академії (академіків і членів-кореспондентів).

Брак структурованих програм академічної мобільності, спільних наукових проєктів у межах взаємодії із міжнародними партнерами.

Відсутність комплексних досліджень, що потребують узгодженого використання потенціалу фахівців з різних установ.

Дефіцит ресурсів для моніторингу впровадження результатів наукових досліджень і розробок, їх фактичного впливу на освітню практику.

Слабке матеріально-технічне забезпечення діяльності наукових установ, оновлення обладнання та техніки, особливо цифрових засобів, необхідних для створення сприятливих умов здійснення наукової діяльності, зокрема віртуальних лабораторій у віданні НАПН України.

Недостатні темпи оновлення англomовного веб-представництва НАПН України та наукових установ.

МОЖЛИВОСТІ

Розвиток євроінтеграційної діяльності академії.

Використання наявних міжнародних зв'язків для поглиблення інтеграції НАПН України у світовий і європейський дослідницькі простори, можливостей грантової підтримки українських вчених, яка наразі активізувалася у зв'язку з російсько-українською війною та на основі зрослої репутації академії серед стейкхолдерів і партнерів. Ширше залучення до спільних наукових проєктів іноземних членів НАПН і установ-партнерів. Розширення практики створення тимчасових робочих груп фахівців для вирішення питань основної діяльності, підготовки заявок на конкурси грантів для наукових досліджень.

Використання договорів про співпрацю із зарубіжними партнерами для організації стажування вчених.

Розширення співпраці і взаємодії з МОН України, іншими міністерствами, Комітетом Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, Державною службою якості освіти України, Науковим комітетом Національної ради України з питань розвитку науки і технологій, Національною і національними галузевими академіями наук, закладами освіти, Національним Еразмус+ офісом в Україні, Британською радою в Україні щодо забезпечення підтримки реформ в освіті і науці, зокрема реалізації Плану відновлення України тощо.

Запровадження в плануванні наукової діяльності гнучкого реагування на нагальні суспільні потреби, насамперед щодо оптимізації тематики, строків і складу виконавців досліджень з метою наближення перемоги у війні та для повоєнного відновлення країни. Подальше підвищення результативності наукової діяльності.

За умов воєнного стану наявна в академії потужна науково-дослідницька база у галузі психологічних наук здатна слугувати ключовим фактором забезпечення зв'язків НАПН України із суспільством, зокрема завдяки суспільному попиту на психологічне консультування населення.

Посилення ролі наукових установ академії у контексті виконання Україною зобов'язань кандидата у члени ЄС та реалізації Плану відновлення України.

НАПН України має можливість переконливо довести ефективність і перспективність академічної моделі організації науки, яка в умовах загальної стагнації наукової сфери продемонструвала стійкість і здатність ефективно відповідати на актуальні виклики.

Перспективним напрямом розвитку міждисциплінарних досліджень, інтеграції академічного та університетського секторів науки є заплановане у процесі реформування НАПН України створення із закладами вищої освіти спільних кафедр та лабораторій.

Розширення підготовки на основі наукового доробку академії наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації, фахівців з вищою освітою та підвищення кваліфікації (післядипломної освіти) освітян.

Створення інтегрованої докторської школи НАПН України за участі аспірантур наукових установ, що забезпечуватиме спільну базу вибіркових курсів, внутрішню мобільність студентів і викладачів, поєднання наукової та освітньої діяльності.

Використання можливостей ДЗВО «Університет менеджменту освіти» в освітньому складнику підготовки аспірантів із залученням до неї провідних вчених академії та її членів з інших установ.

Удосконалення цифрової компетентності вчених академії, насамперед у вирішенні завдань, пов'язаних із цифровізацією освіти. Розвиток цифровізації наукової, освітньої та управлінської діяльності сприятиме ефективному

функціонуванню наукових установ НАПН України в умовах ресурсних і людських обмежень.

Популяризація результатів наукових досліджень, зокрема розміщення здобутків вчених НАПН України в електронних та друкованих ЗМІ, проведення науково-практичних масових заходів та ін.

Захист авторських прав вчених академії, розширення практики отримання авторських свідоцтв і патентів на створену наукову продукцію.

Провадження видавничої діяльності.

Продовження роботи із забезпечення входження наукових видань академії до наукометричних баз Web of Science Core Collection і Scopus.

Розширення представлення наукового доробку вчених академії в Електронній бібліотеці НАПН України та на інших електронних наукових платформах.

Моніторинг наукової діяльності наукових установ і вчених НАПН України через портал Бібліометрики української науки Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського.

Вивчення, збереження та популяризація культурно-історичних здобутків у сфері освіти та освітніх пам'яток, які складають національне надбання.

Розвиток відкритої науки, а також відкритої освіти на основі EdTech, системи управління професійним розвитком педагогічних, науково-педагогічних, керівних кадрів освіти та державних службовців.

ЗАГРОЗИ

Реорганізація чи ліквідація НАПН України як державної самоврядної наукової організації, що системно і стабільно фахово забезпечує науково-методичний супровід розвитку української освіти на всіх її рівнях – від дошкілля до освіти дорослих.

Продовження дії воєнного стану на тривалий час, що впливатиме на розосередження наукових колективів унаслідок переміщення у місця, безпечніші для життя.

Функціонування установ НАПН України в межах академічної моделі організації науки і як ключового фактору збереження наукової сфери взагалі може бути поставлене під сумнів за умов недостатнього рівня інституціоналізації науки в суспільстві та дефіциту усвідомлення специфіки наукової і науково-технічної діяльності з боку широких соціальних верств, особливо з огляду на труднощі воєнного стану.

Обмежена кількість міжнародних проєктів через незадовільний рівень проєктної, англійської компетентності наукових працівників, інформаційну обмеженість сайтів.

Неконкурентне базове фінансування дослідницької діяльності, що ускладнює виконання статутної діяльності, рекрутинг молодих вчених, та брак диверсифікованих джерел фінансування наукової діяльності (державних цільових програм, системи державних грантових програм). Секвестр державного бюджету України, зменшення видатків розвитку.

Низькі зарплати наукових працівників, неадекватні рівню кваліфікації вченого та суспільної значущості його праці, стають істотною перешкодою на шляху до підвищення ефективності діяльності установ та утримання наукових працівників, зокрема молодих вчених.

Залучення та заохочення талановитої молоді до дослідницької діяльності в установах НАПН України залишається під загрозою з огляду як на недостатній рівень фінансування, так і з причини низького рівня суспільного престижу праці науковця, що спричиняє відсутність мотивації до наукової кар'єри в багатьох представників молоді.

Занепад наукових шкіл у зв'язку із згортанням через брак фінансування окремих напрямів досліджень і скороченням підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів в аспірантурі і докторантурі.

Бюрократизація наукової діяльності.

Відсутність капітальних вкладень у загальних витратах у сфері освіти, педагогічних і психологічних наук упродовж останніх років гальмує оновлення матеріально-технічної бази установ НАПН України.

Застарілість матеріально-технічної бази установ НАПН України обмежує можливості цифровізації науково-дослідницької, освітньої та управлінської діяльності, ефективного функціонування наукових установ НАПН України в умовах ресурсних і людських обмежень.

Неприспосованість приміщень для осіб з особливими потребами може призвести до втрати ліцензій на освітню діяльність та акредитації.

Аналіз реального стану наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок у сфері освіти, педагогічних і психологічних наук свідчить про необхідність розвитку їх організаційного, кадрового, фінансового та ресурсного забезпечення відповідно до суспільних запитів і викликів сьогодення, а також приведення у відповідність з європейськими і світовими тенденціям розбудови освітніх і дослідницьких просторів. Слід підвищити роль наук про освіту, педагогіки і психології при переході людства до нового типу цивілізації – суспільства знань в умовах домінування дослідницько-інноваційного типу прогресу, необхідності перманентного розвитку людини впродовж життя від народження, формування конкурентоспроможного людського капіталу.

У процесі реалізації Стратегії розвитку НАПН України на 2016-2022 рр., Плану заходів з реформування академії на 2021-2022 рр., затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України, не повною мірою досягнуто заплановані показники. Не всі вчені мають профілі в наукометричних базах, недостатньою є частка публікацій, що індексуються в провідних базах Scopus і Web of Science, скромно представлена в них наукова періодика академії, потребує подальшого розвитку практика отримання авторських свідоцтв і патентів на твори вчених. Останнім часом значно скоротилася підготовка наукових кадрів вищої кваліфікації – кандидатів наук / докторів філософії і докторів наук.

Створений стійкий потужний науково-методичний потенціал НАПН України недостатньо використовується для розвитку міжнародної співпраці, європейської інтеграції української освіти і науки.

Водночас розвиток України, прагнення держави і суспільства до глибоких системних змін зобов'язують суттєво поліпшити наукове і методичне забезпечення освітнього простору України. Це, у свою чергу, потребує відповідного корегування наукової діяльності НАПН України, вимагає її подальшого організаційного розвитку, підвищення ефективності й актуальності, якості наукових досліджень і експериментальних розробок, їх впливу на розвиток усіх ланок освіти, сприяння консолідації нації на основі національних і загальноцивілізаційних цінностей.

З огляду на це НАПН України згідно з її статутними завданнями, визначеними законами України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про освіту», «Про вищу освіту» й іншими, має сконцентрувати увагу на посиленні академічного потенціалу, примноженні та оптимальному використанні наявних інтелектуальних, творчих, організаційних, кадрових, фінансових та інформаційних ресурсів, здійсненні якісних, конкурентоспроможних, затребуваних теорією і практикою наукових досліджень та експериментальних розробок.

Це вимагає розроблення Стратегії розвитку НАПН України на 2023-2027 рр., яка б давала чіткі орієнтири подальшого вдосконалення академії і передбачала:

- уточнення місії, візії, цінностей, правових засад діяльності та статутних завдань НАПН України в умовах сучасних викликів і законодавчих вимог до освітньо-науковій сфері, зокрема в період дії воєнного стану і повоєнного відновлення країни;

- формування системи пріоритетів розвитку в умовах воєнного стану і поствоєнного періоду;

- завдання і шляхи реалізації пріоритетів розвитку;

- очікувані результати розвитку НАПН України до 2027 року;

- вдосконалення інструментів вимірювання та оцінювання виконання завдань і відповідності пріоритетам розвитку;

- орієнтовні щорічні індикатори розвитку.

IV. РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

IV.1. ВІДДІЛЕННЯ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ, ЗАГАЛЬНОЇ ТА ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Наукова та науково-організаційна діяльність Відділення філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки НАПН України (далі – Відділення) у 2022 р. здійснювалася дійсними членами і членами-кореспондентами НАПН України, науковими колективами Інституту проблем виховання НАПН України (8 лабораторій та Центру раннього розвитку дитини та дошкільної освіти, який створено 1 березня 2022 р.), Інституту педагогіки НАПН України (4 відділи), Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського, а також установ, що діяли на засадах самофінансування, – Науково-дослідного центру з проблем соціальної педагогіки і соціальної роботи НАПН України (на базі ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка») та Науково-дослідного центру педагогічного краєзнавства (спільно з Уманським державним педагогічним університетом імені Павла Тичини).

Вченими віднесених до Відділення наукових підрозділів виконувалося 8 фундаментальних і 12 прикладних наукових досліджень, з них завершено 3 фундаментальні, 7 прикладних та розпочато 1 фундаментальне і 3 прикладні дослідження.

Науково-дослідні центри продовжили роботу над 2 фундаментальними дослідженнями. Відділення координувало дослідження 11 дійсних членів (академіків) та 18 членів-кореспондентів НАПН України.

Діяльність Відділення упродовж 2022 р. проводилася відповідно до Стратегії розвитку Національної академії педагогічних наук України на 2016-2022 рр. та «Пріоритетних напрямів (тематики) наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок НАПН України на 2018-2022 та 2022-2026 рр.», затверджених НАПН України, й спрямовувалася на виконання актуальних для педагогічної теорії та освітньо-виховної практики теоретико-методологічних, науково-методичних і прикладних завдань реформування національної системи освіти, особливо в умовах воєнного стану та для повоєнного відновлення країни, відповідно до законів України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», «Про позашкільну освіту»; положень Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 р., Концепції Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021-2025 рр., Програми спільної діяльності НАН України та НАПН України на 2020-2022 роки, Програми спільної діяльності МОН України та НАПН України на 2021-2023 роки, Національної економічної стратегії на період до 2030 року», указів Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», «Питання Національної ради з відновлення України від наслідків війни»,

постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020-2025 роки», Плану заходів з реалізації Стратегії людського розвитку на 2021-2023 роки та інших нормативно-правових актів, а також рішень, ухвалених Президією та загальними зборами НАПН України.

Дослідження проводилися відповідно до наукових напрямів діяльності Відділення: теоретичні й методичні засади виховання та соціалізації зростаючої особистості; філософія освіти в системі соціогуманітарного знання; методологія освіти; теорія та історія розвитку української і зарубіжної педагогічної науки; управлінські і технологічні чинники розвитку освіти з урахуванням воєнного стану в Україні і нагальних потреб освіти і суспільства під час війни.

За напрямом «Теоретичні й методичні засади виховання та соціалізації зростаючої особистості» наукові дослідження працівників підвідомчої установи – **Інституту проблем виховання НАПН України** у звітному році була спрямована на дослідження й розроблення теоретичних, технологічних і методичних основ виховання дітей та учнівської молоді в контексті реалізації ідей Нової української школи, Указу Президента України «Про Стратегію національно-патріотичного виховання», постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020-2025 роки» .

У 2022 р. завершено фундаментальне дослідження за темою **«Формування готовності старшокласників до відповідального батьківства»** (керівник – д-р пед. наук, доц. В.М. Шахрай), у процесі якого розроблено змістове та методичне забезпечення формування готовності старшокласників до відповідального батьківства у різних соціально-виховних інститутах. Удосконалено технології, форми, методи і способи формування готовності старшокласників до відповідального батьківства у партнерстві закладу освіти й сім'ї з урахуванням гендерного підходу. Розроблено методичні рекомендації для педагогів закладів освіти щодо формування готовності старшокласників до відповідального батьківства на засадах особистісно орієнтованого виховання та педагогіки партнерства.

За результатами дослідження підготовлено монографію «Формування готовності старшокласників до відповідального батьківства: теорія і практика»¹, методичний посібник «Формуємо готовність старшокласників до відповідального батьківства»², опубліковано 2 статті у виданнях, що індексуються у наукометричній базі даних Web of Science³, та 29 наукових праць в інших виданнях, серед яких 8 публікацій у виданнях, що входять до переліку фахових видань України.

У звітному році завершено фундаментальне дослідження **«Формування в учнів професійно-ціннісних орієнтацій до трудової діяльності»** (керівник –

¹ <https://lib.iitta.gov.ua/732060/>

² <https://lib.iitta.gov.ua/732061/>

³ http://paper.ijcsns.org/07_book/202211/20221120.pdf

https://www.sciedupress.com/journal/index.php/jct/article/view/23035?fbclid=IwAR0GUT_R2dj0koIRvxf0KeUzREhQUbtYlMn-7_6Wmpw7VXYjFPM-FwDJtg

канд. пед. наук З.В. Охріменко), у ході якого виявлено чинники, що негативно впливають на ефективність формування в учнів професійно-ціннісних орієнтацій до трудової діяльності. Розроблено і впроваджено в освітній процес закладів загальної середньої освіти педагогічну технологію формування в учнів професійно-ціннісних орієнтацій, яка постає як сукупність особистісно орієнтованих методів, засобів, прийомів, принципів профорієнтації, спрямованих на підтримку індивідуальної освітньої траєкторії у професійному самовизначенні й становленні. Визначено необхідні і достатні умови ефективності формування професійно-ціннісних орієнтацій: індивідуальний підхід, предметно-ціннісна діяльність, діалогічність, самовираження, творчість.

За результатами дослідження підготовлено монографію «Формування професійно-ціннісних орієнтацій учнів до трудової діяльності в умовах сучасного освітнього середовища»⁴, методичний посібник «Форми і методи формування професійно-ціннісних орієнтацій учнів до трудової діяльності»⁵, опубліковано 3 статті у виданнях, які індексуються у наукометричній базі даних Web of Science⁶, та 30 наукових праць в інших виданнях, серед яких 6 публікацій у виданнях, що входять до переліку фахових видань України.

Завершено фундаментальне дослідження *«Виховання смисложиттєвих цінностей у підлітків в умовах євроінтеграційного поступу України»* (керівник – д-р пед. наук, проф. К.О. Журба), за підсумками якого розроблено та впроваджено в освітній процес структурно-функціональну модель виховання смисложиттєвих цінностей у підлітків та педагогічні умови її ефективної реалізації (гуманізація виховного середовища; доцільне використання активних та інтерактивних методів і форм виховної роботи; взаємодія сім'ї і школи). Експериментально доведено ефективність у вихованні смисложиттєвих цінностей активних та інтерактивних форм і методів, що ґрунтуються на суб'єкт-суб'єктній взаємодії та спрямовані на розвиток Я-концепції, самостійний пошук істини та самореалізацію.

За результатами дослідження підготовлено «Програму виховання смисложиттєвих цінностей підлітків в умовах євроінтеграційного поступу України»⁷, монографію «Смисложиттєві цінності сучасних підлітків в умовах євроінтеграційного поступу України»⁸, методичні рекомендації «Виховання смисложиттєвих цінностей підлітків: досвід і практика виховання»⁹, статтю у виданні, що індексується у наукометричній базі даних Web of Science¹⁰, та опубліковано 23 праці в інших наукових виданнях, серед яких 9 публікацій у виданнях, що входять до переліку фахових видань України.

Продовжувалося фундаментальне дослідження *«Моніторинг соціальних*

⁴ <https://lib.iitta.gov.ua/732085/>

⁵ <https://lib.iitta.gov.ua/732089/>

⁶ http://paper.ijcsns.org/07_book/202205/20220581.pdf

<https://revistaeduweb.org/index.php/eduweb/article/view/430/450>

<https://actabalneologica.eu/wp-content/uploads/library/ActaBalneoI2022i5.pdf>

⁷ <https://lib.iitta.gov.ua/732109/>

⁸ <https://lib.iitta.gov.ua/732092/>

⁹ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732107>

¹⁰ <https://opensportssciencesjournal.com/VOLUME/15/ELOCATOR/e1875399X2207140/ABSTRACT/>

очікувань сучасної учнівської молоді» (керівник – канд. пед. наук Т.Ю. Куниця), у процесі якого розроблено комплексну методичку моніторингу соціальних очікувань сучасної учнівської молоді та скринінгову анкету вивчення уявлень, соціальних орієнтирів, ціннісних пріоритетів молодих людей України в умовах воєнного стану. Встановлено, що в умовах воєнного стану соціальні орієнтації учнівської молоді доповнились такими пріоритетами, як: запит на набуття навичок самопомоги та допомоги іншим, індивідуальна зорієнтованість на суспільно-корисну та волонтерську діяльність, прагнення до участі у громадянському житті на локальному та загальнодержавному рівнях.

За результатами дослідження підготовлено матеріали до монографії «Соціальні очікування учнівської молоді XXI століття» та методичних рекомендацій «Діагностичний інструментарій соціальних очікувань», опубліковано 4 статті у виданнях, що індексуються у наукометричній базі даних Web of Science¹¹, та 35 праць в інших наукових виданнях, серед яких 11 публікацій у виданнях, що входять до переліку фахових видань України.

У 2022 р. розпочато фундаментальне дослідження **«Теоретичні та методичні засади забезпечення якості освіти дітей раннього та дошкільного віку в умовах воєнного стану»** (керівник – д-р пед. наук, доц. О.Д. Рейпольська), у процесі якого розкрито особливості системи забезпечення якості дошкільної освіти в умовах воєнного стану. Оптимальними напрямками забезпечення доступності та якості дошкільної освіти в умовах воєнного стану визначено: розроблення цифрового освітнього середовища закладу дошкільної освіти, орієнтацію на освітні та гуманітарні потреби здобувачів дошкільної освіти, модифікацію фахової діяльності педагогічних працівників, трансформацію управлінських процесів. Розроблено діагностичний комплекс з оцінки якості освіти дітей раннього та дошкільного віку на основі компетентнісного підходу, а саме: комплексну методичку діагностування стану якості освіти в закладах дошкільної освіти, готовності вихователів до створення розвивального освітнього середовища, оцінки рівнів індивідуального розвитку дітей дошкільного віку.

За результатами дослідження підготовлено матеріали до монографії «Забезпечення якості освіти дітей раннього та дошкільного віку в умовах воєнного стану», методичних рекомендацій «Якість освіти дітей раннього та дошкільного віку: забезпечення та діагностика», опубліковано статтю, яка індексується у наукометричній базі даних Scopus¹², та 19 статей в інших наукових виданнях, серед яких 2 публікації у виданнях, що входять до переліку фахових видань України.

У звітному році завершилося прикладне дослідження **«Військово-патріотичне виховання учнів в умовах ідейно-світоглядної конфронтації»** (керівник – канд. пед. наук О.І. Остапенко), у ході якого у закладах загальної

---

¹¹ <https://lumenpublishing.com/journals/index.php/rrem/article/view/4131>

<https://lumenpublishing.com/journals/index.php/rrem/article/view/5174>

http://paper.ijcsns.org/07_book/202209/20220952.pdf

<https://lumenpublishing.com/journals/index.php/brain/article/view/5012>

¹² <https://www.sciencedirect.com/journal/index.php/jct/article/view/22508>

середньої освіти впроваджено структурно-функціональну модель системи військово-патріотичного виховання учнів. Розроблено авторську програму з патріотичного виховання молодших школярів з урахуванням вікових особливостей учнів початкових класів, що передбачає використання виховного потенціалу освітніх предметів гуманітарного циклу, фізичної культури та інтегративного курсу «Я у світі» (1-2; 3-4 класів). Розроблено та обґрунтовано методiku військово-патріотичного виховання учнів у процесі спортивно-ігрової, фізкультурно-масової та фізкультурно-оздоровчої діяльності.

За результатами дослідження підготовлено навчально-методичний посібник «Військово-патріотичне виховання учнів в умовах ідейно-світоглядної конфронтації»¹³, методичні рекомендації «Методика військово-патріотичного виховання учнів у закладах загальної середньої освіти» та опубліковано 15 наукових праць, серед яких 5 публікацій у виданнях, що входять до переліку фахових видань України.

Завершено прикладне дослідження **«Формування соціально успішної особистості старшокласника у системі загальної середньої освіти»** (керівник – д-р пед. наук, проф. Т.Є. Федорченко), у процесі якого вперше розроблено змістово-технологічне забезпечення формування соціально успішної особистості старшокласника у системі загальної середньої освіти. Підтверджено ефективність застосування технології портфоліо як інструменту педагогічного супроводу індивідуальної траєкторії успіху особистості учня, технології «case-study» для ознайомлення з різними соціальними ролями і соціальними моделями поведінки, технології адвокації як інструменту педагогічної підтримки проактивної та просоціальної поведінки. Підкреслено виховний потенціал гейміфікації для мотивування учнів на досягнення освітніх цілей та застосування знань у соціальній практиці.

За результатами дослідження підготовлено навчально-методичний посібник «Соціально успішна особистість: сутність і технології виховання»¹⁴, методичні рекомендації «Методика формування соціально успішної особистості старшокласника в системі загальної середньої освіти»¹⁵, опубліковано 3 статті, які індексуються у наукометричній базі даних Web of Science¹⁶, та опубліковано 51 статтю в інших наукових виданнях, серед яких 5 публікацій у виданнях, що входять до переліку фахових видань України.

У 2022 р. завершилось прикладне дослідження **«Аксіологічні засади формування екологічної компетентності школярів»** (керівник – д-р пед. наук, проф. С.В. Толочко), за підсумками якого розроблено модель формування екологічної компетентності школярів, методiku використання цифрових технологій у формуванні екологічної компетентності здобувачів освіти, що передбачає використання хмарних технологій і сервісів в освітньому процесі,

¹³ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732074>

¹⁴ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732062>

¹⁵ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732076>

¹⁶ <https://lumenpublishing.com/journals/index.php/brain/article/view/4704>

<https://actabalneologica.eu/wp-content/uploads/library/ActaBalneol2021i3.pdf>

<https://actabalneologica.eu/wp-content/uploads/library/ActaBalneol2022i5.pdf>

поширених онлайн-платформ з активними QR-кодами, сучасних мобільних застосунків з екологічним змістом. Розроблено методичний інструментарій для педагогів з використання воркшопу та нетворкінгу (мініворкшопи «Мій екологічний слід», «Мережа спостережень за станом довкілля на території громади» та «Я еколідер у громаді», а також нетворкінг «Мої екологічні вчинки»), які можуть використовувати педагоги в освітньому процесі та слугувати зразками для створення власних інноваційних методичних розробок. Досліджено особливості формування екологічної компетентності здобувачів освіти в контексті воєнних екологічних злочинів та відновлення територій, постраждалих внаслідок бойових дій.

За результатами дослідження підготовлено навчальну програму «Знаю. Вмію. Дію: навчальна програма для формування екологічної компетентності школярів»¹⁷, навчально-методичний посібник «Знаю. Вмію. Дію»¹⁸, опубліковано 3 статті, які індексуються у наукометричних базах даних Scopus / Web of Science¹⁹, та опубліковано 41 статтю в інших наукових виданнях, серед яких 13 публікацій у виданнях, що входять до переліку наукових фахових видань України.

Завершено прикладне дослідження з проблем розвитку освіти, що потребують невідкладного розгляду, за темою «**Науково-методичний супровід виховання дітей та молоді у цифровому просторі**» (керівник – д-р пед. наук, проф. К.О. Журба), у процесі якого розроблено концептуальні засади науково-методичного супроводу виховання дітей та молоді у цифровому просторі як систему науково обґрунтованих положень, що визначають стратегічні напрями виховання молодого покоління в умовах цифрової реальності. Обґрунтовано педагогічні умови науково-методичного супроводу виховання дітей та молоді у цифровому просторі. Впроваджено методику виявлення вихованості дітей та молоді у цифровому просторі. Створено серію інфогайдів для педагогів закладів освіти, вихованців дитячих громадських об'єднань з метою оптимізації роботи, спрямованої на формування навичок безпечної поведінки у дітей та учнівської молоді в цифровому просторі, відповідального ставлення до інформації, розвиток критичного мислення, запобігання маніпуляціям та пропаганді, а саме: «35 стратегій для критичного мислення»²⁰, «Мовні прийоми маніпуляції і таємного спотворення інформації»²¹, «Оцінювання якості Інтернет-ресурсів»²², «Методи і прийоми критичного мислення»²³, «Деякі факти про інформаційну війну»²⁴.

За результатами дослідження підготовлено до друку рукопис

¹⁷ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732065>

¹⁸ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732064>

¹⁹ <http://ijqr.net/paper.php?id=1019>

<http://www.ijqr.net/journal/v16-n4/20.pdf>

http://paper.ijcsns.org/07_book/202211/20221120.pdf

²⁰ <https://ipv.org.ua/2022/hayd-35-stratehiy-dlia-krytychnoho-myslennia/>

²¹ <https://ipv.org.ua/2022/hayd-movni-pryyomy-manipuliatsii-i-taiemnoho-spotvorennia-informatsii/>

²² <https://ipv.org.ua/2022/hayd-otsiniuvannia-iakosti-internet-resursiv/>

²³ <https://ipv.org.ua/2022/hayd-metody-rozv-krytych-mysl/>

²⁴ <https://ipv.org.ua/2022/hayd-info-viyna/>

методичного посібника «Виховання дітей та молоді у цифровому просторі» та опубліковано 13 праць у наукових виданнях, серед яких 1 публікація у виданні, що входить до переліку наукових фахових видань України.

У звітному році продовжувалося прикладне дослідження *«Науково-методичне забезпечення інноваційного розвитку позашкільної освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа»* (керівник – канд. пед. наук, ст. наук. сп. В.В. Мачуський), у ході якого розроблено науково-методичне забезпечення інноваційного розвитку позашкільної освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа». Науково обґрунтовано інноваційні підходи до програмного забезпечення сучасного закладу позашкільної освіти за природничим напрямом та визначено основні вимоги до створення навчальних програм нового покоління для закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку. Розроблено і впроваджено тренінг «Освітні технології розвитку дитини»²⁵ для педагогічних працівників закладів позашкільної освіти. З метою науково-методичного супроводу державної освітньої політики в умовах воєнного стану спільно з МОН України та Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді розроблено наскрізну навчальну програму та методичні рекомендації «Основи безпеки життєдіяльності в умовах бойових дій»²⁶.

За результатами дослідження підготовлено матеріали до методичного посібника *«Інноваційний розвиток позашкільної освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа»*, опубліковано 6 статей у виданнях, що індексуються у наукометричних базах даних Scopus, Web of Science²⁷, та 29 статей в інших наукових виданнях, серед яких 5 публікацій у виданнях, що входять до переліку наукових фахових видань України.

Розпочалося прикладне наукове дослідження *«Виховання ціннісного ставлення до комунікацій у цифровому відкритому середовищі у дитячих громадських об'єднаннях»* керівник – канд. пед. наук, ст. наук. сп. Н.В. Харченко), у процесі виконання якого розроблено критерії, показники, рівні вихованості ціннісного ставлення до комунікацій у цифровому відкритому середовищі в дитячих громадських об'єднаннях. Визначено структурні складники ціннісно-орієнтованого спілкування. Розроблено діагностичний інструментарій з'ясування модальностей ставлення до комунікацій у цифровому просторі, виявлення рівня безпечної поведінки, рівня цифрових компетентностей.

За результатами дослідження підготовлено матеріали до методичного посібника *«Формування цифрових компетенцій у дитячих громадських*

²⁵ <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2021-25-1-163-173>

²⁶ <https://mon.gov.ua/ua/news/osnovi-bezpeki-zhittiediyalnosti-v-umovah-bojovih-dij-metodichni-rekomendaciyi-dlya-pozashkilliya>

²⁷ <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2022.254496>

<https://doi.org/10.15587/1729-4061.2022.255482>

<https://doi.org/10.15587/1729-4061.2022.260170>

<https://doi.org/10.15587/1729-4061.2022.263169>

<https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.9.71>

<https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.9.52>

об'єднаннях: практичний інструментарій», методичні рекомендації «Виховання ціннісного ставлення до комунікацій у цифровому відкритому середовищі», опубліковано 2 статті у виданнях, що індексуються у наукометричних базах даних Scopus, Web of Science²⁸, та 32 статті в інших наукових виданнях, серед яких 3 публікації у виданнях, що входять до переліку наукових фахових видань України.

У 2022 р. розпочато прикладне наукове дослідження *«Естетичне виховання учнівської молоді засобами художньої комунікації у віртуальному медіа просторі»* (керівник – д-р пед. наук, проф. О.А. Комаровська), у ході якого визначено критерії естетичної вихованості в контексті проблематики дослідження: художньо-когнітивний (обізнаність у сфері різних видів мистецтва), художньо-комунікативний (здатність інтерпретації творів, уміння самопрезентації та аргументованість позиції, досвід спілкування з іншими щодо мистецтва), художньо-інформаційний (критичність мислення під час перебування у віртуальному медіа просторі, мобільність у здобутті інформації про мистецтво), мотиваційно-ціннісний (характер мотивації щодо віртуальної художньої комунікації, усвідомленість естетичних компонентів інформаційних джерел, якими користується). Досліджено готовність учителів працювати в умовах цифровізації освіти і віртуалізації художньої комунікації. Здійснено аналіз стану естетичної вихованості учнівської молоді.

За результатами дослідження підготовлено матеріали до методичного посібника *«Художня комунікація у віртуальному медіа просторі: зміст та організація естетичного виховання учнівської молоді»*, методичні рекомендації *«Система творчих завдань для учнів 8-11 класів з використанням естетико-виховного потенціалу віртуального медіа простору»*, опубліковано 1 статтю у виданні, що індексується у наукометричній базі даних Web of Science²⁹, та 20 статей в інших наукових виданнях, серед яких 6 публікацій у виданнях, що входять до переліку фахових видань України.

У звітному році розпочато прикладне наукове дослідження *«Цифрове середовище для забезпечення батьків дітей раннього та дошкільного віку дидактичними матеріалами»* (керівник – канд. пед. наук С.А. Васильєва), у процесі виконання якого створено комплексну методику оцінювання цифрового освітнього середовища для забезпечення батьків дітей раннього і дошкільного віку дидактичними матеріалами; розроблено критерії та показники оцінювання наявних у цифровому освітньому середовищі електронних дидактичних матеріалів з пізнавального, художньо-естетичного, іншомовного розвитку дітей раннього і дошкільного віку; критерії і показники розвитку дитини раннього і дошкільного віку в умовах цифрового освітнього середовища закладів дошкільної освіти.

За результатами дослідження підготовлено матеріали до методичного посібника *«Організаційно-педагогічні умови залучення батьків до*

²⁸ http://paper.ijcsns.org/07_book/202201/20220130.pdf

<https://actabalneologica.eu/wp-content/uploads/library/ActaBalneol2021i3.pdf>

²⁹ http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/120228/papers/A_23.pdf

використання дидактичних можливостей цифрового середовища в освіті дітей раннього та дошкільного віку» та методичних рекомендацій «Дидактичний супровід освіти дітей раннього і дошкільного віку: методичний поради́ник для батьків», опубліковано 4 статті у виданнях, що індексуються у наукометричних базах даних Scopus, Web of Science³⁰, 24 статті в інших наукових виданнях, серед яких 2 публікації у виданнях, що входять до переліку фахових видань України.

За звітній період вченими Інституту проблем виховання НАПН України опубліковано і підготовлено 362 наукові праці (загальним обсягом 229 друк. арк.), з них: наукової продукції – 3 (видання – 3); навчальної продукції – 5; виробничо-практичної продукції – 6; публікацій у періодичних виданнях, внесених до переліку наукових фахових видань України, – 76; публікацій у наукових виданнях, що індексуються в наукометричних базах Scopus, Web of Science, – 28; публікацій у виданнях, що індексуються в інших наукометричних базах даних, – 32, інших видів продукції – 34; 176 тез.

У 2022 р. **Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В.О. Сухомлинського** завершено три прикладні наукові дослідження.

За підсумками прикладного міждисциплінарного дослідження *«Педагогічна наука та освіта в особах, документах, бібліографії»* (керівник – чл.-кор. Л.Д. Березівська) вперше актуалізовано історико-педагогічне знання про досягнення та кризові стани розвитку змісту загальної середньої освіти незалежної України (1991-2017) засобами джерелознавства і шляхом репрезентації документів (закони, доктрини, концепції, програми, стратегії, аналітичні матеріали, державні стандарти); аргументовано, що вони відображають інтеграційні, міждисциплінарні системно-структурні процеси в організації навчальної інформації; комплексно упорядковано бібліографічну інформацію про міжнародні та всеукраїнські педагогічні читання (1993-2020), присвячені аналізу творчої спадщини видатного українського педагога В.О. Сухомлинського, рідкісні педагогічні видання німецькою мовою другої половини ХІХ – початку ХХ ст. з фонду ДНПБ і українські дитячі періодичні видання 20-х – 40-х років ХХ ст.; введено до активного історико-освітнього обігу нові джерела; уточнено методіку джерелознавчого аналізу й синтезу; набули подальшого розвитку теоретико-методологічні підходи до здійснення джерелознавчих досліджень як невіддільної частини історико-педагогічних студій; продовжено наповнення віртуального читального залу Фонду Василя Сухомлинського³¹.

За результатами дослідження у звітному році опубліковано 92 наукові праці, зокрема: статті – 23 (у фахових наукових виданнях – 19, у т.ч. 1 у вітчизняному виданні, що індексується у Web of Science³²; у зарубіжних

³⁰ <https://lumenpublishing.com/journals/index.php/po/article/view/5057>
<https://johepal.com/article-1-215-en.pdf> <https://johepal.com/article-1-215-en.html>
<https://journals.vilniustech.lt/index.php/CS/article/download/15196/11161>
<https://www.eu-jer.com/volume-11-issue-3-july-2022>

³¹ <https://dnpb.gov.ua/ua/virtualni-chyitalni-zaly/virtualnyy-chyitalnyy-zal-fondu-v-o-sukhomlynskoho/>

³² <https://doi.org/10.33407/itlt.v87i1.4825>

виданнях, що індексуються в наукометричній базі Scopus, – 2^{33,34}); матеріали і тези – 57. Упровадження результатів здійснювалося під час участі в 36 всеукраїнських і міжнародних заходах, зокрема включених до Плану роботи НАПН України³⁵; реалізації онлайн-проектів: «Читаймо Сухомлинського онлайн»³⁶, «Ми стоїмо на плечах наших попередників: Видатні педагогі-ювіляри»³⁷, «Педагоги України: пам'ятаємо, шануємо»³⁸, «Sukhomlinsky News»³⁹, «Дитина – частина природи» (за казками та оповіданнями В.О. Сухомлинського)⁴⁰, «Педагоги України: пам'ятаємо, шануємо!»⁴¹; через профіль відділу педагогічного джерелознавства та біографістики в Google Scholar (h-індекс – 35)⁴², сторінку відділу у фейсбуці⁴³.

За результатами дослідження (2020-2022) опубліковано: хрестоматію – 1⁴⁴; каталог – 1⁴⁵; бібліографічні покажчики – 2⁴⁶; створено нові (25) й оновлено наявні (23) сторінки електронного ресурсу «Видатні педагоги України та світу»⁴⁷.

Завершено прикладне наукове дослідження *«Інформаційні ресурси освітянських бібліотек у розвитку педагогіки, психології та освіти»* (керівник – канд. наук із соц. комун. Л.О. Пономаренко), у ході якого вперше: визначено зміст, функції, форми й методи науково-інформаційної діяльності бібліотек закладів загальної середньої освіти та запропоновано методіку дослідження інформаційних потреб різних категорій користувачів; виокремлено та досліджено інформаційні сервіси бібліотек закладів вищої освіти; досліджено питання репрезентації досягнень педагогічної науки через призму дисертаційних досліджень, здійснених в Україні за період 1991-2021 рр., за науковими спеціальностями в галузі педагогіки; введено до наукового обігу систематизовану та впорядковану бібліографічну інформацію щодо ключових проблем розвитку бібліотек закладів освіти, пріоритетів діяльності, напрямів, завдань та основних дій, спрямованих на реалізацію державної політики у сфері реформування освіти; уточнено й конкретизовано напрями формування інформаційних ресурсів освітянських бібліотек, виокремлено медіаосвітній компонент діяльності сучасних бібліотек закладів освіти тощо; удосконалено теоретико-методичні підходи до створення інформаційних ресурсів освітянських бібліотек та їх використання.

³³ <https://tinyurl.com/3ratmsdz>

³⁴ <https://tinyurl.com/5fdb9wym>

³⁵ <https://tinyurl.com/2p9e4bmr>; <https://naps.gov.ua/ua/press/releases/2731/>;
<https://www.facebook.com/dnpb.gov.ua/posts/5286193414766287>

³⁶ <https://www.facebook.com/240019389383740/posts/5234335186618777/>

³⁷ <https://www.facebook.com/240019389383740/posts/5251239208261708/>

³⁸ <https://dnpb.gov.ua/ua/?news=31232>

³⁹ <https://www.facebook.com/240019389383740/posts/4096674477051526/>

⁴⁰ <https://www.facebook.com/240019389383740/posts/5224024430983186/>

⁴¹ <https://dnpb.gov.ua/ua/?news=31232>

⁴² <https://scholar.google.com.ua/citations?user=eA9i0W0AAAAJ&hl=ru>

⁴³ <https://www.facebook.com/dpssb.sselu>

⁴⁴ <https://dnpb.gov.ua/ua/?ourpublications=31688>

⁴⁵ <https://dnpb.gov.ua/ua/?ourpublications=32243>

⁴⁶ <https://dnpb.gov.ua/ua/?ourpublications=31683>, <https://dnpb.gov.ua/ua/?ourpublications=31698>

⁴⁷ <https://dnpb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliografichni-resursy/vydatni-pedahohy/>

У звітному році опубліковано 32 наукові праці: довідкову продукцію – 3 (довідник – 1, науково-допоміжний бібліографічний показник – 2); виробничо-практичну – 2 (методичні рекомендації – 1, практичний посібник – 1); наукові статті – 4 (із них 2 – у наукових фахових виданнях України, 1 – у науковому виданні, що індексується у наукометричній базі даних Web of Science, 1 – у науковому виданні); матеріалів у ЗМІ – 7; електронних ресурсів – 2; 23 тези. Упровадження результатів наукового дослідження здійснено під час участі у 62 всеукраїнських і міжнародних заходах, зокрема включених до Плану роботи НАПН України, реалізації онлайн-проекту «Календар знаменних і пам'ятних дат у сфері освіти» (щомісячно).

За результатами дослідження (2020-2022) оприлюднено: 3 довідники⁴⁸; 1 словник⁴⁹; 2 бібліографічні показники⁵⁰; 2 науково-допоміжні бібліографічні показники⁵¹; 1 методичні рекомендації⁵²; 1 практичний посібник⁵³; 1 електронний ресурс (фактографічна база даних «Знаменні та пам'ятні дати у сфері освіти»⁵⁴).

За завершеним науковим дослідженням **«Бібліографічний та аналітичний супровід діяльності Національної академії педагогічних наук України щодо науково-методичного забезпечення модернізації та реформування освіти»** (керівник – канд. пед. наук С.В. Лапаєнко), отримано такі результати: вперше комплексно розглянуто проблему представлення у довідковій та оглядовій продукції науково-методичного доробку НАПН України з питань модернізації й реформування освітньої сфери; виявлено та розкрито зміст основних напрямів діяльності НАПН України щодо теоретичного і методичного забезпечення розвитку системи освіти та її наукового супроводу; уведено до наукового обігу систематизовану та упорядковану бібліографічну, аналітичну та узагальнюючу інформацію щодо діяльності НАПН України із науково-методичного забезпечення трансформаційних освітніх змін; здійснено опис, класифікацію та предметизацію результатів 30-річної наукової діяльності Відділення філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки НАПН України.

У звітному році опубліковано 76 наукових праць (планової довідкової продукції – 5; статей – 27 (із них: 16 – у наукових фахових виданнях України, 8 – у зарубіжних виданнях, що індексуються у наукометричних базах даних Scopus та Web of Science; тез – 44 (із них: 4 – англійською мовою у зарубіжних виданнях); електронних ресурсів – 5. Упровадження результатів дослідження здійснено під час участі у 48 всеукраїнських і міжнародних заходах, зокрема включених до Плану роботи НАПН України. Отримано 27 довідок про впровадження результатів наукового дослідження (заклади вищої, професійної (професійно-технічної) та загальної середньої освіти, заклади післядипломної

⁴⁸ <https://lib.iitta.gov.ua/720134/>; <https://lib.iitta.gov.ua/725712/>, <https://lib.iitta.gov.ua/731758/>.

⁴⁹ <https://lib.iitta.gov.ua/725709/>

⁵⁰ <https://lib.iitta.gov.ua/722099/>; <https://lib.iitta.gov.ua/727586/>

⁵¹ <https://lib.iitta.gov.ua/732138/>; <https://lib.iitta.gov.ua/733351/>

⁵² <https://lib.iitta.gov.ua/733177/>

⁵³ <https://dnpp.gov.ua/ua/?ourpublications=32839>

⁵⁴ <https://tinyurl.com/2p983e58>

педагогічної освіти).

За результатами дослідження (2020-2022 рр.) опубліковано 10 праць (довідковий бюлетень – 6 вип.^{55, 56, 57, 58, 59, 60}; оглядове видання⁶¹; біо- та бібліографічні покажчики – 3^{62, 63, 64}).

Загалом упродовж 2022 р. результати досліджень учених ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського відображено у 226 наукових працях: монографії – 3^{65, 66, 67}; збірниках та матеріалах наукових заходів – 2^{68, 69}; хрестоматії – 1⁷⁰; практичному посібнику – 1⁷¹; методичних рекомендаціях – 1⁷²; каталозі – 1⁷³; бібліографічних і бібліографічних покажчиках – 6^{74, 75, 76, 77, 78, 79}; енциклопедії – 1⁸⁰; оглядовому виданні – 1⁸¹; довіднику – 1⁸²; довідкових бюлетенях – 2^{83, 84}; статтях у виданнях, що індексуються в наукометричних базах даних, – 48, з них у Scopus та Web of Science – 9. Результати дослідження впроваджено під час участі в 148 всеукраїнських і міжнародних заходах, зокрема 9, включених до Плану роботи НАПН України, реалізації п'яти онлайн-проектів: «Читаймо Сухомлинського онлайн»⁸⁵, «Ми стоїмо на плечах наших попередників: видатні педагоги-ювіляри»⁸⁶, «Афоризми Сухомлинського»⁸⁷, «Sukhomlinsky News»⁸⁸, «Казки В.О. Сухомлинського у підручниках та посібниках О.Я. Савченко»⁸⁹. Здійснювалося науково-методичне забезпечення мережі освітянських бібліотек понад 15 тис. закладів освіти МОН України.

⁵⁵ https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2020/05/Analituchnuy_visnuk_2020-11.pdf

⁵⁶ https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2020/10/Analituchnuy_visnuk_2020-12.pdf

⁵⁷ https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2021/05/Analituchnuy_visnuk_2021-13.pdf

⁵⁸ https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2021/05/Analituchnuy_visnuk_2021-14.pdf

⁵⁹ http://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2022/07/Analituchnuy_visnuk_2022-15.pdf

⁶⁰ http://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2022/07/Analituchnuy_visnuk_2022-16.pdf

⁶¹ http://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2022/07/overview_edition_2022.pdf

⁶² https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2020/05/Lugovyi_V_I_Index_2020.pdf

⁶³ http://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2022/06/Kremen_2022.pdf

⁶⁴ http://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2022/12/Viddilennya_filosofiyi_osvity-2022.pdf

⁶⁵ <https://tinyurl.com/ycdrnvyu>

⁶⁶ <https://lib.iitta.gov.ua/732893>

⁶⁷ https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/415171/V_L_Ivashchenko_MSEDU_2022_1-40.pdf

⁶⁸ <https://dnpb.gov.ua/ua/?ourpublications=32994>

⁶⁹ <https://dnpb.gov.ua/ua/?ourpublications=31216>

⁷⁰ https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/Antolohiya_tekstiv_z_reformuvannya-2022.pdf

⁷¹ https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2022/12/Informatsiyi_resursy_bibliotek-2022.pdf

⁷² https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2022/11/Method_Modern_forms_and_methods.pdf

⁷³ https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2022/11/Catalog_Periodicals_2022.pdf

⁷⁴ http://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2022/12/Biblioteka_v_informatsiyno-osvitnomu_seredovishchi-2022.pdf

⁷⁵ https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2022/12/Viddilennya_filosofiyi_osvity-2022.pdf

⁷⁶ <https://tinyurl.com/yc5frfhn>

⁷⁷ https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2022/10/Dysertatsiyi_z_pytan_osvity-2022.pdf

⁷⁸ https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/Pedahohichni_vydannya_nimetskoyu-2022.pdf

⁷⁹ http://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2022/06/Kremen_2022.pdf

⁸⁰ <https://esu.com.ua/article-76853>

⁸¹ http://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2022/07/overview_edition_2022.pdf

⁸² <https://dnpb.gov.ua/ua/?ourpublications=31582>

⁸³ http://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2022/07/Analituchnuy_visnuk_2022-15.pdf

⁸⁴ http://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2022/07/Analituchnuy_visnuk_2022-16.pdf

⁸⁵ <https://www.facebook.com/240019389383740/posts/4777938782258422/>

⁸⁶ <https://www.facebook.com/240019389383740/posts/3935401933178782/>

⁸⁷ <https://www.facebook.com/240019389383740/posts/4333021856750119/>

⁸⁸ <https://www.facebook.com/240019389383740/posts/4749177085134592/>

⁸⁹ <https://www.facebook.com/240019389383740/posts/4744694975582803/>

Вагомим є внесок у науковий доробок Відділення чотирьох відділів Інституту педагогіки НАПН України.

У 2022 р. у відділі історії та філософії освіти розпочато наукове дослідження за темою «*Філософсько-педагогічна думка України (друга половина XIX – поч. XXI ст.): аспекти ретроаналізу націєтворення*» (керівник – чл.-кор. Н.П. Дічек), у ході якого виявлено й розкрито смислові зв'язки між поглядами на національне питання українських учених, громадсько-освітніх діячів і педагогів другої половини XIX – початку XX ст. Визначено і доведено, що в українців у згаданий історичний період формувалося три тенденції в сфері націєтворення – освітньо-розвиткова (вплив на рівень грамотності і культурного розвитку українського населення підросійських земель), збережувально-меморіальна (етнографічні, етнологічні дослідження) та мистецько-літературна (створення національних зразків духовної культури). Доведено, що українській філософсько-педагогічній думці у період другої половини XIX – початку XX ст., що розгорталася в межах науково-освітніх інституцій та виконувала людинотворчу функцію в культурі, була властива тенденція до створення основ філософії виховання і освіти. Обґрунтовано, що в зазначений період в українській гуманітаристиці набула розвитку нова течія – педагогічна антропологія, орієнтована на спеціальне вивчення людини для узгодження педагогічної теорії та практики з людською природою. Сформовано матеріали – тексти праць і творів українських освітніх діячів і письменників, педагогів (друга половина XIX ст.).

Основні наукові результати відображено у 83 публікаціях: збірнику матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції до 300-річчя від дня народження Г. Сковороди⁹⁰, 26 статтях, з них 21 опубліковано у наукових фахових виданнях України, 5 – у виданнях, що індексуються в наукометричних базах даних Scopus та Web of Science⁹¹, 2 розділах до колективної монографії

---

⁹⁰<https://undip.org.ua/library/istoriia-ta-filosofii-oslavity-v-ukraini-do-300-richchia-vid-dnia-narodzhennia-hryhoriia-skovorody-1722-1794/>

⁹¹ Saukch, P.A Humane Paradigm as the Conceptual Core of Education in the Age of Information Society. *The New Educational Review*, 2022, Vol. 68(2):60-69. DOI: 10.15804/tner.2022.67.1.04 (SCOPUS).
Tamila Yatsenko, Natalia Dichek, Nataliia Hohol, Iuliia Bailo, Olesia Slyzhuk. Realization Of Culturological Approach In Contemporary Educational Space Of Ukraine. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2022. URL: <http://www.magnanimitas.cz/ad-alta-journal-of-interdisciplinary-research-pdf>: www.doi.org/10.33543/1201. Issue 1 (12). PP. 201-210. (Web of Science).

Zahorodnia, A.A., Chernukha, N., Tokaruk, L., Moskalenko, A., Vasylyeva-Khalatnykova, M. O., & Kostenko, L. D. The use of digital games in the professional training of social pedagogues: realities and perspectives. *Revista Tempos e Espaços em Educação*, 15(34), e17223. 2022. P. 1-15. (Web of Science) URL:

<http://dx.doi.org/10.20952/revtee.v14i33.17223>

<https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=8287858> <https://lib.iitta.gov.ua/730997/>

Dichek, N., Kravchenko, O. To the Origins of Social Education in Ukraine (the 1920s): Humanism or Pro letarian Expediency? In: ICHTML 2022: 3rd *International Conference on History, Theory and Methodology of Learning*. 2022. DOI: <https://doi.org/10.1051/shsconf/202214201002> (SHS Web of Conferences 142, 01002 (2022) ICHTML 2022)/ (на індексації).

Shevchenko S., Soichuk R., Khrypun D., Sydoruk I., Serheieva V., Shevchenko. Problems of Organization of Education of Children with Special Educational Needs in the Conditions of Contemporary Primary School (in the Context of Neuropedagogy). V. 655. Бьянка САНДУ BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience; «ЛЮМЕН», м. Ясси, Румунія & LUMEN Media Ltd., Велика Британія www.editalumen.ro | www.lumenpublishing.com/journals (Web of Science). (на індексації).

«Національна академія педагогічних наук України: 1992-2022 рр.»⁹², підготовлено рукопис планової монографії «Філософсько-педагогічна думка України (друга половина ХІХ – початок ХХ ст): аспекти ретроаналізу», 53 тези.

Планові публікації презентовано в Електронній бібліотеці НАПН України⁹³, на сайтах (сторінках) наукових фахових видань.

Завершено інтерпретаційний (другий) етап фундаментального дослідження *«Інноваційні тренди, практики і технології загальної середньої освіти в європейському та північноамериканському регіонах»* (керівник – чл.-кор. О.І. Локшина), у ході якого обґрунтовано інноваційні тренди у світовій, європейській і національних системах загальної середньої освіти, що розглядаються в координатах навчання впродовж життя (lifelong education) та широкої освіти (life-wide education): запровадження ключових компетентностей в рамках трансформації змісту освіти на компетентнісних засадах, білінгвальне навчання у галузі навчання іноземних мов; розвиток технологій блокчейн, цифрових відкритих підручників та відкритих освітніх ресурсів у галузі цифровізації освіти; розвиток імерсивних технологій в умовах технологізації загальної середньої освіти; формування безпечного та інклюзивного освітнього простору, дружнього до учнів з точки зору справедливості та якості в освіті; розвиток педагогіки пограниччя як складової полікультурної освіти для гармонізації глобалізованого світу; окреслено орієнтири діяльності міжнародних організацій щодо функціонування освіти в умовах війни та відбудови.

Взято участь у 17 масових науково-практичних заходах, з них: 11 – міжнародних конференцій, 1 – звітна конференція, 1 – всеукраїнські педагогічні читання, 1 – міжнародний семінар, 1 – міжнародна наукова школа, 2 – вебіари, 1 – наукове стажування. Виголошено 41 пленарну і секційну доповіді. Відділ порівняльної педагогіки у співпраці з Відділом освітніх досліджень Національного центру освітньої політики та оцінювання (Education Research Unit, National Center for Educational Policy and Evaluation) Румунії та іншими організаціями виступив організатором VI Міжнародної науково-практичної конференції «Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2022: виклики і перспективи в умовах турбулентності світу» (4 листопада 2022 р.).

Основні наукові результати відображено в оглядовому виданні «Освіта в реаліях війни: орієнтири міжнародної спільноти»⁹⁴, 22 наукових статтях, з них 11 – у фахових виданнях, 2 – у виданнях, що не належать до переліку наукових фахових видань України, 5 статей у журналах, що індексуються у наукометричних базах Scopus та Web of Science Core Collection⁹⁵, 1 стаття і 3 розділи – у закордонних виданнях та 40 тезах.

Публікації наукових працівників відділу розміщено в Електронній

⁹² DOI: <https://doi.org/10.37472/NAES-1992-2022>

⁹³ <http://undip.org.ua/news/library/index.php>

⁹⁴ <https://doi.org/10.32405/978-966-644-614-8-2022-55>

⁹⁵ <https://doi.org/10.4995/muse.2022.16768>; <https://doi.org/10.11576/jsse-5852>;
http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/120126/papers/A_05.pdf; <https://doi.org/10.33407/itlt.v89i3.4827>;
<https://doi.org/10.33407/itlt.v91i5.5063>

бібліотеці НАПН України.

У ході виконання фундаментального дослідження *«Державно-громадське управління закладами загальної середньої освіти на засадах партнерської взаємодії»* (керівник – канд. пед. наук, ст. наук. сп. О.М. Онаць) уперше розроблено та обґрунтовано концептуальну модель системи державно-громадського управління закладом загальної середньої освіти на засадах суб'єктної партнерської взаємодії та субмоделі інформаційної системи; етапи організаційного розвитку партнерської взаємодії в закладах загальної середньої освіти; організаційно-правові умови державно-громадського управління закладом загальної середньої освіти на засадах партнерської взаємодії; формування управлінської професійної компетентності керівника закладу загальної середньої освіти в системі партнерської взаємодії держави та громадськості; охарактеризовано види партнерства в сфері освіти за суб'єктною ознакою поділу, його рівні; виявлено цінності, характерні для практики партнерської суб'єктної взаємодії; розроблено рівневу терміносистему з проблематики дослідження й охарактеризовано її компоненти. Проаналізовано наукові підходи і принципи визначення сутності партнерської взаємодії з позицій різних наук. Окреслено цільові орієнтири, засади, тенденції, закономірності, види і рівні партнерської взаємодії, умови та чинники, моделі, інноваційні форми, технології взаємодії державно-громадського та державно-приватного (публічно-приватного) партнерства у реалізації державно-громадського управління закладами освіти на засадах суб'єктної партнерської взаємодії; проаналізовано механізми взаємодії й класифіковано їх за видами спільної діяльності в закладах загальної середньої освіти.

За результатами дослідження опубліковано 73 праці: 3 програми підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників за спеціальністю 014 (українська мова і література, природничі науки, математика); 2 збірники: «Збірник завдань для розвитку природничо-наукової компетентності учнів у форматі PISA» та «Збірник тестів для учнів 5-го класу»; посібник «Самооцінювання внутрішньої системи забезпечення якості освіти»; методичні рекомендації; 3 статті у журналах, що індексуються у наукометричних базах даних Scopus та Web of Science⁹⁶, 10 статей у виданнях, що входять до переліку наукових фахових видань України⁹⁷, тез і матеріалів конференцій: 42 – в Україні; 11 – за кордоном. Вчені відділу взяли участь у 58 заходах, зокрема є співорганізаторами двох із них.

У 2022 р. розпочато дослідження за темою *«Теоретичні і методичні засади проектування освітньо-розвивального середовища закладу загальної середньої освіти в умовах цифровізації суспільства»* (керівник – канд. пед. наук, ст. наук. сп. С.Е. Трубачева), у ході якого отримано наступні результати: проаналізовано особливості проектування організаційно-управлінського, змістового, технологічного та соціально-педагогічного аспектів освітнього

⁹⁶ DOI: <http://doi.org/10.51707/2618-0529-2022-25-02>

⁹⁷ DOI: <http://doi.org/10.51707/2618-0529-2022-25-02>;

DOI: [https://doi.org/10.32405/2218-7650-2022-21\(50\)-268-294](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2022-21(50)-268-294)

середовища закладу загальної середньої освіти та стан їх функціонування в умовах цифровізації суспільства під час дії воєнного стану в Україні; визначено та обґрунтовано особливості та основні принципи проектування освітньо-розвивального середовища закладу загальної середньої освіти в умовах цифровізації суспільства. З'ясовано стан цифрової соціалізації учнів і потенціал середовища закладу загальної середньої освіти під час дії воєнного стану; визначено особливості реалізації компетентісно орієнтованих освітніх технологій у цифровому освітньому середовищі закладу загальної середньої освіти під час дії воєнного стану на прикладі розробленої технології самостійного набуття знань учнями; виокремлено й описано основні групи чинників впливу на проектування варіативного складника змісту повної загальної середньої освіти в умовах дії воєнного стану.

Об'єктами впровадження результатів дослідження були заклади загальної середньої освіти: гімназія № 290 м.Києва; ліцей «Універсум» м. Києва, Пирятинська загальноосвітня школа I-III ступенів № 4 Пирятинської міської ради Полтавської області, гімназія № 178 м. Києва, Технічний ліцей Національного технічного університету України «КПІ імені Ігоря Сікорського» м. Києва.

За результатами виконання наукового дослідження підготовлено рукописи розділів практичних посібників – 2⁹⁸), методичні рекомендації – 5⁹⁹, навчальні програми – 2, статті у виданнях, що індексуються в наукометричних базах даних Scopus і Web of Science – 4¹⁰⁰, статті у наукових фахових виданнях України – 8¹⁰¹, статті у наукових періодичних виданнях, які включені до інших наукометричних баз даних України, – 2¹⁰², 30 тез¹⁰³.

Публікації наукових працівників Інституту педагогіки НАПН України розміщено в Електронній бібліотеці НАПН України.

У наукових дослідженнях за напрямом «Філософія освіти в системі соціогуманітарного знання» продовжено роботу за темою **«Людина в системі цифрової реальності: науково-теоретичний аналіз»** (акад. В.Г. Кремень), у ході якої доведено, що утвердження людиноцентризму зумовлено кризою ідентичності в контексті цивілізаційних трансформацій, які в результаті кумулятивного ефекту інформаційних технологій здійснюють потужний вплив на всі аспекти життя та мислення людини. Філософія людиноцентризму як життєстверджуючий чинник оспричиняє розвиток і адаптацію людської самосвідомості до сучасного соціально-культурного середовища, детермінованого інформаційно-технологічними процесами. Зміщення акценту на мережеву комунікацію призводить до втрати людиною орієнтирів,

⁹⁸ <https://undip.org.ua/library/proektuvannya-osvitnoho-seredovishcha-himnaziyi-teoriya-i-praktyka/>

⁹⁹ <https://undip.org.ua/news/zahalni-rekomendatsii-shchodo-orhanizatsii-dystantsiynoho-navchannia-vchyteliamy-zakladiv-zahalnoi-serednoi-osvity-ukrainy-v-umovakh-voiennoho-stanu>

¹⁰⁰ <https://www.rj4allpublications.com/product/the-evaluation-of-the-school-innovative-educational-environment/>;
<https://www.rj4allpublications.com/product/the-evaluation-of-the-school-innovative-educational-environment/>

¹⁰¹ <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-2-64-72> ; <https://lib.iitta.gov.ua/731317/> <https://lib.iitta.gov.ua/731385/>

¹⁰² DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4112> <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/issue/view/9>

¹⁰³ <https://undip.org.ua/library/problemy-suchasnoho-pidruchnyka-navchalno-metodychne-zabezpechennia-osvitnoho-protsesu-v-umovakh-voiennoho-chasu-zbirnyk-tez-dopovidey/>

необхідних для продуктивної діяльності в складнощах і суперечностях багатовимірною цифрового світу. Подолання цієї проблеми полягає у використанні потенціалу трансформаційної лінгвістики, її можливостей, які є фактором осмислення нової концепції людини та її діяльності на рівні наукового розуміння світу.

Результати дослідження відображено у науковій та довідковій продукції, аналітичних матеріалах: монографії – 2 (у співавторстві), аналітичних матеріалах – 2, статтях – 21 (із них у фахових виданнях, що індексуються в наукометричних базах даних Scopus та Web of Science, – 2, у фахових і наукових виданнях – 14, у ЗМІ – 5), тезах – 3, свідоцтві про авторські права на твір – 1, іншому – 17.

У межах напряму *«Методологія освіти»* проводилось наукове дослідження за темою *«Міждисциплінарні дослідження у сфері освіти в контексті розвитку освітології»* (акад. С.О. Сисоєва), у ході якого обґрунтовано, що міждисциплінарний характер порівняльної педагогіки виявляється у взаємодоповнювальності різних парадигм, розробленні дослідниками підходів, які спираються на досягнення багатьох наук та теоретичні концепції різних наукових галузей. Визначено сучасні тенденції компаративістських міждисциплінарних досліджень: використання наукових досягнень як педагогіки, так і суміжних наук, створення нових теоретичних концепцій та дослідницьких технологій; вибудовування європейської дослідницької технології порівняльного дослідження; приділення уваги взаємозв'язку освіти та розвитку суспільства, сучасним проблемам і запитам освіти з метою формулювання рекомендацій для освітньої політики; врахування сучасних викликів традиціям, які склалися у порівняльних педагогічних дослідженнях, а саме виклик нації/державі, що є традиційним «параметром» досліджень порівняльної педагогіки; використання можливостей цифрового світу щодо змінення масштабу порівняльних досліджень у перспективі регіонів світу або цілих континентів; актуальність різновекторного порівняльного аналізу.

Здійснено узагальнення європейського досвіду та виділено основні етапи міждисциплінарного порівняльного педагогічного дослідження.

За результатами дослідження опубліковано 3 статті у виданнях, що індексуються в наукометричних базах даних Scopus та Web of Science^{104, 105, 106}, монографію (у співавторстві), 2 статті у міжнародних виданнях, Концепцію виховання дітей та молоді в цифровому просторі (у співавторстві), 2 статті у виданнях, що входять до переліку фахових видань України, тези, отримано 1 авторське свідоцтво.

Продовжено наукове дослідження за темою *«Теоретико-методичні засади ціннісно-орієнтованого процесу виховання зростаючої особистості»* (акад. І.Д. Бех), за підсумками якої розроблено наукові положення, впроваджені

¹⁰⁴ <https://doi.org/10.33407/itlt.v89i3.4827>

¹⁰⁵ <https://doi.org/10.33407/itlt.v91i5.5063>

¹⁰⁶ https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=pfbid02HdBL1s217GGtnvX1XDFhysQwD9WdnDc3UtragtLFhY2ymQNG4E5WWtbjggincmul&id=100009051861697

у виховну практику організації сучасного виховного процесу; проведено семінар з дослідниками-експериментаторами щодо техніки реалізації створеної системи психовиховних ціннісних ситуацій; здійснено практичну апробацію системи психовиховних ціннісних ситуацій у низці експериментальних установ Інституту проблем виховання НАПН України. Створена система поведінкових сюжетів, спрямованих на досягнення вихованцями ціннісних уподобань.

За результатами дослідження опубліковано монографію (у співавторстві)¹⁰⁷, методичні рекомендації¹⁰⁸, програму для науковців, викладачів, студентів закладів вищої педагогічної освіти, педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти «Виховання смисложиттєвих цінностей підлітків в умовах євроінтеграційного поступу України»¹⁰⁹, 2 статті у виданнях, що входять до переліку наукових фахових видань України, 6 – в інших наукових виданнях.

У звітному році продовжено роботу за темою *«Педагогічний дискурс про реформування загальної середньої освіти в Україні (XX – початок XXI ст.)»* (чл.-кор. Л.Д. Березівська). На основі аналізу праць українських педагогів та освітніх діячів про реформування загальної середньої освіти після поразки Української революції (1917–1921) у ранню радянську добу (1919–1930) аргументовано, що педагогічний дискурс концентрувався довкола ідеї створення української, відмінної від російської, радянської шкільної освіти як системи соціального виховання, суперечливих за сумісністю принципів її розбудови в умовах боротьби проти уніфікації та ідеологічного тиску російських владних структур. Джерелознавчий аналіз проблеми реформування змісту загальної середньої освіти в Україні (1991–2017) дав змогу одержати знання про особливості документів концептуального характеру (закони, доктрини, концепції, стратегії, програми, аналітичні матеріали). Введено до наукового обігу упорядковані тексти, що сприятиме інформаційному забезпеченню досліджень з історії освіти, педагогіки.

За результатами дослідження опубліковано монографію (колективну)¹¹⁰; хрестоматію (колективну)¹¹¹; 7 статей (1 англійською мовою у фаховому виданні, що індексується в наукометричній базі даних Web of Science¹¹², 2 статті англійською мовою у зарубіжних виданнях, що індексуються в наукометричній базі даних Scopus^{113, 114}; стаття у виданні, що входить до переліку фахових видань України¹¹⁵, 2 – у наукових виданнях¹¹⁶, 1 – у довідковому виданні); 7 тез (1 англійською мовою).

Продовжено дослідження за темою *«Нові подробиці біографії»*

¹⁰⁷ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732092>

¹⁰⁸ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732107>

¹⁰⁹ <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732109>

¹¹⁰ <https://doi.org/10.37472/NAES-1992-2022>

¹¹¹ <https://dnpb.gov.ua/ua/?ourpublications=31688>, <https://tinyurl.com/yw6xt73e>

¹¹² <https://doi.org/10.33407/itlt.v87i1.4825>

¹¹³ <https://tinyurl.com/5fdb9wym>

¹¹⁴ <https://www.tandfonline.com/eprint/YTWY8UBBXFRGUYVTH6KU/full?target=10.1080/0046760X.2022.2126532>;

¹¹⁵ <https://doi.org/10.32405/2663-5739-2022-6-9-25>

¹¹⁶ <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4108>; <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4128>

Т.Г. Шевченка в контексті сучасної гуманітарної освіти» (акад. В.Ю. Мельниченко), у ході якого зроблено суттєвий внесок у шевченкознавство й грушевськознавство в освітньому процесі, створено нову основу для викладання гуманітарних дисциплін у закладах освіти, формування у молоді «нovoї генної матриці історичної пам'яті», патріотичної свідомості. Здійснено системну публікацію статей, в яких розкрито антимосковські погляди Тараса Шевченка і Михайла Грушевського й показано життєдайну духовну присутність історичних очільників нації в невідворотній перемозі над ворогом.

За результатами дослідження опубліковано 25 наукових статей.

Продовжено дослідження за темою *«Динаміка цивілізаційної парадигми розвитку України: історія і сучасність»* (акад. О.О. Рафальський), у процесі якого визначено, що цивілізаційну ідентичність українства слід розуміти як сукупність символів, уявлень і відчуттів людини (людей) щодо своєї належності до української культурно-цивілізаційної спільноти, яка спирається на національні та загальнолюдські цінності в межах європейського цивілізаційного простору і взаємодіє з іншими цивілізаціями.

За результатами дослідження опубліковано монографію *«Цивілізаційна ідентичність українства: історія і сучасність»*¹¹⁷, 3 тези.

Під час дослідження за темою *«Освіта і шкільництво модерної України як інтегральна частина європейського духовного простору»* (чл.-кор. В.О. Балух) проаналізовано витoki становлення української педагогічної думки в епоху модерну; увиразнено роль тодішніх освітніх здобутків для сучасної освітньої системи України; визначено місце богословської освіти в структурі національної освітньої парадигми; доведено необхідність посилення морально-духовного виховання підростаючого покоління. На рівні практичного впровадження надано матеріали у школи Чернівецької області для використання при викладанні курсу «Християнська етика» та продовжено практику проведення диспутів щодо важливості реалізації духовно-морального принципу у викладанні шкільних курсів.

За результатами дослідження опубліковано 1 статтю у виданні, що індексується в наукометричній базі даних Scopus¹¹⁸, колективну монографію *«Соціокультурні розколи в українській історії»*, Навчальну програму *«Правові гарантії і моделі державно-конфесійних відносин»*, 2 статті в інших наукових виданнях, 2 тези.

Продовжено дослідження за темою *«Культурно-антропологічні репрезентації філософії освіти у європейському просторі»* (чл.-кор. М.Д. Култаєва), у ході якого розглянуто європейській вектор філософсько-освітніх розвідок Григорія Сковороди та можливості їхньої актуалізації у сучасних постсекулярних контекстах та в опціях неформальної освіти; доведено, що філософсько-освітній і культурно-антропологічний напрям сковородинівської традиції треба розглядати як осмислення ідеї Об'єднаної Європи в історичних і сучасних соціокультурних контекстах. Обґрунтовано

¹¹⁷ <https://ipend.gov.ua/publication/tsyvilizatsijna-identychnist-ukrainstva-istoriia-i-suchasnist/>

¹¹⁸ <https://www.scopus.com/recorol/display.uri?eid=2-s2.0-85131244701&origin=resultslistg&sort=plf-f>

необхідність упровадження факультативу «Філософія Григорія Сковороди для сучасного учителя: ідея Європи в українських контекстах», здійснена апробація матеріалу на відкритій лекції у режимі online 25 жовтня 2022 р. на базі Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди.

За результатами дослідження опубліковано 1 статтю у виданні, що індексується в наукометричній базі даних Web of Science ¹¹⁹, 2 статті у наукових фахових виданнях України, 2 тези.

Під час дослідження за темою **«Філософія як фундамент формування культури мислення у дітей та молоді»** (чл.-кор. В.В. Ільїн) розроблено практичні рекомендації щодо впровадження методів і форм сучасної філософії для молодого покоління в умовах інформаційно-цифрової реальності; здійснено аналіз стратегій розвитку філософських дискурсів у напрямі формування філософського мислення відповідно до вимог сучасної цивілізації; показано, що креативна особистість повинна володіти вміннями інноваційно підходити до трансформацій у житті і адекватно реагувати на них; обґрунтовано, що філософія для дітей повинна орієнтувати на підготовку людини, здатної до конкуренції, нестандартних підходів, що сприяють подоланню проблем, яких нестримно продукує сучасна цивілізація; доведено, що філософія для дітей у значній мірі сприяє формуванню патріота і громадянина, здатного до захисту України від російського агресора.

Результати дослідження відображено у науковій, навчальній та навчально-методичній продукції: статтях у виданнях, що індексуються в наукометричних базах даних Web of Science, – 2 ¹²⁰, Scopus – 2 ¹²¹, монографіях – 2, статтях в інших виданнях – 5, у ЗМІ – 1.

У процесі дослідження за темою **«Філософія діджиталізації освіти»** (чл.-кор. Б.Б. Буяк) обґрунтовано незворотність процесу цифрової трансформації сучасного освітнього процесу; розкрито перспективи цифрової трансформації процесу навчання, проектування індивідуальної освітньої траєкторії та організації педагогіки партнерства; проаналізовано інформаційні технології щодо їх адаптації та ефективного застосування в сфері освіти і науки; визначено та пропаговано впродовж 2022 р. позитивні аспекти цифровізації освіти та попереджено негативні сторони незворотнього процесу діджиталізації.

За результатами дослідження опубліковано 2 статті у виданнях, що індексуються в наукометричній базі даних Scopus ^{122, 123}, 1 – в міжнародному виданні.

Продовжено дослідження за темою **«Художній психологізм та художній психоаналіз як базові категорії теорії літератури (на матеріалі**

---

¹¹⁹ <http://enpuir.edu.ua/handl/123456789/36103>

¹²⁰ <https://psycholing-journal.com/index.php/journal/article/view/1230>
<https://doi.org/10.15802/ampr.v0i21.260429>

¹²¹ <https://psycholing-journal.com/index.php/journal/article/view/1230>
<https://doi.org/10.15802/ampr.v0i21.260429>

¹²² <https://doi.org/10.33407/itlt.v9i2i6.5009>

<https://www.capitalconference.org/>

¹²³ <https://www.capitalconference.org/>

творів шкільної програми з української літератури)» (акад. Ю.Б. Кузнецов), у ході якого розроблено нову теоретичну категорію «художній психоаналіз» як феномен творчості митця, що означає зображення письменником підсвідомості як мотиватора поведінки героя, на прикладах української художньої літератури доведено, що категорія «художній психоаналіз» є ефективним інструментом дослідження глибинних смислів начебто вже всім відомої класичної літератури, а також літератури ХХ-ХХІ століття. Завдяки публікаціям в іноземній пресі категорія «художній психоаналіз» введена в обіг і в зарубіжному науковому дискурсі. Категорія «художній психоаналіз», а також методика і методи її дослідження, стануть корисними і в розділах глибинної психології, які стосуються декодування текстів.

За результатами дослідження підготовлено розділ методичного посібника, опубліковано 3 статті в інших наукових виданнях, 2 тези.

Продовжено дослідження за темою *«Упровадження як провідний чинник єдності педагогічної теорії та шкільної практики»* (чл.-кор. А.М. Бойко), у ході якого обґрунтовано як самостійну наукову проблему і теоретичний феномен, розкрито стан та умови оптимального співвідношення педагогічної теорії і практики. Інноваційний науково-педагогічний проєкт подано як умову і засіб зміцнення єдності методології, теорії і практики.

За результатами дослідження опубліковано статтю у виданні, що індексується в наукометричній базі даних Scopus¹²⁴ та 2 статті в інших наукових виданнях.

У межах напряму *«Теорія та історія розвитку української і зарубіжної педагогічної науки»* продовжено дослідження за темою *«В.О. Сухомлинський і його кореспонденти: епістолярії як складова творчої спадщини педагога»* (акад. О.В. Сухомлинська), у ході якого продовжено вивчення матеріалів, що стосуються всієї сукупності епістолярної спадщини педагога; здійснено її класифікацію за різними ознаками. До історико-педагогічного обігу введено нові джерела (епістолярії), які збагатять знання широкого кола освітян про постать В.О. Сухомлинського, розширять уявлення про культурно-гуманітарну сферу включно з оригінальними педагогічними практиками.

За результатами дослідження опубліковано хрестоматію (колективну)¹²⁵, науково-допоміжний бібліографічний показник¹²⁶, 2 статті у виданнях, що входять до переліку фахових видань України, 3 – в інших наукових виданнях, 3 тези.

Продовжено дослідження за темою *«Історія становлення, теорія та практика сексуальної соціалізації сучасної української молоді»* (акад. В.П. Кравець), у ході якого здійснено аналіз сексуальної підготовки школярів у стародавній, середньовічній історії та в епоху Нового часу; проаналізовано праці вітчизняних і зарубіжних педагогів з проблем статевого виховання та сексуальної освіти школярів; проведено поглиблений аналіз

¹²⁴ <https://www.rj4allpublications.com>

¹²⁵ <https://dnpb.gov.ua/ua/?ourpublications=31688>

¹²⁶ <https://dnpb.gov.ua/ua/?ourpublications=31698>

навчальних програм загальноосвітньої школи різних історичних періодів у ракурсі сексуальної соціалізації школярів.

За результатами дослідження підготовлено до публікації 4 статті.

Триває дослідження за темою *«Педагогічна персоналія – теоретико-методологічні підходи до вивчення внеску видатних педагогів у розвиток української освіти (друга половина XIX – початок 30-х років XX ст.)»* (чл.-кор. Н.С. Побірченко), у ході якого з'ясовано, що педагогічна біографіка – це сфера наукової творчості, видавничо-інформаційної роботи, біографічних досліджень діяльності педагогів, освітян, громадських діячів на певному історико-педагогічному етапі. Удосконалено методологічний інструментарій вивчення внеску видатних педагогів у розвиток української освіти. Висвітлено внесок видатних педагогів другої половини XIX – початку 30-х років XX ст. у розвиток української освіти.

За результатами дослідження опубліковано розділ в колективній монографії¹²⁷, 1 стаття у виданні, що індексується в наукометричній базі даних Web of Science¹²⁸, 2 статті у виданнях, що входять до переліку фахових видань України¹²⁹, 2 статті у міжнародних виданнях¹³⁰, 2 тези.

Продовжено дослідження за темою *«Культурно-освітня еліта в національних державотворчих процесах України: історичні та загальнопедагогічні аспекти»* (чл.-кор. В.П. Капелюшний), у ході якого проаналізовано та узагальнено найновіший науковий доробок вітчизняних і зарубіжних вчених з досліджуваної проблеми; встановлено факти перекручення та спотворення історії України, української державності та історії культури в окремих новітніх публікаціях; акцентовано увагу та виокремлено дискусійні й малодосліджені аспекти щодо ролі української культурно-освітньої еліти в національних державотворчих процесах.

За результатами дослідження опубліковано 2 статті у виданнях, що індексуються в наукометричній базі даних Scopus¹³¹, 1 статтю у міжнародному виданні¹³², 7 – в інших наукових виданнях.

У ході дослідження за темою *«Розвиток творчого потенціалу суб'єктів навчально-виховного процесу на засадах педагогіки добротворення»* (чл.-кор. В.М. Хайруліна) узагальнено перспективний педагогічний досвід організації освітнього процесу на засадах педагогіки добротворення; обґрунтовано організаційно-педагогічні умови стимулювання творчого самовдосконалення, саморозвитку та самореалізації суб'єктів освітнього процесу, піднесення на новий рівень національно-патріотичного, громадянського, морального та інтелектуального виховання учнів, підвищення педагогічної майстерності, творчості та професійного рівня вчителів на засадах педагогіки добротворення.

¹²⁷ <https://lib.iitta.gov.ua/727638/1/Ponad%20podzia%C5%82ami%20C%20%20281%29%20%281%29.pdf>

¹²⁸ <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/23051>

¹²⁹ [https://doi.org/10.32405/2522-9931-2022-19\(48\)](https://doi.org/10.32405/2522-9931-2022-19(48))

<http://elar.khmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/12586>

¹³⁰ <http://zn.pwsz.legnica.edu.pl/resources/html/article/details?id=228260>

<http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/23051>

¹³¹ <http://codrulcosminului.usv.ro>; <https://czasopisma.ltn.lodz.pl/Acta-Archaeologica-Lodziensia>

¹³² <http://ethnic.history.univ.kiev.ua/>

За результатами дослідження опубліковано методичний посібник «Педагогіка добротворення»¹³³.

Продовжено дослідження за науковою темою *«Освітологічний дискурс розвитку медичної освіти»* (акад. Я.В. Цехмістер), у ході якого на засадах освітології з урахуванням специфіки і особливостей професійної підготовки працівників системи охорони здоров'я проведено дослідження (мета-аналіз) використання цифрової педагогіки у вищій медичній освіті. З цією метою проаналізовано бази даних PubMed і Medline для застосування у наукових дослідженнях. При дослідженні застосовувалися різні технології цифрової педагогіки: відеоуроки / соціальні медіа, мобільний додаток / комп'ютерне програмне забезпечення, перевернута класна кімната та віртуальна реальність / симуляція. Доведено, що інтеграція цифрових інструментів створює ефективне навчальне середовище та заохочує самонавчання, покращує продуктивність діяльності студентів і викладачів. Розроблено нові підходи до використання віртуальних онлайн технологій, кейс навчання при онлайн і змішаному навчанні в медичній освіті та допрофесійній підготовці учнів ліцею медичного профілю в умовах воєнного стану в Україні.

За результатами дослідження опубліковано 15 статей у виданнях, що індексуються в наукометричних базах даних Scopus та Web of Science, 3 монографії та 4 статті у міжнародних виданнях, отримано 2 авторські свідоцтва; взято участь у стажуваннях і підвищенні кваліфікації на міжнародних і національних платформах.

У межах напряму «Теоретичні й методичні засади виховання та соціалізації зростаючої особистості» продовжено дослідження за темою *«Теоретико-методичні засади миротворчої діяльності закладу вищої освіти в об'єднаних територіальних громадах Сходу України»* (акад. В.С. Курило), у ході якого обґрунтовано науково-теоретичні та методичні засади миротворчої діяльності закладу вищої освіти в об'єднаних територіальних громадах: розкрито сутність, напрями і зміст миротворчої діяльності закладу вищої освіти в об'єднаних територіальних громадах; розроблено методичні засади миротворчої діяльності закладу вищої освіти в об'єднаних територіальних громадах: навчальні та тренінгові програми для професійної підготовки / підвищення кваліфікації / неформальної освіти педагогічних та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, спрямовані на підвищення рівня їх готовності до миротворчої діяльності в об'єднаних територіальних громадах освітніми засобами. На рівні практичного впровадження розширено експериментальну базу дослідження шляхом включення до неї об'єднаних територіальних громад Полтавської області внаслідок повномасштабної війни Росії проти України та другого переміщення ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» до Полтавської області (міста Полтава, Лубни, Миргород); експериментально перевірено розроблені методичні матеріали (навчальні та тренінгові програми) миротворчої діяльності закладу вищої освіти в об'єднаних територіальних

¹³³ http://vasylina.kiev.ua/images/Posibnyky/Pedagogika_dobrotvorennya.pdf

громадах Луганської та Полтавської областей.

За результатами дослідження опубліковано статтю у виданні, що індексується в наукометричній базі даних Web of Science¹³⁴, 2 – в інших міжнародних виданнях¹³⁵, 2 статті у виданнях, що входять до переліку наукових фахових видань України¹³⁶, 2 тези.

Розпочато дослідження за темою *«Військово-патріотичне виховання у закладах освіти в умовах світоглядних конфронтацій»* (акад. В.Д. Будак), у ході якого досліджувалися теоретико-методологічні проблеми військово-патріотичного виховання студентської молоді: визначено стан реалізації моделі військово-патріотичного виховання студентів у закладах вищої освіти в сучасних умовах; проаналізовано вітчизняні та закордонні дослідження з проблеми військово-патріотичного виховання; вивчено ціннісні світоглядні позиції студентської молоді, зокрема уявлення про сучасну армію; здійснено аналіз патріотичної спрямованості студентів; розкрито зміст поняття «світоглядні конфронтації», їх особливості на сучасному етапі розвитку суспільства в умовах військово-політичної ситуації в країні та на європейському континенті. Встановлено, що підвищення ефективності військово-патріотичного виховання студентської молоді в умовах світоглядних конфронтацій може відбуватися не тільки у позааудиторній виховній роботі, але й під час здійснення освітнього процесу при викладанні соціально-гуманітарних дисциплін засобами впровадження прикладів героїчної боротьби українського народу та патріотів своєї країни, визначних історичних подій та значущих постатей української держави.

За результатами дослідження опубліковано статтю у науковому фаховому виданні України¹³⁷ та статтю у міжнародному виданні¹³⁸.

Продовжена робота за темою *«Теоретичні і методичні основи національно-патріотичного виховання студентської молоді»* (чл.-кор. В.І. Лозова), у ході якої розробляються технології національно-патріотичного виховання у контексті безперервної освіти, алгоритм упровадження дослідження в освітній процес Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди для здобувачів освітніх ступенів «бакалавр» та «магістр».

Триває дослідження *«Теоретичні і методичні засади естетичного виховання майбутніх фахівців в системі вищої юридичної освіти»* (чл.-кор. В.Г. Бутенко), в ході якого обґрунтовано сутність естетичного виховання майбутніх фахівців юридичного профілю; висвітлено роль і функції закладів вищої юридичної освіти у здійсненні естетичного виховання майбутніх фахівців; проаналізовано стан інформаційного забезпечення учасників освітнього процесу з питань естетичного виховання та розвитку естетичних

¹³⁴ <https://doi.org/10.51865/JESP.2021.2.06>

¹³⁵ <https://journals.indexcopernicus.com/search/formjml>
<https://journals.indexcopernicus.com/search/formjml>

¹³⁶ [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2022-1\(179\)-17-26](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2022-1(179)-17-26)

[https://doi.org/10.12958/2227-2747-2022-2\(180\)-59-69](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2022-2(180)-59-69)

¹³⁷ <http://innovpedagogy.od.ua/archives/2022/47/28.pdf>

¹³⁸ http://intellectualarchive.com/Journal_Files/IAJ_2022_06.pdf

якостей; визначено сутність естетичного виховання майбутніх фахівців юридичного профілю.

За результатами дослідження опубліковано 2 статті у наукових виданнях України та тези.

У 2022 р. продовжено дослідження за темою *«Теоретичні й методичні засади міжкультурної освіти студентів закладів вищої педагогічної освіти»* (чл.-кор. Г.В. Троцько), у процесі якого тривало вивчення виховних технологій міжкультурної освіти, які найбільш доцільно використовувати у вищій школі східного регіону України; визначено соціокультурні чинники впливу на відбір форм і методів виховної роботи у педагогічних університетах. Обґрунтовано технології формування світоглядної культури педагога, здатного до навчання впродовж життя.

За результатами дослідження підготовлено рукопис розділу посібника.

Продовжено дослідження за темою *«Теоретико-методичні засади інноваційної діяльності університету в контексті забезпечення якості вищої педагогічної освіти»* (чл.-кор. Г.В. Терещук), у ході якого на основі аналізу методологічних принципів і підходів до управління якістю вищої педагогічної освіти розроблено різновидові індивідуальні навчально-дослідні завдання для залучення здобувачів вищої освіти до інноваційної діяльності.

За результатами дослідження опубліковано статтю у виданні, що індексується у наукометричній базі Web of Science¹³⁹, та статтю у науковому фаховому виданні України.

У межах напряму *«Управлінські та технологічні чинники розвитку освіти»* продовжено дослідження за темою *«Місія зовнішнього незалежного оцінювання (ЗНО) на сучасному етапі розвитку системи: від контролю і оцінювання до активної участі у забезпеченні якості освіти»* (чл.-кор. О.Л. Сидоренко), у процесі якого забезпечено організаційно-технологічні умови для впровадження національних вступних випробувань різних рівнів у формі комп'ютерного онлайн-тестування; проаналізовано перші об'єктивні дані щодо впливу тривалого дистанційного навчання внаслідок пандемії COVID-19 на успішність здобувачів освіти та вплив запровадження дистанційної форми навчання на якість освіти здобувачів освіти у розрізі типів закладів освіти, місцевості, у якій вони розміщені, а також залежно від статі учнів.

З результатами дослідження підготовлено рукопис розділу монографії, тези.

Триває науково-дослідна робота за темою *«Технології евристичного навчання в підготовці вчителів»* (чл.-кор. В.І. Євдокимов), у процесі якого уточнено та обґрунтовано методологічні засади дослідження ефективності наукового супроводу підготовки вчителів при впровадженні технологій евристичного навчання. Продовжено експериментальну перевірку ефективності евристичного навчання в школах у межах загальноукраїнського науково-педагогічного проєкту «Інтелект України». З'ясовано, що творчий потенціал студентів не виявляється та не розвивається через нетворчі освітні орієнтири.

¹³⁹ <https://doi.org/10.34916/el.2021.13.20>

Усього експериментом було охоплено 860 шкіл, проте внаслідок проблем з енергопостачанням їх кількість зменшилась до 180.

За результатами дослідження опубліковано працю з грифом МОН України «Навчаємося разом» для 1 класу.

Продовжено дослідження за темою «*Державно-громадське управління освітою: теорія і практика*» (чл.-кор. І.М. Шоробура), у ході якого на основі системного аналізу розкрито основи державно-громадського управління дошкільною та початковою освітою. Проаналізовано вітчизняний досвід державно-громадського управління у сфері дошкільної та початкової освіти. Уточнено принципи та нормативно-правове забезпечення державно-громадського управління дошкільною та початковою освітою.

За результатами дослідження опубліковано статтю у виданні, що індексується у наукометричній базі даних Web of Science Core Collection, навчальний посібник «Державно-громадське управління закладами дошкільної освіти та Новою українською школою», 6 статей у наукових фахових виданнях України, статтю у міжнародному виданні¹⁴⁰.

Наукова продукція членів Відділення, підготовлена у ході виконання наукових досліджень, упроваджена на всеукраїнському та міжнародному рівнях. Основні наукові результати відображено у 13 колективних і зарубіжних монографіях, 6 посібниках, підручниках, рекомендаціях (навчальних, наукових, навчально-методичних), 43 статтях у наукових фахових виданнях України, 5 програмах, 4 авторських свідоцтвах, 2 аналітичних матеріалах, 6 одиницях довідкової продукції, 12 статтях у міжнародних виданнях, у 43 виданнях, що індексуються у наукометричних базах даних Scopus та Web of Science Core Collection, понад 20 публікаціях і виступах у ЗМІ та 16 статтях в інших наукових виданнях.

Середнє значення показника цитувань дійсних членів (академіків) Відділення (індекс Гірша) становить 23,5.

У 2022 р. вченими **Науково-дослідного центру педагогічного краєзнавства** (керівник – д-р пед. наук, проф. Н.М. Коляда) виконувалося дослідження «*Соціально-психологічна реабілітація дітей та молоді з особливими освітніми потребами засобами інклюзивного туризму*», у ході якого вперше обґрунтовано систему соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з обмеженнями життєдіяльності засобами інклюзивного туризму, визначено її компоненти: цільовий, суб'єкт-суб'єктний, змістово-технологічний, результативний. Розроблено практичний інструментарій впровадження системи, що включає психологічні, педагогічні, фізичні, фізкультурно-спортивні, соціально-побутові та медичні заходи, спрямовані на відновлення соціального статусу, усебічний розвиток, саморозвиток й самореалізацію особи в інтересах суспільства і самої особистості, що виявляється в здатності до інтеграції в суспільство у якості його повноцінного члена та покращення якості життя загалом; визначено критерії оцінки соціо-

---

¹⁴⁰ <https://zenodo.org/record/>; orcid.org/0000-0003-3728-7968

природно-ресурсного потенціалу туристичних об'єктів для кожного типу захворювань. Запропоновано діагностичний інструментарій (анкети, матеріали, опитування, спостереження) з визначення ефективності впровадження цієї системи.

За результатами дослідження видано: монографій – 6 (5 у співавторстві); навчальних посібників – 11; статей у виданнях, що індексуються Web of Science та Scopus, – 6; статей у наукових фахових виданнях – 16; статей в інших наукових виданнях – 18. Усі наукові праці оприлюднено на сайті Інституційного репозитарію Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини ^{141, 142, 143}.

Науково-дослідний центр з проблем соціальної педагогіки і соціальної роботи НАПН України (на базі ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка») працював за темою *«Теорія і практика миротворчої діяльності закладу вищої освіти в об'єднаних територіальних громадах Сходу України»* (керівник – д-р пед. наук, проф. О.Л. Караман). За результатами дослідження вперше науково обґрунтовано теоретичні і методичні засади миротворчої діяльності закладу вищої освіти в об'єднаних територіальних громадах; розроблено практичні засади миротворчої діяльності закладу вищої освіти в об'єднаних територіальних громадах – навчальні та тренінгові програми для професійної підготовки / підвищення кваліфікації / неформальної освіти педагогічних та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, спрямованих на підвищення рівня їх готовності до миротворчої діяльності в об'єднаних територіальних громадах освітніми засобами. Апробовано: 20 навчальних і тренінгових програм професійної підготовки / підвищення кваліфікації / неформальної освіти педагогічних та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, спрямованих на підвищення рівня їх готовності до миротворчої діяльності в об'єднаних територіальних громадах Луганської та Полтавської областей у межах реалізації Проєкту ЄС «Інтенсифікація впливу вчителів Луганської області на процеси примирення і встановлення миру» («Intensification of Influence of Teachers of Luhansk region on the Processes of Reconciliation and Peace-building»); систему професійної підготовки майбутніх соціальних педагогів та соціальних працівників до роботи із вразливими категоріями населення.

Взято участь у 5 міжнародних проєктах: «Інтенсифікація впливу вчителів Луганської області на процеси примирення та встановлення миру» (у партнерстві з Європейським Союзом); «Розбудова структур надання послуг та освітнього потенціалу для психосоціального забезпечення у Східній Україні» (у партнерстві з Німецьким товариством міжнародного співробітництва (GIZ) GmbH); «Комплексна підтримка сімей, які опинились в складних життєвих обставинах» (у партнерстві з Фондом імені Германа Гмайнера (Австрія)); «STEP – крок до рівних можливостей» (у партнерстві з Федеральним

---

¹⁴¹ <https://bit.ly/3c48X6P>

¹⁴² <https://bit.ly/3wGAB3y>

¹⁴³ srso@udpu.edu.ua

міністерством соціальних справ, охорони здоров'я, опіки та захисту споживачів (BMSGPK) Австрії); «Інтегровані соціальні послуги та реагування на COVID-19 на сході України» (у партнерстві з Дитячим фондом ООН (UNICEF)).

Результати роботи Центру у 2022 р. висвітлено у 14 публікаціях: 11 – у журналах, що входять до наукометричних баз даних Scopus, Web of Science, Index Copernicus¹⁴⁴, 1 стаття – у науковому фаховому виданні України¹⁴⁵, 2 – у методичних посібниках.

Основні наукові результати членів Відділення разом із вченими віднесених до нього підвідомчих установ відображено у 17 колективних і зарубіжних монографіях, 22 посібниках і підручниках (навчальних, наукових, навчально-методичних), 10 програмах, 4 авторських свідоцтвах, 36 статтях у міжнародних виданнях, у виданнях, що індексуються у наукометричних базах даних Scopus та Web of Science, – 96, 25 публікаціях у ЗМІ, 206 статтях у наукових фахових виданнях України, 52 – в інших наукових виданнях, 2 аналітичних матеріалах, 1 оглядовому виданні, 18 одиницях довідкової продукції, понад 476 тезах.

Найвагомішими результатами наукової діяльності Відділення у 2022 р. є:

– обґрунтовано, що філософія людиноцентризму зумовлює розвиток і адаптацію людської самосвідомості до сучасного соціально-культурного середовища, детермінованого інформаційно-технологічними процесами; зміщення акценту на мережеву комунікацію призводить до втрати людиною орієнтирів, необхідних для продуктивної діяльності, в складнощах і суперечностях багатомірного цифрового світу;

– встановлено факти перекручення та спотворення історії України, української державності та історії культури в окремих новітніх публікаціях; виокремлено дискусійні й малодосліджені аспекти щодо ролі української культурно-освітньої еліти в національних державотворчих процесах;

– обґрунтовано методологію викладання гуманітарних дисциплін, формування у молоді «нової генної матриці історичної пам'яті», патріотичної свідомості на основі системного вивчення шевченкознавства й грушевськознавства;

– розроблено методику і методи дослідження художнього психоаналізу задля практичного розвитку глибинної психології;

– визначено сучасні тенденції компаративістських міждисциплінарних

---

¹⁴⁴ <https://doi.org/10.1051/shsconf/202110403010> (Web of Science)

<https://doi.org/10.51865/JESP.2021.2.06> (Web of Science)

<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57787270600> (Scopus)

[https://doi.org/10.12958/2227-2844-2022-1\(349\)-2-26-33](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2022-1(349)-2-26-33) (Index Copernicus)

[https://doi.org/10.12958/2227-2747-2022-1\(179\)-17-26](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2022-1(179)-17-26) (Index Copernicus)

[https://doi.org/10.12958/2227-2747-2022-2\(180\)-59-69](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2022-2(180)-59-69) (Index Copernicus)

[https://doi.org/10.12958/2227-2844-2022-1\(349\)-2-87-95](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2022-1(349)-2-87-95) (Index Copernicus)

<https://doi.org/10.24144/2524-0609.2022.50.328-332> (Index Copernicus)

[https://doi.org/10.12958/2227-2747-2022-1\(179\)-91-98](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2022-1(179)-91-98) (Index Copernicus)

[https://doi.org/10.12958/2227-2844-2022-1\(349\)-2-178-191](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2022-1(349)-2-178-191) (Index Copernicus)

[https://doi.org/10.12958/2227-2844-2022-3\(351\)-385-394](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2022-3(351)-385-394) (Index Copernicus)

¹⁴⁵ <http://habitus.od.ua/journals/2022/35-2022/31.pdf>

досліджень; основні етапи міждисциплінарного порівняльного педагогічного дослідження з урахуванням європейського досвіду;

- обґрунтовано науково-теоретичні та методичні засади миротворчої діяльності закладу вищої освіти в об'єднаних територіальних громадах; розкрито сутність, напрями і зміст миротворчої діяльності закладу вищої освіти;

- вивчено ціннісні світоглядні позиції студентської молоді щодо сучасної армії; здійснено аналіз сформованості патріотичної спрямованості студентів;

- розроблено методичку військово-патріотичного виховання учнів у процесі спортивно-ігрової, фізкультурно-масової та фізкультурно-оздоровчої діяльності;

- розроблено програму патріотичного виховання молодших школярів шляхом використання виховного потенціалу освітніх предметів гуманітарного циклу, фізичної культури та інтегративного курсу «Я у світі» (1-2; 3-4 класів);

- спільно з МОН України та Національним еколого-натуралістичним центром учнівської молоді розроблено наскрізну навчальну програму та методичні рекомендації для закладів позашкільної освіти «Основи безпеки життєдіяльності в умовах бойових дій» для подолання та попередження небезпек війни;

- досліджено особливості формування екологічної компетентності здобувачів освіти в контексті воєнних екологічних злочинів та необхідності відновлення територій, постраждалих внаслідок бойових дій;

- опубліковано оглядове видання «Освіта в реаліях війни: орієнтири міжнародної спільноти» для розробників освітньої політики, управлінців, педагогів, батьків, широкої педагогічної громадськості;

- узагальнено досвід Європейського Союзу з інтеграції українських дітей та молоді до систем освіти держав-членів ЄС, визначено орієнтири забезпечення безперервності освіти в умовах війни та включення біженців і внутрішньо переміщених осіб в освітній процес,;

- створено серію інфогайдів для педагогів закладів освіти, вихованців дитячих громадських об'єднань з метою оптимізації роботи, спрямованої на формування навичок безпечної поведінки у дітей та учнівської молоді в цифровому просторі;

- визначено особливості реалізації компетентнісно орієнтованих освітніх технологій у цифровому освітньому середовищі для закладів загальної середньої освіти під час дії воєнного стану;

- на основі компетентнісного підходу розроблено діагностичний комплекс оцінки якості освіти дітей раннього та дошкільного віку в умовах дії воєнного стану;

- узагальнено вітчизняний досвід державно-громадського управління у сфері дошкільної та початкової освіти;

- упорядковано бібліографічну інформацію про міжнародні та всеукраїнські педагогічні читання (1993–2020), присвячені аналізу творчої спадщини В.О. Сухомлинського; рідкісні педагогічні видання німецькою

мовою другої половини ХІХ – початку ХХ ст. із фонду ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського;

– започатковано онлайн-проект «Педагоги України: пам’ятаємо, шануємо» на основі електронного ресурсу «Видатні педагоги України та світу» для поширення у суспільстві інформації про життя та творчу спадщину українських педагогів;

– розроблено Типову навчальну програму з навчальної дисципліни «Історія танцю» середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з хореографічного мистецтва початкового професійного спрямування, класів народно-сценічного танцю, бального танцю, класичного танцю, сучасного танцю.

IV.2. ВІДДІЛЕННЯ ПСИХОЛОГІЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Наукова діяльність Відділення психології та спеціальної педагогіки НАПН України (далі – Відділення) у звітному році здійснювалася дійсними членами і членами-кореспондентами НАПН України, а також вченими наукових установ: Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України, Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України та Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи.

Відділення провадило наукову діяльність відповідно до пріоритетів державної освітньої політики з урахуванням законів України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про вищу освіту», указів Президента України (щодо розвитку освітньої і наукової сфер) та інших законодавчих актів, що регулюють відносини у сфері науки і освіти, Плану заходів на 2017-2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр», а також Програми спільної діяльності МОН України та НАПН України на 2021-2023 рр., Програми спільної діяльності НАН України і НАПН України на 2020-2022 рр., Пріоритетних напрямів (тематика) наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок Національної академії педагогічних наук України на 2022-2026 рр., Стратегії розвитку Національної академії педагогічних наук України на 2016-2022 рр.

Вагомий вплив на наукову діяльність Відділення у 2022 р. році справили закони України, Укази Президента України, зокрема Указ Президента України «Питання Національної ради з відновлення України від наслідків війни», рішення Кабінету Міністрів України, МОН України, Президії та загальних зборів НАПН України, пов’язані з повномасштабною воєнною агресією

Російської Федерації проти України та актуальними завданнями повоєнного відновлення України.

Загалом у звітному році Відділення координувало виконання наукових досліджень за 9 пріоритетними напрямками у галузі психології та спеціальної педагогіки. Зокрема, вченими віднесених до Відділення наукових установ, виконувалось 37 наукових досліджень за галузевою тематикою, зокрема 18 фундаментальних і 19 прикладних наукових досліджень, з яких завершено 9 (2 фундаментальні і 7 прикладних) та розпочато 16 – 8 фундаментальних і 8 прикладних. За тематикою досліджень для молодих вчених НАПН України виконано 2 прикладні наукові дослідження та 1 прикладне з актуальних проблем освіти, що потребують невідкладного розгляду.

Наукові дослідження вчених Відділення спрямовувались на отримання теоретично і практично значущих результатів з різних напрямів психологічної науки та спеціальної педагогіки і психології, зокрема щодо вирішення актуальних проблем соціально-психологічного супроводу освітнього процесу і психічного розвитку особистості в умовах суспільних трансформацій та реформування вітчизняної освіти; розроблення засобів психологічного супроводу освітніх інновацій, пов'язаних з дистанційними формами освітньої діяльності, зумовлених пандемією COVID-19 та уведенням в країні воєнного стану; науково-методичного забезпечення психологічного супроводу учасників бойових дій, сімей загиблих, тимчасово переміщених осіб; оновлення змісту освіти в контексті відкритого інформаційного простору та цифрової трансформації суспільства, а також в умовах війни; інших проблем психологічної підтримки освітньої діяльності, зокрема навчання дітей з особливими освітніми потребами; запровадження інклюзії у закладах освіти; науково-методичного забезпечення діяльності працівників психологічної служби системи освіти в контексті сучасних викликів тощо.

Основні наукові результати досліджень учених наукових установ та дійсних членів і членів-кореспондентів Відділення, які є працівниками академії за основним місцем роботи, відповідно до основних напрямів наукових досліджень і зазначених проблем є такими.

За напрямом **«Методологія, теорія та історія психології»** проаналізовано поняття мілітарної, моральної та нарративної ідентичностей особистості, їх зв'язок із психологічним благополуччям та ставленням до насильства. З'ясовано психологічні особливості організації освітнього процесу в умовах війни. Доведено ефективність ресурсного підходу у наданні психологічної допомоги дітям, які впродовж декількох місяців мешкали в бомбосховищах¹⁴⁶ (керівник – д-р психол. наук О.В. Завгородня).

Продовжено розроблення теоретико-методологічного підходу до структури та змісту соціокультурних детермінант розвитку психології особистості в Україні. Виокремлено типи рамкових підходів до трактування становлення психології особистості в Україні. Визначено вагомість фактору культури у психологічних дослідженнях особистості. Доведено, що у

---

¹⁴⁶ URL:<http://habitus.od.ua/journals/2022/36-2022/7.pdf>

XXI столітті сам феномен культури розкривається як сукупність дискурсів, які мають власну цілезумовленість (керівник – д-р психол. наук В.В. Турбан).

Досліджено актуальні проблеми феномену ідентичності як однієї з основних категорій гуманітарного знання. Проаналізовано джерельні витoki формування і становлення цього поняття, зокрема погляди Платона і Августина, у вченні яких вперше розглядається внутрішній світ людини, її духовне начало. Обґрунтовано діалектико-методологічні принципи формування ідентичності у філософії Гегеля, а також погляди на ідентичність Фрейда, Габермаса, Гантінгтона, Фукуями (чл.-кор. П.І. Гнатенко).

У межах наукового напрямку *«Педагогіка і психологія освітнього процесу»* доведено, що система психологічного супроводу взаємодії учасників освітнього простору з урахуванням будь-яких форм організації освіти (очна, дистанційна, змішана, інтегрована) в умовах війни має конструюватись як комплексна допомога особистості в пошуку ресурсів психологічного подолання негативних обставин, відновлення життєвого благополуччя, збереження і зміцнення психологічного здоров'я і побудови нових ефективних моделей життєдіяльності у несприятливих загрозованих умовах. З'ясовано основні змістовні складові психологічного супроводу взаємодії учасників освітнього простору в умовах війни, які центруються навколо настанов створення простору спільного буття в нових конкретних соціальних умовах, спільного проживання екстремальних ситуацій, пошуку особистісних власних ресурсів ¹⁴⁷ (керівник – акад. С.Д. Максименко).

Розроблено систему методик надання ціннісної підтримки обдарованій особистості в освітньому просторі, зокрема варіанти рефлексивної бесіди для ціннісної підтримки особистісних цінностей визнання, самоідентичності і смисложиттєвих цінностей та груповий тренінг ціннісної підтримки професійної самоефективності музично обдарованих студентів ¹⁴⁸ (керівник – канд. психол. наук О.Л. Музика).

Виокремлено і схарактеризовано основні прояви в соціальній сфері і сфері навчання адаптаційних розладів у дітей різного віку в умовах воєнного стану, дистанційної освіти, домінування засобів віртуального спілкування. Показано, що особливою групою ризику щодо порушень адаптації є діти-вимушені переселенці, які, окрім стресу, спричиненого війною, стикнулися із багатьма труднощами, котрі в своїй сукупності значно підвищують ризик виникнення адаптаційних розладів; визначено психологічні чинники, які призводять до соціальної дезадаптації підлітків (при зміні місця проживання і навчання, в умовах дистанційної освіти, інформаційного стресу, роз'єднання родин); виявлено психічні новоутворення, які підтримують організацію особистості та її діяльності і допомагають подолати психологічні наслідки травм війни; визначено внутрішні детермінанти зниження адаптаційних можливостей старших школярів; виявлено динаміку порушень адаптації, форми

¹⁴⁷ URL: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4105>

¹⁴⁸ URL: https://lib.iitta.gov.ua/731445/1/Muzyka_O_ITLT_IP.pdf

їх прояву та відсотковий розподіл цих порушень серед досліджуваних дорослих здобувачів освіти ¹⁴⁹ (керівник – д-р психол. наук, Н.В. Пророк).

Згідно з напрямом *«Вікова психологія та фізіологія»* визначено теоретичні основи психофізіологічного забезпечення життєстійкості фахівців соціономічних професій та різних верств населення України в умовах воєнного стану. Запропоновано загальні підходи, принципи, зміст, напрями та структуру такого забезпечення, а також обґрунтовано його основи щодо викладачів закладів вищої освіти, вчителів закладів загальної середньої освіти, практичних психологів, лікарів та інших працівників медичної сфери, менеджерів, працівників профспілкових організацій, вчених вищої кваліфікації гуманітарного профілю, психолого-педагогічної та соціальної спеціалізації, спортивних тренерів, вимушено переміщених унаслідок війни осіб ¹⁵⁰ (керівник – чл.-кор. О.М. Кокун).

У межах напрямку *«Психологія розвитку особистості»* обґрунтовано новий підхід до визначення складних життєвих обставин сім'ї, доведено, що дисфункційні сім'ї необхідно відокремити від сімей, які знаходяться у складних життєвих обставинах, оскільки методологія корекційної роботи з ними інша. Розроблено нову класифікацію сімей, що потребують соціально-психологічної допомоги. Визначено чинники, складові та особливості соціалізації дітей відповідно до специфіки складних життєвих обставин. Розкрито чинники порушень у формуванні особистості, що криються у нейропсихологічних особливостях розвитку дитини. Здійснено опис ризиків негативного впливу віртуалізації сучасного соціального середовища (керівник – д-р психол. наук Н.Ю. Максимова).

Визначено основні змістові та функціональні характеристики психологічних наслідків пандемії COVID-19 в Україні. Визначено поняття резильєнтності як здатності «відновитися» після кризи до докризового психічного та фізичного стану та на основі теорії «посттравматичного зростання» прийняти будь-який негативний результат кризи для особистісного зростання і найкращої якості життя. Розроблено теоретичну модель розвитку резильєнтності особистості у період коронавірусної пандемії, яка включає наступні компоненти: оптимізм, соціальні контакти, самопроєктування, самоставлення, життєві цілі та смисли. Виділено типи резильєнтності (фізична, психічна, емоційна, соціальна) та індикатори (менталітет уцілілого, ефективна емоційна регуляція, відчуття контролю, навички подолання проблем, співчуття до себе, соціальна підтримка). Серед основних чинників розвитку здатності особистості до самопроєктування як ресурсу розвитку резильєнтності виокремлено: мотиваційні, інтелектуальні, комунікативні. Розроблено засоби психологічної допомоги і підтримки людей в стресогенних життєвих ситуаціях, зокрема, авторські тренінги подолання особистістю негативних наслідків пандемії COVID-19 ¹⁵¹ (керівник – д-р психол. наук Н.А. Чиханцова).

¹⁴⁹ URL: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/726054>

¹⁵⁰ URL: <https://lib.iitta.gov.ua/731505>

¹⁵¹ URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732913/>

Визначено сім основних емпіричних моделей психічного здоров'я, що стали основою для визначення стратегії побудови емпіричного дослідження: психічне здоров'я як стан вище норми; психічне здоров'я як наявність різних переваг людини; психічне здоров'я з позицій зрілості; психічне здоров'я як домінування позитивних емоцій; психічне здоров'я як соціоемоційний інтелект; психічне здоров'я як суб'єктивне відчуття благополуччя; психічне здоров'я як психологічна стійкість¹⁵² (керівник – д-р психол. наук Л.З. Сердюк).

Розроблено концепцію дискурсивного конструювання особистісного досвіду як підґрунтя становлення зрілої особистості, здатної до розв'язання різноманітних життєвих завдань. Конструювання досвіду визначено як приведення соціокультурної та особистісної інформації в систему, організацію такої інформації в зв'язні структури, що допомагають досягнути її смисл. Обґрунтовано, що основним видом дискурсивного конструювання досвіду є нарративне конструювання, а його провідним механізмом виступає інтерпретація. Доведено, що нарративне конструювання досвіду є однією із важливих умов розвитку особистості, оскільки, базуючись на культурних моделях, створює своєрідну особистісну канву розвитку, яка є базою для розуміння світу, осмислення власного призначення, власного життєвого шляху. Створено структурно-процесуальну та структурно-сміслову моделі нарративного конструювання досвіду особистості та схарактеризовано їх основні компоненти: стратегії та механізми нарративного конструювання досвіду і відповідні конфігурації зовнішнього й внутрішнього контекстів особистості; рівні сформованості інтерпретаційних процесів і критерії їх визначення; когнітивні та метакогнітивні підпроцеси нарративного конструювання досвіду особистості; види нарративного конструювання досвіду; його типи; одиниці досвіду, які є основою створення цілісної смислової конструкції особистісного досвіду; характеристика об'єктивації досвіду в наративі, що видозмінюється залежно від біологічного, соціального та особистісного вимірів розвитку людини. Визначено провідні закономірності дискурсивного конструювання особистісного досвіду на основі відповідних інтерпретаційних процесів. З'ясовано вікову специфіку дискурсивного конструювання досвіду у молодшому шкільному, підлітковому, юнацькому, дорослому та похилому віці, а також у педагогів та користувачів соціальних мереж¹⁵³ (керівник – акад. Н.В. Чепелева).

Створено експериментальну модель розвитку творчого аналогізування у дітей дошкільного віку в умовах невизначеності. Визначено особливості творчого мислення молодших школярів за інформаційної невизначеності. Здійснено класифікацію потреб студентів у ситуаціях невизначеності. Висвітлено особливості самовідновлення художньо обдарованих осіб в умовах загрозованої невизначеності. Розглянуто різні аспекти невизначеності в

---

¹⁵² URL: <https://doi.org/10.31108/2.2022.3.27.13>

¹⁵³ URL: <https://lib.iitta.gov.ua/731506/>

залежності від динаміки, складності, спрямованості змін ¹⁵⁴(керівник – акад. В.О. Моляко).

Розкрито принципи проектування віртуального простору для надання психологічної підтримки дорослим у воєнний час, виявлено та проаналізовано засади надання психологічної підтримки дорослим у віртуальному освітньому просторі; розроблено он лайн програму дистанційної кризової та адаптаційної підтримки дорослих у віртуальному освітньому просторі, пристосовану для потреб різних груп (військових, їхніх родини, вимушених переселенців, апробовано кризове консультування різних груп населення. Визначено основні ресурси для успішного психологічного захисту: механізми становлення суб'єктності, механізми психологічного захисту, резильєнтність, копінг стратегії на ґрунті успішно спроектованого суб'єктно вибудованого поетапного психологічного захисту від інформаційного тиску під час війни ¹⁵⁵ (керівник – акад. М.Л. Смульсон).

Розроблено теоретичну модель становлення особистісних стратегій життєдіяльності в умовах війни і катастроф, яка містить два особистісні конструкти – досвід виживання і досвід подолання. Виокремлено характеристики різнорівневих особливостей і складових особистісних стратегій життєдіяльності в умовах невизначеності середовища – характеристики стратегій долаття невизначеності на когнітивному, емоційно-чуттєвому, мотиваційному рівнях й особливості відповідного особистісного конструкту «досвіду виживання»; характеристики інтегративних особистісних стратегій життєдіяльності, пов'язаних з життєтворчістю особистості, й відповідного особистісного конструкту «досвіду подолання»; характеристики ресурсної складової, а саме особливості поведження особистості з ресурсами у власній життєдіяльності – витратами, пошуком, накопиченням, збереженням й ін. ¹⁵⁶ (керівник – д-р психол. наук Ю.М. Швалб).

У ході виконання досліджень за напрямом **«Прикладна психологія. Професійна й організаційна психологія»** розроблено та обґрунтовано концептуальну модель технологій забезпечення психічного здоров'я та благополуччя освітнього персоналу в складних соціально-психологічних умовах, що включає такі складові: обґрунтування актуальності проблеми технологій забезпечення психічного здоров'я та благополуччя освітнього персоналу в умовах соціальної напруженості (війни та післявоєнного відновлення); визначення та змістовне розкриття ключових понять; аналіз негативних та позитивних виявів психічного здоров'я та благополуччя освітнього персоналу в умовах війни та післявоєнного відновлення; розкриття змісту та особливостей організаційно-психологічних технологій та визначення змісту та особливостей технологій забезпечення психічного здоров'я та благополуччя освітнього персоналу; побудова моделі технологій забезпечення психічного здоров'я та благополуччя освітнього персоналу в умовах війни та

¹⁵⁴ URL: 6.pdf (vernadskyjournals.in.ua)

¹⁵⁵ URL http://newlearning.org.ua/sites/default/files/tezy/2022/Smulson_Mescheryakov_2022.pdf

¹⁵⁶URL: http://www.ecopsy.com.ua/data/conf_2022/tezy_ecopsy_13_05_2022.html

післявоєнного відновлення на різних рівнях (суспільства / освітньої сфери, організації, територіальної громади); визначення завдань, структури та основних складових технологій забезпечення психічного здоров'я та благополуччя освітнього персоналу в умовах війни та післявоєнного відновлення (на кожному із визначених рівнів)¹⁵⁷ (керівник – акад. Л.М. Карамушка).

Здійснено практичну апробацію технологій психотерапевтичної допомоги постраждалим у сучасних психотравмівних обставинах, побудованої з урахуванням феномену структурної регресії в роботі з дорослими та військовослужбовцями, які мають прояви посттравматичного стресового розладу (ПТСР); розвитку стресостійкості у ветеранів, дружин ветеранів бойових дій, які мають прояви вторинного травматичного стресового розладу (ВТСР); розвитку життєстійкості дітей військовослужбовців, які мають симптоми ПТСР; розвитку резильєнтності у фахівців допоміжних професій, орієнтованої на розвиток у них довіри до себе в аспекті протидії деструктивному впливу сучасного інфопростору. Визначено специфіку, алгоритмізовано та здійснено відповідну корекцію психотехнологій в залежності від сучасних соціальних факторів та умов здійснення психотерапевтичної допомоги, які виникли у зв'язку з військовими діями¹⁵⁸ (керівник – канд. психол. наук Я.М. Омельченко).

Розроблено та впроваджено діагностичний комплекс методик, спрямованих на отримання всебічної інформації щодо психічного здоров'я дорослого населення під час війни¹⁵⁹ (чл.-кор. О.М. Коқун).

Розроблено алгоритми роботи працівника психологічної служби з формування безпечного освітнього середовища у закладі освіти; технології створення осередку громадянського суспільства при взаємодії об'єднаної територіальної громади і закладу освіти; розвитку життєстійкості як умови попередження конфліктної поведінки у підлітків; захисту і збереження психічного здоров'я та емоційного стану педагогічних працівників; розвитку життєстійкості особистості вчителя; методики формування позитивної життєвої перспективи та креативності педагогічних працівників для застосування у роботі працівників психологічної служби системи освіти¹⁶⁰ (керівник – чл.-кор. В.Г. Панок).

Досліджено різні аспекти розуміння і визначення сутності поняття «безпека освітнього середовища», а також поняття психологічної безпеки особистості учня. Виокремлено основні групи факторів ризику для психологічної безпеки молодших школярів, а саме фактори освітнього процесу, соціально-психологічні та внутрішні (суб'єктивні) фактори. Встановлено специфіку психологічного супроводу і організації психологічної безпеки особистості молодшого школяра. Підготовлено рекомендації для керівників закладів освіти щодо створення безпечного освітнього середовища в умовах

¹⁵⁷URL: <https://snku.krok.edu.ua/vcheni.../article/view/530/560>

¹⁵⁸ URL: <https://www.journalppw.com/index.php/jjsp/article/view/11597>

¹⁵⁹ URL: <https://lib.iitta.gov.ua/731505>

¹⁶⁰ URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733538>

війни (керівник – канд. пед. наук І.І. Ткачук).

Сконструйовано психологічний алгоритм формування фрустраційної толерантності особистості, який надає дієві способи оптимізації її внутрішнього стану особистості. Він передбачає застосування комплексу найактуальніших психотерапевтичних підходів, методів когнітивно-поведінкової та емоційно-образної терапії, корекційних методик (способів релаксації, дихальних вправ), технік майндфулнес (медитаційних практик, йоги, візуалізації), позитивного мислення, когнітивної реструктуризації та рефреймінгу задля подолання негативних та нав'язливих думок. Цей алгоритм допоможе знизити афіліативну невдоволеність, мінімізувати сензитивну тривогу, виробити ефективні стратегії поведінки задля пристосування особистості до нових умов життєдіяльності; надасть можливість виробити найсприятливіші способи реагування на труднощі, а також сформувані нові ефективні навички, які нормалізують психічний стан, нададуть душевний спокій та удосконалять життєдіяльність ¹⁶¹ (керівник – д-р філософії в галузі психології В.В. Предко).

За напрямом *«Дошкільна освіта»* визначено змістові, організаційні та операційні особливості застосування експрес-діагностики *«Чарівні перетворення»* з дітьми від 5,5 років. З'ясовано цільове призначення застосування діагностичного інструментарію для підтримки вікових та індивідуальних досягнень дітей старшого дошкільного віку, визначення свідомого рішення батьків вихованців щодо вступу дитини до школи і виявлення психолого-педагогічних умов організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти, які мають відповідати стандартам дошкільної та початкової освіти і тим самим сприяти наступності дошкільної та початкової освіти, безперервності та послідовності розвитку особистості впродовж життя ¹⁶² (керівник – чл.-кор. Т.О. Піроженко).

Низку наукових результатів здобуто у межах дослідження проблем за напрямом *«Соціальна і політична психологія»*, зокрема психологічний механізм соціалізації обґрунтовано як психологічний процес в економічній свідомості суб'єкта, що виникає, розгортається і завершується у взаємодії з індивідуальними чи груповими суб'єктами привласнення економічних благ своєю чергою безпосередньо чи опосередковано зумовлює формування культуровідповідних економіко-психологічних якостей, впливаючи на розвиток економічної культури суб'єкта ¹⁶³ (керівник – д-р психол. наук Н.М. Дембицька).

Здійснено системне обґрунтування методологічних засад і розроблення концепції психологічного забезпечення соціального прогнозування як науково-теоретичної та предметно-практичної діяльності, що містить систему психологічних принципів та підходів до прогнозування соціальних процесів, а також побудованих на їх основі теоретичних (соціально-психологічних) моделей розроблення стратегій і технологій соціального прогнозування.

¹⁶¹ URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733831>

¹⁶² URL: <https://doi.org/10.31108/1.2022.8.2.2>

¹⁶³ URL: <http://orgpsy-journal.in.ua/index.php/ojep/article/view/343>

Запропоновано методологічні підходи до соціально-психологічного прогнозування соціальних процесів та визначено основні напрями їх застосування. Запропоновано дворівневу систему методологічних принципів психологічного забезпечення соціального прогнозування. Теоретичні положення та принципи реалізовано під час розроблення теоретичних (соціально-психологічних) моделей: соціального прогнозування динаміки ціннісних преференцій у кризовому суспільстві; п'ятифакторної прогностичної моделі суспільного розвитку на короткострокову і середньострокову перспективу; суспільного розвитку для прогнозування макросоціальних процесів на довгострокову і далекострокову перспективу; прогнозування динаміки ціннісних преференцій (критеріальної моделі прогнозування подій суспільного життя). Визначено стратегічні напрями соціально-психологічного прогнозування у фокусі викликів, що постали на тлі російсько-української війни та потребуватимуть соціально-психологічних ресурсів для їх опанування в повоєнний період ¹⁶⁴ (керівник – д-р наук з держ. упр. О.В. Суший).

Обґрунтовано залежність колективної інтуїції як механізму прогнозування соціальних явищ від культурно-психологічного впливу середовища, зокрема від ситуації, в якій перебуває певна велика група, наприклад, народ, від властивої йому провідної мотивації, а також звичного способу досягнення цілей (створити – загарбати). Прикладом є виявлена в умовах збройного протистояння ціннісно-сміслового відмінність українського і російського соціумів ¹⁶⁵ (чл.-кор. В.О. Татенко).

Визначено принципи міжгрупової взаємодії. Відповідно до принципів, означених як когнітивний, ціннісно-регулятивний та поведінково-балансувальний, виокремлено основні механізми взаємодії: ідентифікації, атрибуції та соціальної репрезентації, які спираються на низку субмеханізмів стереотипізації, упередженості, соціальної категоризації та референтності, групових захисних механізмів, виразної помітності. Війну визначено як екстремальну форму міжгрупової взаємодії, в умовах якої відбувається перебудова меж взаємодії груп, кристалізується ідентичність груп та відбувається консолідація або розпад різних видів територіальної ідентичності. За результатами дослідження розроблено концепції психологічної допомоги суб'єктам історичних і колективних травм та міфодрами історичного досвіду, а також соціально-психологічні засоби допомоги постраждалим унаслідок війни та фасилітації міжгрупової взаємодії ¹⁶⁶ (керівник – канд. психол. наук Л.Г. Чорна).

Обґрунтовано концептуальні засади та вихідний тезаурус соціально-психологічних стратегій промоції (формування, збереження та відновлення) здорового способу життя (ЗСЖ) особистості в умовах суспільної нестабільності (війни). Систематизовано рівні, типи, моделі, підходи до промоції ЗСЖ. З'ясовано характерні для різних вікових субкультур конфігурації практик

¹⁶⁴ URL: <https://doi.org/10.33120/popp-Vol25-Year2022-91>

¹⁶⁵ URL: <https://doi.org/10.33120/popp-Vol25-Year2022-91>

¹⁶⁶ URL: <https://politspsy.org/index.php/popp/article/view/86/90>

здорового способу життя під час війни. Окреслено комплексний чинник і сфери ураження, а також стратегії відновлення та збереження здоров'я і ЗСЖ учасників бойових дій і волонтерів, які зазнали психотравматизації. Виокремлено принципи, що характеризують функціонування майндфулнес-підходу в умовах війни; систематизовано рівні реалізації майндфулнес-стратегій у процесі відновлення ЗСЖ. З'ясовано взаємозв'язки між ставленням до невизначеності і балансом часової перспективи особистості, що є передумовою відповідального ставлення до ЗСЖ. Обґрунтовано психологічні застереження щодо застосування плейбек-театральних інтервенцій для стабілізації емоційних станів та поліпшення соціально-психологічного клімату в умовах воєнних дій. Представлено модель, чинники та критерії екзистенційних практик як форми промоції психологічного здоров'я особистості (керівник – канд. психол. наук М.С. Дворник).

Запропоновано дискурсивний підхід до розуміння сутності та психологічних механізмів соціалізації особистості в сучасному світі. Соціалізацію визначено як процес входження індивіда в певний соціетальний дискурс, перебування в ньому, а також участі у його відтворенні та розвитку. Обґрунтовано потребу конституціалізації (поновлення в правах та унормування) психології мас як одного з основних розділів соціальної психології. Показано, що конституціалізація психології мас передбачає її реконцептуалізацію, тобто певне переосмислення основних засад цього розділу соціально-психологічного знання. В ході здійснення згаданої реконцептуалізації у звітний період розроблено фактично оновлену концепцію психології мас ¹⁶⁷ (чл.-кор. М.М. Слюсаревський).

Розроблено концепцію психологічної інтенсифікації медіаосвіти як ключової інновації освіти майбутнього та концептуальні моделі інтенсифікації розвитку медіаосвіти: активізації медіаторчості як системного інноваційного засобу розвитку медіаосвіти (медіарттерапія, блогерство); розвитку патріотизму в інформаційному просторі; створення набору тілесноорієнтованих психологічних засобів супроводу медіаосвіти в дистанційному форматі; морально-ціннісну світоглядну модель взаємодії суб'єктів у кіберпросторі. Створено чотири комплекси діагностичного інструментарію для інноваційної медіаосвіти в дистанційному форматі, реалізовані у відповідних комп'ютерних програмах: «Медіа і твоє майбутнє»; «Медіапрактики в часи пандемії», «Інформаційна поведінка і потреби професійного розвитку вчителя», «Методики оцінки інтенсивності медіатравматизації (МОІМТ)». Розроблено нові авторські методики: «Ступінь міфологізації COVID-19», «Візуалізація COVID-19», «Роботи/штучний інтелект у житті дитини», «Здоров'я підлітка і кіберпростір» (з індикаторами змін медіапрактик підлітків в умовах дистанційної освіти), «Соціальний оптимізм в умовах карантину», «Механізми парасоціальності». Створено низку інноваційних засобів розвитку медіаосвіти: діагностично-розвивальну методику психолого-педагогічного формувального мережевого експерименту «Соціальна гра «Перегони котиків»; технологію

---

¹⁶⁷ URL: <https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/254>

репрезентативної рефлексії «Медіакультура в часи пандемії» і розвивальний комплекс «Медіаграмотність та інформаційна безпека в умовах пандемії» для вчителів і батьків підлітків; набір творчих завдань для старшокласників для розвитку медіаторчості у візуальній та аудіальній модальностях; методологію інноваційної інтернет-конференції «Розвиток медіапсихології і медіаосвіти в Україні» як мережевої платформи з інтенсифікації розбудови професійної спільноти медіаосвітян. Завершено стандартизацію наскрізної медіаосвіти внесенням критеріїв медіаграмотності до Державного стандарту базової середньої освіти (керівник – чл.-кор. Л.А. Найдьонова).

Розроблено теоретичні засади медіапсихології воєнного часу, викладені в електронному підручнику «Медіапсихологія воєнного часу»¹⁶⁸ для підвищення кваліфікації вчителів. Розроблено модель інформаційно-психологічної реабілітації деокупованих громад, реалізовану у формі методичних рекомендацій «Розвиток медіаосвіти в територіальній громаді для подолання наслідків війни»¹⁶⁹. Обґрунтовано три пріоритетні медіаосвітні тренди в умовах війни: здоров'язбережувальний (протидії медіатравмі війни), інформаційно-патріотичний (патріотичної поведінки в інформаційному просторі), цифровий (підготовка до швидкого повоєнного відновлення). Проведено емпіричні дослідження: особливостей комунікації українців, що проживають у Польщі, із мешканцями приймаючих громад (321 особа), виявлено зв'язок ефектів дистанційної співприсутності із психологічним благополуччям, емпірично досліджено особливості медіатравми війни у студентської молоді (482 респонденти). Розроблено опитувальник оцінки інтенсивності медіатравми, індикатор симптомів посттравматичного стресового розладу (ПТСР) на основі PCL-C, адаптовано шкалу співприсутності Свідрак-Похватко, емоційної солідарності Улсузой¹⁷⁰ (чл.-кор. Л.А. Найдьонова).

Обґрунтовано трактування сім'ї як носія громадської думки щодо її об'єкта – реформування освіти, що презентується через оцінки та ставлення. Уточнено, що стійкість і виваженість «носійства» громадської думки є динамічною характеристикою, що базується на інтересах корисності учасників освітнього процесу, поінформованості та почутті причетності, формується в контексті намірів, цілей та важливих подій, розвивається згідно з рівнями участі. Встановлено, що її афективність і реактивність можуть мати як розвивальні, так і стагнаційні ефекти, а також посилювати «пастки розвитку» через циркуляцію змістів, хибність декларативного «партнерства», механізми залучення, спіраль замовчування та упереджений оптимізм. Обстоюється думка, що вирішенню зазначених питань можуть сприяти розроблені авторським колективом локальні моделі підвищення ролі сім'ї як носія громадської думки щодо реформування освіти¹⁷¹ (керівник – д-р психол. наук Г.М. Бевз).

¹⁶⁸URL:<https://bit.ly/3Yi07IF>

¹⁶⁹URL:<https://bit.ly/40spOIs>

¹⁷⁰URL:<https://bit.ly/3Y1TevB>

¹⁷¹ URL:<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733573>

За науковим напрямом *«Освіта, педагогіка і психологія для національної безпеки та безпеки життєдіяльності»* розроблено модель кризової взаємодії педагогічної спільноти, сім'ї та громади з питань третинної профілактики суїциду або його спроби в закладі освіти; сформовано науково-методичні підходи до розроблення соціально-психологічних технологій покрокової реалізації протоколу третинної профілактики (поственції) суїциду або його спроби в закладі освіти з урахуванням вимог вимушеного переходу на дистанційне навчання під час війни. Дістали подальший розвиток наукові уявлення про: кризову взаємодію суб'єктів освітнього процесу, зокрема в умовах війни; особливості проживання досвіду, пов'язаного з дитячим (підлітковим, юнацьким) суїцидом (буліцидом) у колективі закладу освіти як цілісній групі; підходи до виявлення суїцидальних тенденцій у вихованців закладу освіти та раннє кризове втручання в умовах дистанційного навчання ¹⁷² (керівник – канд. психол. наук С.Л. Чуніхіна).

Експліковано ключові поняття дослідження практик відновлення психічного здоров'я і збереження здорового способу життя (ЗСЖ) в умовах війни (психічне здоров'я на тлі катастрофічних життєвих подій; практики збереження і відновлення психічного здоров'я особистості; мотивація здорового способу життя в умовах війни; субкультури, пов'язані з ЗСЖ); з'ясовано цілі практикування, спрямованого на підтримку психологічного здоров'я: прийняття внутрішніх і зовнішніх обмежень; переосмислення власних втрат, потреб, потенцій; відновлення частково втраченої особистісної цілісності; оновлене самоідентифікування; переосмислення власної життєвої історії (минуле-теперішнє-майбутнє) ¹⁷³ (акад. Т.М. Титаренко).

Запропоновано трирівневу систему першої психологічної допомоги, яка передбачає: проведення дебрифінгу (одно- чи багаторазова слабоструктурована бесіда); реалізацію практик психологічної допомоги; диференціацію психологічних проблем і психічних розладів та організацію відповідної психологічної роботи. Запропоновано технології: створення безпечного освітнього середовища «Шість кроків до безпеки»; розвитку готовності громадян до конструктивної поведінки в надзвичайній ситуації. Розроблено моделі: психологічних чинників готовності учасників освітнього процесу до конструктивної поведінки в надзвичайних ситуаціях; тематичної структуризації освітянського дискурсу в просторі публічної комунікації в умовах надзвичайної ситуації. Запропоновано алгоритм вибудовування комунікативного простору учасниками освітнього процесу в умовах надзвичайної ситуації. Дібрано комплекс методик для дослідження особливостей саморегуляції особистості в умовах надзвичайних ситуацій. Розроблено методики: моніторингу та оцінювання соціально-психологічних ризиків у надзвичайній ситуації; дискурсивну методику оцінювання конструктивності комунікативної поведінки колективних суб'єктів у надзвичайній ситуації; діагностики рівнів емоційної саморегуляції; шість авторських анкет для вивчення уявлень про COVID-19 як

¹⁷² DOI:<https://doi.org/10.24195/2414-4665-2022-2-8>

¹⁷³ URL:<https://doi.org/10.33120/popp-Vol25-Year2022-92>

надзвичайну ситуацію. Запропоновано поняття «соціально конструйована надзвичайна ситуація» та виокремлено психологічні механізми розгортання таких ситуацій. Розроблено та апробовано програму тренінгу «Формування навичок саморегуляції працівників закладів освіти в умовах надзвичайних ситуацій». Запропоновано типологію осіб літнього віку за особливостями їхньої емоційної саморегуляції в надзвичайній ситуації¹⁷⁴ (керівник – канд. психол. наук В.М. Духневич).

Визначено поняття «спільотної ідентичності» як багаторівневий системний конструкт, що формується внаслідок осмислення особою своєї належності до певної спільноти та суб'єктивного ставлення до цієї належності на основі стійкого емоційного зв'язку, а також включення у свій внутрішній світ і сприйняття як власних, спільнотних і групових норм та цінностей. З'ясовано, що під впливом воєнної агресії увиразнюються інституційно-структурні, зокрема етнополітичні характеристики спільотної ідентичності, що характеризується уявленнями про владу як владу-контроль, а не як владу-спроможність. Встановлено, що зовнішня воєнна агресія актуалізує національну, етнічну і/або громадянську ідентичність, натомість її принципова зміна є малоймовірною. Визначено типи спільнотних ідентичностей (етнічної, національної, громадянської, європейської, місцевої та регіональної), які можуть конкурувати, конфліктувати між собою чи гармонійно співіснувати в умовах воєнно-політичного протистояння¹⁷⁵ (керівник – д-р психол. наук І.Г. Губеладзе).

Розроблено теоретичні моделі дослідження регіональних особливостей: політичної ідентифікації молоді; проєктування її майбутнього; культурної, економічної та громадянської ідентифікації молоді; а також інструментальну модель освітнього інтернет-середовища. Визначено критерії ефективності врахування регіональних особливостей ідентифікації молоді у державній освітній політиці. Обґрунтовано гіпотезу про активізацію під час війни процесів національної, громадянської та культурної ідентифікації на тлі нівелювання регіональних диференціюючих ознак. Виокремлено різні типи прояву ідентичності молоді в інтернет-середовищі: артикульована, неартикульована, прихована¹⁷⁶ (керівник – канд. психол. наук І.В. Остапенко).

Вагомими результатами поповнились дослідження за напрямом «**Освіта дітей з особливими освітніми потребами. Інклюзивна освіта**». Зокрема, визначено низку організаційно-педагогічних умов і особистісно орієнтованих форм навчально-виховної і корекційно-розвивальної роботи з учнями, які мають особливі освітні потреби, в умовах кризових ситуацій¹⁷⁷ (акад. В.В. Засенко).

Обґрунтовано теоретико-методичні підходи до організації освітнього процесу в інклюзивному середовищі згідно з концептуальними положеннями навчання, орієнтованого на потреби учнів з особливими освітніми потребами з

¹⁷⁴ URL: <https://doi.org/10.33120/popp-Vol26-Year2022-105>.

¹⁷⁵ URL: <https://doi.org/10.30970/PS.2022.13.5>

¹⁷⁶ URL: <https://doi.org/10.33120/popp-Vol25-Year2022-90>

¹⁷⁷ URL: <http://lib.iitta.gov.ua/732264/>

урахуванням теорії множинного інтелекту, триархічної структури інтелектуальних здібностей та парціальних інтелектуальних здатностей. Доведено, що впровадження сучасних педагогічних інновацій в освіті дітей з особливими освітніми потребами можливе лише за ефективного застосування певного комплексу технологій, які враховують специфіку особливих освітніх потреб учнів, а також соціальних детермінант, що забезпечують продуктивну взаємодію всіх суб'єктів освітнього процесу. На основі врахування домінуючих стилів навчання дітей та окреслення різних стилів навчання (конвергентного, дивергентного, асимілюючого та акомодативного) з метою формування основ компетентнісної освіти розроблено методичне підґрунтя підтримуючого навчання дітей з особливими освітніми потребами з визначенням чіткого алгоритму реалізації ефективних освітніх практик у належно створеному освітньому середовищі. Визначено основні підходи до розроблення курикулуму за принципами універсального дизайну, який може використовуватись у роботі з дітьми з різним рівнем інтелектуальних здібностей, зокрема множинні способи презентації, множинні способи вираження, множинні способи залучення, а також використання інноваційних методів в освітньому процесі (метод будівельних рихтувань, скафолдінгу та ін.)¹⁷⁸ (чл.-кор. А.А. Колупаєва).

Визначено особливості комунікативної доступності освітнього середовища у закладах спеціальної освіти для глухих, які розглядаються як складова комунікативно-культурної системи, освітнього середовища комунікативної діяльності здобувачів освіти різних вікових категорій з порушеннями слуху, де вони мають змогу об'єднуватися, групуватися, спілкуватися, розвивати мову і культуру, передавати традиції і надбання від покоління до покоління. Обґрунтовано моделі забезпечення комунікативної доступності освітнього середовища для чотирьох категорій осіб з порушеннями слуху: дошкільників, дітей в умовах родини, учнів, студентів. Розроблено три технології комунікативної підтримки глухих студентів (технології перекладу зокрема безеквівалентної лексики, з використанням порівняльного аспекту калькованого й природного жестового мовлення, дактилювання) (керівник – д-р пед. наук. С.В. Кульбіда).

Визначено організаційно-педагогічні умови оптимізації умов розвитку дітей з порушеннями слуху раннього та дошкільного віку: раннє виявлення порушення; раннє слухопротезування високотехнологічними слуховими імплантами або кохлеарними імплантами, бінауральне слухопротезування у випадках двостороннього порушення слуху. Розроблено технологію слухомовленнєвого розвитку дітей з порушеннями слуху, поліфункціональність якої уможливорює її використання у спеціальних та інклюзивних дошкільних закладах, здобувають освіту діти з порушеннями слуху раннього та дошкільного віку (керівник – канд. психол. наук. С.В. Литовченко).

З'ясовано особливості прояву когнітивних порушень у дітей з особливими освітніми потребами, окреслено їх психологічні діагностичні критерії. Розроблено класифікацію когнітивних порушень на основі порушень

---

¹⁷⁸ URL:<https://ispukr.org.ua/>

однієї або декількох когнітивних функцій (пам'яті, гнозису, мови, регуляції довільної діяльності); визначено види когнітивних порушень: легкі (ослаблення уваги, короткочасної пам'яті, дизрегуляторні порушення), помірні (порушення пам'яті та інших вищих мозкових функцій, які виходять за рамки вікової норми, але не викликають соціальну дезадаптацію) і складні (стійке зниження мнестичних та інших когнітивних процесів). Розроблено методику діагностики соціального інтелекту у дітей середнього та старшого дошкільного віку із інтелектуальними труднощами легкого ступеня (керівник – канд. пед. наук О.О. Бабяк).

Обґрунтовано теоретичні засади та наукові принципи моделювання інклюзивного освітнього середовища, зокрема виявлено, що освітній аспект інклюзії має два вектори: підвищення рівня освіченості всіх членів суспільства в результаті повної доступності кожного громадянина України до освітніх послуг; сприяння подоланню соціальної ізоляції осіб з особливими освітніми потребами (керівник – канд. пед. наук Н.Я. Ярмола).

Розроблено навчально-методичне забезпечення психолого-педагогічного супроводу дітей з інтелектуальними порушеннями та їхніх родин в умовах кризових викликів, у тому числі в умовах воєнних дій, що забезпечується на основі корекційно-адаптаційних, психолого-педагогічних технологій навчання, реалізації алгоритму розроблення індивідуального освітнього маршруту, індивідуальної програми розвитку, організаційно-педагогічного забезпечення корекційно-розвивального освітнього середовища. Модернізовано зміст навчання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку шляхом розроблення модельних навчальних програм для спеціальних закладів для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку помірного та важкого ступеня з урахуванням Концепції «Нова українська школа», основних досягнень спеціальної педагогіки і психології, наукових напрацювань у сфері зарубіжного та вітчизняного досвіду навчання дітей з важкими порушеннями інтелектуального розвитку, основних напрямів соціалізації та соціально-трудова адаптації учнів означеної категорії (керівник – канд. психол. наук О.В. Чеботарьова).

Обґрунтовано концептуальну основу реалізації особистісно-орієнтованого підходу в навчанні незрячих дітей та з порушеннями зору через: забезпечення відповідних офтальмопедагогічних та офтальмопсихологічних умов для дитини з порушеннями зору в освітньому просторі незалежно від типу закладу, виявлення та розкриття її особистісного потенціалу, впровадження технології підтримки в освітній процес; принципи побудови діагностичних методик для дітей незрячих та з порушеннями зору, розроблені вимоги до наочного матеріалу для роботи психолога з незрячими дітьми та з порушеннями зору та до організації та проведення діагностики; психологічну корекцію з точки зору активного психологічного впливу, спрямованого на подолання або послаблення відхилень у розвитку, емоційному стані і поведінці людини з порушеннями зору з метою відновлення оптимального функціонування психологічних механізмів, що забезпечують повноцінне

включення людини з порушеннями зору в різноманітні сфери соціальних відносин і життєдіяльності; формування соціально-психологічної компетентності відповідно до вікової норми і вимог соціального середовища (керівник – канд. психол. наук Т.М. Костенко).

Розроблено та апробовано психолінгвосинергетичний інструментарій подолання мовленнєвих порушень у дітей різних вікових груп, що містить діагностичну складову, яка передбачає виявлення мовленнєвих порушень, визначення механізмів їхнього виникнення з урахуванням параметрів Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності, здоров'я дітей та підлітків (МКФ-ДП), а також складову, що передбачає організацію диференційованого надання допомоги і має на меті створення практичного алгоритму, що охоплює фонологічний, лексичний, граматичний компоненти мовлення, спрямований на подолання різних базових порушень мовлення для подальшого диференційованого задоволення особливих мовленнєвих потреб під час навчання у закладах освіти, що дасть змогу надати логопедичну допомогу як на заняттях з розвитку мовлення, так і в умовах класного простору, або при організації підготовки в домашніх умовах у процесі опанування фонологічних, лексичних, морфологічних, синтаксичних знань на рівні усного і писемного мовлення (керівник – канд. пед. наук В.М. Ільяна).

Визначено ключові умови забезпечення успішного реформування вітчизняної освіти для дітей з особливими освітніми потребами: якість освіти, підвищення рівня фахової кваліфікації педагогів, допомога родинам у підвищенні рівня батьківської компетентності щодо освітніх труднощів їхніх дітей. Розроблено технології забезпечення дітей з особливими освітніми потребами якісною освітою в інклюзивному середовищі: психолого-педагогічний супровід освітньої діяльності, побудова освітнього процесу на основі максимального врахування індивідуальних особливостей розвитку, зумовлених певним видом порушення, орієнтування на реалізацію потенційних можливостей розвитку кожної дитини, розвитку її навчальних компетентностей як підґрунтя формування навичок практичної життєдіяльності, соціально-трудова самореалізація та соціальної інтеграції; інноваційні технології поглибленої психолого-педагогічної діагностики як основи індивідуального підходу до реалізації освітніх потреб і потенціалу розвитку дітей; технологію поєднання спеціального й інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами, зокрема дітей із затримкою психічного розвитку, як єдиної системи, здатної забезпечити їхню освіту і соціальну інтеграцію. Розроблено методики оцінки пізнавальної діяльності дітей з особливими освітніми потребами; розроблено та апробовано методики вивчення дітей з порушенням інтелекту помірного ступеня; обґрунтовано технологію застосування концептуальних засад Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я як інструмента оцінки особливих освітніх потреб дітей з тяжкими порушеннями фахівцями інклюзивно-ресурсних центрів та командою психолого-педагогічного супроводу закладів освіти на етапах створення,

реалізації та моніторингу виконання індивідуальної програми розвитку¹⁷⁹ (керівник – канд. психол. наук А.Г. Обухівська).

Основні наукові результати досліджень дійсних членів і членів-кореспондентів Відділення, які не є працівниками академії за основним місцем роботи, є такими.

Здійснено системний аналіз теоретичних і методичних основ наукової спадщини видатних вчених-дефектологів з кінця ХІХ до початку ХХІ ст. Визначено і охарактеризовано важливі ідеї, теоретико-методологічні положення, рекомендації щодо розроблення і впровадження в освітній процес сукупності педагогічних і лікувальних засобів, спрямованих на поліпшення та виправлення порушень психічного розвитку учнів (акад. В.І. Бондар).

Розроблено напрями психологічної підтримки потерпілих від бойових дій батьків дітей з інвалідністю. Обґрунтовано когнітивно-поведінковий підхід до психологічного консультування батьків дітей з інвалідністю в умовах активної фази війни (чл.-кор. А.Г. Шевцов).

Досліджено вплив війни на психічне здоров'я особистості та отримано результати щодо актуального стану психічного здоров'я українців у період з травня по липень 2022 р. Визначено особистісні чинники та особливості стратегії акультурації та соціокультурної адаптації студентів-переселенців зі сходу України (чл.-кор. І.В. Данилюк).

Досліджено вітчизняну парадигму консультативної роботи в руслі українського персоналізму. Поглиблено психотехніку трансцендування у процесі психологічного консультування (акад. О.Ф. Бондаренко).

Обґрунтовано концептуальну модель пізнання емоційних та особистісних детермінант, що можуть характеризувати різні прояви емоційно вольового потенціалу фахівця в екстремальних умовах діяльності. Розроблено систему науково методичних порад для корегування емоційно вольового потенціалу фахівця в умовах його психологічної підготовки до діяльності (акад. О.Я. Чебикін).

Обґрунтовано сутність психодинамічної теорії. Уточнено метод «активного соціально-психологічного пізнання». Визначено особливості пізнання прагматичного мислення у процесі психоаналізу візуалізованих презентантів психіки суб'єкта (акад. Т.С. Яценко).

Визначено соціально-психологічні особливості адаптації та навчальної активності української молоді в умовах повномасштабного російського вторгнення. З'ясовано, що адаптаційний синдром – це певний поведінковий паттерн асиміляції-акомодації та індивідуальна позиція українця щодо російсько-української війни. Розглянуто моделі просторово-реляційної диспозиції травмивної події, яка відображає ступінь об'єктивності втрати/загрози на індивідуальному, сімейному рівнях та на рівні найближчого соціального оточення (акад. А.В. Толстоухов).

---

¹⁷⁹ URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732630>

Обґрунтовано концептуальні засади лідерства як ідеалу індивідуальної поведінки та системоутворюючого чинника у формуванні світоглядної позиції особистості (акад. Т.В. Мотренко).

Розроблено модель формування готовності до лідерства у майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі фахової підготовки; обґрунтовано психолого-педагогічні умови формування готовності до лідерства офіцерів-прикордонників у процесі їхньої фахової підготовки; удосконалено зміст, форми та методи формування готовності до лідерства у майбутніх офіцерів-прикордонників (чл.-кор. Б.М. Олексієнко).

За підсумками 2022 р. вченими Відділення підготовлено 11 монографій, 20 збірників наукових праць, 25 навчально-методичних та 11 практичних посібників, 13 навчальних програм, 16 методичних рекомендацій, 6 словників і 1 довідник, понад 900 статей та тез конференцій (з них 398 – у виданнях, внесених до переліку наукових фахових видань України, 72 – у виданнях, що індексуються у наукометричних базах Scopus і Web of Science Core Collection, 196 індексуються в інших наукометричних базах даних) та інших видів наукових праць. Отримано 21 свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір.

IV.3. ВІДДІЛЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ І ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ СИСТЕМ

Наукова діяльність установ, що підпорядковані Відділенню загальної середньої освіти і цифровізації освітніх систем (далі – Відділення), у 2022 р. здійснювалася вченими трьох академічних інститутів, у яких загалом виконувалось 29 наукових досліджень – 4 фундаментальні і 25 прикладних, а саме: в Інституті педагогіки – 17, в Інституті цифровізації освіти – 6, в Інституті обдарованої дитини – 6. У звітному році 5 із цих досліджень завершено, 7 розпочато. За науковими напрямами проблематика досліджень розподілена таким чином: напрям 3. Цифровізація освіти – 6 досліджень; напрям 4. Педагогіка і психологія освітнього процесу – 12 досліджень; напрям 6. Повна загальна середня освіта. Спеціалізована освіта – 11 досліджень. Науковий пошук здійснювався також 31 членом НАПН України, 20 із яких працюють в установах і закладах освіти, що не належать до академії.

За результатами здійснених досліджень ученими Відділення у звітному році опубліковано 8 монографій, 20 підручників, 32 навчальні посібники, 11 методичних посібників, 14 методичних рекомендацій, 20 навчальних програм, 2 концепції.

Значне місце у проблематиці досліджень продовжували займати проблеми **дидактико-методичного забезпечення реалізації нового змісту початкової і базової середньої освіти.**

За результатами виконаних досліджень запропоновано низку технологій компетентнісно орієнтованого навчання у початковій школі, спрямованих на досягнення освітніх результатів, передбачених Державним стандартом

початкової освіти. Йдеться про технологію інтегрованого навчання молодших школярів, технологію формування у них прогностичних умінь, медіаграмотності засобами мовно-літературної галузі, умінь роботи з даними, технології оцінювання особистісних і навчальних досягнень учнів початкової школи. Підготовлено методичний ресурс для упровадження в практику зазначених технологій з урахуванням особливостей циклів початкової школи – два методичні посібники і методичні рекомендації (керівник – д-р пед. наук О.В. Онопрієнко) (https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2023/01/1_Naukovy_zvit_2020_2022.pdf).

Завершено розроблення дидактико-методичного забезпечення інтегрованого навчального курсу «Я досліджую світ» для 1-4 класів. Створено комплект підручників, у т.ч. й електронних, і навчальних посібників з цього курсу, а також методичні рекомендації щодо його реалізації в освітній практиці (акад. Н.М. Бібік) (<https://ua.izzi.digital/#/>).

Дослідниками дидактичних проблем індивідуалізації навчання в закладах загальної середньої освіти з'ясовано і розкрито особливості організації освітнього процесу в умовах непередбачуваних глобальних впливів (пандемія, воєнний стан), тенденції трансформації форм, методів і засобів індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу, розроблено технології формування індивідуальних освітніх траєкторій учнів закладів загальної середньої освіти всіх рівнів (керівник – д-р пед. наук О.В. Малихін).

Нові результати отримано у процесі дослідження дидактико-методичних проблем мовно-літературної освіти.

Розроблено методику формування читацької грамотності учнів 5-6 класів гімназії у процесі вивчення української літератури, в основу якої покладено текстоцентричний і читацькоцентричний принципи на засадах компетентісно орієнтованого навчання. Основні її ідеї реалізовано у поданому на конкурс новому підручнику з української літератури для 6 класу (керівник–д-р пед. наук Т.О. Яценко) (<http://yakistosviti.com.ua/uk/Ukrayinska-literatura-2021#calameo-1>).

Обґрунтовано дидактичні принципи й умови реалізації моделі багатомовної освіти в закладах загальної середньої освіти з навчанням мовами корінних народів і національних меншин, дотримання яких підвищує ефективність формування багатомовної компетентності здобувачів освіти, набуття ними металінгвістичних, міжкультурних і компенсаторних умінь у процесі багатомовного навчання (керівник–канд. філол. наук О.Л. Фідкевич).

Розроблено загальну методику навчання іноземних мов на адаптаційному етапі базової середньої освіти, що передбачає інтегроване оволодіння мовою і культурою відповідної країни і спрямована на формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності учнів як стратегічної мети сучасної шкільної іншомовної освіти (керівник – д-р пед. наук В.Г. Редько) (https://undip.org.ua/wp-content/uploads/2023/01/2_ZVIT-in.-movy-2020-2022.pdf).

Питання реалізації принципу *інтеграції* в дидактичному процесі закладів загальної середньої освіти були предметом наукового пошуку в низці досліджень. До істотних результатів здійснених пошуків слід віднести

методичну систему інтегрованого навчання історії та громадянської освіти в гімназії, обґрунтовані теоретичні засади розвитку громадянської активності та патріотизму у процесі навчання цих предметів (чл.-кор. О.І. Пометун, кандидати пед. наук Т.О. Ремех, Ю.Б. Малієнко) (<http://yakistosviti.com/ua/uk/Doslidzhuiemo-istoriiu-ta-suspilstvo#calameo>).

Досліджено і запропоновано можливі форми й методи інтеграції фізичних і техніко-технологічних знань у навчанні фізики та способи їх імплементації у зміст базової фізичної освіти, зокрема у вигляді спеціальних модулів технічного спрямування для вибору учнями, інтегрованого курсу «Фізика і основи техніки» (акад. О.І. Ляшенко). Розкрито функції фізичного знання як основи інтеграції шкільної природничої освіти, що здійснюється засобами теоретичних узагальнень на рівні природничо-наукової картини світу (академіки М.Т. Мартинюк, М.І. Шут).

Зазначені підходи та низка інших ідей (трансформація концентричної структури курсу фізики в спірально-концентричну, широке використання педагогічних можливостей внутрішньопредметної, міжпредметної та міжгалузевої інтеграції, посилення практичної спрямованості навчання предмета тощо) відображено у створеній авторським колективом Концепції базової фізичної освіти (керівник – канд. пед. наук В.В. Сіпій) (<https://undip.org.ua/library/kontsepsiia-bazovoi-fizychnoi-osvity/>).

Обґрунтовано дидактичну модель формування природничо-наукової компетентності учнів гімназії у процесі навчання біології і хімії, розроблено структуру і зміст навчальних програм з хімії для 7-9 класів та інтегрованого курсу «Природничі науки» (керівник – канд. пед. наук Т.В. Коршевнік).

Розроблено основні компоненти методичних систем практико-орієнтованого навчання математики та курсу інформатики в гімназії, обґрунтовано дидактичні і методичні вимоги, дотримання яких сприяє посиленню прикладної спрямованості навчання цих предметів, запропоновано форми і методи такого навчання (керівники – акад. М.І. Бурда, канд. пед. наук І.А. Твердохліб).

Новими елементами поповнено методику навчання інформатики в 5-9 класах. Удосконалено методику формування цифрових і життєвих компетентностей учнів, складників їх продуктивного мислення на адаптаційному етапі базової середньої освіти на основі створеної спеціальної системи завдань, що реалізована в новому підручнику з інформатики для 5 класу (чл.-кор. Н.В. Морзе).

Завершено дослідження дидактико-методичних проблем спеціалізованої освіти наукового спрямування, присвячене методичним засадам наукової освіти обдарованих дітей, що здійснюється у регіональній мережі Центру ЮНЕСКО «Мала академія наук України». На основі аналізу теоретичних джерел і вітчизняного та зарубіжного досвіду виокремлено тенденції розвитку і схарактеризовано сучасні принципи наукової освіти, досліджено досвід її реалізації в Малій академії наук України, обґрунтовано відповідну освітню модель (<https://lib.iitta.gov.ua/733600/>); сформовано банк інноваційних методик

зазначеної освіти, що застосовуються в академії, створено й апробовано нові методики навчання обдарованих учнів (<https://lib.iitta.gov.ua/727852/>), підготовлено методичні рекомендації для вчителів (<https://lib.iitta.gov.ua/733539/>) (керівник – канд. пед. наук О.А. Ковальова).

Зроблено новий крок у здійсненні інноваційного проєкту з розроблення навчально-методичного забезпечення реалізації Державного стандарту базової середньої освіти, що передбачає створення на єдиних методологічних засадах навчальних програм системи підручників і навчальних посібників з усіх предметів для 5-9 класів, а також методичного супроводу їх використання в освітньому процесі (керівник – д-р пед. наук Т.М. Засекіна). У звітному році оприлюднено і впроваджуються в практику 9 нових підручників для 5 класу закладів загальної середньої освіти з української мови (доктори пед. наук Н.Б. Голуб, О.М. Горошкіна) (<http://yakistosviti.com/ua/uk/Ukrayinska-mova-Golub-NB-Goroshkina-OM#calameo>); української літератури (д-р пед. наук Т.О. Яценко та ін.) (<http://yakistosviti.com/ua/uk/Ukrayinska-literatura-2021#calameo-1>); літератури (української та зарубіжної) (д-р пед. наук Т.О. Яценко та ін.) (<http://yakistosviti.com/ua/uk/Integrovanii-kurs-literatur-ukrayinskoji-ta-zarubizhnoji#calameo-2>); зарубіжної літератури (канд. пед. наук В.В. Снегір'ова) (<http://yakistosviti.com/ua/uk/Zarubizhna-literatura-2021>); математики (канд. пед. наук Д.В. Васильєва та ін.) (<http://yakistosviti.com/ua/uk/Matematika-2021#calameo-1>); природничих наук (д-р пед. наук Т.М. Засекіна) (<http://yakistosviti.com/ua/uk/Prirodnichi-nauki>); інформатики (д-р техн. наук І.А. Завадський, О.В. Коршунова) (<http://yakistosviti.com/ua/uk/Informatika-2021#calameo>); інтегрованого курсу «Досліджуємо історію та суспільство» (чл.-кор. О.І. Пометун, кандидати пед. наук Т.О. Ремех, Ю.Б. Малієнко) (<http://yakistosviti.com/ua/uk/Doslidzhuiemo-istoriiu-ta-suspilstvo#calameo>); етики (канд. пед. наук Л.В. Давидюк) (<http://yakistosviti.com/ua/uk/Etika#calameo>). Створено комплект дидактичних посібників до кожного з них, а також низку методичних посібників і рекомендацій для вчителів.

Підготовлено 12 нових підручників для 6 класу: з української мови (доктори пед. наук Н.Б. Голуб, О.М. Горошкіна), української літератури (д-р пед. наук Т.О. Яценко та ін.), літератури (української та зарубіжної) (д-р пед. наук Т.О. Яценко та ін.), зарубіжної літератури (канд. пед. наук В.В. Снегір'ова), математики (канд. пед. наук Д.В. Васильєва та ін.), з природничих наук (д-р пед. наук Т.М. Засекіна), інтегрованого курсу «Пізнаємо природу» (акад. О.Г. Ярошенко, канд. пед. наук Т.В. Коршевнік), географії (акад. О.М. Топузов), інформатики (д-р техн. наук І.А. Завадський, О.В. Коршунова), інтегрованого курсу «Досліджуємо історію та суспільство» (чл.-кор. О.І. Пометун, кандидати пед. наук Т.О. Ремех, Ю.Б. Малієнко), етики (канд. пед. наук Л.В. Давидюк). Нові підручники відзначаються єдиною структурою, зорієнтовані на здійснення навчання через дослідження, вирізняються спільною типологією пропонувані компетентнісно

зорієнтованих завдань, наявністю цифрових додатків, що містять навчальні відеоматеріали, інтерактивні завдання тощо.

Бібліотеку нових підручників для 5 класу у звітному році поповнено також створеними вченими Відділення підручниками з інтегрованого мовно-літературного курсу (українська мова, українська та зарубіжна літератури) (канд. пед. наук В.І. Новосьолова та ін.) (<https://www.geneza.ua/product/1055>); інтегрованого курсу «Пізнаємо природу» (акад. О.Г. Ярошенко, канд. пед. наук Т.В. Коршевнік) (<https://pidruchnyk.com.ua/1722-piznaiemo-prygodu-korshevnik-5-klas-2022.html>); зарубіжної літератури (д-р пед. наук Н.І. Богданець-Білокаленко, канд. філол. наук О.Л. Фідкевич) (https://pidruchnyk.com.ua/1687-5_zarlit_dogdanec.html); інтегрованого курсу «Досліджуємо історію та суспільство» (канд. пед. наук П.В. Мороз, І.В. Мороз) (https://pidruchnyk.com.ua/1673-5_doslid_istoriyi_moroz.html); інформатики (чл.-кор. Н.В.Морзе та ін.) (<https://pidruchnyk.com.ua/1658-informatyka-5-klas-morze-2022.html>); математики (д-р пед. наук Н.А. Тарасенкова) (<https://pidruchnyk.com.ua/1639-mat-5-tarasenкова-022>).

Нові результати здобуто у процесі дослідження проблем **цифровізації освіти**, зокрема створення і використання цифрового освітнього середовища.

Визначено концептуальні засади побудови й розвитку інформаційно-цифрового навчального середовища закладу загальної середньої освіти в контексті ідей реформування української школи з урахуванням міжнародного і вітчизняного досвіду, обґрунтовано його склад і структуру. Запропоновано модель інформаційно-цифрового навчального середовища, з'ясовано його основні організаційно-педагогічні функції та умови використання, у т.ч. в умовах воєнного стану. Підготовлено рекомендації вітчизняним фахівцям щодо побудови й розвитку інформаційно-цифрового навчального середовища закладу загальної середньої освіти (керівник – д-р пед. наук О.В. Овчарук) (<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/734207>).

Теоретично обґрунтовано і розроблено модель цифрового навчального середовища, що містить у своєму складі засоби доповненої і віртуальної реальності. Створено методичку безпечного використання зазначених засобів в освітньому процесі, досліджено можливості і особливості такого використання для організації дослідницької діяльності учнів. Обґрунтовано засади проектування освітнього контенту з доповненою реальністю засобами безкоштовного сервісу *Blipbuilder*, укладено програму тренінгу для вчителів з розроблення такого контенту (керівники – канд. пед. наук Н.В. Сороко, (<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/730424>, <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733833>), канд. пед. наук Л.А. Лупаренко) (<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/730418>).

Відповідно до структури комбінованого уроку математики запропоновано комплекс онлайн сервісів, які можна використовувати для ефективної реалізації освітніх завдань на кожному його етапі, зокрема з використанням інтерактивних засобів (чл.-кор. С.О. Скворцова).

На основі аналізу вітчизняної і зарубіжної наукової літератури і досвіду створення й розвитку веборієнтованих енциклопедичних видань, використання

електронних енциклопедій в освітньому процесі розроблено концепцію «Української електронної енциклопедії освіти» як вітчизняного електронного академічного довідкового ресурсу, що містить у вільному доступі постійно оновлювані і поповнювані енциклопедичні науково достовірні тлумачення термінів педагогіки, психології і освіти. Обґрунтовано й розроблено модель аналітично-пошукової довідкової системи для підтримки понятійно-термінологічного апарату освіти, педагогіки і психології, змодельовано процеси подання, рецензування і публікації статей, взаємодії користувачів з різним рівнем доступу. Розроблено бета-версію експериментального зразка «Української електронної енциклопедії освіти» (керівник – акад. В.Ю. Биков) (<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732893>).

IV.4. ВІДДІЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

Наукова й науково-організаційна діяльність Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України (далі – Відділення) у 2022 р. здійснювалася з метою ефективного науково-методичного забезпечення розвитку професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти і освіти дорослих відповідно до тематичних планів наукових досліджень Інституту професійної освіти НАПН України, Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, а також дійсними членами і членами-кореспондентами НАПН України.

У віднесених до Відділення інститутах виконувалися 3 фундаментальні та 7 прикладних досліджень.

Інститутом професійної освіти НАПН України здійснювалося фундаментальне наукове дослідження, яке є перехідним, та п'ять прикладних досліджень.

За результатами фундаментального дослідження *«Теоретичні й методичні основи консультування з молодіжного підприємництва у закладах професійної (професійно-технічної) освіти»* (керівник – д-р пед. наук, проф. О.А. Тітова) теоретично обґрунтовано концептуальні засади, педагогічні умови організації консультування з молодіжного підприємництва в закладах професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ЗП(ПТ)О).

Набуло подальшого розвитку вивчення досвіду функціонування центрів кар'єри та інших структурних підрозділів ЗП(ПТ)О, покликаних сприяти розвитку підприємницької компетентності майбутніх кваліфікованих робітників, їх готовності до відкриття і ведення власної справи.

Підготовлено методичні рекомендації, аналітичні матеріали, статті.

Завершено виконання прикладного дослідження *«Методичні засади оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти»* (керівник – д-р пед. наук, проф. П.Г. Лузан), що дало змогу обґрунтувати методичні основи, принципи оцінювання якості підготовки

фахівців у закладах фахової передвищої освіти (далі- ЗФПО)¹⁸⁰; педагогічні умови та методика оцінювання компетентностей (освітніх результатів)¹⁸¹, методичну систему оцінювання якості підготовки фахівців у коледжах¹⁸². Зроблено висновок, що для об'єктивного, надійного оцінювання якості підготовки фахівців у фаховому коледжі має функціонувати методична система, яка структурно і функціонально спрямована на розвиток готовності педагогічних працівників здійснювати ефективну діагностику компетентнісних досягнень студентів на всіх етапах опанування ними освітньо-професійної програми.

Підготовлена продукція: практичний посібник, методичні рекомендації, статті.

У ході прикладного дослідження **«Методичні засади застосування цифрових технологій у підготовці майбутніх кваліфікованих робітників»** (керівник – д-р пед. наук, проф. М.А. Пригодій), обґрунтовано і розроблено методичні основи застосування цифрових технологій у підготовці майбутніх кваліфікованих робітників; обґрунтовано доцільність подальшого розроблення методик проєктування електронного освітнього середовища ЗП(ПТ)О; подальшого розвитку набули положення щодо вдосконалення класифікації цифрових технологій, що застосовуються у професійній підготовці кваліфікованих робітників в умовах воєнного стану.

Підготовлена продукція: методичні рекомендації, статті.

Виконувалося прикладне дослідження **«Методологія і технології моніторингових досліджень у професійній освіті»** (керівник – д-р пед. наук, проф. М.А. Пригодій). За його результатами обґрунтовано методологічні підходи до моніторингових досліджень у професійній освіті (системний, інформаційний, технологічний, кваліметричний та кластерний); розроблено технологію створення цифрового портфолію здобувачів та створено вебпортал з моніторингу освітньо-професійних досягнень здобувачів та кар'єрного зростання випускників професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти (<https://dgtl-portfolio.ivet.edu.ua/>).

Підготовлена продукція: методичні рекомендації, статті.

Під час виконання прикладного дослідження **«Методичні основи розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників будівельної, аграрної галузей та сфери ресторанного господарства»** (керівник – д-р пед. наук Т.М. Герлянд) визначено і обґрунтовано принципи розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній

---

¹⁸⁰ Мося І., Лапа О., & Лузан П. (2022). Якість професійної підготовки фахівців як предмет педагогічного оцінювання. *Professional Pedagogics*, 1(24), 95–107 (<https://doi.org/10.32835/2707-3092.2021.23.95-107>).

¹⁸¹ Лузан П.Г., Каленський А.А., Пашенко Т.М., Мося І.А. and Ямковий О.Ю. Методичні основи оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти: методичний посібник. Житомир: Полісся, 2021301. (<http://lib.iitta.gov.ua/729577/>).

¹⁸² Лузан П.Г., Лапа О.В., Пашенко Т.М., Мося І.А., Ваніна Н.М., Ямковий О.Ю., Остапенко А.В., Каленський А.А.; Луза, П.Г. (ред.). Оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти аграрної, будівельної та машинобудівної галузей: практичний посібник. Київ: ІПО НАПН України. 2022 (<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733687>).

підготовці кваліфікованих робітників у ЗП(ПТ)О; вдосконалено структуру готовності викладачів цих закладів до розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій як конструкту чотирьох взаємообумовлених компонентів.

Підготовлена продукція: монографія, методичний посібник, статті.

Виконувалося прикладне дослідження *«Тенденції розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти»* (керівник – канд. пед. наук, доц. А.П. Джурило). За його результатами обґрунтовано принципи, чинники і перспективи, модель розвитку, методи управління державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти.

Підготовлена продукція: термінологічний словник, статті.

Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України у 2022 р. завершено два фундаментальні наукові дослідження.

У процесі фундаментального дослідження *«Теорія і практика професіоналізації педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих»* (керівник – д-р пед. наук, проф. О.В. Аніщенко) обґрунтовано загальні (пов'язані з професійним розвитком педагогічних і науково-педагогічних працівників закладів формальної і неформальної освіти) й специфічні (пов'язані з розвитком андрагогічної компетентності педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих) тенденції професіоналізації; здійснено консультування щодо розвитку андрагогічної компетентності педагогів, організації наукових досліджень з проблем освіти дорослих; розроблено та впроваджено презентаційні матеріали доповідей, відеоролики з професіоналізації педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих (понад 20 найменувань).

Підготовлена продукція: рукописи розділів монографії, посібник, методичні рекомендації, статті.

За підсумками фундаментального дослідження *«Теорія і практика забезпечення якості педагогічної освіти у зарубіжних країнах»* (керівник – д-р пед. наук, проф. Н.М. Авшенюк) обґрунтовано тенденції та функціональну модель забезпечення якості педагогічної освіти; виокремлено й проаналізовано сім моделей якості педагогічної освіти, які базуються на різних концепціях і проєктуються на розвиток стратегій управління закладами вищої освіти, а саме: модель досягнення цілей і відповідності критеріям; модель вхідних ресурсів; процесуальну модель; модель задоволення потреб стратегічних стейкхолдерів; модель легітимності або репутаційну модель; модель відсутності проблем; модель інституційного навчання організації. Підготовлена продукція: монографія, навчальний посібник, статті.

У 2022 р. розпочато виконання фундаментального наукового дослідження *«Теорія і практика підготовки майбутнього викладача закладу вищої педагогічної освіти до професійної діяльності в умовах цифровізації суспільства»* (керівник – д-р пед. наук, проф. Л.Ю. Султанова). За його результатами в науковий обіг уперше введено відмінне від категорії «цифрова компетентність» поняття «професійно-цифрова компетентність викладача

вищого педагогічного освітнього закладу»; визначено фактори впливу на моделювання професійної підготовки викладача закладу вищої педагогічної освіти в умовах цифровізації; розроблено методику діагностики рівнів оволодіння педагогічною технікою майбутніми викладачами цих закладів для організації професійно-педагогічної взаємодії в цифровому середовищі. Підготовлена продукція: рукописи монографії, навчального посібника, статті.

У 2022 р. завершено виконання двох прикладних наукових досліджень.

За результатами дослідження **«Розвиток психологічної готовності педагогічного персоналу до професійної діяльності в умовах Нової української школи»** (керівник – д-р психол. наук О.М. Ігнатович) визначено принципи та методи особистісно-професійного підходу до формування психологічної готовності педагогічного персоналу, психологічні детермінанти та психологічний механізм гармонізації психологічного здоров'я педагога; розроблено структурно-функціонально-рефлексивну модель педагогічної діяльності як концептуальну основу розвитку особистісної готовності педагога до професійної діяльності. Підготовлена продукція: рукописи розділів аналітичних матеріалів, методичних рекомендацій, посібників, статті.

У ході дослідження **«Обґрунтування змісту і методики проведення практики у закладах вищої педагогічної освіти»** (керівник – д-р пед. наук М.П. Вовк) розроблено рекомендації з вдосконалення змісту та організаційних форм практики у закладах вищої педагогічної освіти та запровадження педагогічної інтернатури; апробовано науково-методичний супровід проведення практик. Підготовлена продукція: аналітичні матеріали, навчальна програма, науково-методичні рекомендації, статті.

У 2022 р. наукові дослідження здійснювали 28 членів Відділення.

Членами Відділення досліджувалися проблеми розвитку світової і національних освітніх систем; продовжено дослідження з питань якості освіти й інформаційного середовища, зокрема проектування та використання комп'ютерно орієнтованого навчального середовища та електронних освітніх ресурсів; проблем трансформації освіти в умовах цифровізації суспільства. З напрямку «Професійна (професійно-технічна) освіта, фахова передвища освіта» досліджено сучасні тенденції розвитку систем професійної освіти і підготовки у країнах Європейського Союзу. З напрямку «Вища освіта (професійного спрямування)» запропоновано технологію професійного розвитку педагогів-художників; розроблено теоретико-методологічні засади діагностики і розвитку практичного інтелекту; обґрунтовано інноваційні підходи та принципи проектування змісту технічної освіти. З напрямку «Освіта дорослих і післядипломна освіта» здійснено аналіз розвитку професіоналізації освіти дорослих у зарубіжних країнах.

«Тенденції розвитку професійної освіти в Україні» (акад. Н.Г. Ничкало).

На основі аналізу документальних, статистичних та інших джерел, а також вивчення стану розвитку професійної (професійно-технічної) освіти в різних регіонах України виявлено як позитивні, так і негативні тенденції.

Визначено суперечності і недоліки у цій сфері: державна політика задекларована й теоретично обґрунтована, але бракує послідовності в її втіленні; не завершено створення відповідної законодавчої бази, зокрема законодавчого закріплення положень щодо пільгового оподаткування роботодавців, які інвестують у підготовку виробничого персоналу; не досягнуто ефективного регулювання обсягів підготовки майбутніх фахівців; розпорошення ресурсів через створення паралельної мережі ЗП(ПТ)О в системі державної служби зайнятості; зменшення регіонального замовлення, що призводить до втрати контингенту, скорочення педагогічних працівників та зникнення закладів взагалі; недооцінка ролі обласних науково-методичних / навчально-методичних центрів у модернізації цієї ланки освіти; її істотні руйнування внаслідок; використання інфраструктури закладів цієї системи для розміщення внутрішньо переміщених осіб як новий виклик; ускладнення умов проведення виробничої практики; значне зниження показників працевлаштування випускників. Усунення цих суперечностей і необхідність розв'язання нагальних проблем потребує невідкладної адаптації законодавства з метою забезпечення функціонування цих закладів освіти в час війни та повоєнного відновлення України.

«Розвиток інноваційної компетентності викладачів професійної освіти в міжкурсовий період підвищення кваліфікації» (акад. В.О. Радкевич).

Проаналізовано потреби викладачів закладів професійної (професійно-технічної) освіти щодо розвитку інноваційної компетентності у міжкурсовий період підвищення кваліфікації, що виявляється в отриманні якісно нових результатів професійно-педагогічної діяльності внаслідок реалізації інновацій на основі вдосконалення методологічних, дидактичних, методичних, дослідницьких, моніторингових, діагностичних, рефлексивних, цифрових, фахових тощо знань і вмінь, а також особистісних й професійно важливих якостей. Запропоновано концептуальні напрями розвитку інноваційної компетентності викладачів, а саме в системі: методичної роботи науково(навчально)-методичних центрів (кабінетів) професійно-технічної освіти; методичної роботи ЗП(ПТ)О; експериментальної роботи всеукраїнського, регіонального, академічного рівнів; самоосвіти, зокрема з використанням цифрових освітніх платформ; науково-практичних заходів (тренінги, семінари, вебінари, майстер-класи, всеукраїнські та міжнародні конференції, професійні конкурси); академічної мобільності; стажування на виробництві; вивчення інноваційного педагогічного досвіду.

«Тенденції розвитку професіоналізації освіти дорослих у зарубіжних країнах» (чл.-кор. Л.Б. Лук'янова).

З'ясовано, що підготовка педагогічного персоналу для роботи з дорослими у зарубіжних країнах – це динамічна, гнучка, адаптивна система, яка швидко та адекватно реагує на потреби економіки, суспільства й особистості. Така підготовка має певні особливості, притаманні кожній країні, проте загалом цей процес характеризується багатьма спільними рисами, які доцільно ураховувати і при створенні вітчизняної системи підготовки фахівців-

андрагогів. Пріоритет підготовки педагогічного персоналу для освіти дорослих надається системі формальної освіти, хоча останніми роками зростає роль і неформальної ланки. Підготовка здійснюється переважно на базі університетів, які є провідними провайдерами, а також коледжів, громадських організацій та асоціацій. Зміст і обсяг підготовки може суттєво варіювати залежно від статусу освітньої установи, місця роботи викладача. Контроль за якістю викладання та підвищенням кваліфікації фахівців у системі освіти дорослих зазвичай здійснюється на державному й місцевому рівнях.

«Цифрова платформа освіти суспільства знань» (акад. В.Ю. Биков).

Розроблено концепцію «Української електронної енциклопедії освіти», в якій описано цілі, завдання, нормативно-правове підґрунтя її створення. Коротко описано потенційну цільову аудиторію, учасників, характеристики і принципи створення цифрового довідкового ресурсу, типи статей і вимоги до них, технічну та дизайн-концепції. Визначено структуру і функціонал сайту, характеристики засобів пошуку даних, ергономічні вимоги та етапи реалізації проекту. Обґрунтовано і розроблено модель аналітично-пошукової довідкової системи для підтримки понятійно-термінологічного апарату освіти, педагогіки та психології. Змодельовано процеси взаємодії користувачів з різним рівнем доступу, подання, рецензування і публікації статей, взаємодії користувачів з різним рівнем доступу. Розроблено бета-версію експериментального зразка «Української електронної енциклопедії освіти», зокрема здійснено кодування і верстку основних і редакційних сторінок.

«Науково-методичні та організаційні основи розроблення та застосування цифрових технологій у професійній підготовці кваліфікованих робітників» (акад. А.М. Гуржій).

Сформульовано науково-методичні та організаційні основи проектування, створення та застосування цифрових технологій (ЦТ) та електронних освітніх ресурсів (ЕОР) у системі професійної (професійно-технічної) освіти для підготовки кваліфікованих робітників. З'ясовано та уточнено стан готовності учасників освітнього процесу та доведено, що ефективне впровадження ЦТ в освітній процес значною мірою залежить від сформованості цифрової компетентності викладачів та учнів; визначено перспективні напрями застосування ЦТ, які передбачають віднаходження, створення, використання, засвоєння та поширення навчальної інформації шляхом використання нових форм і методів навчання (електронне, мобільне, змішане, смарт-навчання тощо), у тому числі з використанням веб-технологій, сервісів соціальних мереж, технологій хмарних обчислень та методик дистанційного навчання. Запропоновано інтегральний підхід до розроблення та впровадження ЦТ, який передбачає поглиблене вивчення інформатики, а також одночасне поглиблення цифрової компетентності викладачів та учнів; сформульовано науково-методичні основи розроблення та використання контенту ЕОР в освітньому процесі при підготовці кваліфікованих робітників.

«Критерії добору цифрової платформи з управління освітньою діяльністю для реалізації електронного дистанційного навчання» (акад. В.В. Олійник).

Виявлено генезу поглядів вітчизняних та зарубіжних науковців з проблеми дослідження. Підібрано і здійснено теоретичний, термінологічний, контент-аналіз педагогічної та управлінської літератури, інформаційних ресурсів мережі Інтернет. Сформульовано та описано критерії і показники добору потрібних програмних засобів закладом освіти для застосування в освітньому процесі.

«Публічно-громадське управління університетом у контексті забезпечення ефективності освітньої діяльності та умовах воєнного стану і післявоєнного відновлення країни» (чл.-кор. О.В. Бородієнко).

Визначено сутність феномену публічно-громадського управління університетом та вперше обґрунтовано поняття «публічно-громадське управління університетом в контексті забезпечення ефективності освітньої діяльності», тенденції розбудови публічно-приватного партнерства в закладах вищої освіти України; виокремлено моделі розвитку публічно-громадського управління університетами країн Європейського Союзу; обґрунтовано багаторівневу модель публічно-громадського управління цими закладами; підготовлено рекомендації щодо впровадження ефективного публічно-громадського управління університетами, експліковані на національний рівень, рівень галузевих міністерств та інституційний рівень.

«Професійний розвиток педагогів-художників» (чл.-кор. Г.І. Сотська).

Обґрунтовано положення щодо теоретичних засад професійного розвитку педагогів-художників; розкрито сутність поняття «професійний розвиток педагога-художника»; визначено принципи забезпечення ефективності професійного розвитку педагогів-художників в умовах формальної і неформальної освіти, індивідуалізації навчання, його ціннісно-сміслової спрямованості; обґрунтовано концептуальні засади професійного розвитку педагогів-художників з урахуванням різних методологічних підходів; схарактеризовано психолого-педагогічні механізми цього розвитку.

«Знання як сила інформаційного протиборства: контент, канали, механізми» (чл.-кор. В.І. Кушерець).

Проаналізовано проблеми формування нової парадигми просвітництва, здатної оперативно реагувати на нові загрози і виклики, посилення його можливостей в інформаційній війні, оптимізації мережі розумового просвітництва та його трансформації серед різних верств дорослого населення; методи багатомережевого світового транслявання цифрового контексту в умовах воєнного стану та боротьби проти російського агресора.

«Культуровідповідність в освітніх стратегіях України і Європейського Союзу» (акад. Г.Г. Філіпчук).

Проаналізовано проблеми, пріоритетні завдання і перспективи державної освітньої політики в контексті забезпечення інноваційного, соціально-економічного, культурного сталого розвитку суспільства; використання досвіду

кращих світових і європейських практик щодо формування якісного людського капіталу; розглянуто категорії буття української нації і держави в контексті неперехідних цінностей національної культури, освіти, науки, національної пам'яті, рідної мови, віри і традицій, що закладені в основу національної ідентичності.

«Проблеми трансформації освіти в умовах цифровізації суспільства» (акад. Р.С. Гуревич).

Обґрунтовано сутність цифрової освіти, що базується на використанні в освітньому процесі цифрових інформаційно-комунікаційних технологій і включає критичне та відповідальне застосування таких технологій і взаємодію з ними в процесі навчання, роботи та життя в соціумі; розглянуто завдання, що ставляться перед владою місцевого та державного рівнів і потребують вирішення питань прискореної цифровізації освіти; запропоновано модель формування цифрової освіти, визначено зміст цифрових компетентностей.

«Теорія і практика формування управлінської культури керівників закладів вищої освіти та їх структурних підрозділів» (акад. С.М. Ніколаєнко).

Проаналізовано теоретичні і практичні аспекти міжпредметних зав'язків у системі інтегрованих професійних знань, умінь і навичок; запропоновано модель інтеграції природничих і загальнотехнічних дисциплін у процесі формування професійної спрямованості та професійної компетентності майбутніх фахівців.

«Інноваційна модель розвитку освіти в Україні» (член-кор. О.С. Падалка).

Проаналізовано проблеми формування інноваційної моделі розвитку освіти в Україні, обґрунтовано дидактичні положення щодо створення умов для її формування та впровадження.

«Науково-методичні та організаційні передумови розроблення законодавчих та нормативних актів щодо застосування цифрових технологій у професійній освіті» (акад. В.О. Зайчук).

Виокремлено науково-методичні та організаційні передумови створення та застосування цифрових технологій (ЦТ) у професійній (професійно-технічній) освіті для підготовки кваліфікованих робітників; окреслено напрями застосування ЦТ у цій ланці освіти, у тому числі з використанням веб-технологій, сервісів соціальних мереж, технологій хмарних обчислень та методик дистанційного навчання з одночасним підвищенням цифрової компетентності викладачів та учнів.

«Еволюція професійної компетентності фахівця» (акад. Ю.Ф. Зінковський).

З'ясовано сутність професійної компетентності як структури, що містить велику кількість взаємопов'язаних елементів і характеризується емерджентністю. Професійна компетентність є динамічною системною категорією, структура і властивості якої з часом піддаються визначеним змінам, що відображаються як на номенклатурі (складі) окремих елементів системи, так

і на зв'язках між цими елементами; ця категорія є поліморфною, що пов'язано з реалізацією визначеної кількості видів професійної діяльності, спрямованих на досягнення однієї цілі.

«Комфортне освітнє середовище в закладах вищої освіти на основі використання енергозберігаючих технологій» (чл.-кор. М.Є. Скиба).

Проаналізовано будову гібридної системи електроживлення закладів вищої освіти (сонячна електростанція, дизель-генератор, система керування); запропоновано інтелектуальне керування цією системою; розроблено імітаційні моделі гібридної системи електроживлення для проведення лабораторних робіт та подальшого ефективного використання у закладах вищої освіти, що є актуальним для України в умовах війни.

«Розвиток професійної військової освіти в сучасних умовах» (чл.-кор. К.О. Ващенко).

Досліджено стан функціонування і розвитку професійної військової освіти в умовах збройної агресії Російської Федерації проти України, визначено основні напрями та завдання щодо вдосконалення професійних та особистісних компетентностей військовослужбовців та працівників Збройних Сил України відповідно до потреб національної безпеки і оборони та стандартів НАТО. Результати дослідження використано в ході розроблення нової редакції Концепції трансформації системи військової освіти, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2022 р. № 1490. Також результати наукового пошуку реалізовано при розробленні оновленої стратегії розвитку Національного університету оборони України, Програми професійного навчання керівників та заступників керівників військових адміністрацій, а також навчальних курсів для Порталу управління знаннями.

«Формування творчої складової діяльності лідерів-керівників та професійно-викладацького складу закладів професійної (професійно-технічної) та вищої освіти» (чл.-кор. О.Г. Романовський).

Розроблено концепцію формування сучасного лідера, методики виявлення та розвитку лідерських якостей. Обґрунтовано методологічні положення щодо моделі лідера-професіонала в освіті та менеджменті з необхідним базисом професійної компетентності викладача, уміннями і навичками аналізувати та сприяти розвитку потенціалу особистості майбутнього фахівця.

«Теоретико-методологічні засади формування системи знань фахівців транспортних технологій та систем у відкритій професійній освіті» (акад. М.Ф. Дмитриченко).

Розроблено теоретико-методологічні засади діагностики і розвитку практичного інтелекту бакалаврів з транспортних технологій та систем; педагогічну модель діагностики рівнів розвитку практичного інтелекту майбутніх фахівців з транспортних технологій та систем і професійної дизайн-освіти. Обґрунтовано впровадження STEAM-освіти, що забезпечує розвиток креативності студентів з метою виявлення їх практичного інтелекту

«Наукові засади розвитку економічної освіти студентів технічних і технологічних університетів» (акад. І.М. Грищенко).

Опрацювання інформації та вивчення стану фінансування вищої освіти і науки в Україні у кризовому стані під час повномасштабного вторгнення Російської Федерації, а також досвіду розвинених країн дало змогу зробити висновок щодо практичної необхідності підвищення ролі закладів, зокрема вищої освіти, у залученні фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення реалізації їх соціально-економічних функцій. Найперспективнішими напрямками забезпечення достатнього рівня фінансових ресурсів у сучасних умовах визначено розвиток державно-приватного партнерства та залучення спонсорів, цільових освітніх та наукових інвестицій. Реформування системи вищої освіти на сучасному етапі в умовах військового стану супроводжується подоланням перешкод, спричинених матеріальними та інтелектуальними втратами держави. Зростає значення макроекономічної ефективності вищої освіти, оскільки в ринкових умовах вища освіта розглядається як «освітня послуга».

«Професійна підготовка майбутніх педагогів до здоров'язбережувальної діяльності» (чл.-кор. Ю.Д. Бойчук).

Уточнено зміст понять «здоров'язміцнювальні технології», «професійна підготовка фахівців зі здоров'я людини до застосування здоров'язміцнювальних технологій»; теоретично обґрунтовано та експериментально апробовано модель науково-методичної системи професійної підготовки педагогів до застосування здоров'язміцнювальних технологій; розроблено програму оцінювання рівня сформованості компетентностей у процесі професійної підготовки педагогів до застосування таких технологій.

«Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій і педагогів професійного навчання в ЗВО» (чл.-кор. В.П. Курок).

Обґрунтовано необхідність формування екологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій як вагомого складника їхньої професійної компетентності в умовах Нової української школи та сталого розвитку. Доведено, що для майбутніх учителів трудового навчання та технологій екологічну компетентність слід віднести до предметних, оскільки у своїй педагогічній діяльності згаданий учитель інтегрує знання із загальноосвітніх предметів та основ виробництва, вступає у взаємодію з технологічним середовищем.

Найвагоміші результати діяльності Відділення за звітний період

У професійній (професійно-технічній) і фаховій передвищій освіті: розроблено концептуальні засади консультування з молодіжного підприємництва в закладах професійної (професійно-технічної) освіти¹⁸³; методичні основи застосування цифрових технологій у підготовці майбутніх

¹⁸³Базиль Л. (2022). Концептуальні засади консультування з молодіжного підприємництва в закладах професійної (професійно-технічної) освіти. Інноваційна професійна освіта. Випуск 5(6): Модернізація освітніх програм: євроінтеграція, глобальні і національні виклики вітчизняної професійної освіти: матеріали науково-практичного семінару (31 жовтня 2022 р.), 27-31.

кваліфікованих робітників¹⁸⁴; оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти¹⁸⁵; методологічні підходи до здійснення моніторингових досліджень у професійній освіті¹⁸⁶; методи управління професійною (професійно-технічною) освітою в умовах державно-приватного партнерства¹⁸⁷; методичну систему оцінювання якості підготовки фахівців у коледжах¹⁸⁸; технології створення цифрового портфоліо здобувачів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти¹⁸⁹; консультування з молодіжного підприємництва¹⁹⁰; веб-платформи («Партнерський простір 015» Інституту професійної освіти НАПН України¹⁹¹; веб-портал з моніторингу освітньо-професійних досягнень здобувачів та кар'єрного зростання випускників професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти¹⁹²).

У 2022 р. вчені Інституту професійної освіти працювали також у робочих групах з розроблення та вдосконалення професійних стандартів на компетентнісній основі: «Майстер виробничого навчання», «Методист закладу професійної освіти», «Педагог професійного навчання»; «Перукар (перукар-модельєр)», «Манікюрник. Педикюрник», «Монтажник систем утеплення будівель», «Майстер з пошиття одягу». До Плану відновлення України увійшли два національні проекти, концепцію яких розроблено вченими Інституту професійної освіти НАПН України («Єдина система професійної освіти. Об'єднання професійно-технічної та фахової передвищої освіти» та «Ефективна мережа закладів професійної освіти для повоєнних потреб особистості, суспільства, економіки»).

У галузі освіти дорослих: доопрацьовано та внесено для розгляду до Верховної Ради України проект Закону України «Про освіту дорослих»; створено освітній хаб «IPOOD hab» Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України як сучасну освітню онлайн-платформу для професійного та особистісного розвитку різних категорій

¹⁸⁴ Гуржій А. М., Радкевич В. О., & Пригодій М. А. (2022). Методологічні засади цифровізації інформаційно-освітнього середовища закладу професійної освіти. *Нові технології навчання*, 96, 60-69.

¹⁸⁵ Гуржій, А. М., Радкевич В. О., & Пригодій М. А. (2022). Методологічні засади цифровізації інформаційно-освітнього середовища закладу професійної освіти. *Нові технології навчання*, 96, 60-69.

¹⁸⁶ Pryhodii M., Hurzhii A., Radkevych O. & Kononenko A. (2022). Regulatory framework, methodology and technologies of monitoring research in vocational education (implementation of European experience). *Professional Pedagogics*, 2 (25), 32-36. <https://jrnls.ivet.edu.ua/index.php/1>

¹⁸⁷ Чепуренко Я. О. (2022). Системний підхід до прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності та ризиків. *Системний аналіз в управлінні освітою*, 3, 92-104.

¹⁸⁸ Лузан П.Г., Каленський А.А., Пашенко Т.М., Мося І.А., & Ямковий О.Ю. (2022). Методичні основи оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти: методичний посібник. Житомир: Полісся, 38-54 . <http://lib.iitta.gov.ua/729577>

¹⁸⁹ Пригодій М. А., Гуржій А. М., Радкевич О. П., Кононенко А. Г. & Гуменний О. Д. (2022). *Технологія створення цифрового портфоліо здобувачів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти: методичні рекомендації*. Київ: ППО НАПН України. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733746>

¹⁹⁰ Bazyl L., Orlov V. (2022). *Innovative consulting technologies for youth entrepreneurship in the professional education system*. Modern technologies for solving actual society's problems: monographs. Edited by Oleksandr Nestorenko and Iryna Ostopolets. Publishing House of Katowice School of Technology, 2022. С. 64-74. URL: <https://cutt.ly/iNIW30S> ISBN 978-83-965554-4-1, DOI: 10.54264/M016

¹⁹¹ Партнерський простір 015. Головна. <https://015.org.ua/>

¹⁹² Web-портал з моніторингу освітньо-професійних досягнень здобувачів та кар'єрного зростання випускників професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти. <https://dgtl-portfolio.ivet.edu.ua/>

дорослого населення, налагодження ефективної взаємодії із здобувачами освіти, партнерами установи в умовах воєнного часу; створено Центр андрагогічної майстерності педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих відділу андрагогіки Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України.

У галузі педагогічної освіти: створено Об'єднання інституцій-партнерів «Педагогічна синергія»; проведено науково-практичні заходи, спрямовані на підтримку педагогічних працівників, налагодження педагогічної і наукової взаємодії під час війни та у повоєнний період; підготовлено аналітичні матеріали «Практична підготовка майбутніх педагогів у закладах вищої педагогічної освіти: українські реалії, зарубіжний досвід», у яких представлено результати моніторингового дослідження проблеми практичної підготовки педагога на бакалаврському, магістерському і докторському освітніх рівнях у закладах вищої педагогічної освіти; висвітлено особливості практичної підготовки вчителя у закладах вищої педагогічної освіти; схарактеризовано сучасний стан організації практик у закладах фахової передвищої і вищої педагогічної освіти на основі основних даних опитування викладачів, керівників практик; схарактеризовано проблеми запровадження педагогічної інтернатури в Україні.

IV.5. Відділення вищої освіти

Наприкінці 2022 р. у складі Відділення вищої освіти НАПН України (далі – Відділення) працювали 16 дійсних членів (академіків) та 15 членів-кореспондентів, у тому числі 3 доктори філософських наук, 6 докторів педагогічних наук, 8 докторів технічних наук, 3 доктори фізико-математичних наук, 3 доктори економічних наук, 2 доктори історичних наук, 1 доктор юридичних наук, 1 доктор філологічних наук, 1 доктор соціологічних наук, 1 доктор політичних наук, 1 доктор біологічних наук, 1 кандидат економічних наук. Усі члени Відділення мають вчене звання професора. До складу Відділення також входили 7 іноземних членів НАПН України, 10 почесних академіків та 2 почесні доктори НАПН України. До Відділення віднесено Інститут вищої освіти НАПН України та ДЗВО «Університет менеджменту освіти». У складі Відділення функціонували секція фізичного виховання і спорту та Центр інноваційного розвитку вищої освіти НАПН України.

У 2022 р. в Інституті вищої освіти НАПН України виконувалися 4 фундаментальні наукові дослідження, одне з яких завершено у звітному році. Три дослідження є перехідними.

В Університеті менеджменту освіти у 2022 р. виконувалося 8 прикладних наукових досліджень. Сім перехідних прикладних наукових досліджень здійснювалися без цільового державного фінансування у межах науково-педагогічної діяльності кафедр. Одне завершене прикладне наукове дослідження здійснювалося за державним фінансуванням.

Дійсними членами і членами-кореспондентами, які входять до складу Відділення, виконувалися 33 прикладні наукові дослідження, з яких 2 припинено з огляду на кончину виконавців.

Найістотнішими науковими результатами, здобутими в ході виконання **Інститутом вищої освіти НАПН України** досліджень за напрямом «Вища освіта», стали виявлені тенденції та встановлені закономірності, запропоновані концепції, сформульовані наукові принципи, розроблені моделі та висунуті гіпотези.

До основних наукових здобутків за темою **«Теоретичні основи і механізми розвитку науково-педагогічного потенціалу університетів України у контексті розширення інституційної автономії та в умовах воєнного стану»** віднесено встановлені закономірності:

– чим вища складність створюваного університетом освітнього продукту або послуги, тим більше він залежить від компетентності викладачів;

– урізноманітнення технологій та методів пошуку і добору науково-педагогічного персоналу підвищує якість надання послуг у сфері освіти та конкурентоспроможність університету;

– вплив на один зі структурних елементів інституційної системи професійного розвитку науково-педагогічних працівників зумовлює структурно-функціональну трансформацію усієї системи в цілому;

– чим більше оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників в університеті орієнтується на показники вітчизняних і світових університетських рейтингів, тим вищими стають його досягнення у формуванні інституційного науково-педагогічного потенціалу;

– інтеграція вищої освіти у світовий освітній і науковий простори забезпечує поширення ефективних зарубіжних систем оцінювання діяльності науково-педагогічного персоналу у вітчизняній практиці.

Виявлено наступні тенденції:

– в умовах глобальної пандемії та воєнного стану спостерігається розширення використання інноваційних технологій та інструментів викладання і навчання в університеті;

– інтенсифікація освітнього процесу та впровадження дистанційної форми навчання в університетах детермінує зміну існуючих та виникнення нових видів професійної діяльності викладачів університету;

– глобалізація та цифровізація розширюють можливості працевлаштування науково-педагогічних працівників у закладах вищої освіти різних країн;

– посилення інтеграції вищої освіти і науки в контексті сучасних викликів розвитку економіки та суспільства активізує потребу в комерціалізації університетами результатів наукових досліджень в секторах економіки і виробництва;

– зростає інституційна роль процедури рейтингового оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників як індикатора їх професійної спроможності та якості кадрового потенціалу університету загалом;

– поєднання у професійному розвитку науково-педагогічних працівників освітнього, наукового та інноваційного напрямів та урахування потенційних можливостей науково-педагогічних працівників щодо їх реалізації в індивідуальних траєкторіях професійного вдосконалення.

Розроблено модель технології гедгантіну (<https://doi.org/10.28925/2312-5829.2022.25>) з пошуку і добору кандидатів на управлінські посади закладу вищої освіти, охарактеризовано особливості застосування інтернет-технологій добору претендентів на посади науково-педагогічних працівників: електронний рекрутинг (Web 2.0), соціальні мережі (Web 3.0), використання штучного інтелекту (Web 4.0) та ін., адаптація яких до використання у сфері вищої освіти може сприяти підвищенню конкурентоздатності університету (<https://cutt.ly/T9Wzfe3>).

За темою «Політика та механізми забезпечення ефективності освітньої діяльності в університетах України в контексті євроінтеграції та в умовах воєнного стану і післявоєнного відновлення країни»: вперше обґрунтовано поняття «публічно-громадське управління університетом у контексті забезпечення ефективності освітньої діяльності» як процес управління співпрацею різних суб'єктів (державного і приватного секторів, інститутів громадянського суспільства) на основі поєднання демократичних процедур самоуправління та співуправління, що зумовлює підвищення ефективності та результативності діяльності університетів, створення їх порівняльних переваг шляхом раціонального розподілення обов'язків та доповнення ресурсного забезпечення партнерів, підвищення рівня управлінської та економічної спроможності та життєздатності, адаптації до змінних умов середовища, забезпечення сталого продукування та поширення інновацій, створення інноваційної екосистеми (<https://cutt.ly/U9WzPkT>). Виявлено тенденцію інтенсифікації процесу інституціоналізації та імплементації новітніх форм публічно-громадського управління університетами (професійних дорадчих комітетів зі спеціальності, комітетів з підтримки забезпечення якості, центрів педагогічної та управлінської досконалості, ресурсних центрів, багатодомених кластерних мереж, стартап-центрів, асоціацій випускників університетів, наглядових рад університетів). Висунуто гіпотезу про те, що в умовах дії воєнного стану та післявоєнного відновлення України, а також отримання Україною статусу кандидата на вступ до ЄС, розширяться можливості здобуття громадянами України вищої освіти в закладах вищої освіти країн Європейського Союзу, що об'єктивно зумовить подальше істотне зменшення кількості здобувачів вищої освіти у вітчизняних університетах і, як наслідок, зниження показників економічної ефективності діяльності закладів вищої освіти України.

За темою «Підвищення дослідницької спроможності університетів України в умовах війни та повоєнного відновлення у контексті імплементації концепції «Відкрита наука» встановлено такі закономірності:

– стійкий розвиток суспільства впливає як на національні моделі освіти і науки, так і на зміну глобальної освітньо-наукової парадигми;

- розвиток відкритої науки сприяє прозорості результатів досліджень та ефективності науки;
- відкритий доступ несе значні ризики, пов'язані з конфіденційністю, інтелектуальною власністю, національною безпекою;
- дихотомія (обсяг-складність) знань зумовлює два базових виміри творення простору відкритої науки, пов'язаних з нагромадженням й ускладненням знань;
- завдяки синергії освітньо-дослідницької діяльності в університетах вони є природними центрами відкритої науки (безперешкодне продукування і поширення знань);
- загальна модель розвитку університетів-лідерів закономірно передбачає етапи ендогенної концентрації і екзогенної комунікації;
- застосування інструментарію відкритого доступу та відкритої науки відбувається на основі державно-приватного партнерства, зокрема – державних стратегій та громадських ініціатив;
- наукові дослідження зумовлюють прискорений розвиток технологій, що спричиняє необхідність оцінити науково-дослідницький внесок вчених, наукових установ та університетів у розвиток певної галузі досліджень.

Обґрунтовано принципи:

- розвитку інституційних і національних дослідницьких інфраструктур для відкритої науки, їх інтеграції у європейську та глобальні екосистеми дослідницьких е-інфраструктур;
- безпосереднього зв'язку цінностей відкритої науки з цінностями суспільства;
- відповідальності дослідницької діяльності як засадничого принципу розвитку відкритої науки (<https://cutt.ly/F9Wz1AW>).

Виявлено тенденції:

- впровадження політики щодо відкритої науки як одного з пріоритетів діяльності провідних європейських університетів;
- формування й функціонування сучасної науково-технічної політики та інституційної системи дослідницької діяльності закладів вищої освіти відбувається під впливом реформ, пов'язаних із запровадженням відкритої науки;
- інституційної трансформації бачення системи дослідницької діяльності на основі активізації застосування екосистемної концепції науки та інновацій;
- зростання запиту та обґрунтування відповідальних досліджень та інновацій (responsible research and innovation, RRI);
- пошуку підходів та імплементація стандартів RRI в інституційні практики європейських дослідницьких установ та університетів;
- монополізації ринку наукових журналів відбувається одночасно з запровадженням публічних та громадських ініціатив відкритого доступу до проведення та оформлення результатів наукових досліджень шляхом розширення інструментарію бізнес-моделей.

За темою «Політика та механізми реалізації соціальної відповідальності університетів України в умовах війни та під час повоєнного відновлення країни» запропоновано концепцію університету часів війни та повоєнного відновлення як генератора нових знань, інноваційних рішень для розв'язання проблем, спричинених війною, рушія (драйвера) суспільних змін, медіатора між різними партнерами та спільнотами, залученими до проєктів з відновлення, реформування, зцілення.

Встановлено закономірності:

– реалізація соціальної відповідальності є можливою із залученням багатьох суспільних акторів, які діють на певній території: ЗВО, бізнесу, громади, органів самоврядування, органів місцевої влади, громадських організацій;

– повоєнне відновлення та модернізація українського сектору вищої освіти відбуватиметься за міжнародної фінансової підтримки, що надаватиметься у вигляді програм і грантів;

– успішна реалізація українськими закладами вищої освіти проєктів міжнародної допомоги передбачатиме засвоєння та застосування принципів Паризької декларації щодо підвищення ефективності зовнішньої допомоги;

– під час повоєнного відновлення українські ЗВО розвиватимуться та змінюватимуться одночасно і разом із суспільством, громадою, у співпраці із багатьма вітчизняними і міжнародними партнерами на основі Принципів Лугано, інших положень і принципів, що регулюють взаємодію різних акторів;

– підвищення обізнаності серед стейкхолдерів щодо важливості практик соціальної відповідальності університетів, які виходять за рамки волонтерської діяльності, сприяє прогресу у сфері стійкого розвитку та соціальної відповідальності;

– цілі сталого розвитку є спільним знаменником для розвитку соціальної відповідальності університетів у різних країнах світу;

– розвиток соціальної відповідальності університетів укорінюється, розвивається і зростає у закладах вищої освіти за умови розроблення та практичної участі в реалізації освітньої політики і базується на цілях сталого розвитку.

Запропоновано концепцію університету часів війни та повоєнного відновлення як генератора нових знань, інноваційних рішень для розв'язання проблем, спричинених війною, рушія (драйвера) суспільних змін, медіатора між різними партнерами та спільнотами, залученими до проєктів з відновлення, реформування, зцілення (<https://cutt.ly/79GS4p7>).

Виявлено тенденції:

– подальшого розширення взаємодії закладів вищої освіти та інших суспільних акторів, насамперед громадських організацій щодо подальшої реалізації заходів із соціальної відповідальності;

– зростання консолідації українського народу заради захисту своєї свободи, державної незалежності, ідентичності;

- зростання довіри українського суспільства до держави, першочергово до таких її інститутів, як Президент України та Збройні Сили України;
- прискореного формування української політичної нації як реального суб'єкта сучасного глобального цивілізаційного процесу;
- різкого зростання громадянської активності в українському суспільстві, зокрема волонтерства як одного із проявів соціальної відповідальності;
- актуалізації базових цивілізаційних цінностей в українському суспільстві;
- прискореного формування громадянського суспільства як дієвого чинника підвищення соціальної відповідальності в Україні;
- суттєвого збільшення академічної мобільності студентів та викладачів вітчизняних університетів та інших закладів вищої освіти;
- посилення міграції українських студентів до країн Європи та Північної Америки, в суспільствах яких сформовано підвищений попит на соціальну відповідальність;
- різкого погіршення умов забезпечення якісної вищої освіти через тотальну руйнацію цивільної та освітньої інфраструктури, вимушене переселення, проблеми з енергопостачанням, безперебійністю Інтернету тощо.

Зазначені дослідження спрямовано на ідентифікацію, обґрунтування та практичну реалізацію напрямів інноваційного розвитку вітчизняної системи вищої освіти, а також на теоретичне, методологічне і методичне забезпечення функціонування вищої освіти у контексті її входження до Європейського простору вищої освіти та Європейського дослідницького простору в умовах дії воєнного стану і післявоєнного відновлення країни.

У 2022 р. в **Університеті менеджменту освіти** наукові дослідження виконувалися за «Пріоритетними напрямками (тематикою) наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок НАПН України на 2022-2026 рр.».

- Цифровізація освіти.
- Професійна (професійно-технічна) і фахова передвища освіта.
- Вища освіта.
- Освіта дорослих. Післядипломна освіта.
- Управління та економіка освіти.
- Психологія розвитку особистості.

За підсумками виконання наукового дослідження з державним фінансуванням за темою **«Цифрова хмаро-орієнтована система управління навчанням магістрів і PhD у галузях педагогіки, соціальних та поведінкових наук»**:

1. Уточнено поняття «система управління навчальним контентом» та «система управління навчанням»; критерії та показники відбору хмаро орієнтованих систем підтримки навчання для закладів освіти; зміст підвищення кваліфікації наукових, науково-педагогічних працівників щодо використання сервісів Google Workspace Education для організації дистанційного та змішаного навчання; специфіку застосування технологій підготовки здобувачів

PhD у галузях освіти/педагогіки, соціальних та поведінкових наук в умовах віддаленої взаємодії за допомогою платформи Google Classroom.

2. Уперше розроблено та описано методику розгортання, адміністрування та використання єдиної цифрової хмаро орієнтованої системи управління навчанням магістрів і PhD у галузях освіти/педагогіки, соціальних та поведінкових наук.

3. Розроблено 6 електронних освітніх ресурсів на корпоративній платформі Google Classroom ДЗВО «Університет менеджменту освіти» для наукових, науково-педагогічних працівників та магістрів і докторів філософії у галузях знань «Освіта/педагогіка, соціальні та поведінкові науки», 4 навчальні програми та методичні рекомендації з розгортання та використання єдиної цифрової хмаро орієнтованої системи управління навчанням магістрів і докторів філософії у галузях знань “Освіта/педагогіка, соціальні та поведінкові науки” (<https://cutt.ly/Z9GDzPB>).

Особлива значущість дослідження полягає в тому, що його результати впроваджено в педагогічну практику наукових установ НАПН України, що здійснюють підготовку магістрів і докторів філософії у галузях знань «Освіта/педагогіка, соціальні та поведінкові науки».

За темою «Трансформація професійного розвитку педагогічних і науково-педагогічних працівників в умовах відкритого університету післядипломної освіти»

– вперше охарактеризовано ймовірні сценарії розвитку освіти дорослих в Україні до 2030 р. на засадах методології компаративних досліджень;

– здійснено системний аналіз і класифікацію креолізованих навчальних текстів, науково обґрунтовано матрицю відбору, створення і модифікації креолізованих навчальних текстів у контексті цифрової дидактики;

– розроблено логістичну модель управління розвитком закладу професійної (професійно-технічної) освіти; дворівневу модель моніторингу якості професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників; модель управління інноваційною діяльністю закладу професійної (професійно-технічної) освіти; теоретичну модель психологічного благополуччя педагогічних і науково-педагогічних працівників в умовах відкритої освіти; адаптивну модель професійного розвитку керівних кадрів освіти, педагогічних і науково-педагогічних працівників в умовах відкритого університету післядипломної освіти та визначено її структурні компоненти (<https://cutt.ly/19GDQNo>);

– запропоновано концепцію і технологію діяльності освітнього/наукового технопарку для підтримки розвитку інновацій в освіті та забезпечення умов для розвитку у наукових, педагогічних, науково-педагогічних працівників і керівників освіти, експертизи і науково-методичного супроводу інновацій; управління професійним розвитком педагогічних (науково-педагогічних) працівників в умовах відкритої освіти та технології мотивації викладачів коледжів до фахового самовдосконалення у відкритому освітньому середовищі.

– впровадження результатів наукового дослідження з урахуванням викликів, що стоять перед освітою, зумовило створення цифрового двійника Центрального інституту післядипломної освіти – Українського відкритого університету післядипломної освіти – з метою забезпечення освітнього процесу у форматі дистанційного навчання, управління, наукової і методичної роботи в режимі віддаленого доступу, розроблення концепції, технології і науково-методичного супроводу освітнього технопарку, обґрунтування прогнозу щодо можливостей його використання в закладах вищої та післядипломної освіти України, а також реалізацію проєкту міжрегіональної співпраці «Нелінійні світорозуміння освіти дорослих» як технологію управління професійним розвитком педагогічних працівників в умовах відкритої освіти.

За темою «Трансформація публічного управління розвитком соціального, економічного, політичного та людського потенціалів суспільства і держави», виконуваної у Центральному інституті післядипломної освіти:

– розроблено структурну схему процесуальної організації сталих фінансових відносин у господарському просторі, побудовану на системній взаємодії органів публічної влади, сталих фінансових установ та стейкхолдерів-учасників господарського процесу, в якій у блоці забезпечення рентабельності виробництв ключові ролі відіграють процеси відповідального інвестування, кластеризація;

– розроблено стратегічну схему сталого фінансування критичної інфраструктури за рахунок бюджетних коштів, міжнародної допомоги, репарацій, кредитів, лізингу, ленд-лізу, грантів тощо, яка забезпечує ранжування за пріоритетністю проєктів відновлення критичної інфраструктури на основі конкурсного підходу і за якої основним форматом організації такого фінансування в середньо- і довгостроковому періодах є проєктний, а джерелом – кошти зовнішньої урядової та неурядової міжнародної допомоги і внутрішні бюджетні надходження;

– окреслено можливі основні напрями національної політики щодо розвитку сталого фінансування на період до 2025 року, якими передбачається: імплементація екологічних, соціальних та управлінських (ESG) критеріїв у систему управління фінансових установ; у частині пропозицій щодо створення за європейським зразком національної платформи сталих фінансів для напрацювання правил сталої фінансової поведінки і формування більш деталізованої за напрямками розвитку сталих фінансових відносин Дорожньої карти розвитку системи сталих фінансів в Україні.

За темою «Професійна мобільність учасників освітнього процесу в умовах реформування вищої освіти»

– визначено зміст понять «професійна мобільність учасників освітнього процесу», «готовність до професійної мобільності учасників освітнього процесу»;

– визначено й охарактеризовано структурні компоненти готовності до професійної мобільності (ціннісно-мотиваційний, когнітивний, емоційно-вольовий, поведінково-діяльнісний, рефлексивний) учасників освітнього

процесу в умовах реформування вищої освіти; критерії (аксіологічний, гносеологічний, практичний, суб'єктний), рівні (високий, середній, низький) сформованості готовності до професійної мобільності учасників освітнього процесу в умовах реформування вищої освіти;

– розроблено діагностичний інструментарій із проблеми формування професійної мобільності учасників освітнього процесу.

За темою «Проектне управління розвитком соціально-економічних та інформаційних систем в умовах діджиталізації»

– визначено концептуальні підходи щодо впровадження інноваційної стратегії вдосконалення управління під впливом Промисловості 4.0 (Industry 4.0), спрямованої на новий рівень організації та контролю над ланцюгом процесів життєвого циклу створення товарів, орієнтованих на задоволення індивідуальних потреб споживачів; систематизовано методичні підходи до процесу проектного управління розвитком соціально-економічних та інформаційних систем в умовах діджиталізації; уточнено поняття «проектне управління», «інформаційні системи», «діджиталізація», «проектна діджиталізація»;

– окреслено ризики діджиталізації в управлінні проектами, зокрема в соціально-економічному секторі;

– обґрунтовано використання інформаційних систем за умови реалізації інформаційно-технічних процесів в управлінні на підприємстві (місією даного продукту є скорочення time to market (час виходу на ринок) конкретного продукту й забезпечення його безперервного функціонування, тобто надання допомоги підприємствам/організаціям/установам у швидкому створенні та оновленні програмних продуктів і послуг); основні виміри сталості (соціальний, економічний та екологічний), що реалізуються в концепціях та проектах місцевого розвитку; пріоритетність талантів як ключового ресурсу реалізації успішних проектів, що розглядається як засіб збільшення участі жінок на всіх рівнях управління проектами, програмами та портфелем проекту; перспективні шляхи розвитку взаємодії органів місцевого самоврядування та територіальних громад в Україні; необхідність вибору мультипроектного управління, зокрема щодо підвищення ефективності використання ресурсів (<https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.5.69>).

За темами «Тренди, ризики та детермінанти соціально-економічного розвитку організації в умовах цифрової трансформації», «Психологічний образ майбутнього сучасних українців», «Трендвотчінг ринку праці в системі підготовки і підвищення кваліфікації фахівців в умовах повоєнного відновлення України»

– вперше розроблено моделі: формування людського потенціалу підприємства та інноваційної активності підприємств (<https://doi.org/10.18371/fcaptr.v6i41.251399>), з'ясовано вплив об'єктивних процесів глобалізації на визначення компетентностей керівника (менеджера) багатонаціональної компанії (<https://doi.org/10.15587/1729-4061.2021.249165>);

– розроблено типологію освітніх траєкторій педагогічних працівників, яка включає дефіцитарний, хаотичний, обтяжливий, тактичний, рутинний та профіцитарний типи оцінки та ставлення до власної освітньої траєкторії; типологію реалізації педагогічними працівниками особистісного потенціалу, що представлена мінімальним, максимальним та п'ятьма помірними типами (з різною конфігурацією потенціалів самовизначення, збереження та реалізації);

– розроблено хмарний сервіс Microsoft Teams платформи Office 365 (понад 4600 зареєстрованих, центром адміністрування Microsoft 365 призначено 500000 безкоштовних ліцензій для викладачів та 1000000 для здобувачів освіти), Консалтинговий центр «Новітні виробничі технології» (<https://cutt.ly/h9GDOhd>).

Наукові дослідження членів Відділення проводилися за «Пріоритетними напрямками (тематикою) наукових досліджень НАПН України на 2022-2026 рр.».

- Філософія освіти. Методологія, теорія, історія освіти і педагогіки.
- Якість освіти. Інформаційне освітнє середовище.
- Педагогіка і психологія освітнього процесу.
- Професійна (професійно-технічна) освіта. Фахова передвища освіта.
- Вища освіта.
- Освіта дорослих. Післядипломна освіта.
- Освіта дітей з особливими освітніми потребами. Інклюзивна освіта.
- Управління та економіка освіти.

Найважливішими здобутками членів Відділення за пріоритетними напрямками досліджень стали низка виявлених закономірностей.

1. Дихотомія (обсяг-складність) знань зумовлює два базових виміри творення простору відкритої науки, пов'язані із нагромадженням й ускладненням знань.

2. Завдяки синергії освітньо-дослідницької діяльності університети стали природними центрами відкритої науки (безперешкодне і продукування, і поширення знань).

3. Загальна модель розвитку університетів-лідерів закономірно передбачає етапи ендогенної концентрації і екзогенної комунікації (<https://doi.org/10.31874/2520-6702-2022-13-5-25>).

Узагальнено:

1. Кращий досвід досягнення університетами світового класу, який дає підстави для обґрунтування загальної (рамкової) концентраційно-комунікаційної моделі, що передбачає етапи ендогенної концентрації й екзогенної комунікації, та відповідної стратегії-2 розвитку університетів-лідерів (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4122>).

2. Досвід закладів вищої освіти України з упровадження парадигми вдосконалення викладання у вищій освіті (профіль університету, університетська рамка досконалості, профіль викладача, профіль освітньої програми із професійного розвитку викладачів тощо).

3. Посилення у вітчизняних університетах інтеграції освітньої і дослідницької діяльності у контексті відкритої науки з урахуванням особливостей як університетської освіти (реалізація її на вищих рівнях складності), так і університетських досліджень (здійснення викладацької діяльності на засадах науково-педагогічного дуалізму), на основі яких сформульовано рекомендації щодо:

- створення рейтингових, класифікаційних та асоціаційних механізмів ідентифікації провідних університетів, а саме: національного рейтингу, національної класифікації ЗВО, а також лідерської Асоціації українських університетів;

- активізації реформування університетської мережі як контексту розвитку університетів світового класу на базі флагманських ЗВО;

- формування державної цільової програми створення університетів світового класу, здатних функціонувати на найвищих рівнях складності освітньої і дослідницької діяльності;

- доцільного використання загальної (рамкової) моделі розвитку університетів-лідерів та застосування стратегії-2 (стратегії досягнення вищої освіти максимальної досконалості) для створення університетів світового класу.

Розроблено та реалізовано:

1. Соціологічний дослідницький проєкт «Якість освіти очима студентів», який охопив 2759 студентів 39 університетів різних регіонів України. На основі системного аналізу результатів соціологічного дослідження визначено не лише сильні сторони освітнього процесу, а й істотні «больові» точки в роботі закладів вищої освіти. Розроблено заходи, пов'язані з продукуванням практичних навичок і вмінь в освітньому процесі, рівнем залученості студентів до наукової роботи, академічною мобільністю, критеріями оцінювання знань, проблемами працевлаштування та протидією тенденціям міграції інтелектуального капіталу України (<https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-11-5>).

2. Проєкт GROMM студентів Вінницького національного технічного університету під керівництвом чл.-кор. НАПН України, докт. тех. н. Р.Н. Кветного стартап школи Вінницького відділення Інноваційної екосистеми «Sikorsky Challenge Ukraine», в якому запропонована робот-рукавичка для відновлення м'язів поранених воїнів та людей, яким потрібна реабілітація м'язів, і який став переможцем у номінації «Краща ідея стартапу» в секції «Біомедична інженерія і здоров'я людини» XI Фестивалю інноваційних проєктів «Sikorsky Challenge 2022: Інноваційна трансформація України».

3. Програми навчальних дисциплін для університетів: «функціональний аналіз», адаптованої до ІТ-спеціальностей, природничих дисциплін, статистичного моделювання, літературний стандарт загальнонаціонального слововживання та ін.

Виявлено:

1. Два базові виміри творення простору відкритої науки та інтеграції в нього університетів згідно з безперешкодним продукуванням і поширенням

знань. Перший вимір пов'язаний з обсягом знань у сенсі кумулятивної інформаційної кількості, який підлягає опрацюванню і актуалізує їх цифровізацію, що сприяє повному, швидкому і точному розповсюдженню знань. Другий вимір зумовлений складністю знань у сенсі конкурентної інноваційної якості, що імперативно потребує спроможності суб'єкта простору відкритої науки оперувати знаннями усього спектру складності. Якщо перший вимір успішно забезпечується технологічно (зокрема на рівні користувача), то другий вимагає відповідних компетентностей і кваліфікацій суб'єкта (інституційного або індивідуального). Це пов'язано з феноменом порогу доступності складних знань (або бар'єру некомпетентності), що означає фактичну закритість формально відкритої науки для дослідницьки відсталих наукових і науково-педагогічних працівників та їх колективів.

2. Завдяки іманентній синергії освітньо-дослідницької діяльності університети природними центрами генерації і підтримки відкритої науки за принципом «2 в 1» (безперешкодне продукування і поширення знань в одному місці водночас). Однак, через освітньо-дослідницьку слабкість частина університетів, покликаних слугувати осередками простору вищої освіти, не зможуть повною мірою здійснити цю функцію.

3. Застосування вироблених і перевірених світовою практикою інструментів (насамперед рейтингових, класифікаційних, асоціаційних) оцінювання і вдосконалення якості університетської діяльності для країн як з усталеною лідерською університетською мережею (зокрема, США), так і країн з швидко прогресуючою університетською сферою (Франція, Китай, Австралія) дає змогу ідентифікувати кращий міжнародний і національний досвід пріоритетного розвитку і потужну інтеграцію в університетах складної освітньої і дослідницької діяльності в контексті відкритої науки (<https://doi.org/10.31874/2520-6702-2022-13-5-25>)

З'ясовано:

1. Серед основних викликів, перед якими опинилося українське суспільство, зокрема освіта і наука, доцільно виокремити, насамперед, розв'язану Російською Федерацією війну проти українського народу, а також чинники глобалізації та інформаційної революції. Внаслідок цього вітчизняні вчені зіткнулися із значним недофінансуванням, з відсутністю технічних можливостей досліджень у зв'язку із знищенням ворогом експериментальної, виробничої, енергетичної інфраструктури країни тощо. Перед українськими освітянами щоразу постає гостре питання забезпечення якісного освітнього процесу і мінімізації загроз здоров'ю та життю здобувачів освіти в умовах постійних ворожих обстрілів.

2. Акцентовано, що в глобальному масштабі на порядок денний поставлено суверенне право кожної країни самостійно вибудовувати свою внутрішню та зовнішню політику, вирішувати, з ким укладати союзи й партнерські відносини, визначати своє майбутнє. Нав'язуване Росією поняття «сфер впливу» має відійти в минуле разом з імперською спадщиною.

Збройна російська агресія надзвичайно гальмує науково-технічний розвиток країни, але водночас спричинила безпрецедентне для новітньої історії України національне єднання та актуалізувала процес подолання запозичень з російської мови і утвердження пріоритету українського мовного типу. Спостерігається поширення української мови як державної в практиці спілкування громадян України, яке набуло нових масштабів. До того ж, спростовано антинаукові твердження щодо спільності походження східнослов'янських мов, існування спільної з росіянами давньоруської мови (<https://cutt.ly/t9GDJvc>).

Доведено:

1. На основі критичного аналізу намагань Російської Федерації шляхом не лише масштабної фальсифікації історії, але й засобами сингулярних злочинів у ході розв'язаної військової агресії, стерти непохитність історичної пам'яті українського народу, розчинити українську культуру в надуманій теорії євразійства, яка обґрунтовує нездоланну прірву між Україною і Європою, її нормами і цінностями, доведено, що вони не витримують жодної критики й суперечать здоровому глузду щонайменше на прикладі розвитку української філософсько-педагогічної думки кінця XIX – початку XX століття. Доведено, що вона, попри те, що об'єктивно межувала з російською і активно вписувалася в загальноєвропейський філософсько-педагогічний простір, мала низку самобутніх національних рис і забарвлень. На цій основі розкрито систему національних парадигматальних зрушень філософсько-педагогічної думки цього періоду та визначено найважливіші освітні константи, що мають евристичне значення для сучасної вітчизняної педагогічної науки.

2. На основі даних соціологічних досліджень здійснено аналіз однієї з глобальних проблем сучасності – кризи духовності. Показано, що духовність сучасної молоді людини серед інших життєвих цінностей (сім'я, кар'єра, гроші, здоров'я, любов, дозвілля) в контексті «колеса життєвого балансу» посідає малопомітне місце. Розкрито можливі наслідки духовного спустошення і шляхи його попередження на основі ідей «нового гуманізму» (<https://10.15804/tner.2022.68.2.04>).

Встановлено:

1. Основні формати присутності студентів як представників цифрового покоління в соціальних медіа та у просторі візуальної культури, а також змістовні особливості різних комунікативних просторів, у яких перебувають і діють українські студенти. Обґрунтовано необхідність організації інноваційної комунікативної діяльності закладів вищої освіти для ефективного запровадження технологій онлайн навчання і цифровізації університетського життя та розроблено першу в Україні магістерську освітньо-професійну програму «Цифровий соціум», запроваджену на соціологічному факультеті Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

2. Чинна система розподілу державного замовлення на підготовку фахівців з вищою освітою має суттєві недоліки, які зумовлюють неефективне використання коштів загального фонду бюджету. Для її вдосконалення

потрібно ввести ретроспективний аналіз результатів набору й підготовки за кожною спеціальністю або освітньою програмою кожного закладу вищої освіти – претендента на надання бюджетних місць у наступному році. Якщо у разі набору упродовж двох-трьох попередніх років на якусь спеціальність або освітню програму менше 10 здобувачів (сумарно бюджетників та контрактників), певний заклад вищої освіти потрібно викреслити зі списку претендентів на отримання державного фінансування із загального фонду за цією конкретною спеціальністю або освітньою програмою. У результаті вступники не будуть включати цей заклад до пріоритетів на отримання бюджетного місця за цією конкретною спеціальністю, і таким чином, він не отримає державне замовлення. Через два-три роки у процесі реалізації такого підходу підготовку бакалаврів за певною спеціальністю буде зосереджено в декількох закладах, які реально мають змогу якісно готувати фахівців. Таким чином, без будь-якого адміністративного тиску буде відбуватися процес певної спеціалізації закладів вищої освіти. Більше того, ті заклади, які не зможуть у такий спосіб отримувати фінансування із загального фонду бюджету та не матимуть відповідної популярності для формування спеціального фонду, будуть змушені вийти з ринку освітніх послуг. Отже, буде розв'язано дві проблеми: по-перше, значно підвищено ефективність використання коштів загального фонду бюджету шляхом раціонального розподілу місць державного замовлення; по-друге, розпочнеться процес оптимізації мережі закладів вищої освіти України шляхом виведення з ринку освітніх послуг тих, які не в змозі якісно підготувати фахівців із вищою освітою (<https://doi.org/10.33423/jhetp.v22i18.5705>). Водночас слід зазначити, що потреба реформування фінансування вищої освіти зумовлена ще й тим, що, попри високий відносний рівень фінансування, абсолютний обсяг витрат на одного студента в Україні досить незначний. Тому основне питання сьогодення – перерозподіл невеликих бюджетних ресурсів задля підвищення результативності їх використання.

3. Заклади вищої освіти докладають максимум зусиль, щоб потенційний споживач зробив вибір саме на користь їхніх освітніх послуг. Водночас дисбаланс попиту і пропозиції на ринку праці спровокувало переорієнтацію споживчого вибору на економічні інтереси, реалізація яких відбувається завдяки працевлаштуванню, тобто задоволенню потреб роботодавців. З'ясовано, що, незалежно від освітнього рівня (фаховий молодший бакалавр, молодший бакалавр, бакалавр, магістр), кожен заклад вищої освіти має унікальну пропозицію освітніх послуг як щодо номенклатури, так і щодо обсягу. Самобутність пропозиції позначається на попиті, який навіть на однакові освітні послуги у різних закладах відрізняється за обсягом, що вказує на диференціацію споживацьких переваг. У деяких закладах обсяг первинного попиту перевищує обсяг вторинного, а в інших – навпаки. Наявність спільних ознак у діяльності різних закладів визначається загальною ситуацією на ринку освітніх послуг.

V. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Загальна характеристика. У 2022 р. вчені наукових установ НАПН України у ході 58 експериментів різних рівнів здійснювали експериментальну діяльність у 1721 закладі, серед яких 693 затверджено МОН України. Під науковим керівництвом учених НАПН України проведено 19 всеукраїнських експериментів. Їх метою є вдосконалення змісту повної загальної середньої освіти у межах реалізації реформи «Нова українська школа»; дидактичне та психолого-педагогічне забезпечення позашкільної, спеціалізованої, професійної (професійно-технічної) освіти та освіти дорослих в Україні; підвищення рівня медіакомпетентності педагогів і студентів педагогічного та психологічного профілів; вдосконалення технологій підготовки учасників освітнього процесу до дій у надзвичайних ситуаціях, в умовах війни і повоєнного відновлення.

Характеристика за науковими напрямками. За напрямом *«Повна загальна середня освіта. Спеціалізована освіта»* в Інституті педагогіки НАПН України проводилося сім всеукраїнських експериментів, які охоплювали всі рівні освіти. Дослідження спрямовані на розроблення навчально-методичного забезпечення впровадження державних стандартів початкової і базової середньої освіти, допрофільної підготовки і профільного навчання, реалізації системи розвивального навчання в закладах базової і профільної середньої освіти.

За результатами всеукраїнського експерименту *«Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення початкової освіти в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової освіти»* (керівник – акад. Н.М. Бібік) розроблено навчально-методичне забезпечення навчання предметів початкової школи в умовах реалізації нового державного стандарту. Результати експерименту мають практично орієнтований характер і забезпечують реалізацію освітнього процесу в початковій школі відповідно до нових концептуальних засад її функціонування.

У ході започаткованого інноваційного освітнього проєкту всеукраїнського рівня за темою *«Я – дослідник 2.0 (дидактична система природничо-математичної початкової освіти)»* (<https://ja-doslidnik.com/>) (керівники – канд. пед. наук Д.В. Васильєва, О.В. Коршунова) розроблено критерії та інструментарій оцінювання можливостей реалізації освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти через предметне та інтегроване навчання. Здійснено контрольний зріз з виявлення стану навчання предмета *«Математика»* та інтегрованого курсу *«Я досліджую світ»* за традиційним та інноваційним навчально-методичним забезпеченням.

За результатами першого етапу всеукраїнського експерименту *«Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти»* (керівник – акад. О.М. Топузов) апробується розроблене методичне забезпечення навчання (календарно-тематичне планування, методичні рекомендації з викладання предметів/інтегрованих

курсів, оцінювання результатів навчання за новими підходами тощо). Здійснюється системна робота з формування готовності вчителів до реалізації нового змісту освіти в 5-6 класах через курси підвищення кваліфікації (<https://bit.ly/3IC54ht>).

У ході всеукраїнського експерименту «Дидактико-методичне і навчальне забезпечення реалізації концептуальних засад реформування базової середньої освіти» (керівник – канд. пед. наук Л.О. Попова) створено методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу, оцінювання результатів навчальної діяльності, організації проєктної діяльності учнів 5-6 класів закладів загальної середньої освіти. Розроблено освітню програму «Ліга крилатих». Програма пройшла перший етап експертизи (<https://ligakrylatykh.com/>).

На формувальному етапі всеукраїнського експерименту «Допрофільна підготовка і профільне навчання в освітній системі «гімназія – ліцей» (керівник – канд. пед. наук Д.О. Пузіков) розроблено та обґрунтовано концепцію допрофільної підготовки і профільного навчання учнів у цій освітній системі, визначено організаційно-методичні умови допрофільної підготовки і профільного навчання учнів в освітній системі «гімназія-ліцей» (теоретико-методичні, організаційно-управлінські, кадрові, освітні, ресурсні, інформаційні, соціокультурні), розроблено й обґрунтовано модель допрофільної підготовки і профільного навчання учнів у системі «гімназія-ліцей» (<https://bit.ly/3IedBPn>).

За результатами експерименту «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення інтегрованого курсу «Природничі науки» для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти» (керівники – акад. В.Р. Ільченко, д-р пед. наук Т.М. Засєкіна) встановлено, що використання принципу інтегративного навчання дає змогу учням, які не пов'язують свою подальшу професійну діяльність з наукоємними спеціальностями, сформувати цілісний природничо-науковий світогляд, розвинути розуміння причинно-наслідкових зв'язків у природних процесах та їх вплив на суспільство, сприяє здатності приймати відповідальні рішення щодо власного життя, адаптуватися до динамічного сьогодення та майбутнього. Доведено, що реалізація інтегративного підходу в шкільній природничій освіті може реалізуватись двома шляхами: через впровадження інтегрованих курсів «Природничі науки» для 10-11 класів суспільно-гуманітарного, мистецького, спортивного напрямів профільної освіти і як провідний принцип побудови змісту окремих природничих предметів задля забезпечення цілісності, узгодженості й взаємодоповнення. З'ясовано, що розроблення навчально-методичного забезпечення курсів «Природничі науки» має здійснюватися із залученням широкого кола науковців, викладачів (зокрема викладачів закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку вчителів (<https://bit.ly/3IDeKBG>)).

У ході всеукраїнського експерименту «Розвиток громадянської компетентності учнів» (керівник – чл.-кор. О.І. Пометун) проведено діагностику рівня сформованості громадянської компетентності учнів, розроблено систему впровадження новітніх інформаційних, інтерактивних

педагогічних технологій формування й розвитку громадянської компетентності, створено науково-методичний центр та інформаційний простір розвитку громадянської компетентності учнів, проведено постійно діючий семінар.

За напрямом **«Освіта дітей з особливими освітніми потребами. Інклюзивна освіта»** виконувалося сім експериментів в Інституті спеціальної педагогіки та психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України та один експеримент в Українському науково-методичному центрі практичної психології і соціальної роботи. Експериментами охоплено різні рівні освіти. Дослідження спрямовано на розроблення наукової та освітньої політики у сфері освіти осіб з особливими освітніми потребами.

У ході експерименту «Науково-методичне забезпечення навчання дітей раннього та дошкільного віку з порушеннями слуху» (керівник – д-р пед. наук С.В. Литовченко) визначено організаційно-педагогічні умови оптимізації розвитку дітей з порушеннями слуху раннього та дошкільного віку: раннє виявлення порушення; раннє слухопротезування високотехнологічними слуховими імплантатами або кохлеарними імплантатами, бінауральне слухопротезування у випадках двостороннього порушення слуху; організація командної взаємодії на засадах міждисциплінарності; залучення батьків до корекційно-розвивальної діяльності на партнерських засадах; поєднання спонтанного і цілеспрямованого навчання в умовах сім'ї та закладу освіти; вузькопрофільна фахова підготовка та підвищення кваліфікації педагогів щодо роботи з дітьми з кохлеарними імплантатами (<https://bit.ly/3EjGxEu>).

На формувальному етапі експерименту «Теоретико-методичні основи психолого-педагогічного супроводу осіб з порушеннями когнітивного розвитку» (керівник – канд. пед. наук О.О. Бабяк) розроблено та апробовано методичку діагностики феномену соціального інтелекту у дітей середнього та старшого дошкільного віку із інтелектуальними труднощами легкого ступеня прояву як соціально-психологічного феномену, що поєднує номотетичний та ідеографічний підходи. Визначено методи діагностики когнітивних порушень, зокрема нейропсихологічні методи дослідження (нейропсихологічних тестів, що включають дослідження уваги, короткострокової і довгострокової пам'яті (мовної і зорової), зорово-просторової орієнтації, мови (розуміння синтаксису, значення слів, швидкість усної і письмової мови та ін.). Апробовано діагностичні методики вивчення феномену соціального інтелекту у дошкільників з інтелектуальними труднощами легкого ступеня прояву. Визначено параметри та показники сформованості компонентів феномену соціального інтелекту у дошкільному віці: когнітивний, емоційний, диспозиційний, комунікативний параметри (<https://bit.ly/3lPxhle>).

У ході експерименту «Науково-теоретичні основи моделювання інклюзивного освітнього середовища» (керівник – канд. пед. наук Н.А. Ярмола) з'ясовано, що у моделюванні інклюзивного середовища важливими є такі складники, як інклюзивна культура, інклюзивна політика та інклюзивна практика, які дають змогу комплексно вирішити питання соціалізації дітей з особливими потребами та визначити наступні компоненти інклюзивного

середовища закладу освіти: просторово-предметний (матеріальні можливості установи – доступна (безбар’єрна) архітектурно-просторова організація; забезпеченість сучасними засобами та системами, що відповідають освітнім потребам дітей); змістовно-методичний (адаптований індивідуальний маршрут розвитку дитини, варіативність і гнучкість освітньо-виховних методик, форм і засобів); комунікативно-організаційний (особистісна і професійна готовність педагогів до роботи в змішаній (інтегрованій) групі, сприятливий психологічний клімат у колективі, управління командною діяльністю фахівців)

На формульованому етапі експерименту «Особистісно орієнтовані технології навчання та виховання дітей раннього та дошкільного віку з порушеннями зору» (керівник – канд. психол. наук Т.М. Костенко) встановлено відсутність критеріїв: адаптації та модифікації діагностичних методик та стимульовального матеріалу до них для роботи психолога з незрячими дітьми та з порушеннями зору; принципів побудови діагностичних методик для дітей незрячих та з порушеннями зору (не розроблені вимоги до наочного матеріалу для роботи психолога з незрячими дітьми та з порушеннями зору та до організації та проведення діагностики); індивідуальної програми раннього втручання з урахуванням результатів оцінки та потреб незрячої дитини та з порушенням зору; вимог та критеріїв стандартизації змісту освіти дітей з порушеннями зору, побудови індивідуальної програми раннього втручання з урахуванням результатів оцінки та потреб таких дітей (<https://bit.ly/416Frpq>).

За результатами експериментального дослідження «Методичне забезпечення освітньої діяльності педагогічних кадрів в умовах інклюзивної освіти» (керівник – чл.-кор. В.Г. Панок) встановлено, що розроблені інновації сприяють підвищенню фахових компетентностей педагогічних працівників у роботі з дітьми, які мають порушення психофізичного розвитку, забезпеченню якості освіти дітей, які навчаються в інклюзивних умовах. Оволодіння учасниками експерименту розробленими технологіями створює передумови для системної роботи з батьками дітей, поширення ефективних прийомів і методів діагностичної і корекційно-розвиткової роботи на всеукраїнському рівні.

За напрямом **«Професійна (професійно-технічна) освіта. Фахова передвища освіта»** вченими Інституту професійної освіти НАПН України виконувалося 8 експериментів різних рівнів. Дослідження спрямовано на вдосконалення форм і методів професійної підготовки кваліфікованих робітників різного профілю, психолого-педагогічних умов ефективності відповідного навчального середовища.

За результатами всеукраїнського експерименту «Формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників до підприємницької діяльності» (керівник – д-р пед. наук Л.М. Єршова) здійснено низку заходів з формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників до підприємницької діяльності, організованих спільно з партнерськими інституціями закладів освіти, здійснено перевірку її результативності. Проведено повторне тестування учнів для з’ясування динаміки змін у рівнях сформованості досліджуваного феномена; підготовлено узагальнюючі висновки і рекомендації (<https://bit.ly/3Iq04ED>).

На завершальному етапі експерименту «Організація професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників за дуальною формою здобуття освіти» (керівник – д-р пед. наук Н.В. Кулалаєва) проведено низку заходів з організації професійної підготовки кваліфікованих робітників за дуальною формою здобуття освіти, здійснено оцінювання якості сформованого освітньо-виробничого середовища в експериментальних закладах освіти; експериментально підтверджено зростання готовності педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти до запровадження дуальної форми навчання, яку розвивали за допомогою розробленого тренінг-курсу «Організація професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників за дуальною формою здобуття освіти»; оприлюднено узагальнені висновки й рекомендації (<https://bit.ly/3SldLcx>).

У ході експерименту «Методичні засади застосування цифрових технологій у підготовці майбутніх кваліфікованих робітників» (керівник – д-р пед. наук М.А. Пригодій) з'ясовано, що розвиток компетентності викладачів із застосування цифрових технологій в освітньому процесі потребує вдосконалення їхньої теоретико-методичної підготовки за наступними напрямками: подання (презентації) навчального матеріалу підготовки дидактичних навчальних матеріалів; розроблення електронних навчальних матеріалів; проведення контролю та діагностики; корекції розвитку здобувачів освіти; прогнозування розвитку (побудови освітньої траєкторії) здобувачів освіти; управління навчально-пізнавальною діяльністю здобувачів освіти; систематизації та узагальнення інформації (формування портфоліо) про здобувачів освіти; організації документообігу.

За напрямками «*Вища освіта*» та «*Освіта дорослих. Післядипломна освіта*» вчені Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України виконували три експерименти рівня структурного підрозділу, що охоплювали вищу освіту і освіту дорослих. Дослідження спрямовані на вдосконалення змісту, форм, технологій навчання дорослих, формування їхніх професійних компетентностей, професійного й особистісного розвитку вчителів у контексті Нової української школи.

За результатами експерименту «Теорія і практика професіоналізації педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих» (керівник – д-р пед. наук О.В. Аніщенко) упроваджено авторські тренінги та складові тренінгових програм з розвитку професійної компетентності андрагогів, організовані та розроблені з урахуванням результатів досліджень, викладених у монографії «Професіоналізація педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих в умовах формальної і неформальної освіти: теоретико-методичний аспект», «Концепції підготовки педагогічного персоналу до роботи з дорослими», методичних рекомендаціях «Методика проведення тренінгів з розвитку професійної компетентності андрагогів», «Професійна компетентність андрагога», практичному посібнику «Тренінги з розвитку професійної компетентності андрагогів» (<https://bit.ly/3XQ7Q0d>).

У ході експерименту «Обґрунтування змісту і методики проведення практики у закладах вищої педагогічної освіти» (керівник – д-р пед. наук М.П. Вовк) апробовано: методичні рекомендації «Зміст і методичні засади організації виробничої практики у закладах вищої педагогічної освіти», «Зміст і методичні засади організації психолого-педагогічної практики у закладах вищої педагогічної освіти», «Зміст і методичні засади організації фахових практик магістрантів у закладах вищої педагогічної освіти», словник «Педагогічна освіта в Україні: теорія і практика», навчальну програму і методичні рекомендації до проведення викладацької практики у межах освітньо-наукової програми підготовки майбутніх докторів філософії, аналітичні матеріали «Теоретичні і методичні засади організації практики у закладах вищої педагогічної освіти» (<https://bit.ly/3xJwGnI>, <https://bit.ly/3xOECnC>).

За напрямом *«Дошкільна освіта»*, *«Теорія і технології виховання. Позашкільна освіта»*, а також *«Соціальна педагогіка та соціальна робота»*, в Інституті проблем виховання НАПН України виконувалося 17 експериментів, які охоплювали початкову, базову середню, позашкільну та вищу освіту. Дослідження стосувалися проблем виховання дітей різних вікових категорій, патріотичного виховання учнів в умовах ідейно-світоглядної конфронтації, реалізації ціннісного аспекту Концепції «Нова українська школа», підвищення якості освітньо-виховного середовища у закладах дошкільної освіти.

Результати всеукраїнського експерименту «Реалізація Програми «Нова українська школа» у поступі до цінностей» (керівник – акад. І.Д. Бех) засвідчили ефективність Програми «Нова українська школа» у поступі до цінностей» та позитивну динаміку рівнів вихованості школярів. Доведено, що найважливішим аспектом виховання є зміцнення системності на кожному новому етапі розвитку, планування системоутворювальних видів виховної діяльності, ключових справ, реалізації загальношкільних традицій, функціонування загальношкільних організацій, об'єднань, моніторинг та аналіз результатів діяльності для реалізації у виховній практиці розроблених концептуальних ідей виховання учнів на цінностях та пошук теоретичних і практичних основ визначення їх ролі у реалізації компетентнісної освіти на засадах Концепції реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» (<https://bit.ly/3EuwwUa>).

На заключному етапі експерименту «Виховання смисложиттєвих цінностей у підлітків в умовах євроінтеграційного поступу України» (керівник – акад. І.Д. Бех) виявлено чинники, що негативно впливають на ефективність виховання смисложиттєвих цінностей у підлітків (революції, війни, економічні і політичні кризи та негаразди), характеризуються розривом звичних зв'язків з батьками, друзями, змінами у житті і цінностях людей, руйнуванням звичного життя індивіда (розлучення батьків, втрата близьких, нерозділена любов, розрив дружніх стосунків, невиліковна хвороба, травми, що призводять до каліцтва, розчарування в ідеалах та ін.), віковими кризами, притаманними підлітковому віку, заглибленням у релігійні, психологічні і філософські практики, що пов'язано з життєвими домаганнями індивіда та його прагненням

досягти своїх вершинних можливостей. Усі ці проблеми потребують розв'язання і уваги до смисложиттєвої сфери дитини.

У ході експерименту «Естетичне виховання учнівської молоді засобами художньої комунікації у віртуальному медіапросторі» (керівник – д-р пед. наук О.А. Комаровська) здійснено діагностування естетичної вихованості учнів, зокрема виявлено їхні уміння працювати з мистецькою інформацією, здобутою із соціальних мереж.

За результатами всеукраїнського експерименту «Військово-патріотичне виховання учнів в умовах ідейно-світоглядної конфронтації» (керівник – канд. пед. наук О.І. Остапенко) розроблено та апробовано методика військово-патріотичного виховання підлітків у процесі спортивно-ігрової, фізкультурно-масової та фізкультурно-оздоровчої діяльності, форми і методи фізичного виховання учнів 5-11 класів, спрямовані на формування морально-вольових якостей особистості підлітків (відповідальності, дисциплінованості, активності, самостійності, рішучості, сміливості), підвищення рівня патріотичної вихованості учнів в умовах ідейно-світоглядної конфронтації.

У ході експерименту «Моніторинг соціальних очікувань сучасної учнівської молоді» (керівник – канд. пед. наук Т.Ю. Куниця) з'ясовано, що соціальні орієнтації учнівської молоді формуються безпосередньо під впливом зовнішніх і внутрішньодержавних чинників. Впровадження воєнного стану в країні, внаслідок якого значна кількість представників учнівської молоді набула статусу внутрішньо переміщених осіб чи біженців у країнах Європи, загострило увагу молоді на питаннях соціально-політичного характеру та змінило ієрархію цінностей й соціальних орієнтацій. Можна констатувати зменшення впевненості молоді у завтрашньому дні, зростання ролі інформації та комунікації, збільшення рівня зацікавленості у волонтерській діяльності та роботі соціальних установ. За результатами дослідження виявлено розбіжності у прагненні молоді брати активну участь у суспільно-значущій діяльності, долучатися до громадської діяльності на рівні місцевих громад і знаннями про можливості такого долучення та способи реалізації молодіжних ініціатив. Зміни, що відбулися на рівні ієрархій цінностей, мають позитивний характер – на провідні позиції вийшли солідарність, відповідальність, патріотизм, свобода, сім'я. Для того, щоб ці зміни не виявилися ситуативними лише через вплив зовнішніх чинників, потрібно організувати дієву соціально-педагогічну підтримку; близько третини респондентів не мають довготривалих життєвих планів не лише через сучасну ситуацію в країні, але й через відсутність навичок стратегічного планування; 43,2% юнаків і дівчат мають низький рівень готовності до майбутнього сімейного життя і відповідно потребують педагогічної підтримки у її формуванні.

На початковому етапі експерименту «Готовність дитини старшого дошкільного віку до навчання в умовах реформування української школи» (керівник – чл.-кор. Т.О. Піроженко) розроблено та апробовано у закладах дошкільної та початкової освіти експрес-діагностику визначення готовності

дітей 6-7- річного віку до шкільного життя. Виявлено відсутність єдиного підходу до оцінки рівня готовності дитини до школи.

За напрямом *«Якість освіти. Інформаційне освітнє середовище»* вченими Інституту цифровізації освіти та Інституту професійної освіти НАПН України виконувалося три експерименти, що охоплювали рівні початкової та професійної (професійно-технічної) освіти.

За результатами всеукраїнського експерименту *«Технологія навчання учнів початкової школи «Розумники» (Smart Kids)»* (керівник – д-р пед. наук С.Г. Литвинова) обґрунтовано принципи і розроблено технології навчання учнів початкової школи з використанням електронних освітніх ігрових ресурсів (<https://bit.ly/3k965NE>). Результати експерименту заслухано і схвалено на засіданні науково-методичної комісії з інноваційної діяльності сектору дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), позашкільної освіти та виховання Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України. Науково-дослідну роботу завершено (наказ МОН України 1 серпня 2022 р. № 687, <https://bit.ly/3SdI5Wm>).

У ході узагальнювального етапу експерименту *«Методичні засади оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти»* (керівник – д-р пед. наук А.А. Каленський) впроваджено розроблену методичну систему оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти, експериментально перевірено її результативність шляхом формування готовності педагогічних працівників до оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти, створено і впроваджено методичку оцінювання компетентностей (освітніх результатів) на основі понятійно-змістового аналізу компонентів професійної дії із застосуванням технології тестового контролю, створено та запроваджено в освітній процес закладів фахової передвищої освіти науково-методичний комплекс оцінювання якості підготовки фахівців (методики і технології; методичні рекомендації щодо розроблення валідних тестів у закладах фахової передвищої освіти, методичні розробки тренінгів для педагогічних працівників коледжів).

За результатами експерименту *«Методологія і технології моніторингових досліджень в професійній освіті»* (керівник – д-р пед. наук М.А. Пригодій) розроблено і впроваджено в освітній процес технологію створення цифрового портфоліо здобувачів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти, експериментально перевірено її результативність шляхом формування компетентності зі створення цифрового портфоліо, створено та запроваджено в системі професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти веб-портал з моніторингу освітньо-професійних досягнень здобувачів та кар'єрного зростання випускників цих рівнів (<https://dgtl-portfolio.ivet.edu.ua/>); методичні рекомендації *«Технологія створення цифрового портфоліо здобувачів професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти»*.

За напрямом *«Педагогіка і психологія освітнього процесу»* вченими Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України, Інституту обдарованої

дитини НАПН України, Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи виконувалося чотири експерименти, які охоплювали різні рівні освіти.

На початковому етапі експерименту «Ціннісна підтримка розвитку обдарованої особистості в освітньому просторі» (керівник – канд. психол. наук О.Л. Музика) розроблено і апробовано засоби виявлення внутрішніх конфліктів у ціннісній свідомості обдарованих учнів і студентів та контролю змін, що відбуваються в результаті ціннісної підтримки. Обґрунтовано вимоги до форм і методів надання ціннісної підтримки учням та студентам з ознаками обдарованості, зокрема встановлено, що з огляду на немасовість феномену обдарованості та виражені індивідуальні особливості розвитку обдарованої особистості провідну роль мають відігравати індивідуальне консультування, рефлексійні бесіди, груповий тренінг та окремі розвивальні вправи. Виокремлено вербальні (лексичні й фразеологічні) засоби для надання ціннісної підтримки учням з високим та низьким рівнем окремих здібностей, здійснено порівняння показників особистісно-ціннісної саморегуляції осіб з ознаками обдарованості в умовах дії воєнного стану і довоєнного періоду, вивчено окремі аспекти розвитку самооцінки здібностей і самоефективності обдарованих учнів та студентів в освітньому просторі, розроблено варіанти рефлексійної бесіди для ціннісної підтримки особистісних цінностей визнання, самоідентичності та смисложиттєвих цінностей, систему вправ групового тренінгу ціннісної підтримки музично обдарованих студентів у випадках утруднень розвитку самоефективності.

У ході дослідження «Експериментальна перевірка ефективності інноваційних методик наукової освіти Малої академії наук України» (керівник – канд. пед. наук О.А. Ковальова) успішно випробувано дві діагностичні методики. Перша – багатокритеріальна методика (25 критеріїв, 68 показників) «Самомоніторинг наукової компетентності учнів Малої академії наук України», призначена для довготривалих навчальних курсів МАН України, друга – експрес-методика для короткотривалих навчальних курсів МАН України «Анкета з наукової грамотності за результатами навчання». Після експериментальної перевірки узагальнено їх теоретичні засади, структуру, процедуру проведення та аналізу результатів. За результатами спостереження та аналізу сертифікатів успішності про завершення 2021/2022 навчального року в учасників «STEM-школи з побудови модульного оригамі» можна констатувати, що підвищився рівень математичної компетентності учнів, зокрема: учні швидше виконували складні арифметичні дії; швидше та якісніше працювали з математичними текстами, використовуючи різні ресурси; швидше знаходили додаткову навчальну інформацію та використовували її у навчанні; формувалась просторова уява, уміння виконувати геометричні побудови за допомогою геометричних інструментів; сформувались на достатньому рівні знання про геометричні фігури на площині, їх властивості, а також уміння застосовувати здобуті отримані знання у життєвих ситуаціях; сформувалось уявлення про найпростіші геометричні фігури в просторі та їх

властивості; уміння застосовувати на практиці методи математичних доведень. Четверо учнів, які пройшли навчання в економічному коворкінгу «Підприємницька грамотність молодого науковця», стали переможцями Київського фестивалю стартапів «Class IDEЯ» (<https://bit.ly/3xCS79W>).

За результатами всеукраїнського експерименту «Формування гуманістичних відносин між учасниками освітнього процесу шляхом упровадження моделі «Мирна школа» (керівник – чл.-кор. В.Г. Панок) в освітній процес впроваджено курси: «Логічний калейдоскоп» у першому класі, «Логіка» у 2-4-х класах (система завдань, пов'язаних із змістом курсу «Логіка», яка впроваджується на уроках математики, української та англійської мов, літературного читання, природознавства у 2-4-х класах в експериментальних закладах загальної середньої освіти) (<https://bit.ly/3IOstFK>).

За напрямом **«Психологія розвитку особистості»** вченими Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України здійснювався всеукраїнський експеримент «Психолого-педагогічні умови становлення ціннісних орієнтацій дітей в ігровій та навчальній діяльності освітньої системи «Радість розвитку» (керівник – чл.-кор. Т.О. Піроженко), у ході якого розроблено і апробовано методичку розвивальних занять з дітьми в умовах інтеграції освітньої системи «Радість розвитку» в навчальні плани загальноосвітньої школи, здійснено кількісний та якісний аналіз отриманих експериментальних даних.

За напрямом **«Соціальна і політична психологія»** та **«Психологія національної безпеки і безпеки життєдіяльності»** вченими Інституту соціальної та політичної психології НАПН України виконувалося два експерименти, що охоплювали дошкільну, початкову, базову середню, профільну середню, позашкільну, вищу освіту та освіту дорослих.

За результатами експерименту «Стандартизація наскрізної соціально-психологічної моделі масового впровадження медіаосвіти у вітчизняну педагогічну практику» (керівник – чл.-кор. Л.А. Найдьонова) проведено низку дистанційних масових заходів, вебінарів, лекцій і тренінгів за тематикою медіапсихологічної і медіапедагогічної готовності під час війни. Зокрема традиційну Інтернет-конференцію «Розвиток медіапсихології і медіаосвіти в Україні «Медіаосвітня осінь – 2022» (<https://bit.ly/3EjmExu>), головною підсумковою сесією якої стали науковий семінар НАН України і НАПН України «Медіаосвіта як чинник соціалізації особистості в умовах системних змін» (<https://bit.ly/3IFxqRg>) і Всеукраїнська стратегічна нарада з розвитку медіаосвіти (4 листопада, <https://bit.ly/3YNb8Cu>), у ході якої регіональні координатори обговорили стан експерименту в областях, познайомилися з презентаціями ресурсів, розроблених Національним регулятором медіаіндустрії і медійною громадськістю та іншими провідними стейкхолдерами медіаосвіти в Україні. За результатами підготовлено рекомендації з розвитку медіаосвіти в умовах війни і повоєнного відновлення.

У ході експерименту «Розробка системи підвищення психологічної готовності учасників освітнього процесу до дій у разі загрози, виникнення і подолання наслідків надзвичайної ситуації» (керівник – канд. психол. наук

В.М. Духневич) проаналізовано особливості та завдання психодіагностичних процедур у період надзвичайних ситуацій, насамперед під час війни. Встановлено, що при екстремальних станах, котрі виникають під час надзвичайних ситуацій, нівелюються індивідуальні відмінності в реакціях: вони зазвичай неспецифічні, малодиференційовані та можуть розвиватися у всіх ситуаціях, що загрожують життю людини. Універсальність, неспецифічність реагування виражається в одноманітності психофізіологічних проявів (тахікардія, тремор), в уподібненні спектру емоційних переживань (страх, тривога), і характерних типах рухових порушень (ступор, гіпердинамія). Прояви мають знеособлений, безособовий характер (<https://bit.ly/3Yg6BNX>).

За напрямом *«Прикладна психологія. Професійна й організаційна психологія»* вченими Інституту психології імені Г.С. Костюка, Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України та Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи виконувалось три експерименти, які охоплювали напрями дошкільної, початкової, базової і профільної середньої, професійної (професійно-технічної) освіти, а також освіти дорослих включно з післядипломною освітою.

На початковому етапі експерименту «Визначення послідовних пізнавальних та організаційних дій у застосуванні психотерапевтичних технологій допомоги постраждалим з проявами ПТСР» (керівник – д-р психол. наук О.М. Омельченко) розроблено: технологію на основі ідеї травматичної структурної регресії в роботі з постраждалими від військових подій, що мають прояви посттравматичного стресового розладу (ПТСР); технології розвитку життєстійкості дітей військовослужбовців, мають прояви посттравматичного стресового розладу; розвитку резильєнтності для профілактики та подолання проявів ПТСР (ВТСР) у психологів/психотерапевтів, які працюють з постраждалими; психологічної допомоги громадянам-читачам медіатекстів, спрямованої на розвиток у них довіри до себе в аспекті протидії деструктивному впливу інфопростору у подоланні проявів ПТСР через друковані ЗМІ; психологічної допомоги, орієнтованої на розвиток стресостійкості у дружин ветеранів бойових дій, які мають прояви вторинного травматичного стресового розладу (ВТСР); технології мобілізації та зміцнення ресурсів, що сприяють психологічній стійкості ветеранів у подоланні проявів ПТСР; психотерапевтичної допомоги у переосмисленні та переживанні травматичного досвіду у ветеранів Збройних сил України.

У ході всеукраїнського експерименту «Розвиток психологічної готовності педагогічного персоналу до професійної діяльності в умовах нової української школи» (керівник – д-р психол. наук О.М. Ігнатович) апробовано засоби психологічного супроводу, формувальний вплив яких виявився у достовірному підвищенні показників здатності особистості до творчості, саморозвитку, розширенні компетентності людей раннього дорослого віку в світі сучасних професій та актуальних професій близького майбутнього, можливості здійснювати психокорекцію негативних психічних станів, розвитку психологічної готовності осіб раннього дорослого віку до побудови власної

стратегії професійного розвитку, позитивних значущих змінах стосовно розвитку навичок професійної рефлексії, підвищенні рівнів креативності, комунікативних, організаційних, ораторських, акторських здібностей викладачів-андрогогів, усвідомленні та диференціації суб'єктами кар'єрного консультування власних професійних цілей і способів їх досягнення, зростанні компетентності педагогічних працівників у питаннях власного здоров'я та довголіття.

Науково-методичні проблеми експериментальної діяльності. У ході експериментальної діяльності вченими НАПН України виявлено проблеми науково-методичного забезпечення системи освіти в умовах дії воєнного стану на всіх її рівнях, які потребують розв'язання в найближчій перспективі, зокрема:

- вдосконалення інформування освітян про сутність і завдання реформи «Нова українська школа», зокрема структури і функціонування типової освітньої і модельних навчальних програм для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти, особливостей оцінювання результатів навчання;

- необхідність оновлення змістового контенту практичної підготовки учителів;

- потребу подальшого розроблення інноваційних методів психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами та їх родин;

- необхідність розширення психолого-педагогічних досліджень щодо використання онлайн-засобів в освітньому процесі, зокрема для подолання посттравматичних стресових розладів.

VI. УПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Загальна кількість упроваджених результатів наукових досліджень.

Упровадження результатів фундаментальних і прикладних досліджень, виконуваних науковими установами НАПН України за кошти державного бюджету та завершених у 2022 р., відповідно до «Положення про впровадження результатів наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок НАПН України» від 3 квітня 2019 р. (зі змінами, внесеними постановою Президії НАПН України від 16 грудня 2021 р. № 1-2/12-430) здійснювалося шляхом:

– *оприлюднення*: презентації у ході роботи міжнародних і всеукраїнських конференцій, семінарів, вебінарів, міжнародних виставок тощо;

– *розповсюдження*: публікації у збірниках матеріалів конференцій і фахових періодичних виданнях, розміщення наукового доробку в Електронній бібліотеці НАПН України, висвітлення на офіційних сайтах і сторінках у соціальних мережах НАПН України та наукових установ;

– *використання* під час підготовки інформаційних та аналітичних матеріалів, законодавчих і нормативних актів, а також цільовою групою користувачів у науковій та освітянській діяльності.

Станом на 1 січня 2023 р. упроваджено наукові результати 32 (100 %), завершених у 2022 р. фундаментальних (8) і прикладних (24) наукових досліджень, у тому числі 7 прикладних досліджень, відібраних для виконання у 2022 р. за результатами конкурсного відбору НАПН України: 5 – з проблем розвитку освіти, що потребують невідкладного розгляду, та 2 – для підтримки молодих вчених, які працюють (навчаються) в НАПН України. Також здійснювався моніторинг упровадження результатів 41 наукового дослідження, завершеного у 2021 р. Кількість наукових досліджень, результати яких упроваджуються науковими установами академії, представлено у таблиці VI.1.

Таблиця VI.1

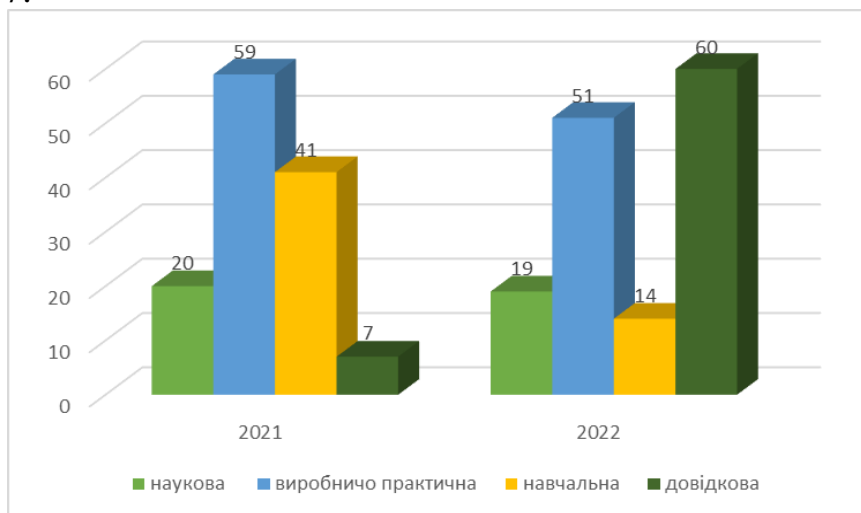
Завершені наукові дослідження, результати яких упроваджуються у 2022 р. (одиниць)

№ з/п	Установа-виконавець наукового дослідження	2022 р.		2021 р.	
		фундаментальні	прикладні	фундаментальні	прикладні
1.	Інститут педагогіки	–	2	1	6
2.	Інститут психології імені Г.С. Костюка	1	1	7	2
3.	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	2	2	1	1
4.	Інститут проблем виховання	3	4	1	3
5.	Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка	–	–	–	1

№ з/п	Установа-виконавець наукового дослідження	2022 р.		2021 р.	
		фундаментальні	прикладні	фундаментальні	прикладні
6.	Інститут соціальної та політичної психології	1	3	1	5
7.	Інститут вищої освіти	1		–	–
8.	Інститут цифровізації освіти		2	–	1
9.	Інститут професійної освіти		2	1	3
10.	Інститут обдарованої дитини		1	–	4
11.	Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи		3	–	2
12.	ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти	–	1	–	1
13.	Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського	–	3	–	–
Усього		8	24	12	29

Оприлюднено та розповсюджено для використання цільовою групою користувачів у науковій, освітянській та інших видах соціальної практики 141 зі 144 розробок (97,9 %): 28 (28 опубліковано) за результатами фундаментальних досліджень та 116 (113 опубліковано) за результатами прикладних досліджень. Із них: наукової продукції – 19, виробничо-практичної – 51, навчальної – 14, довідкової – 60. Узагальнену інформацію щодо впровадження результатів наукових досліджень за видами підготовленої продукції представлено у табл. 5.

Упродовж звітнього року продовжувалось упровадження результатів фундаментальних і прикладних наукових досліджень, завершених у 2021 р. За результатами моніторингу досягнуто 100 % упровадження 127 розробок: наукової продукції – 20, виробничо-практичної – 59, навчальної – 41, довідкової – 7.

Рис. VI.1. Упровадження результатів наукових досліджень, завершених у 2021 та 2022 роках за видами продукції

Упровадження наукових результатів під час підготовки законодавчих і нормативних актів.

Наукові результати завершених у 2022 р. фундаментальних і прикладних досліджень використано у підготовці 82 законодавчих і нормативно-правових документів з питань регулювання державної освітньої політики та під час підготовки інформаційно-аналітичних матеріалів. Зокрема, надано пропозиції та інформаційно-аналітичні матеріали до:

– проекту рішення Ради національної безпеки і оборони України стосовно характеристики системи освіти як найбільшої і найважливішої гуманітарної сфери України, проблем і завдань підвищення її потенціалу в умовах сучасних викликів, роботи НАПН України із посилення потенціалу сфери освіти в умовах дії воєнного стану та для післявоєнного відновлення країни (лист НАПН України від 8 серпня 2022 р. № 2-6/191). До засідання 10 серпня 2022 р. РНБО України для розгляду питання «Про стан готовності системи освіти до протидії та подолання реальних і потенційних загроз національній безпеці та національним інтересам України в умовах зовнішніх і внутрішніх викликів» залучений у якості члена робочої групи перший віцепрезидент НАПН України акад. В.І. Луговий;

– МОН України щодо Національної декларації про готовність до трансформації освіти для представлення її на Саміті з питань трансформації освіти, що відбувся у вересні 2022 р. (штаб-квартира ООН, м. Нью-Йорк) (лист НАПН України від 13 червня 2022 р. № 2-6/135).

Вчені НАПН України активно долучилися до виконання Указу Президента України «Питання Національної ради з відновлення України від наслідків війни» від 21 квітня 2022 р. № 266/2022:

– у рамках робочої групи «Освіта і наука» сформовано, обґрунтовано та узагальнено пропозиції для робочих підгруп «Освіта» та «Наука»; виокремлено нагальні проблеми і виклики у сферах освіти і науки, обґрунтовано шляхи їх розв'язання і подолання, запропоновано ідеї щодо вирішення поля проблем та викликів у сферах «Освіта» (для сфер аналізу «Дошкільна освіта», «Загальна середня освіта», «Професійна та фахова передвища освіта», «Вища освіта» та «Наука»;

– здійснено SWOT-аналіз зібраних рішень (ідей) щодо вирішення окреслених проблем у зазначених сферах, який уможливив візуалізацію сильних і слабких сторін, ризиків і можливостей повоєнної розбудови освіти різних категорій населення та розвитку науки в Україні.

За запитом МОН України вчені академії взяли участь у підготовці експертно-аналітичних матеріалів академії для складання (заповнення) розділу 25 «Наука і дослідження» анкети (опитувальника) Єврокомісії щодо вступу України в ЄС. Відповідні матеріали направлені МОН України і враховані при опрацюванні анкети. 23 червня 2022 р. Україні надано статус кандидата на вступ в Євросоюз, що стало сильним сигналом її підтримки європейськими партнерами.

Вчені НАПН України активно долучалися до експертної оцінки низки нормативно-правових актів та надали пропозиції до проєктів:

– Указу Президента України «Про внесення змін до деяких указів Президента України щодо щорічних грантів Президента України молодим ученим та докторам наук»;

– «Плану заходів з післявоєнного відновлення та розвитку України»;

– Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підготовки в інтернатурі та безперервного професійного розвитку медичних та фармацевтичних працівників» (реєстр. № 6495-1 від 18 січня 2022 р.);

– Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо заборони використання джерел інформації держави-агресора або держави-окупанта в освітніх програмах, в науковій та науково-технічній діяльності»;

– Закону України «Про інноваційні парки»;

– Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення якості вищої освіти» та проєкту закону України «Про академічну доброчесність»;

– Закону України «Про медіа» № 2693-д (у частині захисту дитини в медіа);

– Закону України «Про деколонізацію гуманітарної сфери України» №7721;

– Закону України «Про внесення змін до статті 8 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»;

– Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо підготовки в інтернатурі та безперервного професійного розвитку медичних та фармацевтичних працівників»;

– постанови Кабінету Міністрів України «Питання Національних наукових центрів»;

– постанови Кабінету Міністрів України «Порядок проведення державної атестації наукових установ», щодо удосконалення порядку державної атестації наукових установ і закладів вищої освіти;

– постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 19 липня 2017 р. № 540 та визнання такою, що втратила чинність, постанови Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 р. № 652» (щодо Порядку проведення державної атестації наукових установ);

– постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261» щодо Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах);

– постанови Кабінету Міністрів України «Про реалізацію експериментального проєкту із створення на базі закладів вищої освіти та наукових установ мережі стартап-школа-інкубатор-акселератор»;

– розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження національного плану заходів щодо впровадження принципів відкритої науки до 2030 року»;

– розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції комунікації у сфері гендерної рівності на період до 2025 року»;

– наказу МОН України «Пропозиції до проведення моніторингу освітніх потреб внутрішньо переміщених осіб»;

– наказу МОН України «Про затвердження Положення про спеціалізовану вчену раду з присудження наукового ступеня доктора наук» та ін.

Інститутом педагогіки НАПН України проведено експертизу модельної програми для 5-6 класів з інтегрованого мовно-літературного курсу для 5-6 класів у межах експертної групи з української мови (наказ МОН України від 22 січня 2021 р. № 95 (у редакції наказу МОН України від 17 серпня 2021 р. № 912 відповідно до Порядку надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам, затвердженого наказом МОН України від 20 липня 2020 р. № 931).

Вченими *Інституту цифровізації освіти НАПН України* здійснено експертизу навчальних програм та підручників з інформатики (С.Г. Литвинова, член експертної групи з інформатики (наказ МОН України від 22 січня 2021 р. № 95).

Вченими *Інституту вищої освіти НАПН України* підготовлено:

– опитувальник щодо оцінки освітніх потреб внутрішньо переміщених осіб у тих громадах, які їх приймають, відповідно до наказу МОН України «Про проведення моніторингу освітніх потреб» від 30 березня 2022 р. № 7/74-22;

– аналітичні матеріали та пропозицій до проєкту державної цільової програми оптимізації мережі закладів вищої освіти.

Вченими *Інституту соціальної та політичної психології НАПН України* підготовлено 317 висновків за результатами психологічної експертизи електронних освітніх матеріалів вебплатформи дистанційного навчання «Всеукраїнська школа онлайн. Початкова школа» на замовлення Всеукраїнського фонду «Крок за кроком» у межах проєкту «Підтримка дітей, сімей, педагогів в умовах надзвичайної ситуації в Україні», що здійснюється за фінансової підтримки ЮНІСЕФ в Україні.

Результати наукових досліджень інституту також широко впроваджувалися в освітньому процесі закладів вищої освіти, зокрема шляхом розроблення навчальних програм та освітніх курсів:

– освітньо-професійної програми «Психологія, соціальна робота, соціальна педагогіка (рівень бакалавр, магістр) для Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

– курсів для Київської Малої академії наук учнівської молоді («Медіапсихологія», «Кіберпсихологія»);

– курсу «Медіапсихологія» для Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Розроблено також низку медіаосвітніх програм, що увійшли до збірника «Наскрізна медіаосвіта в умовах війни»;

– курсів «Основи психосемантики», «Психосемантичний аналіз політичної свідомості», «Психологічні технології PR», «Психологія консультування в політичній сфері» для факультету психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

– курсів «Сімейне консультування», «Психологія розвитку», «Психологія батьківства», «Психологія особистості», «Практична психологія», «Інформаційно-комунікативні технології в соціальній роботі» для Інституту людини Київського університету імені Бориса Грінченка;

– вступного курсу з альтернативної і додаткової комунікації Спільноти з альтернативної і додаткової комунікації в Україні (розміщений на платформі <https://training.academy/uk/dyvograbooks>). Підготовано лист директорату дошкільної, шкільної, позашкільної та інклюзивної освіти МОН України «Про методичні рекомендації «Використання методів альтернативної та додаткової комунікації у закладах освіти» від 9 вересня 2022 р. № 4/2373-22;

– навчальних вебінарів для освітян на платформі «Всеосвіта»: «Стигматизація осіб з психічними розладами в освітньому середовищі: способи запобігання та подолання»;

– курсу «Соціальна психологія» в Запорізькому національному університеті, Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, Львівському національному університеті імені Івана Франка; Національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка;

– курсу «Психологія масової поведінки» в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, Львівському національному університеті імені Івана Франка;

– курсів «Основи практичної психології», «Психологія здоров'я» в Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана;

– курсів «Актуальні питання діяльності практичного психолога»; «Психологічний супровід та соціально-педагогічний патронаж дітей з особливими освітніми потребами» для підвищення кваліфікації в Сумському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти.

Вченими наукових установ НАПН України підготовлено низку *інформаційно-аналітичних матеріалів* з актуальних проблем розвитку науки, які направлено в органи державної влади, заклади освіти, установи та організації. Зокрема:

– аналітичний огляд «Діяльність Національної академії педагогічних наук України в умовах воєнного стану (лютий -серпень 2022 р.)»;

– науково-аналітичну доповідь чл.-кор. М.М. Слюсаревський (2022). «Соціально-психологічний стан українського суспільства в умовах повномасштабного російського вторгнення: нагальні виклики і відповіді»,

представлену на засіданні Президії НАПН України 21 квітня 2022 р. (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4124>);

– оглядове видання Інституту педагогіки НАПН України «Освіта в реаліях війни: орієнтири міжнародної спільноти» (О. Локшина, О. Грушко, А. Джурило, С. Кравченко, О. Максименко, Н. Нікольська, О. Шпарик; за заг. ред. О. Топузова, О. Локшиної);

– дослідницьке видання Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України, підготовлене за результатами всеукраїнського опитування «Твоя життєстійкість в умовах війни»: препринт, <https://lib.iitta.gov.ua/731505/>. Видання надіслано Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, МОН України;

– наукове видання Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України «Психологічний портрет особистості дитини: вікові періоди» / С.Д. Максименко, Т.О. Піроженко, Н.В. Пророк, М.В. Папуча., надіслано обласним департаментам освіти і науки України;

– аналітичний огляд учених Інституту вищої освіти НАПН України «Оптимізація мережі закладів вищої освіти: досвід європейських країн та рекомендації для України» (С. Калашнікова, О. Оржель).

Об'єкти впровадження результатів завершених наукових досліджень та цільові групи їх користувачів.

Аналіз об'єктів упровадження результатів наукових досліджень установ академії засвідчує, що більшість розробок упроваджується у закладах освіти різних рівнів, а також в органах державної влади та органах місцевого самоврядування.

Цільовими групами користувачів результатів наукових досліджень є: педагоги та методисти закладів дошкільної освіти, педагоги та психологи закладів загальної середньої освіти, методисти інститутів післядипломної педагогічної освіти, викладачі та студенти закладів вищої освіти, магістранти, аспіранти і докторанти, які досліджують питання реформування змісту освіти.

Результати завершених наукових досліджень *Інституту педагогіки НАПН України* упроваджено у: закладах загальної середньої освіти, системі інститутів післядипломної педагогічної освіти, закладах вищої освіти.

Кількість об'єктів упровадження результатів наукових досліджень *Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України* – 135 (органів державної влади та органів місцевого самоврядування – 3, закладів освіти – 94; установ, підприємств, організацій – 38). Цільові групи користувачів результатів наукових досліджень – науковці різних галузей психології, керівники та працівники освітніх організацій, практичні психологи, соціальні педагоги, викладачі закладів вищої освіти, післядипломної педагогічної освіти, керівники та персонал організацій інших соціально-економічних сфер, бізнес-тренери, аспіранти, студенти.

Кількість об'єктів упровадження результатів наукових досліджень *Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України* – 39, зокрема: МОН України, Національне агентство із забезпечення

якості вищої освіти; 20 закладів вищої освіти; 10 закладів загальної середньої освіти; 1 заклад дошкільної освіти; 1 заклад професійної (професійно-технічної) освіти; 1 заклад фахової передвищої освіти; 4 інститути післядипломної педагогічної освіти; Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського; 1 громадська організація.

Цільовою групою користувачів є: наукові, науково-педагогічні працівники закладів вищої освіти, педагогічні працівники закладів фахової передвищої та загальної середньої освіти, керівники педагогічної, виробничої практики, здобувачі освіти, представники громадських організацій, слухачі закладів післядипломної освіти, педагогічний персонал закладів неформальної освіти.

Об'єктами впровадження результатів наукових досліджень *Інституту проблем виховання НАПН України* є понад 730 установ, організацій та закладів: МОН України; 142 заклади вищої освіти; 8 закладів післядипломної педагогічної освіти; 336 закладів загальної середньої освіти; 69 закладів позашкільної освіти; 51 громадська організація; 70 закладів дошкільної освіти; 53 дитячі об'єднання та організації; 3 заклади професійної (професійно-технічної) освіти та ін. Цільові групи користувачів результатів наукових досліджень: учні та педагоги закладів загальної середньої освіти та позашкільних закладів освіти, заступники директорів закладів загальної середньої освіти з виховної роботи, батьки, координатори дитячих громадських організацій різного спрямування, науковці, викладачі, студенти закладів вищої педагогічної освіти, працівники органів управління освітою, фахівці сфери післядипломної педагогічної освіти, вихователі та вихованці закладів дошкільної освіти, центрів соціальних служб у справах дітей та інші фахівці соціальної сфери, учні основної школи, які опановують інтегрований курс «Мистецтво», студенти мистецьких спеціальностей педагогічних закладів вищої освіти, викладачі предмету «Захист Вітчизни», вчителі фізичної культури, тренери спортивних гуртків і секцій.

Кількість об'єктів упровадження результатів досліджень *Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України* – 170, серед них: 7 закладів вищої освіти, 1 заклад професійної освіти, 35 закладів загальної середньої освіти, 58 спеціальних закладів загальної середньої освіти, 32 інклюзивно-ресурсні центри та 37 закладів дошкільної освіти.

Загальна кількість об'єктів упровадження за завершеними у 2022 р. науковими дослідженнями *Інституту соціальної та політичної психології НАПН України* – 147. Серед цих об'єктів: орган державної влади – 1, закладів освіти – 126 (у т. ч. закладів загальної середньої освіти – 65, закладів вищої освіти – 49, дошкільної освіти – 1, позашкільної освіти – 2, інститутів післядипломної педагогічної освіти – 9), наукових установ НАПН України – 2, обласних універсальних наукових та інших бібліотек – 16, інших установ, підприємств, організацій, окремих груп споживачів – 1. Цільовими групами споживачів результатів досліджень установи є наукові установи НАПН

України, факультети і кафедри психології, соціології, журналістики університетів та інших закладів вищої освіти; установи з підвищення кваліфікації управлінських та педагогічних кадрів, шкільних психологів, соціальних працівників; відділи освіти і заклади загальної середньої освіти та інші освітні заклади; соціальні служби і центри соціальної роботи; органи державної влади, політичні та громадські організації; органи правопорядку; працівники ЗМІ, педагогічна та батьківська громадськість.

Об'єкти впровадження наукових досліджень *Інституту вищої освіти НАПН України*: органи державної влади та органи місцевого самоврядування – 3; заклади вищої освіти – 8. Цільові групи користувачів результатів наукових досліджень – науково-педагогічні працівники, адміністрація закладів вищої освіти, здобувачі вищої освіти.

Серед 40 об'єктів упровадження результатів наукових досліджень *Інституту цифровізації освіти НАПН України*: 7 закладів вищої освіти, 13 закладів післядипломної педагогічної освіти, 13 закладів загальної середньої освіти та 7 наукових установ НАПН України.

Об'єктами впровадження результатів наукових досліджень, виконуваних та завершених в *Інституті професійної освіти НАПН України*, є 38 закладів фахової передвищої освіти, 69 закладів професійної (професійно-технічної) освіти, 1 навчально-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти, 16 навчально-методичних центрів професійно-технічної освіти, 13 закладів вищої освіти та 8 наукових установ НАПН України (усього – 145 об'єктів упровадження).

Кількість об'єктів упровадження результатів наукових досліджень *Інституту обдарованої дитини НАПН України* – 83, зокрема: закладів вищої освіти – 31, закладів загальної середньої освіти – 10, закладів післядипломної педагогічної освіти – 14, закладів позашкільної освіти – 2, установ, підприємств, організацій – 26, у тому числі наукових установ НАПН України – 7. Цільові групи користувачів результатів наукових досліджень: психологи, педагоги, соціальні педагоги закладів загальної середньої та позашкільної освіти України, які працюють з обдарованими дітьми; психологи та педагоги, підготовлені до діагностики видів обдарованості дітей та молоді.

Упровадження результатів прикладного наукового дослідження, завершеного у 2022 р. в *ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України*, відбувалося в освітньому процесі закладу. Цільову групу споживачів наукової продукції склали педагогічні/науково-педагогічні працівники закладів післядипломної педагогічної освіти, закладів вищої освіти, керівники освітніх організацій різного рівня, андрагоги, практичні психологи системи освіти, наукові бібліотеки та наукові установи НАПН України.

Серед 69 об'єктів упровадження результатів наукових досліджень *Українського науково-методичного центру практичної психології та соціальної роботи* 21 орган державної влади та орган місцевого самоврядування, Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти», 22 обласні заклади післядипломної педагогічної освіти, 1 заклад вищої

освіти, 2 заклади професійної освіти, 3 центри професійного розвитку педагогічних працівників, 2 заклади загальної середньої освіти, 1 заклад дошкільної освіти, 10 інклюзивно-ресурсних центрів, 6 обласних наукових бібліотек.

Упровадження результатів наукових досліджень *Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського* відбувалося у 23 обласних закладах післядипломної педагогічної освіти, 16 закладах вищої освіти, 32 бібліотеках закладів вищої освіти, 7 наукових бібліотеках, 2 закладах загальної середньої освіти, 2 закладах професійної освіти, 1 науковій установі, 1 закладі культури, 1 громадській організації (усього – 85 об'єктів упровадження).

Упровадження результатів завершених наукових досліджень через електронні ресурси.

У 2022 р. у зв'язку із скороченням видатків загального фонду Державного бюджету України на 2022 р. за КПКВК 6551030 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері освіти, педагогіки і психології» припинено випуск друкованих та електронних видань НАПН України, підготовлених за результатами фундаментальних і прикладних наукових досліджень. Запланована й підготовлена до друку на 2022 р. продукція частково опублікована у періодичних виданнях, розміщена як рукописи та як електронні видання на сайтах наукових установ академії та в Електронній бібліотеці НАПН України.

Провідним і дієвим напрямом упровадження результатів наукових досліджень залишається розміщення електронних версій друкованої продукції та електронних видань, підготовлених вченими НАПН України, на сайтах установ та в Електронній бібліотеці НАПН України (<http://lib.iitta.gov.ua>). За результатами моніторингу сайту Електронної бібліотеки НАПН України упродовж 2022 р. до неї внесено близько 2,4 тис. ресурсів. Кількість завантажень наукової продукції із сайту Електронної бібліотеки у 2022 р. становила близько 1,3 млн.

Загалом в Електронній бібліотеці НАПН України представлено понад 29 тис. ресурсів, підготовлених за результатами фундаментальних і прикладних наукових досліджень, завантажених понад 11 млн. разів. Кількість внесених науковими установами ресурсів та їх завантажень у 2022 р. є такою:

– Інститутом педагогіки НАПН України додано 979 ресурсів (усього 8,1 тис.), кількість завантажень – 406,7 тис. (усього понад 2 млн);

– Інститутом психології імені Г.С. Костюка НАПН України додано 163 ресурси (усього більше 2,5 тис.), кількість завантажень – 181,5 тис. (усього понад 1 млн.);

– Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України додано 134 ресурси (усього понад 1,6 тис.), кількість завантажень – більше 116,4 тис. (усього майже 704 тис.);

– Інститутом проблем виховання НАПН України додано 43 ресурси (усього понад 1,7 тис.), кількість завантажень – більше 102,7 тис. (усього понад 981,8 тис.);

– Інститутом спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України додано 256 ресурсів (усього більше 1,5 тис.), кількість завантажень – понад 71,6 тис. (усього більше 1,3 млн);

– Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України додано 113 ресурсів (усього 904), кількість завантажень – понад 74,6 тис. (усього більше 289,9 тис.);

– Інститутом вищої освіти НАПН України додано 26 ресурсів (усього 89), кількість завантажень – 423 (усього більше 6,2 тис.);

– Інститутом цифровізації освіти НАПН України додано 262 ресурси (усього 2035), кількість завантажень – понад 73,4 тис. (усього більше 321,2 тис.);

– Інститутом професійної освіти НАПН України додано 105 ресурсів (усього понад 4,2 тис.), кількість завантажень – більше 38,3 тис. (усього більше 1,4 млн);

– Інститутом обдарованої дитини НАПН України додано 51 ресурс (усього 375), кількість завантажень – понад 40,7 тис. (усього понад 172,4 тис.);

– Українським науково-методичним центром практичної психології і соціальної роботи додано 67 ресурсів (усього 255), кількість завантажень – понад 87,2 тис. (усього більше 425,9 тис.);

– ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського додано 118 ресурсів (усього 992), кількість завантажень – понад 31,4 тис. (усього більше 173,4 тис.);

– ДЗВО «Університет менеджменту освіти» додано 81 ресурс (усього 736), кількість завантажень – більше 64,5 тис. (усього понад 232,7 тис.).

Для забезпечення використання наукових результатів уклалися угоди, що передбачають упровадження результатів наукових досліджень та підготовленої продукції, з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, закладами освіти, підприємствами, організаціями, отримувались довідки, відгуки про впровадження наукових результатів в освітній процес, управлінську діяльність у галузі освіти, відстежувалася затребуваність продукції, розміщеної в Електронній бібліотеці НАПН України.

Кращі практики впровадження результатів завершених наукових досліджень і розробок.

Наукові результати завершеного в *Інституті педагогіки НАПН України* у 2022 р. наукового дослідження «Методика компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів 5-6 класів гімназій» використано під час підготовки:

– модельних навчальних програм з іноземних мов для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти;

– матеріалів для забезпечення дистанційного навчання іноземних мов;

– методичних рекомендацій щодо навчання іноземних мов учнів гімназій в умовах воєнного стану.

Положення наукового дослідження «Технології компетентісно орієнтованого навчання у початковій школі» використано під час: створення проекту Програми незалежного тестування фахових знань та вмінь учасників сертифікації – учителів початкової школи (наказ МОН України від 4 січня 2022 р. № 3); оновлення змісту типових освітніх і навчальних програм для 1-4 класів закладів загальної середньої освіти (наказ МОН України від 3 червня 2022 р. № 521); підготовки інструктивно-методичних рекомендацій щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 навчальному році (довідка МОН України від 15 листопада 2022 р. № 4/3296-22), електронних підручників з математики і «Я досліджую світ» у рамках проекту «Навчаюсь – не чекаю».

Результати завершених наукових досліджень *Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України* активно та успішно впроваджувалися у процесі психологічного супроводу освітян та надання психологічної допомоги населенню, постраждалому від воєнних дій. Упродовж року вченими інституту на постійній основі проводилися:

– тренінгові заняття для внутрішньо переміщених осіб за темами «Що таке стрес і ПТСР?», «Як боротися з емоціями у важкі часи війни?», «Як полегшити біль і знайти себе в нових умовах життя?», «Як допомогти дитині, яка відчуває страх і тривогу?»;

– розроблення та впровадження благодійного міжнародного проекту для надання психологічної допомоги українцям, які знаходяться в Німеччині через війну, для підтримки та збереження їх психічного здоров'я;

– практичні семінари для психологів та педагогів закладів освіти, зокрема Богуславського педагогічного училища імені І.С. Нечуя-Левицького та практикуючих психологів Богуславської територіальної громади; Києво-Печерського лицю № 171 «Лідер», гімназії «Міленіум» № 318 Солом'янського району м. Києва;

– семінари для студентів Національного авіаційного університету з проблем надання першої психологічної допомоги;

– семінари «Стабілізація психологічного стану при переживанні травмивного досвіду» для працівників освіти Деснянського району міста Києва;

– надання психологічної допомоги мирному населенню України з проблем конструювання досвіду під час війни (консультації телефоном та онлайн зустрічі);

– підтримка функціонування тримовного (українська, англійська, російська) психодіагностично-інформаційного сайту (<http://prof-diagnost.org>), який надає можливість студентам та фахівцям з різним досвідом роботи отримати результати діагностики та їх відповідну інтерпретацію;

– семінари, круглі столи, консультації для медичного та педагогічного персоналу Центру гармонії сім'ї м. Одеси, фахівців Центру соціально-психологічної реабілітації дітей № 1 Служби у справах дітей Київської міської державної адміністрації з підвищення ефективності діяльності соціально-

психологічної служби, реабілітаційного процесу проблемної молоді та надання їй психологічної допомоги тощо.

Науковцями інституту адаптовано Вісбаденський опитувальник позитивної та сімейної психотерапії WIPPF, 2.0 (Peseschkian, Deidenbach) та опитувальник автономії – прив'язаності (Bekker, van Assen), упроваджені на факультеті психології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Упродовж року тривала тісна співпраця з військовою частиною № 3027 Національної гвардії України. На запити військових здійснено низку заходів: навчальні заняття з бойової та спеціальної (зокрема психологічної) підготовки з особовим складом військових підрозділів; психолого-педагогічну та професійно-методичну підготовку інструкторів різних рівнів і посадовців інструкторсько-викладацького складу в навчальних центрах і підрозділах Сил Безпеки і Оборони України та інших спеціалізованих структур; організаційно-психологічний аналіз і вдосконалення планів бойової та службової діяльності командирів підрозділів і офіцерів з морально-психологічного забезпечення; методологічну, психологічну та консультаційну допомогу в організації бойової та спеціальної підготовки, навчальних процесів і окремих заходів. Отримані результати впроваджено безпосередньо у діяльність бойових, навчальних і спеціальних підрозділів, служб підтримки та забезпечення.

Наукова та навчальна продукція, підготовлена за результатами дослідження «Теоретичні й методичні засади професійного і особистісного розвитку вчителя в контексті Нової української школи» *Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України* упроваджена в освітній процес Волинського національного університету імені Лесі Українки (довідка про впровадження від 19 грудня 2022 р.) і Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти (довідка про впровадження від 19 грудня 2022 р. № 600/02-13), що сприяє вдосконаленню фахових компетентностей, педагогічної майстерності майбутніх вчителів та вчителів-практиків.

Результати наукового дослідження «Теорія і практика професіоналізації педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих», а саме наукова продукція (монографія «Професіоналізація педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих в умовах формальної і неформальної освіти: теоретико-методичний аспект», Концепція підготовки педагогічного персоналу до роботи з дорослими) використовується науково-педагогічними працівниками кафедри педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського для вдосконалення змісту професійної підготовки бакалаврів із соціально-виховної і культурно-дозвіллевої діяльності в закладах освіти та громаді (соціальних педагогів) за освітньо-професійною програмою «Освітні, педагогічні науки (соціально-виховна і культурно-дозвіллева діяльність в закладах освіти та громаді)», підготовки магістрів з освітніх, педагогічних наук та науково-методичного забезпечення діяльності створеного спільно з відділом андрагогіки

інституту Центру андрагогічної майстерності (довідка про впровадження від 26 грудня 2022 р. № 06/20); для оновлення силабусу навчальної дисципліни «Теоретико-правові основи професійної освіти» для підготовки здобувачів освітнього ступеня доктора філософії у Київській державній академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука (довідка про впровадження від 28 вересня 2022 р. № 293).

Навчальна програма «Викладацька практика для здобувачів наукового ступеня доктора філософії», розроблена за результатами наукового дослідження «Обґрунтування змісту і методики проведення практики у закладах вищої педагогічної освіти» застосовується в освітньому процесі Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка, Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Це сприяло вдосконаленню змісту, форм, методів, технологій проведення практики на докторському рівні; визначенню етапів практичної підготовки аспірантів та їх специфіки з урахуванням фокусу унікальності освітньо-наукових програм; окресленню основних компетентностей, що формуються під час практики, співвіднесенню з Національною рамкою кваліфікацій та Професійним стандартом «Викладачі закладів вищої освіти», уніфікації мети і завдань практики на докторському освітньому рівні, чіткому визначенню її специфіки у порівнянні з науково-дослідною практикою на магістерському освітньому рівні; розробленню супровідних документів з організації викладацької практики майбутніх докторів філософії (положення про практику, індивідуальний план, щоденник, звіт про проходження практики).

Основні положення та висновки наукового дослідження «Теорія і практика забезпечення якості педагогічної освіти у зарубіжних країнах» щодо нормативно-правових засад забезпечення якості професійної підготовки педагогічних працівників у зарубіжних країнах, особливостей упровадження зовнішньої і внутрішньої систем забезпечення якості вищої педагогічної освіти в умовах євроінтеграційних процесів, специфіки діяльності національних і міжнародних агенцій із забезпечення якості вищої освіти, а також прогностичного обґрунтування використання продуктивних ідей зарубіжного досвіду у розбудові системи забезпечення якості педагогічної освіти України, впроваджено у Національному агентстві із забезпечення якості вищої освіти під час: консультування галузевих експертних рад у галузі «01 Освіта/Педагогіка»; розроблення «Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії»; організації та проведення вебінару для керівників факультетів та навчально-наукових інститутів, гарантів освітніх програм спеціальності «014 Середня освіта» Чернівецького національного університету

імені Юрія Федьковича (5 червня 2022 р.) (довідка про впровадження від 25 жовтня 2022 р. № 735).

Інститутом проблем виховання НАПН України результати наукового дослідження «Виховання смисложиттєвих цінностей підлітків в умовах євроінтеграційного поступу України» успішно впроваджуються у навчально-виховному комплексі «Домінанта» Дніпровського району м. Києва. Колективом вчених упроваджено та апробовано функціонально-прогностичну модель і педагогічні умови виховання смисложиттєвих цінностей у підлітків в умовах євроінтеграційного поступу України.

У виховний процес закладу освіти впроваджено: методику діагностування рівнів вихованості смисложиттєвих цінностей у школярів основної і старшої школи; сучасні і традиційні виховні засоби (індивідуальні, мікрогрупові, групові і масові), консультативну роботу, тренінги і проєктну діяльність, виховні години та методи виховання (етичні, сократівські бесіди, пояснення, роз'яснення, умовляння, вправ, рефлексивно-експліцитний, проблемних ситуацій, ігор), що забезпечило позитивні зрушення у вихованні смисложиттєвих цінностей у підлітків та підтверджені результатами формувального етапу експерименту і контрольними зрізами. З метою підвищення професійного рівня педагогів проводяться науково-практичні конференції, методологічні симпозіуми і семінари.

Упродовж 2022 р. вченими *Інституту соціальної та політичної психології НАПН України* за науковими дослідженнями, що завершилися у звітному році, та році, що йому передував, проведено 3 вебінари: «Використання медіаконтенту як засобу розвитку громадянської компетентності молоді», «Медіаграмотність під час війни: нові психологічні виклики і що з ними робити», «Технології уникнення стигматизації і мови ворожнечі в освітньому середовищі в умовах війни».

Упровадження результатів наукових досліджень також відбувалося під час презентації наукового доробку в рамках освітянських виставок: XIII міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти» та XIV Міжнародної виставки «Інноватика в сучасній освіті». Так, організовано і проведено заходи:

– семінар-презентацію «Медіапсихологія війни – протидія інформаційним атакам», на якому представлено наукові розробки лабораторії психології масової комунікації та медіаосвіти, готові до впровадження;

– практичний семінар «Розвиток громадянської компетентності молоді в контексті викликів воєнного часу», у ході якого виголошено доповіді: «Використання медіаконтенту як засобу розвитку громадянської компетентності молоді»; «Громадянська компетентність як умова ефективної протидії ІІСО»; «Громадянська взаємодія в освітньому середовищі: практики, мотиватори та оцінювання»; «Виклики війни: професійні межі психолога»;

– вебінар «Технології уникнення стигматизації і мови ворожнечі в освітньому середовищі в умовах війни»;

– майстер-клас «Застосування методики парадоксальної інтенції в опануванні негативних посттравматичних станів учасників бойових дій, волонтерів, вимушено переміщених осіб».

Суттєва робота із упровадження результатів наукових досліджень здійснювалася в межах Навчально-практичного центру психологічних інновацій, що діє при інституті з 2014 р. Зокрема, упроваджувалися результати прикладного наукового дослідження «Соціально-психологічні технології кризової взаємодії педагогічної спільноти, сім'ї та громади з питань третинної профілактики суїцидів у закладі освіти». Спільно з управлінням освіти та інноваційного розвитку Печерської районної в м. Києві державної адміністрації 4, 11, 18 лютого 2022 р. проведено тренінги з підготовки працівників психологічних служб системи освіти до ефективного реагування (дій) в рамках третинної профілактики (поственції) негативних психологічних наслідків переживання особистістю травматичних подій (інформаційна й діагностична робота в освітянському середовищі та громаді, виявлення груп ризику, поственція суїцидів та суїцидальних спроб).

Науковцями інституту підготовлено рекомендації щодо профілактики вторинної психотравматизації журналістів «Травма-інформована політика медіаіндустрії»; у ході засідання Громадської ради при Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення, здійснено аналіз ресурсів безкоштовної дистанційної психологічної допомоги і підтримки для медійників, презентація рекомендацій «Травма-інформована політика медіаіндустрії». Розроблено і впроваджено програми психологічної реабілітації волонтерок і учасників бойових дій, ветеранів Збройних Сил України у Швейцарії (Monastère de Montorgey, м. Fribourg) в рамках співпраці у проєкті ГО «Епоха свідомості» (м. Чернігів). Також розроблено програму курсу підготовки інструкторів (стажування) для військових психологів, психологів територіальної оборони та викладачів спеціальностей «Психологія», «Перша психологічна допомога та відновлення в екстремальних умовах» (36 акад. год.). Розроблено та апробовано програму тренінгу «Психологічна самопомога та взаємодопомога в місті під час війни».

Активно відбувається упровадження результатів наукових досліджень у співпраці з громадськими організаціями. Так, у 2022 р. реалізовано 28 проєктів. Зокрема, разом з ГО «Громадський рух «Жіноча Сила України» створено проєкт «Служба психосоціальної підтримки сімей військовослужбовців», який функціонує за сприяння Збройних Сил України, Департаменту соціального та гуманітарного забезпечення Міністерства оборони України, Національної гвардії України. Проєкт включає телефонну гарячу лінію, на якій психологи надають консультації із соціальних та психологічних питань, і групи підтримки дружин та матерів військовослужбовців. З березня по грудень на телефонній лінії опрацьовано близько 3 тис. дзвінків, проведено понад 70 зустрічей психологічної підтримки дружин і матерів.

У рамках гуманітарної місії благодійного фонду «Людина» надавалася консультативна підтримка населенню і здійснювалися поїздки в деокуповані

громади Київської та Чернігівської областей з метою надання психосоціальної підтримки мешканцям громад. Консультаціями та іншими заходами підтримки охоплено близько 600 осіб.

В освітній діяльності *Інституту вищої освіти НАПН України* за результатами завершеного наукового дослідження у 2022 р. розроблено три навчальні дисципліни: «Кадрова політика у закладах вищої освіти», «Кар'єра та персональна ефективність дослідника», «Тенденції розвитку Європейського простору вищої освіти», які впроваджено у процесі підготовки здобувачів третього рівня вищої освіти за освітньо-науковою програмою «Політика і лідерство у вищій освіті».

Результати наукових досліджень також використано в Навчально-науковому інституті публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка для оновлення змісту навчальних дисциплін «Парламентаризм у системі публічного управління», «Методика викладання у вищій школі», «Стратегічний менеджмент у публічному управлінні» за освітньо-науковою програмою «Парламентаризм і парламентська діяльність» спеціальності «281 Публічне управління та адміністрування» другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Успішним досвідом упровадження результатів наукового дослідження стало проведення відділом компаративістики інформаційно-освітніх інновацій *Інституту цифровізації освіти НАПН України* традиційного Всеукраїнського науково-практичного семінару «Цифрова компетентність сучасного вчителя нової української школи: 2022 (Безпечне середовище для учнів та вчителів: виклики та практичні рішення)» (3 березня 2022 р.) для вчителів, керівників шкіл, методистів, фахівців системи післядипломної педагогічної освіти, аспірантів, науковців та науково-педагогічних працівників. Проблематика семінару: питання подолання викликів в освітньому процесі, спричинених пандемією COVID-19, переходом на дистанційну форму навчання в умовах воєнного стану та відповідно створення безпечного цифрового освітнього середовища Нової української школи; висвітлення практичних кроків у напрямі цифровізації освіти та розвитку цифрової компетентності вчителя; теоретичні та практичні питання використання ІКТ у професійній освіті та підвищенні кваліфікації вчителя.

У співпраці з Рівненським обласним інститутом післядипломної педагогічної освіти проведено вебінар для керівників методичних об'єднань учителів початкової школи Рівненської області «Технологія Smart Kids – упевнений крок учителя початкової школи до єдиного інформаційно-освітнього простору» (7 червня 2022 р.). Керівники та координатори експерименту презентували результати досліджень на всеукраїнському та обласному рівні. Учителі експериментальних закладів поділилися власним досвідом роботи з електронними освітніми ігровими ресурсами в своїх класах, напрацюваннями та результатами моніторингу освітньої діяльності своїх учнів. Вони відзначили високий рівень розробки електронних освітніх ресурсів SmartKids, наявність завдань різного типу і складності, можливість проведення самостійної роботи,

наявність та якість вказівок для учнів і методичних рекомендацій для вчителів тощо. До участі в заході були запрошені педагоги з інших областей, які одними з перших в Україні розпочали роботу з технологією SmartKids.

Широко впроваджуються інформаційно-довідкові видання *Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського*. Метою інформаційно-бібліографічного електронного ресурсу «Видатні педагоги України та світу», який містить 78 персоналій, є розвиток і поширення педагогічного біографічного знання в Україні та за її межами. Електронний ресурс слугує джерельною базою для здійснення наукових розвідок; поповнює історико-педагогічне знання щодо тієї чи іншої особистості, її внеску в розвиток науки й практики та сприяє наповненню змісту підручників з історії освіти й педагогічної думки, написанню бакалаврських і магістерських робіт; уможливує якісне проведення масових науково-практичних заходів (конференцій, семінарів, круглих столів тощо), присвячених творчій діяльності певних педагогів та освітніх діячів. Водночас ці матеріали презентують дослідникам документи з фонду бібліотеки, зокрема видання педагогіко-психологічного спрямування. Результати дослідження можуть бути використані у процесі написання дисертацій, магістерських, бакалаврських, планових наукових робіт тощо. Кількість відвідувань електронного інформаційно-бібліографічного ресурсу «Видатні педагоги України та світу» у 2022 р. становить понад 62 тис. Географія відвідувань представлена такими країнами: Україна (43862); США (1247); Польща (865); Німеччина (739); Нідерланди (406); Велика Британія (302); Чехія (231); Франція (221); Італія (168); Ірландія (164).

На базі електронного ресурсу «Видатні педагоги України та світу» створено онлайн-проект «Ми стоїмо на плечах наших попередників: Видатні педагоги-ювіляри», який розміщено на офіційній сторінці бібліотеки у Facebook. Користувачам надається посилання на повний текст однієї із праць відомого представника педагогічної спільноти, з якою вони можуть ознайомитись онлайн і залишити свої враження від прочитаного в коментарях.

Упровадження результатів наукового дослідження «Педагогічна наука та освіта в особах, документах, бібліографії» щодо розвитку сухомлиністики в освітньо-науковому просторі здійснюється через реалізацію онлайн-проектів: «Читаймо Сухомлинського онлайн» (57 дописів), «Sukhomlinsky News» (24 дописи) та роботу віртуального читального залу Фонду В.О. Сухомлинського як майданчика інтеграції розроблених бібліотекою інформаційних ресурсів і баз даних, що зумовлено інтенсифікацією процесу переходу обслуговування більшості користувачів у режим онлайн-режимі у зв'язку із запровадженням карантинних обмежень та воєнного стану. Свідченням інтересу до нього науково-освітньої спільноти є статистика відвідувань його розділів (кількість відвідувань у 2022 р. – 509).

VII. ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

VII.1. ВИПУСК І РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ДРУКОВАНИХ ТА ВИПУСК ЕЛЕКТРОННИХ ВИДАНЬ

У зв'язку із скороченням видатків загального фонду Державного бюджету України на 2022 р. за КПКВК 6551030 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері освіти, педагогіки і психології» постановою Президії НАПН України від 21 квітня 2022 р. № 1-2/5-82 припинено випуск друкованих та електронних видань НАПН України, підготовлених за результатами фундаментальних і прикладних наукових досліджень, внесених до планів випуску на 2022 р. постановою Президії НАПН України від 23 грудня 2021 р. № 1-2/13-461.

Укладено додаткові угоди про припинення дії контрактів щодо випуску і розповсюдження друкованих та випуску електронних видань у 2022 р. між НАПН України та науковими установами від 23 грудня 2021 р.

Керівникам наукових установ академії рекомендовано розмістити редакційні праці, підготовлені за результатами фундаментальних і прикладних наукових досліджень, що увійшли до планів випуску друкованих та електронних видань НАПН України у 2022 р., в Електронній бібліотеці НАПН України та на сайтах установ.

У рамках реалізації Плану заходів до 30-річчя НАПН України підготовлено та опубліковано видання: Кремень В.Г. (заг. ред.). Національна академія педагогічних наук України: 1992-2022 рр. : монографія. Національна академія педагогічних наук України. Київ: Педагогічна думка. 2022 р. (<https://doi.org/10.37472/NAES-1992-2022>).

Монографія містить матеріали, що відображають періоди становлення та розвитку НАПН України, її відділень, наукових установ та їх колективів. У книзі представлено історичну роль НАПН України у становленні й розвитку національної системи освіти; розкрито дослідницький потенціал; окреслено пріоритети діяльності з наукового і методичного забезпечення національної освіти. Наголошено на першочергових завданнях у сучасних реаліях воєнного стану – захисті суверенітету і територіальної цілісності України, задачах освіти щодо підготовки та виховання громадян в умовах війни та повоєнного відновлення країни, посилення європейської інтеграції. Йдеться про конкретні відповіді педагогіки і психології на виклики світової глобалізації та інші виклики людству.

Видання адресовано освітянам, науковцям, усім, хто опікується функціонуванням і розвитком освіти, її науковим і методичним супроводом, здійснює наукові дослідження та експериментальні розробки в галузі освіти, педагогіки і психології.

VII.2. НАУКОВІ ДРУКОВАНІ ТА ЕЛЕКТРОННІ ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ

У звітному році налічувалося 42 наукові періодичні видання, засновниками (співзасновниками) яких є НАПН України та її підвідомчі установи (Додатки, табл. 15). Серед них: 35 друкованих (відповідно до Державного реєстру друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності Міністерства юстиції України) та 7 електронних наукових періодичних видань.

У 2022 р. припинено випуск науково-методичного журналу «Комп'ютер у школі та сім'ї» (співзасновники – Інститут педагогіки НАПН України, Інститут цифровізації освіти НАПН України, ТОВ «Редакція науково-методичного журналу «Комп'ютер у школі та сім'ї»). Не видавався у звітному році збірник наукових праць «Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент» (співзасновники – Інститут професійної освіти НАПН України, АРТ Академія сучасного мистецтва імені Сальвадора Далі). Науковий журнал «Проблеми сучасної психології» (співзасновники – Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, Запорізький національний університет) змінив назву на «Журнал сучасної психології». У зв'язку із зміною назви журналу внесено відповідні зміни до Переліку наукових фахових видань України на підставі наказу МОН України від 10 жовтня 2022 р. № 894 (додаток 2).

Вісник НАПН України. У 2022 р. продовжувався випуск електронного наукового періодичного видання відкритого доступу «Вісник Національної академії педагогічних наук України» (гол. ред. – акад. В.Г. Кремень), створеного з метою сприяння розвитку наукового потенціалу у сфері освіти, педагогіки і психології, інтеграції вітчизняної педагогічної і психологічної науки у світовий освітньо-науковий простір та всебічного висвітлення діяльності НАПН України (рис. VII.1). Публікація матеріалів у межах випусків здійснюється безперервно до 1 липня (1 випуск) та до 31 грудня (2 випуск). У звітному році опубліковано близько 90 матеріалів, у яких представлено наукові доповіді вчених підвідомчих установ і членів (дійсних членів та членів-кореспондентів) НАПН України на загальних зборах, методологічних семінарах і засіданнях Президії НАПН України, найбільш вагомими для НАПН України та громадськості події.

Певні сторінки присвячено висвітленню діяльності НАПН України в умовах воєнного стану, зокрема щодо міжнародної інформаційно-просвітницької діяльності і підтримки інформаційної безпеки; волонтерської допомоги вчених НАПН України; наукової та науково-організаційної роботи наукових установ НАПН України; співпраці з МОН України та НАН України, закладами освіти; психологічного супроводу освітянської спільноти та психологічної підтримки населення в кризових умовах тощо; представленню досягнень наукових установ, відділень НАПН України з нагоди 30-ї річниці академії та заходів з відзначення 300-річчя з дня народження Григорія Сковороди. У рамках реалізації Програми спільної діяльності МОН України та НАПН України у 2022 р. додано новий важливий напрям, пов'язаний з війною

Російської Федерації проти України, зокрема щодо ключових напрямів дослідницької підтримки освітян та практичних дій МОН України заради успішного функціонування і подальшої модернізації української освіти в умовах війни тощо.

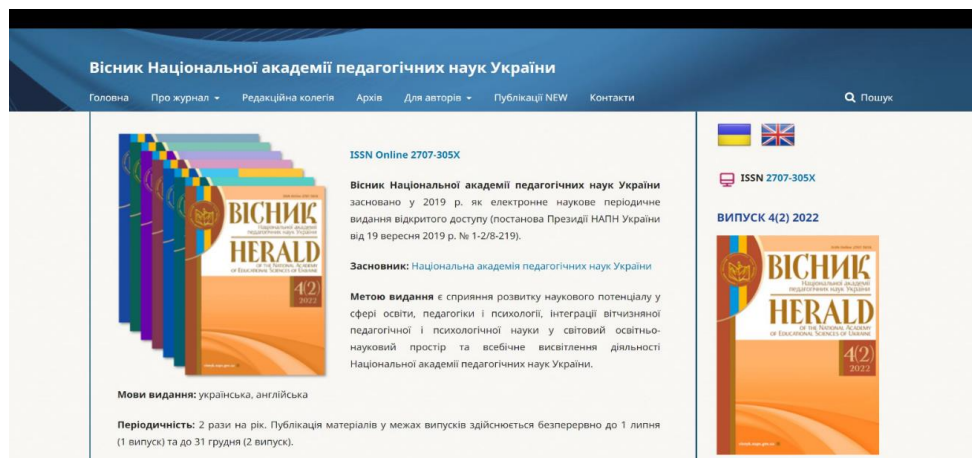

Рис. VII.1. Офіційний вебсайт Вісника НАПН України (visnyk.naps.gov.ua)

За даними Google Analytics, у звітному році налічувалося понад 18,6 тис. користувачів вебсайту видання (що на 19 % більше порівняно з 2021 р.), 87,0 % з яких – нові користувачі; 46,9 % із них вивчали опубліковані матеріали з мобільних пристроїв (смартфонів та планшетів). Найбільше користувачів з України (81,7 %), США (5,5 %) та Польщі (2,5 %). Матеріали Вісника у 2022 р. переглядали понад 52,1 тис. разів. До топ-5 публікацій 2022 р. за переглядом на сайті видання увійшли: «Мережа державних закладів вищої освіти України: аналітичний огляд конкурентоспроможності» (академіки В.Г. Кремень, В.І. Луговий, П.Ю. Саух, д-р пед. наук Ж.В. Таланова, <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4122>); «Освіта в умовах воєнного стану: результати опитування» (М.Ю. Мельник, <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4130>); «Психологічна підтримка учасників освітнього процесу в умовах війни» (чл.-кор. М.М. Слюсаревський, Л.В. Григоровська, <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4129>); «Про результати опитування учнів, батьків і вчителів про освітні проблеми в умовах воєнного стану» (М.Ю. Мельник, А.В. Малиношевська, <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4142>); «Презентація проекту державного стандарту базової середньої освіти: чим новий стандарт відрізняється від попередніх?» (акад. О.І. Ляшенко, <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-2-11-5>).

З метою подальшого підвищення актуальності та продуктивності досліджень і експериментальних розробок та їх впровадження в практику акад. В.І. Луговим, д-ром пед. наук І.Ю. Регейло і канд. пед. наук Н.В. Базелюк здійснено аналітичний огляд публікацій (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4212>) в електронному науковому виданні відкритого доступу «Вісник НАПН України» (visnyk.naps.gov.ua) з моменту його існування з кінця 2019 р. по 30 червня 2022 р. (6 номерів). Розгляд 242 статей за тематикою, авторами, їх приналежністю до наукових установ,

закладів вищої освіти, інших організацій, кількістю повнотекстових завантажень та цитуванням дав змогу схарактеризувати публікаційну активність та ефективність вчених і наукових колективів НАПН України, відповідність публікацій запитам і очікуванням споживачів наукової продукції. На прикладі Вісника підтверджено ефективність використання електронних наукових видань відкритого доступу для моніторингу як популярності того чи іншого видання, так і стану дослідницької діяльності наукових колективів і окремих вчених, які послуговуються відповідним журналом, що важливо в контексті впровадження відкритої науки та в умовах воєнного стану і повоєнного відновлення України.

Для популяризації видання функціонувала сторінка Вісника НАПН України у мережі Facebook (facebook.com/visnyk.naps.gov.ua), на якій протягом 2022 р. опубліковано близько 70 дописів (posts). Охоплення аудиторії дописів досягало майже 11 тис. користувачів мережі.

Науковий журнал «Education: Modern Discourses». Опубліковано п'ятий номер англomовного наукового фахового періодичного видання НАПН України «Education: Modern Discourses» (гол. ред. – акад. В.Г. Кремень) (рис. VII.2), в якому представлено статті з питань філософії та історії освіти, освіти в контексті сучасних трансформацій, загальної середньої та вищої освіти, розвитку особистості, педагогічної компаративістики та міжнародної освіти тощо. Науковий журнал представлено у таких базах даних, реєстрах і пошукових системах: Crossref, Directory of Open Access Journals (DOAJ), Наукова періодика України (Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського), Index Copernicus International, Google Академія, ERIH PLUS (The European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences) тощо.

Рис. VII.2. Офіційний вебсайт англomовного наукового фахового журналу НАПН України «Education: Modern Discourses» (emdnaes.org.ua)

Характеристика періодичних видань. Тридцять два найменування (76,1 %) наукової періодики НАПН України внесено до категорій «А» та «Б» *Переліку наукових фахових видань України* (Додатки, табл. 16) за

спеціальностями у галузях знань «01 Освіта/Педагогіка», «03 Гуманітарні науки», «05 Соціальні та поведінкові науки», «12 Інформаційні технології», «23 Соціальна робота».

Співзасновниками наукових періодичних видань НАПН України є *заклади вищої освіти* (Запорізький національний університет, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені М.В. Остроградського, Волинський національний університет імені Лесі Українки, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Херсонський державний університет, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, Хмельницький національний університет тощо), *наукові установи* (зокрема Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»), *громадські організації* (зокрема Українська асоціація організаційних психологів та психологів праці, Асоціація політичних психологів України, Асоціація з підтримки науки та інновацій) та ін.

Усі електронні й 95,2 % друкованих наукових періодичних видань НАПН України мають **міжнародний стандартний номер періодичного видання** – ISSN Print та ISSN Online відповідно. Усі електронні та 95,2 % друкованих видань мають власні вебсайти або вебсторінки на вебсайті засновника (співзасновника) видання, 66,7 % друкованих видань з онлайн версією отримали для свого вебсайту ISSN Online.

Наукова періодика НАПН України виходила з **періодичністю** від одного до дванадцяти разів на рік, найбільше періодичних видань виходили щопівроку (42,8%) та щоквартально (26,1 %).

Більшість (90,5 %) друкованих і електронних періодичних видань НАПН України випускають статті кількома **мовами**, зокрема українською, англійською, польською, німецькою, французькою, італійською тощо; наукові періодичні видання «Education: Modern Discourses» та «Studies in Comparative Education» публікують усі статті англійською мовою.

До **складу редакційних колегій** майже всіх видань НАПН України введено **іноземних фахівців**, які загалом представляють понад 35 країн Європи, Північної Америки, Австралії, Азії та Африки. Найбільше у складі редакційних колегій видань представлено їх іноземних членів з Республіки Польща (27 видань), Сполучених Штатів Америки (8 видань), Литовської Республіки (7 видань) та Румунії (7 видань). Серед інших країн: Австралія, Грецька Республіка, Держава Ізраїль, Італійська Республіка, Канада, Королівство Іспанія, Республіка Австрія, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії, Федеративна Республіка Німеччина, Фінляндська Республіка, Французька Республіка та ін.

Чотирнадцять періодичних видань оновили список членів редакційних колегій, із їх складу виведено іноземних членів-громадян Російської Федерації та Республіки Білорусь.

Тридцять сім (88,1 %) наукових періодичних видань НАПН України присвоюють своїм статтям *DOI*. Під префіксами НАПН України та її підвідомчих установ 21 видання присвоює DOI, під префіксами закладів вищої освіти України – 11. Загалом у системі НАПН України наявні вісім префіксів DOI (10.37472, 10.32405, 10.35387, 10.35387, 10.33120, 10.31874, 10.33407, 10.32835).

Представлення у базах даних, реєстрах і пошукових системах. Електронне наукове періодичне видання «Інформаційні технології і засоби навчання» (засновник – Інститут цифровізації освіти НАПН України; співзасновники: ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти») представлено в базі даних Emerging Sources Citation Index (ESCI) Web of Science Core Collection компанії Clarivate. Видання посідає перше місце у рейтингу кращих наукових періодичних видань, які публікують статті українською мовою «Найкращі публікації – українська», від Google Scholar.

Три видання («Мистецтво та освіта», «Порівняльна професійна педагогіка» та «Особлива дитина: навчання і виховання») індексуються у базах даних фірми EBSCO Publishing, п'ятнадцять (35,7 %) і три (7,1 %) наукових періодичних видань академії відображено у European Reference Index for the Humanities and Social Sciences (ERIH PLUS) та Central European Journal of Social Sciences and Humanities (CEJSH) відповідно.

Двадцять п'ять наукових періодичних видань НАПН України у звітному році пройшли оцінювання і представлені в Index Copernicus International Journals Master List, кращі шість із них наведено у табл. VII.1.

Таблиця VII.1

Топ-6 наукових періодичних видань НАПН України за даними Index Copernicus International Journals Master List

№ з/п	Назва наукового періодичного видання	Засновник (співзасновники)	Index Copernicus Value (ICV)
1.	Education: Modern Discourses (Освіта: сучасні дискурси)	Національна академія педагогічних наук України	100.00
2.	Проблеми сучасної психології	Інститут психології НАПН України імені Г.С. Костюка НАПН України, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка	100.00
3.	Психологічні перспективи	Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, Волинський національний університет імені Лесі Українки	100.00
4.	Professional Pedagogics (Професійна педагогіка)	Інститут професійної освіти НАПН України	100.00
5.	Технології розвитку інтелекту	Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України	100.00
6.	Організаційна психологія. Економічна психологія	Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, Українська Асоціація організаційних психологів та психологів праці	100.00

Іншими наукометричними, реферативними та/або інформаційними базами і каталогами, в яких представлено наукові періодичні видання НАПН України, є Crossref, Directory of Open Access Journals (DOAJ), Educational Research Abstracts Online (ERA), Education Resources Information Center (ERIC), Polska Bibliografia Naukowa, Library of Science (University of Warsaw), Directory of Open Access Scholarly Resources (ROAD), OCLC WorldCat, Ulrich's Periodicals Directory та ін.

Підтримання ініціатив «Відкритої науки». У *відкритому доступі* на вебсайті або вебсторінці видання на вебсайті засновника (співзасновника) розміщують повні тексти 76,1 % наукових періодичних видань НАПН України, 12 видань з них (28,6 %) індексуються у Directory of Open Access Journals (DOAJ).

Завдяки присвоєнню статтям DOI наукову періодику НАПН України представлено у пошукових системах і базах наукових цитувань Open Ukrainian Citation Index (OUCI), Dimensions, Unpaywall та ін., що використовують дані, зокрема з Crossref. Проте підтримали *ініціативу відкритих цитувань* (Initiative for Open Citations, I4OC) і у 2022 р. передавали при реєстрації DOI списки використаних джерел лише чотири видання (9,5 %): «Вісник НАПН України», «Актуальні проблеми психології», «Університети і лідерство» та «Психологічні перспективи». Тринадцять видань (30,9 %) передають при реєстрації DOI анотації статей, підтримуючи таким чином *ініціативу відкритих анотацій* (Initiative for Open Abstracts, I4OA).

П'ять наукових періодичних видань публікуються науковими установами НАПН України *спільно із зарубіжними партнерами*: «Edukacja zawodowa i ustawiczna / Професійна і неперервна освіта» (Академія спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської у Варшаві, Республіка Польща; Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України; aps.edu.pl/edukacja-zawodowa-i-ustawiczna/); «Fundamental and applied researches in practice of leading scientific schools» (Society for the Support of Publishing Initiatives and Scientific Mobility Limited, Сполучене Королівство; Canadian Publishing Office «Accent Graphics Communications & Publishing», Канада; Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України; Всеукраїнська громадська організація «Товариство психологів України»; farplss.org); «American Journal of Fundamental, Applied & Experimental Research» (Ukraine and Ukrainians Abroad Inc., США; Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України; Всеукраїнська громадська організація «Товариство психологів України»; ajfaer.org); «Mental Health: Global Challenges Journal» (NDSAN, Італійська Республіка; Інститут соціальної та політичної психології НАПН України; mhgcj.org).

VIII. НАУКОВО-ОРГАНІЗАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

VIII.1. ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ НАПН УКРАЇНИ, РОБОТА ПРЕЗИДІЇ

Планом роботи НАПН України на 2022 р. передбачено проведення двох сесій загальних зборів академії.

У зв'язку з повномасштабним воєнним вторгненням Російської Федерації і оголошенням воєнного стану загальні збори НАПН України проходили в дистанційному режимі. У роботі загальних зборів НАПН України 24 травня 2022 р. узяли участь 143 члени НАПН України і 97 делегованих представників трудових колективів підвідомчих установ (усього 240 учасників).

Учасникам загальних зборів надіслано повідомлення про їх проведення, доповідь президента НАПН України акад. В.Г. Кременя, документи про позбавлення статусу іноземних членів академії, звіт про діяльність НАПН України у 2021 р., проєкти постанов загальних зборів НАПН України та картка для голосування.

На порядок денний загальних зборів винесено такі питання:

1. Про діяльність НАПН України у 2021 році та завдання на 2022 рік (президент НАПН України акад. НАН і НАПН України В.Г. Кремень).

2. Про іноземних членів НАПН України.

У доповіді президента НАПН України акад. В.Г. Кременя відзначено, що діяльність академії у 2022 р. здійснювалась в умовах екстремальних внутрішніх і зовнішніх викликів, які потребували максимального напруження сил і національного єднання.

Насамперед це відкрита збройна агресія Росії, яка почалася ще у 2014 р., і вперше загальні збори проводились в умовах повномасштабної війни, нав'язаної Україні.

Вчені академії віддають шану усім оборонцям України, вшановують пам'ять загиблих, одностайно словом і справами підтримують Збройні Сили України, усіх захисників України, Верховного головнокомандувача Президента України Володимира Зеленського у протистоянні агресору, їхні послідовні і впевнені дії, які вселяють віру в неминучу перемогу. Відповідні заяви НАПН України, окремих вчених, постанови Президії НАПН України викладені на сайті та у Віснику академії.

До того ж, на роботі академії позначилася глобальна і безпрецедентно уразлива пандемія COVID-19 та прискорений нею непростий і значною мірою болісний перехід до нового способу життєдіяльності на основі цифрових технологій.

Усе це робить ще більш актуальним гуртування української нації, забезпечення її здатності ефективно протистояти загрозам і нападам, спроможності відновити в повному обсязі територіальну цілісність і суверенітет країни, підвищити її економічний, науково-технологічний,

військовий потенціал, продовжити європейську та євроатлантичну інтеграцію як доленосний вибір народу.

Учасники загальних зборів схвалили звітну доповідь президента НАПН України, підтримали проект постанови загальних зборів і доручили Президії з урахуванням результатів голосування підписати постанову зборів президентом НАПН України акад. В.Г. Кременем та першим віце-президентом, в.о. головного вченого секретаря НАПН України акад. В.І. Луговим.

Напередодні загальних зборів НАПН України відбулися загальні збори її відділень, на яких прийнято рішення про позбавлення статусу іноземних членів НАПН України (виключення з її складу) громадян Російської Федерації та Республіки Білорусь, з боку яких відсутнє відповідне реагування на віроломне військово-втручання РФ в Україну, зокрема з території Білорусі, що суперечить основним принципам та цінностям НАПН України, інтересам і авторитету української держави та завдає значної шкоди авторитетові академії.

Постановою Президії НАПН України від 19 травня 2022 р. № 1-2/6-92 питання щодо позбавлення статусу іноземних членів НАПН України винесено на розгляд загальних зборів НАПН України.

Відповідно до Статуту НАПН України голосування відбувалося за кожен кандидатуру.

На підставі результатів голосування вважаються позбавленими статусу іноземних членів НАПН України (виключеними з її складу) громадяни Російської Федерації та Республіки Білорусь:

Відділення філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки

Дармодехін Сергій Володимирович (Російська Федерація);

Нікандров Микола Дмитрович (Російська Федерація);

Відділення психології та спеціальної педагогіки

Амонашвілі Шалва Олександрович (Російська Федерація);

Відділення професійної освіти і освіти дорослих

Мартиросян Борис Пастерович (Російська Федерація);

Олейнікова Ольга Миколаївна (Російська Федерація);

Шкляр Аркадій Хононович (Республіка Білорусь);

Відділення вищої освіти

Борисенков Володимир Пантелеймонович (Російська Федерація);

Гукаленко Ольга Володимирівна (Російська Федерація);

Макаренко Віктор Павлович (Російська Федерація);

Філіппов Володимир Михайлович (Російська Федерація);

Жук Олександр Іванович (Республіка Білорусь).

Іноземним членам НАПН України направлено листи з відповідним повідомленням про рішення загальних зборів НАПН України.

18-19 листопада 2022 р. у дистанційному режимі відбулася друга сесія загальних зборів НАПН України.

На загальні збори винесено питання:

1. Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи.

2. Про обрання іноземного члена НАПН України.

3. Про обрання почесного академіка НАПН України.

Згідно з даними, що надійшли з відділень, у роботі загальних зборів НАПН України у дистанційному режимі взяли участь 140 її членів і 87 делегованих представників трудових колективів підвідомчих установ, усього 227 учасників.

Учасникам загальних зборів надіслано повідомлення про проведення загальних зборів НАПН України у дистанційному режимі, науково-аналітичну доповідь «Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи», проекти постанов загальних зборів та картка для голосування.

Науково-аналітична доповідь «Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи» підготовлена вченими Відділення загальної середньої освіти і цифровізації освітніх систем НАПН України. У доповіді здійснено всебічний аналіз стану науково-методичного забезпечення цифровізації освіти України, окреслено завдання та обґрунтовано шляхи цифрової трансформації освіти в умовах європейської інтеграції під час дії воєнного стану та у період відновлення України.

Аналіз інформації відділень НАПН України свідчить, що члени академії і делеговані представники установ підтримали та схвалили науково-аналітичну доповідь і постанову загальних зборів.

Члени НАПН України підтримали подання Відділення філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки щодо поповнення кадрового складу академії і обрали:

Агнешку Цибал-Міхальську, голову Комітету педагогічних наук Польської академії наук, професора звичайного, доктора габлітованого у галузі гуманістичних наук іноземним членом НАПН України;

Андрія Петровича Демиденка, професора Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, Народного артиста України почесним академіком НАПН України.

Учасники загальних зборів підтримали проекти постанов загальних зборів і доручили підписати їх постанови президенту НАПН України, академіку В.Г. Кременю і першому віце-президенту, в.о. головного вченого секретаря НАПН України академіку В.І. Луговому.

Відповідно до плану роботи НАПН України 17 листопада 2022 р. відбувся методологічний семінар за темою «Науково-методичне забезпечення розвитку професійної освіти в умовах нових викликів» (Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України). Мета проведення семінару – обґрунтування методологічних, теоретичних і практичних проблем розвитку професійної освіти в умовах нових викликів та визначення конструктивних способів їх розв'язання у воєнний та повоєнний час.

Методологічний семінар проводився у змішаному форматі:

– пленарне засідання – наживо та в онлайн-режимі на платформі Zoom з трансляцією на YouTube-каналі;

– секційні засідання – в онлайн-режимі на платформі Microsoft Teams.

Модератор методологічного семінару – Н.Г. Ничкало, академік-секретар Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України.

Обговорення питання продовжилось за напрямками (секціями):

Секція 1. Методологічні й теоретичні основи модернізації професійної освіти в умовах повоєнного відновлення економіки (<https://ivet.edu.ua/index.php/labs/nmc/2358>).

Секція 2. Трансформація системи професійних кваліфікацій для потреб високотехнологічних галузей економіки (<https://ivet.edu.ua/index.php/labs/tvet/2353>).

Секція 3. Концептуальні засади розвитку особистості фахівця в системі безперервної освіти України (<https://ivet.edu.ua/index.php/labs/dist-edu/2355>).

Секція 4. Формування нової парадигми професійної орієнтації населення, кар'єрного розвитку та інноваційного підприємництва (<https://ivet.edu.ua/index.php/labs/prof-career/2356>).

Секція 5. Цифрова трансформація професійної освіти (<https://ivet.edu.ua/index.php/labs/ee-res/2354>).

Секція 6. Євроінтеграційні перспективи розвитку національної професійної освіти (<https://ivet.edu.ua/index.php/labs/isvet/2357>).

У роботі семінару взяли участь члени НАПН України, вчені наукових установ, науково-педагогічні і педагогічні працівники закладів освіти, представники органів державної влади та органів місцевого самоврядування, громадських організацій, працівники науково-(навчально)-методичних центрів (кабінетів) професійно-технічної освіти, магістранти, аспіранти і докторанти. За результатами обговорення проблем науково-методичного забезпечення розвитку професійної освіти в умовах нових викликів підготовлено рекомендації, які розіслано органам державної влади для використання в роботі.

Планом роботи НАПН України на 2022 р. передбачалося проведення 10 засідань її Президії.

Фактично проведено 14 засідань Президії: 10 планових і 4 позачергові, присвячені науково-організаційній, організаційній і фінансово-господарській діяльності НАПН України; розглянуто 268 питань і прийнято відповідні рішення та постанови.

З початком повномасштабного воєнного вторгнення Російської Федерації на територію України та оголошення воєнного стану, введеного відповідним Указом Президента України від 24 лютого 2022 р. № 64/2022, Президією НАПН України відповідно до статутних завдань здійснено ряд організаційних заходів з

метою забезпечення роботи наукових підрозділів і установ академії в умовах війни.

3 березня 2022 р. проведено позачергове засідання Президії НАПН України в дистанційному режимі: скасовано загальні збори НАПН України, заплановані на 22 березня 2022 р., розглянуто питання про продовження повноважень президента, віце-президентів, академіків-секретарів відділень НАПН України (постанова № 1-2/3-68), затверджено на посадах учених секретарів відділень та відтерміновано проведення раніше оголошених виборів керівників наукових установ академії до скасування в Україні воєнного стану.

Засідання Президії НАПН України 24 березня 2022 р. присвячено роботі відділень та наукових установ НАПН України в умовах воєнного стану. Оприлюднено заяву керівництва НАПН України про засудження злочинної воєнної агресії Російської Федерації, розіслано листи-звернення до міжнародної наукової спільноти про події в Україні у зв'язку з агресією. Учені НАПН України включилися в інформаційно-просвітницьку діяльність, підтримку інформаційної безпеки та волонтерську допомогу.

21 квітня 2022 р. на засіданні Президії НАПН України розглянуто питання про співпрацю з МОН України в умовах воєнного часу. До розгляду питання в режимі онлайн приєднався міністр освіти і науки України С.М. Шкарлет. На Президії НАПН України озвучені страшні цифри руйнувань і пошкоджень закладів освіти, загибелі і поранення дітей і дорослих, підтримку усього світу розміщення евакуйованих школярів, студентів, учителів, надання їм роботи і забезпечення навчання. На засіданні з доповіддю «Про морально-психологічний стан українського суспільства в умовах широкомасштабної російської агресії: нагальні виклики і відповіді» виступив чл.-кор. М.М. Слюсаревський, директор Інституту соціальної та політичної психології НАПН України. У доповіді зазначалося, що повномасштабне вторгнення військ Росії спричинило низку гострих викликів морально-психологічного стану українського суспільства, в їх обґрунтуванні провідну роль відіграє співтовариство українських психологів, ядром якого є колективи наукових установ психологічного профілю НАПН України. В установах академії проводяться масові заходи, присвячені психологічним викликам російсько-української війни та обміну досвідом. Доповідь представлено на спільному засіданні Президії НАН України і НАПН України 4 травня 2022 р., на якому прийнято спільну постанову «Оцінки соціально-психологічного стану населення України в умовах війни». Доповідь розіслано урядовим структурам та відомствам для можливого використання в роботі.

Одноголосно прийнято рішення, що в умовах воєнного нападу Російської Федерації вчені цієї країни та Республіки Білорусь, які підтримали військову агресію, не можуть бути іноземними членами і почесними академіками НАПН України. Аналіз інформації відділень НАПН України свідчить, що це рішення виконано в повному обсязі (див. додаток 2).

У травні 2022 р. на засіданні Президії академії Інститутом обдарованої дитини НАПН України представлено науково-аналітичну доповідь про результати опитування учнів, батьків і вчителів щодо освітніх проблем в умовах дії воєнного стану, мета якого – визначення факторів впливу війни на систему загальної середньої освіти. Доповідь розміщено у Віснику НАПН України, Електронній бібліотеці НАПН України з науковим обґрунтуванням рекомендацій щодо підтримки освітньої діяльності в умовах воєнного часу.

На червневому засіданні Президії НАПН України презентовано «Психологічний аналіз трансформації освітнього простору в умовах воєнного часу та завдання, які з нього випливають». За результатами досліджень виокремлено проблемні моменти відображення соціальної ситуації воєнного часу в Україні на рівні психологічних складових освітніх процесів, наголошено на необхідності підтримки в умовах воєнного стану усіх форм організації освітнього процесу.

На червневому засіданні Президії НАПН України академік-секретар Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України Н.Г. Ничкало проінформувала присутніх про результати проведення ІХ Польсько-українського / українсько-польського наукового форуму «Drogi i bezdroża edukacji w okresie pandemii COVID-19 / Дороги і бездоріжжя освіти в умовах пандемії COVID-19» (11-13 травня 2022 р.). Успішному проведенню форуму сприяло об'єднання зусиль Комітету педагогічних наук Польської академії наук, Наукового педагогічного товариства «Польща-Україна», Університету Марії Кюрі-Склодовської в Любліні, а також НАПН України, Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України, Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. У форумі взяли участь понад 150 вчених-педагогів, у тому числі 12 українських. Делегацію українських вчених очолював В.Г. Кремень – президент НАПН України. У доповідях і виступах учасників форуму засуджувалась російська військова агресія проти України, наголошувалось на важливому значенні підтримки українського народу, реальної допомоги громадянам України – вимушеним біженцям, особливо жінкам і дітям.

В умовах дії воєнного стану 27 червня 2022 р. в режимі онлайн відбулося спільне засідання НАПН України і Комітету педагогічних наук Польської академії наук. Відкрив засідання президент НАПН України В.Г. Кремень, який проінформував польських учених про роботу академії в воєнний час. НАПН України у Польщі представляла С.О. Сисоєва, академік-секретар Відділення філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки НАПН України. Обговорено і схвалено результати багаторічної співпраці НАПН України та Комітету педагогічних наук ПАН. Засуджено збройну агресію Російської Федерації проти України, грубе порушення норм міжнародного права, геноцид українського народу. Відзначено допомогу Уряду Республіки Польща, Комітету педагогічних наук ПАН, закладів освіти Польщі громадянам України, дітям, науковим, науково-педагогічним працівникам, які, захищаючись від війни,

знайшли прихисток у Польщі. Визначено і схвалено пропозиції щодо подальшої спільної діяльності, прийнято спільну постанову.

Виконуючи контрольні функції, Президія НАПН України проаналізувала виконання своїх постанов, які були прийняті у 2022 р., значну увагу приділивши аналізу виконання науково-дослідних (експериментальних) робіт, а саме:

– «Теоретико-методичні засади навчання дітей з порушеннями слуху в умовах модернізації освіти», виконаного в Інституті спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України (лютий 2022 р.);

– забезпечення якості підготовки докторів філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» в Інституті вищої освіти НАПН України (травень 2022 р.);

– результати експерименту всеукраїнського рівня «Стандартизація наскрізної соціально-психологічної моделі масового впровадження медіаосвіти у вітчизняну педагогічну практику» (наказ МОН України від 18 серпня 2017 р. № 1199) (Інститут соціальної та політичної психології НАПН України).

Позитивно оцінюючи результати наукових досліджень, Президія НАПН України рекомендувала підвідомчим установам академії активніше популяризувати наукові напрацювання, наукове супроводження вирішення проблем розвитку освітньої сфери, міжнародної наукової співпраці, нормативно-правове забезпечення розвитку освіти України, підвищити ефективність учених у презентації результатів наукових досліджень у зарубіжних виданнях, зокрема іноземними мовами, а також у виданнях, внесених до міжнародних наукометричних баз даних (Web of Science Core Collection, Scopus та ін.), розширити і урізноманітнити співпрацю з науковими установами НАПН України і НАН України, університетами, закладами вищої освіти на основі спільних науково-дослідних проєктів.

Президія НАПН України продовжила практику аналізу діяльності наукових установ академії за 2018-2022 рр.:

– Інституту цифровізації освіти НАПН України (16 червня 2022 р., постанова № 1-2/7-108);

– Інституту обдарованої дитини НАПН України (22 серпня 2022 р., постанова № 1-2/10-142);

– Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи (15 вересня 2022 р., постанова № 1-2/11-166);

– Інституту проблем виховання НАПН України (20 жовтня 2022 р., постанова № 1-2/12-185);

– Інституту педагогіки НАПН України (22 грудня 2022 р., постанова № 1-2/14-239).

Схвалюючи роботу наукових колективів інститутів НАПН України, Президія наголосила на удосконаленні наукової та науково-організаційної роботи, спрямованої на реалізацію освітніх і суспільних реформ, використанні додаткових джерел фінансування науково-дослідних робіт, участі у

міжнародних і вітчизняних грантових проектах, співпраці з дослідницькими центрами і закладами освіти.

Президія контролювала роботу ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України. Підвищену увагу членів Президії викликало питання «Про освітню, науково-організаційну та фінансово-господарську діяльність ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України за 2018-2022 рр.». Проаналізувавши діяльність університету, Президія висловила пропозиції щодо покращення роботи, розроблення нової стратегії розвитку університету як дослідницького закладу вищої освіти та національного лідера у системі вищої та післядипломної педагогічної і психологічної освіти, доцільності відкриття нових спеціальностей на вимогу сучасного ринку праці.

Президією НАПН України на січневому засіданні затверджено результати конкурсних відборів (оголошених у 2021 р.) щодо:

– напрямів (тематики) наукових досліджень та науково-технічних (фундаментальних) розробок, виконання яких розпочинається в 2023 р. (постанова № 1-2/1-1);

– виконання у 2022 р. наукових досліджень з проблем розвитку освіти, що потребують невідкладного розгляду (постанова № 1-2/1-3);

– прикладних наукових досліджень для підтримки молодих вчених, які працюють (навчаються) у підвідомчих установах НАПН України (постанова № 1-2/1-5).

На квітневому засіданні Президією НАПН України підведено підсумки оголошеного на січневому засіданні конкурсу на кращі наукові роботи, створені у 2021 р. (постанова № 1-2/5-78). Затверджено фундаментальні і прикладні наукові дослідження за тематикою НАПН України, виконання яких розпочинається у 2023 р., проведено атестацію наукової роботи стипендіатів Кабінету Міністрів України.

НАПН України представила кандидатуру В.В. Предко – доктора філософії, старшого наукового співробітника Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи на здобуття Премії Президента України для молодих вчених за наукову роботу «Розвиток життєстійкості особистості підлітка в умовах інноваційної освітньої діяльності», яка і одержала Премію Президента України (Указ Президента України № 809/2022 від 30 листопада 2022 р.).

Президія НАПН України підтримала представлення на державну іменну стипендію найкращим молодим вченим для увічнення подій Революції Гідності та вшанування подвигу Героїв України – Героїв Небесної Сотні науковий доробок І.Г. Губеладзе, доктора психологічних наук, старшого наукового співробітника Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, яка отримала стипендію (Наказ МОН України від 18 листопада 2022 р. № 1047).

Президія аналізувала роботу Науково-видавничої ради НАПН України, затверджувала плани і звіти випуску друкованої продукції, розподіл видань між установами академії й іншими організаціями і відомствами.

Упродовж 2022 р. Президія НАПН України затверджувала вчені і спеціалізовані вчені ради підвідомчих установ академії, погоджувала проекти державного замовлення на підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів і підвищення кваліфікації (післядипломна освіта).

З метою організації та проведення комплексних наукових досліджень, спрямованих на розв'язання актуальних проблем розвитку дошкільної освіти України, створено Центр раннього розвитку дитини та дошкільної освіти Інституту проблем виховання НАПН України (постанова № 1-2/2-41 від 17 лютого 2022 р.). Вченими цього центру створено освітню платформу «Дошкілля України: освіта і піклування», на якій зареєстровано 24 тис. 722 електронні кабінети, з них 28% – родин дітей, які тимчасово перебувають за межами України.

У зв'язку з виробничою необхідністю Президією НАПН України вносилися зміни до перспективних тематичних планів наукових досліджень інститутів академії (соціальної та політичної психології, спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка, обдарованої дитини).

Затверджувалися у новій редакції статуту: Інституту педагогіки НАПН України, Інституту проблем виховання НАПН України, ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського.

Вчені НАПН України, виконуючи постанови її загальних зборів і постанови Президії, упродовж 2022 р. співпрацювали з Комітетом Верховної Ради України з питань науки, освіти та інновацій, МОН України, Міністерством молоді та спорту України, Міністерством соціальної політики України, НАН України та національними галузевими академіями наук України, міністерствами і відомствами, долучились до підготовки аналітичних матеріалів, пов'язаних з проблемами в освітній і науковій сферах.

16 листопада 2022 р. Президією НАПН України проаналізовано виконання Програми спільної діяльності МОН України та НАПН України на 2021-2023 рр. (далі – Програми). У 2022 р. продовжилась реалізація Програми, у якій передбачено виконання 116 заходів, спрямованих на вирішення завдань реформування української освіти. У 2022 р. Президія відмітила новий важливий напрям співпраці МОН України і НАПН України, пов'язаний з війною Російської Федерації проти України.

Від НАПН України з інформацією виступив акад. В.І. Луговий, який прокоментував виконання Програми у 2022 р., наголосивши на подальшій реалізації розпочатих реформ в освіті, підтримці комплексних зусиль МОН України з посилення ефективності освітньої і наукової діяльності задля прискорення перемоги.

До розгляду питання (онлайн) долучився міністр освіти і науки України С.М. Шкарлет, який охарактеризував спільні зусилля у часи війни як ефективні і широкомасштабні, висловив сподівання на продовження співпраці особливо в питаннях підготовки експертно-аналітичних документів та вдосконалення законодавства України у сфері освіти.

Продовжувалася багаторічна співпраця НАН України і НАПН України.

Співпраця НАПН України з НАН України відбувалася шляхом виконання 56 заходів Програми спільної діяльності НАН України і НАПН України на 2020-2022 рр. (далі – Програма), серед яких проведення наукових масових заходів, спільних наукових досліджень та експериментальних розробок.

Результати реалізації Програми у попередні 2020 і 2021 роки розглядалися Президією НАПН України і дістали схвалення (постанови від 17 грудня 2020 р. № 1-2/13-247 та від 16 грудня 2021 р. № 1-2/12-420).

На грудневому засіданні Президії НАПН України розглянуто виконання у 2020 р. та в цілому Програми спільної діяльності НАН України та НАПН України на 2020-2022 роки. З інформацією від НАПН України виступив акад. В.І. Луговий, від НАН України – віце-президент НАН України О.О. Рафальський. Виступаючі зазначили, що спільна діяльність наукових установ НАН України та НАПН України здійснювалася у складних умовах повномасштабної агресії Російської Федерації.

Члени Президії НАПН України схвалили результати спільної роботи, а також проєкт нової Програми спільної діяльності НАН України і НАПН України на 2023-2025 рр. (постанова № 1-2/14-238).

Стало доброю традицією на початку засідання Президії НАПН України вручати нагороди академії вченим, громадським діячам, політикам. Серед нагороджених: Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Польща в Україні Бартош Ян Ціхоцький (нагороджений медаллю НАПН України «Григорій Сковорода» за вагомий особистий внесок у зміцнення міждержавного співробітництва, розвиток національно-культурної і освітньої співпраці та сприяння всебічній допомозі Республіки Польща Україні в умовах російської воєнної агресії); Надзвичайний і Повноважний Посол Литовської Республіки в Україні Вальдемарас Сарапінас (нагороджений медаллю НАПН України «Григорій Сковорода» за сприяння зміцненню міждержавного співробітництва Литовської Республіки з Україною, підтримку незалежності та територіальної цілісності, багаторічну науково-культурну співпрацю).

Значну увагу Президія НАПН України приділяла питанням кадрової політики: оголошувалися конкурси на заміщення керівних посад у підвідомчих установах академії, відтерміновувалися вибори керівників установ, продовжувалися їх повноваження у зв'язку із введенням воєнного стану, їх заступників, учених секретарів, підтримувалися подання щодо присвоєння почесних звань (почесне звання «Почесний доктор НАПН України» за поданням Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України присвоєно Ришарду Войцеху Бері (Республіка Польща); В.І. Федоришину – декану факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова); здійснювалося нагородження відзнаками НАПН України відомих учених, діячів освіти, працівників апарату Президії і підвідомчих установ, забезпечувалась участь у

дистанційному режимі наукових і науково-педагогічних працівників установ академії у її загальних зборах та у загальних зборах відділень НАПН України.

Президією НАПН України 16 листопада 2022 р. оголошено конкурс на заміщення посади ректора ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України та затверджено Положення щодо обрання ректора ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (постанова № 1-2/13-203).

Президія НАПН України контролювала питання фінансово-економічної діяльності академії: затверджено зведений кошторис видатків державного бюджету для установ НАПН України на 2022 р. і зміни до нього, проаналізовано стан використання бюджетних коштів в умовах воєнного стану, затверджувалися посадові оклади, зміни до структур підвідомчих установ, корегувався розподіл бюджетних призначень за бюджетними програмами, аналізувалася ефективність використання бюджетних коштів на наукову, науково-організаційну та фінансово-господарську діяльність НАПН України, уточнювалися адреси об'єктів нерухомого майна.

Систематично висвітлювалися результати діяльності НАПН України і робота її Президії на порталі академії, сайтах наукових установ НАПН України, у соціальній мережі Facebook. Поповнювалася виданнями за результатами наукових досліджень учених підвідомчих установ Електронна бібліотека НАПН України.

VIII.2. НАУКОВО-ОРГАНІЗАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ВІДДІЛЕНЬ

VIII.2.1. ВІДДІЛЕННЯ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ, ЗАГАЛЬНОЇ ТА ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Діяльність Відділення упродовж 2022 р. проводилась відповідно до Стратегії розвитку Національної академії педагогічних наук України на 2016-2022 рр. та «Пріоритетних напрямів (тематики) наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок НАПН України на 2018-2022 та 2022-2026 рр.», затверджених НАПН України, й спрямовувалась на виконання актуальних для педагогічної теорії та освітньо-виховної практики теоретико-методологічних, науково-методичних і прикладних завдань реформування національної системи освіти, особливо в умовах воєнного стану та для повоєнного відновлення країни, відповідно до законів України «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про фахову передвищу освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про дошкільну освіту», «Про позашкільну освіту»; положень Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 р., Концепції Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021-2025 рр., Програми спільної діяльності НАН України та НАПН України на 2020-2022 роки, Програми спільної діяльності МОН України та НАПН України на 2021-2023 роки,

Національної економічної стратегії на період до 2030 року», указів Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», «Питання Національної ради з відновлення України від наслідків війни», постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020-2025 роки», Плану заходів з реалізації Стратегії людського розвитку на 2021-2023 роки та інших нормативно-правових актів, а також рішень, ухвалених Президією та загальними зборами НАПН України.

Результати наукових досліджень членів Відділення та вчених його наукових підрозділів урахувалися в підготовці проєктів документів для МОН України, Міністерства молоді та спорту України, Міністерства з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України, Міністерства соціальної політики України, Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, зокрема інформаційно-аналітичних матеріалів, пропозицій до проєктів рішень.

Вчені Відділення брали участь у підготовці і проведенні підсумкових вчених рад, звітних наукових конференцій у віднесених до нього установах та науково-дослідних центрах.

1 березня 2022 р. Відділення ініціювало створення в Інституті проблем виховання Центру раннього розвитку дитини та дошкільної освіти НАПН України, що сприятиме розробленню системного та цілісного інноваційного науково-методичного супроводу освіти дітей раннього та дошкільного віку.

У звітному році рішенням загальних зборів Відділення і постановою загальних зборів НАПН України іноземним членом академії обрано Агнешку Цибал-Міхальську – голову Комітету педагогічних наук Польської академії наук, професора звичайного, доктора габілітованого у галузі гуманістичних наук, фахівця із загальної педагогіки та соціології освіти; почесним академіком НАПН України – А.П. Демиденка, доктора педагогічних наук, професора кафедри української літератури Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, автора поезій, редактора-упорядника белетристичної спадщини Михайла Грушевського, Народного артиста України (2001 р.), Заслуженого діяча мистецтв України (1994 р.), лауреата міжнародних премій.

Зважаючи на відсутність відповідного реагування на віроломне військове вторгнення Російської Федерації в Україну, відповідно до Статуту НАПН України (п. 29) постановою загальних зборів Відділення та загальних зборів академії одностайно підтримано рішення щодо позбавлення статусу іноземних членів НАПН України М.Д. Нікандрова та С.В. Дармодехіна.

Науковий пошук членів Відділення та вчених віднесених до нього установ і підрозділів здійснювався за напрямками: філософія освіти в системі соціогуманітарного знання; методологія освіти; теорія та історія розвитку української і зарубіжної педагогічної науки, теоретичні й методичні засади виховання та соціалізації зростаючої особистості; управлінські та технологічні чинники розвитку освіти з урахуванням воєнного стану в Україні. Значна увага

була приділена управлінським і технологічним чинникам функціонування освіти з урахуванням дії воєнного стану в Україні і нагальних потреб освіти та суспільства під час війни, подальшого повоєнного відновлення країни.

Вченими Відділення отримано авторське свідоцтво на Концепцію виховання дітей та молоді в цифровому просторі, у якій окреслено світоглядні підходи до вирішення проблеми виховання дітей та молоді в цифровому просторі, суспільні виклики й стратегічні напрями виховання молодого покоління в умовах цифрової реальності. Авторські майнові права належать НАПН України (договір від 12 серпня 2022 р. № 6582).

Члени Відділення та вчені віднесених до нього установ і підрозділів брали активну участь у підготовці Національної доповіді про стан і перспективи розвитку освіти в Україні до 30-річчя незалежності України.

Згідно з планом роботи Відділення здійснювалась підготовка і проведення засідань його бюро і загальних зборів. Основні результати науково-організаційної та наукової діяльності членів Відділення, віднесених до нього підвідомчих установ і наукових підрозділів розглянуто на засіданнях бюро Відділення. Проведено 12 засідань бюро Відділення, на яких розглядалося 26 основних питань, що стосувалися аналізу його роботи, діяльності членів Відділення у 2022 р., визначення й обґрунтування перспективних напрямів і проблем досліджень, тематики науково-дослідної та організаційно-методичної роботи членів Відділення і віднесених до нього підвідомчих установ/підрозділів: Інституту проблем виховання, чотирьох відділів Інституту педагогіки, Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського та науково-дослідних центрів, що працювали при Відділенні на громадських засадах.

На засіданнях бюро Відділення значна увага приділена аналізу особистого внеску дійсних членів і членів-кореспондентів НАПН України, які входять до його складу, у розв'язання проблем сучасної освіти. Розглянуто питання про індивідуальну науково-дослідницьку та організаційно-методичну роботу дійсних членів (академіків) НАПН України В.Г. Кременя, Ю.Б. Кузнєцова, Я.В. Цехмістера, О.В. Сухомлинської, В.О. Огнев'юка, С.О. Сисоєвої та членів-кореспондентів НАПН України В.О. Балуха, Л.Д. Березівської, Н.П. Дічек, Н.С. Побірченко, Б.Б. Буяка, В.І. Євдокимова, В.П. Капелюшного, В.В. Ільїна, Г.В. Терещука, Г.В. Троцько, М.Д. Култаєвої, І.М. Шоробури.

Упродовж 2022 р. розглянуто питання щодо підсумків науково-організаційної, наукової і видавничої діяльності членів Відділення та віднесених до нього підвідомчих установ і наукових підрозділів у 2021 р., підготовлено матеріали до річного звіту НАПН України. Розглядалися планові питання з урахуванням дії воєнного стану в Україні і нагальних потреб освіти та суспільства під час війни.

Проаналізовано питання участі дійсних членів, членів-кореспондентів та віднесених до Відділення наукових установ у державних програмах, освітньо-

виховних проєктах, виконанні Програми спільної діяльності НАПН України і МОН України на 2021-2023 рр., Програми спільної діяльності НАПН України і НАН України на 2020-2022 рр.

На засіданнях бюро Відділення обговорено підготовку питань, які виносилися на розгляд Президією НАПН України, а саме «Про наукову і науково-організаційну діяльність Інституту проблем виховання НАПН України за 2018-2022 рр. та перспективи його розвитку» і «Про результати виконання та впровадження наукового дослідження відділу історії та філософії освіти Інституту педагогіки НАПН України «Парадигми розвитку та тенденції реформування шкільної освіти в Україні у добу незалежності» (2019-2021 рр.).

Також розглянуто підсумки виконання та впровадження результатів планових наукових досліджень, завершених у 2021 р. та виконаних в Інституті проблем виховання НАПН України: «Виховання дітей раннього віку в закладах дошкільної освіти різних типів», «Розроблення сучасних моделей соціального партнерства у вихованні громадянина-патріота», «Проєктування освітнього середовища закладу дошкільної освіти для індивідуального розвитку старшого дошкільника», «Виховання художніх цінностей учнів в освітньому середовищі закладу загальної середньої освіти», а також про підсумки виконання та впровадження результатів планового наукового дослідження, виконаного в Інституті педагогіки НАПН України: «Організаційно-педагогічні засади проєктування освітнього середовища гімназії». Також на засіданнях бюро Відділення обговорено питання: «Про підготовку до проведення VII Всеукраїнського науково-методологічного семінару «Педагогічна біографіка та біографістика в сучасному науково-інформаційному просторі», «Про стан і підготовку до проведення XII Міжнародних і XXIX Всеукраїнських педагогічних читань «Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю», «Про стан та хід підготовки до проведення Всеукраїнського фестивалю науки», «Про стан впровадження Концепції виховання дітей та молоді в цифровому просторі». Проаналізовано та скореговано перспективне планування науково-дослідної роботи у Відділенні на 2023 р.

На засіданнях бюро Відділення проаналізовано питання підготовки і проведення масових заходів, організатором яких є Відділення, здійснено моніторинг їх результативності. Загалом упродовж 2022 р. членами Відділення та науковими працівниками віднесених до нього підвідомчих установ і центрів проведено понад 40 науково-практичних конференцій, семінарів, наукових засідань, круглих столів, 35 із них організовано науковими підрозділами Відділення, зокрема Інститутом проблем виховання, Інститутом педагогіки, Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В.О. Сухомлинського.

Здійснено підготовку пропозицій для розгляду на засіданні Президії НАПН України щодо погодження перспективних тематичних планів наукових досліджень підвідомчих установ Відділення на 2023-2025 рр. з урахуванням результатів проведеного конкурсу.

У 2022 р. під керівництвом члена Відділення, президента НАПН України В.Г. Кременя наукові установи НАПН України брали активну участь у реалізації міжнародних науково-освітніх проєктів і програм Американських рад з міжнародної освіти, Британської ради в Україні, Європейського Союзу, Європейського фонду підготовки, Представництва ООН в Україні, Представництва DVV International в Україні, Ради Європи, Світового банку, ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ та інших міжнародних організацій і фондів.

Відділення стало організатором спільного засідання НАПН України та Комітету педагогічних наук Польської академії наук 27 червня 2022 р., присвяченого багаторічній плідній науковій співпраці двох наукових інституцій-партнерів, у ході якого обговорено питання «Про спільну діяльність НАПН України та Комітету педагогічних наук ПАН».

У складі української делегації члени Відділення взяли участь і виступили з доповідями на XI Всепольському педагогічному з'їзді, що проходив у м. Познані 20-21 вересня, стали учасниками української панелі «Освіта під час війни».

Члени Відділення брали участь у міжнародних проєктах та діяльності різних організацій, зокрема:

– Програмі «Еразмус+: Жан Моне» (Модуль «Університетська автономія в розвитку демократичних цінностей у вищій освіті: досвід країн ЄС для України»). Проєкт імплементується впродовж 2022-2025 рр. Київським університетом імені Бориса Грінченка (Jean Monnet Module «University Autonomy In The Development Of Democratic Values In Higher Education: The Experience Of The Eu Member States For Ukraine» №101098702 – Uaddvhe – Erasmus-Jmo-2022-Hei-Tch-Rsch-Ua-Iba» Jean Monnet Program Erasmus+ (2022-2025) (акад. С.О. Сисоєва);

– Програмі «Еразмус+: Жан Моне» (Модуль «Європейська якість навчання для кращої успішності учнів»). Проєкт імплементується впродовж 2021-2023 рр. Інститутом педагогіки НАПН України (Jean Monnet Module «European Teaching Excellence for Students' Better Performance» 620287-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-MODULE, Jean Monnet Program Erasmus+ (2021-2023) (чл.-кор. О.І. Локшина);

– Міжнародному проєкту «Потенціал і цінності землі Вітелона – від оглядання до конкретних дій», який фінансувався Фондом розвитку системи освіти в Польщі – Національним органом управління Польсько-української ради обміну молоддю. Проєкт здійснювався у партнерстві з Дрогобицьким державним педагогічним університетом імені Івана Франка та повітовим староством в Легниці (чл.-кор. Н.С. Побірченко);

– Проєкті ЄС «Інтенсифікація впливу вчителів Луганської області на процеси примирення та встановлення миру» («Intensification of Influence of Teachers of Luhansk region on the Processes of reconciliation and peace-building») (2019-2022 рр.) (договір № 2019/413-253) (акад. В.С. Курило);

– Міжнародному проєкті Erasmus+ Program «Strategic Partnerships for adult and Youth Education Cooperation for Innovation and the exchange of good practices» (Сертифікат INBIENET/09/2020PL) (чл.-кор. Б.Б. Буяк);

– Загальній координації Міжнародного проєкту «Learnopolis+» за підтримки Німецької служби академічних обмінів (DAAD) та Федерального міністерства освіти і досліджень Німеччини (BMBF) у рамках програми «Підтримка інтернаціоналізації українських ЗВО» (чл.-кор. Б.Б. Буяк);

– Координації Програм білатеральних дипломів та Програм академічних обмінів Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка спільно із Вищою лінгвістичною школою міста Ченстохова (Польща), Природничо-гуманітарним університетом імені Яна Длугоша (Ченстохова, Польща), Університетом Хуманітас (Сосновець, Польща), Остравським університетом (Острава, Чехія) (чл.-кор. Б.Б. Буяк).

Упродовж 2022 р. вчені Відділення брали участь в експертизі та погодженні законодавчих і нормативних актів з питань, що належать до його компетенції (академіки В.Г. Кремень, С.О. Сисоева, І.Д. Бех, члени-кореспонденти Л.Д. Березівська, Н.П. Дічек, О.І. Локшина); здійснювали підготовку інформаційно-аналітичних матеріалів на запити центральних органів законодавчої і виконавчої влади.

Упродовж звітнього періоду Відділення активно співпрацювало з Комітетом Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, МОН України, Міністерством соціальної політики України, Міністерством молоді та спорту України тощо.

Центром раннього розвитку дитини та дошкільної освіти Інституту проблем виховання НАПН України спільно з експериментальними закладами дошкільної освіти «Mr.Leader» створено освітню систему «Освіта та піклування» (Education & Care) для дітей дошкільного віку та освітню платформу «Дошкільна освіта України: освіта і піклування». За період бойових дій на платформі зареєстровано 25 тис. 162 електронні кабінети, з яких 28 % – родини дітей із сімей українських біженців та родин, які тимчасово перебувають за межами України. У червні 2022 р. отримано гриф «Схвалено для використання в освітньому процесі за № 1.0010-2022» на парціальну програму з національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку «Україна – моя Батьківщина» (нова редакція, 2022 р.). За підтримки вчених Відділення 16 червня 2022 р. організовано та проведено Всеукраїнську інтернет конференцію «Освітній процес у закладах дошкільної освіти в умовах воєнного стану: теорія, практика», яка об'єднала науковців і педагогів-практиків дошкільної галузі з 16 областей України. Про актуальність заходу свідчить понад 6100 його переглядів на You Tube каналі Інституту проблем виховання НАПН України.

Співробітники відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України опублікували оглядове видання «Освіта в реаліях війни: орієнтири міжнародної спільноти» (<https://doi.org/10.32405/978-966-644-614-8>)

2022-55), в якому подано огляд позицій і поглядів міжнародної спільноти з питань функціонування освіти в умовах воєнних дій для розробників освітньої політики, управлінців, педагогів, батьків, широкої педагогічної громадськості

Вчені віднесених до Відділення установ узяли участь в експозиційно-виставковій роботі, співробітники Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського були організаторами 5 тематичних книжкових виставок, 6 персональних книжкових виставок, 5 книжкових виставок із серії «Ювіляри НАПН України».

Інноваційною формою впровадження результатів роботи співробітників ДНПБ імені В.О. Сухомлинського стала реалізація п'яти онлайн-проектів та функціонування на вебпорталі бібліотеки чотирьох віртуальних читальних залів. Упровадження результатів наукових досліджень підтверджено 133 довідками (актами) про впровадження, кількість завантажень наукової продукції бібліотеки у 2022 р. з Електронної бібліотеки НАПН України становить понад 31 тис., з її вебпорталу – понад 14 тис.

Члени Відділення та вчені віднесених до нього установ взяли участь та виступили організаторами таких масових заходів: Всеукраїнської науково-практичної конференції «Філософсько-педагогічні ідеї Г.С. Сковороди у сучасних соціокультурних контекстах», Міжнародної наукової конференції «Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта 2022: освіта, наука, інновації», Всеукраїнської науково-практичної конференції «Історія та філософія освіти в незалежній Україні: здобутки й нові соціогуманітарні виклики часу», Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Естетичне виховання майбутніх офіцерів поліції: досвід та перспективи», Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції «Освітологія – 2022. Якість університетської освіти: міждисциплінарний дискурс», Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми освіти і виховання в умовах євроінтеграційного поступу України», Науково-практичної конференції «Зміст і технології шкільної освіти», звітної науково-практичної конференції Інституту проблем виховання НАПН України (за 2021 р.) «Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал», Всеукраїнської онлайн конференції «Освітній процес в закладах дошкільної освіти: інноваційні практики», Міжнародної науково-практичної конференції «Зростаюча особистість у смислоціннісних обрисах цифрового світу», Педагогічних читаннях пам'яті К.І. Чорної «Виховання морально-етичних цінностей особистості в умовах Нової української школи»; науково-практичного семінару «Актуальні проблеми інноваційного розвитку позашкільної освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа» (у рамках Всеукраїнського фестивалю науки), семінару «Досягнення Цілей сталого розвитку: досвід дитячих громадських організацій», науково-практичного семінару «Впровадження профорієнтаційних стратегій у цифровий освітній процес: сутність і перспективи», наукового семінару з проблем методології сучасних досліджень у галузі освіти, семінару-практикуму з проблем розвитку

дошкільної освіти; всеукраїнського вебінару для вчителів мистецтва закладів загальної середньої освіти «Українське мистецтво у світовому просторі: імена і долі» (просвітницький проєкт), вебінару «Соціальні очікування сучасної учнівської молоді: інструментальне забезпечення», вебінару «Технології діяльності класного керівника в умовах цифровізації освіти»; майстер-класу «Особливості створення освітнього цифрового середовища для розвитку дитини» (у рамках Всеукраїнського фестивалю науки); круглого столу «Партнерство закладів освіти та соціальних інституцій в контексті визначення соціально-ціннісних орієнтацій молоді», круглого столу «Особливості освіти, виховання та розвитку дітей раннього віку», круглого столу «Науково-методичне забезпечення ціннісного професійного самовизначення учнів закладів загальної середньої освіти» (у рамках Всеукраїнського фестивалю науки).

Члени Відділення продовжили діяльність як головні редактори таких видань: «Неперервна професійна освіта: теорія і практика», «Education: Modern Discourses» («Освіта: сучасні дискурси»), «Studies in Comparative Education», «Релігія та соціум», «Науково-педагогічні студії», «Наукові праці МАУП. Педагогічні науки», «Zeszytów Naukowych PWSZ im. Witelona w Legnicy», «Філософія освіти», «Військово-історичний меридіан», «Vita Antiqua», «Сторінки історії», «Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка»; «Education and Pedagogical Sciences» («Освіта та педагогічна наука»), «Рідна школа», «Буковинський журнал», «Філософія», «Біблія та культура», «Форум нумізматичний: студії та матеріали», «Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: педагогіка», «Наукові праці Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського», «Аналітичний вісник у сфері освіти», «Теорія і методика виховання», «Науковий вісник. Серія «Філософія», «Науковий вісник Українського медичного ліцею Національного медичного університету імені О.О. Богомольця», «Педагогічний дискурс», «Актуальні проблеми мистецької освіти», науково-методичного альманаху «Плекаємо особистість».

Наукова продукція членів Відділення, підготовлена у ході виконання наукових досліджень, упроваджувалася на всеукраїнському та міжнародному рівнях. Основні наукові результати членів Відділення разом із вченими віднесених до нього установ відображено у 17 колективних і зарубіжних монографіях, 22 посібниках і підручниках (навчальних, наукових, навчально-методичних), 10 програмах, 4 авторських свідоцтвах, 36 статтях у міжнародних виданнях, у виданнях, що індексуються у наукометричних базах даних Scopus та Web of Science – 96, 206 статтях у наукових фахових виданнях України, у 52 інших наукових виданнях, 2 аналітичних матеріалах, 1 оглядовому виданні, 18 одиницях довідкової продукції, понад 476 тезах, 25 публікаціях у ЗМІ.

Результати планових наукових досліджень, наукова продукція членів і віднесених до Відділення наукових установ знаходяться у відкритому доступі, розміщуються в Електронній бібліотеці НАПН України, на сайтах Інституту

проблем виховання, Інституту педагогіки та Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського. Середнє значення показника цитувань академіків Відділення – індекс Гірша – становить 23,5.

VIII.2.2. Відділення психології та спеціальної педагогіки

Основні завдання науково-організаційної діяльності Відділення психології та спеціальної педагогіки НАПН України (далі – Відділення) визначалися нормативними документами, затвердженими Президією НАПН України: Стратегією розвитку Національної академії педагогічних наук України на 2016-2022 роки, Пріоритетними напрямками наукових досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології в НАПН України на 2022-2026 рр., Положенням про порядок планування і контролю виконання наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок в НАПН України; Положенням про експериментальну діяльність (експеримент) в НАПН України; Положенням про впровадження результатів наукових досліджень в НАПН України; Регламентом роботи НАПН України; Методичними рекомендації з підготовки звіту про діяльність підвідомчої установи НАПН України; постановами Президії та загальних зборів НАПН України, Статутом НАПН України.

Діяльність Відділення у звітний період визначалася також нагальними суспільними запитами, пов'язаними з кризовими явищами в суспільному житті, зумовленими повномасштабною воєнною агресією РФ проти України. В умовах воєнного стану вченими Відділення реалізовано низку напрямів діяльності, що спрямовані на науково-методичне забезпечення і безпосередню практичну психологічну допомогу учасникам освітнього процесу, військовослужбовцям та постраждалому від військових дій населенню.

Науково-організаційна діяльність Відділення і його бюро спрямовувалася насамперед на планування та організаційне забезпечення виконання фундаментальних і прикладних наукових досліджень, які здійснювали віднесені до Відділення наукові установи та його члени, підготовку питань до розгляду на засіданнях Президії НАПН України, матеріалів до загальних зборів та методологічних семінарів академії, здійснення експертної діяльності, зокрема розгляд проєктів законодавчих актів і нормативно-правових документів тощо.

Увага вчених Відділення зосереджувалася на здійсненні відбору перспективної тематики наукових досліджень згідно з пріоритетними напрямками наукових досліджень, визначених законом України, постановою Кабінету Міністрів України та НАПН України, зокрема визначенні напрямів (тематики) наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок, виконання яких розпочинається в 2023 р.; аналізі, оцінюванні здобутих наукових результатів і стану їх упровадження в освітню та інші види соціальної практики; забезпеченні впливу вчених на процес і результати інноваційних освітніх реформ. Розв'язанню цих та інших важливих проблем

присвячено 13 засідань бюро Відділення, на яких розглянуто понад 60 питань з різних напрямів діяльності.

З-поміж важливих проблем, які обговорювались на засіданнях бюро, основними були результати завершених у попередньому році наукових досліджень та стан їх упровадження в практику; питання підвищення ефективності виконання наукових досліджень. Бюро розглядало результати наукової і науково-організаційної діяльності установ і членів Відділення; участь в освітніх проєктах та експериментах; плани роботи Відділення та віднесених до нього установ тощо; стан виконання постанов Президії НАПН України, а також питання, які готувались до розгляду на засіданні Президії НАПН України.

Відповідно до плану роботи НАПН України Відділенням у звітному році підготовлено і розглянуто на засіданнях Президії НАПН України такі питання: «Підсумки виконання завершеного наукового дослідження в Інституті спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України «Теоретико-методичні засади навчання дітей з порушеннями слуху в умовах модернізації освіти» (лютий); доповідь «Морально-психологічний стан українського суспільства в умовах повномасштабного російського вторгнення: нагальні виклики і відповіді», та завдання, що з неї випливають, підготовлена вченими Інституту соціальної та політичної психології НАПН України (квітень); доповідь «Психологічний аналіз трансформації освітнього простору в умовах воєнного часу, підготовлена вченими Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України (червень), «Результати експерименту всеукраїнського рівня «Стандартизація наскрізної соціально-психологічної моделі масового впровадження медіаосвіти у вітчизняну педагогічну практику» (наказ МОН України від 18 серпня 2017 р. № 1199) (червень); «Про наукову і науково-організаційну діяльність Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи та перспективи його розвитку» (вересень).

Окрім основних наукових питань, які готувало Відділення і віднесені до нього наукові установи, підготовлено та розглянуто на засіданнях Президії НАПН України 25 питань з різних напрямів діяльності. Зокрема: результати виконання наукових досліджень з актуальних проблем освіти, які потребують невідкладного розгляду, та для підтримки молодих вчених, завершених у 2021 році; пропозиції щодо проєктів нових фундаментальних і прикладних наукових досліджень, які планувались до виконання в 2023 р.; інформацію про роботу Відділення та віднесених до нього наукових установ, в умовах воєнного стану; виконання постанов Президії (за I і II півріччя 2021 р.) та рішень загальних зборів НАПН України; підготовка до розгляду та затвердження на Президії перспективних тематичних планів на 2023-2025 рр. та внесення змін до них у зв'язку з необхідністю дослідження актуальних соціально-психологічних проблем воєнного часу та повоєнного відновлення країни згідно з Планом відновлення України та приведення у відповідність сфери освіти до стандартів і

рекомендацій Європейського Союзу у зв'язку з наданням Україні статусу кандидата для вступу в ЄС; підготовка звітної інформації про виконання Програми спільної діяльності МОН України та НАПН України на 2021-2023 рр. і звітної інформації про реалізацію Програми спільної діяльності НАН України та НАПН України на 2020-2022 рр.; заходів до проєкту Програми спільної діяльності НАН України та НАПН України на 2023-2025 рр. та ін.

Як і в попередні роки, вчені Відділення брали активну участь у підготовці та проведенні двох загальних зборів та двох методологічних семінарів НАПН України. На вимогу часу проаналізовано діяльність в умовах воєнного стану іноземних членів Відділення, які є громадянами Російської Федерації і Республіки Білорусь. Подано пропозицію на загальні збори Відділення та загальні збори академії щодо виключення з числа іноземних членів Відділення Амонашвілі Шалву Олександровича (Російська Федерація). На підставі результатів голосування дійсних членів (академіків) та членів-кореспондентів на загальних зборах НАПН України прийнято одностайне рішення про позбавлення його статусу іноземного члена академії (постанова загальних зборів НАПН України від 24 травня 2022 р. № 1-1/1-2).

У 2022 р. проєкти наукових досліджень молодих вчених установ, віднесених до Відділення, стали переможцями конкурсу наукових досліджень для молодих вчених НАПН України, отримали фінансування для їх реалізації та успішно їх завершили, а саме: «Розвиток резильєнтності особистості у період пандемії COVID-19» (Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, керівник – д-р психол. наук О.А. Чиханцова), «Формування фрустраційної толерантності старшокласників у діяльності працівників психологічної служби» (Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи, керівник – д-р філософії в галузі психології В.В. Предко).

Успішно пройшло конкурсний відбір НАПН України та виконано наукове дослідження з актуальних проблем освіти, що потребують невідкладного розгляду, за темою «Соціально-психологічні технології кризової взаємодії педагогічної спільноти, сім'ї та громади з питань третинної профілактики суїцидів у закладі освіти» (Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, керівник – канд. психол. наук С.Л. Чуніхіна).

Інформація про підсумки виконання зазначених досліджень представлена в розділі щодо результатів наукової діяльності Відділення.

У звітному році активізовано участь вчених Відділення в конкурсах Національного фонду досліджень України. Вчені Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи виграли грант Національного фонду досліджень України обсягом фінансування близько 10 млн. грн. з науково-методичного забезпечення соціально-психологічної реабілітації учасників освітнього процесу, але у зв'язку з повномасштабним вторгненням Росії в Україну кошти Фонду були перенаправлені на потреби Збройних Сил України.

Діяльність учених Відділення з упровадження результатів наукових досліджень спрямовувалась на всі складові зазначеного процесу:

- оприлюднення – шляхом виступів на міжнародних і всеукраїнських конференціях та семінарах, вебінарах тощо;
- розповсюдження – публікації у збірниках матеріалів конференцій і фахових періодичних виданнях, розміщення наукового доробку в Електронній бібліотеці НАПН України, висвітлення на офіційних сайтах і сторінках у соціальних мережах НАПН України та наукових установ;
- використання результатів досліджень під час підготовки інформаційних та аналітичних матеріалів, законодавчих і нормативних актів та цільовою групою користувачів у науковій та освітянській діяльності.

Упродовж звітнього періоду Відділення здійснювало експертну діяльність, брало участь у громадському обговоренні проєктів законодавчих актів і нормативно-правових документів. Загалом за 2022 р. підготовлено понад 70 інформаційних довідок і тематичних матеріалів з пропозиціями до проєктів законів України, державних та галузевих нормативних документів. Зокрема підготовлено та подано відповідні аналітичні довідки, пропозиції та інформаційні матеріали до:

- проєктів законів України «Про внесення змін до деяких законів України щодо заборони використання джерел інформації держави-агресора або держави-окупанта в освітніх програмах, у науковій та науково-технічній діяльності», «Про інноваційні парки», «Про медіа» (у частині захисту дитини в медіа), «Про внесення змін до статті 8 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» (розроблення концепції Національної програми «Переходу від військової кар'єри до цивільного життя») та ін.;

- нормативно-правових актів: проєктів постанов Кабінету Міністрів України щодо внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення державної атестації наукових установ», «Про затвердження Типового положення щодо планування кошторисної вартості наукових (науково-технічних) робіт, які виконуються за рахунок коштів державного бюджету»; експериментального проєкту зі створення на базі закладів вищої освіти та наукових установ мережі стартап-школа-інкубатор-акселератор задля відновлення та розвитку інноваційної екосистеми; Плану заходів на 2021-2023 роки з реалізації Концепції розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року та ін.;

- інформаційно-аналітичних матеріалів: про стан інтеграції вітчизняної освіти і науки у світову систему із збереженням та захистом національних інтересів (на виконання доручення Прем'єр-міністра України від 24 січня 2022 р. та листа Секретаря РНБО від 20 січня 2022 р.); до проєктів розділів Плану заходів з післявоєнного відновлення та розвитку України, розробленого Національною радою з відновлення України від наслідків війни відповідно до Указу Президента України від 21 квітня 2022 р. № 266/2022; до Національної

декларації про готовність до трансформації освіти для представлення її на Саміті з питань трансформації освіти (22 вересня 2022 р., штаб-квартира ООН, Нью-Йорк) та ін.;

– галузевих нормативних документів: до наказу МОН України «Деякі питання здійснення інноваційної діяльності у сфері освіти»; пропозиції до Національної декларації про готовність до трансформації освіти для підготовки до Глобального саміту трансформації освіти; лист директорату дошкільної, шкільної, позашкільної та інклюзивної освіти МОН України «Про методичні рекомендації «Використання методів альтернативної та додаткової комунікації у закладах освіти» № 4/2373-22 від 9 вересня 2022 р; до порядку присудження наукових ступенів (МОН України); інструктивно-методичного листа МОН України «Про організацію освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами у 2022/2023 навчальному році» та ін.

Вчені Відділення активно долучалися до науково-експертної діяльності, брали активну участь у роботі експертних рад, комісій, комітетів, робочих груп, входили до редакційних колегій наукових періодичних видань тощо. Зокрема, до Наукової ради МОН України (секція 19. Педагогіка, психологія, проблеми молоді і спорту; секція 20. Соціально-історичні науки); експертної групи МОН України зі Стандарту вищої освіти. Третій (освітньо-науковий) рівень «Доктор філософії. Спеціальність 321 «Соціальна робота»; експертної (предметної) комісії з психології та педагогіки (23); підкомісія 123 Соціальна робота Науково-методичної комісії 11 з охорони здоров'я та соціального забезпечення сектору вищої освіти Науково-методичної ради МОН України; предметних (галузевих) експертних комісій з надання грифів навчальній літературі МОН України; експертної комісії із спеціальної педагогіки МОН України; експертної групи з проведення антидискримінаційної експертизи освітніх матеріалів вебплатформи дистанційного навчання «Всеукраїнська школа онлайн» у межах реалізації проєкту «Цифрові технології для початкової школи. Всеукраїнська школа онлайн»; науково-методичної ради Громадської організації «Ла Страда – Україна»; Програмного комітету «Європа у мінливому світі – інклюзивні, інноваційні та свідомі суспільства», експертної комісії Державного агентства України з питань кіно, секретаріату Європейської ради аспірантів та молодих дослідників Eurodoc та ін.

Загалом за результатами роботи в експертних групах надано: 9 висновків за результатами експертизи законодавчих і нормативно-правових документів, 19 висновків науково-методичної експертизи навчальної та навчально-методичної літератури, 126 рецензій на рукописи видавничої продукції.

У звітному році зросла активність вчених Відділення щодо висвітлення результатів діяльності в традиційних і новітніх аудіовізуальних медіа у зв'язку із гострим запитом суспільства на експертну оцінку актуальних подій, що відбуваються. Загалом здійснено 215 виступів у ЗМІ: 90 виступів на 19 телеканалах, зокрема на всіх загальнонаціональних; 21 виступ на радіо, 95 публікацій у 40 інтернет-виданнях (у т.ч. офіційні сайти, інформагенції,

фахові і популярні інтернет-видання), у друкованих ЗМІ – 8, у теле- і радіопрограмах – 69. У тому числі у п'яти іноземних ЗМІ (Велика Британія, Польща, Канада).

Інтерв'ю і коментарі вчених охоплювали широке коло питань суспільно-політичного життя країни, переважно зумовлених повномасштабним російським вторгненням 24 лютого 2022 р. за такими напрямками: психологічна допомога населенню в умовах війни (супровід дітей під час збройної агресії, підтримка військових та їхніх родин, допомога вимушеним переселенцям, тренерам-психологам), психологія війни та екстремальних ситуацій, опанування тривожних настроїв українського суспільства, спричинених актуалізацією воєнної загрози, зміст і динаміка настроїв українського суспільства під час війни, психологічний портрет ворога, психологічні чинники агресивних позицій росіян, внутрішньополітичні події в Україні у контексті повномасштабного вторгнення, інформаційна війна та медіаосвіта, війна як колективна травма тощо.

У 2022 р. ученими Відділення проведено 50 масових науково-практичних заходів (у тому числі 9 міжнародних), включених до плану роботи НАПН України: 20 конференцій; 2 форуми, 16 наукових семінарів, вебінарів; 12 круглих столів. Також проведено 315 масових науково-практичних заходів (у тому числі 31 міжнародний), включених до планів роботи віднесених до Відділення наукових установ (4 форуми; 55 конференцій; 168 наукових семінарів, вебінарів; 17 круглих столів). Окрім того, співробітники наукових установ узяли участь у понад 1,2 тис. масових науково-практичних заходів, проведених іншими організаціями. Значна частина науково-практичних масових заходів була пов'язана з тематикою воєнної агресії проти нашої країни.

Підтримувалася співпраця віднесених до Відділення установ з підвідомчими установами НАПН України у спільних науково-практичних заходах, зокрема Інститутом педагогіки НАПН України, Інститутом проблем виховання НАПН України, Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В.О. Сухомлинського, Центральним інститутом післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» та із закладами вищої освіти з різних регіонів України: Сумським державним педагогічним університетом імені А.С. Макаренка, Ніжинським державним університетом імені Миколи Гоголя, Київським університетом імені Бориса Грінченка, Українським державним університетом імені Михайла Драгоманова, Південноукраїнським національним педагогічним університетом імені К.Д. Ушинського, Вінницьким державним педагогічним університетом імені Михайла Коцюбинського та ін.

Діяльність молодих вчених Відділення відзначена на державному рівні, зокрема науковій працівниці Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи В.В. Предко присуджено Премію Президента України для молодих вчених 2022 року за роботу «Розвиток життєстійкості та зміцнення етнонаціональної ідентичності української молоді» (Про присудження премій Президента України для молодих вчених 2022 року:

Указ Президента України від 30 листопада 2022 р. №809/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/8092022-45017>).

Вченій Інституту соціальної та політичної психології НАПН України І.Г. Губеладзе призначено Державну іменну стипендію імені Юрія Поправки на 2023 р. (наказ МОН України від 18 листопада 2022 р. № 1047), якою відзначаються найкращі молоді вчені для увічнення подій Революції Гідності та вшанування подвигу Героїв України – героїв Небесної Сотні. Призначено стипендію Кабінету Міністрів України для молодих вчених науковому працівникові Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України К.В. Гуцолу.

До важливих завдань, які виконувалися у звітному році вченими віднесених до Відділення установ, слід віднести зміцнення різних напрямів міжнародного наукового співробітництва: виконання угод із зарубіжними науковими і освітньо-науковими установами; реалізацію спільних наукових та освітніх проєктів; участь у зарубіжних стажуваннях та підвищеннях кваліфікації; проведення міжнародних наукових заходів в Україні та за кордоном; співпрацю із зарубіжними вченими у підготовці психологічних наукових видань; співпрацю з міжнародними психологічними асоціаціями та організаціями; дослідження сучасних світових тенденцій розвитку психології, вивчення, узагальнення та використання зарубіжного наукового досвіду у науковій діяльності. Основний фокус цих зусиль спрямовано на вивчення різних напрямів і форм психологічної підтримки населення, учасників освітнього процесу та військовослужбовців в умовах агресивної війни Російської Федерації проти України.

Для реалізації проєкту «Hope – Helping to Cope» (Надія), який здійснювався у березні-серпні 2022 р. Національною академією педагогічних наук України та Вищою школою психології м. Берліна (Німеччина) підписано меморандум. Цей проєкт спрямований на навчання та підтримку українських практичних психологів, які надають психологічну допомогу всім учасникам освітнього процесу після травмивних подій, з особливим акцентом на роботу з дітьми. Наукове керівництво проєктом від України здійснює чл.-кор. НАПН України, д-р психол. наук Віталій Панок, від Німеччини – Йоханна Бьоттчер (Johanna Böttcher), д-р наук, проф. У рамках проєкту реалізовано навчальний курс «Допомагаємо впоратися (HOPE Project)». Продовженням проєкту є реалізація Міжнародного українсько-німецького проєкту з навчання психологів «Допомога в подоланні: підготовка психологів до надання повномасштабної психосоціальної допомоги дітям, батькам та педагогам в умовах військових дій в Україні». Проєктом передбачено навчання 41 працівника психологічної служби системи освіти з Дніпропетровської, Івано-Франківської та Сумської областей основам роботи з психологічною травмою. Проєкт виконується спільно з Вищою психологічною школою м. Берліна.

Загалом учені Відділення взяли участь у виконанні 36 угод про міжнародне наукове співробітництво, реалізації 10 міжнародних науково-

освітніх проєктів; здійснювалась співпраця з 28 міжнародними громадсько-професійними організаціями.

Важливим аспектом роботи Відділення стала активна волонтерська діяльність вчених з надання фахової соціально-психологічної допомоги населенню, яке постраждало від військових дій (поранені, сім'ї загиблих, демобілізовані та члени їхніх родин), вимушеним переселенцям з окупованих територій, зокрема щодо організації навчання і соціально-психологічної посттравматичної адаптації дітей біженців, проведення вебінарів і телеконференцій з іноземними фахівцями у межах створених при Інституті психології імені Г.С. Костюка НАПН України Кризового центру медико-психологічної допомоги та Науково-практичного центру психологічних інновацій при Інституті соціальної та політичної психології НАПН України.

Зокрема, упродовж 2022 р. працівниками Кризового центру медико-психологічної допомоги спільно з лабораторією консультативної психології та психотерапії Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України проведено: навчально-методичні семінари за міжнародної участі («Що таке травма та ПТСР»; «Регуляція емоцій в умовах війни»; «Травма війни: турбота про себе та інших», «Травма та її наслідки» та ін.) (усього 27 семінарів); супервізійні семінари для психологів-практиків, які працюють у напрямі психодрами та символдрами (13 семінарів); психотерапевтичні групи (122 групи, у тому числі 88 міжнародних груп) для жінок з дітьми, які тимчасово переселились до західних країн, волонтерами громадських організацій в Україні та за кордоном. Усього проведено 162 заходи. Також проведено 1577 індивідуальних консультацій для учасників освітнього процесу.

У березні 2022 р. вченими Інституту соціальної та політичної психології НАПН України спільно з громадською організацією «Громадський рух «Жіноча Сила України» створено проєкт «Служба психосоціальної підтримки сімей військовослужбовців», який функціонує за сприяння Збройних Сил України, Департаменту соціального та гуманітарного забезпечення Міністерства оборони України, Національної гвардії України. Проєкт включає телефонну гарячу лінію, на якій психологи надають консультації із соціальних та психологічних питань, і групи підтримки для дружин та матерів військовослужбовців. З березня по грудень 2022 р. на телефонній лінії опрацьовано близько 3 тис. дзвінків, проведено понад 70 зустрічей психологічної підтримки для дружин і матерів військовослужбовців. Співробітниками інституту проведено курс «Діти і війна: навчання технік зцілення» для 8 груп вчителів закладів загальної середньої освіти та 2 груп науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти. Загалом курс пройшли – 127 осіб.

На базі Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України функціонує Психологічний консультативно-тренінговий центр. В умовах воєнного стану у центрі активно надавалася консультативна допомога дітям з особливими освітніми потребами та їхнім родинам, а також запроваджено систему постійного консультування психолого-

педагогічних працівників з питань організації дистанційного навчання, корекційно-розвивальної роботи, організації особистісно зорієнтованого освітнього процесу для осіб з особливими освітніми потребами в умовах війни.

Інформація про науково-організаційну діяльність Відділення, про наукову, навчальну, науково-виробничу та довідкову продукцію, підготовлену вченими віднесених до нього наукових установ за результатами виконаних наукових досліджень, систематично розміщується в Електронній бібліотеці НАПН України, у Віснику НАПН України, на сайті НАПН України та на сайтах її підвідомчих установ.

VIII.2.3. ВІДДІЛЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВИТИ І ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ СИСТЕМ

Науково-організаційну діяльність Відділення загальної середньої освіти і цифровізації освітніх систем НАПН України (далі – Відділення) у звітному році було зосереджено на забезпеченні якісного виконання запланованих наукових досліджень, активної участі вчених у здійсненні науково-методичного супроводу трансформаційних процесів в освіті, реалізації програм спільної діяльності МОН України і НАПН України на 2022-2024 рр., НАН України і НАПН України на 2021-2023 рр. тощо. Ці загалом традиційні напрями науково-організаційної роботи Відділення у 2022 р. і доповнилися ще одним важливим напрямом, пов'язаним з особливостями функціонування освітньої системи країни в умовах війни, розв'язаної проти України російським агресором.

У травні 2022 р. на загальних зборах Відділення окреслено нові завдання, які постають перед ученими у зв'язку із запровадженням воєнного стану. Ухвалено, що результати здійснюваних наукових досліджень мають бути максимально зорієнтованими на наявну освітню практику, оперативну допомогу вчителям у методичному й організаційному забезпеченні освітнього процесу в екстремальних ситуаціях, реалізації технологій дистанційного і змішаного навчання, пошук нових форм і методів освітньої діяльності. Вся подальша робота Відділення у звітному році була підпорядкована меті забезпечення високої якості української освіти в складних умовах воєнного стану і майбутньої повоєнної відбудови країни.

Переглянуто і скориговано перспективні і річні тематичні плани наукових установ Відділення щодо мети, завдань і результатів досліджень для їх тіснішої кореляції із запитамі сьогодення.

Інтенсифіковано надання методичної допомоги педагогічним працівникам у здійсненні освітнього процесу, урізноманітнено її форми і засоби. Зокрема, вченими Інституту педагогіки підготовлено низку методичних матеріалів з актуальних питань навчання різних предметів, які оперативно оприлюднювалися на оновленому вебсайті установи в рубриці «Матеріали для дистанційного навчання в умовах війни» (<https://undip.org.ua/methodychni-materialy/>). Підготовлено й опубліковано методичний порадник до початку

нового навчального року «Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови» (<https://undip.org.ua/library/zahalna-serednia-osvita-ukrainy-v-umovakh-voiennoho-stanu-ta-vidbudovy/>) з конкретними порадами вчителям методичного й організаційного характеру. Вченими Інституту обдарованої дитини через два місяці після запровадження воєнного стану оперативно вивчено особливості здійснення освітнього процесу у різних регіонах країни. З'ясовано актуальні проблеми і потреби його учасників, розроблено загальні рекомендації щодо подальшої роботи з цільовими аудиторіями. Результати дослідження доповідалися на засіданні Президії НАПН України (<https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/journal/article/view/280>).

Організовано й проведено цикли тематичних вебінарів, зокрема з організації дистанційного і змішаного навчання (Інститут цифровізації освіти), компенсації освітніх втрат у закладах загальної середньої освіти в умовах дії воєнного стану та повоєнної відбудови країни (Інститут педагогіки).

Вчені Відділення ініціювали і долучилися до відкриття у Варшаві Центру освіти і розвитку для українських біженців, де створено всі умови, щоб кожен український учень і вчитель, що мешкає у Варшаві, зміг використати інфраструктуру центру для участі в освітньому процесі на батьківщині (д-р пед. наук О.В. Овчарук, канд. пед. наук І.В. Іванюк, Інститут цифровізації освіти).

Тривала плідна співпраця з МОН України. Підведено підсумки всеукраїнського експерименту з розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення реалізації Державного стандарту початкової освіти. Початкова школа отримала підручники нового покоління і низку методик і технологій досягнення передбачених стандартом освітніх результатів.

Учені Відділення входять до складу багатьох робочих груп і комісій міністерства з різноманітних аспектів освітньої діяльності. За їх активної участі здійснено оновлення навчальних програм у частині цивільного захисту, вилучення з них фрагментів, що стосуються російської культури та історії; підготовлено рекомендації органам управління освітою країн, які приймають українських біженців, щодо організації освітнього процесу для дітей-біженців; здійснюється постійна експертиза навчальних матеріалів національного освітнього проєкту «Всеукраїнська школа онлайн», надається фахова допомога вчителям, які беруть у ньому участь.

Започатковано новий підхід до розроблення навчально-методичного забезпечення реалізації нового Державного стандарту базової середньої освіти. Йдеться про укладання навчальних програм і створення на єдиних концептуальних засадах цілісної системи підручників з усіх предметів для 5-9 класів, дидактичних і методичних посібників. Цей підхід успішно реалізується нині вченими Інституту педагогіки для адаптаційного циклу базової середньої освіти, здійснюється робота з орієнтації тематики наукових досліджень методичних відділів інституту на підготовку аналогічного забезпечення освітнього процесу в 7-9 класах.

Важливий напрям науково-організаційної роботи Відділення у звітному році пов'язаний з активізацією уваги вчених до проблем цифровізації вітчизняної освіти, дослідження і використання можливостей інформаційно-цифрових технологій в сучасному освітньому процесі. З цією метою організовано і здійснено вивчення стану науково-методичного забезпечення цифровізації усіх ланок української освіти, з'ясовано внесок учених академії у його створення, окреслено завдання на перспективу. Зазначене питання стало предметом обговорення загальними зборами НАПН України в листопаді 2022 р. До зборів підготовлено науково-аналітичну доповідь «Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи» та рекомендації НАПН України щодо подальшої цифрової трансформації вітчизняного освітнього простору, які після схвалення загальними зборами надіслано органам законодавчої і виконавчої влади країни.

Учені Відділення останнім часом зробили істотний внесок у науково-методичне забезпечення цифровізації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти. Вони, зокрема, є активними учасниками міжнародного проєкту War Shield Holland та ГС «Освіторія» щодо створення безкоштовного цифрового навчального застосунку «Вивчаю – не чекаю» для навчання математики учнів початкової школи у різних форматах організації освітнього процесу – очному, дистанційному, сімейному тощо. У рамках проєкту «Навчання без меж» створено електронні підручники з математики та інтегрованого курсу «Я досліджую світ» для 1-4 класів початкової школи, розроблено освітньо-методичний ресурс «Досліджуємо історію і суспільство» для 5 класу та «Вивчаємо історію онлайн», здійснюється його підтримка. Абсолютна більшість створених ученими і оприлюднених у звітному році нових підручників для 5 класу забезпечені цифровими додатками до них, що включають довідкові матеріали, інтерактивні завдання для поточного і підсумкового оцінювання, навчальні відеоматеріали тощо.

Постійна увага приділялась оперативному оприлюдненню результатів наукових пошуків і їх упровадженню в освітню практику з широким використанням для цього можливостей інформаційно-комунікаційних технологій. У звітному році вченими Відділення опубліковано (на паперових і електронних носіях) понад 1,5 тис. праць (підручників, посібників, методичних рекомендацій і розробок, аналітичних оглядів, статей, інших матеріалів), більшість із яких перебувають у відкритому доступі в Електронній бібліотеці НАПН України, на сайтах інститутів, а також у репозитарії МОН України, Інституту модернізації змісту освіти інших інформаційних джерелах.

Результати досліджень, інноваційні ідеї оприлюднено й обговорено на багатьох наукових масових заходах – онлайн конференціях, семінарах, круглих столах, що організовані Відділенням і його інститутами або в роботі яких брали активну участь учені Відділення. Багато з них стали вже традиційними і викликають жвавий інтерес учених, педагогічних і науково-педагогічних працівників. Це, зокрема, міжнародні конференції «Проблеми сучасного

підручника» (Інститут педагогіки), «Обдаровані діти – скарб нації» (Інститут обдарованої дитини), «Імерсійні технології в освіті» (Інститут цифровізації освіти), щорічна онлайн конференція перед початком навчального року «Учені НАПН України – українським учителям», до проведення якої доєдналися інші відділення академії, постійно діючий онлайн семінар «Дидактико-методичний супровід компетентісно орієнтованого навчання молодших школярів».

З метою надання практичної допомоги вчителям у впровадженні нового змісту базової освіти в Інституті педагогіки організовано курси підвищення кваліфікації, завдяки яким свою фахову майстерність удосконалили понад 3 тис. слухачів.

Звітний рік був роком 30-річчя НАПН України. У зв'язку з цією датою здійснено аналіз і узагальнення внеску вчених Відділення у розвиток вітчизняної освіти і педагогічної науки, обґрунтування концептуальних засад української школи, розроблення змісту загальної середньої освіти, формування її законодавчої і нормативної бази, створення національного фонду вітчизняних шкільних підручників, дослідження і впровадження інноваційних дидактичних систем і методик, нових моделей закладів загальної середньої освіти, цифровізацію освітнього процесу. Підготовлено розділ щодо діяльності Відділення до монографії «Національна академія педагогічних наук України: 1992-2022 рр.», опублікованої з нагоди ювілею.

Відділенням підготовлено ряд питань для розгляду Президією НАПН України. Серед них три питання, присвячені аналізу й оцінці наукової і науково-організаційної діяльності Інституту педагогіки, Інституту цифровізації освіти та Інституту обдарованої дитини й окресленню перспектив їх розвитку.

Відбулись в онлайн режимі загальні збори Відділення, на яких розглянуто його роботу у 2021 р. і визначено пріоритетні завдання діяльності у 2022 р. Проведено десять засідань бюро Відділення, на яких обговорено понад двадцять питань, присвячених формуванню тематики й аналізу результатів здійснюваних досліджень, роботі віднесених до Відділення наукових установ, зокрема Інституту цифровізації освіти, Інституту обдарованої дитини, виконанню постанов Президії і загальних зборів НАПН України та ін.

VIII.2.4. ВІДДІЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

Відділення професійної освіти і освіти дорослих НАПН України (далі – Відділення) та його бюро у 2022 р. спрямовували діяльність на забезпечення виконання планових наукових досліджень, підготовку матеріалів до загальних зборів і методологічних семінарів, питань до розгляду на засіданнях Президії НАПН України, Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій; обґрунтовували та вносили пропозиції до проектів законів України і нормативно-правових документів; надавали інформацію Кабінету Міністрів України і МОН України.

Наукові пошуки здійснювалися за напрямками: розвиток світової і національних освітніх систем; якість освіти; інформаційне освітнє середовище; професійна (професійно-технічна) освіта; фахова передвища освіта; вища освіта; освіта дорослих; післядипломна освіта; психологія національної безпеки та безпеки життєдіяльності.

17 листопада 2022 р. проведено методологічний семінар «Науково-методичне забезпечення розвитку професійної освіти в умовах нових викликів». Робота семінару здійснювалася за такими напрямками у 6 секціях: «Методологічні й теоретичні основи модернізації професійної освіти в умовах повоєнного відновлення економіки», «Трансформація системи професійних кваліфікацій для потреб високотехнологічних галузей економіки», «Концептуальні засади розвитку особистості фахівця в системі безперервної освіти України», «Формування нової парадигми професійної орієнтації населення, кар'єрного розвитку та інноваційного підприємництва», «Цифрова трансформація професійної освіти», «Євроінтеграційні перспективи розвитку національної професійної освіти». У роботі семінару взяли участь члени НАПН України, вчені її наукових установ, науково-педагогічні і педагогічні працівники закладів освіти, представники органів державної влади та органів місцевого самоврядування, громадських організацій, працівники науково(навчально)-методичних центрів (кабінетів) професійно-технічної освіти, магістранти, аспіранти і докторанти. За результатами обговорення проблем науково-методичного забезпечення розвитку професійної освіти в умовах нових викликів підготовлено рекомендації, які розіслано до органів державної влади.

На засіданнях Президії НАПН України розглянуто питання: «Про результати виконання проєкту «Психологічна підтримка літніх осіб у період карантину» за сприяння Національного фонду досліджень України (2020-2021 рр.)», «Про результати проведення ІХ Польсько-українського / українсько-польського наукового форуму «Drogi i bezdroża edukacji w okresie pandemii COVID-19 / Дороги і бездоріжжя освіти в умовах пандемії COVID-19» в Університеті Марії Кюрі-Склодовської в Любліні (Республіка Польща) 11-13 травня 2022 р.».

Розширені засідання бюро відділення (в режимі онлайн) проводилися з участю завідувачів відділів і наукових працівників Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна, Інституту професійної освіти, а також керівників Директорату професійної освіти МОН України, Директорату фахової передвищої, вищої освіти МОН України, Департаменту професійної освіти та працівників Інституту модернізації змісту освіти МОН України, представників Міністерства соціальної політики України, Всеукраїнської асоціації працівників професійно-технічної освіти, директорів науково-методичних центрів, навчально-методичних центрів і кабінетів професійно-технічної освіти в областях. Заслухано шість питань про хід і результати

виконання досліджень та експериментальну роботу в наукових підрозділах, віднесених до Відділення інститутів.

Результати наукових досліджень урахувалися при підготовці проектів документів Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій: інформаційно-аналітичних матеріалів, пропозицій до проектів рішень.

Відділення стало організатором міжнародних, всеукраїнських та регіональних науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів і педагогічних читань з актуальних проблем професійної (професійно-технічної) освіти і освіти дорослих.

11-13 травня 2022 р. Відділенням, Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Комітетом педагогічних наук Польської академії наук, Науковим педагогічним товариством «Польща – Україна», Університетом Марії Кюрі-Склодовської в Любліні проведено IX форум ««Drogi i bezdroża edukacji w okresie pandemii COVID-19 / Дороги і бездоріжжя освіти в умовах пандемії COVID-19». Учасники форуму констатували, що досвід організації дидактичного процесу в різних освітянських підсистемах під час пандемії значною мірою сприяв підготовці педагогів до роботи в режимі онлайн під час дії воєнного стану. Осмислення цього досвіду й нові загрози і виклики потребують здійснення перспективних досліджень освіти, що будуть пов'язані з такими світовими явищами, як пандемія та війна.

Значну увагу члени Відділення, його бюро, експертна рада та наукові співробітники підвідомчих установ приділяли визначенню перспективних досліджень професійної (професійно-технічної), фахової передвищої освіти і освіти дорослих, рецензуванню та уточненню тематики наукових досліджень наукових підрозділів, віднесених до Відділення інститутів, індивідуальній роботі членів Відділення та ефективності досліджень, соціальній значущості результатів та їх упровадженню в практику.

Вченими **Інституту професійної освіти НАПН України** проводилося 13 експериментів, зокрема: всеукраїнського рівня – 3; регіонального – 2; на рівні підвідомчої установи НАПН України – 5. Загальна кількість експериментальних закладів, установ, організацій, на базі яких проводилась експериментальна робота, – 108.

Основним завданням інституту було виконання одного фундаментального та п'ятих прикладних наукових досліджень. Здійснювалося впровадження 21 од. продукції. Підготовлено й видано 227 наукових, навчальних, виробничо-практичних та довідкових праць.

Здійснено підготовку і випуск трьох періодичних видань: «Професійна педагогіка / Professional pedagogics» (2 номери), «Професійна освіта» (науково-методичний журнал) (4 номери); електронне видання «Інноваційна професійна освіта» (6 випусків).

Продовжено співпрацю з міжнародними організаціями, зокрема: Goethe-

Institut в Україні, Німецьким товариством технічного співробітництва, Федеральним інститутом професійної освіти Німеччини, Інститутом техніки та освіти в Технічному університеті м. Бремена (Федеративна Республіка Німеччина), Університетом м. Констанца (Німеччина), Університетом м. Валенсії (Іспанія), Віденським університетом економіки та бізнесу (Австрія), Римським університетом Тре (Італія), Інститутом підвищення кваліфікації «Міжнародна професійна академія «Туран-Профі» (Республіка Казахстан); Вищою школою лінгвістичною у Ченстохові (Польща); Академією імені Яна Длугоша у Ченстохові (Польща); Європейським інститутом безперервної освіти Словаччини.

Вчені інституту взяли участь у 53 міжнародних масових заходах: одному форумі, 26 конференціях, двох виставках, чотирьох вебінарах, одному круглому столі та 19 зустрічах.

У 2022 р. вчені інституту взяли активну участь у науково-експертній діяльності, зокрема внесено пропозиції до проєктів: законів України («Про внесення змін до деяких законів України щодо заборони використання джерел інформації держави-агресора або держави-окупанта в освітніх програмах, в науковій та науково-технічній діяльності», «Про інноваційні парки», «Про внесення змін до Закону України щодо керування автомобілем»); указів Президента України («Про внесення змін до деяких указів Президента України щодо щорічних грантів Президента України молодим ученим та докторам наук»); постанов Кабінету Міністрів України («Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 19 липня 2017 р. № 540 та визнання такою, що втратила чинність, постанови Кабінету Міністрів України від 22 серпня 2018 р. № 652», «Про реалізацію експериментального проєкту зі створення на базі закладів вищої освіти та наукових установ мережі стартап-школа-інкубатор-акселератор», «Про затвердження Положення про функціонування координаційного центру та національних контактних пунктів Рамкової програми Європейського Союзу з досліджень та інновацій «Горизонт Європа», «Питання Національних наукових центрів», «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261», «Деякі питання виконання Рамкової програми Європейського Союзу з досліджень та інновацій «Горизонт Європа», пункту 9 Порядку формування держаного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів); розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження національного плану щодо відкритої науки»; наказів Міністерства освіти і науки України («Деякі питання здійснення інноваційної діяльності у сфері освіти», «Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 16 червня 2015 р.», «Про внесення змін до Порядку державної реєстрації та обліку науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт і дисертацій, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки від 24 березня 2022 р.

№ 271»); професійного стандарту «Педагог професійного навчання»; Стратегії розвитку НАПН України на 2023-2027 рр.; Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 року; Плану заходів з післявоєнного відновлення та розвитку України.

Співробітниця інституту С.Г. Кравець входила до складу робочої групи з напрацювання законодавчих ініціатив щодо нормативно-правового забезпечення функціонування корпоративних закладів освіти, утвореної відповідно до Рішення Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій від 18 липня 2022 р. «Про стан забезпечення нормативно-правової бази функціонування корпоративних закладів загальної середньої освіти».

Відповідно до Програми спільної діяльності МОН України і НАПН України основними напрямками співпраці інституту з МОН України були: наукове керівництво експериментальними роботами всеукраїнського рівня («Розвиток інформаційно-комунікаційної компетентності викладачів професійно-технічної освіти»; «Організація професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників за дуальною формою здобуття освіти», «Формування готовності майбутніх кваліфікованих робітників до підприємницької діяльності»; «Навчально-методичне забезпечення розвитку професійної компетентності майстрів виробничого навчання закладів професійної (професійно-технічної) освіти»; «Науково-методичний супровід професійної підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти»; участь у Міжнародному проєкті Erasmus+ «Нові механізми управління на основі партнерства та стандартизації підготовки викладачів професійної освіти в Україні (PAGOSTE)»; «Підготовка здобувачів на третьому (освітньо-науковому) та науковому рівнях вищої освіти»; «Удосконалення інструментів оцінювання якості наукової діяльності»; «Участь у діяльності Ради молодих учених при МОН України»; «Науково-методичний супровід інноваційних проєктів, пілотних досліджень, педагогічних експериментів»; «Робота спеціалізованих вчених рад»; «Проведення спільних науково-методичних конференцій, науково-практичних семінарів, круглих столів, вебінарів тощо, зокрема з проблем подолання наслідків пандемії COVID-19»; «Участь у щорічних серпневих конференціях, нарадах, розширених колегіях»; «Участь у розробленні законодавчих і нормативно-правових документів у галузі освіти, стандартів освіти, програм тощо»; «Участь учених НАПН України в роботі колегії, Наукової ради, Науково-методичної ради (науково-методичних комісій/підкомісій), робочих груп, конкурсних комісій МОН України»; «Експертиза навчальної, навчально-методичної літератури, засобів навчання та навчального обладнання для закладів дошкільної, початкової, середньої (зокрема для дітей з особливими освітніми потребами), позашкільної, професійної (професійно-технічної) освіти тощо, засобів навчання і навчального обладнання для надання грифів і свідоцтв МОН України».

На виконання Програми спільної діяльності НАН України та НАПН України інститутом реалізовано такі найбільш вагомні заходи: науково-

методичне забезпечення підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти та наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності «015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)»; організація і проведення науково-практичних конференцій, методологічних семінарів; комунікація та взаємодія дослідницької інфраструктури НАПН України та науково-дослідних інститутів гуманітарного спрямування НАН України (проведення наукових досліджень, обмін інформацією, проведення спільних масових заходів, підготовка пропозицій органам влади); участь в організації та проведенні тематичних науково-комунікаційних та виставкових заходів.

У звітному році Інститутом професійної освіти НАПН України проведено 5 конференцій (із яких 3 – міжнародні), 20 наукових вебінарів і семінарів, круглих столів, тренінгів, узято участь у двох міжнародних виставках.

У 2022 р. 16 статей вчених інституту опубліковано у виданнях, що індексуються базами даних Scopus та Web of Science Core Collection.

Вченими інституту опубліковано статті про його діяльність у періодичних виданнях, соцмережах (усього 189 матеріалів, з яких 13 – у науково-популярних журналах і газетах).

Бібліометричні профілі наукових працівників установи в Google Scholar склали 100 % від загальної кількості. Їх представлення у системі «Бібліометрика української науки» становить 94,2 %; наявність цифрових ідентифікаторів вчених ORCID – 100 %; наповнення Електронної бібліотеки НАПН України складає понад 4 тис. ресурсів, зокрема впродовж 2022 р. внесено 105 наукових публікацій. Усього у 2022 р відбулося майже 40 тис. їх скачувань. Середній індекс цитувань учених (індекс Гірша) інституту – 6; інституту – 56.

В Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України проводилося три експерименти рівня структурних підрозділів підвідомчої установи НАПН України. Експериментальна робота здійснювалася на базі 20 закладів освіти різних рівнів і установ.

Відповідно до тематичного плану наукових досліджень і технічних завдань виконувалися два фундаментальні і два прикладні дослідження. За результатами наукових досліджень згідно з планом підготовлено 270 од. наукової продукції.

Продовжувалося впровадження результатів завершених наукових досліджень та здійснювався моніторинг ефективності цього процесу. Упроваджувалась 31 од. наукової продукції.

Здійснено підготовку і випуск збірників наукових праць «Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи» (2 випуски), «Естетика та етика педагогічної дії» (2 випуски), наукового журналу «Порівняльна професійна педагогіка» (2 номери), електронного наукового фахового журналу «Імідж сучасного педагога» (6 номерів); Вісника Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта ХХІ століття» (2 номери).

У світовій системі наукових комунікацій у збірниках, які входять до наукометричних баз Scopus і Web of science, опубліковано 17 статей, у фахових збірниках наукових праць, включених до міжнародних наукометричних баз даних, – 46, у міжнародних виданнях – 15.

Відповідно до Програми спільної діяльності МОН України та НАПН України вчені інституту брали участь у роботі робочої групи із доопрацювання проекту Закону України «Про освіту дорослих» та внесення цього законопроекту для розгляду до Верховної Ради України. Директор інституту Л.Б. Лук'янова у складі української делегації взяла участь у VII Міжнародній конференції з освіти дорослих CONFINTEA VII (онлайн) (15 червня 2022 р., м. Марракеш, Королівство Марокко); у Міжнародному воркшопі «Обговорюємо результати CONFINTEA VII та Марракешську рамкову програму дій» в якості експерта від України (4 жовтня 2022 р., м. Кишинів, Республіка Молдова) з метою імплементації національних законодавчих актів у сфері освіти дорослих.

На виконання Програми спільної діяльності НАН України та НАПН України інститутом реалізовано такі найбільш вагомні заходи: проведення у співпраці з Інститутом літератури імені Тараса Шевченка НАН України, Всеукраїнським товариством «Просвіта» імені Тараса Шевченка, Кафедрою ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття» щорічного вебінару «Рідномовна і багатомовна освіта у контексті сталого розвитку суспільства» до Міжнародного дня рідної мови (21 лютого) і Дня філолога (25 травня), вебінару «Тарас Шевченко в нашому сьогоденні», присвяченого дню перепоховання Тараса Шевченка; участь у реалізації проекту «Вивчай та розрізняй: Майстерня медіаграмотності» (координатор – Український мовно-інформаційний фонд НАН України), результатом якої стало долучення до наповнення веб-порталу «Мультимедійного словника з інфомедійної грамотності» шляхом використання довідкової продукції, підготовленої співробітниками інституту; експертна діяльність у межах Комплексного прогностно-аналітичного дослідження з формування пропозицій щодо тематики фундаментальних та прикладних досліджень у рамках пріоритетних напрямів наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності в Україні, яке проводиться на виконання розпорядження Президії НАН України від 18 липня 2021 р. № 370 (напрямок «Розвиток людини, соціогуманітарні, економічні та суспільні трансформації, новітні суспільні відносини та їхнє правове забезпечення»); діяльність у складі науково-дослідної лабораторії з вивчення і втілення гуманітарних ідей академіка В.І. Вернадського, що діє під егідою Комісії з розроблення наукової спадщини академіка В.І. Вернадського НАН України; участь у підготовці колективної монографії «Ноосфера Вернадського, сучасна освіта і наука»; участь у Всеукраїнському фестивалі науки.

Вченими інституту організовано (співорганізовано) і проведено 78 науково-практичних масових заходів, у тому числі 9 – міжнародного рівня, зокрема: міжнародні та всеукраїнські науково-практичні конференції, форуми,

наукові семінари та вебінари, педагогічні читання, круглі столи, тренінги та ін. Вчені інституту взяли участь у 78 науково-практичних масових заходах (у тому числі 40 міжнародного рівня), провели 2 заходи у рамках освітянських виставок. Інститутом отримано медалі міжнародних виставок «Сучасні заклади освіти» за навчально-методичний комплекс з проблем навчання дорослих та «Інноватика в сучасній освіті» за словник «Педагогічна освіта в Україні: теорія і практика» (науковий керівник – Вовк М.П., д-р пед. наук, проф.).

Вчені інституту беруть участь у міжнародній експертній діяльності як експерти Ради Європи; є членами Наукової ради докторської програми гуманітарних наук за спеціальністю «спадщина і культура миру» Автономного університету Сакатекаса (Мексика); один науковець входить до складу Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти і троє є експертами цього агентства; три співробітники інституту є членами експертної групи МОН України з оцінювання ефективності діяльності за науковим напрямом соціогуманітарних наук; вчені інституту є членами редакційних колегій наукових періодичних видань (2 – у періодичних видання, що індексуються у наукометричних базах даних Scopus та/або Web of Science Core Collection, усі доктори наук є членами редакційних колегій наукових фахових видань України); один науковий співробітник є членом наукової ради фахового видання Республіки Польща; спільно з ученими Республіки Польща видається одне періодичне видання; науковцями Інституту здійснено рецензування 28 рукописів видавничої продукції, рукописів статей для 23 наукових періодичних видань, а також експертизу понад 50 дисертацій на здобуття наукових ступенів кандидата наук (доктора філософії) та доктора наук.

Продовжено співпрацю з Міжнародним фондом «Lions Clubs International Foundation», що сприяло вивченню і узагальненню зарубіжного досвіду впровадження програм соціально-емоційного навчання й підготовки педагогічних працівників до розвитку в учнів соціальних та емоційних компетентностей ХХІ століття; 4 наукові працівники інституту брали участь у реалізації міжнародних освітніх проєктів; були організаторами і співорганізаторами проведення 9 міжнародних наукових заходів в Україні, взяли участь у 38 міжнародних науково-практичних заходах, у 7 з них – за кордоном (Республіка Польща, Німеччина, Румунія, Чеська Республіка, Марокко, Республіка Молдова). Діяльність кафедри ЮНЕСКО відбувається відповідно до угоди, укладеної НАПН України з ЮНЕСКО, яку за позитивним рішенням Сектору освіти UNITWIN/UNESCO Chairs Programme продовжено до 2024 р. Дев'ять наукових працівників інституту пройшли стажування у наукових і освітніх установах зарубіжних країн; вчені інституту є членами наукових редакційних колегій трьох зарубіжних часописів.

Науковими працівниками інституту опубліковано статті про діяльність установи у періодичних виданнях, соцмережах (усього 49 публікацій).

Результати діяльності інституту висвітлено в інформаційному науково-освітньому просторі. Бібліометричні профілі вчених установи в Google Scholar

склали 100 % від загальної кількості. Їх представлення у системі «Бібліометрика української науки» становить 51 %; наявність цифрових ідентифікаторів вчених ORCID – 100 %; наповнення Електронної бібліотеки НАПН України продукцією інституту складає понад 2 тис. ресурсів, протягом 2022 р. до неї внесено 242 наукові публікації. Середній індекс цитувань (індекс Гірша) учених інституту – 9, інституту – 68.

Результати наукових досліджень, наукова, навчальна та науково-виробнича продукція, підготовлена членами Відділення та вченими віднесених до нього підвідомчих установ, систематично розміщуються в Електронній бібліотеці НАПН України, на сайтах НАПН України та її установ.

VIII.2.5. Відділення вищої освіти

Науково-організаційна діяльність Відділення вищої освіти НАПН України (далі – Відділення) згідно з п. 23 ст. 1 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» упродовж 2022 р. спрямовувалася на методичне, організаційне забезпечення та координацію наукової, науково-технічної та науково-педагогічної діяльності і здійснювалася згідно з планом роботи під керівництвом бюро у складі: академіка-секретаря П.Ю. Сауха, акад. Г.П. Шевченко, членів-кор. НАПН України М.В. Гриньової, В.М. Ткаченка, директорки Інституту вищої освіти НАПН України, д-ра пед. наук І.І. Драч, ректора Університету менеджменту освіти д-ра філософії М.О. Кириченка та ученого секретаря, канд. пед. наук М.В. Набока.

У 2022 р. склад членів Відділення кількісно зменшився. Дочасна смерть обірвала життя акад. М.Б. Євтуха, чл.-кор. В.Д. Пархоменка та почесного акад. О.М. Пшінька.

На кінець 2022 р. у Відділенні налічувалося 16 дійсних членів (академіків) НАПН України, 15 членів-кореспондентів НАПН України, 7 іноземних членів НАПН України, 10 почесних академіків та 2 почесні доктори НАПН України.

Науково-організаційна робота здійснювалася в умовах дії воєнного стану, введеного Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 р. № 64/2022, та чинної постанови Кабінету Міністрів України «Про встановлення карантину з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» від 20 травня 2020 р. № 392. Вкрай несприятливі умови, що сформувалися внаслідок пандемії COVID-19 і торкнулися всієї науки, ще більше загострилися через повномасштабну збройну агресію Росії. Це зумовило кардинальне порушення усталеного порядку наукової діяльності та появу багатьох надзвичайних за складністю чинників й ризиків, які стали додатковими загрозами для наукового процесу. Функціонування наукових установ, життя вчених Відділення і кожного наукового співробітника в таких екстремальних умовах опинилося під великою

загрозою. Це стосувалося, насамперед тих, хто опинився в зонах бойових дій, зокрема в містах Харків (В.С. Бакіров, В.С. Пономаренко), Маріуполь (К.В. Балабанов), Кременна (Г.П. Шевченко), Херсон (О.В. Співаковський), Гостомель (В.В. Сидоренко).

Запровадження правового режиму воєнного стану зумовило ухвалення Президією НАПН України постанови від 3 березня 2022 р. про скасування загальних зборів НАПН України, запланованих на 22 березня 2022 р., продовження повноважень керівників Президії НАПН України, академіків-секретарів відділень НАПН України та учених секретарів відділень НАПН України з 24 березня 2022 р. у межах повноважень академіків-секретарів відділень НАПН України. Таким чином врегульовано соціально-трудові відносини академіків-секретарів та вчених секретарів відділень в умовах воєнного стану, що дало змогу адаптуватися і легітимно діяти в умовах неоголошеної війни. До того ж, працівників апарату Президії НАПН України та працівників наукових установ НАПН України частково переведено на дистанційний режим роботи. Це в подальшому зумовило проведення переважної більшості заходів у режимі онлайн.

Збройна агресія спонукала до перегляду членства вчених Російської Федерації та Республіки Білорусь у складі Відділення. З огляду на те, що для вчених Російської Федерації та Республіки Білорусь, які не засудили ігнорування Росією міжнародних договорів та угод з питань підтримання міжнародної безпеки, збереження державності, захисту незалежності і територіальної цілісності суверенних держав, і своїм мовчанням, по суті, підтримали віроломне вторгнення Росії в Україну, подальше перебування у складі Відділення в якості іноземних членів НАПН України стало неможливим. Тому рішенням загальних зборів НАПН України від 24 травня 2022 р. за поданням Відділення зі складу іноземних членів НАПН України виключено вчених Російської Федерації та Республіки Білорусь:

Борисенкова Володимира Пантелійовича, доктора педагогічних наук, професора, дійсного члена Російської академії освіти;

Гукаленко Ольгу Володимирівну, доктора педагогічних наук, професора, члена-кореспондента Російської академії освіти;

Макаренка Віктора Павловича, доктора філософських наук, доктора політичних наук, професора, головного наукового співробітника Центру політичної концептології Інституту філософії і соціально-політичних наук Південного федерального університету (м. Ростов-на-Дону);

Філіпова Володимира Михайловича, доктора фізико-математичних наук, професора, дійсного члена Російської академії освіти;

Жука Олександра Івановича, доктора педагогічних наук, професора, ректора Білоруського державного педагогічного університету імені Максима Танка.

На заклик Президії НАПН України та бюро Відділення вищої освіти вчені Відділення та віднесених до нього Інституту вищої освіти та Університету

менеджменту освіти припинили будь-яку співпрацю з російськими і білоруськими вченими, науковими колективами тощо.

З огляду на запровадження воєнного стану вченими Відділення здійснено насамперед низку організаційних заходів щодо підтримки Збройних Сил України та мобілізації вчених і науково-педагогічних працівників на активну участь у відсічі російської агресії. Зокрема:

- перерахування частини заробітної плати на потреби Збройних Сил України;

- допомогу вимушеним переселенцям;

- мобілізацію допомоги від установ-партнерів, інших організацій;

- надання психолого-консультативної допомоги постраждалим від воєнних дій та здобувачам освіти;

- співпрацю з благодійними організаціями, різними фондами;

- розповсюдження правдивої офіційної інформації та звернень від органів державної влади (МОН України, НАЗЯВО), установ НАПН України, інформаційних листів громадських організацій «Наукове товариство України», «Спілка ректорів закладів вищої освіти» та інших до наукової та освітянської спільнот, міжнародних партнерів щодо захисту мирного населення, збереження наукової інфраструктури та підтримки України;

- участі в інформаційно-роз'яснювальній роботі, в тому числі спростуванні пропаганди Російської Федерації, а також з російськими громадянами щодо роз'яснення та надання правдивої інформації про сучасний стан життя та подій в Україні;

- проведення майстер-класів, відкритих лекцій, тренінгів, вебінарів за темами: «Як не піддатися провокації конфліктної поведінки в умовах воєнного стану», «Кризові комунікації в умовах гібридної війни», «Психологічна самопомога під час панічної атаки», «Волонтерство як допомога та самопомога під час військових дій», «Використання казкотерапії для нормалізації емоційного стану дитини в подоланні посттравматичного стресового розладу» та інших заходів;

- співпраці з благодійними організаціями в межах України та Польщі для допомоги українцям в умовах воєнного стану;

- роз'яснювальній роботі та інформуванні іноземних громадян про війну в Україні в соціальних мережах Facebook, Instagram, Telegram;

- психологічної та організаційної допомоги українцям в межах роботи волонтерських чатів та каналів Telegram («Волонтери. Допомога» <https://t.me/VolunteerTalks>, <https://t.me/helpvolonter>), зокрема з метою сприяння надання ліків та гуманітарної допомоги особам в кризових умовах життя, під час їх перебування в підвалах будівель, інформаційного супроводу біженців для переїзду до іншої країни тощо;

- створення архівних тематичних каналів у Telegram для ефективної організації допомоги українцям у період війни («Транспорт Перевезення», «Переселення, прихисток», «Волонтери та організації», «Їжа та ліки»);

– розміщення на офіційних сайтах інститутів, кафедр листів солідарності від зарубіжних колег, партнерів та здобувачів освіти;

– долучення до участі в діяльності робочої групи «Освіта і наука» Національної ради з відновлення України від наслідків війни;

– участі у заходах МОН України, спрямованих на підтримку української науки, у тому числі онлайн заході до Дня науки 20 травня 2022 р., роботі платформи «Наука та бізнес» та інших задля зміцнення обороноздатності та безпеки держави.

Водночас актуальними залишалася координація діяльності вчених, спрямована на вирішення актуальних проблем наукового супроводу реалізації державної освітньої політики у сфері вищої освіти та завдань операційного плану реалізації у 2022-2024 рр. Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022-2032 рр., затверджених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 лютого 2022 р. № 286-р, а також розвитку фундаментальних і прикладних досліджень та експериментальних розробок у галузі освіти, педагогіки і психології в умовах дії воєнного стану і післявоєнного часу.

З початком російської військової агресії вчені Відділення та віднесених до нього установ продовжили наукові дослідження, освітню діяльність, здійснюючи заходи з посилення їх ефективності задля прискорення перемоги та співвідносячи їх з державними заходами в умовах воєнного стану. Нові загрози національній безпеці України спричинили необхідність внесення відповідних змін не тільки в режим роботи вчених, умови оплати їхньої праці, а й до пріоритетів і тематики наукових досліджень. Зокрема, в Інституті вищої освіти НАПН України за погодженням з Міноборони України та Мінстратегпромом України уточнено теми наукових досліджень на 2022 та 2023 рр. задля оптимізації тематики, пов'язаної із традиційною генерацією наукових знань, і практичними напрямами досліджень, які є найактуальнішими в сучасних економічних, соціальних і військових умовах, та ще активнішої інтеграції української науки до Європейського дослідницького простору. Вчені та науково-педагогічні працівники віднесених до Відділення установ активно долучилися до розроблення науково обґрунтованих пропозицій до Плану відновлення України в частині проєктів стосовно освітньої і наукової сфер, а також до проєкту національного плану заходів щодо впровадження принципів відкритої науки до 2030 року. При цьому враховано, що досягнення перемоги та повоєнне відновлення країни має відбуватися на інноваційній, високотехнологічній основі. Також вченими Відділення обґрунтовано та внесено низку пропозицій до розгляду РНБО України питань «Про стан готовності системи освіти до протидії та подолання реальних і потенційних загроз національній безпеці та національним інтересам України в умовах зовнішніх і внутрішніх викликів», «Про стан вітчизняної та світової науки, прогнозування тенденцій, впливу на соціальну, виробничу, економічну та оборонну сферу» і підготовлено інформаційні матеріали до аналітичної довідки щодо реалізації пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та інноваційної

діяльності Національною академією педагогічних наук України за період 2010-2022 років.

Збройна агресія Російської Федерації внесла істотні зміни до затвердженого у 2021 р. плану заходів з відзначення 30-річчя НАПН України. Скасовано урочистості, масові заходи. Водночас на виконання постанови Президії НАПН України «Про підготовку та відзначення 30-річчя НАПН України» від 16 грудня 2021 р. вчені Відділення, керівники та науково-педагогічні працівники Інституту вищої освіти і Університету менеджменту освіти активно долучилися до підготовки відповідних розділів науково-довідкового видання «Національна академія педагогічних наук України: 1992-2022 рр.». Академіками Б.І. Мокіним, П.М. Таланчуком, як академіками-засновниками НАПН України, надано цінні матеріали для відображення у виданні важливих фактів історії становлення і розвитку НАПН України.

Виконання заходів Програми спільної діяльності МОН України і НАПН України на 2021-2023 рр. ученими Інституту вищої освіти та науково-педагогічними працівниками Університету менеджменту освіти полягало у звітному році в експертному супроводженні законодавства про вищу освіту, підготовці здобувачів на другому, третьому (освітньо-науковому) рівнях вищої освіти за акредитованими освітніми та освітньо-науковими програмами, у докторантурі, підвищенні кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників та керівників закладів освіти, експертизі освітніх проєктів, підготовці інформаційно-аналітичних матеріалів, удосконаленні інструментів оцінювання якості наукової діяльності, науково-методичному супроводі інноваційних проєктів, пілотних досліджень, педагогічних експериментів, підготовці та опису моделей і технологій оптимізації мережі закладів вищої освіти України, проведенні серії тренінгів, наукових семінарів та науково-практичних конференцій. Досягнення запланованих показників виконання Програми спільної діяльності МОН України і НАПН України засвідчило, що поєднання зусиль фахівців МОН України та учених НАПН України, відкриває нові можливості в науковому, методичному та інформаційному супроводі розвитку сучасної освіти та сприяє ефективному розв'язанню актуальних проблем, що постали перед національною системою освіти в контексті європейської інтеграції і світової глобалізації, забезпечення перемоги у війні та повоєнного відновлення України.

Упродовж року вченими Відділення та установ, насамперед Інституту вищої освіти НАПН України, надано низку експертних висновків, пропозицій щодо удосконалення законодавства у сфері вищої освіти і наукової діяльності та відповідей на звернення народних депутатів, Кабінету Міністрів України, МОН України та пересічних громадян. Найбільш істотними є пропозиції до:

- Національної декларації про готовність до трансформації освіти для представлення її на Саміті з питань трансформації освіти у Нью-Йорку;
- проєкту Закону України «Про академічну доброчесність»;

– проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо заборони використання джерел інформації держави-агресора або держави-окупанта» в освітніх програмах, у науковій та науково-технічній діяльності;

– проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення якості вищої освіти»;

– проекту Закону України «Про внесення змін до розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти»;

– проекту Закону України «Про інноваційні парки»;

– проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» щодо звільнення з військової служби наукових і науково-педагогічних працівників»;

– проекту Закону України «Про внесення змін до ст. 111-1 Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за колабораційну діяльність»;

– проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення вивчення правил безпеки дорожнього руху»;

– проекту Національної програми «Наука майбутнього»;

– проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку конкурсного відбору та фінансування Національним фондом досліджень проектів з виконання наукових досліджень і розробок»;

– проекту наказу МОН України «Про внесення змін до Порядку державної реєстрації та обліку науково-дослідних, дослідно-конструкторських робіт і дисертацій, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 24 березня 2022 р. № 271».

Основні результати наукових досліджень членів Відділення та наукових установ оприлюднювалися в освітянській психолого-педагогічній періодиці, у публічних виступах учених на наукових конференціях, презентаціях, круглих столах, семінарах, виставках тощо. Так, отримані результати наукових досліджень Університету менеджменту освіти за звітний період оприлюднено переважно в Електронній бібліотеці НАПН України, на сторінках кафедр у рубриці «Е-бібліотека кафедри», репозитарії наукової бібліотеки закладу. В Інституті вищої освіти для оприлюднення результатів наукових досліджень найчастіше використовувався сайт інституту, Електронна бібліотека НАПН України, а також оприлюднення їх відбувалося під час реалізації освітніх програм підготовки здобувачів вищої освіти, при підготовці пропозицій до нормативних документів та публікаціях у вітчизняних та зарубіжних виданнях.

Узагальнення основних результатів наукових досліджень вчених Інституту вищої освіти і науково-педагогічних працівників Університету менеджменту освіти свідчить про те, що найчастіше теоретично виявлялися або підтверджувалися закономірності, обґрунтовувалися та розроблялися

теоретико-методичні, організаційно-педагогічні засади, нові концепції, моделі, алгоритми, методики, показники, критерії. Вони ж застосовувалися у процесі контролю, аналізу, оцінки, підготовки пропозицій, експертних висновків, розробленні курсів, організації та управління освітнім процесом, сферою, установами тощо.

Результати наукових досліджень членів Відділення, Інституту вищої освіти та Університету менеджменту освіти НАПН України впроваджувалися шляхом оприлюднення, розповсюдження та використання продукції, насамперед навчальних і навчально-методичних посібників і розробок, навчальних програм для студентів, аспірантів, магістрів, рекомендацій міжнародних і всеукраїнських конференцій, інших науково-практичних заходів, збірників наукових праць, а також у процесі підготовки кадрів вищої кваліфікації через аспірантуру, докторантуру та створені в установах спеціалізовані вчені ради із захисту докторських та кандидатських дисертацій за спеціальностями у галузі освіти, педагогіки та психології. При цьому слід зазначити, що воєнний стан різко погіршив умови оприлюднення та впровадження результатів наукових досліджень, обміну інформацією про теоретичні, наукові, практичні досягнення, і водночас спонукав до пошуку і ширшого впровадження онлайн-майданчиків, активнішого використання комплексу відео- та аудіообладнання, збільшення його кількості, вдосконалення логістичних схем дистанційного проведення освітньо-наукових заходів для комунікації та ефективної взаємодії вчених Відділення, віднесених до нього установ з представниками наукових спільнот та освітньої практики. Такий інструмент комунікацій надав усім бажаючим доступ до наукових розробок, а вченим – можливість реалізації власного потенціалу.

За результатами наукових досліджень у звітному році вченими Інституту вищої освіти НАПН України підготовлено 177 одиниць продукції, зокрема: 1 колективна монографія та 12 параграфів у інших вітчизняних та закордонних монографіях, 3 препринти (аналітичні матеріали), 99 статей, із них:

– у вітчизняних наукових періодичних виданнях, у т.ч. з зарубіжними партнерами, які:

– внесені до Переліку наукових фахових видань України – 45 од.;

– індексуються у Scopus і Web of Science Core Collection – 6 од.;

– індексуються в інших наукометричних базах даних – 61 од.;

– у зарубіжних наукових періодичних виданнях:

– індексуються у Scopus і Web of Science Core Collection – 10 од.;

– індексуються в інших наукометричних базах даних – 14 од.;

– матеріали конференцій (інших науково-практичних заходів) – 8 од., з них: індексуються у Scopus і Web of Science Core Collection – 3 од.;

– тези доповідей – 74 од.

Високою публікаційною активністю відрізнялися науково-педагогічні працівники Університету менеджменту освіти. За звітний період підготовлено 695 наукових праць: з них: 19 – офіційна продукція (звіти та плани – 4,

положення – 12, інша офіційна продукція – 3), 3 – довідкова продукція (бібліографічні покажчики – 1, термінологічні словники – 2), 21 – наукова продукція (міжнародні монографії – 12, монографії – 9), 20 – виробничо-практична продукція (методичні рекомендації – 18, практичні поради – 2), 268 – навчальна продукція (підручники – 2, навчальні посібники – 2, навчально-методичні посібники – 3, практикуми – 1, робочі зошити – 4, освітньо-професійні програми – 5, навчальні програми – 8, робочі програми та силабуси – 94, спецкурси – 3, збірники електронних навчальних курсів – 2, електронні навчальні курси – 21, електронні засоби навчального призначення – 13, курси з дисциплін у Google Classroom – 108, аналітичні доповіді – 2), 139 – статті у виданнях, що входять до наукометричних баз даних: Web of Science Core Collection – 16, Scopus – 23, у закордонних наукових виданнях, що індексуються в наукометричних базах даних, – 6, у наукових фахових виданнях – 69, у наукових періодичних виданнях – 15, у міжнародних виданнях – 10, збірники наукових праць – 225, матеріали міжнародних симпозіумів – 2, матеріали міжнародних конгресів – 1, матеріали міжнародних наукових літніх онлайн-шкіл – 2, матеріали міжнародних круглих столів – 2, матеріали міжнародних конференцій і форумів – 74, у тому числі інтернет-конференцій – 9, матеріали звітних конференцій – 3, матеріали всеукраїнських науково-теоретичних та науково-практичних конференцій і форумів – 101, у тому числі Інтернет-конференцій – 41. Загалом протягом останніх років відстежується зниження з року в рік сумарної кількості друкованих монографій, підручників, навчальних посібників, матеріалів конференцій, статей, натомість, є помітне зростання кількості праць в електронному вигляді, яке ще збільшилося введенням воєнного стану.

Моніторинг упровадження результатів наукових досліджень здійснювався відповідно до критеріїв і показників, визначених у «Методичних рекомендаціях щодо моніторингу впровадження результатів науково-дослідних робіт Національної академії педагогічних наук України» шляхом спостереження за скачуванням електронних ресурсів з сайтів університету та Інституту вищої освіти, а також Електронної бібліотеки НАПН України. Актуальність і затребуваність відповідних наукових розробок засвідчено розробленими пропозиціями до законодавства, оприлюдненими численними працями, проведеними конференціями, круглими столами, іншими заходами. У процесі моніторингу впровадження проведено оцінювання його ефективності з метою вдосконалення і прогнозування подальших досліджень з урахуванням умов дії воєнного стану. Статистика завантажень усієї продукції Інституту вищої освіти НАПН України склала: з сайту Електронної бібліотеки НАПН України – понад 3 тис. од.; з сайту інституту – близько 800 од. Кількість завантажень наукових праць Університету менеджменту освіти складає більше 64,5 тис. за рік.

Традиційно упродовж року активно публікували результати своїх наукових досліджень члени Відділення академіки М.В. Загірняк,

В.І. Кононенко, В.І. Луговий, П.Ю. Саух, А.А. Мазаракі і члени-кореспонденти М.В. Гриньова, В.С. Пономаренко, О.В. Чалий та інші. Загальна публікаційна активність членів Відділення, зокрема у виданнях, індексованих у наукометричних базах Scopus, Web of Science, у порівнянні з попереднім роком залишилася на тому ж рівні і склала 23 публікації. Крім того, чл.-кор. В.С. Пономаренко отримав свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір «Digitalization as a development factor of innovative-active university» № 110940 від 12 січня 2022 р. та чл.-кор М.В. Гриньова – свідоцтво про реєстрацію авторського права на «Словник термінів з курсу «Основи педагогічної майстерності» № 111583 від 3 лютого 2022 р.

Реалізуючи завдання Стратегії розвитку НАПН України на 2016-2022 рр. в останній рік її виконання, вчені Інституту вищої освіти та науково-педагогічні працівники Університету менеджменту освіти в умовах обмеженості комунікацій провели в дистанційному режимі переважну більшість запланованих масових заходів. SWOT-аналіз діяльності НАПН України, здійснений установами, засвідчив про покращення іміджу НАПН України у суспільстві та освітньо-науковому просторі і водночас розширення можливостей впливу на державну освітню і наукову політику та громадську думку щодо вирішення актуальних проблем гуманітарної сфери суспільного життя. До незаперечних здобутків виконання Стратегії розвитку НАПН України належать:

1. Впровадження конкурсних процедур визначення тематики наукових досліджень з проблем освіти, що потребують невідкладного розгляду, та наукових досліджень молодих вчених.

2. Активізація участі наукових установ та університету НАПН України в конкурсах проєктів Національного фонду досліджень України.

3. Істотне зростання кількості нормативно-правових актів, експертизу яких забезпечили вчені наукових установ НАПН України, в тому числі Інституту вищої освіти та Університету менеджменту освіти, і яке свідчить про посилення науково-експертної ролі НАПН України в галузі освіти, педагогіки і психології.

4. Створення в установах та Президії НАПН України та дієва підтримка рад молодих вчених.

5. Зростання середнього індексу цитувань учених, кількості видань НАПН України, які входять до наукометричних баз даних та кількості публікацій у виданнях, що індексуються у базах даних Scopus та/або Web of Science Core Collection (WoS), кількості публікацій у зарубіжних виданнях, кількості публікацій англійською та іншими мовами.

6. Налагодження партнерських зв'язків з інститутами НАН України, підрозділами МОН України, НАЗЯВО та НАК. Виконання Інститутом вищої освіти та Університетом менеджменту освіти Програм спільної діяльності НАПН України з МОН України та НАН України.

Науково-інформаційна діяльність Інституту вищої освіти та Університету менеджменту освіти спрямовувалася на задоволення потреб громадян, юридичних осіб і держави в інформації про результати діяльності і полягала в її збиранні, аналітично-синтетичній обробці, фіксації, зберіганні, пошуку і поширенні. Поширення інформації за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій для забезпечення науково-організаційної та освітньої діяльності в умовах дії воєнного стану набув особливої актуальності з огляду на обмеженість можливостей безпосередньої комунікації вчених, здобувачів вищої освіти, наукового ступеня доктора наук. Тому у 2022 р. в установах Відділення усталилася практика проведення в онлайн форматі сесій для аспірантів, засідань вчених рад, відео-конференцій, вебінарів, тренінгів тощо. З іншого боку такий формат проведення заходів актуалізував потребу оновлення комп'ютерного обладнання, технічних засобів, їх програмного забезпечення, доступу до мережі Інтернет, створення локальних мереж Wi-fi, використання апаратно-програмних комплексів та належного їх обслуговування. Однак і в таких складних умовах в Інституті вищої освіти та Університеті менеджменту освіти забезпечувалася можливість вільного доступу до міжнародних баз даних Web of Science, Elsevier, Research4Life, Scopus; на сайтах інститутів, кафедр збільшено кількість та якість контенту, забезпечено його систематичне оновлення; здійснювалася інформаційно-технічна підтримка заходів з реалізації міжнародних проєктів. Усі вчені Інституту вищої освіти та працівники Університету менеджменту освіти, маючи власні корпоративні електронні поштові адреси, обмінюються інформацією в єдиному інформаційному просторі кожної установи, обговорюють актуальні питання, пов'язані з науковою проблематикою не тільки через локальну мережу, а й через сервіси Інтернету – віртуальні сховища інформації на основі «хмарних технологій» на базі Office 365. Інститут вищої освіти та Університет менеджменту освіти НАПН України представлено в глобальній мережі Інтернет своїми двомовними сайтами, які регулярно наповнюються інформацією. Постійно впроваджуються інновації, удосконалюється їх структура, збільшуються можливості подальшої модернізації. Запровадження сервісів Office 365 та Google workspace for education розширюють можливості вчених щодо представлення результатів їхньої діяльності у мережі Інтернет.

Міжнародне співробітництво Інституту вищої освіти НАПН України та Університету менеджменту освіти упродовж 2022 р. здійснювалося з урахуванням положень ст. 75 «Основні напрями міжнародного співробітництва у сфері вищої освіти» Закону України «Про вищу освіту» та положень Стратегії інтернаціоналізації НАПН України, затвердженої постановою Президії НАПН України від 18 березня 2021 р.

Університетом менеджменту освіти у 2022 р. укладено дві угоди про співпрацю з Гуманітарно-природничим університетом імені Яна Длугоша в Ченстохові (Республіка Польща), Університетом Вітовта Великого (Каунас,

Литовська Республіка) та два меморандуми про співпрацю та взаєморозуміння з Університетом Коменського в м. Братиславі (Словацька Республіка), Католицьким університетом імені Іоанна Павла II у м. Любліні (Республіка Польща).

Активно реалізовувалися завдання програм п'яти проєктів, зокрема:

– українсько-австрійського проєкту «Цифровізація викладання» за участю Одеської академії неперервної освіти, Вінницької академії безперервної освіти;

– українсько-польського проєкту «Знаки віри та пам'яті, як інтегруюча ланка культур польського і українського народів»;

– міжнародного проєкту «Citizenship Education and European Values – Educational Aspect» за програмою Erasmus+ Jean Monnet Networks;

– міжнародного проєкту «Військова травма, посттравматичний стресовий розлад та підвищення психічної стійкості», організаторами якого є Академія спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської м. Варшава, Республіка Польща та CSPEC Israel;

– міжнародного проєкту за програмою Еразмус+ «Нові механізми управління на основі партнерства та стандартизації підготовки викладачів професійної освіти в Україні».

Міжнародне наукове стажування у 2022 р. пройшли 9 науково-педагогічних та педагогічних працівників, міжнародне підвищення кваліфікації 43 особи та навчальне стажування – 4 здобувачки вищої освіти в рамках програми академічної мобільності Еразмус+.

Упродовж звітнього року Інститут вищої освіти НАПН України брав участь у реалізації 3 міжнародних проєктів:

– проєкті ЄС «Відродження переміщених університетів: посилення конкурентоспроможності, підтримка громад» (2020-2024 рр.);

– проєкті Британської Ради в Україні «Програма вдосконалення викладання у вищій освіті» (2019-2022 рр.);

– проєкті Програми ЄС Еразмус+ «Центри сертифікації викладачів: інноваційні підходи до досконалості викладання» (2021-2024 рр.).

В умовах обмежених можливостей комунікації вченими інституту здійснено низку заходів за програмами проєктів, у тому числі проведено XI Міжнародну науково-практичну конференцію «Європейська інтеграція вищої освіти України в контексті Болонського процесу. Відновлення: виклики, підходи та інструменти» та I Міжнародну конференцію «Особистість, університет, суспільство: проблеми взаємодії та розвитку».

Підвищенню ефективності міжнародної співпраці Інституту вищої освіти та Університету менеджменту освіти, поліпшенню якості міжнародної наукової комунікації сприяють підвищення англомовної та іншомовної компетентності вчених та науково-педагогічних працівників, аспірантів і докторантів, створення та дієве підтримання англомовних версій сайтів інституту, університету та НАПН України, а також активізація участі в міжнародних

дослідницьких та освітніх проєктах і програмах, зокрема в програмі Європейського Союзу Єразмус+.

Протягом звітнього року в Інституті вищої освіти та Університету менеджменту освіти діяли ради молодих вчених, до складу яких входять переважно аспіранти та наукові і науково-педагогічні працівники. Молоді вчені брали активну участь в організації і проведенні заходів для молодих вчених та популяризації науки серед молоді, науково-практичних конференцій, вебінарів, у виконанні завдань проєктів, інших заходах та співпрацюють з Радою молодих вчених Національної академії педагогічних наук України, радами молодих вчених підвідомчих інститутів НАПН України та Радою молодих учених Міністерства освіти і науки України.

Відділенням спільно з комісіями та установами підготовлено і винесено на засідання Президії НАПН України питання «Про забезпечення якості підготовки докторів філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки в Інституті вищої освіти НАПН України» 19 травня 2022 р. та «Про освітню, науково-організаційну та фінансово-господарську діяльність ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України за 2018-2022 рр. та перспективи його розвитку» 16 листопада 2022 р. За результатами розгляду прийнято важливі рішення, націлені насамперед на підвищення ефективності управління в установах НАПН України.

16 травня 2022 р. дистанційно проведено загальні збори Відділення, на яких заслухано та обговорено звернення бюро до членів Відділення, звіт академіка-секретаря П.Ю. Сауха про діяльність Відділення у 2021 р. і завдання на 2022 р. У зборах узяли участь 26 членів Відділення та 16 делегованих представників віднесених до нього установ. Ухваленою постановою запропоновано на підставі результатів голосування членів Відділення виключити зі складу іноземних членів НАПН України по Відділенню вищої освіти вчених Російської Федерації та Республіки Білорусь відповідно до пп. 25 і 29 Статуту НАПН України та Положення про вибори до НАПН України. Також підтримано пропозицію Президії НАПН України щодо перерахування всіма членами НАПН України до Державного бюджету України на потреби Збройних Сил України однієї місячної винагороди.

18-19 листопада 2022 р. у чергових загальних зборах НАПН України взяли участь 28 членів Відділення та 14 делегованих установами представників. З огляду на наявні ризики забезпечення стійкого телекомунікаційного зв'язку в мережі Інтернет через стабілізаційне або аварійне відключення електропостачання комунікування з членами Відділення здійснювалося шляхом електронного листування після вивчення надісланих матеріалів. Учасники зборів від Відділення 42 голосами «за» підтримали проєкт постанови загальних зборів НАПН України з питання «Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи».

Дистанційно проведено 10 засідань бюро Відділення, на яких розглянуто 25 питання стосовно організації, планування, внесення змін, погоджень

кандидатур, затвердження звітів, упровадження та моніторингу результатів досліджень, виконуваних членами Відділення та науковими підрозділами віднесених до нього установ, контролю виконання рішень загальних зборів і постанов Президії НАПН України. На засіданнях бюро також проаналізовано наукову діяльність членів Відділення за підсумками 2022 р.

VIII. СПІВПРАЦЯ З ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ І НАУКОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

VIII.1. Виконання Програми спільної діяльності МОН України та НАПН України на 2021-2023 роки

НАПН України взаємодіє з центральними органами виконавчої влади в реалізації освітньої політики держави. Ефективною та широкомасштабною є співпраця наукових установ НАПН України з МОН України у межах виконання Програми спільної діяльності.

У 2022 р. продовжувалася реалізація Програми спільної діяльності МОН України та НАПН України на 2021-2023 роки (далі – Програма), якою передбачено виконання 116 заходів, спрямованих на виконання нагальних завдань реформування вітчизняної освіти з восьми напрямів: «Доступна та якісна дошкільна освіта», «Нова українська школа», «Сучасна професійна (професійно-технічна) і фахова передвища освіта», «Якісна вища освіта та розвиток освіти дорослих», «Розвиток науки та інновацій», «Цифровізація освіти», «Психологічний супровід освіти» та «Загальні проблеми розвитку освітнього простору».

У 2022 р. додано **новий важливий напрям співпраці** МОН України та НАПН України, пов'язаний з війною Російської Федерації проти України. Президія НАПН України на засіданні 21 квітня 2022 р. схвалила й висловила підтримку своєчасних комплексних зусиль МОН України, спрямованих на посилення ефективності освітньої і наукової діяльності задля прискорення перемоги, функціонування і розвитку науки й освіти, економіки в усіх регіонах країни. Наголошено на подальшій реалізації розпочатих реформ у сфері дошкільної, загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти та освіти дорослих, розвитку відображених у Програмі фундаментальних і прикладних досліджень та експериментальних розробок у галузі освіти, педагогіки і психології в умовах воєнного стану і післявоєнного часу (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4118>, <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4203>).

Ураховуючи необхідність дослідження актуальних проблем, викликаних воєнним часом та необхідністю повоєнного відновлення сфери освіти, педагогіки і психології, приведення сфери освіти у відповідність до стандартів і рекомендацій Європейського Союзу у зв'язку з наданням Україні статусу кандидата для вступу в ЄС, визначено та подано до МОН України перелік пріоритетних наукових досліджень та науково-технічних розробок, спрямованих на розвиток новітньої конкурентоспроможної науково-технічної продукції, необхідної в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення, внесено відповідні зміни до виконуваних фундаментальних та прикладних досліджень.

Вчені НАПН України спільно з фахівцями МОН України взяли участь у роботі Національної ради з відновлення України від наслідків війни, створеної Указом Президента України від 21 квітня 2022 р. № 266/2022, з підготовки Плану відновлення України. У рамках робочої групи «Освіта і наука» розроблено, обґрунтовано та узагальнено пропозиції робочим підгрупам «Освіта» та «Наука», виокремлено нагальні проблеми і виклики у сферах освіти і науки, обґрунтовано шляхи їх розв'язання і подолання, запропоновано ідеї щодо розв'язання проблем та подолання викликів у сферах «Освіта» (сфери аналізу «Дошкільна освіта», «Загальна середня освіта», «Професійна та фахова передвища освіта», «Вища освіта») та «Наука».

На запит МОН України вчені НАПН України підготували експертно-аналітичні матеріали для складання розділу 25 «Наука і дослідження» анкети (опитувальника) Єврокомісії щодо вступу України в ЄС. Відповідні матеріали направлено МОН України і враховано при опрацюванні анкети.

3-поміж загальних проблем розвитку освітнього простору одним з пріоритетних завдань Програми є вдосконалення законодавства України у сфері освіти. Вчені НАПН України спільно з фахівцями МОН України готували проекти законів України «Про освіту дорослих», «Про внесення змін до деяких законів України щодо заборони використання джерел інформації держави-агресора або держави-окупанта в освітніх програмах, в науковій та науково-технічній діяльності», «Про інноваційні парки»; План заходів з післявоєнного відновлення та розвитку України; Національну програму «Наука майбутнього»; Указ Президента України «Про внесення змін до деяких Указів Президента України щодо щорічних грантів Президента України молодим ученим та докторам наук»; постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження національного плану заходів щодо впровадження принципів відкритої науки до 2030 року», «Про затвердження Положення про функціонування координаційного центру та національних контактних пунктів Рамкової програми Європейського Союзу з досліджень та інновацій «Горизонт Європа»; накази МОН України «Про затвердження Порядку утворення та умов функціонування спеціальних класів у закладах загальної середньої освіти», «Деякі питання здійснення інноваційної діяльності у сфері освіти» тощо.

За участі вчених *Інституту педагогіки НАПН України* розроблено Програму незалежного тестування фахових знань та вмінь учителів початкових класів закладів загальної середньої освіти (наказ МОН України від 5 квітня 2022 р. № 294), Типову програму підвищення кваліфікації керівників закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (наказ МОН України від 12 жовтня 2022 р. № 905). Відповідно до наказу МОН України від 3 червня 2022 р. № 521 вчені НАПН України працювали у складі робочих груп МОН України з оновлення змісту навчальних програм. Загалом опрацьовано 59 типових освітніх і навчальних програм для 1-2 і 3-4 класів закладів загальної середньої освіти, а також

навчальні програми з історії України та всесвітньої історії (6-11 класи), з основ правознавства (9 клас), громадянської освіти (10 клас), зарубіжної літератури (6-11 класи). Внесено доповнення у частині питань цивільного захисту; посилено аспекти, пов'язані з громадянським і патріотичним вихованням молодших школярів; усунуто невідповідності, що виникли у зв'язку з агресією Російської федерації; увиразнено процеси формування української політичної нації, консолідації українського суспільства на сучасному етапі; у цьому контексті додано питання про життя національних меншин; створено окремий блок в програмному забезпеченні для 11 класу, присвячений повномасштабній війні Росії проти України (геноцидні дії російської влади проти України; національний опір окупантам; міжнародна підтримка України; введення нових понять «руський мир», «рашизм» тощо).

У 2022 р. вчені *Інституту проблем виховання НАПН України* взяли участь в обговоренні проєктів законів України «Про подальшу деколонізацію, деокупацію та суверенізацію культурного простору України» та «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності».

Вчені НАПН України входять до складу колегії МОН України, Наукової ради, Науково-методичної ради (науково-методичних комісій/підкомісій), предметних (галузевих) експертних комісій та експертних груп (наказ МОН України від 5 серпня 2022 р. № 700); робочих груп з оновлення змісту навчальних програм (наказ МОН України від 3 червня 2022 р. № 521), розроблення Державного стандарту профільної середньої освіти, впровадження STEM-освіти в Україні, напрацювання ініціатив з нормативно-правового забезпечення функціонування корпоративних закладів освіти та ін.; конкурсних комісій з проведення конкурсного відбору проєктів прикладних досліджень з розроблення наукових засад державної політики у сферах освіти і науки, проведення конкурсного відбору підручників для здобувачів повної загальної середньої освіти і педагогічних працівників та ін., комісії з питань наукових об'єктів, що становлять національне надбання; наглядових рад закладів вищої освіти тощо.

На виконання листа МОН України від 24 жовтня 2022 р. № 1/12530-22 та відповідно до наказів МОН України «Про затвердження Положення про експертну раду Міністерства освіти і науки України з питань атестації наукових кадрів» від 8 серпня 2022 р. № 706 і «Про утворення експертних рад Міністерства освіти і науки України з питань атестації наукових кадрів» від 24 жовтня 2022 р. № 947 НАПН України подано пропозиції щодо кандидатур до складу експертних рад МОН України з питань атестації наукових кадрів з педагогічних наук, фізичного виховання і спорту, психологічних наук.

Здійснювалася експертиза навчальної, навчально-методичної літератури, засобів навчання та навчального обладнання для закладів дошкільної, початкової, середньої (зокрема для дітей з особливим освітніми потребами), позашкільної, професійної (професійно-технічної) освіти тощо, засобів

навчання і навчального обладнання для надання грифів і свідоцтв МОН України.

У 2022 р. наукові працівники НАПН України активно залучалися до проведення наукової, педагогічної та психологічної експертизи освітніх матеріалів для вебплатформи дистанційного навчання «Всеукраїнська школа онлайн» (lms.e-school.net.ua).

На виконання пріоритетного напрямку «**Доступна та якісна дошкільна освіта**» вченими *Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України* здійснено другий етап апробації інноваційної моделі комплексної освіти та розвитку особистості дітей дошкільного та молодшого шкільного віку у межах дослідно-експериментальної роботи «Психолого-педагогічні умови становлення ціннісних орієнтацій дітей в ігровій та навчальній діяльності освітньої системи «Радість розвитку». 8 листопада 2022 р. інститутом спільно з МОН України та ДУ «Український інститут розвитку освіти» проведено Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Готовність дитини старшого дошкільного віку до навчання в умовах реформування української школи».

Центром раннього розвитку дитини та дошкільної освіти Інституту проблем виховання НАПН України спільно з МОН України поширено інформацію серед працівників закладів дошкільної освіти про навчальні платформи, платформи для вихователів і батьків для раннього розвитку дитини: український дитячий садок online Mr. Leader; про корисні ресурси для розваг дітей в укриттях: Telegram-бот «Дитина не сама», Telegram-канали з аудіоказками тощо. 16 червня 2022 р. проведено Всеукраїнську онлайн-конференцію «Освітній процес в закладах дошкільної освіти в умовах воєнного стану: теорія, практика, інновації», яка охопила 6,5 тис. працівників дошкільної освіти. Провідні вчені, викладачі закладів вищої освіти та фахівці дошкільної галузі мали змогу предметно обговорити напрями модернізації сфери дошкільної освіти в умовах дії воєнного стану. Підготовлено парціальну програму національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку «Україна – моя Батьківщина», якій надано гриф МОН України «Схвалено для використання в освітньому процесі» (лист від 21 червня 2022 р. № 22.1/12-Г-153).

За пріоритетним напрямом «**Нова українська школа**» зусилля вчених *Інституту педагогіки НАПН України* спільно із фахівцями МОН України спрямовувалися на організацію заходів із забезпечення освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти України в умовах дії воєнного стану.

Вченими інституту підготовлено:

– Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу і викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 навчальному році (<https://cutt.ly/GN99uvo>);

– методичні рекомендації «Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови / методичний поради́ник науковців Інституту

педагогіки НАПН України до початку нового навчального року» (за ред. О.М. Топузова, Т.М. Засекоїної, <https://cutt.ly/xN5xRXF>);

– оглядове видання «Освіта в реаліях війни: орієнтири міжнародної спільноти» (за ред. О.М. Топузова, О.І. Локшиної, <https://cutt.ly/eN5xEim>).

Вченими інституту підготовлено комплект навчально-методичного забезпечення навчальних предметів / інтегрованих курсів, що охоплює усі освітні компоненти типового навчального плану для 5-6 класів закладів загальної середньої освіти, зокрема: 16 підручників (з цифровими додатками) та 10 навчальних і навчально-методичних посібників (у тому числі електронних). Навчальна література, створена на виконання заходів з реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», пройшла апробацію в межах інноваційного освітнього проєкту всеукраїнського рівня «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення для закладів загальної середньої освіти в умовах реалізації Державного стандарту базової середньої освіти» (наказ МОН України від 2 квітня 2021 р. № 406).

Загалом протягом 2022 р. в онлайн форматі спільно із закладами вищої освіти МОН України проведено понад 50 заходів.

В *Інституті проблем виховання НАПН України* розроблено науково-методичне забезпечення підготовки учнівської молоді до майбутнього сімейного життя та відповідального батьківства, зокрема опубліковано:

– монографію «Формування готовності старшокласників до відповідального батьківства: теорія і практика» (за ред. В.М. Шахрай, <https://lib.iitta.gov.ua/732060/>);

– методичний посібник «Формуємо готовність старшокласників до відповідального батьківства» (за ред. В.М. Шахрай, <https://lib.iitta.gov.ua/732061/>).

Створено сучасне науково-методичне забезпечення формування соціально успішної особистості старшокласника у системі загальної середньої освіти:

– навчально-методичний посібник «Соціально успішна особистість: сутність і технології виховання» (за ред. Т.Є. Федорченко, <https://lib.iitta.gov.ua/732062/>);

– методичні рекомендації «Методика формування соціально успішної особистості старшокласника в системі загальної середньої освіти» (за ред. В.І. Кириченко, <https://lib.iitta.gov.ua/732076/>).

З метою навчально-методичного забезпечення військово-патріотичного виховання учнів в умовах ідейно-світоглядної конфронтації вченими інституту підготовлено та опубліковано:

– навчально-методичний посібник «Військово-патріотичне виховання учнів в умовах ідейно-світоглядної конфронтації» (за ред. О.І. Остапенка, <https://lib.iitta.gov.ua/732074/>);

– методичні рекомендації «Методика військово-патріотичного виховання учнів у закладах загальної середньої освіти» (за ред. М.В. Тимчика, <https://lib.iitta.gov.ua/732066/>).

Спільно з ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» та Комітетом з фізичного виховання МОН України проведено круглий стіл «Військово-патріотичне виховання учнівської та студентської молоді в умовах боротьби за Україну» (7 червня 2022 р.), яким охоплено понад 1 тис. учасників. Провідні вчені, педагоги з 18 областей України мали змогу обговорити питання військово-патріотичного виховання учнівської та студентської молоді в умовах дії військового стану.

Розроблено науково-методичне забезпечення профільного професійного самовизначення учнів:

– монографію «Формування професійно-ціннісних орієнтацій учнів до трудової діяльності в умовах сучасного освітнього середовища» (за ред. З.В. Охріменка, <https://lib.iitta.gov.ua/732085/>);

– методичні рекомендації «Форми і методи формування професійно-ціннісних орієнтацій учнів до трудової діяльності» (за ред. З.В. Охріменка, <https://lib.iitta.gov.ua/732089/>).

Задля науково-методичного забезпечення освітнього процесу в закладах позашкільної освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа» підготовлено:

– навчальну програму та методичні рекомендації з позашкільної освіти «Основи безпеки життєдіяльності в умовах бойових дій», які оприлюднено на офіційному вебсайті МОН України (<https://cutt.ly/uN8O102>);

– навчальну програму для формування екологічної компетентності школярів «Знаю. Вмію. Дію» (<https://lib.iitta.gov.ua/732065/>);

– навчально-методичний посібник для формування екологічної компетентності школярів «Знаю. Вмію. Дію» (<https://lib.iitta.gov.ua/732064/>).

У Віснику НАПН України опубліковано Концепцію виховання дітей та молоді в цифровому просторі, розроблену за участі провідних вчених НАПН України, зокрема Інституту проблем виховання та Інституту соціальної та політичної психології НАПН України (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4206>).

У 2022 р. *Інститутом спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України* продовжено роботу щодо розроблення сучасного навчально-методичного забезпечення для дітей з особливими освітніми потребами, які навчаються в спеціальних закладах та в інклюзивних закладах освіти на основі оновлених освітніх стандартів відповідно до концептуальних положень «Нової української школи». Вченими інституту підготовлено модельні навчальні програми для спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами, яким надано гриф МОН України «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ МОН України від 12 жовтня 2022 р. № 899). Інститутом здійснювалося підвищення

кваліфікації педагогічних працівників, які навчають осіб з особливими освітніми потребами.

Спільно з МОН України проведено VIII Міжнародний конгрес зі спеціальної педагогіки та психології «Освіта дітей з особливими потребами: виклики воєнного часу» (19-20 жовтня 2022 р.). Основною метою Конгресу стало обговорення стратегічних питань реформування освіти дітей з особливими потребами в умовах воєнного часу, окреслення нових законодавчо-правових орієнтирів, презентація інноваційних освітніх технологій роботи з особливими дітьми в умовах дистанційного навчання.

Вченими *Інституту соціальної та політичної психології НАПН України* розроблено інноваційні навчальні матеріали з медіаосвіти з урахуванням змін у глобальному інформаційному просторі та реформування освітньої системи в Україні, зокрема підготовлено рукописи електронного підручника «Медіакультура», навчально-методичного посібника для вчителів та вихователів закладів позашкільної освіти «Патріотизм молоді цифрової доби: інноваційні засоби розвитку» та збірника навчальних медіаосвітніх програм «Наскрізна медіаосвіта».

В *Інституті обдарованої дитини НАПН України* узагальнено діагностичні та прогностичні можливості методів ідентифікації інтелектуальної обдарованості, створено опис найбільш поширених тестових методик діагностування інтелектуальної обдарованості, сформульовано теоретико-методичні засади діагностики чинників розвитку обдарованої особистості. 18-23 серпня 2022 р. проведено III Міжнародну науково-практичну онлайн-конференцію «Обдаровані діти – скарб нації».

У березні й травні 2022 р. вченими інституту проведено опитування щодо визначення факторів впливу війни на систему загальної середньої освіти педагогічної спільноти, здобувачів освіти й батьків (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4130>, <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4142>), у якому загалом узяли участь понад 15 тис. осіб з усіх областей країни. За підсумками опитування з'ясовано особливості освітнього процесу у закладах освіти через один та через два місяці після запровадження воєнного стану. Описано емоційні переживання здобувачів освіти, педагогічних працівників та батьків після повномасштабного військового вторгнення. Уточнено актуальні потреби учасників освітнього процесу щодо організації навчання. З'ясовано, що для третини опитаних потенційно є затребуваною професійна психологічна підтримка. Зафіксовано зазначені респондентами феномени, що можуть бути проявом впливу травматичних подій: проблеми в міжособистісній взаємодії; труднощі емоційної регуляції; поведінкові та фізіологічні прояви. Описано погляди учасників освітнього процесу на розвиток системи освіти в Україні в умовах воєнного стану. Представлено рекомендації для подальшої ефективної роботи з цільовими аудиторіями.

Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В.О. Сухомлинського здійснено поповнення електронного інформаційного ресурсу «Бібліотека Нової української школи» (<https://cutt.ly/8N5QthU>).

У жовтні 2022 р. бібліотекою спільно з ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» проведено Всеукраїнський місячник шкільних бібліотек «В нас єдина мета – Україна свята, нездоланна ніким і ніколи!» у рамках Міжнародного місячника шкільних бібліотек. Для методичного супроводу заходу розроблено методичні рекомендації та рекомендаційний бібліографічний список, які представлено на вебпорталі ДНПБ імені В.О. Сухомлинського та надіслано до бібліотек мережі (<https://cutt.ly/CN5QhT0>). За результатами Всеукраїнського місячника шкільних бібліотек проведено всеукраїнський вебінар «В нас єдина мета – Україна свята, нездоланна ніким і ніколи!».

Вченими бібліотеки підготовлено та оприлюднено:

– хрестоматію «Антологія текстів з реформування змісту загальної середньої освіти в Україні (1991-2017)» (за наук. ред. Л.Д. Березівської, <https://cutt.ly/WN5qKb8>);

– оглядове видання «Діяльність НАПН України щодо науково-методичного забезпечення модернізації та реформування освіти» (за наук. ред. С.В. Лапаєнко, <https://cutt.ly/pN5wS8O>);

– довідник «Науково-інформаційна та соціокультурна діяльність провідних освітянських бібліотек – 2022» (за наук. ред. Л.О. Пономаренко, <https://cutt.ly/TN5wjyq>);

– бібліографічні покажчики «Дисертації з питань освіти (1991-2021)» (<https://cutt.ly/NN5qM6g>), «Педагогічні видання німецькою мовою другої половини XIX ст. – 1917 р. у фонді Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського» (<https://cutt.ly/FN5q2FA>), «Міжнародні та всеукраїнські педагогічні читання «Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю» (1993-2020)» (<https://cutt.ly/7N5q4Zp>), «Творчий доробок Василя Григоровича Кременя в інноваційному розвитку освіти України» (<https://cutt.ly/bMpWlmx>);

– аналітичні вісники у сфері освіти й науки (<https://cutt.ly/pN5wLvW>, <https://cutt.ly/RN5wVfg>).

Продовжувалося наповнення інформаційно-бібліографічного ресурсу «Видатні педагоги України та світу» (<http://dnrb.gov.ua/ua/informatsiyno-bibliografichni-resursy/vydatni-pedahohy/>).

Відповідно до пріоритетного напрямку «Сучасна професійна (професійно-технічна) і фахова передвища освіта» Інститутом професійної освіти НАПН України підготовлено аналітичний огляд «Фахова передвища освіта: аналітичний огляд ефективності» (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4209>).

Науковими працівниками інституту здійснено ґрунтовний аналіз існуючого стану системи П(ПТ)О; досліджено загрози національній безпеці

країни, пов'язані з існуванням освітніх проблем; переглянуто філософію існування феномена «освіта» в умовах воєнного часу; спрогнозовано перспективи розвитку вітчизняної системи П(ПТ)О, до яких варто віднести:

- формування нової парадигми державної освітньої політики, здатної оперативно реагувати на нові загрози й виклики;
- модернізацію системи професійної освіти і створення єдиної системи професійної освіти України;
- формування ефективної мережі закладів професійної освіти для повоєнних потреб особистості, суспільства й економіки, вдосконалення механізмів її фінансування;
- формування докорінно нових підходів до організації освітнього процесу;
- створення й упровадження актуальних педагогічних інновацій для підвищення мотивації молоді до здобуття робітничих професій, зростання інтересу до самоосвіти й саморозвитку, готовності до самореалізації, здатності до самозайнятості в умовах нестабільного розвитку економіки;
- узгодження кадрового попиту і пропозиції на вітчизняному ринку праці;
- спрощення доступу молоді до П(ПТ)О, поширення практики отримання часткових кваліфікацій;
- розвиток повноцінної дуальної форми здобуття професійної освіти;
- підвищення престижності професійної освіти і соціального статусу кваліфікованого робітника та підприємця, які формують бюджет країни, сприяючи її відродженню і розвитку.

Вченими інституту проведено III Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Фахова передвища і професійна освіта: теорія, методика, практика» (21 жовтня 2022 р.), Всеукраїнський круглий стіл «Оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти: теорія, методика, практика» (6 жовтня 2022 р.), науково-практичні вебінари «Модернізація інформаційно-освітнього середовища закладів професійної освіти» (19 травня 2022 р.), «Практико-орієнтовані підходи в системі підготовки кваліфікованих робітників енергетичної галузі: виклики, реалії та перспективи» на базі експериментального майданчика – ДНЗ «Криворізький центр професійної освіти металургії та машинобудування» (3 жовтня 2022 р.), «Застосування цифрових технологій у підготовці майбутніх кваліфікованих робітників» (13 жовтня 2022 р.) тощо.

За сприяння Департаменту професійної освіти МОН України інститутом організовано Всеукраїнський конкурс «Планета IT» для педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти на кращий електронний освітній ресурс. До 10 грудня 2022 р. приймаються заявки та конкурсні матеріали.

За участі фахівців МОН України підготовлено і 17 листопада 2022 р. проведено методологічний семінар НАПН України «Науково-методичне

забезпечення розвитку професійної освіти в умовах нових технологічних і економічних викликів».

За пріоритетним напрямом **«Якісна вища освіта та розвиток освіти дорослих»** Інститутом вищої освіти НАПН України підготовлено опис моделей та технологій оптимізації мережі закладів вищої освіти України:

– «Університетський портрет Києва: Проблема збереження науково-технологічного профіля. Аналітичний огляд спеціальностей підготовки» (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4101>);

– «Аспірантська підготовка як фактор університетської конкурентоспроможності: Аналітичний огляд стану в Україні» (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4136>);

– «Мережа державних закладів вищої освіти України: Аналітичний огляд конкурентоспроможності» (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4122>);

– «Концентрація та комунікація в моделі і стратегії розвитку університетів-лідерів» (<https://doi.org/10.31874/2520-6702-2022-13-5-25>);

– «Оптимізація мережі закладів вищої освіти: теоретичні особливості та практичні рекомендації» (<https://doi.org/10.31874/2520-6702-2022-13-89-129>).

З метою підвищення якості викладання у вищій освіті вченими інституту опубліковано статтю «Забезпечення якості підготовки докторів філософії за спеціальністю «011 Освітні, педагогічні науки» в Інституті вищої освіти НАПН України» (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4141>), підготовлено монографію «Теоретичні основи і механізми розвитку науково-педагогічного потенціалу університетів України у контексті розширення інституційної автономії та в умовах воєнного стану», здійснено експертизу професійного стандарту на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти» щодо програмних результатів навчання, методичну експертизу двох проєктів стандартів другого (магістерського) рівня та чотирьох – третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти тощо.

Проведено науковий семінар «Вища освіта в Плані відновлення України: методологічний аспект» та підготовлено пропозиції до проєкту Плану заходів з післявоєнного відновлення та розвитку України (<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4211>).

У рамках проєкту ЄС «Відродження переміщених університетів: посилення конкурентоспроможності, підтримка громад» (REDU) (2020-2023 рр.) з 20 жовтня по 11 листопада 2022 р. організовано тренінги «Вдосконалення викладання і навчання. Забезпечення якості вищої освіти», «Модернізація навчальних дисциплін, силабусів викладання і навчання у контексті поєднання навчання і дослідження», «Формулювання результатів навчання та їх особливості», «Алгоритм досягнення результатів навчання в межах навчальної дисципліни» та ін. для переміщених університетів (Луганський національний аграрний університет, Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля). 30 листопада 2022 р.

проведено I Міжнародну науково-практичну конференцію «Особистість, університет, суспільство: виклики взаємодії та розвитку».

У співпраці з МОН України 8 листопада 2022 р. інститут спільно з Національним Еразмус+ офісом в Україні та Київським національним університетом імені Тараса Шевченка провели XI Міжнародну науково-практичну конференцію «Європейська інтеграція вищої освіти України в контексті болонського процесу. Відновлення: виклики, підходи та інструменти». Захід відбувся за підтримки Європейського виконавчого агентства з питань освіти та культури Європейської Комісії, Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, Національної академії педагогічних наук України, Спілки ректорів закладів вищої освіти України та Британської ради в Україні.

Вченими *Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Язюна НАПН України* взято участь у доопрацюванні проєкту Закону України «Про освіту дорослих». З метою імплементації національних законодавчих актів у сфері освіти дорослих взято участь у VII Міжнародній конференції ЮНЕСКО з освіти дорослих CONFINTEA VII (15 червня 2022 р., м. Марракеш, Королівство Марокко) та у Міжнародному воркшопі «Обговорюємо результати CONFINTEA VII та Марракеську рамкову програму дій» (4 жовтня 2022 р., м. Кишинів, Республіка Молдова).

Завершено виконання чотирьох наукових досліджень, зокрема двох фундаментальних («Теорія і практика професіоналізації педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих», «Теорія і практика забезпечення якості педагогічної освіти у зарубіжних країнах») та двох прикладних («Обґрунтування змісту і методики проведення практики у закладах вищої педагогічної освіти», «Розвиток психологічної готовності педагогічного персоналу до професійної діяльності в умовах нової української школи») досліджень, результати яких спрямовані на удосконалення науково-методичного забезпечення педагогічної освіти, освіти дорослих, професійного й особистісного розвитку педагогічних працівників.

Опубліковано електронні видання і підготовлено до друку та впроваджуються у закладах освіти 13 одиниць наукової, виробничо-практичної, довідкової та навчальної продукції (2 аналітичні матеріали, 1 монографія, 5 методичних рекомендацій, 1 анотований покажчик, 4 навчальні програми).

Започатковано регіональний експеримент у Чернівецькій області «Технології професійного розвитку педагога в умовах неформальної освіти» (2022-2024 рр.). Створено Центр андрагогічної майстерності педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих відділу андрагогіки інституту.

Спільно із закладами освіти МОН України організовано і проведено близько 30 науково-практичних масових заходів (науково-практичні конференції, психолого-педагогічні читання, методологічні семінари, вебінари, круглі столи, гостьові лекції, партнерські зустрічі тощо).

У ДЗВО «Університет менеджменту освіти» забезпечено науково-методичний супровід підвищення кваліфікації осіб з вищою освітою (організація курсів підвищення кваліфікації керівних, науково-педагогічних та педагогічних працівників закладів освіти та установ). На курси підвищення кваліфікації за кошти державного бюджету зараховано 5 тис. слухачів.

У системі неформальної освіти в Українському відкритому університеті післядипломної освіти (uvu.org.ua) підвищили кваліфікацію за короткостроковими програмами (спецкурси, флешкурси) 276 слухачів-працівників закладів освіти.

В умовах дії воєнного стану Центральним інститутом післядипломної освіти університету спільно з Українським відкритим університетом післядипломної освіти започатковано акцію «Переможні обрії освіти» та проведено 24 вебінари. В акції взяли участь і підвищили кваліфікацію за програмами вебінарів понад 4 тис. педагогів закладів освіти всіх типів і рівнів усіх регіонів України.

Вчені університету здійснювали наукове керівництво експериментами всеукраїнського та регіонального рівнів: «Управління розвитком закладів професійної (професійно-технічної) освіти на засадах педагогічної логістики», «Забезпечення якості професійної підготовки майбутніх фахівців електротехнічного профілю в навчально-практичних центрах закладів професійної (професійно-технічної) освіти», «Формування м'яких навичок (soft skills) майбутніх кваліфікованих робітників в освітньому середовищі закладу професійної (професійно-технічної) освіти».

Вченими *Інституту педагогіки НАПН України* організовано й проведено підвищення кваліфікації педагогічних працівників за програмами із методик навчання навчальних предметів / інтегрованих курсів у 5-6 класах Нової української школи (<https://undip.org.ua/listener/training-courses/>). Видано сертифікати близько 21 тис. учителів.

На виконання пріоритетного напрямку **«Розвиток науки та інновацій»** спільно із закладами вищої освіти і науковими установами МОН України здійснювалися науково-методичний супровід інноваційних проєктів, пілотних досліджень, педагогічних експериментів; підготовка наукових періодичних видань, співзасновниками яких є заклади вищої освіти МОН України та наукові установи НАПН України; проведення спільних науково-методичних конференцій, науково-практичних семінарів, круглих столів, вебінарів тощо.

Молоді вчені НАПН України брали участь у діяльності Ради молодих учених при МОН України (А.С. Сухих, заступник голови ради; І.Г. Губеладзе, консультант). У 2022 р. спільно проведено низку науково-практичних заходів, зокрема: X Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Наукова молодь – 2022» (15 листопада 2022 р.); цикл майстер-класів з підтримки психологічного благополуччя вчених у рамках Польсько-української літньої школи у м. Варшава, Польща (11-19 вересня 2022 р.); вебінари «Як долати паніку: техніки емоційної саморегуляції» та «Техніка BASIC Ph для стабілізації і відновлення

психологічного стану в кризовій ситуації» (26-27 лютого 2022 р.), «Вправи для стабілізації емоційного стану учнів під час уроку» (25 березня 2022 р.), «Психологічна підтримка учнів та організація навчання під час війни» (28 квітня 2022 р.) тощо.

Функціонувала Міжвідомча рада з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології, у складі якої – провідні вчені наукових установ НАПН України та закладів вищої освіти МОН України. Відбулося шість онлайн засідань, на яких розглянуто 211 тем дисертаційних досліджень на здобуття наукового ступеня доктора наук та доктора філософії, з них 163 теми у галузі «01 Освіта/педагогіка» і 48 тем у галузі «05 Соціальні та поведінкові науки». У ході роботи членами Міжвідомчої ради скориговано 88 тем дисертаційних досліджень (42 % від загальної кількості).

Наукові установи НАПН України спільно із закладами вищої освіти МОН України здійснювали підготовку наукових періодичних видань, вчені брали участь у роботі редакційних рад і колегій наукових періодичних видань, здійснювали рецензування рукописів статей, сприяли представленню видань у світовій системі наукових комунікацій тощо. Загалом співзасновниками наукових періодичних видань НАПН України є: Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти», Запорізький національний університет, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, Український державний університет імені Михайла Драгоманова, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», ПЗВО «Арт академія сучасного мистецтва імені Сальвадора Далі», ПЗВО «Київський міжнародний університет», Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені М.В. Остроградського, Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Херсонський державний університет, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія, Хмельницький національний університет та ін.

Наукові установи НАПН України спільно із закладами вищої освіти та за підтримки МОН України проводять науково-методичні конференції, науково-практичні семінари, круглі столи, вебінари, гостьові лекції тощо, зокрема з проблем функціонування освіти і науки в умовах дії воєнного стану та перспектив повоєнного відновлення освітньої галузі та розвитку науки, забезпечення дистанційного та можливостей організації безпечного очного навчання в закладах дошкільної, загальної середньої, професійної, фахової передвищої та вищої освіти.

Вченими НАПН України взято активну участь у проведенні 23-25 листопада 2022 р. низки заходів (науково-практичні конференції, семінари, круглі столи, презентації) з актуальних питань розвитку вітчизняної освіти, педагогічної і психологічної наук у рамках XIII Міжнародної виставки

«Сучасні заклади освіти» та XIV Міжнародної виставки «Інноватика в сучасній освіті».

Вчені НАПН постійно беруть участь у щорічних серпневих конференціях, нарадах, розширених колегіях, зокрема у Міжнародній серпневій педагогічній науково-практичній конференції «Освіта, освітяни – незламні у війні» (18 серпня 2022 р.). Інститутом педагогіки НАПН України організовано і проведено щорічну серпневу конференцію Національної академії педагогічних наук України «Учені НАПН України – українським учителям» (<https://undip.org.ua/announce/ucheni-napn-ukrainy-ukrainskym-uchyteliam-3/>).

За пріоритетним напрямом **«Цифровізація освіти»** *Інститутом цифровізації освіти НАПН України* підготовлено:

– методичні рекомендації «Цифрова компетентність вчителя: інструмент самооцінювання та особливості використання» (<https://lib.iitta.gov.ua/730497/>) та «Критерії і показники оцінювання якості освітнього цифрового контенту з доповненою реальністю»;

– аналітичний звіт «Результати онлайн-опитування «Готовність і потреби вчителів щодо використання цифрових засобів та ІКТ в умовах карантину: січень-лютий 2022» (<https://lib.iitta.gov.ua/730808/>). Опитування спрямовувалося на з'ясування стану готовності освітян до використання цифрових засобів для забезпечення дистанційного навчання учнів, підготовки та проведення освітніх заходів вчителями закладів загальної середньої освіти, їхніх потреб та освітніх ресурсів, електронних засобів навчання, що користуються найбільшим попитом. Наведено узагальнені дані результатів самооцінювання педагогічними працівниками їхньої цифрової компетентності. Надано висновки, що сприятимуть використанню результатів опитування органами управління освітою, закладами та установами з підвищення кваліфікації вчителів, закладами загальної середньої освіти, науковими установами та інших зацікавленими сторонами при організації необхідних заходів, реалізація яких сприятиме успішному використанню ІКТ та здійсненню дистанційного навчання;

– збірник матеріалів Всеукраїнського науково-практичного семінару «Цифрова компетентність сучасного вчителя нової української школи: 2022. Безпечне середовище для учнів та вчителів: виклики та практичні рішення» (<https://lib.iitta.gov.ua/731095/>);

– інформаційні бюлетені «Виклики та рішення щодо питань освіти для біженців у країнах Європейського Союзу», «Створення освітніх можливостей для українських учнів, батьків і вчителів у Варшаві під час війни», «Підтримка ЮНЕСКО освітньої спільноти України під час російської військової агресії», «Організація навчання дітей-біженців з України під час війни: досвід Німеччини», «Організація процесу освіти засобами інформаційно-цифрового освітнього середовища для українських учнів в Нідерландах під час війни», «Веб-орієнтовані технології у здоров'язбережувальному навчанні учнів початкових класів».

Сформовано методичні рекомендації щодо використання інструментів самооцінювання цифрової компетентності вчителя з описом змісту інструменту такого самооцінювання у контексті європейських підходів, процедури забезпечення підтримки впровадження інструментів самооцінювання цифрової компетентності вчителя, наведено приклади інструментів самооцінювання цифровізації закладів освіти. Здійснюється науково-методичний супровід формування інформаційно-комунікаційної компетентності вчителів української школи в умовах хмаро орієнтованого навчального середовища шляхом проведення тренінгів, семінарів, випуску електронного ресурсу «Інформаційний бюлетень» з питань використання засобів хмаро орієнтованого навчального середовища.

Завершено виконання дослідно-експериментальної роботи всеукраїнського рівня за темою «Технологія навчання учнів початкової школи «Розумники (SmartKids)», 2017-2022 рр. (наказ МОН України від 30 серпня 2017 р. № 1234).

Здійснено рецензування навчальної програми й підручників з інформатики, що сприятиме підвищенню якості інформатичної освіти учнів 5-6 класів закладів загальної середньої освіти.

Забезпечено проведення 18 листопада 2022 р. загальних зборів НАПН України «Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи».

За пріоритетним напрямом **«Психологічний супровід освіти»** Інститутом психології імені Г.С. Костюка НАПН України опубліковано:

– навчальний посібник «Сучасні тренінгові технології розвитку особистості в освіті» (<https://lib.iitta.gov.ua/731898/>);

– психологічний практикум «Діагностика та профілактика перфекціонізму та прокрастинації в освітній практиці» (<https://lib.iitta.gov.ua/732313/>).

– методичні рекомендації «Психічне здоров'я особистості під час війни: як його зберегти та підтримати» (<https://lib.iitta.gov.ua/730974/>).

Здійснювалося наукове керівництво Українським лонгітюдним дослідженням, що з 2019 р. проводиться серед учнів закладів загальної середньої освіти. Зокрема в 2022 р. підготовлено методичні рекомендації з використання психодіагностичних інструментів третьої хвилі дослідження «Українське Лонгітюдне Дослідження = Ukrainian Longitudinal Study (ULS)» (<https://doi.org/10.32631/uls2022>).

На виконання проекту інноваційного спільно з управлінням освіти і науки Білоцерківської міської ради оприлюднено навчальний посібник «Психологічні тренінги для підготовки менеджерів та персоналу освітніх організацій (реалізація технологічного підходу)» (<https://lib.iitta.gov.ua/731260/>).

Спільно із закладами вищої освіти МОН України підготовлено та проведено чотири міжнародні та всеукраїнські конференції, круглий стіл, а

також низку науково-практичних семінарів та вебінарів з питань надання психологічної допомоги учасникам освітнього процесу в умовах війни.

Вченими *Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України* підготовлено до друку рукописи:

– практичного посібника «Психолого-методичний супровід професійної діяльності педагога Нової української школи»;

– методичного посібника «Психологічні засоби професійного розвитку педагога Нової української школи»;

– методичних рекомендацій «Психологія розвитку особистісної готовності педагогів до професійної діяльності» та «Науково-практичне забезпечення профдіагностичної і профконсультативної діяльності».

В *Інституті соціальної та політичної психології НАПН України* здійснювалося розроблення методичного забезпечення інтенсифікації масового впровадження наскрізної медіаосвіти у вітчизняну освітню практику, теоретичних основ удосконалення наявних та створення нових психологічних технологій фасилітації проблемної міжгрупової взаємодії та алгоритмів долаття міжгрупових конфліктів в освітньому середовищі, комплексу соціально-психологічних технологій забезпечення ефективної підтримки педагогічною спільнотою та громадськістю реформ у сфері загальної середньої освіти, системи підвищення готовності і технологій підготовки учасників освітнього процесу до дій у надзвичайних ситуаціях, практично зорієнтованої соціально-психологічної концепції та визначення ресурсів розвитку громадянської компетентності студентської молоді, способів соціально-психологічного супроводу суб'єктів освітнього процесу, постраждалих від воєнних дій, у період переходу до умов мирного життя. Вченими інституту опубліковано:

– «Термінологічний словник російсько-української війни» (за ред. М.М. Слюсаревського, <https://cutt.ly/0N86YL0>);

– практичні посібники «Психологічні ресурси взаємодії школи, сім'ї, громади» (<https://cutt.ly/IN4jnnW>) та «Як допомогти особистості у період переходу від війни до миру: соціально-психологічний супровід» (<https://cutt.ly/SN5A4mh>);

– методичні рекомендації «Забезпечення соціально-психологічної підтримки громадськістю профільної 12-річної школи» (<https://cutt.ly/aN4jFхu>) та «Соціально-психологічне супроводження діалогу між учасниками реформування загальної середньої освіти» (<https://cutt.ly/PN4ketJ>) тощо.

Спільно із закладами вищої освіти МОН України інститутом організовано: II Міжнародну науково-практичну конференцію «Військова психологія у вимірах війни і миру: проблеми, досвід, перспективи» (23-24 вересня 2022 р.), VI Міжнародну науково-практичну конференцію «Інтеграційні можливості сучасної психології та її розвитку» (28-29 жовтня 2022 р.), Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Публічне управління та адміністрування в умовах війни і в поствоєнний період в Україні» (15-28

квітня 2022 р.), Всеукраїнський круглий стіл «Психологія російсько-української війни: внутрішній погляд» (7 квітня 2022 р.), вебінар «Використання медіаконтенту як засобу розвитку громадянської компетентності молоді» (10 червня 2022 р.) та ін.

Вчені *Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи* завершили експеримент всеукраїнського рівня «Формування гуманістичних відносин між учасниками освітнього процесу шляхом упровадження моделі «Мирна школа», 2019-2022 рр. (safeschools.com.ua). На III узагальнювальному етапі (вересень 2021 – серпень 2022 рр.) розроблено та апробовано програму підвищення кваліфікації педагогічних працівників експериментальних закладів загальної середньої освіти «Інтеграція відновних практик у заклад загальної середньої освіти шляхом застосування моделі «Мирна школа», метою якої є підвищення кваліфікації педагогічних працівників та інших учасників освітнього процесу в рамках методології відновного підходу в галузі освіти, що реалізується у Моделі «Мирна школа», формування необхідних для цього знань, умінь і компетенцій.

Загалом визначені на 2022 р. завдання та заходи Програми спільної діяльності Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України на 2021-2023 роки виконано попри збройну агресію російської федерації в Україні.

Водночас існує низка проблемних завдань на різних рівнях освіти, які потребують подальшого вирішення в рамках спільної діяльності МОН і НАПН України, зокрема:

дошкільна освіта:

– розроблення методичного забезпечення якості освіти дітей раннього та дошкільного віку в умовах воєнного стану;

загальна середня освіта:

– підготовка системи заходів і компенсація освітніх втрат у закладах загальної середньої освіти в умовах дії воєнного стану та повоєнного відновлення України;

– погодження спільних підходів до формування структури і змісту навчальних предметів / інтегрованих курсів для 7-9 класів згідно з Державним стандартом базової середньої освіти;

– удосконалення системи експертизи освітніх інновацій (зокрема освітніх і навчальних програм, навчальної літератури, що розробляється не на основі Типової освітньої програми для початкової та базової освіти);

– створення сучасного науково-методичного забезпечення естетичного виховання учнівської молоді засобами художньої комунікації у віртуальному медіапросторі;

– налагодження співпраці з Державною службою якості освіти України, спрямованої на вирішення питань удосконалення внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах загальної середньої та фахової передвищої освіти, сертифікації вчителів та проведення інституційного аудиту;

професійна (професійно-технічна) та фахова передвища освіта:

- узгодження змісту й рівня якості П(ПТ)О запитам і потребам трансформованого в ході війни ринку праці;
- адаптація освітніх програм і строків навчання до потреб воєнної економіки та повоєнної відбудови країни;
- поновлення зв'язків закладів П(ПТ)О з бізнесом, на що вплинуло призупинення (припинення) діяльності багатьох підприємств;
- розроблення ефективних інструментів оцінювання результатів навчання в процесі присвоєння/підтвердження робітничих кваліфікацій;
- підвищення престижності здобуття П(ПТ)О;
- відбудова зруйнованих закладів П(ПТ)О, відновлення пошкодженої інфраструктури, створення безпечних умов для навчання;
- оновлення змісту П(ПТ)О та підвищення її якості за рахунок розроблення короткотермінових програм навчання;
- покращення викладання й навчання через розроблення нових чи модернізацію наявних програм підвищення кваліфікації педагогів;
- розширення напрямів міжнародної співпраці з питань розвитку професійної освіти;

вища освіта та освіта дорослих:

- модернізація та оновлення існуючих стандартів вищої освіти;
- вдосконалення викладання і навчання науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти України;
- створення якісно нових освітніх програм;
- створення мережі освіти дорослих;
- оновлення змісту психолого-педагогічної підготовки майбутніх педагогів на бакалаврському, магістерському і докторському освітньому рівнях з урахуванням сучасних викликів: євроінтеграційних тенденцій, умов воєнного стану, стандартів якості у європейському просторі тощо;
- створення на базі закладів вищої, післядипломної освіти і наукових установ кафедр, лабораторій і відділів андрагогіки, освіти впродовж життя, розширення мережі центрів андрагогічної майстерності педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих;

психологічний супровід освіти:

- удосконалення науково-методичних та правових засад здійснення психологічного супроводу суб'єктів освітньої діяльності в умовах дії воєнного стану та надання їм психологічної допомоги у дистанційному та комбінованому форматі;
- удосконалення науково-методичних та правових засад здійснення експериментально-психологічних досліджень в закладах освіти різних рівнів в умовах дії воєнного стану;
- дослідження проблеми психологічного супроводу професійної діяльності педагогічних працівників в умовах світових змін, виявлення психологічних чинників оптимізації професійного середовища діяльності

педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти (вчителів, соціальних педагогів, психологів);

– психологічна і соціально-педагогічна допомога учасникам освітнього процесу, що зумовлює необхідність покращення управління і науково-методичного забезпечення діяльності психологічної служби системи освіти. Для вирішення згаданої проблеми вважаємо за доцільне створити при МОН України дорадчий орган – координаційну раду психологічної служби;

загальні проблеми розвитку освітнього простору:

– популяризація, оприлюднення та впровадження в сферу науки та освіти результатів спільної діяльності МОН України та НАПН України, створення спільного веб-ресурсу для їх висвітлення;

– сприяння МОН України та НАПН України розробленню і реалізації державної політики розвитку мережі освітянських бібліотек МОН України в умовах дії воєнного стану та післявоєнного відновлення економіки України, здійсненню спільних проєктів і програм, спрямованих на інноваційний розвиток мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України.

ІХ.2. Виконання ПРОГРАМИ СПІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАН УКРАЇНИ ТА НАПН УКРАЇНИ НА 2020-2022 РОКИ

Співпраця НАПН України з Національною академією наук України імплементована шляхом виконання 56 заходів Програми спільної діяльності Національної академії наук України та Національної академії педагогічних наук України на 2020-2022 рр. (далі – Програма), серед яких проведення спільних наукових досліджень та експериментальних розробок, підготовка наукових і навчальних видань, проведення науково-практичних масових заходів тощо.

Результати реалізації Програми у 2020-2022 рр. розглядалися Президією НАПН України і дістали схвалення (постанови Президії НАПН України від 17 грудня 2020 р. № 1-2/13-247, від 16 грудня 2021 р. № 1-2/12-420 та від 22 грудня 2022 р. № 1-2/14-238), широко висвітлені у науковій періодиці та у засобах масової інформації.

Реалізація спільної діяльності наукових установ НАН України та НАПН України у 2022 р. здійснювалася у складних для країни загалом і для наукової сфери зокрема умовах повномасштабної агресії РФ у контексті популяризації досягнень сучасної науки, зокрема природничої, як основи формування наукового світогляду та науково-природничої картини світу, засобів та технологій музейної педагогіки як інструменту компенсації освітніх втрат здобувачів в умовах воєнного часу, проведення спільних науково-методичних і науково-практичних заходів та ін.

Важливим є *спільне членство і взаємне представництво* в керівних органах НАН України і НАПН України, зокрема в роботі президій та загальних зборах академій, Ради президентів академій наук України,

науково-координаційній раді Секції суспільних наук і гуманітарних наук НАН України, а також робочих групах, зокрема:

– на спільному засіданні президій НАН України та НАПН України 4 травня 2022 р. директором Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, чл.-кор. М.М. Слюсаревським представлено науково-аналітичну доповідь «Соціально-психологічний стан українського суспільства в умовах повномасштабного вторгнення: нагальні виклики і відповіді»;

– президент НАПН України, акад. В.Г. Кремень взяв участь у Міжнародному симпозиумі «Наука України в умовах сучасних викликів і загроз: проблеми та пріоритети розвитку» в рамках щорічної Міжнародної науково-практичної конференції «Наука – в життя», присвяченої пам'яті академіка НАН України Б.Є. Патона (29 листопада 2022 р.). У виступі представлено напрацювання НАПН України в умовах воєнного стану зокрема зазначено, що з початком повномасштабного воєнного вторгнення Російської Федерації на територію України та оголошенням воєнного стану, НАПН України попри складні умови продовжила свою активну діяльність у забезпеченні методологічного, законодавчо-нормативного, науково-методичного та психологічного супроводу освіти та освітян держави. Окрім цього, діяльність вчених академії було зорієнтовано на забезпечення активної участі у відсічі російській агресії.

Важливим напрямом реалізації Програми є участь вчених **у науково-експертній діяльності**, зокрема, у складі спільних експертних рад, комісій, робочих груп, редакційних колегій наукових періодичних видань, а також рецензування для них рукописів статей. Так, вчені НАПН України долучилися до експертної діяльності в межах комплексного прогнозно-аналітичного дослідження з формування пропозицій щодо тематики фундаментальних та прикладних досліджень у рамках пріоритетних напрямів наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності в Україні, яке проводиться на виконання розпорядження Президії НАН України від 18 липня 2021 р. № 370 (напрямок: Розвиток людини, соціогуманітарні, економічні та суспільні трансформації, новітні суспільні відносини та їхнє правове забезпечення).

Співробітники *Інституту вищої освіти НАПН України* спільно з науковцями НАН України є:

– членами редколегій зарубіжних і вітчизняних наукових періодичних видань, що індексуються у наукометричних базах даних Scopus та/або Web of Science Core Collection;

– рецензентами статей до наукових періодичних видань, що індексуються у цих наукометричних базах даних;

– учасниками робочої групи з розроблення проекту Стратегії розвитку вищої освіти України на 2021-2031 рр.;

– учасниками науково-координаційної ради Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України;

– учасниками робочої групи з розроблення та впровадження заходів забезпечення відповідності Національної рамки кваліфікацій критеріям Європейської рамки кваліфікацій навчання впродовж життя та Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти та ін.

Відповідно до статті 17 частини 2 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щороку Національною академією наук України здійснюється **погодження фундаментальних наукових досліджень** НАПН України, виконання яких розпочинається у наступному році. У 2022 р. погоджено 11 тем фундаментальних наукових досліджень наукових установ НАПН України, виконання яких розпочнеться у 2023 р.

Інститутом педагогіки НАПН України у співпраці з установами НАН України організовано заходи із популяризації досягнень сучасної науки як основи формування інноваційної культури суспільства та оперативного використання нової наукової інформації в освітньому процесі, зокрема:

- унормування терміносистеми педагогічної галузі;
- популяризація науково-педагогічної спадщини вітчизняних учених-педагогів;
- обговорення проблем розбудови шкільної історичної освіти у контексті НУШ;
- аналіз змісту й організації навчання учнів 5-6 класів закладів загальної середньої освіти;
- оновлення навчальних програм для 1-4 класів Нової української школи;
- аналіз змісту базової загальної середньої освіти та його оновлення, перегляд навчальних програм для 5-11 класів відповідно до нових освітніх стандартів, наукових досягнень та технологічних рішень;
- розроблення практичних механізмів компенсації освітніх втрат в умовах карантинних обмежень та дії воєнного стану, зокрема й засобами музейної педагогіки як ефективного інструменту вдосконалення шкільної наукової освіти.

Важливі результати здобуто за напрямом спільної діяльності з **науково-методичного забезпечення психологічного супроводу професійної діяльності наукових працівників**. Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України підготовлено та впроваджується, зокрема у діяльності Психологічного консультативно-тренінгового центру низка монографій, методичних та практичних посібників, присвячених питанням психологічного супроводу навчання різних категорій дорослого населення та кар'єрного консультування.

Успішно здійснюється імплементація спільних **міждисциплінарних досліджень**, зокрема у контексті **інформаційного** та **соціально-психологічного супроводу**.

Вченими Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України:

– здійснюється участь у реалізації проекту «Вивчай та розрізняй: Майстерня медіаграмотності» (координатор – Український мовно-інформаційний фонд НАН України), результатом якої стало долучення до наповнення вебпорталу «Мультимедійного словника з інфомедійної грамотності» шляхом використання довідкової продукції, підготовленої співробітниками інституту;

– підготовлено розділ «Енциклопедичний контент проблеми визнання результатів неформального та інформального навчання (на прикладі e-ВУЕ)» до колективної монографії за результатами Всеукраїнської наукової конференції «Українська енциклопедистика як складник інформаційного спротиву» (2 листопада 2022 р., організатор – Інститут енциклопедичних досліджень НАН України);

– реалізуються дослідження у складі науково-дослідної лабораторії з вивчення і розроблення гуманітарних ідей академіка В.І. Вернадського, що діє під егідою Комісії з розроблення наукової спадщини академіка В.І. Вернадського НАН України; участь у підготовці колективної монографії «Ноосфера Вернадського, сучасна освіта і наука».

З метою створення єдиного інформаційного простору для взаємодії суб'єктів освітнього процесу в контексті гуманістичної парадигми *Інститутом психології імені Г.С. Костюка НАПН України* у тісній співпраці з Інститутом кібернетики імені В.М. Глушкова НАН України у 2022 р. розроблено основні положення психологічної складової Концепції CRM (Customer Relationship Management / Управління взаємовідносинами з клієнтами) системи «Освіта» – загальноукраїнської системи багатовекторної взаємодії освітян з різними рангами доступу та ефективної прицільної доставки інформації.

Спільно з Інститутом фізіології імені О.О. Богомольця НАН України *Інститутом психології імені Г.С. Костюка НАПН України* розроблено психологічну систему тестування підручників для Нової української школи за допомогою нейротехнологічних інструментів в контексті оновлення та вдосконалення нових стандартів освіти, освітніх програм з окремих предметів. Підготовлено психологічні рекомендації до нового виду навчального видання, яке має реалізувати функції підручника і робочого зошита, для слухань у Комітеті Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій з темою: «Якість підручників та навчальних посібників для «Нової української школи».

У межах наукового семінару НАПН України і НАН України «Медіаосвіта як чинник соціалізації особистості в умовах системних змін» обговорювались проблеми освіти, які виникли в умовах воєнного стану. Змістом роботи було оприлюднення наукового доробку вчених НАПН України і НАН України, змістовне обговорення напрацювань, інновацій та ідей.

У 2022 р. тривала активна робота *міждисциплінарного наукового семінару* Фонду В.М. Глушкова «Проблеми розвитку розуму і взаємодії розумних систем та їх підсистем», здійснено:

– оприлюднення наукового доробку вчених НАПН і НАН України, активне і поглиблене обговорення нових ідей і напрацювань;

– презентовано новий розділ кібернетики – кібернетики розвитку, в рамках якого розглянуто актуальні проблеми управління розвитком суспільства, за допомогою ряду моделей розкрито основні закономірності розвитку суспільства, описано задачі та інструменти керованого переходу суспільства до сталого розвитку;

– загальну постановку задачі управління суспільним та індивідуальним розвитком;

– обґрунтовано мінімально необхідну систему засобів та інструментів суспільного розвитку;

– розглянуто життєві цінності сучасного юнацтва;

– з'ясовано роль індивідуальних смислів, в яких втілюються життєві цінності особи, в процесі зростання та самопроектування особистості;

– розкрито особливості смислотворчої діяльності особистості на рівнях особистого й особистісного досвідів; розглянуто особливості усвідомлення досвіду в кризових умовах та ін.

Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України з Інститутом соціології НАН України та Інститутом політичних і етнонаціональних досліджень імені І.Ф.Кураса НАН України результати спільних міждисциплінарних досліджень презентовано на:

– академічному семінарі, присвяченому науковому аналізу медіаосвіти в умовах системних змін, викликаних війною, який вперше поєднано із щорічною Всеукраїнською стратегічною нарадою з розвитку медіаосвіти «Медіаосвітня осінь – 2022»;

– круглому столі «Нове покоління українського політикуму в умовах війни та повоєнних суспільних трансформацій» (15 листопада 2022 р.);

– VI міжінституційному семінарі «Кіберсоціалізація в умовах підвищеної невизначеності», проведеного спільно з Відділом когнітивних наук і штучного інтелекту Тілбурзької школи гуманітарних і цифрових наук (Нідерланди) (26 серпня 2022 р.).

З метою науково-методичного забезпечення **підготовки здобувачів** другого (магістерського) рівня вищої освіти та наукового ступеня доктора філософії із спеціальності «015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)» в *Інституті професійної освіти НАПН України* у тісній співпраці з Центром гуманітарної освіти НАН України створено інформаційну систему супроводу освітнього процесу. У 2022 р. здійснювалося навчання фахівців за акредитованими:

– освітньо-практичною програмою «Педагогіка вищої школи» другого (магістерського) рівня вищої освіти (спеціальність «011 Освітні, педагогічні науки»);

– освітньо-науковою програмою «Теорія і методика професійної освіти» (спеціальність «015 Професійна освіта»).

Вагомі результати співпраці у 2022 р. здобуто за напрямом **створення та використання інформаційно-цифрової системи забезпечення освітнього та наукового просторів**, які презентовано *Інститутом цифровізації освіти НАПН України* спільно з Інститутом проблем моделювання в енергетиці імені Г.Є. Пухова НАН України на круглому столі «Цифрова трансформація науки в умовах Євроінтеграції» (8 листопада 2022 р.). Співorganizаторами заходу також виступили: Директорат науки та інновацій МОН України, Директорат цифрової трансформації МОН України, Рада молодих вчених НАН України, Рада молодих вчених НАПН України, Державна установа «Інститут геохімії навколишнього середовища НАН України», Відділення фізики гірничих процесів Інституту геотехнічної механіки імені М.С. Полякова НАН України, Державна установа «Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України», Офіс підтримки вченого.

Розглянуто питання розвитку і застосування в науково-освітньому просторі України та Європейському дослідницькому просторі ідей, підходів і технологій відкритої науки, зокрема:

- цифровізації науки: від макрорівня (EOSC, GEANT, URIS, HPAT) до мікрорівня (інституційні репозитарії, системи для узагальнення звітних даних, тощо);
- національного плану щодо відкритої науки: нормативно-правові акти в середньостроковій перспективі;
- забезпечення відкритого доступу до дослідницької інфраструктури;
- створення єдиної бази даних про результати наукової та науково-технічної діяльності / концепції державної політики розвитку е-інфраструктур / розвитку дослідницьких інфраструктур / створення єдиної бази даних про результати наукової та науково-технічної діяльності (URIS);
- цифрових сервісів для науковців.

Важливим напрямом реалізації Програми є популяризація досягнень науки як основи формування інноваційної культури суспільства шляхом організації і проведення спільних **науково-практичних масових заходів** – конференцій, семінарів, круглих столів, виставок тощо, зокрема в рамках **Всеукраїнського фестивалю науки**:

– у співпраці з Інститутом літератури імені Тараса Шевченка НАН України, Всеукраїнським товариством «Просвіта» імені Тараса Шевченка, Кафедрою ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта ХХІ століття» *Інститутом педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України* проведено щорічний вебінар «Рідномовна і багатомовна освіта у контексті сталого розвитку суспільства» до Міжнародного дня рідної мови (21 лютого) і Дня філолога (25 травня); вебінару «Тарас Шевченко в нашому сьогоденні», присвяченого дню перепоховання Тараса Шевченка;

– *Інститутом спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України* організовано та проведено заходи, присвячені

актуальним питанням навчання та розвитку дітей з особливими освітніми потребами, зокрема:

- Всеукраїнський онлайн марафон, в рамках якого відбулося сім науково-практичних заходів, участь у яких взяло близько 700 учасників (16-24 травня 2022 р.).

Інститутом професійної освіти НАПН України організовано та проведено науково-практичні конференції, методологічні семінари, онлайн лекції, круглі столи, фотовиставки:

- онлайн-лекцію за темою: «Інформаційна гігієна під час війни» спільно з Інститутом мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М.Т. Рильського НАН України (28 квітня 2022 р.);

- участь у Всеукраїнській міжгалузевій науково-практичній онлайн конференції за темою: «Проблеми цивілізаційної суб'єктності України: місія науки і освіти», організованої Відділенням історії, філософії та права НАН України (29-30 вересня 2022 р.);

- V науково-практичний семінар за темою: «Модернізація освітніх програм підготовки здобувачів вищої освіти в контексті глобальних і національних викликів» за участю представників Центру гуманітарної освіти НАН України (31 жовтня 2022 р.).

Інститутом обдарованої дитини НАПН України спільно з Національним центром «Мала академія наук України», кафедрами позашкільної освіти і ЮНЕСКО з наукової освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова та Інститутом модернізації змісту освіти з метою ефективного впровадженню в освітню систему України методик наукової освіти проведено щорічний науково-практичний семінар «Наукова освіта – від теорії до практики» (до Дня науки) (24 травня 2022 р.).

Центральним Інститутом післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» спільно Національним центром «Мала академія наук України» проведено онлайн лекторії для закладів освіти. У роботі взяли участь керівники шкільних музеїв, учні, студенти, краєзнавці, педагогічні та науково-педагогічні працівники.

Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» взяв участь у роботі IV Всеукраїнського відкритого науково-практичного онлайн-форуму «Інноваційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії». та виступили модераторами секційного засідання «Підготовка кваліфікованих кадрів в умовах війни та повоєнного відновлення України» (27 жовтня 2022 р.).

Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В.О. Сухомлинського спільно з Національною бібліотекою України імені В.І. Вернадського НАН України організовано і проведено:

- міжнародну наукову конференцію «Бібліотека. Наука. Комунікація. Інноваційні трансформації ресурсів і послуг» (4-6 жовтня 2022 р.);

- VII Всеукраїнський науково-методологічний семінар з історії освіти «Педагогічна біографіка та біографістика в сучасному науково-інформаційному просторі» (20 травня 2022 р.);

- Всеукраїнський науково-практичний семінар «Нові бібліотечні сервіси та технології в інформаційному забезпеченні освіти» (26 травня 2022 р.);

- круглий стіл «Інформаційно-аналітичний та інформаційно-бібліографічний супровід науково-методичного забезпечення модернізації й реформування освіти» (24 травня 2022 р.).

Аналіз результатів виконання у 2022 р. та в цілому за період 2020-2022 рр. Програми спільної діяльності Національної академії наук України та Національної академії педагогічних наук України на 2020-2022 роки засвідчує, що співпраця між вченими НАН України та НАПН України була ефективною, заплановані Програмою заходи в основному виконано.

Водночас реалії повномасштабної війни в країні, породжених нею економічних, політичних та соціальних наслідків актуалізують низку проблемних питань, що потребують нагальної уваги та можуть бути вирішені в рамках спільної діяльності НАН України та НАПН України, зокрема:

- розвитку цифрової інфраструктури трансформації України, ефективної координації та реалізації спільних наукових досліджень;

- розвитку людського капіталу, створення центрів передового досвіду та проведення наукових досліджень;

- об'єднання зусиль для обґрунтування політик у сфері національної безпеки, освіти, науки та інновацій;

- створення міжвідомчих експертних груп з розвитку інновацій та підвищення ефективності використання результатів наукових досліджень;

- розширення напрямів співпраці з науковими установами НАН України щодо спільних наукових досліджень, експериментальної роботи всеукраїнського рівня, обміну інформацією, підготовки наукових публікацій, проведення спільних масових заходів, підвищення кваліфікації;

- активізації співпраці науковців НАПН України та установ НАН України щодо спільних публікацій у наукових і науково-педагогічних виданнях;

- розроблення методичних рекомендацій із оперативного використання нової наукової інформації в освітньому процесі в контексті відкритої науки;

- розроблення модельних навчальних програм для 7-9 класів закладів загальної середньої освіти відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти, розроблення стандарту профільної освіти;

- інтеграції бібліотечних ресурсів НАПН України з Національним репозитарієм академічних текстів;

- популяризації, оприлюднення та впровадження в сферу науки та освіти результатів спільної діяльності НАН України та НАПН України.

Успішний досвід співпраці НАН України та НАПН України на основі Програми спільної діяльності та нові виклики, пов'язані з євроінтеграційними процесами у науковій сфері, реаліями воєнного стану та завданнями

повоєнного відновлення країни, актуалізують необхідність продовження співпраці та затвердження нової Програми спільної діяльності НАН України та НАПН України на 2023-2025 рр. Так, Програму розглянуто і підтримано Радою президентів академій наук України 27 грудня 2022 р., яка вирішила поширити досвід програмної співпраці НАН України і НАПН України на спільну діяльність з іншими національними галузевими академіями наук.

Проектом Програми спільної діяльності Національної академії наук України та Національної академії педагогічних наук України на 2023-2025 роки передбачається продовження активної співпраці наукових установ за основними напрямками діяльності, досвід реалізації яких був найбільш успішним упродовж попередніх років, з урахуванням реалій воєнного стану, завдань повоєнного відновлення країни та впровадження тематики досліджень, спрямованих на євроінтеграцію наукової та освітньої сфер, зокрема:

- представництво і взаємна участь у керівних органах НАН України і НАПН України;

- залучення вчених НАН та НАПН України до спільної експертної діяльності у складі експертних рад, комісій, робочих груп тощо;

- проведення спільних міждисциплінарних досліджень та експериментальних розробок, зокрема у контексті інформаційного та соціально-психологічного супроводу освіти і науки;

- активізація участі вчених обох академій у розробленні освітніх стандартів, програм, підручників, засобів навчання з використанням новітніх досягнень науки і техніки;

- заходи з популяризації і поширення досягнень науки, налагодження зв'язків з громадськістю та засобами масової інформації, залучення молоді до наукових досліджень, формування інноваційної культури суспільства шляхом організації і проведення спільних науково-практичних масових заходів — конференцій, семінарів, круглих столів, виставок тощо, у тому числі в рамках Всеукраїнського фестивалю науки;

- спільна діяльність з Національним центром «Мала академія наук» з розвитку обдарованості дитини;

- об'єднання зусиль щодо вдосконалення науково-методичного супроводу вчителів для роботи з обдарованими учнями, зокрема шляхом проведення семінарів та круглих столів;

- продовження співпраці між Національною бібліотекою України імені В.І. Вернадського та Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В.О. Сухомлинського з інформаційно-бібліотечного забезпечення наукової та освітньої діяльності.

Ці та інші напрями співпраці НАН України та НАПН України сприятимуть подальшому розвитку українського суспільства, сфер його науки і освіти на інноваційній і високотехнологічній основі.

Х. ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ

Х.1. ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ НА ТРЕТЬОМУ (ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ) РІВНІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА НАУКОВОГО СТУПЕНЯ ДОКОРА НАУК

В умовах воєнного стану у 2022 р. у ході підготовки здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук науковими установами НАПН України:

– визначено заходи з організації освітнього процесу в умовах правового режиму воєнного стану (Інститут психології імені Г.С. Костюка, наказ від 28 лютого 2022 р. № 19/1-ОСН; Інститут проблем виховання, наказ від 25 лютого 2022 р. № 13-о.д.; Інститут соціальної та політичної психології, накази від 28 лютого 2022 р. № 6 асп. та № 10 адм.; Інститут професійної освіти, наказ від 24 лютого 2022 р. № 7-ОП);

– впроваджено дистанційне навчання аспірантів (Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка, наказ від 28 лютого 2022 р. № 6 о.д.; Інститут цифровізації освіти, наказ від 28 лютого 2022 р. № 13 о.д.; Інститут професійної освіти, наказ від 21 березня 2022 р. № 10-ОП);

– внесено зміни до графіків навчального процесу (Інститут педагогіки, наказ від 19 квітня 2022 р. № 43-о.д.; Інститут психології імені Г.С. Костюка, наказ від 29 березня 2022 р. № 20/1-ОСН). Для аспірантів/докторантів призупинялося навчання та переносилися/продовжувалися канікули (Інститут соціальної та політичної психології, накази від 28 лютого 2022 р. № 6 асп., № 10 адм., від 14 березня 2022 р. № 9 асп.);

– забезпечено проведення атестації здобувачів ступенів доктора філософії та доктора наук. Для здобувачів ступеня доктора філософії введено норму проведення весняної та літньої заліково-екзаменаційних сесій 2021/2022 н. р. в онлайн форматі (Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна, наказ від 24 березня 2022 р. № 27-од; Інститут проблем виховання, наказ від 9 травня 2022 р. № 15/1-о.д.; Інститут цифровізації освіти, наказ від 23 травня 2022 р. № 23 о.д.; Інститут професійної освіти, наказ від 22 березня 2022 р. № 11-ОП);

– внесено зміни до графіку проходження виробничої (педагогічної) практики здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (Інститут педагогіки, наказ від 19 квітня 2022 р. № 42-о.д.; Інститут обдарованої дитини, наказ від 27 квітня 2022 р. № 18 та № 19; ДЗВО «Університет менеджменту освіти», наказ від 15 березня 2022 р. № 01-01/124) Організовано проведення практики за місцем роботи здобувача (Інститут професійної освіти, наказ від 7 березня 2022 р. № 9 ОП);

– проведено заходи щодо організації вступної кампанії у 2022 р., зокрема внесено зміни до «Правил прийому на навчання до аспірантури для здобуття наукового ступеня доктора філософії та до докторантури для здобуття наукового ступеня доктора наук» (Інститут педагогіки, накази від 26 травня 2022 р. № 59-о.д. та № 60-о.д.; Інститут проблем виховання, наказ від 30 травня

2022 р. № 17 о.д.; Інститут цифровізації освіти, наказ № 27 о.д. від 31 травня 2022 р.; Інститут професійної освіти, накази від 25 березня 2022 р. № 13-ОП та № 21-ОП, від 30 травня 2022 р. № 22-ОП; ДЗВО «Університет менеджменту освіти», наказ від 18 квітня 2022 р. № 01-01/150);

– проведено заходи щодо організації завершення навчального року, у т. ч. затверджено склад атестаційних комісій та графіки атестації здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук (Інститут психології імені Г.С. Костюка, наказ від 26 травня 2022 р. № 28/1-ОСН; Інститут цифровізації освіти, наказ від 25 травня 2022 р. № 24 о.д.; Інститут професійної освіти, наказ від 20 червня 2022 р. № 23-ОП);

– відтерміновано оплату за надання освітніх послуг для здобувачів, які навчалися за рахунок коштів фізичних або юридичних осіб (Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна, наказ від 16 березня 2022 р. № 26 од);

– розпочато впровадження в наукових установах НАПН України цифрової платформи Google Workspace for Education для управління навчанням докторів філософії відповідно до наказу НАПН України «Про цифровізацію підготовки магістрів і докторів філософії в НАПН України» від 15 вересня 2022 р. № 34 о.д.

Проходження процедури акредитації освітньо-наукових програм. Упродовж 2022 р. у наукових установах НАПН України здійснювалася підготовка здобувачів вищої освіти у галузях знань «01 Освіта/Педагогіка», «05 Соціальні та поведінкові науки», «23 Соціальна робота», «28 Публічне управління та адміністрування» за 12-ма акредитованими та 6-ма умовно акредитованими освітньо-науковими програмами. На підставі постанови Кабінету Міністрів України «Про особливості акредитації освітніх програм, за якими здійснюють підготовку здобувачі вищої освіти, в умовах воєнного стану» від 16 березня 2022 р. № 295 умовно акредитовано освітні програми «011 – Освітні, педагогічні науки» та «014 – Середня освіта» Інституту педагогіки (рішення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 21 червня 2022 р., протокол № 10(15); «Психологія розвитку особистості у сучасному соціокультурному та освітньому просторі» Інституту психології імені Г.С. Костюка (рішення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 7 червня 2022 р., протокол № 9(14); «Спеціальна психологія» Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка (рішення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 7 червня 2022 р., протокол № 9(14); «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті» Інституту цифровізації освіти (рішення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 17 травня 2022 р., протокол № 8(13)). Заяви про наміри акредитувати ці освітньо-наукові програми подано до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти та внесено до графіку акредитації на 2021/2022

навчальний рік. (<https://plan.naq.gov.ua/>). Проходження процедури акредитації передбачалося у березні-квітні 2022 р.

Загальні відомості про роботу аспірантури та докторантури. У 2022 р. підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації здійснювалася через аспірантуру і докторантуру одинадцяти підвідомчих установ НАПН України за спеціальностями у галузях знань «01 Освіта/Педагогіка», «05 Соціальні та поведінкові науки», «23 Соціальна робота», «28 Публічне управління та адміністрування». Продовжено підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів, прийнятих на навчання до 1 вересня 2016 р. через аспірантуру та докторантуру в галузі педагогічних і психологічних наук.

У цілому кількість докторантів у НАПН України в 2022 р. становила 36 осіб (Додатки, табл. 17), загальна чисельність аспірантів – 333 особи (Додатки, табл. 19). За державним замовленням в аспірантурі наукових установ НАПН України навчалося 50 осіб за денною формою здобуття освіти / з відривом від виробництва, кількість докторантів становила 22 особи. За кошти юридичних і фізичних осіб навчалося 283 аспіранти (79 осіб – за денною формою здобуття освіти / з відривом від виробництва і 204 особи – за заочною формою здобуття освіти) та 14 докторантів.

Як і в попередні роки, у 2022 р. у НАПН України простежувалася тенденція до зменшення кількості аспірантів, які навчалися за державним замовленням, зокрема у звітному році – на 2 особи (4 %). Натомість кількість докторантів збільшилась на 10 осіб (54,5 %). Кількість аспірантів, які навчалися за кошти юридичних і фізичних осіб, збільшилась на 43 особи (15,2 %). Збільшення відбулося за рахунок кількості аспірантів за денною формою здобуття освіти / з відривом від виробництва. Якщо у 2021 р. вона становила 21 особу, то у 2022 р. – 79 осіб (73,4 %). Кількість аспірантів за заочною формою здобуття освіти у звітному році зменшилась на 15 осіб (7,3 %). На 8 осіб (57 %) зросла кількість докторантів, які навчалися за кошти юридичних і фізичних осіб.

Виконання планів прийому. Обсяги державного замовлення у 2022 р. на підготовку наукових і науково-педагогічних кадрів через докторантуру становили 11 осіб, на умовах контракту прийнято 13 осіб (Додатки, табл. 17). Кількість жінок, прийнятих до докторантури, становить 11 осіб (45,8 %), з них 8 (72,7 %) – за державним замовленням, 3 (23,0 %) – за кошти юридичних і фізичних осіб.

У 2022 р. збільшено прийом до докторантури за державним замовленням у порівнянні з минулим роком на 1 особу (9,0 %). Кількість прийнятих до докторантури за кошти юридичних і фізичних осіб збільшилось на 11 осіб (84,6 %). У звітному році порівняно з 2021 р. збільшився конкурс на вступ до докторантури НАПН України за державним замовленням. У минулому році він становив 1,3 особи на одне місце, у звітному – 2 особи.

До аспірантури за державним замовленням зараховано 10 аспірантів за денною формою здобуття освіти / з відривом від виробництва. За кошти юридичних і фізичних осіб до аспірантури прийнято 132 особи (69 осіб – за денною формою здобуття освіти / з відривом від виробництва і 63 особи – за заочною формою здобуття освіти) (Додатки, табл. 19). Кількість прийнятих до аспірантури жінок становить 64 особи (45,0 %). З них 5 осіб (50,0 %) прийнято до аспірантури за державним замовленням, 59 осіб (44,7 %) – за кошти юридичних і фізичних осіб.

Прийом до аспірантури за державним замовленням у порівнянні з 2021 р. зменшено на 7 осіб або на 70,0 %. Прийом до аспірантури за кошти юридичних і фізичних осіб збільшився на 49 осіб (37,0 %). Збільшення відбулося за рахунок прийому за денною формою здобуття освіти / з відривом від виробництва, який у 2022 р. порівняно з 2021 р. – на 65 осіб (94,0 %). Водночас у звітному році порівняно з минулим роком значно збільшився конкурс на вступ до аспірантури за державним замовленням – з 2,9 особи на одне місце у 2021 р. до 6,6 у 2022 р.

Випуск аспірантів і докторантів. У звітному році в наукових установах НАПН України завершили навчання 68 аспірантів, серед яких 18 успішно: 6 – із захистом дисертації, 12 – з поданням до захисту (Додатки, табл. 18). Зокрема, за державним замовленням закінчили навчання 15 осіб, серед яких 1 – із захистом дисертації, 1 – з поданням до захисту. Показник ефективності роботи аспірантури за державним замовленням становив 13,3 %. До закінчення терміну навчання з аспірантури вибула 1 особа.

За кошти юридичних і фізичних осіб аспірантуру закінчили 53 особи, 16 з яких успішно: 5 – із захистом дисертації, 11 – з поданням до захисту. Показник ефективності навчання в аспірантурі наукових установ НАПН України на умовах контракту становив 30,2 %. Питома вага жінок, які завершили навчання в аспірантурі, від загальної кількості випуску становить 82,3 %. Відраховано з аспірантури до закінчення терміну навчання 17 осіб, що пов'язано із службою у військовій частині, виїздом за кордон, невиконанням індивідуальних планів роботи або фінансовою неспроможністю аспірантів.

Випуск з докторантури у звітному році становив 7 осіб, за державним замовленням – 3 особи, за кошти юридичних і фізичних осіб – 4 особи (Додатки, табл. 17). Показник ефективності роботи докторантури наукових установ НАПН України за кошти юридичних і фізичних осіб – 50,0 %. Питома вага жінок, які завершили навчання в докторантурі, від загальної кількості випуску становить 100 %.

У цілому в 2022 р. показники ефективності підготовки аспірантів і докторантів за державним замовленням у порівнянні з 2021 р. зменшилися: в аспірантурі – на 55,4 %, у докторантурі – на 50,0 %. Показники ефективності підготовки аспірантів на умовах контракту зменшилися на 13,3 %, докторантів – збільшилися на 50 %.

Організаційне забезпечення діяльності аспірантури та докторантури в установах НАПН України. Керівництво наукових установ здійснювало

систематичний контроль працевлаштування випускників аспірантури та докторантури, які навчалися за державним замовленням. Зокрема, у наукових установах НАПН України працевлаштовано 33,3 % докторантів та 33,3 % аспірантів, решта випускників аспірантури працевлаштовано у закладах освіти різних форм власності.

До наукового керівництва аспірантами і консультування докторантів у наукових установах НАПН України залучено 175 провідних фахівців, зокрема 112 докторів наук і 63 кандидати наук. На засіданнях вчених рад аналізувалася результативність та ефективність роботи наукових керівників і консультантів. В установах дотримується вимога щодо оптимальної кількості одночасно прикріплених до наукового керівника чи консультанта аспірантів, докторантів.

Виклики діяльності аспірантури/докторантури в умовах сьогодення.

Науковими установами НАПН України з метою оптимізації підготовки здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук в умовах воєнного стану запроваджено відповідні заходи. Водночас постали труднощі щодо вчасного завершення й захисту дисертаційних досліджень. Відтермінування захистів з оголошенням дії воєнного стану виникло у зв'язку із:

– виїздом більшості аспірантів на більш безпечні території або за кордон, а також мобілізацією на військову службу;

– відключенням електроенергії, втратою мобільного та інтернет зв'язку; погіршенням матеріального становища здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук;

– непередбачуваною затримкою публікацій у вітчизняних фахових виданнях та у виданнях, що індексуються наукометричними базами даних Scopus та Web of Science Core Collection;

– необхідністю утворення спеціалізованих вчених рад з правом розгляду та захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата, доктора наук відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання присудження (позбавлення) наукових ступенів» від 17 листопада 2021 р. № 1197 та наказу МОН України «Про затвердження Положення про спеціалізовану вчену раду з присудження наукового ступеня доктора наук» від 13 грудня 2021 р. № 1359.

Х.2. ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ НА ПЕРШОМУ (БАКАЛАВРСЬКОМУ) І ДРУГОМУ (МАГІСТЕРСЬКОМУ) РІВНЯХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Підготовка здобувачів на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти у 2022 р. здійснювалася у ДЗВО «Університет менеджменту освіти» та Інституті професійної освіти НАПН України (Додатки, табл. 20).

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти. Навчання бакалаврів проводилося за кошти фізичних і юридичних осіб у Навчально-науковому інституті менеджменту та психології і Білоцерківському інституті неперервної

професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (далі – університет) за чотирма спеціальностями у таких галузях знань: «05 Соціальні та поведінкові науки» («051 Економіка», «053 Психологія»); «07 Управління та адміністрування» («073 Менеджмент», «076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність») (Додатки, табл. 20). Загальна чисельність студентів на початок 2022 р. становила 366 осіб. Випущено 108 бакалаврів, 53 здобувачі на навчання за денною і заочною формами зараховано.

Другий (магістерський) рівень вищої освіти. Підготовка у магістратурі Навчально-наукового інституту менеджменту та психології і Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти університету проводилася за кошти фізичних і юридичних осіб за сімома спеціальностями у галузях знань: «01 Освіта/Педагогіка» (спеціальності «011 Освітні, педагогічні науки», «016 Спеціальна освіта»); «05 Соціальні та поведінкові науки» («051 Економіка», «053 Психологія»); «07 Управління та адміністрування» («073 Менеджмент», «076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»); «28 Публічне управління та адміністрування» («281 Публічне управління та адміністрування»). На початок 2022 р. загалом навчалися 486 студентів, випущено 262 магістри, зараховано 379 здобувачів.

В Інституті професійної освіти НАПН України здійснювалася підготовка магістрів у галузі знань «01 Освіта/Педагогіка» (спеціальність «011 Освітні, педагогічні науки») за заочною формою навчання. Випущено 14 фахівців, компетентних у проблемних питаннях інноваційного розвитку закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти.

Загальна чисельність студентів, які навчалися за першим (бакалаврським) та другим (магістерським) рівнями вищої освіти у НАПН України, на кінець звітнього року становила 1090 осіб. Через дію воєнного стану організація освітнього процесу в НАПН України у 2022 р. для здобувачів вищої освіти здійснювалася з використанням дистанційних технологій. Навчання організовано із застосуванням електронних освітніх платформ, зручних як для здобувачів вищої освіти, так і для викладачів. Учасники освітнього процесу забезпечувались відповідними навчальними та методичними матеріалами, зокрема для проведення усіх форм поточного і підсумкового контролю.

Х.3. Підвищення кваліфікації для осіб з вищою освітою

Підвищення кваліфікації кадрів проводилося у ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Інституті педагогіки та Інституті спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України (додатки, табл. 21).

У ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, зокрема у Центральному інституті післядипломної педагогічної освіти і Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти, здійснювалося підвищення кваліфікації за напрямками «Підвищення кваліфікації працівників методичних служб», «Підвищення кваліфікації спеціалістів психологічних служб»,

«Підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників та керівників закладів освіти галузі знань «01 Освіта/Педагогіка» та «Підвищення кваліфікації педагогічних працівників галузі знань «01 Освіта/Педагогіка» заочною, очно-дистанційною, дистанційною і заочною формами навчання.

Загалом в університеті підвищили кваліфікацію 7727 осіб (з них 4984 особи – за кошти державного бюджету) і керівники, науково-педагогічні та педагогічні працівники, практичні психологи закладів загальної середньої, позашкільної, професійної (професійно-технічної), вищої, післядипломної освіти, навчально-методичних (науково-методичних) центрів (кабінетів) професійно-технічної освіти, районних (міських) методичних кабінетів (центрів), інклюзивно-ресурсних центрів, районних (міських) навчально-методичних центрів (кабінетів, лабораторій) психологічної служби системи освіти тощо.

У системі формальної післядипломної освіти Центрального інституту післядипломної освіти підвищення кваліфікації здійснюється на засадах відкритої освіти та змішаного навчання, за принципами андрагогіки й акмеології, безперервності та практичної спрямованості. Щороку реалізується широкий спектр моделей організації освітнього процесу, що забезпечує гнучку диференціацію категорій педагогічних, науково-педагогічних і керівних працівників освіти та їх безперервний професійний розвиток відповідно до індивідуальної освітньої траєкторії через модульні навчальні плани, тематичні курси. Загалом для організації підвищення кваліфікації запроваджено понад 30 моделей/субмоделей освітнього процесу за очною, очно-дистанційною (змішаною) та дистанційною формами навчання. Моделі/субмоделі адаптовано до особливостей організації освітнього процесу в умовах дії воєнного стану і карантинних обмежень та реалізовано за допомогою дистанційних технологій в умовах реального часу (онлайн). Очне навчання та очні етапи очно-дистанційного навчання реалізуються на відстані із застосуванням технологій дистанційного навчання в режимі реального часу (онлайн).

У Білоцерківському інституті неперервної професійної освіти за авторською короткотермівовою програмою «Розвиток професійних (предметних) компетентностей педагогічних працівників закладів фахової передвищої освіти» підвищили кваліфікацію 1386 осіб.

В *Інституті педагогіки НАПН України* здійснювалося підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів освіти у сфері післядипломної освіти для осіб з вищою освітою за спеціальностями «013 Початкова освіта», «014.01 Середня освіта (українська мова і література)», «014.15 Середня освіта (Природничі науки)». Ліцензований обсяг становить 300 осіб

У 2022 р. проведено безкоштовні курси підвищення кваліфікації (у дистанційному форматі) за такими програмами: «Методика навчання української мови, літератури та інтегрованого курсу літератур (української та зарубіжної) у 5-6 класах закладів загальної середньої освіти», «Методика

навчання природознавчих курсів у 5-6 класах закладів загальної середньої освіти», «Інформатика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти», «Методика навчання математики у 5-6 класах закладів загальної середньої освіти», «Здоров'я, безпека та добробут у НУШ: інноваційні підходи», «Методика зарубіжної літератури у 5-6 класах закладів загальної середньої освіти», «Методика навчання мистецтва у 5-6 класах закладів загальної середньої освіти», затвердженими вченою радою інституту 18 листопада 2021 р. (протокол № 13). Навчанням було охоплено понад 21 тис. педагогічних працівників України.

В Інституті спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України за кошти фізичних та юридичних осіб кваліфікаційний рівень підвищили 100 осіб за спеціальністю «016 Спеціальна освіта» та 25 осіб за спеціальністю «053 Психологія». Слухачам пропонувалося самостійно обирати зручну форму навчання: очну, очно-дистанційну або дистанційну. Освітні послуги надавалися за такими програмами: «Психолого-педагогічні технології в освіті дітей з особливими освітніми потребами», «Інноваційні технології моделювання мовлення в умовах психолінгвістичного дефіциту», «Технології корекційно-розвивальної роботи та навчання дітей з кохлеарними імплантами», «Організація корекційної роботи з дітьми з порушеннями слуху», «Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями зору в освітньому середовищі», «Психолого-педагогічні технології в освіті дітей з особливими освітніми потребами», «Послуга раннього втручання для дітей з особливими освітніми потребами», «АВА – міжнародний досвід в Україні», «Рівні підтримки дітей з особливими освітніми потребами з труднощами у навчанні». Курси обсягом (тривалістю) 30 годин (1 кредит) реалізувалися у формі лекцій, семінарів, вебінарів, круглих столів, практикумів тощо. Слухачі курсів підвищення кваліфікації забезпечувалися відповідною навчально-методичною літературою.

Х.4. РОБОТА СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ УЧЕНИХ РАД

Створення та діяльність спеціалізованих вчених рад з присудження наукового ступеня доктора наук.

У звітному році на виконання постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання присудження (позбавлення) наукових ступенів» від 17 листопада 2021 р. № 1197 та наказу МОН України «Про затвердження Положення про спеціалізовану вчену раду з присудження наукового ступеня доктора наук» від 13 грудня 2021 р. № 1359 створено сім докторських спеціалізованих вчених рад з правом розгляду та захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук, що діяли у шести підвідомчих установах НАПН України, зокрема за галузями наук:

– педагогічні науки: в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна (Д 26.451.01); Інституті проблем виховання (Д 26.454.01);

Інституті спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка (Д 26.450.01); Інституті цифровізації освіти (Д 26.459.01); Інституті професійної освіти (Д 26.458.01);

– *психологічні науки*: в Інституті психології імені Г.С. Костюка (Д 26.453.01, Д 26.453.02).

У МОН України перебувають клопотання наукових установ НАПН України про утворення спеціалізованих вчених рад за галузями наук:

– *педагогічні науки*: ДЗВО «Університет менеджменту освіти»;

– *психологічні науки*: Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка, Інституту соціальної та політичної психології.

В Інституті вищої освіти НАПН України триває робота із створення у 2023 р. спеціалізованої вченої ради з присудження наукового ступеня доктора наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

В умовах дії воєнного стану за звітній період у спеціалізованих вчених радах наукових установ НАПН України з присудження наукового ступеня доктора наук проведено 11 засідань, на яких захищено 4 дисертаційні роботи у галузі педагогічних наук: 2 докторські та 2 кандидатські. На розгляді перебувають 7 дисертацій, у тому числі 4 докторські та 3 кандидатські, (Додатки, табл. 22, 24).

На здобуття наукового ступеня доктора наук найбільше претендували випускники докторантур наукових установ НАПН України випуску звітнього року (100 %); кандидата наук – працівники наукових установ НАПН України (50 %), працівники закладів вищої освіти (50 %) (Додатки, табл. 25).

Діяльність разових спеціалізованих вчених рад створених для присудження ступеня доктора філософії.

На виконання постанов Кабінету Міністрів України «Про присудження ступеня доктора філософії» від 6 березня 2019 р. №167 та «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12 січня 2022 р. № 44 упродовж 2022 р. у шести наукових установах НАПН України утворено разові спеціалізовані вчені ради для присудження ступеня доктора філософії, в яких відбулося 15 публічних захистів дисертацій, зокрема за галузями знань (табл. X.4.1.):

На розгляді у спеціалізованих вчених радах наукових установ НАПН України перебувають 7 дисертацій (Додатки, табл. 24).

Найбільшу кількість здобувачів ступеня доктора філософії становили аспіранти випуску звітнього року 33,3 % та працівники закладів вищої освіти 33,3 %, решта 13,3 % – працівники закладів професійної (професійно-технічної) освіти та 20 % – працівники інших установ (Додатки, табл. 25).

Теми дисертаційних робіт наведено у «Переліку тем дисертаційних досліджень, захищених в установах НАПН України у 2022 р.».

**Робота разових спеціалізованих вчених рад у НАПН України,
створених у 2022 р. для присудження ступеня доктора філософії**

Код та найменування галузі знань	Шифр та найменування спеціальності	Назва установи, де створена разова спеціалізована вчена рада	Шифр разової спеціалізованої вченої ради	Кількість захищених дисертацій
01 Освіта/ Педагогіка	011 Освітні, педагогічні науки	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	ДФ 26.451.008	1
		Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка	ДФ 26.450.001	1
			ДФ 26.450.005	1
			ДФ 26.450.004	1
		Інститут обдарованої дитини	ДФ1	1
		ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	ДФ 26.455.010	1
			ДФ 26.455.011	1
			ДФ 26.455.012	1
			ДФ 26.455.013	1
	015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)	Інститут професійної освіти	ДФ 26.458.013	1
05 Соціальні та поведінкові науки	053 Психологія	Інститут соціальної та політичної психології	ДФ 01	1
			ДФ 02	1
		ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	ДФ 26.455.015	1
			ДФ 26.455.016	1
28 Публічне управління та адміністрування	281 Публічне управління та адміністрування	ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	ДФ 26.455.014	1
Усього				15

**Х.5. ДІЯЛЬНІСТЬ МІЖВІДОМЧОЇ РАДИ З КООРДИНАЦІЇ ДОСЛІДЖЕНЬ
У ГАЛУЗІ ОСВІТИ, ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ**

Упродовж 2022 р. Міжвідомча рада з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології (далі – Міжвідомча рада) здійснювала свою діяльність відповідно до частини третьої статті 18 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність», згідно з яким на НАПН України покладено функції координації досліджень у відповідних галузях знань, зокрема: «01 Освіта/педагогіка», «05 Соціальні та поведінкові науки», «23 Соціальна робота», а також Закону України «Про вищу освіту», Програми спільної діяльності Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України на 2021-2023 роки, Статуту НАПН України.

Міжвідомча рада розглядала теми дисертаційних досліджень відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів

України від 29 квітня 2015 р. № 266 зі змінами, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 1 лютого 2017 р. № 53, згідно з Положенням про Міжвідомчу раду з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології, затвердженим постановою Президії НАПН України від 23 червня 2016 р. № 1-2/9-175.

Міжвідомча рада діяла у складі 80 осіб, які входять до чотирьох секцій, утворених за відповідними спеціальностями та спеціалізаціями. До складу Міжвідомчої ради входять дійсні члени, члени-кореспонденти НАПН України, представники 29 закладів вищої освіти, вчені наукових установ НАПН України. Міжвідомчу раду очолює акад. О.М. Топузов.

За звітний період до Міжвідомчої ради звернувся 41 заклад вищої освіти, наукові установи, зокрема підвідомчі установи НАПН України, де досліджуються проблеми у галузі освітніх, педагогічних, соціальних, поведінкових наук (психології).

У 2022 р. відбулося 6 онлайн засідань Міжвідомчої ради за секціями із спеціальностей і спеціалізацій, а також 6 онлайн засідань її бюро.

Аналіз кількісних показників. Загалом на розгляд до Міжвідомчої ради надійшло 211 тем дисертаційних досліджень, зокрема здобувачів наукових ступенів доктора філософії і доктора наук у галузях знань «01 Освіта/педагогіка», «23 Соціальна робота» – 163, у галузі знань «05 Соціальні та поведінкові науки» – 48.

Члени Міжвідомчої ради здійснювали значну консультаційну роботу із здобувачами наукових ступенів доктора філософії, доктора наук, їх науковими керівниками та консультантами щодо визначення проблематики і формулювання тем дисертаційних досліджень. Скориговано 46 % поданих на розгляд тем дисертаційних досліджень здобувачів наукового ступеня доктора наук і 40 % тем дисертаційних досліджень здобувачів наукового ступеня доктора філософії у галузях знань «01 Освіта/педагогіка», «23 Соціальна робота» та відповідно 25 % і 45 % тем у галузі знань «05 Соціальні та поведінкові науки» (табл. X.5.1).

Крім того, членами Міжвідомчої ради надано консультації щодо коригування та уточнення 112 тем дисертаційних досліджень у галузях знань «01 Освіта/педагогіка», «23 Соціальна робота», 19 тем у галузі знань «05 Соціальні та поведінкові науки».

За звітний рік у галузях «01 Освіта/педагогіка», «23 Соціальна робота» Міжвідомчою радою розглянуто найбільше тем дисертаційних досліджень за спеціальністю «011 Освітні, педагогічні науки», спеціалізацією «теорія і методика професійної освіти» (83), з-поміж яких здобувачів ступеня доктора наук – 20. Ця перевага є стійкою упродовж багатьох років і відображає загальну тенденцію розвитку наук про освіту, педагогіки в Україні.

Другою за кількістю поданих тем дисертаційних досліджень є тематика за спеціальністю «011 Освітні, педагогічні науки», спеціалізацією «загальна

педагогіка та історія педагогіки» (23), зокрема 9 здобувачів ступеня доктора наук.

Таблиця Х.5.1

**Кількість тем дисертаційних досліджень, розглянутих
Міжвідомчою радою з координації досліджень
у галузі освіти, педагогіки і психології у 2022 р.**

Кількість тем досліджень		У галузях знань «01 Освіта/ педагогіка», «23 Соціальна робота»				У галузі знань «05 Соціальні та поведінкові науки» (психологія)			
		на здобуття наукового ступеня доктора наук		на здобуття наукового ступеня доктора філософії/ кандидата наук		на здобуття наукового ступеня доктора наук		на здобуття наукового ступеня доктора філософії/ кандидата наук	
		усього	%	усього	%	усього	%	усього	%
Усього розглянуто		39	100	124	100	4	100	44	100
у т. ч.	узгоджено	8	20,5	50	40	3	75	22	50
	скориговано	88	46	49	40	1	25	20	45
	запропоновано уточнити	13	33,5	25	20	–	–	2	5

Кількісно незначною порівняно з іншими була подана на розгляд Міжвідомчої ради тематика за спеціалізаціями «теорія навчання», «соціальна педагогіка», не подано теми з корекційної педагогіки. Також упродовж звітнього року продовжувала спостерігатися тенденція до зменшення кількості поданих на розгляд Міжвідомчої ради тем дисертаційних досліджень з теорії та методики навчання (з галузей знань): загалом подано лише 10 тем, з яких одна на здобуття наукового ступеня доктора наук.

У 2022 р. Міжвідомчою радою розглянуто 48 тем дисертаційних досліджень у галузі «05 Соціальні та поведінкові науки» (психологія), зокрема 4 на здобуття наукового ступеня доктора наук.

Кількісно переважала, як і в попередні роки, тематика досліджень за спеціалізацією «педагогічна та вікова психологія» (25 тем), з яких 2 на здобуття наукового ступеня доктора наук. Водночас слід зазначити, що за звітний період на розгляд Міжвідомчої ради не подано теми дисертаційних досліджень з психофізіології; психології праці, інженерної психології; юридичної, спеціальної та політичної психології.

Тематика дисертаційних досліджень. У звітному році на розгляд Міжвідомчої ради у галузях знань «01 Освіта/педагогіка», «23 Соціальна робота» подавалися переважно теми дисертаційних досліджень процесу підготовки до професійної діяльності фахівців у закладах освіти, зокрема майбутніх учителів, формування їх компетентностей, професійного розвитку; із порівняння вітчизняного та зарубіжного досвіду реформування системи освіти, підготовки фахівців; цифровізації освітніх систем; управління закладами освіти, розвитком їх педагогічного персоналу тощо.

З-поміж поданих до Міжвідомчої ради тем дисертаційних досліджень у галузі знань «05 Соціальні та поведінкові науки» вирізнялися присвячені проблемам становлення і розвитку особистості, збереження психологічного здоров'я, розвитку резильєнтності особистості в умовах війни, психологічної адаптації до вимушеної міграції, формування психологічної готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності та ін.

На особливу увагу в умовах розв'язаної Російською Федерацією повномасштабної війни проти України заслуговують представлені на розгляд Міжвідомчої ради теми дисертаційних досліджень з питань фахової підготовки військовослужбовців, формування їх психологічної готовності до професійної діяльності. Зокрема, це дослідження на здобуття наукового ступеня доктора наук: «Система професійної комунікативної підготовки майбутніх офіцерів Військово-Морських Сил Збройних Сил України» (Національний університет «Одеська морська академія»); «Психологічні стратегії військово-професійної діяльності військовослужбовців ЗСУ» (Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України); а також теми досліджень на здобуття наукового ступеня доктора філософії: «Формування готовності майбутніх фахівців Сил спеціальних операцій (спеціального призначення) Збройних Сил України до виконання бойових завдань в умовах змішаного навчання»; «Формування фахової компетентності майбутніх офіцерів військової розвідки в умовах інформаційно-освітнього середовища вищого військового закладу освіти» (Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія); «Формування готовності майбутніх офіцерів Збройних Сил України до міжнародної комунікації у професійній діяльності» (Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського); «Формування професійної готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до проектного управління» (Національна академія Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького); «Вплив соціально-психологічної депривації на поведінку військових у бойових умовах»; «Психофізіологічні чинники професійної адаптації молодших офіцерів Збройних Сил України» (Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського) тощо.

Співпраця із закладами вищої освіти. Упродовж звітнього періоду успішно здійснювалася співпраця Міжвідомчої ради з педагогічними університетами, а також низкою класичних університетів, науковими установами НАПН України, вчені ради яких забезпечують якісне обґрунтування тем дисертаційних досліджень. Особливо плідною у 2022 р. склалася співпраця Міжвідомчої ради з Вінницьким державним педагогічним університетом імені Михайла Коцюбинського, Глухівським національним педагогічним університетом імені Олександра Довженка, Полтавським національним педагогічним університетом імені В.Г. Короленка, Уманським державним педагогічним університетом імені Павла Тичини, Хмельницькою гуманітарно-педагогічною академією, ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Національним університетом «Чернігівський колегіум» імені

Т.Г. Шевченка, Національним університетом оборони України імені Івана Черняхівського, Національною академією Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, Київським університетом імені Бориса Грінченка.

Так, у звітному році кількість узгоджених Міжвідомчою радою без змін тем дисертаційних досліджень у галузях знань «01 Освіта/педагогіка», «23 Соціальна робота» становила 36 % від загальної кількості поданих на розгляд. Кількість таких тем з психології переважає і становить 52 %.

Спільно з ученими закладів вищої освіти члени Міжвідомчої ради брали активну участь в організації та роботі шкіл молодих науковців, масових науково-практичних заходах.

Перспективні напрями дисертаційних досліджень. Актуальними для подальших науково-педагогічних і психологічних досліджень залишаються проблеми: модернізації змісту дошкільної, загальної середньої і вищої освіти; впровадження інноваційних технологій в освітній процес, зокрема інформаційно-комунікаційних; цифровізації освітньої сфери; моніторингу якості всіх ланок освіти в умовах її реформування в контексті євроінтеграції та повоєнного відновлення України; розвитку неформальної та інформальної освіти, освіти дорослих; психологічних засад створення сучасної навчальної літератури, засобів навчання; психологічних засобів подолання наслідків повномасштабної військової агресії РФ проти України; психологічної реабілітації постраждалих унаслідок бойових дій; вивчення зарубіжного досвіду, зокрема щодо впровадження перспективних зарубіжних практик у вітчизняну освіту. Подальшого наукового дослідження потребують педагогічні та психологічні засади діяльності військовослужбовців Збройних Сил України, її Національної Гвардії, Служби з надзвичайних ситуацій і Національної поліції.

XI. МІЖНАРОДНЕ НАУКОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

У 2022 р. наукові установи НАПН України плідно співпрацювали з Американськими радами з міжнародної освіти, Британською радою в Україні, Вишеградським фондом, Європейським Союзом, Європейським фондом підготовки, Представництвом ООН в Україні, Представництвом DVV International в Україні, ЮНЕСКО, ЮНІСЕФ та іншими міжнародними організаціями і фондами. Продовжувалася наукова співпраця з 26 іноземними членами НАПН України, які представляють 11 країн світу, науковими установами, закладами освіти та громадськими організаціями республік Болгарія, Казахстан, Корея, Молдова, Польща, Узбекистан, Фінляндія та Австрійської, Естонської, Латвійської, Литовської, Киргизької, Китайської Народної, Португальської, Словацької, Турецької, Чеської, Угорської та Французької республік, Ізраїлю, королівств Іспанія та Швеція, Канади, Мексики, Румунії, США, ФРН, Японії та інших зарубіжних країн як у межах 31 угоди про співробітництво, укладеної НАПН України, так і в межах сотень угод, укладених безпосередньо науковими установами з науковими установами, закладами освіти, міжнародними організаціями та фондами. У складі спільних консорціумів із зарубіжними науковими установами та закладами вищої освіти наукові установи брали активну участь у реалізації майже 40 науково-освітніх проєктів і програм міжнародних організацій і фондів.

Упродовж року підготовлено проєкти, погоджено із зарубіжними партнерами та міжнародними організаціями і підписано 5 меморандумів про співпрацю з Вищою школою психології (ФРН), Академією спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської та Академією юстиції (Польща), Міжнародною асоціацією позашкільної освіти та Благодійною організацією «Міжнародний фонд дошкілля майбутнього».

Водночас, усвідомлюючи необхідність розширення співробітництва із державними підприємствами і організаціями, громадськими організаціями і закладами вищої освіти України у розвитку міжнародної співпраці у сфері освіти і науки, інтеграції вітчизняної системи освіти і науки до європейського та світового науково-освітніх просторів, інтернаціоналізації вищої освіти, укладено 3 меморандуми про співпрацю з Освітнім омбудсменом України, Науково-дослідним інститутом українознавства МОН України та Національною спілкою журналістів України.

Наукові установи НАПН України та окремі вчені здійснюють експертну діяльність та є членами понад 50 міжнародних організацій та наукових асоціацій, редакційних колегій зарубіжних наукових видань, зокрема Благодійного фонду «Східноєвропейська місія», Благодійної організації «Фонд «Асперн», Всесвітньої ради з питань обдарованих і талановитих дітей, Всесвітньої федерації психічного здоров'я, Глобального союзу науковців за мир, Європейської асоціації медіа та інформаційної освіти, Європейської асоціації освіти дорослих, Європейської мережі з організаційної психології та психології праці, Європейської ради з питань високих здібностей, Європейської

академії природничих наук, Європейської спільноти з вивчення травматичного стресу, Європейської асоціації психотерапії, Європейської конфедерації психоаналітиків і психотерапевтів, Європейської асоціації психодрами, Європейської федерації психологів, Європейської федерації академій природничих і гуманітарних наук (ALLEA), Міжнародної асоціації з економічних досліджень, Міжнародної академії культури безпеки, екології та здоров'я «МАКБЕЗ», Міжнародного товариства політичної психології, Міжнародної ради психологів, Міжнародної асоціації прикладної психології, Організації з безпеки та співпраці в Європі, Східноєвропейської федерації наукової аналітики Міжнародної академії наук і вищої освіти, «Україна та українці за кордоном» тощо.

З метою обговорення питань налагодження, активізації та розширення співпраці у сфері освіти і педагогічної науки, підписання відповідних двосторонніх документів упродовж року відбулися зустрічі президента НАПН України акад. В.Г. Кременя з президентом Польської академії наук проф. Єжи Душинським, керівниками дипломатичних місій в Україні, міжнародних організацій та зарубіжних партнерських наукових установ: Бартошем Ціхоцьким, Надзвичайним і Повноважним Послом Республіки Польща в Україні; Вальдемарасом Сарапінасом, Надзвичайним і Повноважним Послом Литовської Республіки в Україні, литовським державним діячем; представниками Массачусетського технологічного університету (США) тощо.

У зв'язку з повномасштабною війною РФ проти України підготовлено й розміщено, зокрема й на англomовному сайті НАПН України, Заяву НАПН України від 24 лютого 2022 р. Направлено звернення НАПН України від 21 квітня 2022 р. до міжнародної наукової та освітянської спільноти щодо припинення будь-якої співпраці з російськими й білоруськими вченими, об'єднання зусиль для захисту України, Європи та всього цивілізованого світу від кривавої російської військової агресії; надіслано звернення та листи подяки зарубіжним науковим установам, закладам освіти різних рівнів, окремим вченим, які засудили російську збройну агресію проти України і висловили свою підтримку НАПН України та всьому народові України: Європейській федерації академій природничих і гуманітарних наук (ALLEA); проф. Єжи Душинському, президенту Польської академії наук; Ярославу Ольшевському, очільнику Крайового представництва докторантів; Матеушу Грошовському, голові Студентського парламенту Польщі; Яцеку Колановському, керівникові Академії молодих учених; Даріушу Суровіку, керівникові Конференції ректорів державних професійно-технічних закладів освіти; Вольдемару Тлокінському, керівникові Конференції ректорів польських закладів професійно-технічної освіти; Ігорю Кілановському, голові Ради молодих вчених; Аркадіушу Межику, керівникові Конференції ректорів польських академічних шкіл; Марчину Палишу, голові Ради вищої освіти і науки; Ришарду Козьолеку, ректору Сілезького університету; Богуславу Сліверському, почесному доктору НАПН України; Пьотру Степновському, ректору Гданського університету (Польща); Умберто Нуно Лопес де Олівейра, Президенту Академії фалерістики

Португалії; Морітцу Гунцінгеру, почесному доктору НАПН України (ФРН); П'єру Лена, іноземному члену НАПН України (Франція).

Здійснено організаційні заходи щодо розірвання прямих двосторонніх угод НАПН України та її установ з науковими установами РФ та Республіки Білорусь, а також позбавлення статусу іноземних членів НАПН України 9 російських громадян та 2 білоруських громадян, статусу почесного доктора – громадянина РФ.

Підготовлено й надіслано МОН України відповіді до пункту 32, D «Міжнародне науково-технічне співробітництво» Опитувальника ЄС для набуття Україною статусу кандидата в ЄС.

Під егідою НАПН України, Комітету педагогічних наук Польської академії наук, Наукового педагогічного товариства «Польща-Україна», Академії спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської на базі Університету Марії Кюрі-Склодовської в Любліні 11-12 травня 2022 р. проведено ІХ Польсько-український / Українсько-польський науковий форум «Дороги і бездоріжжя освіти в умовах пандемії COVID-19». У роботі форуму взяли участь 12 наукових працівників НАПН України, зокрема акад. В.Г. Кремень, який виступив з вітальним словом до його учасників, та 7 вчених у режимі онлайн, які виступили з доповідями.

27 червня 2022 р. відбулося спільне онлайн засідання Президії НАПН України та Комітету педагогічних наук Польської академії наук, під час якого обговорено питання «Про спільну діяльність НАПН України та Комітету педагогічних наук ПАН» відповідно до Угоди між Урядом України і Урядом Республіки Польща з питань культурного і наукового співробітництва від 18 травня 1992 р. – однієї із угод, укладених в перші роки незалежності України, та Угоди про співробітництво між НАПН України та Польською академією наук. Учасниками засідання підготовлено і затверджено пропозиції щодо розширення та активізації двосторонньої співпраці.

Президент НАПН України акад. В.Г. Кремень на чолі української делегації взяв участь і виступив з доповіддю у ході роботи XI Всепольського педагогічного з'їзду, що відбувся у м. Познані (Польща) 20-21 вересня. Зокрема подякував польським колегам за щирі підтримку у спротиві російському агресору, наголосив на багаторічній науковій співпраці польських і українських учених, а також висловив кілька тез щодо характеру повномасштабної війни в Україні, мужньої боротьби Збройних Сил України і безпрецедентного спротиву українського суспільства. Спільно з іноземним членом НАПН України проф. Єжи Нікіторовічем (Польща) акад. В.Г. Кремень виступив модератором засідання української панелі «Освіта під час війни».

У Республіці Польща вийшло з друку знакове видання – Wasyl G. KREMIENI, Włodimir W. ILJIN «Człowiek wobec wyzwań cywilizacji: Od przeszłości do przyszłości» (монографія Василя Кременя і Володимира Ільїна «Людина у викликах цивілізації: від минулого – до майбутнього»).

Згідно із положеннями Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» міжнародне співробітництво **Інституту педагогіки НАПН**

України спрямовано на розвиток, розширення та активізацію міжнародних наукових зв'язків і підвищення міжнародного авторитету в світовому науковому співтоваристві.

У 2022 р. наукові працівники інституту продовжували роботу в межах проєкту Еразмус+ 620287-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-MODULE «Модуль Жан Моне» «Європейська якість навчання для кращої успішності учнів», орієнтованого на вчителів закладів загальної середньої освіти (2020-2023 рр.).

У межах модуля відбулося відкриття літньої школи, в роботі якої взяли участь освітяни шістнадцяти регіонів України (Вінницької, Волинської, Дніпропетровської, Житомирської, Закарпатської, Запорізької, Київської, Львівської, Миколаївської, Одеської, Рівненської, Сумської, Тернопільської, Херсонської, Хмельницької, Чернівецької та м. Києва) – переможців різноманітних конкурсів, авторів посібників. Мета роботи школи – підвищення компетентності українських освітян з розроблення тестових завдань у форматі PISA для перевірки читацької, математичної та природничо-наукової грамотності учнів. За два тижні роботи літньої школи її учасники мали змогу дізнатися більше про завдання PISA, а також створити авторські збірники завдань PISA.

Учені інституту розпочали реалізацію проєкту Erasmus+ ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH-UA-IBA за напрямом «Модуль Жан Моне» «Кращі практики ЄС зі STREAM освіти для майбутніх учителів» (2022-2025 рр.), що виконується спільно з Українським державним університетом імені Михайла Драгоманова.

Інститутом продовжено наукову співпрацю з Академією технологій м. Резекне (Латвія) в межах угоди, укладеної в 2019 р. У межах співпраці з жовтня 2022 р. співробітники інституту беруть участь у реалізації спільного українсько-латвійського проєкту «Мережева система підтримки для педагогів, спрямована на зниження рівня тривожності в дітей у регіонах, що постраждали від війни». Проєкт започаткований за результатами конкурсу «Підтримка проєктів співробітництва з розвитку у визначених Латвійською Республікою країнах-одержувачах», оголошеного Міністерством закордонних справ Латвії у 2022 р.

У межах проєкту передбачено узагальнення та структурування технологій, технік, методів і прийомів психологічної підтримки для використання українськими педагогами в роботі з дітьми, які мають підвищений рівень тривожності. Команда українсько-латвійських експертів проєкту здійснить узагальнення тих елементів аудіотерапії, арт-терапії, когнітивно-поведінкової терапії та терапії усвідомлення себе, котрі опираються на науково обґрунтовані дослідження. За результатами роботи українсько-латвійської команди експертів проєкту створено вебсайт «Долаємо стрес разом: учителі – учні – батьки!», де розміщено описи елементів запропонованих психолого-дидактичних впливів.

Наукові працівники інституту є консультантами міжнародного проєкту «Посилення захисту національних меншин, включаючи ромів та мови меншин

в Україні» за підтримки МОН України спільно з Радою Європи. Проєкт впроваджується в межах Плану дій Ради Європи для України на 2018-2022 рр. і базується на рекомендаціях двох органів моніторингу Рамкової конвенції Ради Європи про захист національних меншин та Європейської хартії регіональних мов або мов меншин. Мета проєкту – підтримка і розвиток мов національних меншин, зокрема ромської мови. У межах проєкту вченими інституту підготовлено: програму «Ромська мова і читання для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти з навчанням мов національних меншин»; абетку ромської мови та словниковий мінімум для учнів 1-2 класів. Проведено громадські обговорення результатів і подальших напрямів роботи у проєкті, тренінги для вчителів та адміністрацій закладів загальної середньої освіти з навчанням мов національних меншин, координаційні зустрічі з представниками Ради Європи, комітетів Верховної Ради України, керівниками органів державної влади у регіонах, регіональними учасниками проєкту. Планується підготовка букваря ромської мови для 1 класу закладів загальної середньої освіти.

Продовжено співпрацю з Асоціацією Lumen Румунія, провідною науково-дослідною установою, що забезпечує науково-методичне підґрунтя розвитку сучасної педагогічної науки в Західній Європі та є засновником 10 наукових видань, три з яких входять до наукометричної бази даних Web of Science. У межах співпраці наукові працівники інституту є членами редакційних рад, здійснюють рецензування статей до наукових журналів.

Канд. пед. наук Н.В. Бакуліна є членом Європейської асоціації єврейських студій, Асоціації міжнародного освітнього та наукового співробітництва, групи експертів з оцінювання навчальних матеріалів та електронних освітніх ресурсів проєкту ЮНІСЕФ «Learning Passport (Паспорт навчання)».

Вчені інституту співпрацювали з Благодійним фондом «Друзі мистецтва виховання Рудольфа Штайнера (ФРН)».

Інститутом спільно з латвійськими колегами організовано й проведено в Латвії Міжнародну науково-практичну конференцію «Суспільство. Інтеграція. Освіта». Вчені Інституту здійснювали рецензування наукових статей, поданих до наукового журналу «Суспільство. Інтеграція. Освіта», входили до складу організаційного та наукового комітетів конференції.

У 2022 р. інститутом організовано і проведено в Україні чотири міжнародні конференції: «Україно моя вишивана: етнокультурний та освітньо-виховний потенціал української вишиванки», «Проблеми сучасного підручника: навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в умовах воєнного часу», «Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2022: виклики і перспективи в умовах турбулентності світу», «Світ дидактики: дидактика в сучасному світі».

Третій рік поспіль Міжнародну наукову онлайн-конференцію «Україно моя вишивана: етнокультурний та освітньо-виховний потенціал української вишиванки» присвячено Всесвітньому дню вишиванки, яка є «об'єднавчим

кодом», символом національної єдності. До участі в конференції долучилися 270 представників закладів освіти України (Закарпаття і Сумщини, Буковини і Слобожанщини, Поділля і Полтавщини, Полісся і Бессарабії, Києва і Одеси, Ізмаїла), а також знані вчені, відомі громадські діячі, педагоги-практики, народні майстри, мисткині, представники української діаспори з Канади, Іспанії, Італії, Румунії, США. Виступи та наукові дискусії учасників конференції охоплювали шість тематичних напрямів, що відображали результати дослідження актуальних проблем збереження української національної ідентичності, питань мови та культури в умовах війни, соціокультурних трансформацій українських національних символів у час воєнної агресії, розкривали освітній феномен українських оберегів в епоху цифровізації суспільства, акцентували увагу на національних архетипах української мови, формуванні культурної компетентності здобувачів освіти.

Під час роботи конференції «Проблеми сучасного підручника: навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в умовах воєнного часу» науково-педагогічні й педагогічні працівники та працівники музеїв, докторанти, аспіранти, видавці навчальної літератури мали змогу обговорити основні проблеми підручникотворення в умовах дії воєнного часу.

У ході Міжнародної наукової конференції «Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта 2022: виклики і перспективи в умовах турбулентності світу» обговорено питання кращих практик і викликів в освіті в Україні, Європі та світі крізь призму кроскультурних порівнянь. Тематичними напрямками у 2022 р. стали: теорія і методологія освіти; освітня політика у багатокультурному світі; тенденції розвитку освітніх систем; реформи та інновації в освіті; цифровізація освіти; європейська якість навчання для кращої успішності учнів; освіта в умовах війни та відбудови.

У 2022 р. науковці інституту взяли участь у III Міжнародній програмі підвищення кваліфікації керівників закладів освіти і науки, педагогічних і науково-педагогічних працівників «Нобелівський курс: нові знання, ідеї, досвід, цінності, компетентності» та виступили співorganizаторами Міжнародного онлайн перформансу «Мир Україні! Мир світу!».

Основними завданнями, що вирішувалися в 2022 р. **Інститутом психології імені Г.С. Костюка НАПН України** із зміцнення напрямів міжнародного наукового співробітництва, стали: виконання угод про співпрацю із зарубіжними науковими і науково-освітніми установами; реалізація спільних наукових та освітніх проєктів; стажування та підвищення кваліфікації за кордоном; проведення міжнародних наукових заходів в Україні та за кордоном; підготовка наукових видань у сфері психології спільно із зарубіжними вченими; співпраця із міжнародними психологічними асоціаціями та організаціями; дослідження сучасних світових тенденцій розвитку психології; вивчення, узагальнення та використання зарубіжного наукового досвіду у діяльності інституту. Основні зусилля спрямовувалися на вивчення різних напрямів і форм психологічної підтримки населення, учасників освітнього процесу та військовослужбовців в умовах війни РФ проти України.

Упродовж року відбулися онлайн та офлайн зустрічі із вченими та практиками 33 країн (Австралія, Азербайджан, Австрія, Болгарія, Велика Британія, Греція, Грузія, Еквадор, Естонія, Іспанія, Італія, Казахстан, Канада, Киргизстан, Латвія, Литва, Молдова, Нідерланди, Німеччина, Польща, Португалія, Румунія, США, Таджикистан, Туреччина, Угорщина, Узбекистан, Фінляндія, Франція, Чехія, Японія).

Наукові працівники інституту взяли участь у реалізації положень укладених у минулі роки 23 угод про міжнародне наукове співробітництво з освітніми, науковими та громадськими організаціями, закладами освіти 13 країн (Австрія, Іран, Китай, Киргизстан, Латвія, Литва, Молдова, Німеччина, Польща, Франція, Узбекистан) та інститутом укладено 3 нові угоди: з Лієпайським університетом (Латвія), Міжнародною організацією «Мальтійська служба допомоги в Північній Рейн-Вестфалії» (ФРН) щодо надання соціально-психологічної підтримки українцям, які опинились в Німеччині під час війни РФ проти України, Чірчікським державним педагогічним університетом (Узбекистан). Вчені здійснювали дослідження світових тенденцій розвитку дискурсивної психології як наряду психологічної герменевтики та актуальних проблем сучасного стану наукових уявлень щодо проблеми психічного здоров'я, благополуччя населення та професійних груп в умовах військових конфліктів, зміцнення життєстійкості та психофізіологічної стійкості людини в ускладнених та екстремальних умовах життєдіяльності, результати яких представлено у 22 публікаціях.

Здійснено адаптацію зарубіжних методик вивчення психічного здоров'я та проаналізовано можливості використання зарубіжної методики «Вісбаденський опитувальник позитивної і сімейної терапії для дослідження особливостей психічного здоров'я особистості», що знайшло відображення в статтях у науковому журналі «Організаційна психологія. Економічна психологія».

Упродовж року вчені інституту здійснили 12 відряджень (за рахунок сторони, що запрошувала, та/або власних коштів) до Ізраїлю, Литви та Польщі для навчання за міжнародною програмою «Основи психотравматології» у межах міжнародного воркшопу «Психічне здоров'я та психосоціальна допомога для постраждалих від війни» та для участі у Міжнародній конференції «Переосмислення підходів до турботи про психічне здоров'я»; у Міжнародному форумі «Психологічна травма війни», у ході яких із зарубіжними фахівцями обговорено ряд важливих проблем: світовий досвід методів і практики корекції глобальних психологічних криз; прояви посттравматичного синдрому в сьогоденні та майбутньому української нації; насильство та ізоляція під час війни; горе втрати та можливі наслідки; можливості використання позитивної та транскультуральної психології у процесі надання психологічної допомоги населенню під час війни; збереження та відновлення людського капіталу як запорука успішної відбудови країни. За результатами участі опубліковано статті у збірниках матеріалів зазначених заходів.

У 2022 р. наукові працівники інституту взяли участь у підготовці й реалізації 3 міжнародних науково-освітніх проєктів:

– благодійного проєкту «Соціально-психологічна підтримка українців в Німеччині», розробленого вченими інституту спільно з Мальтійською службою допомоги і спрямований на підтримку та забезпечення психічного здоров'я українців, що опинились у Німеччині внаслідок російської військової агресії, налагодження співпраці українських і німецьких фахівців у сфері психічного здоров'я. У межах проєкту проведено 30 онлайн та 14 офлайн зустрічей у 3 групах психологічної підтримки українців, 18 психологічних консультацій тощо;

– благодійного науково-освітнього проєкту «Технології психологічної допомоги особистості та організаціям в умовах війни», реалізованого Українською асоціацією організаційних психологів та психологів праці (УАОППП) і лабораторією організаційної та соціальної психології Інституту за підтримки Європейської мережі організаційних психологів. Мета проєкту полягала у розробленні та проведенні серії авторських вебінарів-психологічних практикумів з проблеми технологій психологічної допомоги населенню, фахівцям та організаціям в умовах війни. У межах проєкту проведено 5 вебінарів: «Психологічна робота з сім'ями та дітьми під час війни: досвід Ізраїлю»; «Психологічна допомога українцям в Німеччині під час війни: шлях від травми до ресурсу»; «Психологічна стабілізація та реабілітація військових (інтеграція індивідуального та групового досвіду)»; «Психолог і війна: зміна парадигми психологічної допомоги та резильєнтність»; «Організація і війна: психологічна допомога організації та персоналу». У вебінарах взяли участь майже 100 організаційних психологів, які працюють у таких містах України: Білій Церкві, Вінниці, Дніпрі, Івано-Франківську, Києві, Ніжині, Кропивницькому, Луцьку, Полтаві, Сумах, Харкові, Хмельницькому, Чернівцях, Умані тощо. У реалізації проєкту взяли участь члени УАОППП, які наразі мешкають і працюють у Великій Британії, Німеччині та Польщі. Учасники вебінару представляли наукові, освітні, медичні, військові організації, організації системи державної служби, що організують і здійснюють психологічну допомогу населенню та професійним групам у період війни РФ проти України;

– міжнародного супервізійного проєкту за участю майже 30 фахівців, зокрема із ФРН та Угорщини, для психологів, які набувають кваліфікацію психодраматистів, у ході реалізації якого обговорювались нагальні потреби постраждалих від російської агресії в Україні та конкретні методи й прийоми допомоги.

Підготовлено та подано проєктну пропозицію щодо участі в конкурсі спільних українсько-латвійських науково-дослідних проєктів на 2023-2024 рр. «Мультикультурна освітня інтеграція дітей та батьків в умовах вимушеної міграції».

За звітний період проведено 40 міжнародних наукових заходів в Україні (в онлайн та гібридному режимі) із залученням зарубіжних фахівців із 16 країн

(Австралія, Австрія, Велика Британія, Грузія, Ізраїль, Канада, Литва, Нідерланди, Німеччина, Польща, Румунія, США, Туреччина, Угорщина, Франція, Швеція): 5 міжнародних науково-практичних конференцій; 10 міжнародних вебінарів для освітян і психологів у межах серії вебінарів «Психологічна підтримка особистості в умовах війни»; для психологів та викладачів закладів вищої освіти у межах науково-освітнього проекту «Технології психологічної допомоги особисті та організації в умовах війни»; 9 міжнародних освітніх заходів (навчально-методичні семінари та супервізійні семінари) для психологів навчальних психодраматичних груп; 6 семінарів з міжнародною участю для психологів з психології травми; 10 зустрічей міжнародної групи психотерапевтів для аналізу загальнолюдських і професійних етичних викликів і проблем, з якими зіткнулися українські терапевти та терапевти інших країн під час війни РФ проти України.

Понад 20 вчених інституту взяли участь і стали співорганізаторами (очно або заочно) 164 міжнародних наукових заходів (1 конгрес, 1 форум, 18 конференцій, 7 семінарів/тренінгів, 5 засідань координаційних комітетів міжнародних організацій, 132 групи психологічної підтримки українців, які опинились за кордоном під час війни, та волонтерів), що проводились у 14 країнах (Австрія, Болгарія, Велика Британія, Греція, Ізраїль, Іспанія, Литва, Німеччина, Польща, США, Узбекистан, Чехія, Швейцарія, Японія).

У 2022 р. здійснено публікацію 28 випусків фахових наукових видань МОН України (категорія «Б»), що входять до 27 міжнародних наукометричних і реферативних баз даних: «Технології розвитку інтелекту», «Організаційна психологія. Економічна психологія», «Психологічний часопис», «Психологія і особистість», «Журнал сучасної психології», «Освіта та розвиток обдарованої дитини», «Проблеми сучасної психології»; 6 випусків міжнародних наукових видань спільно з науковими та освітніми організаціями за кордоном: «Fundamental and applied researches in practice of leading scientific schools (Фундаментальні та прикладні дослідження в практиці провідних наукових шкіл)» (видавці: Society for the Support of Publishing Initiatives та Scientific Mobility Limited (Спільнота видавничих ініціатив та наукової мобільності) (Велика Британія), канадське видавництво «Accent Graphics Communications & Publishing (Акцент графічних комунікацій та публікацій)»; «American Journal of fundamental, applied & experimental research (Американський журнал фундаментальних, прикладних та експериментальних досліджень)» (видавці: UKRAINE AND UKRAINIANS ABROAD INC. (Україна та українці за кордоном) (США) за науково-методичної підтримки інституту та Товариства психологів України). Видання входять до 22 міжнародних наукометричних баз даних. За участю вчених інституту видано 81-й випуск Інформаційного бюлетеня Європейської мережі організаційних психологів та психологів праці (ENOP Newsletters), що розповсюджується серед фахівців з організаційної психології у провідних європейських університетах понад 30 країн.

Протягом 2022 р. співробітники інституту стажувалися (7), підвищували кваліфікацію (17) та навчалися за міжнародними програмами (33) очно і онлайн в 6 країнах (Австралія, Ізраїль, Литва, Німеччина, Польща, США).

Дванадцять наукових працівників інституту є головними науковими редакторами, членами редакційних колегій та наукових рад 8 зарубіжних наукових видань, зокрема: «Психологічного часопису» (видається спільно з Науковою фундацією суспільних наук (La Fondation Maison des sciences de l'homme) (Франція); «Fundamental and Applied Research in Practice of Leading Scientific Schools» (Канада); «American Journal of Fundamental, Applied & Experimental Research» (США); «Educational Psychology» (Польща); «Socialization & Human Development: International Scientific Journal» (Україна, Польща); «Social welfare. Interdisciplinary approach» (Литва); «Педагогическое мастерство» (Узбекистан).

Вчені інституту плідно співпрацюють з 37 міжнародними, державними та громадсько-професійними організаціями у сфері освіти, гуманітарних наук, психології, спільно з якими проводять конференції, семінари, тренінги, супервізійні групи, професійні майстерні, організують групи психологічної підтримки біженців, групи особистого досвіду, зокрема: Всесвітньою асоціацією підтримки науковців (World association for the support of scientists (США); Всесвітньою асоціацією позитивної і транскультуральної психотерапії (World Association for Positive and Transcultural Psychotherapy) та Європейською академією природничих наук (ФРН); Європейською асоціацією психології праці та організаційної психології (European Association of Work and Organizational Psychology); Європейською асоціацією телефонних служб; Європейською асоціацією психодрами (Psychodrama Instituts für Europa); Європейською федерацією екзистенціальних терапій; Європейською спільнотою дослідження травматичного стресу; Міжнародною організацією з питань проблем спорту, здоров'я та кінезіології (International Organization for Health, Sports, and Kinesiology та Міжнародна рада психологів (США); Міжнародною асоціацією прикладної психології» (International Association of Applied Psychology); Міжнародною асоціацією з економічних досліджень; Міжнародною науковою організацією «Спільнота видавничих ініціатив та наукової мобільності» («Society for the support of publishing initiatives and scientific mobility» (Шотландія).

Інститут успішно співпрацював з представництвом «Глобальний союз науковців за мир» («Global Union of Scientists for Peace»), яке працювало на його базі.

У 2022 р. вчені **Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України** налагоджували наукову співпрацю із партнерськими науковими установами інших держав за такими напрямками: організація та проведення міжнародних науково-практичних заходів; наукові стажування за кордоном; підготовка спільних наукових видань; участь наукових працівників у редакційних колегіях наукових видань за кордоном та участь зарубіжних учених у редколегіях збірників наукових праць, що

видаються інститутом. Вчені інституту здійснювали експертну діяльність у якості експертів Ради Європи, як члени Наукової ради Докторської програми гуманітарних наук за спеціальністю «Спадщина і культура миру» Автономного університету Сакатекаса (Мексика); брали участь у реалізації положень Угоди про співпрацю із Сучавським університетом «Штефан чел Маре» (Румунія). Активна співпраця здійснювалася з Громадською організацією культури та освіти українців у Конії (Туреччина) з питань освіти дітей у зарубіжжі, зокрема щодо впровадження курсу «Людина. Родина. Світ» у діяльність суботніх шкіл, психолого-педагогічної підготовки працівників цих закладів у Туреччині, проведення консультацій з батьками та вчителями з проблем білінгвізму дітей.

З метою активізації співпраці із діаспорою спільно з Громадською спілкою «Українська асоціація освіти дорослих», Товариством зв'язків з українцями за межами України «Україна – Світ», Всеукраїнським товариством «Просвіта» імені Тараса Шевченка, Конгресом української інтелігенції проведено онлайн круглий стіл «Українського цвіту по всьому світу: консолідація українців в умовах російської агресії».

Упродовж року вчені інституту вивчали, узагальнювали та поширювали зарубіжний досвід в Україні, брали участь у роботі міжнародних конференцій, наукових форумів, зокрема ІХ Польсько-українського / Українсько-польського наукового форуму «Дороги та бездоріжжя освіти в умовах пандемії COVID-19» та ювілейної XXXV Літньої школи молодих педагогів імені Марії Дудзікової. Під час проведення наукових заходів виступали з доповідями, обговорювали питання викликів сьогодення у зв'язку з російською агресією проти України та розвитку української освіти після перемоги.

Наукові та науково-педагогічні працівники інституту брали активну участь у реалізації таких міжнародних освітніх проєктів:

– «Інноваційний університет і лідерство. Фаза VI: Моделі академічної автономії та університет в системі освіти впродовж життя». Проєкт реалізовується у співпраці із МОН України, МОН Республіки Польща під почесним патронатом Фондації польських ректорів. Спів організатори проєкту – Варшавський університет, Ягеллонський університет, Фондація «Artes Liberales», Міжнародний благодійний фонд «Міжнародний фонд досліджень освітньої політики», Спілка ректорів закладів вищої освіти України;

– «Lions Quest – Соціальні та емоційні компетентності XXI століття», мета якого – сприяння впровадженню соціально-емоційного навчання в системі шкільної освіти України, зокрема навчально-методичного комплексу Lions Quest «Соціальні та емоційні компетентності XXI століття»;

– «Фінська підтримка реформи української школи «Навчаємося разом», очікуваний соціальний ефект якого полягає в підвищенні якості освіти в Україні, а також у покращенні сприйняття громадянами України своєї системи освіти;

– «Трансформація системи формування цифрової компетентності педагога: інноваційні європейські практики» за програмою ЄС Еразмус+ напрям Жан Моне №101085799 ERASMUS-JMO-2022-MODULE (2022-2025).

Вчені інституту взяли участь у 38 міжнародних науково-практичних заходах, у 7 з них – за кордоном (Марокко, Молдова, Німеччина, Польща, Румунія, Чехія). Спільно з Національним Еразмус+ офісом в Україні, МОН України, науковими установами НАПН України, закладами освіти України, Казахстану, Нідерландів, Польщі, Сербії, Словаччини, Угорщини, Узбекистану, Франції інститутом організовано і проведено в Україні 4 міжнародні науково-практичні конференції: «Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції», «Освіта для XXI століття: виклики, проблеми, перспективи», «Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін», «Освітні інновації: філософія, психологія, педагогіка». У роботі конференцій взяли участь наукові, науково-педагогічні й педагогічні працівники, здобувачі наукових ступенів наукових установ і закладів вищої освіти Бельгії, Великої Британії, Гани, Грузії, Ізраїлю, Казахстану, Польщі, Таджикистану, Узбекистану, України, Франції, Швейцарії.

Науковий журнал «Порівняльна професійна педагогіка» (Comparative Professional Pedagogy), засновниками якого є інститут та Хмельницький національний університет, включено до 23 міжнародних науково-метричних баз даних Baidu Scholar; Cabell's Directory; CEJSH (The Central European Journal of Social Sciences and Humanities); Celdes; CNKI Scholar (China National Knowledge Infrastructure); CNPIEC; DOAJ; EBSCO (relevant databases); EBSCO Discovery Service; ERIC (Education Resources Information Center); Genamics Journal Seek; Google Scholar; J-Gate; Journal TOCs; KESLI-NDSL (Korean National Discovery for Science Leaders); Naviga (Softweco); Primo Central (ExLibris); ReadCube; ResearchGate; Summon (Serials Solutions/ProQuest); TDOne (TDNet); WanFang Data; WorldCat (OCLC). До редакційної колегії журналу входять 3 іноземні вчені – громадяни Польщі та ФРН.

Вісник Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття», заснований інститутом, індексується в базах даних WorldCat та Crossref. До редакційної колегії журналу входять 3 іноземні вчені – громадяни США, ФРН та Чехії.

Польсько-український науковий щорічник «Професійна і неперервна освіта», засновником якого є інститут у партнерстві з Академією спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської у Варшаві (Польща), індексується у Google Scholar, Polska Bibliografia Naukowa, до його редакційної колегії входять 19 вчених Великої Британії, Ізраїлю, Китаю, Литви, Мексики, Молдови, Німеччини, Польщі, Чехії.

Діяльність Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття» здійснюється відповідно до угоди, укладеної НАПН України з ЮНЕСКО, термін її дії згідно з рішенням Сектору освіти UNITWIN/UNESCO продовжено до 2024 р. У межах діяльності кафедри спільно з Національним Києво-Печерським історико-культурним заповідником підготовлено і проведено: XX Міжнародні педагогічно-мистецькі читання пам'яті проф. О.П. Рудницької «Неперервна педагогічна освіта XXI століття: досвід, інновації, тенденції»; X Всеукраїнську конференцію «Музейна педагогіка:

проблеми, сьогодення, перспективи»; вебінари «Антиплагіатна програма StrikePlagiarism: практичні кейси»; «Досвід реалізації проєкту за грантової підтримки Національного фонду досліджень України»; «Рідномовна і багатомовна освіта у контексті сталого розвитку суспільства» до Міжнародного дня рідної мови; «Якість підготовки викладачів-дослідників у сучасних реаліях». Вийшли друком два номери вісника Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта ХХІ».

На виконання рішення 214-ї сесії Виконавчої ради ЮНЕСКО щодо вдосконалення Програми UNITWIN / Кафедри ЮНЕСКО кафедра 21 липня 2022 р. пройшла опитування на вебсайті ЮНЕСКО, а також узяла участь у підготовці інформаційної довідки «Діяльність кафедр ЮНЕСКО в Україні в ситуації поточного збройного конфлікту» для Секретаріату ЮНЕСКО в Україні з метою підготовки до проведення 215-ї сесії Виконавчої ради ЮНЕСКО.

Вісім наукових працівників інституту стажувалися в наукових установах Польщі, Словаччини, США.

Вчені інституту є членами редакційних рад польсько-українського наукового щорічника «Професійна і неперервна освіта» та наукового журналу «Новітня освіта», який входить до міжнародної наукометричної бази даних ESCI (Web of Science); Наукового товариства «Польща – Україна»; Ради правління українського представництва Міжнародної асоціації громадських благодійних організацій «Lions Clubs International Foundation»; наукової ради Докторської програми гуманітарних наук за спеціальністю «Спадщина і культура миру» Автономного університету Сакатекаса (Мексика); наукової ради журналу «Rozprawy Społeczne»; щорічника Labor et Educatio; редакційної колегії наукового видання «Zeszyty Naukowe KSW (Куявська вища школа)»; програмової ради Міжнародного наукового кварталника «EDUKACJA ustawiczna dorosłych» (Польща).

В Інституті проблем виховання НАПН України налагоджено зв'язки із Гданським університетом, Вищою школою індивідуальної та публічної безпеки «АПЕЙРОН» (Польща), Казахським національним педагогічним університетом імені Абая (Казахстан), Університетом Думлупинар Кютах'ї (Туреччина), Міжнародним табором «Чавдар» (Болгарія), Міжнародним освітнім центром шкільної управи «Заля варна» та ДЮЦ «JK Auseklis» (Латвія), Норвезькою спілкою охорони природи (Норвегія), Поліцейською академією Чеської Республіки та іншими організаціями.

У звітному році вчені інституту досліджували пріоритетні напрями розвитку теорії та методики виховання, дошкільної та соціальної педагогіки в країнах Америки, Європи та на пострадянському просторі. З-поміж окремих напрямів цієї діяльності здійснювалася інформаційно-просвітницька комунікація з міжнародним науковим співтовариством щодо оприлюднення фактів військових злочинів РФ в Україні. Зокрема, спільно з Інститутом обдарованої дитини НАПН України та МАН України підготовлено і надіслано листи-звернення до Європейської федерації академій природничих і гуманітарних наук (ALLEA), яка представляє більше 50 академій понад 40

країн Європи, Академії наук Франції щодо запровадження широкомасштабних санкцій проти Росії та Білорусі. Надіслано листи зарубіжним партнерам інституту: Казахському національному педагогічному університету імені Абая, Казахському національному університету мистецтв, Гданському університету, Університету Думлупинар Кютах'ї, Університету імені Адама Міцкевича, Вищій лінгвістичній школі м. Ченстохова, Вищій державній професійній школі м. Хелма, Інституту україністики Гарвардського університету, Міланському університету, Словацькій академії наук.

Центр раннього розвитку дитини та дошкільної освіти інституту спільно з експериментальними закладами Mr. Leader (Польща) створив освітню платформу «Дошкілля України: освіта і піклування», де з 722 електронних кабінетів 28 % належить дітям із сімей українських біженців і родин, які тимчасово перебувають за межами України.

У межах розширення міжнародного наукового співробітництва у 2022 р. подано партнерську заявку на участь в академічній співпраці в балтійському регіоні, здійснюється робота з укладання договору про співпрацю та угоди про культурне співробітництво з Пряшівським університетом (Словаччина). В м. Херхюговарді (Нідерланди) проведено патріотичний квест «Козацькі забави».

Міжнародна співпраця інституту у 2022 р. активізувалася завдяки участі наукових працівників у різноманітних міжнародних форумах, читаннях, конференціях, виставках, семінарах, круглих столах, тренінгових марафонах. Усього впродовж звітного року вчені взяли участь у 104 міжнародних наукових заходах.

У звітний період **Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України** продовжував будувати систему європейських і глобальних зв'язків і відносин у межах Стратегії інтернаціоналізації Національної академії педагогічних наук України на 2021-2025 рр. Виклики 2022 р., зумовлені військовою агресією РФ проти України, з одного боку, мали негативний вплив на реалізацію планової інтернаціоналізації діяльності інституту, а з іншого – дали змогу інституту розширити мережу контактів і залучитись підтримкою нових іноземних партнерів.

Проведено значну кількість робочих зустрічей із зарубіжними партнерами для започаткування міжнародних дослідницьких і навчальних проєктів.

Учені інституту розпочали роботу з використання в психолого-педагогічному супроводі дітей з особливими освітніми потребами програми «Навчання дітей навичок зцілення». Партнерами в підготовці цього проєкту виступили Міжнародна організація з подолання травм (США) та Фонд «Діти та війна» (Норвегія / Велика Британія). Розроблено концепцію багатокomпонентного проєкту. У співпраці з освітнім провайдером Флюенс (США) розпочато підготовку до впровадження курсу підвищення кваліфікації психологів.

Вивчення, узагальнення та поширення зарубіжного досвіду у звітний період здійснювалось відділом освіти дітей з порушеннями інтелектуального розвитку інституту. Зокрема, вивчався досвід Компанії Lumo Education Ltd., що є промоутером фінської освітньої моделі у світі та займається адаптацією кращих практик фінської системи освіти для інших країн. Розглянуто методику співучителювання – проведення спільних уроків з різних дисциплін кількома вчителями одночасно. Це сприяло удосконаленню інноваційних підходів щодо розвитку спеціальної освіти: від знайомства із зарубіжним досвідом, зокрема для реалізації основних принципів Нової української школи, до розроблення та впровадження власних навчально-методичних матеріалів (Типова освітня програма початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 3-4 класів з інтелектуальними порушеннями, що базується на компетентнісному підході).

Наукові працівники інституту взяли участь у міжнародних наукових заходах та виголосили доповіді, в яких розкрили мовленнєві, психофізіологічні, особистісні труднощі дітей із темпо-ритмічними порушеннями мовлення, особливості впливу психотравм на дітей із заїканням внаслідок воєнних дій: V Міжнародній науковій конференції «Інформаційні та інноваційні технології в ХХІ ст.» (Польща), що мала на меті об'єднати вчених усього світу з питань розроблення інновацій і наукових технологій в умовах кризових викликів сучасності; III Міжнародній науково-практичній конференції «Scientific Practice: Modern and Classical Research Methods (Наукова практика: сучасні та класичні методи досліджень)» (США). Загалом, вчені інституту взяли участь у 7 зарубіжних онлайн заходах (Велика Британія, Кіпр, Німеччина (2), Польща (2), Естонія). У звітний період 4 наукові працівники стажувалися та підвищували кваліфікацію в Естонії, Румунії, Чехії, ФРН.

Учені інституту є членами наукових рад, редколегій наукових видань, міжнародних товариств, асоціацій, організацій і фондів, зокрема: World Association of Sign Language Interpreters (Всесвітня асоціація перекладачів жестової мови); Спілки логопедів Польщі; Міжнародної дослідницької групи BPRG (США); Дорадчого комітету Heal Trauma International (США); членами редакційних колегій наукових видань «Logopaedica Lodziensia» (Лодзинська логопедія) та «Forum Logopedyczne» (Логопедичний форум).

У 2022 р. міжнародне співробітництво **Інституту соціальної та політичної психології НАПН України** спрямовувалося на розширення аналізу світового досвіду і поширення найкращих практик в Україні. Науковими працівниками інституту опрацьовано понад 1 тис. англomовних публікацій та наукових джерел іноземними мовами за тематикою досліджень. Вивчення і розповсюдження зарубіжного досвіду здійснювалося в межах викладацької діяльності вчених за кордоном, їхньої участі в 6 міжнародних дослідницьких проєктах, членства 20 співробітників у 13 міжнародних та іноземних асоціаціях, участі у світових конгресах і міжнародних конференціях, організації міжнародних заходів.

З метою дослідження світових тенденцій розвитку психологічної науки, оцінки розвитку відповідної галузі в зарубіжних країнах опрацьовано 1052 іноземні джерела за тематичними напрямками, зокрема: психічне здоров'я та психосоціальна підтримка населення; війна як форма вияву екстремальних міжгрупових відносин; життя українця в умовах російсько-української війни; сучасні теоретичні та методологічні напрацювання у сфері прогнозування майбутнього; соціально-психологічні ефекти взаємодії спільнотних ідентичностей в умовах воєнно-політичного протистояння; владно-підвладна взаємодія в умовах воєнно-політичного протистояння; ціннісно-нормативне самовизначення особи і спільноти; зростаюча роль дискурсу системи освіти в сучасних суспільствах як простору, де відбувається формування, конструювання ідентичностей та освітян як найбільш широкої верстви, яка впроваджує державну політику ідентичності, перш за все громадянської; трансформація ідентичності як наслідок протистояння національної і глобальної культури; подолання тривалого стресу та травм учнів, пов'язаних з перебуванням у зонах бойових дій тощо.

З метою вивчення, узагальнення та поширення зарубіжного досвіду наукові працівники інституту взяли участь у засіданнях Європейської ради молодих дослідників і аспірантів Eurodoc щодо розроблення спільних дослідних і практичних проєктів; міжнародних курсах, літніх школах, семінарах, міжнародних конференціях, тренінгах в Австрії, Греції, Ізраїлі, Італії, Литві, Норвегії, Польщі, Румунії, США.

Протягом звітного періоду укладено 11 угод з міжнародними партнерами, зокрема: Rawshaping Technology (Інститут технології сирого формування), Heriot Watt University (Університет Геріот-Ватт (Шотландія), Institut Nationale de la Santé et de la Recherche Médicale (Національний інститут здоров'я та медичних досліджень (Франція), Technical University of Cluj-Napoca (Технічний університет Клуж-Напока (Румунія), Università Politecnica delle Marche та Institute Politécnico de Viana do Castelo (Політехнічний університет Марке та Політехнічний інститут Віана ду Кастелло (Італія), Institute of Psychology Polish Academy of Sciences (Інститут психології Польської академії наук).

З метою стажування, навчання, підвищення кваліфікації за кордоном, представлення інтересів українських молодих вчених, презентації напрацювань з питань стигматизації та поглиблення знань і навичок з подолання стигматизації в освітньому середовищі 8 наукових працівників здійснили відрядження до Австрії, Ізраїлю, Литви, Нідерландів, Норвегії, Польщі, Румунії, ФРН, Швеції, результати яких відображено у рукописі колективної монографії «Психологічні підходи до прогнозування соціальних процесів», публікаціях у рецензованих виданнях, що входять до наукометричних баз Scopus і Web of Science.

Ученими інституту прочитано відкриті онлайн лекції за темами «Living Anew: the palette of traumatic experiences and the psychological consequences of war» (Жити заново: палітра травматичних переживань і психологічних наслідків війни) та «Feeling of guilt in the content of political identity of Ukrainian

students» (Почуття провини у змісті політичної ідентичності українських студентів) у Арктичному університеті в Тромсе (Норвегія).

У звітному році вчені Інституту брали участь у спільних із зарубіжними партнерами дослідженнях в межах 6 дослідницьких проєктів: «Supplementary use in COVID period (Додаткове використання в період COVID)» (Греція, Італія, Україна); «MSc Global Health (Глобальне здоров'я)», Vrije Universiteit Amsterdam, (Амстердамський вільний університет, Нідерланди); Міжнародна школа «NEMIS- Non-Education Against Mental Illness Stigma (Ненавчання проти стигми щодо психічних захворювань)», Erasmus+(Румунія); Ternary Augmented Meta Experiences (Потрійний розширений метадосвід) для програми HORIZON-2022 (HUMAN-01); «Підтримка дітей, сімей, педагогів в умовах надзвичайної ситуації в Україні» за підтримки ЮНІСЕФ в Україні; зборі історичних свідчень про військові злочини Росії спільно з Лемкін-центром Інституту імені Вітольда Пілецького (Польща).

Подано три спільні заявки на проведення досліджень у межах проєкту Horizon Europe Ternary Augmented Meta Experiences (Потрійний розширений метадосвід) для програми HORIZON-2022 (HUMAN-01); проведення конференції «War, Uncertainty, Peace. Multiperspective Approaches to Understanding a Critical Triad (Війна, невизначеність, мир. Мультиперспективні підходи до розуміння критичної тріади)» спільно з Білефельдським університетом (ФРН); індивідуальне стажування за програмою Шварц Фаундейшн у межах Фонду Гумбольдта спільно з Гейдельберзьким університетом.

До наукової бібліотеки м. Праги (Чехія) передано методичний посібник «Інтенсивна робота з травмою», до Київської міської організації Червоного Хреста – монографію «Спільнота в умовах воєнного конфлікту: психологічні стратегії адаптації».

Двадцять наукових працівників інституту є членами 13 міжнародних фахових організацій, зокрема: European Early Childhood Education Research Association (Європейська асоціація досліджень ранньої освіти дітей); International Association for Suicide Prevention (Міжнародна асоціація із запобігання самогубствам); American association of suicidology (Американська асоціація суїцидології); International Association for Media and Communication Research (Міжнародна асоціація медіа та комунікаційних досліджень); American Psychology Association (Американська асоціація психологів); International Communication Association (Міжнародна асоціація комунікацій); European Communication Research and Education Association (Європейська асоціація комунікацій та освіти); Світової федерації психічного здоров'я; Європейської федерації психологічних асоціацій; Польської асоціації соціальної психології; Європейської ради молодих дослідників і аспірантів Eurodoc. 11 вчених є членами International Communication Association (Міжнародна асоціація комунікацій).

Основні завдання та функції Інституту вищої освіти НАПН України у забезпеченні розвитку та налагодження наукових зв'язків зі спорідненими

науковими установами та закладами вищої освіти інших держав, міжнародними організаціями і фондами з питань освіти виконувалися за такими напрямками: організація та проведення спільних наукових досліджень, освітніх і наукових заходів; стажування наукових працівників і аспірантів; реалізація спільних освітніх і наукових проєктів.

У 2022 р. в інституті у межах виконання планових наукових досліджень вивчалися світові та європейські тенденції розвитку та здійснювався аналіз провідного зарубіжного досвіду і кращих практик за напрямками: розвиток науково-педагогічного потенціалу університетів України у контексті розширення інституційної автономії; політики та механізми забезпечення ефективності освітньої діяльності в університетах України в контексті євроінтеграції; підвищення дослідницької спроможності університетів України у контексті імплементації концепції «Відкрита наука»; політики та механізми реалізації соціальної відповідальності університетів України в умовах війни та післявоєнного відновлення країни.

Результати дослідження знайшли відображення у підготовлених аналітичних матеріалах. Поширення результатів наукових досліджень відбувалося через участь учених інституту в наукових конференціях і семінарах, розміщення підготовленої продукції на сайті інституту та в Електронній бібліотеці НАПН України.

Упродовж 2022 р. наукові працівники інституту брали участь у реалізації 3 міжнародних проєктів:

– проєкті ЄС «Відродження переміщених університетів: посилення конкурентоспроможності, підтримка громад» (2020-2024). Основні результати виконання проєкту за звітний період: зміна технічного завдання проєкту відповідно до вимог і пріоритетів поточної ситуації; розроблення концепції «Цифровий університет» спільно з університетами-партнерами (Маріупольський державний університет та Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля); методична експертиза силабусів і вдосконалення 21 навчальної дисципліни, що викладаються у цих університетах; проведення онлайн тренінгів за участю британських експертів спільно з Національним Еразмус+ офісом в Україні. Організовано й проведено I Міжнародну науково-практичну конференцію «Особистість, університет, суспільство: виклики взаємодії та розвитку», ініційовану консорціумом партнерів проєкту. Під час конференції 55 її учасників від університетів, органів влади, бізнесу, громадських і міжнародних організацій обговорили проблеми та виклики, що є актуальними для університетів України в умовах нових реалій, спричинених військовою агресією та завданнями післявоєнного відновлення країни. Особливий акцент наголошувався на діяльності і розвитку переміщених університетів;

– проєкті Програми ЄС Еразмус+ «Центри сертифікації викладачів: інноваційні підходи до досконалості викладання» (2021-2024 рр.). Основні результати виконання проєкту за звітний період: участь у діяльності Керівної та Академічної рад проєкту; стажування в Університеті Версаль-Сен-Кантен-ан-

Івлін (Франція); аналіз та узагальнення досвіду імплементації парадигми вдосконалення викладання в університетах України;

– проєкти Британської ради в Україні «Програма вдосконалення викладання у вищій освіті» (2019-2022 рр.). Основні результати виконання проєкту за звітний період: тренінги з упровадження парадигми вдосконалення викладання для 10 університетів України (40 учасників II етапу Програми).

Проведено онлайн XI Міжнародну науково-практичну конференцію «Європейська інтеграція вищої освіти України в контексті Болонського процесу. Відновлення: виклики, підходи та інструменти» за участю 215 представників державних і приватних закладів вищої освіти, закладів фахової передвищої освіти, наукових установ НАПН України та НАН України, МОН України, Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, Української асоціації студентів, членів Національної команди експертів з реформування вищої освіти Програми ЄС Еразмус+ (HERE). У своїх виступах учасники конференції акцентували увагу на актуальності інтернаціоналізації вищої освіти в контексті євроінтеграції, важливості підготовки рекомендацій експертного середовища щодо відновлення вищої освіти в післявоєнний період, реалізації Болонського процесу в сучасних умовах, необхідності забезпечення якості в умовах нових викликів, напрямках підтримки українських університетів з боку Великої Британії. Під час конференції презентовано проєкт Плану відновлення України «Освіта і наука – перспектива членства в ЄС», доповідь про стан і перспективи реалізації Стратегії розвитку вищої освіти України до 2031 р., міжнародний досвід оптимізації мережі закладів вищої освіти (цілі, моделі, фактори успіху) та рекомендації для України, поінформовано про можливості програм міжнародної технічної допомоги ЄС для відновлення вищої освіти та науки в Україні, гармонізацію національного законодавства в контексті євроінтеграції України, висвітлено питання якості вищої освіти як індикатора успіху національних реформ на національному, регіональному та інституційному рівнях, вітчизняні реалії об'єднання університетів у потужні регіональні центри вищої освіти в контексті євроінтеграції та відновлення України.

Три наукові працівники інституту взяли участь у конференції (Велика Британія), семінарі (Австрія), з'їзді (США); 1 вчена стажувалася у Вільному університеті Берліна (ФРН).

Учені інституту є членами редколегій зарубіжних і вітчизняних наукових періодичних видань, що індексуються у наукометричних базах даних Scopus та/або Web of Science Core Collection: «Антропологічні виміри філософських досліджень»; «Perspectives of Science and Education (Перспективи науки та освіти)»; «IOP Science (Наука Інституту фізики)», «AIP Conference proceedings (Збірник, що публікує матеріали конференцій)», «Frontiers in Communication (Кордони в спілкуванні)»; «Інформаційні технології і засоби навчання»; «Bulletin of the Karaganda University Chemistry Series (Бюлетень Карагандинського університету, Серія «Хімія»)».

Інститут плідно співпрацює із закладами вищої освіти та організаціями-партнерами європейських країн, зокрема: Advance HE (Велика Британія); Остравським університетом (Чехія); Університетом Тампере (Фінляндія); Університетом Вітовта Великого (Литва); Байройтським університетом (ФРН); Університетом Версаль-Сен-Кантен-ан-Івлін (Франція); Вроцлавським технічним університетом (Польща).

Упродовж 2022 р. активізувалась участь наукових працівників **Інституту цифровізації освіти НАПН України** в реалізації спільних із зарубіжними колегами проєктів:

– «Highabilities and vocational training: system requirements» (Високі здібності та професійна підготовка: системні вимоги) (квітень-грудень 2022 р.) з кафедрою психології розвитку та освіти Віденського університету та факультетом психології університету м. Граца (Австрія) за фінансової підтримки гранту програми «Спільне досягнення в галузі природничих і гуманітарних наук» Австрійської академії наук;

– «V4 Educational Academic Portal for Integration IT in to Education» (V4 освітній академічний портал інтеграції ІТ в освіту) за підтримки Вишеградського фонду, організатором якого є Словацький технологічний університет у Братиславі (2022-2023);

– «FUTURE PROFI» (Майбутній профі) (2022-2023) щодо впровадження у 2022/2023 навчальному році у закладах професійної (професійно-технічної) освіти короткострокових навчальних програм з енергоефективності та енергозбереження, розроблених у його межах.

Наукові працівники інституту співпрацювали із своїми колегами за діючими угодами про співпрацю з Педагогічним університетом імені Комісії народної освіти в Кракові та Університетом економіки в Бидгощі (Польща) з питань стажування педагогічних і науково-педагогічних працівників за програмою підвищення кваліфікації «Фандрайзинг та організація проєктної діяльності в закладах освіти: європейський досвід»; з Національною академією освіти імені І. Алтинсаріна (Казахстан).

Укладено Меморандум з ГО «Міжнародна фундація науковців та освітян» щодо стажування за програмою підвищення кваліфікації «Міжнародний інноваційний науково-педагогічний досвід підготовки здобувачів наукового ступеня доктора філософії (PhD)».

Упродовж року здійснювалась плідна співпраця з Департаментом освіти і науки м. Варшави (Польща), в межах якої відбувалися такі заходи: участь в офіційному відкритті Центру дистанційного навчання для українських учнів у Палаці молоді м. Варшави; зустріч з представниками освітніх профспілок Нідерландів, Польщі, США, Франції у межах допомоги Польщі у підтримці біженців з України, під час якої обговорювалися проблеми організації дистанційного та очного навчання українських дітей та допомоги Польщі сім'ям біженців з України; зустріч з представниками Департаменту освіти м. Варшави за участю директора Департаменту дошкільної та загальної середньої освіти МОН України О.В. Єреська з питань організації дистанційного навчання

українських школярів і дошкільнят, які перебувають у Польщі; робоча зустріч з представниками Європейського Парламенту в Центрі для дистанційного навчання українських учнів у м. Варшаві для обговорення питань щодо створення умов для закінчення ними навчального року в системі освіти України та їхньої інтеграції до системи освіти Польщі; робоча зустріч з радником з питань освіти Посольства України в Республіці Польща Віталієм Білим, засновницею Фонду «Незламна Україна» Ларисою Жигун, заступницею директора управління освіти м. Варшави Катажиною Пенковською для обговорення питання створення з початку нового навчального року та функціонування у м. Варшаві школи для українських дітей, де вони могли навчатися за навчальними програмами України; робоча зустріч з українськими вчителями в Центрі обслуговування громадян України при Управлінні зайнятості м. Варшави з метою роз'яснення питань працевлаштування в польських школах та нострифікації дипломів про освіту; офіційне відкриття Центру освіти і розвитку в м. Варшаві для українських біженців, якому управлінням освіти м. Варшави та ЮНІСЕФ надано 120 ноутбуків і виділено місця для забезпечення дистанційного навчання українських учнів і роботи українських вчителів; зустріч з директоркою Центру Мартою Калістою, координаторкою Агатою Гос, колективом педагогів і психологів, які працюють з українськими дітьми (педагогічні майстер-класи, творчі заняття, вивчення мов, інформатика, робототехніка, організація психологічної підтримки мамам дітей тощо).

Одинадцять наукових працівників інституту стажувалися за кордоном (Грузія, Норвегія, Польща), зокрема у польсько-українському літньому таборі для молодих вчених, у межах програм підвищення кваліфікації «Фандрайзинг та організація проєктної діяльності в закладах освіти: європейський досвід»; Erasmus+, Google AR & VR and offered through Coursera (Гугл віртуальна і доповнена реальність запропонована Coursera (технологічна компанія, що працює в галузі освіти; заснована професорами інформатики Ендрю Ін та Дафною Коллер зі Стенфордського університету у квітні 2012 р.) з метою підвищення рівня обізнаності з неформальною освітою, розвитку цифрової компетентності та роботи із соціальними мережами для популяризації наукових здобутків.

У межах двосторонньої угоди про співпрацю з Національною академією освіти імені І. Алтинсаріна проведено II Науково-практичну конференцію «Імерсивні технології в освіті» за участю представників наукової спільноти зарубіжних країн. Під час конференції обговорено найактуальніші проблеми цифровізації суспільства й освіти, сутності та інноваційності імерсивних технологій розвитку освіти, представлено результати дослідження ставлення учнів до використання віртуальної та доповненої реальності в освітньому процесі, значення технології доповненої реальності в освітньому контенті, оцінювання впливу середовища віртуальної реальності на когнітивну діяльність учня. За результатами конференції видано збірник матеріалів.

Вчені інституту в якості доповідачів узяли участь у Міжнародній конференції «Learning in the Age of Digital and Green Transition» (Навчання в епоху цифрового та зеленого переходу) (Австрія), що проводилась під патронатом Президента Австрійської Республіки Александра Ван дер Беллена, який створив сприятливі умови для участі в ній 32 наукових працівників з України.

Інститут спільно з Національним університетом біоресурсів та природокористування України став співорганізатором VIII Міжнародної конференції «Цифрова освіта в природничих університетах», що проводилась у Вроцлавському університеті природничих наук (Польща). Тематика доповідей конференції охопила важливі питання технології та цифровізації, проблемного та міждисциплінарного навчання, ролі вищої освіти – нової/старої місії університету в цифровому світі, відкритої науки, інтеграції сервісів як чинника розбудови дистанційної форми навчання, інноваційних технологій в освіті. У ході роботи конференції наукові працівники інституту представили вітчизняний доробок у галузі освітніх застосувань цифрових технологій. У межах конференції проведено низку майстер-класів з питань: дизайн мислення, вправи для творчого мислення, ефективність навчання, цифрові інструменти, авторське право, створення квест-кімнати за допомогою онлайн інструментів тощо.

Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України «Про делегування представників та експертів до комітетів, відповідальних за моніторинг виконання Рамкової програми Європейського Союзу з досліджень та інновацій «Горизонт 2020» від 5 вересня 2018 р. № 636-р, завідувачка відділу хмаро орієнтованих систем інформатизації освіти, д-р. пед. наук, ст. наук. сп. М.П. Шишкіна працювала експертом Програмного комітету «Інформаційні та комунікаційні технології».

Продовжуються консультації в межах «Академічного дослідницького консорціуму з інтеграції баз даних, робототехніки та мовних технологій» з питань використання хмаро орієнтованої платформи відкритого навчання та досліджень для співробітництва у віртуальних колективах цифрових платформ майбутнього.

Інститут професійної освіти НАПН України системно співпрацює із зарубіжними, зокрема європейськими, університетами та організаціями відповідно до укладених угод: Німецьким товариством технічного співробітництва, Федеральним інститутом професійної освіти, Інститутом техніки та освіти Технічного університету м. Бремена, Університетом м. Констанца (ФРН); Вищою лінгвістичною школою та Академією імені Яна Длугоша у Ченстохові, Університетом третього віку в Громадці, Вищою технічною школою в Катовіцах, Люблінською політехнікою (Польща); Університетом м. Валенсії (Іспанія), Віденським університетом економіки та бізнесу (Австрія); Європейським інститутом безперервної освіти (Словаччина); Інститутом підвищення кваліфікації «Міжнародна професійна академія «Туран-Профі» (Казахстан).

У березні 2022 р. інститутом поінформовано наукових і педагогічних працівників Республіканського інституту професійної освіти (Білорусь) про припинення співпраці, що тривала 3,5 роки, та дії Меморандуму про співпрацю у зв'язку з відсутністю осуду його керівництвом і колективом збройної агресії РФ проти України та участі Білорусі у війні.

Укладено Угоду про науково-методичну співпрацю з Комунальним державним казенним підприємством «Вищий коледж геодезії та картографії» м. Семей (Казахстан), директор якого отримав базову професійну освіту в Україні. Адміністрація, педагогічний колектив і студенти коледжу висловлюють беззаперечну солідарність з українцями у жахливій війні РФ проти України і готові до подальшої плідної науково-методичної співпраці з інститутом.

Наукові працівники Інституту беруть активну участь у реалізації міжнародного проєкту Еразмус+ «Нові механізми управління на основі партнерства та стандартизації підготовки викладачів професійної освіти в Україні (PAGOSTE)» (2020-2023 рр.), у межах якого відбулося онлайн засідання комісії з числа працівників інституту щодо відбору кандидатур для розроблення онлайн платформи «Партнерський простір 015». За проєктом за участю представників закладів вищої освіти України та країн Європейського Союзу проведено: координаційний воркшоп, під час якого наукові працівники інституту представили цю онлайн платформу, що є публічною, безкоштовною, гнучкою електронною системою, спрямованою на забезпечення комунікації між здобувачами освіти, педагогами та стейкхолдерами; створення умов для професійного розвитку педагогічних працівників закладів освіти, обміну досвідом; реалізації механізмів взаємодії стейкхолдерів у підготовці педагогів професійної освіти, пошуку місць проходження практики студентами, працевлаштування тощо; онлайн зустріч «Jour Fixe» (Фіксований день) з українськими та зарубіжними партнерами, які беруть участь у проєкті. Завершено роботу із внесення змін до професійного стандарту «Педагог професійного навчання» задля підвищення якості та осучаснення підготовки педагогів для системи професійної (професійно-технічної) освіти в Україні. Взято участь в онлайн тренінгу «Професіоналізація педагогів: підходи, структура та стандарти», організованому проєктною командою Університету м. Констанца (ФРН); у воркшопі у Віденському університеті економіки та бізнесу (Австрія), де обговорювалися результати реалізації концепцій розвитку системи підготовки викладачів професійної освіти / (професійно-технічної) на основі стандартизації та партнерства в українських університетах-партнерах; у семінарі в межах Програми Еразмус+ на 2021-2027 рр. з метою визначення напрямів реалізації майбутніх проєктів.

Науковий журнал інституту категорії Б «Професійна педагогіка» співпрацює з організацією Crossref (Об'єднання видавців наукових публікацій, створене з метою розроблення та підтримки всесвітньої високотехнологічної інфраструктури наукових комунікацій, сприяння широкому використанню інноваційних технологій прискорення і полегшення наукових досліджень). З

метою підтримки українських видавців і вчених у складний воєнний час Crossref встановлено «перерву на оплату» своїх послуг з присвоєння DOI кожній статті, опублікованій у 3 і 4 кварталах 2022 р.

З метою підвищення кваліфікації вчені інституту взяли участь у семінарі в м. Хаслеві (Данія), присвяченому участі учнівської молоді у шкільних виборах та її підготовці до реальних політичних виборів у межах розвитку крос-політичної мережі та співпраці молодіжних громадських організацій України й Данії. Відбувся навчальний візит молодих учених інституту до Університету м. Констанца (ФРН) за міжнародним проектом Erasmus +. Учасники візиту ознайомилися з освітнім процесом Університету, прослухали лекції знаних професорів, відвідали наукову бібліотеку, розробили та оприлюднили концепцію імплементації німецького досвіду підготовки викладачів професійної освіти в університетах України. Молоді вчені стажувалися на базі Європейського інституту безперервної освіти за програмою «Європейський досвід та світові тенденції вищої освіти (Педагогіка. Управління та адміністрування)» (Словаччина) та підвищили кваліфікацію в Люблінському науково-дослідному інституті (Польща) за темою «Академічна доброчесність при підготовці магістрів та здобувачів доктора філософії (PhD) в країнах Європейського Союзу та Україні».

Упродовж п'ятнадцяти років інститут є організатором і співорганізатором понад тисячі різних масових заходів, з яких майже 100 міжнародного рівня. Широке визнання науково-педагогічної громадськості здобули циклічні масові науково-практичні заходи: міжнародні конференції «Професійне навчання персоналу – європейський вибір», «Професійна освіта в умовах сталого розвитку суспільства», «Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи», «Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми».

Інститут активно розвиває співпрацю з Європейським фондом підготовки (ЄФП). Зокрема, впродовж 2022 р. наукові працівники інституту взяли участь у таких міжнародних конференціях: IV Міжнародній конференції «Грабченківська міжнародна конференція з сучасних виробничих процесів (Інтерпартнер – 2022)»; Міжнародній конференції «Освіта, перепідготовка та інклюзія: трансформація під час кризи».

На сторінках європейського збірника наукових праць «Ročenka Ukrajinško-Slovenská» (Українсько-словацький щорічник) розміщено рекламний матеріал інституту. Наукові праці вчених інституту опубліковано в словацькому журналі «Europska veda» (Європейська наука), а наукові праці словацьких учених – у науковому журналі «Професійна педагогіка».

У 2022 р. міжнародна діяльність **Інституту обдарованої дитини НАПН України** набула нового характеру у зв'язку з нищівною війною РФ проти України. Діяльність спрямовувалася на донесення до світової наукової й освітнянської спільноти інформації про нелюдські вчинки Росії в нашій країні та залучення підтримки на міжнародному рівні. Зокрема, інститутом спільно з Малою академією наук України та Інститутом проблем виховання НАПН

України підготовлено й надіслано звернення до Європейської федерації академій природничих і гуманітарних наук (ALLEA), від якої отримано запевнення про беззаперечну підтримку, що відображалася у заяві офісу президента ALLEA щодо підтримки України, її громадян і академічних установ, а також відкритий лист Французької академії наук щодо солідарності із вченими України.

Вчені інституту налагоджували наукові зв'язки із спорідненими науковими установами та закладами вищої освіти інших держав, вивчали іноземний досвід інновацій у науковій освіті та сприяли професійному самовизначенню обдарованої молоді, а також вирішення проблем виявлення, підтримки та розвитку обдарованих дітей.

Укладено угоду про співпрацю з Інститутом інженерії довкілля та біотехнології Опольського університету (Польща). З метою апробації результатів виконаних досліджень у середовищі міжнародної наукової спільноти налагоджено зв'язок з World Council for Gifted and Talented Children (Всесвітня рада для обдарованих і талановитих дітей) та Athens Institute for Education and Research (Афінський інститут освіти та досліджень).

Упродовж звітнього періоду вчені інституту продовжили роботу із вивчення, узагальнення та поширення зарубіжного досвіду щодо підходів до розуміння феномену «обдарованість», концепцій обдарованості. Досліджено світові тенденції ідентифікації академічної, інтелектуальної, творчої, комунікативної обдарованості; встановлено концептуальні відмінності щодо генезису обдарованості особистості та її співвідношення з іншими видами обдарованості, зокрема творчої та інтелектуальної, естетичної; комунікативної та лідерської, організаційної; інтелектуальної та академічної. Узагальнено діагностичні та прогностичні можливості методів ідентифікації обдарованості. Продовжено вивчення, узагальнення та поширення зарубіжного досвіду популяризації науки і науково-методичного забезпечення наукової освіти. На основі вивчення зарубіжних освітніх ресурсів та публікацій вчених США узагальнено методичні засади наукової освіти, а саме: зміст, методи навчання, форми організації освітнього процесу. Засадничі принципи побудови змісту найкраще представлено у моделі «тривимірного навчання», що ілюструє наукову освіту як сукупність знань з ключовими ідеями й наскрізними концепціями та практиками STEM/STEAM, що об'єднуються для формування стандартів навчання. Головна мета такого навчання – створення організаційної схеми отримання та поєднання знань з різних галузей у послідовне та науково обґрунтоване уявлення про світ.

Розпочато вивчення наукових доробок зарубіжних фахівців щодо форм і методів навчання обдарованої учнівської молоді в умовах реалізації STEM/STEAM освіти.

Здійснено аналіз міжнародного досвіду та досліджено найкращі практики реалізації державної політики у сфері STEM/STEAM освіти (Австралія, Бельгія, Велика Британія, Данія, Естонія, Китай, Німеччина, Сінгапур, США, Фінляндія тощо). Встановлено загальні фактори: наявність державних та недержавних

організацій, регламентуючих STEM/STEAM діяльність, наявність концепції та створення проєктів, спрямованих на розвиток STEAM. Виділено наступні переваги STEM/STEAM освіти: фундаментальність підготовки обдарованої учнівської молоді; інтегрованість; єдність фундаментальності та практичної спрямованості; розвиток критичного мислення; комунікативність; зв'язок отриманих знань з реальним життям; скорочення шляху «від навчання до працевлаштування».

На виконання Програми спільної діяльності МОН України та НАПН України на 2020-2022 рр. інститутом спільно з НЦ «Мала академія наук України» здійснено цілеспрямовану, комплексну підготовку учнів до участі у Міжнародній конференції «ICYS – 2022». Проте через розв'язану Росією війну, яка спричинила багаточисленні жертви серед мирного населення, зокрема дітей, організаційний комітет національного етапу Міжнародної конференції юних дослідників «ICYS Україна» прийняв рішення не долучатись до заходів, у яких беруть участь представники країни агресора.

У 2022 р. наукові працівники інституту стажувалися за кордоном, зокрема за III Міжнародною програмою «Нобелівські лауреати: вивчення досвіду та професійних досягнень для формування успішної особистості та трансформації оточуючого світу» в Ізраїлі, Італії, Китаї, Норвегії, ОАЕ, Польщі, США, Фінляндії, Швеції.

Учені інституту входять до редакційних колегій та наукових рад науково-методичного періодичного журналу «Азербайджанська школа» та польського видання «Соціальна педагогіка».

У 2022 р. продовжено діяльність інституту як члена ради Європейської федерації академій природничих і гуманітарних наук (ALLEA) та Psychodrama Association for Europe (Асоціація психодрами для Європи) – неприбуткової організації із штаб-квартирою в Берліні, заснованої в 1989 р. з метою поширення психодрами в Європі (налагодження зв'язків за кордоном і використання психодрами та соціометрії в різних сферах, таких як психотерапія, освіта, організаційний розвиток, консультації та театр).

25 листопада 2022 р. у штаб-квартирі ЮНЕСКО в Парижі за ініціативи інституту, МАН України, Інституту філософії імені Григорія Сковороди НАН України, Інституту телекомунікацій і глобального інформаційного простору НАН України, Інституту літератури імені Т.Г. Шевченка НАН України відкрито виставку, присвячену життєвому і творчому шляху генія українського духу – мислителя-енциклопедиста, філософа-мудреця, педагога-просвітителя, поета, драматурга, перекладача, музиканта, співця та культурно-освітнього подвижника Григорія Савовича Сковороди з нагоди 300-річчя від дня його народження. Під час виставки вперше представлено громадськості науково-освітній інтернет-портал «Григорій Савович Сковорода», створений за ініціативи Інституту, МАН України та інших наукових установ НАПН України.

Вчені Інституту виступили з доповідями на міжнародних заходах: ESA Teach with Space Online Conference – 2022 (онлайн конференція «Європейське космічне агентство навчає з простором») (Італія); II Міжнародній науково-

практичній конференції «Наука і молодь – 2022: пріоритетні напрями глобалізаційних змін»; VI Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти»; III Міжнародній науково-практичній конференції «Обдаровані діти – скарб нації» (Україна); Міжнародній науково-практичній конференції «Проблеми та перспективи розвитку психологічної готовності сучасної особистості та суспільства» (Казахстан); XIII Міжнародній виставці «Сучасні заклади освіти – 2022» та XIV Міжнародній виставці «Інноватика в сучасній освіті» (Україна).

Міжнародне наукове співробітництво **Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти»** спрямоване на розвиток співпраці з міжнародними організаціями й установами, зарубіжними освітянськими фондами і професійними організаціями, профільними академіями та закладами освіти різних країн, зокрема Європейською асоціацією освіти дорослих; Європейською асоціацією психології праці та організаційної психології; Міжнародною асоціацією прикладних психологів; Міжнародною асоціацією політичних наук; Національним Еразмус + офісом в Україні; Британською радою в Україні у партнерстві з Інститутом вищої освіти НАПН України, Advance HE (Велика Британія), Національним агентством Фінляндії з питань освіти.

Університет співпрацює з науковими установами та закладами вищої освіти 25 країн (Австрія, Азербайджан, Болгарія, Бразилія, Велика Британія, Грузія, Естонія, Казахстан, Канада, Китай, Латвія, Литва, Молдова, Німеччина, Південна Корея, Польща, Португалія, Румунія, Словаччина, США, Туреччина, Узбекистан, Чехія, Фінляндія, Хорватія).

Успішно реалізуються завдання в межах п'яти міжнародних проєктів:

– українсько-австрійського проєкту «Цифровізація викладання», започаткованому Посольством Австрійської Республіки в Україні, уповноваженим з питань освіти Міністерства освіти, науки та досліджень Австрії та Австрійською службою міжнародної співпраці в галузі освіти і досліджень і підтриманому МОН України. У межах проєкту проведено 2 семінари і воркшоп, в яких узяли участь наукові, науково-педагогічні та педагогічні працівники. Під час проведення заходів учасники ознайомилися з технологіями навчання «Перевернутий клас» (Flipped Class), «Цифровізація викладання STEM-предметів», який є частиною другого блоку «Цифрова компетентність і самооцінювання», презентованими експертами з Австрії;

– українсько-польського проєкту «Знаки віри та пам'яті як інтегруюча ланка культур польського і українського народів». Дослідження в межах проєкту представляють опис історії каплиць на теренах України та Польщі. Учасниками проєкту є 28 закладів вищої освіти 19 країн. Проєкт є частиною міжнародного проєкту «Citizenship Education and European Values – Educational Aspect» (Громадянська освіта та європейські цінності – освітній аспект) програми Erasmus+ Jean Monnet Networks. За результатами його реалізації підготовлено спільну польсько-українську монографію «Знаки віри і пам'яті»,

що є продовженням відображення історії розвитку та світогляду українського й польського суспільств і сприяє інтеграції культур і народів двох країн. У межах проекту вчені університету взяли участь у міжнародному семінарі «Громадянська освіта в часи обмежень: налагодження зв'язків через цінності», що проводився на базі Стамбульського університету (Туреччина), і презентували результати емпіричного дослідження особливостей освітньої політики в часи COVID-19 і широкомасштабної війни в Україні. З урахуванням важливості поставлених завдань у складних реаліях сьогодення термін дії проекту продовжено до 31 грудня 2024 р.;

– міжнародного проекту «Військова травма, посттравматичний стресовий розлад та підвищення психічної стійкості», організаторами якого є Академія спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської у Варшаві (Польща) та Пресвітеріанська церква Ізраїлю;

– міжнародного проекту Програми Еразмус+ «Нові механізми управління на основі партнерства та стандартизації підготовки викладачів професійної освіти в Україні» (PAGOSTE) (№ 609536-EPP-1-2019-1-DE-EPPKA2-SVNE-SP). Реалізація проекту сприятиме розвитку системи підготовки викладачів професійної (професійно-технічної) освіти на основі стандартизації і розширення партнерства на національному рівні. До програми підвищення кваліфікації слухачів включено тематичні дискусії «Застосування особистісно орієнтованих педагогічних технологій у підготовці майбутніх фахівців», «Планування проектного навчання», спецкурс «Управління проектним навчанням у закладах професійної освіти».

Науково-педагогічні працівники кафедри психології та особистісного розвитку отримали індивідуальні гранти на навчання та сертифікацію в міжнародному проекті «Master Training» (2022-2023 рр.) – «Військова травма, ПТСР та підвищення психічної стійкості: навчання інструкторів» від Фонду Elnet-Poland (Польща) у співпраці з Академією спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської у Варшаві та Центром профілактики стресу (Ізраїль).

З метою розширення існуючих і налагодження нових міжнародних наукових зв'язків упродовж 2022 р. університет уклав угоди про співпрацю з Гуманітарно-природничим університетом імені Яна Длугоша в Ченстохові, Католицьким університетом імені Івана Павла II у м. Любліні (Польща), Університетом Вітовта Великого (Литва) та Меморандум про співпрацю з Університетом Коменського в м. Братиславі (Словаччина). За угодами проведено II Міжнародну науково-практичну конференцію здобувачів вищої освіти і молодих учених «Наука і молодь – 2022: пріоритетні напрями глобалізаційних змін» у співпраці з Католицьким університетом у Ружомбероку, Пряшівським університетом (Словаччина), Католицьким університетом імені Івана Павла II, Гуманітарно-природничим університетом імені Яна Длугоша в м. Ченстохові (Польща). У конференції взяли участь 150 осіб.

У межах укладених угод про співпрацю університетом спільно із зарубіжними колегами та науковими установами НАПН України проведено

XI Міжнародну науково-практичну конференцію «Психолого-педагогічний супровід професійної підготовки та підвищення кваліфікації фахівців в умовах воєнного стану» та III Міжнародну науково-практичну онлайн-конференцію «Школа синергії освіти і духовності: нові виклики, тренди і можливості».

Учені університету взяли участь у IX Польсько-українському / Українсько-польському науковому форумі «Дороги і бездоріжжя освіти в умовах пандемії COVID-19» у м. Любліні (Польща) у складі офіційної делегації українських учених, де виступили з доповідями та представили результати своїх досліджень учасникам дискусійної панелі «Наукові, методологічні та навчальні задачі, викликані пандемією» за темою «Використання blended learning (змішаного навчання) у підготовці майбутніх менеджерів в контексті глобалізації».

У 2022 р. наукові, науково-педагогічні та педагогічні працівники університету взяли участь у міжнародних заходах спільно із партнерами з 23 країн (85 заходів в онлайн форматі – 7 науково-практичних конференцій, 2 симпозіуми, 3 марафони, 1 форум, 17 семінарів, 12 вебінарів, 4 круглі столи, 3 міжнародні освітні виставки та 6 гостьових лекцій) – знаними вченими Великої Британії, Ізраїлю, Польщі та США.

Стажування та підвищення кваліфікації стали важливим базисом отримання перспективного досвіду освітнього середовища Європейського Союзу. Міжнародне наукове дистанційне стажування в Іспанії, Латвії, Польщі, Словаччині, Чехії, Фінляндії пройшли 9 вчених, 43 – міжнародне дистанційне підвищення кваліфікації в закладах вищої освіти Болгарії, Ізраїля, Німеччини, Польщі.

Дев'ять наукових працівників університету є членами міжнародних асоціацій: громадської організації «Університет лідерства та інновацій» (Ісландія); Міжнародної асоціації прикладної психології (International Association of Applied Psychology); Центру українсько-європейського наукового співробітництва; Фонду Ебергарда Шьока (ФРН); Європейського інституту безперервної освіти та Східно-європейської агенції розвитку (Словаччина).

Одинадцять наукових, науково-педагогічних, педагогічних працівників університету входять до складу редакційних колегій, є рецензентами та членами наукових рад міжнародних видань, зокрема журналу «Pedagogika. Studia i Rozprawy» (Польща); наукового періодичного видання: Social Pedagogy / Pedagogika Społeczna (Польща); Journal of Economics, Trade and Marketing Management, (США); науково-практичного журналу «Теорія і практика психотерапії», міжнародного наукового журналу «Прогрес» та міжнародного наукового журналу «Проблеми юриспруденції» (Грузія); журналу The Baltic Scientific Journals (Естонія).

У наукових виданнях Грузії, Ізраїля, Латвії, Литви, Казахстану, ФРН, Польщі, Словаччини, США та Фінляндії публікуються статті наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників університету. Упродовж 2022 р. надруковано наукові праці у виданнях, що індексуються в наукометричних базах даних Web of Science Core Collection – 15, Scopus – 22, у

закордонних наукових виданнях, що індексуються в наукометричних базах даних – 6, у наукових фахових виданнях – 71, у періодичних фахових виданнях – 15, у міжнародних виданнях – 6, у нефахових виданнях – 1, збірниках наукових праць, матеріалах конференцій тощо (у матеріалах міжнародних симпозіумів – 2, матеріалах міжнародних конференцій – 79). Статті та тези вчених Азербайджану, Болгарії, Грузії, Ізраїля, Казахстану, Латвії, Естонії, Польщі, США, Фінляндії надруковано в матеріалах міжнародних науково-практичних конференцій університету.

Упродовж 2022 р. здійснювалось співробітництво **Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського** з Баварською державною бібліотекою в Мюнхені (ФРН) щодо реалізації джерелознавчого дослідження відділу літератури Східної Європи, метою якого є укладання джерельної бази історико-педагогічних досліджень, теми яких є актуальними в країнах Східної Європи. У його межах відділ літератури Східної Європи збирає і систематизує джерела електронних видань, матеріалів вебсайтів, періодичних і довідкових видань тощо, у яких представлено науковий доробок українських учених. У межах співпраці Баварська державна бібліотека висловила зацікавленість в архівуванні довідкових видань «Реформування загальної середньої освіти в Україні у ХХ столітті крізь призму джерелознавства» та «Підручники і навчальні посібники (1748-1917) з фонду Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського для початкових і середніх навчальних закладів».

Під час укладання рукопису науково-допоміжного бібліографічного покажчика «Педагогічні видання німецькою мовою другої половини ХІХ ст. – 1917 р. у фонді Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського» наукові працівники бібліотеки використовували електронні ресурси ОРАСplus Баварської державної бібліотеки для уточнення бібліографічних відомостей документів німецькою мовою.

Наукові працівники бібліотеки подали індивідуальні заявки для участі у конкурсі на здобуття стипендії «Non-Residential Fellowships for Scholars from Ukraine» («Нерезидентські стипендії для науковців України») для здійснення наукових досліджень у 2023 р. у галузі гуманітарних та соціальних наук, а також на премію European Heritage Awards (Нагороди Європейської спадщини) у категорії «Освіта, навчання та навички», що виявляють та просувають передовий досвід у сфері збереження та покращення матеріальної та нематеріальної культурної спадщини, стимулюють транскордонні обміни знаннями у Європі, підвищують поінформованість громадськості, визнають культурну спадщину Європи та заохочують своїм прикладом подальші ініціативи.

Учені бібліотеки плідно співпрацюють із зарубіжними вченими, які розвивають сухомлиністику як напрям у педагогіці та поширюють педагогічні ідеї В.О. Сухомлинського у світовому освітньому просторі: професором Університету Монаша (Австралія) Аланом Кокерілем (прорецензував Бібліографічний покажчик «Міжнародні та всеукраїнські педагогічні читання

«Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю» (1993-2020)»); з європейськими істориками освіти: Марком Депайпом (Бельгія), Вучіною Зоріч (Угорщина), Бланкою Кудлачовою (Словаччина), Іветою Кестер (Латвія), Сімонетою Поленгі (Італія) та ін.; з науковими і науково-педагогічними працівниками Пекінського педагогічного університету (Китай), Державного закладу вищої освіти імені Вітелона в Легниці (Польща). Встановлено професійні контакти із колегами з бібліотек Франції, українськими науковими і культурними центрами (Наукове товариство імені Шевченка в Європі, Українська бібліотека імені Симона Петлюри), розташованими у Франції.

Упродовж року наукові працівники бібліотеки досліджували світові тенденції розвитку освіти і педагогічної науки. Результати вивчення та узагальнення зарубіжного й українського досвіду розвитку цифрових електронних біографічних ресурсів представлено в наукових статтях, зокрема: «Creation of information and bibliographic resource «Outstanding educators of Ukraine and the world» and its influence on the development of digital humanities» (Створення інформаційно-бібліографічного ресурсу «Видатні освітяни України та світу» та його вплив на розвиток цифрової гуманітарної науки), «Regulatory and legal support for the reform of general secondary education in France and Ukraine» (Нормативно-правове забезпечення реформування загальної середньої освіти у Франції та Україні), надрукованих в міжнародному електронному журналі категорії А «Information Technologies and Learning Tools» (Інформаційні технології та засоби навчання), що індексується міжнародною наукометричною базою Web of Science.

Світові тенденції розвитку історії освіти як науки та навчальної дисципліни, тенденції розвитку історії освіти в Україні представлено у ході роботи Міжнародної щорічної конференції з історії освіти (Італія) «Histories of Educational Technologies. Cultural and Social Dimensions of Pedagogical Objects» (Історії освітніх технологій. Культурні та соціальні виміри педагогічних об'єктів). Тенденції розвитку педагогічної біографіки й біографістики в Україні та світі охарактеризовано в доповідях учасників VII Всеукраїнського науково-методологічного семінару з історії освіти «Педагогічна біографіка та біографістика в сучасному науково-інформаційному просторі», що проводився в межах Всеукраїнського фестивалю науки – 2022. Тези доповідей опубліковано в збірнику матеріалів семінару.

У ході наукового дослідження «Педагогічна наука та освіта в особах, документах, бібліографії» (2020-2022 рр.) уперше здійснено джерелознавчий аналіз і синтез педагогічних джерел німецькою мовою другої половини ХІХ – початку ХХ ст. з фонду бібліотеки, в яких представлено демократичні та гуманістичні ідеї розвитку освіти в німецькомовних країнах. Поширення цих ідей в сучасному науковому дискурсі сприятиме інформаційному забезпеченню впровадження особистісно орієнтованого підходу до навчання й виховання дітей в Україні. Уточнено зміст педагогічних понять, що виникли в процесі оновлення підходів до теорії і практики освітньої діяльності в німецькомовних країнах на межі ХІХ – ХХ ст., серед яких: «педагогіка вільного виховання»,

«експериментальна педагогіка», «демократична педагогіка», «громадянське виховання», «трудова школа», «народна школа», «корисний громадянин», «теорія «нового» виховання» та ін. До наукового обігу введено маловідомі наукові праці німецьких та австрійських педагогів і психологів другої половини ХІХ – початку ХХ ст., а також матеріали та факти, що розкривають теоретико-методологічні основи професійної педагогічної освіти, організаційно-педагогічні засади професійної підготовки вчителів, особливості діяльності закладів освіти різних типів, процеси реформування шкільної освіти в німецькомовних країнах тощо.

У 2022 р. організовано і проведено: ХІІ Міжнародні та ХХІХ Всеукраїнські педагогічні читання «Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю. Шлях до серця дитини в травматичних ситуаціях життя», участь в яких взяли понад 230 осіб (5 з Австралії, Китаю, Польщі). Педагогічні читання дали змогу учасникам проаналізувати й переосмислити досвід минулих поколінь та виявити дієві алгоритми дій педагогів, батьків, психологів, соціальних педагогів щодо подолання психологічних дитячих травм, спричинених російською збройною агресією проти України. За результатами заходу опубліковано збірник матеріалів «Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю. Шлях до серця дитини в травматичних ситуаціях життя».

Наукові працівники бібліотеки взяли активну участь у 64 міжнародних науково-практичних заходах, у тому числі 50 міжнародних конференціях, з яких 14 відбулися за кордоном, зокрема: Першому міжнародному науковому форумі «Адаптивні процеси в освіті»; V Міжнародній науково-практичній конференції «Академічна культура дослідника в освітньому просторі: європейський та національний досвід»; III Міжнародній науковій онлайн-конференції «Україно моя вишивана: етнокультурний та освітньо-виховний потенціал української вишиванки»; Міжнародній науковій конференції «Бібліотека. Наука. Комунікація. Інноваційні трансформації ресурсів і послуг»; норвезько-українському науковому семінарі з історії освіти (у форматі онлайн-зустрічі на платформі Zoom) (Норвегія), де виступили з доповідями.

Статті, тези та матеріали конференцій опубліковано у 26 зарубіжних виданнях (22 – англійською мовою). У них висвітлено традиційні та інноваційні напрями діяльності наукових бібліотек, актуальні питання розвитку бібліотечно-інформаційного потенціалу в сучасних умовах, найгостріші проблеми бібліотечної сфери та шляхи їх подолання, результати наукових пошуків, пропозиції щодо вдосконалення діяльності бібліотек. Розкрито теоретичні та прикладні питання організації й управління бібліотечно-інформаційним комплексом в умовах трансформації наукових комунікацій; застосування цифрових бібліотечних технологій організації знань; використання електронних ресурсів бібліотек як складника інформаційної основи сучасного національного розвитку. Низку матеріалів присвячено діяльності дослідників української діаспори; питанням збереження і вивчення єврейської друкованої спадщини України.

Учені бібліотеки є рецензентами та членами редакційних колегій наукових видань, зокрема: польсько-українського наукового щорічника «Edukacja zawodowa i ustawiczna» (Професійна і неперервна освіта); «Prima Educatione» (Провідна освіта) (Польща); мультидисциплінарного наукового журналу «Education Journal» (Освітній журнал); наукометричного видання «Румунський журнал багатовимірної освіти» (Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala) (Румунія).

Наукові працівники є членами міжнародних товариств, асоціацій: Британського товариства істориків освіти; Всесвітньої міжнародної асоціації істориків освіти (ISCHE); Української асоціації дослідників освіти (UERA), яка є структурним підрозділом Європейської асоціації дослідників освіти (EERA); Міжнародної асоціації сучасної освіти, науки та культури; Українського представництва Міжнародної асоціації благодійних громадських організацій «Lions Clubs International Foundation. District 134 Ukraine»; Української бібліотечної асоціації, яка є членом Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій та установ IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions).

Взято участь у проєкті «Жінка-лідерка в цифровому просторі», ініційованому структурою ООН «Жінки» (Структура Організації Об'єднаних Націй з питань гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок) у партнерстві з Міністерством цифрової трансформації України, Українською бібліотечною асоціацією за підтримки Міністерства закордонних справ Канади.

Діяльність **Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи НАПН України** спрямована на посилення міжнародної наукової співпраці через створення умов для підготовки заявок та реалізації спільних міжнародних наукових проєктів, долучення до міжнародних наукових програм; активізацію участі наукових працівників у міжнародних наукових конференціях та організацію міжнародних наукових заходів (конгресів, симпозіумів, конференцій).

Упродовж 2022 р. центр підтримував існуючі зв'язки з міжнародними організаціями та налагоджував нові.

Задля реалізації укладеного у 2019 р. Меморандуму про спільну діяльність та партнерство з Програмним офісом Форуму служби громадського миру в Україні (forumZFD), Громадською службою миру Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) ГмбХ, ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», ГО «Інститут миру і порозуміння» наукові працівники протягом 2022 р. виконували завдання міжнародного проєкту «Модель «Мирна школа» – новий шлях формування безпечніших, більш інклюзивних та дбайливих шкіл в Україні» та експерименту всеукраїнського рівня «Формування гуманістичних відносин між учасниками освітнього процесу через запровадження моделі «Мирна школа» (2019-2022 рр.). Проте повномасштабне вторгнення військ РФ на територію України та активні бойові дії радикально вплинули як на хід реалізації експерименту, так і проєкту.

З метою підвищення ефективності надання соціально-психологічної допомоги усім учасникам освітнього процесу закладів освіти центр спільно з Державною службою України з надзвичайних ситуацій передбачив: організацію онлайн-навчання працівників психологічних служб системи освіти з питання надання соціально-психологічної допомоги усім учасникам освітнього процесу на базі закладів освіти та центрів допомоги постраждалим; забезпечення регулярною супервізійною та інтервізійною підтримкою працівників психологічної служби, які працюють з постраждалими, з метою профілактики професійного вигорання, відновлення психоемоційного стану та підвищення фахової майстерності; вивчення та узагальнення кращих практик/досвіду діяльності працівників психологічної служби з надання соціально-психологічної допомоги у період воєнних дій, першої психологічної допомоги, психологічного та соціально-педагогічного супроводу евакуйованого населення; організацію роботи пунктів психологічної та соціально-педагогічної допомоги на базі закладів освіти усіх типів і форм власності для проведення індивідуальної та групової роботи із постраждалими учасниками освітнього процесу, про що поінформовано громадськість. До цих заходів протягом квітня-червня 2022 р. долучились працівники психологічної служби закладів загальної середньої освіти, які беруть участь в експерименті та проекті.

Протягом червня-липня 2022 р. тривала реалізація українсько-німецького проекту «Норе - Helping to Core (Надія допомагає справлятися)». Цей проект спрямовано на навчання та підтримку українських практичних психологів забезпечення оптимальної підтримки в різні періоди часу після травматичних подій з особливим акцентом на роботу з дітьми. До складу навчальної групи входили педагогічні працівники експериментальних закладів освіти.

Нові умови організації та впровадження моделі «Мирна школа» потребують адаптації до інноваційних форм онлайн спілкування, онлайн навчання. Військові дії на території України стали випробуванням для всіх учасників освітнього процесу. Враховуючи це, розроблено методичну літературу: «Путівник з впровадження моделі «Мирна школа» в освітніх закладах»; методичний посібник тренінгу з моделі «Мирна школа»; «Путівник з кращих практик чутливості до багатоманіття в моделі «Мирна школа».

Центром укладено угоду із Школою соціальної роботи Університету Вейна (США) про проведення дослідження здоров'я дітей упродовж життя «Ukrainian Longitudinal Study (ULS) (Українське лонгітюдне дослідження)». Дослідження ULS розпочато за українсько-американським проектом «Capacity Building for Lifespan Focused Substance Use Disorder Research in Ukraine (Розвиток інфраструктури наукових досліджень залежності в Україні)» під керівництвом Центру залежностей Мічиганського Університету за підтримки Міжнародного Центру Фогарті, Національного інституту здоров'я, Національного інституту алкогольної залежності та алкоголізму, Національного інституту наркотичної залежності (США). Проведено третю хвилю дослідження, до якої включено новий DSM-орієнтований блок оцінювання посттравматичного стресового розладу (ПТСР) дорослих та дітей.

Спільно з Інститутом психології імені Г.С. Костюка НАПН України, Національною академією медичних наук України, Інститутом охорони здоров'я дітей та підлітків, Інститутом неврології, психіатрії та наркології, Міністерством внутрішніх справ України, Харківським національним університетом внутрішніх справ та Університетом Вейна надруковано методичні рекомендації «Ukrainian Longitudinal Study (ULS) (Українське лонгітюдне дослідження)». Методичний комплекс ULS з описом діагностичних методик, офіційними листами та зразками супутніх документів розміщено у вільному доступі.

Задля реалізації проєкту «Hope - Helping to Cope» (Надія допомагає справлятися) підписано меморандум між НАПН України та Вищою школою психології міста Берліна (ФРН). Цей проєкт спрямовано на навчання українських практичних психологів забезпечення оптимальної підтримки в різні періоди часу після травматичних подій з особливим акцентом на роботу з дітьми.

Протягом квітня-липня 2022 р. у межах проєкту реалізовано навчальний курс «Допомагаємо впоратися (HOPE Project)», до якого долучилися 26 учасників – працівники психологічних служб системи освіти Київської, Львівської та Сумської областей, психологи територіальних підрозділів ДСНС України та учасники всеукраїнського експерименту «Формування гуманістичних відносин між учасниками освітнього процесу шляхом упровадження моделі «Мирна школа». Продовженням проєкту є реалізація міжнародного українсько-німецького проєкту з навчання психологів «Допомога в подоланні: підготовка психологів до надання повномасштабної психосоціальної допомоги дітям, батькам та педагогам в умовах військових дій в Україні» (2022-2023 рр.). Проєктом передбачено навчання 41 працівника психологічної служби системи освіти Дніпропетровської, Івано-Франківської та Сумської областей основ роботи з психологічною травмою. Протягом грудня 2022 р. у межах проєкту проведено навчальні тренінги для практичних психологів. Індикатором результативності заходів є підвищення професійної компетентності практичних психологів, формування готовності до надання якісної психологічної допомоги учасникам освітнього процесу в умовах війни в Україні.

У 2022 р. наукові працівники підвищували свою кваліфікацію за навчальною програмою «Фандрайзинг та організація проєктної діяльності в закладах освіти: європейський досвід» (Польща – Україна), реалізованою у співпраці з польською освітньою громадською організацією «Zustricz» та Ягеллонським університетом (Польща).

Упродовж року центром організовано та проведено міжнародні масові заходи, зокрема: VIII Міжнародну науково-практичну конференцію «Особистість у кризових умовах та критичних ситуаціях життя» із близько 400 учасниками із 8 країн світу (Велика Британія, Ізраїль, Канада, Німеччина, Польща, Румунія, Швеція, Швейцарія). Україну представляли наукові працівники і практики 29 міст 16 регіонів (психотерапевти, реабілітологи,

соціальні та медичні працівники, психологи-практики установ і закладів МОН України, МОЗ України, МВС України, ЗСУ та Національної гвардії України); Міжнародну науково-практичну конференцію «Трансформаційні процеси соціально-гуманітарної сфери сучасної України в умовах війни: виклики, проблеми та перспективи», яка об'єднала вчених, освітян, практиків соціогуманітарної сфери, студентів закладів вищої освіти України та представників Австрії, Китаю, Польщі, Словаччини, США, Туреччини. За результатами конференції опубліковано збірку тез доповідей: «Міжнародна науково-практична конференція «Трансформаційні процеси соціально-гуманітарної сфери сучасної України в умовах війни: виклики, проблеми та перспективи».

У 2022 р. наукові працівники центру взяли участь у майже 20 масових заходах як в Україні, так і за кордоном, зокрема: Міжнародній науково-практичній конференції «Педагогіка і психологія сьогодні: теорія та практика»; III Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність»; IX Міжнародній науково-практичній конференції «Міжнародний форум: Проблеми та наукові рішення» (Австралія); III Міжнародній науково-практичній конференції «Scientific researches and methods of their carrying out: world experience and domestic realities (Наукові дослідження та методика їх проведення: світовий досвід та вітчизняні реалії)» (Австрія); Міжнародному симпозиумі «Проблеми українських дітей, які опинились в еміграції»; Першому міжнародному методологічному форумі «Психологічна травма війни» (Польща) тощо.

ХІІ. РОЗВИТОК КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ

ХІІ.1. РОБОТА З НАУКОВИМИ, НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИМИ І КЕРІВНИМИ КАДРАМИ НАПН УКРАЇНИ

Кадровий склад НАПН України включає працівників її підвідомчих установ, дійсних членів (академіків), членів-кореспондентів, іноземних членів і почесних академіків.

У 2022 р. чисельність наукових працівників наукових установ НАПН України збільшилася на 12 осіб і склала 813 осіб. Серед них за основним місцем роботи працювало 570 вчених: 149 докторів наук, 264 кандидати наук, 157 осіб без наукового ступеня. Чисельність учених за віковими категоріями наведено в таблиці 27 (Додатки).

Чисельність науково-педагогічних і педагогічних працівників у НАПН України у звітному році становила відповідно 135 і 44 особи. За основним місцем роботи працювало 109 науково-педагогічних працівників, з них 26 докторів наук, 66 кандидатів наук, 17 осіб без наукового ступеня та 42 педагогічні працівники, серед яких 1 кандидат наук та 41 особа без наукового ступеня. Їх чисельність за віковими категоріями наведено в таблиці 28 (Додатки).

У 2022 р. через запровадження на території України воєнного стану та на виконання вимог Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» продовжено повноваження президента та членів Президії НАПН України, керівників її наукових установ, строк дії контракту яких закінчився у звітному році. Зокрема, продовжено повноваження С.Д. Максименка – директора Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України, М.М. Слюсаревського – директора Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, М.С. Гальченка – директора Інституту обдарованої дитини НАПН України, О.М. Топузова – директора Інституту педагогіки НАПН України, В.Ю. Бикова – директора Інституту цифровізації освіти НАПН України, І.Д. Бега – директора Інституту проблем виховання НАПН України, В.Г. Панка – директора Українського Науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи НАПН України.

Керівні кадри підвідомчих установ НАПН України у звітному періоді налічували 56 осіб, а саме: директорів – 15, ректор – 1, їх заступників з наукової роботи – 21, заступників з навчальної роботи – 5, проректорів – 2, вчених секретарів – 12 осіб. Серед них 33 доктори наук, 23 кандидати наук.

Чисельність членів НАПН України на 1 січня 2023 р. склала 150 осіб, з них 68 дійсних членів (академіків) і 82 члена-кореспондента.

Упродовж звітного періоду пішли з життя дійсні члени (академіки) НАПН України Л.Ф. Бурлачук, М.Б. Євтух, В.О. Огнев'юк та члени-кореспонденти НАПН України А.Ф. Верлань, В.Д. Пархоменко.

У 2022 р. на виконання постанови Верховного Суду України у складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного цивільного суду позбавлено

статусу члена-кореспондента НАПН України та виключено із складу членів НАПН України Є.М. Суліму.

У зв'язку з відсутністю відповідного реагування на віроломне військове вторгнення РФ в Україну з боку іноземних членів НАПН України та почесних докторів громадян Російської Федерації та Республіки Білорусь, що суперечить основним принципам і цінностям академії, інтересам і авторитету української держави і завдало шкоди авторитетові НАПН України, рішенням загальних зборів НАПН України позбавлено статусу іноземних членів НАПН України та виключено із складу членів НАПН України 11 її іноземних членів. Рішенням Президії НАПН України позбавлено звання «Почесний доктор НАПН України» 1 почесного доктора НАПН України.

У 2022 р. загальними зборами НАПН України по Відділенню філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки почесним академіком НАПН України обрано – А.П. Демиденка та іноземним членом НАПН України – Агнешку Цибаль-Міхальську (Республіка Польща).

На 1 січня 2023 р. чисельність іноземних членів академії налічує 26 осіб, почесних академіків – 27 осіб.

У наукових установах НАПН України працюють 76 молодих учених віком до 35 років, із них кандидатів наук – 41 особа (53 %) та докторів наук – 1 особа (0,01 %).

Із 150 членів НАПН України докторів наук – 141 особа (94 %), кандидатів наук – 9 осіб (6 %).

Серед 68 дійсних членів (академіків) 66 докторів наук (97 %), 2 кандидати наук (3 %). З-поміж 82 членів-кореспондентів 75 докторів наук (91 %), 7 кандидатів наук (9 %).

У складі членів НАПН України 1 Герой України, 65 заслужених діячів науки і техніки України, 62 заслужені працівники освіти України, 1 заслужений працівник вищої школи, 1 заслужений лікар України, 1 заслужений економіст України, 4 заслужені юристи, 1 заслужений учитель.

Усього 25 дійсних членів (академіків) (16 %) та 19 членів-кореспондентів (12 %) працюють у НАПН України за основним місцем роботи. Чисельність членів НАПН України за відділеннями наведено в таблиці 29 (Додатки).

Показники вікового цензу членів НАПН України подано в табл. XII.1.

Таблиця XII.1

Віковий ценз членів НАПН України

Члени НАПН	Усього	До 50 років	50 – 60 років	60 – 70 років	Понад 70 років
Дійсні члени (академіки)	68	–	2	14	52
Члени-кореспонденти	82	2	17	21	42
Усього	150	2	19	35	94

На виконання вимог Положення про атестацію наукових працівників у підрозділах НАПН України упродовж звітнього періоду в 4 наукових установах проведено атестацію наукових працівників. Відповідно до затверджених на початок 2022 р. графіків атестації підлягали 40 наукових працівників. Фактично рішеннями атестаційних комісій наукових установ НАПН України, що затвердженні вченими радами, підтверджено професійну компетентність, результативність роботи та відповідність займаним посадам 40 наукових працівників. У звітньому році вчене звання професора присвоєно 8 особам – вченим Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Інституту проблем виховання НАПН України, Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, Інституту вищої освіти НАПН України, Інституту цифровізації освіти НАПН України, ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти; вчене звання старшого дослідника – 22 науковцям Інституту педагогіки НАПН України, Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Інституту проблем виховання НАПН України, Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України, Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, Інституту вищої освіти НАПН України, Інституту цифровізації освіти НАПН України, Інституту професійної освіти НАПН України, Державна науково-педагогічна бібліотека імені В.О. Сухомлинського; вчене звання доцента – 8 особам ДЗВО «УМО».

У звітньому періоді почесними грамотами, грамотами і подяками НАПН України відзначено понад 150 працівників наукових та освітніх закладів України. Медаллю Національної академії педагогічних наук України «Ушинський К.Д.» нагороджено 26 учених, працівників освіти України, зарубіжних учених, громадських діячів. Медаллю НАПН України «Григорій Сковорода» – 33 вітчизняні та зарубіжні вчені. Медаллю НАПН України «Володимир Мономах» – 12 учених. Медалі НАПН України «Іван Франко» та «Леся Українка» отримали відповідно 15 та 13 вітчизняних учених.

ХП.2. Діяльність ради молодих вчених НАПН України

У 2022 р. відбулося переобрання складу Ради молодих вчених НАПН України. Наразі Рада налічує 24 особи (по два представники від кожної підвідомчої установи НАПН, окрім Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи, та шість консультантів).

Наукова діяльність. У 2022 р. за кошти Державного бюджету України молодими вченими наукових установ НАПН України (Інституту психології імені Г.С. Костюка та Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи) виконувалися та були завершені 2 прикладні наукові дослідження. Ці дослідження визначені для виконання за результатами конкурсного відбору в січні 2022 р. з метою підтримки та активізації наукової діяльності молодих вчених НАПН України, сприяння розвитку їх професійних

якостей і творчого потенціалу. На засіданні Президії НАПН України 26 січня 2023 р. розглянуто результати зазначених досліджень, спрямованих на науково-методичне забезпечення психологічного супроводу системи освіти, зокрема у кризових умовах воєнного стану в країні, з урахуванням завдань освітньої та наукової сфер, пов'язаних з повоєнним відновленням та інтеграцією до європейського наукового простору.

В *Інституті психології імені Г.С. Костюка НАПН України* за напрямом «Психологія розвитку особистості. Трансформація способу життя особистості у складних життєвих обставинах» виконано дослідження «Розвиток резильєнтності особистості у період пандемії COVID-19» (керівник – Чиханцова Олена Анатоліївна, доктор психологічних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник лабораторії психології особистості імені П.Р. Чамати Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України).

Найважливіші наукові результати дослідження:

– визначено основні змістові та функціональні характеристики психологічних наслідків пандемії COVID-19 в Україні. Резильєнтність визначається як здатність після кризи «відновитися» до докризового психічного та фізичного стану і на основі теорії «посттравматичного зростання» прийняти будь-який негативний результат кризи для особистісного зростання і найкращої якості життя;

– розроблено теоретичну модель розвитку резильєнтності особистості у період коронавірусної пандемії, яка включає наступні компоненти: оптимізм, соціальні контакти, самопроєктування, самооставлення, цілі та смисли;

– виділено типи резильєнтності (фізична, психічна, емоційна, соціальна) та індикатори (менталітет уцілілого, ефективна емоційна регуляція, відчуття контролю, навички вирішення проблем, співчуття до себе, соціальна підтримка);

– виділено основні чинники розвитку здатності особистості до самопроєктування як ресурсу розвитку резильєнтності: мотиваційні, інтелектуальні, комунікативні;

– визначено, що підвищення рівня наративної компетентності має важливе значення в контексті розвитку резильєнтності особистості в різних галузях соціальної практики в період пандемії COVID-19;

– уперше розроблено авторські тренінги подолання особистістю негативних наслідків пандемії COVID-19;

– набуло подальшого розвитку розуміння позитивних психосоціальних чинників резильєнтності особистості.

Соціальний ефект впровадження отриманих результатів полягає у сприянні зміцненню психічного та фізичного здоров'я населення країни в період пандемії COVID-19 та розвитку особистісних ресурсів. Типами резильєнтності є: фізична здатність тіла справлятися із змінами та відновлюватися після фізичних навантажень, хвороб і травм; психічна здатність людини адаптуватися до змін і невизначеності; *емоційна* резильєнтність передбачає здатність регулювати емоції під час стресу, допомагає людям

зберігати почуття оптимізму у важкі часи; соціальна резильєнтність передбачає здатність груп відновлюватися після важких ситуацій, об'єднуватись після важких життєвих криз, зокрема пандемії COVID-19, соціально підтримувати один одного, усвідомлювати ризики, з якими стикається громада, і формувати почуття спільноти в кризових умовах.

У звітному році результати наукового дослідження викладено у практичному посібнику, упроваджено в 1 закладі освіти, 2 установах та організаціях. Крім того, підготовлений практичний посібник оприлюднено в Електронній бібліотеці НАПН України. Цільову групу користувачів результатів дослідження складають науковці-психологи, психотерапевти, практичні психологи, які працюють у галузі освіти, установи, підприємства та організації різних галузей.

В *Українському науково-методичному центрі практичної психології і соціальної роботи* за напрямом «Прикладна психологія. Професійна й організаційна психологія. Зміст, форми, методи та технології професійної діяльності практичного психолога» виконувалося дослідження «Формування фрустраційної толерантності старшокласників у діяльності працівників психологічної служби» (керівник – Предко Вікторія Володимирівна, доктор філософії в галузі психології, старший науковий співробітник лабораторії прикладної психології освіти Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи). У ході виконання наукового дослідження:

– удосконалено теоретико-методологічну базу феномену фрустраційної толерантності, її представлено як інтегральну особистісну характеристику, що забезпечує здатність людини переносити напругу, зберігати відносний спокій під час зіткнення з перешкодами. Обґрунтовано, що вона є основним рушійним механізмом, який надає можливість особистості швидко пристосовуватись до нових реалій, протистояти різноманітним стресовим факторам, знаходити шляхи вирішення життєвих труднощів, ефективно вибудовувати своє життя, зберігати оптимістичне ставлення, знаходити в собі сили будувати плани й рухатись далі за будь-яких – обставин, відстоювати свої цінності, інтереси та потреби, а головне самореалізовуватись, зберігаючи фізичне та психічне здоров'я;

– набуло подальшого розвитку емпіричне вивчення психологічних особливостей фрустраційної толерантності. Визначено, що високий рівень фрустраційної толерантності пов'язаний з високою самооцінкою, нервово-психічною стійкістю, інтернальністю локус контролю, низькою особистісною та ситуативною тривожністю, проявом оптимізму. Зазначено, що фрустраційні чинники більшою мірою залежать від суб'єктивного досвіду людини, своєрідності її сприйняття та того сенсу, який вона їм приписує, а також загального усвідомлення індивідом ймовірності задоволення власних потреб. Підкреслено, що саме в підлітковому віці особистість схильна до підвищеної емоційності, основною формою якої є фрустрація. Наголошено на важливому значенні соціальних чинників у формуванні фрустраційної толерантності,

зокрема процесі її цілеспрямованого розвитку. Визначено, що основною передумовою формування та розвитку фрустраційної толерантності є життєстійкість особистості, яка надає змогу підтримувати ефективну життєдіяльність навіть за наявності несприятливих умов та обставин. Життєстійкі переконання впливають на оцінку поточної ситуації, зокрема зменшують її травматичність, допомагають сприймати будь-які зміни як шанс для вдосконалення та особистісного розвитку, надають можливість прогнозувати бажане майбутнє, використовувати конструктивні копінг-стратегії;

– уперше розроблено психологічний алгоритм формування фрустраційної толерантності особистості, який надає дієві способи оптимізації її внутрішнього стану. Він постає не лише основним джерелом психологічної підтримки та компетентного супроводу молоді у світ дорослого життя, а й важливою освітньою реформою, яка допоможе удосконалити освітній процес, зокрема розкрити потенціал кожного учня для повноцінного засвоєння знань у будь-яких обставинах, ефективного відтворення отриманого досвіду, а також допоможе виявити ініціативність, активність, творче мислення. Він передбачає застосування комплексу найактуальніших психотерапевтичних підходів, методів когнітивно-поведінкової та емоційно-образної терапії, корекційних методик (способів релаксації, дихальних вправ), технік майндфулнес (медитаційних практик, йоги, візуалізації), позитивного мислення, когнітивної реструктуризації та рефреймінгу задля подолання негативних та нав'язливих думок. Він допоможе знизити афіліативну невдоволеність, мінімізувати сензитивну тривогу, виробити ефективні стратегії поведінки задля пристосування особистості до нових умов життєдіяльності; надасть можливість виробити найсприятливіші способи реагування на труднощі, а також сформувані нові ефективні навички, які нормалізують психічний стан, нададуть душевний спокій та удосконалять життєдіяльність.

Практична значущість виконаного дослідження полягає в тому, що формування фрустраційної толерантності допоможе пристосуватись до нового психологічного простору, сформувані нові ритуали повсякденної поведінки, подолати сенситивну тривогу та реалізувати афіліативні потреби, забезпечить емоційну врівноваженість, підтримку психофізіологічного здоров'я, допоможе особистості стати резильєнтною, надасть можливість зберегти внутрішню збалансованість, стати автономною та конструктивно керувати власним життєвим шляхом. Психологічний алгоритм фрустраційної толерантності допоможе розширити межі життєвого досвіду особистості шляхом конструювання нової картини буття, перебудови смислової системи, яка надасть можливість перенести локус контролю із зовнішнього у внутрішнє та здобути інтернальність; забезпечить механізмом ціннісно-смислової переорієнтації, внутрішнього відновлення себе, надасть особистості ефективні стратегії опановуючої поведінки.

Результати дослідження представлено в методичних рекомендаціях, розміщено на сайті Електронної бібліотеки НАПН України.

Молоді вчені академії беруть активну участь у всеукраїнських й міжнародних науково-практичних конференціях та семінарах, здійснюють викладацьку діяльність, працюють у редколегіях, беруть участь у роботі вчених рад наукових установ, публікують результати досліджень у фахових та інших виданнях, зокрема тих, що індексуються Scopus, Web of Science.

Організація і проведення науково-практичних заходів.

17 травня 2022 р. Навчально-науковим інститутом менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» за участі молодих вчених НАПН України проведено II Міжнародну науково-практичну конференцію здобувачів вищої освіти і молодих учених «Наука і молодь – 2022: пріоритетні напрями глобалізаційних змін», в якій взяли участь понад 200 осіб.

Рада молодих вчених НАПН України спільно з Радою молодих вчених Державного науково-дослідного інституту МВС України 24 травня 2022 р. організувала і провела Міжнародну науково-практичну інтернет-конференцію з нагоди відзначення Дня науки-2022 в Україні «Актуальність та особливості наукових досліджень в умовах воєнного стану».

Проведено ювілейну X Всеукраїнську науково-практичну конференцію молодих вчених «Наукова молодь – 2022». Учасники конференції представляли науково-дослідні інститути НАН України та НАПН України, МВС України, Український науково-дослідний інститут архівної справи та документознавства і більше 20 закладів вищої освіти. До програми конференції включено 86 доповідей. Конференція об'єднала молодих науковців майже з усіх куточків України, (15 листопада 2022 р.).

29 липня 2022 р. у форматі zoom-конференції презентовано електронний варіант книги «Ради молодих вчених України: 2021», в якому представлено і діяльність Ради молодих вчених НАПН України, її наукових установ НАПН.

За підсумками проведення заходів випущено:

– збірник матеріалів X Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених «Наукова молодь-2022» (м. Київ, 15 листопада 2022 р.). (<https://bit.ly/40grjJz>);

– збірник тез Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з нагоди відзначення Дня науки-2022 (м. Київ, 24 травня 2022 р.) (<https://bit.ly/3YZmSkS>).

Одним із ключових напрямів діяльності Ради молодих вчених НАПН України є *підвищення кваліфікації, підтримка кар'єрного зростання та реалізації творчого потенціалу*, а також надання інформаційної та організаційної підтримки молодим вченим наукових установ академії. За ініціативою членів ради організовано заходи, спрямовані на забезпечення прагнень молодих вчених до професійного розвитку.

Зокрема Рада молодих вчених НАПН України спільно з Кафедрою ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта ХХІ століття» при *Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України* започаткувала проведення серії практичних, корисних та інформаційно наповнених вебінарів «Наукові зустрічі». Ці заходи орієнтовані не лише на

науково-педагогічну спільноту, а й на всіх зацікавлених у власному неформальному професійному розвитку. Вебінари проведено у форматі онлайн на платформі ZOOM в період з 31 жовтня по 7 грудня 2022 р. та доступні у записі. Тематика вебінарів:

– «Досвід реалізації проєкту за грантової підтримки Національного фонду досліджень України» (спікери: К. Котун, Л. Дяченко, К. Годлевська, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Кафедра ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття»);

– «Як надрукуватися у виданнях, що індексуються Scopus та WoS безкоштовно!» (спікер А. Яцишин, Інститут цифровізації освіти НАПН України);

– «Психологічна підтримка вчених в умовах війни: технології емоційної стабілізації» (спікер І. Губеладзе, Інститут соціальної та політичної психології НАПН України);

– «Антиплагіатна програма StrikePlagiarism: практичні кейси» (спікери: К. Котун, К. Годлевська, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Кафедра ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття»);

– «Creating Immersive Learning Experiences with Virtual Reality Technologies» (спікер Бетуль Черкавські, професорка Університету Аризона, США);

– «Презентація всеукраїнських проєктів та конкурсів для молодих вчених» (спікер А. Сухіх, Інститут цифровізації освіти НАПН України);

– «Формування цифрового іміджу вченого» (спікер А. Яцишин, Інститут цифровізації освіти НАПН України) та ін.

Члени ради молодих вчених НАПН України А. Яцишин і І. Губеладзе взяли участь у польсько-українській літній школі молодих науковців (10-18 вересня 2022 р., м. Варшава, Польща). І. Губеладзе проведено три заняття: «Горіти та не згорати: психологічні техніки підтримки психологічного здоров'я молодих вчених», «Техніки подолання стресу в умовах війни».

Молоді вчені НАПН України також взяли активну участь у курсі підвищення кваліфікації «Бренд науковця в цифровому форматі» (21-25 листопада 2022 р.) від Всеукраїнської громадської організації «Інноваційний університет», А. Яцишин та І. Губеладзе запрошеними спікерами цього курсу. Зокрема А. Яцишин. провела майстер-клас «Пітч про себе перед інвестором», а І. Губеладзе – майстер-клас «Як керувати емоціями і впоратися з хвилюванням перед виступом».

Молоді вчені НАПН України брали участь у роботі щорічних методологічних семінарів і загальних зборів академії, у засіданнях її президії.

Молоді вчені підвищували свою кваліфікацію, долучившись до вебінарів Clarivate Analytics «Ресурси Clarivate для наукової роботи», зокрема «EndNote: оформлення бібліографії статті за форматом журналу», «Авторські профілі науковця» тощо.

Співпраця з молодими вченими інших установ. Упродовж 2022 р. Рада

молодих вчених НАПН України продовжувала активно співпрацювати з Радою молодих вчених МОН України. Зокрема, організовано і проведено вебінари для підтримки і стабілізації емоційного стану молодих вчених в умовах війни:

– «Як долати паніку: техніки емоційної саморегуляції» (26 лютого 2022 р.);

– «Техніка BASIC Ph» для стабілізації емоційного стану» (27 лютого 2022 р.)

Радою молодих вчених *Інституту психології імені Г.С Костюка НАПН України* організовані та проведені дослідження:

– «Молодь в Україні в умовах воєнного часу» (з 26 березня по 17 травня 2022 р.), в якому взяли участь 125 здобувачів вищої освіти з 14 міст України;

– «Українець у світі: соціально-поведінкове та клініко-психологічне дослідження вимушених переселенців та мігрантів», у якому взяли участь 173 вимушені переселенці з України, які на момент дослідження мешкали в 10 країнах світу.

Молодими вченими *Інституту соціальної та політичної психології НАПН України* проведено дослідження «Життя в умовах війни», в ході якого було зібрано 136 наративів учасників з різним досвідом участі у воєнних діях.

Участь у міжнародних проєктах.

Голова Ради молодих вчених НАПН України І. Губеладзе взяла участь:

– як національний делегат від України у засіданнях Секретаріату та Робочої групи з питань психічного здоров'я молодих вчених Європейського ради аспірантів та молодих дослідників Eurodoc, зокрема у питаннях напрацювання спільного проєкту з дослідження питань ментального здоров'я в країнах Європи;

– у Щорічній конференції (18-19 травня 2022 р.) та загальних зборах Eurodoc (10-11 червня 2022 р., м. Вільнюс, Литва), у ході яких представляла інтереси українських молодих дослідників і аспірантів;

– в Eurasian Final Conference – 2022 (м. Берген, Норвегія), де презентувала результати трирічного проєкту Eurasian Peace Studies Exchange, який реалізували науковці *Інституту соціальної та політичної психології НАПН України* у співпраці з норвезькими, німецькими, грузинськими та киргизькими колегами.

Також І. Губеладзе була ключовим спікером панелі «Perspectives from Ukraine – the state of higher education, what support is needed at present and in the aftermath war» та представила загальне бачення щодо поточної ситуації в українських закладах вищої освіти і проаналізувала основні виклики, з якими зустрічаються учасники освітнього процесу: потенційні абітурієнти, студенти, аспіранти, викладачі, дослідники та адміністрація;

– у вебінарі для міжнародної академічної спільноти «Living anew: the palette of traumatic experiences and the psychological consequences of war» (31 травня 2022 р.) проведеного за ініціативи Центру вивчення миру Арктичного університету в Тромсо (Норвегія);

Молодий вчений *Інституту педагогіки НАПН України* М. Загорулько

пройшла науково-педагогічне стажування «Традиційна освіта та технологічні виклики сучасності у процесі викладання педагогічних і психологічних дисциплін у країнах ЄС» (м. Влоцлавек, Республіка Польща), з 16 травня по 26 червня 2022 р. (180 год.) і є членом наукової організації «Центр українсько-європейського наукового співробітництва» (свідоцтво № 1221067).

Здобуття премій, стипендій молодими вченими НАПН України.

За роботу «Розвиток життєстійкості та зміцнення етнопонаціональної ідентичності української молоді» В.В. Предко, доктор філософії, старший науковий співробітник Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи відзначена премією Президента України для молодих вчених (Указ Президента України від 30 листопада 2022 р. № 809/2022).

Голові Ради молодих вчених НАПН України І.Г. Губеладзе призначено державну іменну стипендію імені Юрія Поправки на 2023 р. для увічнення подій Революції Гідності та вшанування подвигу Героїв України – героїв Небесної Сотні (наказ МОН України від 18 листопада 2022 р. № 1047).

Стипендії Кабінету Міністрів України для молодих вчених у 2022 р. отримували:

– Горошкін Ігор Олександрович, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу навчання іноземних мов Інституту педагогіки НАПН України;

– Степура Євген Вікторович, кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник лабораторії методології і теорії психології Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України.

Стипендії Кабінету Міністрів України для молодих вчених призначено (постановою Президії Комітету з державних премій України в галузі науки і техніки від 4 листопада 2022 р. № 6):

– Загорулько Марині Олександрівні, кандидату педагогічних наук, завідувачу відділу аспірантури та докторантури Інституту педагогіки НАПН України;

– Гуцолу Кирилу Віталійовичу, PhD з психології, старшому науковому співробітнику лабораторії когнітивної психології Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України.

Цьогоріч в Інституті соціальної та політичної психології і Інституті цифровізації освіти НАПН України проведено конкурс «Кращий молодий учений та аспірант». Визначеного кращого аспіранта і кращого молодого вченого установи.

Молоді вчені НАПН ведуть активну діяльність щодо зв'язків з громадськістю і формування громадської думки, у тому числі через інтерв'ю і виступи у ЗМІ, зокрема з питань, що стосуються наукової діяльності в умовах війни та інших гострих суспільних питань:

– Губеладзе І. «Impact of the war on the Ukrainian scientific community and research» – Канадський журнал Québec Science (Montreal)

– Про Польсько-українську літню школу для молодих вчених та актуальні події в Україні (англомовна радіо програма) – Czworka Polske Radio (Варшава, <https://bit.ly/3yJRvJg>);

– Діти і війна: як психологічно підтримати дітей у час війни – Радіо НВ;

– Підтримка психічного стану українців, дорослих і дітей, в умовах війни.

–Інтер. Марафон Єдині новини

– Словотворчість українців в умовах війни 1+1. ТСН, <https://bit.ly/4001f1L>

Діяльність Ради молодих вчених НАПН України відображено на її вебсторінці та на сайті академії, зокрема в англomовній версії (naps.gov.ua), систематично висвітлюється на сторінці у мережі Facebook (<https://www.facebook.com/Рада-молодих-вчених-НАПН-України-591293124401841/>) та в закритій групі Ради; на YouTube каналі Ради (<https://www.youtube.com/channel/UCIockHsVwXXInwo1LgUJTag>).

ХІІІ. НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ МАСОВІ ЗАХОДИ ТА ВИСТАВКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

ХІІІ.1. ПРОВЕДЕННЯ МІЖНАРОДНИХ І ВСЕУКРАЇНСЬКИХ КОНФЕРЕНЦІЙ, ЧИТАНЬ, СЕМІНАРІВ, КРУГЛИХ СТОЛІВ

У 2022 р. вчені НАПН України відповідно до плану роботи провели 159 науково-практичних масових заходів: 60 міжнародних і всеукраїнських наукових конференцій, 58 семінарів, 3 форуми, 5 педагогічних читань, 14 круглих столів, 19 інших заходів. Водночас наукові працівники підвідомчих установ були організаторами і співорганізаторами 466 масових заходів, зокрема 102 конференцій, 227 семінарів, 35 круглих столів та інших заходів (Додатки, табл. 23). Вчені академії взяли участь у понад 3,6 тис. заходів: 28 з'їздах і конгресах, 100 симпозіумах, понад 1,4 тис. конференцій, 501 семінарі, 22 педагогічних читаннях, 136 круглих столах, 35 виставках, більше 1,4 тис. інших заходів.

У звітному році вчені **Інституту педагогіки НАПН України** провели за планом роботи НАПН України 9 заходів. Науковці брали активну участь у масових заходах різних рівнів, організованих іншими установами. Загальна кількість заходів, у яких взяли участь наукові працівники Інституту 626, у тому числі 276 міжнародних.

Під час ІІІ Міжнародної наукової онлайн-конференції «Україно моя вишивана: етнокультурний та освітньо-виховний потенціал української вишиванки» обговорено питання збереження української національної ідентичності, мови та культури в умовах війни, соціокультурних трансформацій українських національних символів у час воєнної агресії, розкрито освітній феномен українських оберегів в епоху цифровізації суспільства, акцентовано увагу на національних архетипах української мови, формуванні культурної компетентності здобувачів освіти.

У доповідях учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми сучасного підручника: навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в умовах воєнного часу» висвітлено стратегії функціонування системи загальної середньої освіти в умовах війни, вітчизняний та зарубіжний досвід сучасного підручникотворення, актуальні проблеми оновлення змісту загальної середньої освіти, педагогічні можливості музеїв у забезпеченні освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Під час VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2022: виклики і перспективи в умовах турбулентності світу» обговорено питання теорії і методології освіти, освітньої політики у багатокультурному світі; тенденцій розвитку освітніх систем; реформ та інновацій в освіті, цифровізації освіти; європейської якості навчання для кращої успішності учнів; освіти в умовах війни та відбудови.

У ході роботи II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Світ дидактики: дидактика в сучасному світі» висвітлено питання теорії і методології сучасних дидактичних процесів, організації освітнього процесу в Україні в умовах воєнного стану, компенсації освітніх втрат в умовах дії воєнного стану та повоєнний період, психолого-дидактичних проблем організації освітнього процесу в контексті інформаційного суспільства, тенденцій розвитку сучасної дидактики, трансформаційних процесів в освіті XXI століття, інноваційних підходів, технологій, методик, методів, прийомів і засобів навчання.

Змістовно й результативно пройшла Всеукраїнська серпнева веб-конференція до нового навчального року «Учені НАПН України – українським учителям», на якій наукові працівники інституту надали освітянам методичні поради й рекомендації щодо особливостей організації освітнього процесу в новому навчальному році, в умовах дії воєнного стану та післявоєнної відбудови, ознайомили їх із новітніми досягненнями педагогіки і методики шкільного навчання та презентували методичний poradnik до початку нового навчального року «Загальна середня освіти України в умовах воєнного стану та відбудови».

Учасниками Всеукраїнської науково-практичної конференції «Історія та філософія освіти в незалежній Україні: здобутки й нові соціогуманітарні виклики часу: до 300-річчя від дня народження Г.Сковороди» обговорено творчу спадщину Григорія Сковороди в контексті сучасного соціогуманітарного дискурсу, сучасне освітньо-філософське тлумачення і розуміння його педагогічних, теолого-філософських, літературних надбань, практичну рефлексію спадщини Григорія Сковороди у практиці роботи сучасних закладів освіти.

Під час II Всеукраїнських педагогічних читань пам'яті О.Я. Савченко «Контексти творчості Олександри Яківни Савченко. Уміння вчитися як ключова здатність здобувачів початкової освіти в реаліях воєнного стану» обговорено дидактико-методичні концепти формування у молодших школярів ключової компетентності «уміння вчитися» в реаліях сьогодення, інноваційні рішення в підготовці вчителя початкової школи до формування у молодших школярів уміння вчитися та представлено успішні практики застосування у життєдіяльності молодших школярів уміння вчитися як визначальної здатності особистості.

На Всеукраїнській науково-практичній конференції «X Волошинські читання. Шкільна літературна освіта: традиції і новаторство» висвітлено науковий доробок Ніли Йосипівни Волошиної в контексті сучасних освітніх завдань, обговорено особливості організації навчальної діяльності учнів в реаліях Нової української школи, розкрито методичні аспекти формування компетентного учня-читача, презентовано інноваційні практики учителів-словесників.

У ході роботи науково-практичного онлайн-семінару «Особливості проектування освітнього середовища цифрової культури в закладах загальної

середньої освіти» обговорено питання особливостей проектування цифрового освітнього середовища закладу загальної середньої освіти в умовах воєнного стану.

За звітний період інститут був організатором і співорганізатором проведення 58 науково-практичних заходів різних рівнів, у тому числі 12 міжнародних.

Предметами обговорення їх учасниками були: філософсько-педагогічні думки в Україні у другій половині XIX – у XXI ст.; порівняльний аналіз інноваційних трендів, практик і технологій в європейському та північноамериканському регіонах; дидактичні засади та дидактичні моделі індивідуалізації навчання у закладах загальної середньої освіти; моделі державно-громадського управління в закладах загальної середньої освіти на засадах партнерської взаємодії; технології формування та оцінювання освітніх результатів учнів початкової школи на основі компетентнісного підходу; науково-методичне забезпечення навчання української мови учнів 5-6 класів закладів загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин в умовах багатомовної освіти; методи компетентнісно орієнтованого навчання української мови учнів гімназії й ліцею; методики формування читацької грамотності учнів 5-6 класів гімназії на уроках української літератури; науково-методичні засади реалізації моделі багатомовної освіти в закладах загальної середньої освіти з навчанням мов корінних народів і національних меншин; методика компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів 5-6 класів гімназій на основі інтегрованого оволодіння іноземною мовою; методичні засади інтегрованого навчання історії в гімназії; принципи інтеграції змісту географічної та економічної освіти та їх реалізація в курсах за вибором у гімназії та ліцеї; навчально-методичне забезпечення реалізації фізичного складника змісту природничої галузі відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти; формування природничо-наукової компетентності учнів гімназії в освітньому процесі з біології і хімії; методичне забезпечення прикладної спрямованості навчання математики та інформатики в гімназії; методичне забезпечення реалізації змісту технологічної освітньої галузі відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти; концептуальні засади та науково-методичне забезпечення інтеграції змісту природничої освітньої галузі в 5-6 класах; теоретичні і методичні засади проектування освітньо-розвивального середовища закладу загальної середньої освіти в умовах цифровізації суспільства; методи, інструментарій та процедури внутрішнього контролю та оцінювання якості освіти в цих закладах; науково-методичне забезпечення STEM-освіти в гімназії.

У звітному році вченими **Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України** проведено 16 масових науково-практичних заходів, включених до плану роботи НАПН України, серед яких 9 міжнародних, і 181 науково-практичний масовий захід за планом роботи інституту (у тому числі 89 міжнародних). Загальна кількість заходів, у яких взяли участь наукові працівники інституту, – 941.

Зокрема, проведено V Міжнародну науково-практичну онлайн конференцію «Психологічні виміри особистісної взаємодії суб'єктів освітнього простору в контексті гуманістичної парадигми», у ході якої обговорено потенціал генетичної психології в дослідженні взаємодії суб'єктів освітнього простору; психолого-педагогічні аспекти їх взаємодії (освітні, вікові, гендерні, психологічна грамотність, взаємодія з дітьми з особливими потребами); психологічний аналіз (експертизу) взаємодії суб'єктів освітнього простору; психологічний супровід реформування сучасної школи (особливості адаптації до нових умов освітнього простору (простору Нової української школи); особливості взаємодії суб'єктів освітнього простору в умовах дистанційного навчання; розвивальну та навчальну книгу (сучасні психологічні вимоги); організацію освітнього процесу та особливості навчання в умовах воєнного стану; психологічні аспекти адаптації вимушено переселених до нового середовища; допомогу учасникам освітнього простору у подоланні стресу, викликаного воєнною агресією.

У ході роботи X Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Віртуальний освітній простір: психологічні проблеми» розглянуто тему психологічної війни, основною метою якої є підірив масової соціальної бази політичних опонентів, ослаблення психологічної стійкості, морального духу, політичної, соціальної і всіх інших видів активності мас, що знаходяться під впливом опонентів. Оглянуто поширені прийоми психологічної війни: технології психологічного тиску, непомітного проникнення в свідомість об'єкта, дії та технології, засновані на прихованому порушенні і спотворенні законів логіки. Проаналізовано психологічну стійкість як один з найважливіших чинників успішного виконання військовослужбовцями бойових завдань. Обговорено ефективні стратегії життєдіяльності, що забезпечують відчуття щастя: самоприйняття, самореалізації, спостережливості, соціальної комунікації, вдячності тощо.

Учасники XVIII Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми екологічної психології: життєдіяльність особистості в умовах середовищної невизначеності» розглянули питання соціальних і психологічних особливостей проживання гуманітарних криз і катастроф, організації життєвого середовища (професійного, побутового, навчального, рекреаційного) в умовах війни, відновлення способу життя після її закінчення.

Під час XXII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Функціонування творчого мислення в умовах інформаційної невизначеності» обговорювалися стратегічні проблеми психолого-педагогічної науки в сучасних умовах; проблема мислення в науковій спадщині Г.С. Костюка; загальні проблеми розумової діяльності; психологія творчого мислення; функціонування творчого мислення в умовах інформаційної невизначеності; мислення і сприймання; особливості функціонування творчого мислення у різних сферах діяльності; професійне мислення; вікові особливості функціонування творчого мислення; творче мислення і навчання; методи дослідження та діагностики творчого мислення; психолого-педагогічні засоби розвитку творчого мислення

на різних вікових етапах; система КАРУС у діагностиці та розвитку розумової готовності до навчання та творчої діяльності, а також інші проблеми психології розумової діяльності.

У центрі уваги учасників III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Нова українська школа: психологічні проблеми» були питання: розвитку та практичного застосування концепції Нової української школи в умовах воєнного стану; особливостей організації освітнього процесу в цих умовах, зокрема проблеми дистанційного навчання; психологічної допомоги вимушено переселеним особам – дітям та батькам; психолого-педагогічних аспектів взаємодії суб'єктів освітнього простору в контексті сучасних викликів, зокрема освітніх, вікових, гендерних аспектів взаємодії з дітьми з особливими потребами; психологічних проблем адаптаційних розладів у суб'єктів освітнього простору в ускладнених умовах, зокрема психологічних наслідків воєнних дій, пандемії COVID-19, диджиталізації суспільства, інформаційних впливів.

Основні питання, які обговорювалися під час XXII Міжнародної наукової психологічної конференції «Психологічні проблеми творчості»: блокуюча хаотизація психологічних теорій та концепцій; парадоксальна невизначеність предмету психології на межах релігії, філософії, фізіології, психіатрії, синергетики та ін.; стан загальної теорії творчості та її окремих складових; можливості поєднання класичних вчень Сходу та Заходу з новітніми пошуками концепцій таланту, мотивації, почуттів та емоцій, інтуїції та сфер позасвідомості; проблема творчого здоров'я у його різних вимірах (психічних, генетичних, екологічних, соціальних, педагогічних); формування психологічної готовності до творчої діяльності; поліфонічна школа розвитку мислення Г.С. Костюка; психологічні аспекти творчої конструкторології; особливості перебігу процесів творчості у різних сферах діяльності (трансформація образів, понять, суб'єктивних орієнтирів, феномен реле-ефекту та ін.); творча саморегуляція в ситуаціях стресу, паніки, катастрофічних явищ та ін.; місце творчої складової в системі сучасної ментальної медицини.

У ході роботи Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Психологія особистості: історія, сучасність та перспективи» обговорено становлення провідних напрямів української психології особистості; домінуючі негативні впливи та протидія ним у розвитку особистості сьогодні; пріоритетні напрями досліджень особистості у сучасному суспільстві; аспекти психологічної допомоги особистості в кризових ситуаціях та за довготривалої напруги; саморозвиток і самореалізацію особистості у процесі сучасної життєдіяльності.

Учасниками XXXI Міжнародної наукової конференції «Мова і культура» імені професора Сергія Бураго проведено круглий стіл, присвячений психологічним аспектам сучасної кризової ситуації та її відображенню у наративах і дискурсах сучасного медіапростору.

Основними питаннями, що розглядалися під час Всеукраїнської науково-практичної онлайн конференції «Технології забезпечення психологічного

здоров'я персоналу організацій в умовах війни», стали: психологічне здоров'я особистості в умовах війни (генетико-креативний підхід); психологічне здоров'я персоналу організацій в умовах війни (основні вияви та ресурси); збереження психічного здоров'я особистості в умовах онлайн навчання; діагностика суб'єктивного благополуччя особистості (проблеми, парадокси); технологія роботи груп соціально-психологічної підтримки жінок, що опинились у Німеччині внаслідок війни; чинники збереження психологічного здоров'я в ЗВО; толерантність до невизначеності та її зв'язок із суб'єктивним благополуччям персоналу освітніх організацій в умовах війни; засоби підтримки психологічного здоров'я особистості; розвиток креативності особистості як детермінанти забезпечення психологічного здоров'я в період війни; проблема негативних психічних станів студентів під час онлайн навчання в умовах воєнного стану в Україні; професійна самоефективність персоналу організацій (сутність, методи дослідження та технології розвитку).

Проведено також науковий семінар «Медіаосвіта як чинник соціалізації особистості в умовах системних змін», круглий стіл «Становлення особистості у невизначеному світі: наслідки та перспективи», щорічний науковий круглий онлайн-стіл «Наукова спадщина української психології: єдність минулого та теперішнього», круглий стіл з міжнародною участю, який традиційно був присвячений засновнику лабораторії психології навчання І.О. Синиці та ін.

Вченими Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України організовано та проведено 78 науково-практичних масових заходів (20 заходів включено до плану роботи НАПН України, 58 – до плану роботи інституту), з яких 9 – міжнародних, узято участь у 78 науково-практичних масових заходах, організованих іншими установами.

Зокрема, проведено звітну науково-практичну конференцію Інституту за 2021 рік «Сучасні проблеми підготовки вчителя: теорія і практика», у центрі учасників якої були проблеми педагогічної освіти в Україні (сучасні виклики); розвиток психологічної готовності педагогічного персоналу до професійної діяльності в умовах Нової української школи під час дії воєнного стану; механізми забезпечення якості професійної підготовки вчителів у зарубіжних країнах; професіоналізації педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих: (реалії, виклики, перспективи); дослідницькі рефлексії майбутніх педагогів.

Під час XII Всеукраїнських психолого-педагогічних читань, присвячених пам'яті д-ра пед. наук, проф. Б.О. Федоришина, «Профорієнтація: стан і перспективи розвитку» обговорювалися питання: Б.О. Федоришин – фундатор психолого-педагогічної школи професійної орієнтації; професійної адаптації та дезадаптації суб'єкта діяльності в кризових умовах життєдіяльності (війна, окупація, вимушене переселення тощо); розвитку психологічної готовності педагогічного персоналу до професійної діяльності в умовах Нової української школи; науково-методичних та практичних основ сучасної профорієнтації (нові підходи); кар'єрного радника як інновації надання профорієнтаційних послуг здобувачам освіти тощо.

Науково-педагогічна спадщина і життєвий шлях акад. С.У. Гончаренка; психолого-педагогічні засади розвитку освіти дорослих; освіта дорослих різних категорій як важливий ресурс розвитку суспільства, що навчається; особистісний і професійний розвиток фахівців в Україні та зарубіжжі; дослідницькі рефлексії науковців-початківців знаходились у центрі уваги учасників VI Всеукраїнських педагогічних читань «Особистісний і професійний розвиток дорослих», присвячених пам'яті акад. С.У. Гончаренка.

У ході роботи X Всеукраїнської науково-практичної конференції «Музейна педагогіка – проблеми, сьогодення, перспективи» обговорено соціокультурну місію українського музею як суспільного інституту збереження і зміцнення національної ідентичності; можливості смарт-освіти у контексті організації комунікації у просторі музею; функції музеїв як засобів покращення культурологічної підготовки викладачів вищої педагогічної школи у воєнний час; досвід організації музейних вистав та фільмів на основі документальних фактів історії України; особливості реалізації принципів музейної педагогіки у Новій українській школі.

Під час IX Міжнародної науково-практичної конференції «Теоретико-методологічні аспекти мистецької освіти: здобутки, проблеми та перспективи» висвітлено філософський аспект мистецької освіти, формування морально-естетичних цінностей особистості засобами мистецтва (світовий досвід); розвиток особистості в процесі викладання мистецьких дисциплін; підготовку майбутніх учителів мистецьких дисциплін (сучасні освітні технології) в контексті євроінтеграційних процесів; інтеграцію в системі мистецької освіти; виховний і розвивальний потенціал художньої діяльності.

Проблеми психолого-педагогічних засад формування особистості; педагогічної освіти в умовах євроінтеграції; початкової освіти та підготовки вчителя початкових класів з урахуванням вимог Концепції «Нова українська школа»; освітніх технологій у забезпеченні конкурентоспроможності майбутнього фахівця; безперервної освіти і підготовки фахівців в умовах вищої школи; міжнародної співпраці в освітній галузі розглянуто учасниками VI Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції».

Актуальні проблеми розвитку освіти XXI століття в Україні та світі; виклики розвитку освіти України XXI століття в умовах дії воєнного стану; перспективи інноваційного розвитку системи освіти (глобальний та національний контексти) обговорено у ході роботи IV Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта для XXI століття: виклики, проблеми, перспективи». Стратегічні перспективи розвитку вищої освіти: національний, європейський та глобальний контексти; професійна підготовка викладача вищої школи та менеджера освіти: традиції та інновації; підготовка фахівця для XXI століття: виклики та перспективи; формування трансверсальних компетентностей здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня в умовах розвитку інноваційного освітнього середовища засобами дистанційного навчання знаходились у центрі уваги на VIII Міжнародної науково-практичної

конференції «Інноваційний розвиток вищої освіти: глобальний, європейський та національний виміри змін».

Основними питаннями, які обговорювалися під час XX Міжнародних педагогічно-мистецьких читань пам'яті професора О.П. Рудницької «Неперервна педагогічна освіта XXI століття: досвід, інновації, тенденції», були філософсько-аксіологічні та андрагогічні засади педагогічної освіти; педагогічна освіта в Україні (тенденції і перспективи реформування); мистецька освіта у вимірах сучасних модернізаційних змін; зарубіжний досвід підготовки вчителя; педагогічна майстерність як система професійно-мистецьких компетентностей; проблеми, сьогодення, перспективи музейної педагогіки.

У ході роботи IX Міжнародної науково-практичної конференції «Освітні інновації: філософія, психологія, педагогіка» обговорювалися: сучасні технології навчання та виховання дітей і підлітків (український та світовий досвід); інновації у вищій освіті (стратегії та технології); теоретичні та практичні основи розвитку інноваційних процесів у професійній освіті: досвід та перспективи; організаційно-педагогічне забезпечення інноваційного розвитку освіти дорослих в Україні та в світі; інформаційно-комунікаційні технології в освіті.

Вченими інституту проведено вебіари для аспірантів II курсу з питань академічної доброчесності та публікаційної активності сучасного дослідника; для аспірантів I курсу з питань якості освітнього процесу і дослідницької діяльності; «Якість підготовки викладачів-дослідників у сучасних реаліях»; «Рідномовна і багатомовна освіта у контексті сталого розвитку суспільства» до Міжнародного дня рідної мови; «Українського цвіту по всьому світу: консолідація українців в умовах російської агресії»; X Міжнародний науково-методологічний інтернет-семінар «Розвиток порівняльної професійної педагогіки у контексті глобалізаційних та інтеграційних процесів»; круглий стіл «Підготовка майбутнього викладача до професійної діяльності в умовах цифровізації суспільства» та ін.

У 2022 р. науковці **Інституту проблем виховання НАПН України** були організаторами 51 (20 включено до плану роботи НАПН України, 31 – до плану роботи інституту) та учасниками 350 науково-практичних масових заходів.

Відповідно до плану роботи НАПН України організовано та проведено такі заходи: Веб-конференцію «Учені НАПН України – українським вчителям», учасниками якої актуалізовано проблеми військово-патріотичного виховання старшокласників у сучасних умовах; Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Актуальні проблеми освіти і виховання в умовах євроінтеграційного поступу України», де розкрито шляхи формування готовності до відповідального батьківства, виховні спрямування школи і сім'ї в умовах цифрового простору; Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Виховання дітей та учнівської молоді в контексті сучасних соціокультурних викликів», учасниками якої обговорено особливості виховання дітей і молоді в ситуації, породженій російсько-українською війною. У ході роботи звітної

конференції інституту «Сучасний виховний процес: сутність та інноваційний потенціал» упроваджено результати дослідження «Науково-методичне забезпечення інноваційного розвитку позашкільної освіти в контексті реалізації концепції «Нова українська школа».

Проведено III Міжнародну онлайн-конференцію «Україно моя вишивана: етнокультурний та освітньо-виховний потенціал української вишиванки», Міжнародну науково-практичну конференцію «Зростаюча особистість у смислоціннісних обрисах», під час якої висвітлено питання освітніх технологій розвитку дитини в закладах позашкільної освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа»; XI Психолого-педагогічні читання, присвячені пам'яті д-ра пед. наук, проф. Б.О. Федоришина, «Профорієнтація: стан і перспективи розвитку», учасниками якої розглянуто питання профорієнтації в сучасних умовах, особливості професійного самовизначення учнів.

Також проведено науково-практичний семінар «Актуальні проблеми інноваційного розвитку позашкільної освіти в умовах реалізації концепції «Нова українська школа», семінар «Досягнення Цілей сталого розвитку: досвід дитячих громадських організацій», науково-практичний семінар «Впровадження профорієнтаційних стратегій у цифровий освітній процес: сутність і перспективи», вебінари «Соціальні очікування сучасної учнівської молоді: інструментальне забезпечення», «Технології діяльності класного керівника в умовах цифровізації освіти», «Українське мистецтво у світовому просторі: імена і долі», круглі столи «Партнерство із закладами освіти та соціальними інституціями в контексті визначення соціальних та ціннісних орієнтацій сучасної молоді», «Науково-методичне забезпечення ціннісного професійного самовизначення сучасних учнів ЗЗСО» та інші заходи.

У 2022 р. Інститутом спеціальної педагогіки і психології імені **Миколи Ярмаченка НАПН України** організовано та проведено 51 масовий науково-практичний захід (16 заходів включено до плану роботи НАПН України, 35 – до плану роботи інституту), із них 6 міжнародних. Крім того, вчені інституту взяли участь у 222 науково-практичних масових заходах інших установ та організацій, у тому числі 93 міжнародних.

3-поміж заходів, включених до плану роботи НАПН України, VIII Міжнародний конгрес зі спеціальної педагогіки та психології «Освіта осіб з особливими потребами: виклики воєнного часу». Тематикою конгресу стали обговорення питань: нові педагогічні технології в теорії та практиці навчання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку, психологічна допомога родинам дітей з порушеннями інтелектуального розвитку в умовах кризових викликів, методична палітра для педагогів, які навчають дітей з порушеннями слуху, особливості формування жестомовної комунікативної компетентності в учнів з порушеннями слуху, специфіка надання освітніх послуг дітям з особливими мовленнєвими потребами в умовах воєнного стану, підтримка дітей з порушеннями зору (розвиток, виховання, освіта, реабілітація), дистанційне навчання як альтернативна форма роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах воєнного часу.

Виступи учасників IV Всеукраїнський тифлофорум «Діти з порушеннями зору: від задатків до обдарованості. Розвиток дитини в умовах війни» присвячено висвітленню педагогічних технологій навчання дітей з порушеннями зору, що покликані вирішити питання їх розвитку та підтримки в умовах дії воєнного стану.

Важливість національної ідентичності та значні досягнення української науки і практики; необхідність упровадження сучасних підходів до оцінки особливих освітніх потреб, навчання, корекційно-розвивального супроводу; закономірності та специфіка розбудови освіти дітей з особливими освітніми потребами в сучасних українських реаліях; методологія інклюзивної освіти як фундамент світоглядно-ціннісного вектору поступу в повоєнний час; відповідальна діагностика рівнів підтримки цих дітей в інклюзії з точки зору Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків (МКФ-ДП); організаційно-методичні аспекти логопедичного супроводу у закладах дошкільної освіти з інклюзивним навчанням; організація комунікативної доступності для здобувачів освіти з порушеннями слуху обговорено учасниками науково-методичної конференції «Сучасні підходи до навчання дітей з особливими освітніми потребами: спільність зусиль науковців і практиків».

Проведено науково-практичні семінари: «Особливості формування комунікативної компетентності дітей з різними первинними мовленнєвими порушеннями», «Актуальні питання організації навчально-виховного процесу в спеціальних закладах освіти», «Специфіка та особливості використання ігрових мобільних додатків: на допомогу батькам дітей з особливими мовленнєвими потребами», «Досвід дистанційного навчання учнів з порушеннями слуху (організаційно-ресурсне забезпечення в умовах воєнного стану)», «Психолого-педагогічна підтримка дітей з особливими освітніми потребами в умовах війни», «Діти з особливими освітніми потребами в умовах воєнного часу: психолого-педагогічна допомога», «Інклюзивне навчання в закладах освіти: виклики сьогодення», «Використання інформаційно-комунікаційних технологій як засобу розвитку дітей з інтелектуальними та комплексними порушеннями», «Сучасне дошкілля: підтримка дітей з ООП в умовах воєнного стану», «Сучасна освіта дітей з порушеннями слуху: складаємо автентичні українські пазли», а також вебінари: «Навчання та розвиток дітей з порушеннями слуху: пріоритети під час війни», «Раннє втручання як один з актуальних підходів в спеціальній освіті», «Психолого-педагогічна підтримка дітей з особливими освітніми потребами в умовах війни», круглі столи та інші заходи.

Відповідно до плану роботи НАПН України і плану роботи установи вченими Інституту соціальної та політичної психології НАПН України організовано і проведено 25 науково-практичних масових заходів (4 включено до плану роботи НАПН України та 21 – до плану роботи інституту). Усього вчені інституту взяли участь у 226 масових заходах.

У звітному році відбулася XIX міжнародна міждисциплінарна науково-практична конференція «Простір арттерапії: місце особистості в часи

суспільних трансформацій», у ході роботи якої закордонними фахівцями проведено 9 майстер-класів, що мали на меті відновити сили українських арттерапевтів та познайомити їх зі світовим досвідом застосування арттерапії в роботі із травмою. Учасники панельної дискусії обговорили важливі питання застосування арттерапії в умовах війни: виклики та можливості застосування; роль символізації в роботі із травмою; особливості застосування тілесних практик у роботі із травмою у воєнний час; етику та відповідальності арттерапевта під час війни. За результатами конференції видано збірник матеріалів та черговий випуск збірника наукових статей ВГО «Арт-терапевтична асоціація» «Простір арттерапії».

Метою проведення Всеукраїнського щорічного науково-практичного семінару «Творча багатовимірність життєдайного простору арттерапії» було обговорення його ресурсів та можливостей створення поля підтримки арттерапевтів та обміну досвідом; можливостей застосування методів та прийомів арттерапії у роботі практичного психолога, корекційного педагога, соціального педагога, соціального працівника в умовах війни.

Проведено VI Міжінститутський семінар з міжнародними партнерами «Кіберсоціалізація в умовах підвищеної невизначеності», основною метою якого було посилення міжнародної співпраці наукових установ у галузі кіберпсихології та кібертехнологій, обмін досвідом та оприлюднення результатів наукових досліджень, обговорення тем медіа та цифрової грамотності, а також медіапсихологічних викликів у часи російсько-української війни.

Головним результатом VI Всеукраїнської інтернет-конференції «Розвиток медіапсихології та медіаосвіти в Україні» стало налагодження постійно діючого каналу комунікації медіаосвітянської спільноти, що сприятиме інституалізації і нарощуванню потужності медіаосвітнього руху в Україні.

Проведено також всеукраїнську науково-практичну конференцію «Публічне управління та адміністрування в умовах війни і в поствоєнний період в Україні», VII Міжнародну науково-практичну конференцію «Військова психологія у вимірах війни і миру: проблеми, досвід, перспективи», VI Міжнародну науково-практичну конференцію «Інтеграційні можливості сучасної психології та шляхи її розвитку», XXVIII щорічну наукову конференцію «Соціальна і політична психологія сьогодні: здобутки, проблеми, нові рубежі», наукові семінари «Медіаосвіта як чинник соціалізації особистості в умовах системних змін», XIII Теоретико-методологічний семінар з міжнародною участю та X міжнародний конкурс молодих науковців «Архетипіка і публічне управління: від імажинеру до технологій постмодерної сучасності» пам'яті Ольги Балакіревої, науковий колоквиум «Соціальне прогнозування у фокусі психологічної науки», V Всеукраїнський науково-практичний семінар «Виміри особистісних трансформацій», круглі столи «Надзвичайна подія: соціальні, психологічні, суспільні виміри», «Нове покоління українського політикуму в умовах війни та повоєнних суспільних

трансформацій», «Спілкування та комунікація в ХХІ столітті», «Історія в нас і ми в історії: психологія історичної пам'яті» та інші заходи.

У звітному році **Інститутом вищої освіти НАПН України** організовано та проведено 13 науково-практичних заходів (3 включено до плану роботи НАПН України та 10 – до плану роботи інституту). Також учені брали активну участь у роботі 159 заходів інших наукових установ і закладів освіти.

Серед низки заходів заслуговує на увагу ХІ Міжнародна науково-практична конференція «Європейська інтеграція вищої освіти України в контексті Болонського процесу. Відновлення: виклики, підходи та інструменти», учасники якої обговорили відновлення вищої освіти України в контексті євроінтеграції, шляхи її вдосконалення на національному, регіональному та інституційному рівнях. У ході роботи І Міжнародної конференції «Особистість, університет, суспільство: проблеми взаємодії та розвитку» обговорено проблеми та виклики, що є актуальними для університетів України в умовах нових реалій, спричинених військовою агресією та завданнями післявоєнного відновлення країни. Особливим акцентом конференції стала діяльність і розвиток переміщених університетів.

Також організовано і проведено звітну конференцію інституту, круглі столи «Вища освіта в плані відновлення України: методологічний аспект», «Глобалізація вищої освіти (національний та інституційний рівні)», круглий стіл, присвячений 300-річчю від дня народження Григорія Сковороди, тренінги «Вдосконалення викладання і навчання. Забезпечення якості вищої освіти», «Інтернаціоналізація», «Залучення громад», «Вдосконалення викладання і навчання. Забезпечення якості вищої освіти», «Врядування у вищій освіті», «Інтернаціоналізація вищої освіти».

За звітний період вчені **Інституту цифровізації освіти НАПН України** організували та провели 30 масових заходів (13 включено до плану роботи НАПН України та 17 – до плану роботи інституту). Усього вчені інституту взяли участь у 261 масовому заході.

Зокрема проведено ХІV Міжнародну конференцію з математичної, наукової та технологічної освіти (ICoM-MASTEd-22), у ході якої обговорено міжнародні та вітчизняні проблеми і перспективи математичної, науково-технічної освіти.

Учасниками VI Міжнародної науково-практичної конференції «Інформаційні технології в освіті, науці і техніці» (ІТОНТ-2022) обговорено проблеми використання інформаційних технологій і систем в економіці, техніці, управлінні діяльністю медичних і наукових установ, закладів освіти, підприємств; комп'ютерного моделювання фізичних і хімічних процесів; підготовки ІТ-фахівців у закладах вищої освіти, вивчення комп'ютерних наук, зокрема, програмування, баз даних, локальних і глобальних мереж, штучного інтелекту; місце і роль інформаційно-комунікаційних технологій, мережі Інтернет у наукових дослідженнях і вищій освіті.

Актуальні проблеми освіти у компаративній перспективі, методологічні орієнтири педагогічної компаративістики, освітні реформи та інновації у

глобалізованому світі, тенденції розвитку шкільної освіти та освіти дорослих у різних країнах, світові тенденції розвитку ІКТ в освіті розглядалися учасниками VI Міжнародної конференції «Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта 2022: виклики і перспективи в умовах турбулентності світу».

У доповідях учасників VIII Міжнародної конференції з адаптивних технологій управління навчанням ATL-2022 розглянуто актуальні питання шляхів удосконалення різних засобів дистанційного та змішаного навчання як провідників та реальних інструментів інформаційної підтримки індивідуалізованого навчання. Доповідачами зазначено дієвість та значні дидактичні переваги впровадження різних форм змішаного та дистанційного навчання, необхідність продовження досліджень різних аспектів складної та невирішеної проблеми створення умов для адаптивного навчання на основі застосування сучасних інформаційних технологій.

Тематика доповідей VIII Міжнародної конференції «Цифрова освіта в природничих університетах» охопила найважливіші питання технологій та цифровізації, проблемного та міждисциплінарного навчання, ролі вищої освіти – нової/старої місії університету в цифровому світі, відкритої науки, інтеграції сервісів як чинника розбудови дистанційної форми навчання, інноваційних технологій в освіті.

Під час V Міжнародного наукового семінару «Доповнена реальність в освіті» (5th International Workshop on Augmented Reality in Education (AREdu 2022) обговорено проблеми і перспективи застосування технологій доповненої реальності в освіті. У центрі уваги учасників X Міжнародного семінару «Хмарні технології в освіті» були результати і досвід впровадження та використання хмарних технологій у закладах освіти різних рівнів.

Проведено також VII Всеукраїнську науково-практичну конференцію з міжнародною участю «Сучасні інформаційні технології в освіті та науці», X Всеукраїнську науково-практичну конференцію молодих вчених «НАУКОВА МОЛОДЬ – 2022», круглий стіл «Цифрова трансформація науки в умовах євроінтеграції», всеукраїнські методологічні семінари онлайн для молодих учених «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті та наукових дослідженнях», всеукраїнські науково-практичні семінари інституту «Системи навчання і освіти в комп'ютерно орієнтованому середовищі» та низку інших заходів.

У 2022 р. вченими **Інституту професійної освіти НАПН України** організовано і проведено 29 науково-практичних масових заходів, які включено до плану роботи НАПН України, та взято участь у 94 заходах.

Мета проведення II Міжнародної наукової конференції «Наука та освіта у світовому інформаційному просторі» полягала в популяризації досліджень за різними науковими напрямками; забезпеченні сприятливих умов для творчого зростання науковців, активізації широкої міжнародної комунікації; набутті досвіду та його обміні між науковцями та практиками.

У ході роботи IV Міжнародної науково-практичної конференції «Професійна освіта в умовах сталого розвитку суспільства» обговорювалися

реалії функціонування закладів професійної (професійно-технічної) освіти в умовах воєнного стану; перспективні напрями розвитку цієї освіти в післявоєнний період; посилення взаємодії українських закладів освіти із європейським установами; досвід Європейського інституту безперервної освіти щодо підвищення кваліфікації педагогів для забезпечення якості освіти; особливості підготовки кваліфікованих робітників в умовах нових економічних і технологічних викликів; основні проблеми сучасного ринку праці з точки зору тенденцій розвитку та гармонізації підготовки фахівців; особливості кооперації закладів професійної (професійно-технічної) освіти із соціальними партнерами задля розвитку системи кваліфікацій у різних галузях; створення і популяризація платформ з цифровим освітнім контентом для зазначеної ланки освіти; державна підтримка системної цифровізації освіти; розроблення концепцій цифровізації інформаційно-освітнього простору України; моделі і технології розвитку державно-приватного партнерства у сфері професійної (професійно-технічної) освіти; створення ефективних механізмів державно-приватного партнерства; системний розвиток соціогуманітарної політики та педагогізації українського суспільства; проблеми щодо оновлення змісту та використання інноваційних форм, методів, технологій, особливо цифрових, у системі післядипломної освіти; екологізація освіти для повоєнної відбудови економіки та енергетичної незалежності України.

Під час III Міжнародної науково-практичної конференції «Технологічна і професійна освіта: проблеми і перспективи» висвітлено питання методологічних й теоретичних основ модернізації технологічної і професійної освіти в умовах сталого розвитку суспільства; науково-методичного забезпечення технологічної і професійної освіти; теоретичних й методичних засад підготовки викладачів професійної освіти; реалізації технологічної освіти в контексті Нової української школи; проблем дуальної форми здобуття освіти; професійного розвитку педагогічних працівників (сучасний стан і перспективи вдосконалення).

Проведено також XVI Всеукраїнську науково-практичну онлайн-конференцію (звітну) «Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання» під час якої представлено наукові результати діяльності вчених Інституту, здійснено аналіз науково-освітніх інновацій професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти, обговорено проблеми модернізації змісту цих ланок освіти та механізмів упровадження новітніх технологій професійного навчання в умовах воєнного дії стану, визначено конструктивні способи розв'язання суперечностей інноваційного розвитку закладів освіти; II Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Розвиток педагогічної майстерності майбутнього педагога в умовах освітніх трансформацій»; всеукраїнські науково-практичні вебіари «Освітній консалтинг як інструмент підвищення ефективності управління закладом професійної освіти»; «Актуальні проблеми професійного розвитку майстрів виробничого навчання закладів професійної (професійно-технічної) освіти»; «Підготовка учнівської молоді до підприємницької діяльності у повоєнний

період»; «Особливості застосування екоорієнтованих педагогічних технологій у закладах професійної освіти»; «Державно-приватне партнерство у розвитку професійної освіти: зарубіжний досвід»; «Методичні засади застосування цифрових технологій у закладах професійної (професійно-технічної) освіти»; науково-практичні вебінари «Сучасні практики забезпечення якості у закладах фахової передвищої освіти»; «Організаційно-педагогічні умови професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників в умовах дуальної форми здобуття освіти»; «Модернізація інформаційно-освітнього середовища закладів професійної освіти»; всеукраїнський науково-практичний семінар «Теорія та методика професійної освіти: результати наукових досліджень», низку інших семінарів, круглих столів тощо.

У 2022 р. вченими Інституту обдарованої дитини НАПН України проведено 15 заходів (12 – включених до плану роботи НАПН України, 3 – до плану роботи установи) та взято участь у 52.

Вченими інституту проведено XIV Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Проектування розвитку та психолого-педагогічного супроводу обдарованої особистості», мета якої полягала в обговоренні проектування розвитку обдарованості учня в системі взаємодії учасників освітнього середовища, комплексної соціально-психолого-педагогічної діагностики обдарованості, моніторингу інтелектуального розвитку обдарованої особистості, науково-методичного забезпечення реалізації змісту спеціалізованої освіти наукового спрямування, підготовки педагогічних працівників до роботи з обдарованими дітьми в системі післядипломної педагогічної освіти.

Основними питаннями, що розглядалися учасниками III Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції «Обдаровані діти – скарб нації!», стали сучасні тенденції дослідження обдарованості; інновації в освіті як інструмент євроінтеграції України; діагностика та моніторинг розвитку обдарованості в освітньому процесі; педагогічний супровід самореалізації обдарованих учнів в умовах воєнного стану; соціально-психологічна підтримка та розвиток потенціалу обдарованої особистості в системі освіти, наукової освіти (теорія та практика реалізація STEM/STEAM-підходу в освіті обдарованих дітей та молоді).

У ході роботи Всеукраїнської міжгалузевої науково-практичної онлайн-конференції «Проблеми цивілізаційної суб'єктності України: місія науки і освіти» обговорювалися світоглядні підвалини розвитку цивілізаційної суб'єктності; її політичні засади; історичні наративи суб'єктності української нації; завдання освіти з формування особистісного потенціалу реалізації національної ідеї.

Учасники II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Інноваційні практики наукової освіти» висвітлили питання наукової освіти (міжнародний досвід і світові тенденції); освіти наукового спрямування в умовах воєнного стану; STEAM-освіти (сучасні тенденції та перспективи); музейної педагогіки як інноваційної педагогічної технології; практики наукової освіти з національно-патріотичним компонентом; інформаційно-освітнього простору

(застосування інноваційних цифрових технологій).

Проведено також семінар-практикум з підготовки обдарованих учнів до участі у міжнародних конкурсах юних дослідників, науково-практичні семінари «Наукова освіта – від теорії до практики» та «Обдарованість: методи діагностики та специфіка моніторингу»; всеукраїнський науково-практичний семінар «Психолого-педагогічне проектування розвитку обдарованості дітей засобами ІКТ»; всеукраїнський конкурс-рейтинг закладів загальної середньої освіти щодо роботи з обдарованими дітьми «Школа – джерело талантів»; X Всеукраїнський конкурс «Творчий вчитель – обдарований учень» та інші заходи.

За звітний період учені ДЗВО «Університет менеджменту освіти» провели 33 масові науково-практичні заходи (6 включено до плану роботи НАПН України, 27 – до плану роботи університету) та взяли участь у 498. Також закладом організовано і проведено 134 позапланові науково-практичні та інформаційно-просвітницькі заходи, 10 з яких – міжнародні.

Серед організованих і проведених заходів слід виокремити XI Міжнародну науково-практичну конференцію «Психолого-педагогічний супровід професійної підготовки та підвищення кваліфікації фахівців в умовах воєнного стану». За програмою конференції проведено круглий стіл «Інноваційні підходи до підготовки майбутніх психологів в умовах воєнного стану», на пленарному засіданні якого розглянуто актуальні питання організаційних форм навчання психологів в умовах дії воєнного стану; специфіки змісту і завдань підготовки психологів в умовах дії воєнного стану; міжкультурних вимірів співпраці і взаємодії психологів під час війни в Україні; індивідуальних і колективних проєктів професійного становлення та розвитку здобувачів вищої освіти в сучасних умовах.

Метою проведення III Міжнародної науково-практичної конференції «Школа синергії освіти і духовності: нові виклики, тренди і можливості» було створення фахового ефективного майданчика для вітчизняних і зарубіжних науковців, молодих учених та практико-орієнтованих освітян для ознайомлення з результатами наукових досліджень та емпіричним досвідом співіснування й синергії освіти і духовності.

Професійні дискусії учасників II Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції з міжнародною участю «Мережа шкіл новаторства України: розвиток професійної компетентності керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників у контексті реалізації неперервної освіти» спрямовано на вирішення актуальних питань координації розвитку шкіл новаторства України, зростання професійної компетентності керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників в умовах дії воєнного стану.

Наукова тематика XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Проектування розвитку та психолого-педагогічного супроводу обдарованої особистості» охопила важливі психолого-педагогічні аспекти формування та розвитку такої особистості в сучасному освітньому просторі.

У ході роботи III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Психологічні засади розвитку соціальних компетентностей педагогічних працівників в умовах Нової української школи» розглянуто актуальні питання психологічних засад компетентної освіти, спрямованої на успішну самореалізацію особисті в суспільстві; розвитку соціальної компетентності педагога до нових професійних дій в умовах повоєнного відновлення; моделювання процесу розвитку соціальних компетентностей педагогічних працівників для потреб Нової української школи.

Також проведено I Міжнародний науковий форум онлайн «Адаптивні процеси в освіті»; VII Всеукраїнський науковий форум з міжнародною участю «Адаптивні процеси в освіті»; Третю міжнародну літню наукову онлайн школу «Адаптивні процеси в освіті»; всеукраїнську конференцію з онлайн-трансляцією «STEM-школа – 2022»; всеукраїнську науково-практичну конференцію «Варіативні моделі професійного розвитку фахівців в умовах відкритої освіти»; всеукраїнську науково-практичну інтернет-конференцію «Формування цифрового освітнього середовища професійного розвитку фахівців в умовах відкритого університету післядипломної освіти»; всеукраїнську науково-практичну конференцію «Управління розвитком закладів професійної (професійно-технічної) освіти на засадах педагогічної логістики: стан, реалії, досвід»; III Науково-практичну конференцію «Професійний розвиток в умовах цифровізації суспільства: сучасні тренди» та інші заходи.

Вченими **Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи** організовано та проведено 17 науково-практичних масових заходів (1 захід включено до плану роботи НАПН України, 16 – до плану роботи центру). Загальна кількість заходів, у яких узяли участь учені центру, – 126.

Зокрема, це VI Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Харківський осінній марафон психотехнологій»; круглий стіл «Діяльність психологічної служби системи освіти Львівської області в умовах військового стану: досвід і проблеми», у ході якого фахівцями Львівської, Сколівської, Жовківської, Жидачівської, Миколаївської, Новояворівської, м. Стрия, Червоноградської, Східницької та інших громад представлено досвід психосоціальної допомоги в умовах військового стану.

Проведено також всеукраїнський круглий стіл «Психологія російсько-української війни: внутрішній погляд» щодо якого обговорювалися психологічні феномени сучасної війни як складної багатоаспектної реальності, створення загальної картини її психологічного виміру; психологічні наслідки війни, що спостерігаються в різних громадах і підсистемах суспільства; перевірені практикою підходи й техніки психологічного супроводу і допомоги населенню; актуальні виклики й завдання професійної психологічної спільноти в цілому та її окремих складових, зокрема психологічної служби системи освіти; допомога дітям та їхнім батькам, які евакуювалися або постраждали внаслідок бойових дій, сім'ям військовослужбовців та ветеранів бойових дій;

міркування щодо психології колективної травми, духовної складової перемоги над російським агресором, запобігання масовій дегуманізації і поляризації громадської думки; представлення деяких результатів досліджень психологічних станів і потреб населення під час війни.

Учасниками Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Ефективні технології психологічного та соціально-педагогічного супроводу в Новій українській школі у період війни» доповідачі представили практичну складову психологічної допомоги в системі освіти у період війни. Ефективні практики та алгоритми психологічної допомоги і підтримки здобувачів освіти, педагогів і батьків, внутрішньо переміщених осіб, якими опікуються заклади освіти, представили свій досвід фахівці Дніпропетровської, Закарпатської, Сумської, Тернопільської, Чернівецької областей.

Також проведено воркшоп «Особливості надання психосоціальної допомоги в умовах війни практичними психологами закладів освіти», VIII Міжнародну науково-практичну конференцію «Особистість у кризових умовах та критичних ситуаціях життя», міжнародну науково-практичну конференцію «Трансформаційні процеси соціально-гуманітарної сфери сучасної України в умовах війни: виклики, проблеми та перспективи», міжнародний симпозіум «Проблеми українських дітей, що опинились в еміграції», всеукраїнський міжвідомчий психологічний форум «Забезпечення психологічної допомоги в секторі сил оборони України», науково-практичний семінар «Особливості застосування психологічних інтервенцій на різних етапах опрацювання травматичного досвіду», VII Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Психічне здоров'я особистості у кризовому суспільстві» та інші заходи.

У звітному році науковими працівниками **Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського** проведено 18 науково-практичних масових заходів (9 заходів включено до плану роботи НАПН України, 9 – до плану бібліотеки). Загальна кількість науково-практичних заходів, у яких узяли участь учені бібліотеки, – 148.

Основними питаннями, що обговорювалися учасниками VII Всеукраїнського науково-методологічного семінару з історії освіти «Педагогічна біографіка і біографістика в сучасному науково-інформаційному просторі», були основні поняття та терміни: біографія, біографістика, персоналія як складники педагогічної терміносистеми; тенденції розвитку педагогічної біографіки й біографістики у світі; біографічний метод у вітчизняних історико-педагогічних дослідженнях (минуле та сьогодні); джерела інформації в біографічному дослідженні з історії освіти (автобіографія, мемуари, листування, періодика, книжки тощо); внесок ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського й наукових бібліотек у педагогічну біографіку та біографістику.

Предметом обговорення учасників круглого столу «Інформаційно-аналітичний та інформаційно-бібліографічний супровід науково-методичного забезпечення модернізації й реформування освіти» стали питання: здобутків і перспектив інформаційно-аналітичного супроводу освітньої галузі, зокрема в

умовах дії воєнного стану; впровадження інноваційних вітчизняних та зарубіжних освітніх технологій; використання цифрових технологій в освітньому процесі; психолого-педагогічного забезпечення освітнього процесу.

У виступах учасників всеукраїнського науково-практичного семінару «Нові бібліотечні сервіси та технології в інформаційному забезпеченні освіти» висвітлено питання науково-інформаційного забезпечення розвитку сучасного соціокомунікаційного простору освіти України; інновацій як стратегії і умов розвитку освітянських бібліотек; спеціальних бібліотек наукових установ НАПН України в цифрову епоху (нові виклики і нові можливості); бібліотечного простору: трансформація та організація в сучасному вимірі; цифрових інструментів підтримки наукової комунікації, формування та використання відкритих електронних ресурсів у бібліотеках закладів вищої освіти; інформаційних сервісів та електронних ресурсів Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського.

У ході роботи XII Міжнародних та XXIX Всеукраїнських педагогічних читань «Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю. Шлях до серця дитини в травматичних ситуаціях життя» обговорено лікарської педагогіки в умовах травматичних ситуацій (український і зарубіжний досвід); «Обережно: дитина!»: Василь Сухомлинський про дітей з особливими потребами; навчання та виховання дітей в інклюзивному освітньому середовищі у Василя Сухомлинського і в сучасних закладах освіти; підготовка майбутніх педагогів до роботи з дітьми в травматичних ситуаціях; шкільна бібліотека як ресурсний центр попередження і подолання травматичних ситуацій життя дітей (за художньою спадщиною В. Сухомлинського). Педагогічні читання дали змогу проаналізувати й переосмислити досвід попередніх поколінь та виявити дієві алгоритми дій педагогів, батьків, психологів, соціальних педагогів щодо подолання психологічних дитячих травм, спричинених війною.

Також проведено всеукраїнський місячник шкільних бібліотек у рамках Міжнародного місячника шкільних бібліотек «В нас єдина мета – Україна свята, нездоланна ніким і ніколи!», круглий стіл «Будівлі й класні кімнати в школі Василя Сухомлинського крізь призму історії та сьогодення української освіти», всеукраїнський науково-практичний семінар «Інформаційні ресурси освітянських бібліотек у розвитку цифрової освіти, педагогіки в умовах воєнного стану», науково-методичний семінар «Трансформація ролі спеціальних бібліотек наукових установ НАПН України в цифрову епоху. Проблеми інформаційного забезпечення наукової діяльності в умовах воєнного стану» та інші заходи.

ХІІІ.2. УЧАСТЬ НАПН УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНИХ І ВСЕУКРАЇНСЬКИХ ВИСТАВКОВИХ ЗАХОДАХ

У 2022 р. розробки підвідомчих установ НАПН України впроваджувалися в освітню та інші види суспільної практики, зокрема, шляхом популяризації наукових досягнень учених академії під час проведення міжнародних виставкових заходів.

НАПН України спільно з МОН України взяла участь в організації та роботі двох міжнародних онлайн виставок:

– ХІІІ Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти» (23-25 листопада, м. Київ);

– ХІV Міжнародної виставки «Інноватика в сучасній освіті» (23-25 листопада, м. Київ).

Організація та проведення виставкових заходів. Для учасників і гостей виставок ученими НАПН України проведено 19 онлайн заходів з актуальних питань розвитку вітчизняної освіти, педагогічної і психологічної наук. Сучасні підходи до розв'язання актуальних проблем освіти, педагогіки і психології на виставкових заходах презентували: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України; Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України; Інститут проблем виховання НАПН України; Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України; Інститут соціальної та політичної психології НАПН України; Інститут вищої освіти НАПН України; Інститут обдарованої дитини НАПН України; ДЗВО «Університет менеджменту освіти»; Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти».

Значну зацікавленість освітян, вчених, учасників і гостей виставки «Сучасні заклади освіти» викликала науково-практична онлайн конференція «Проблеми цивілізаційної суб'єктності України: місяць науки і освіти», організована Інститутом обдарованої дитини НАПН України спільно з Інститутом соціальної та політичної психології НАПН України, Інститутом філософії імені Г.С. Сковороди НАН України, Інститутом історії НАН України, Інститутом політичних і етнонаціональних досліджень імені І.Ф. Кураса НАН України, Інститутом всесвітньої історії НАН України, Харківським національним педагогічним університетом імені Г.С. Сковороди, Університетом Григорія Сковороди в Переяславі. В роботі конференції взяли участь вчені НАН України і НАПН України, закладів вищої освіти та педагоги закладів загальної середньої освіти – загалом понад 1400 осіб. До учасників конференції звернувся президент НАПН України акад. В.Г. Кремень. У своєму виступі акад. В.Г. Кремень, зокрема, зазначив: «Формування світоглядних основ нації, узагальнювальні наративи про минуле нації, про її сьогодення і орієнтири на майбутнє – це прерогатива науки. Але надзвичайну роль тут відіграє освіта як головна сфера, що сприяє розвитку людини, її формуванню».

Заходи підвідомчих установ академії було присвячено питанням забезпечення якості та доступності дошкільної освіти в умовах дії воєнного

стану; розвитку громадянської компетентності молоді в контексті викликів воєнного часу; науково-методичного супроводу виховання дітей та молоді в умовах воєнного стану; освіти для дітей з особливими освітніми потребами в умовах війни та повоєнного відновлення України; технологій забезпечення психологічного здоров'я персоналу організацій в умовах війни; медіапсихології війни – протидії інформаційним атакам; розвитку академічного персоналу університетів в умовах розширення автономії; позиціонування закладів освіти на ринку освітніх послуг в умовах дії воєнного стану тощо.

Вчені НАПН України також узяли участь у проведенні багатьох виставкових заходів, організованих ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти», місцевими органами управління освітою, закладами загальної середньої, позашкільної, професійної (професійно-технічної) і вищої освіти.

Участь у виставкових конкурсах. Підвідомчі установи академії взяли активну участь у конкурсах, що проводились організаторами міжнародних виставок. Оргкомітетом XIV Міжнародної виставки «Інноватика в сучасній освіті» спільно з НАПН України проведено конкурс «Національне визнання наукових досягнень».

За підсумками конкурсу почесними нагородами виставки відзначено:

- у номінації «Монографія» – Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи за монографію «Науково-методичне забезпечення діяльності психологічної служби системи освіти в умовах децентралізації (моделі, досвід)» авторського колективу під науковим керівництвом чл.-кор. В.Г. Панка, в. о. академіка-секретаря Відділення психології та спеціальної педагогіки НАПН України, директора Українського науково-методичного центру практичної психології і соціальної роботи;

- у номінації «Підручник або навчальний комплект для учнів, студентів» – Інститут обдарованої дитини НАПН України за навчальний комплект (навчальний посібник «Стратегії дослідницького пошуку», робочий зошит «Основи наукових досліджень») авторського колективу під науковим керівництвом канд. пед. наук Н.І. Поліхун, завідувачки відділу підтримки обдарованості Інституту обдарованої дитини НАПН України;

- у номінації «Науково-методична розробка для вчителів, викладачів»:

- Інститут проблем виховання НАПН України за наскрізну навчальну програму та методичні рекомендації «Основи безпеки життєдіяльності в умовах бойових дій» авторського колективу під науковим керівництвом канд. пед. наук В.В. Мачуського, завідувача лабораторії позашкільної освіти Інституту проблем виховання НАПН України;

- Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України за комплект модельних навчальних програм для 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх закладів для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку авторського колективу під науковим керівництвом д-ра пед. наук О.В. Чеботарьової, завідувачки відділу освіти дітей з порушеннями інтелектуального розвитку Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України; методичні рекомендації

«Сучасний курикулум в освіті дітей з порушеннями слуху» авторського колективу під науковим керівництвом д-ра пед. наук С.В. Литовченко, завідувачки відділу освіти дітей з порушеннями слуху Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України;

- у номінації «Інноваційний проєкт, педагогічна технологія» – Інститут цифровізації освіти НАПН України за інноваційний проєкт «Технологія навчання учнів початкової школи «Smart Kids» д-ра пед. наук С.Г. Литвинової, заступника директора з наукової роботи Інституту цифровізації освіти НАПН України.

У звітному році розробки підвідомчих установ академії відзначено 13 медалями виставок. Зокрема, нагороджено:

- Інститут педагогіки НАПН України (медалями XIII Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти», XIV Міжнародної виставки «Інноватика в сучасній освіті»);

- Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України (медалями XIII Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти», XIV Міжнародної виставки «Інноватика в сучасній освіті»);

- Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (медалями XIII Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти», XIV Міжнародної виставки «Інноватика в сучасній освіті»);

- Інститут соціальної та політичної психології НАПН України (медалями XIII Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти», XIV Міжнародної виставки «Інноватика в сучасній освіті»);

- Інститут цифровізації освіти НАПН України (медаллю XIII Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти»);

- Інститут професійної освіти НАПН України (медаллю XIII Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти»);

- Інститут обдарованої дитини НАПН України (медаллю XIII Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти»);

- ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (медаллю XIV Міжнародної виставки «Інноватика в сучасній освіті»);

- Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (медаллю XIV Міжнародної виставки «Інноватика в сучасній освіті»).

Нагороди та відзнаки виставок, активна участь у заходах наукових установ НАПН України освітян, працівників органів управління освітою, науковців, представників громадськості вкотре переконливо засвідчили актуальність напрацювань учених академії, наявність суспільного запиту на їх науковий доробок.

XIV. НАУКОВО-ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ЗВ'ЯЗКИ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

XIV.1. ПУБЛІКАЦІЇ НАУКОВО-ІНФОРМАЦІЙНОГО, НАУКОВО-ПОПУЛЯРНОГО Й ПУБЛІЦИСТИЧНОГО ХАРАКТЕРУ, ВИСТУПИ В ДРУКОВАНИХ ТА АУДІОВІЗУАЛЬНИХ ЗМІ

Напрями науково-інформаційної діяльності НАПН України у звітному році були сформовані запитами воєнного часу. Разом з інформуванням про напрацювання вчених академії за фундаментальними і прикладними дослідженнями на передній план вийшла також інша діяльність, пов'язана із підвищенням спротиву збройній російській агресії та інформаційній війні, сприянням працівникам освітньої сфери у здійсненні статутної й позастанутної діяльності, психологічна допомога громадянам у подоланні патологічних і небажаних станів тощо.

Науково-інформаційна діяльність академії здійснювалася шляхом публікації наукових, науково-популярних, журналістських матеріалів в електронних і традиційних виданнях, на офіційному порталі НАПН України, сайтах підвідомчих установ, сторінках наукових підрозділів у соціальних мережах. Узагальнювальну функцію в цьому виконують офіційний портал НАПН України (<https://naps.gov.ua/>), електронне видання «Вісник Національної академії педагогічних наук України» (<https://visnyk.naps.gov.ua/index.php/>), офіційна сторінка НАПН України у мережі Facebook (<https://www.facebook.com/ua.naps>), сайти і сторінки наукових установ та їхніх підрозділів у соціальних мережах.

Особливістю звітнього року було **безперервне функціонування з першого дня війни порталу і сторінок НАПН України** у соціальних мережах, де оперативно публікувалися звернення академії, листи підтримки від зарубіжних партнерів і колег, інформаційні повідомлення про психологічну допомогу з посиланнями на інтернет-ресурси тощо, пов'язані з подіями російсько-української війни. На порталі НАПН України додано сторінки «Працюємо для перемоги» і «Сковорода 300». Матеріали дублювалися на сторінках соціальної мережі Facebook «Освітрянська і педагогічна періодика» (<http://surl.li/fgkgn>) і «Педагогічна альфа-віта» (<http://surl.li/fgnlj>) з посиланням на портал академії. На порталі НАПН України за період з березня по жовтень загалом опубліковано понад 320 постів (з них близько 150 авторства працівників сектору науково-аналітичної обробки і поширення інформації), продубльованих на офіційній сторінці НАПН України у соціальній мережі Фейсбук (відповідальні – ст. наук. сп. Л.І. Ткаченко, канд. фіз-мат. наук С.О. Дмитренко).

Як і раніше, тривала співпраця із усеукраїнськими газетами «Голос України» (А.Ф. Горлов), «Урядовий кур'єр» (С.І. Брага), «Україна молода» (М.І. Дорошенко), «День» (Л.О. Івшина), «Українська літературна газета»

(М.О. Сидоржевський), «Слово Просвіти» (М.І. Цимбалюк), «Освіта України» (М.В. Короденко), «Освіта і суспільство» (Л.І. Ткаченко), газетою НАН України «Світ» (Л.М. Остролицька), методичними газетами видавництва «Шкільний світ» (директор – М.В. Мосієнко), видавництвом «Світич» (директор – Н.О. Андрусич) (журнали «Дошкільне виховання», «Учитель початкової школи», «Джміль»), електронними методичними виданнями. Відомче видання «Педагогічна газета» (Л.А. Рапіна) інформувало про діяльність НАПН України (особливі умови воєнного стану вплинули на періодичність: газета вийшла об'єднаними числами 2-4, березень – серпень).

Діяльність НАПН України, а також особисту участь науковців у теле- та радіопередачах було висвітлено на каналах Національної радіокомпанії України, Суспільного телебачення і радіомовлення України, телеканалах «1+1», «2+2», «ICTV», «СТБ», «Інтер», «5 канал», НТН, «Громадське телебачення», ТК «Київ», «Еспресо. TV», «24»; регіональних теле- і радіоканалах.

У всеукраїнських газетах організовано публікації, що стали **негайними відповідями на сучасні події і сформовані ними запити суспільства** (психологічна допомога, роз'яснення й підтримка, інноваційні рішення): Заява Національної академії педагогічних наук України 24 лютого 2022 року. Освіта і суспільство 2022. № 1-2 (4647), січ.-лют. С. 1 (<http://surl.li/eyfco>); акад. Н.Г. Ничкало. Педагогіка праці: випробування війною. Освіта і суспільство 2022. № 4 (49), квіт. С. 9 (<http://surl.li/fgqrh>); акад. Л.М. Карамушка. На шляху підвищення життєстійкості в умовах війни. Освіта і суспільство 2022. № 8 (53), серп. С. 7 (<http://surl.li/fgopt>); акад. В.Ю. Мельниченко. Тарас Шевченко: «Довелось запить з московської чаші московську отруту!» (Слово Просвіти. 2022. № 7, 24 лют. – 2 бер. С. 12-13), Мусій Кононенко: «Москву покинем... Кожен буде на рідній мові говорити...». (Слово Просвіти : Всеукр. культуролог. тижн. 2022. № 20/21 (1167), 9-15 чер. С. 12-13), Маркіз де Кюстін: «Я зобразив Росію такою, якою вона є» (Українська літературна газета. 2022. Ч. 23 (341), 24 лист., Нерозгадана таїна запису Тараса Шевченка в Щоденнику про Миколу Некрасова (Суспільно-політичні процеси. 2022. Вип. 19. К. : Політія. С. 465-487); чл.-кор. В.М. Ткаченко. Злочин рашистської агресії: момент істини. Освіта і суспільство 2022. № 4. С. 6-7, черв.-лип. (<http://surl.li/fgonl>), чл.-кор. В.В. Ільїн. Українська суб'єктність vs диктатура РФ. Освіта і суспільство 2022. № 3 (48), бер. С. 5 (<http://surl.li/eyfbg>); Соціально-психологічний стан українського суспільства в умовах повномасштабного російського вторгнення: нагальні виклики і відповіді: науково-аналітична доповідь [Інституту соціальної та політичної психології НАПН України]. Освіта і суспільство 2022. № 5 (50), трав. С. 6-8 (<http://surl.li/eyfdz>), чл.-кор. Л.А. Найдьонова. «Ментальний щит» для дітей: хвилинки психологічної самопомоги. Освіта і суспільство. 2022. № 3 (48), бер. С. 9 (<http://surl.li/eyfbg>), Етичні орієнтири як моральна норма. Освіта і суспільство 2022. № 5 (50), трав. С. 3 (<http://surl.li/eyfdz>); д-р. психол. наук П. Горностай. Нацистська сутність путінського режиму. Освіта і суспільство 2022. № 5(50), трав. С. 9

(<http://surl.li/eyfdz>); проф. В.О. Васютинський / І. Кириченко. «Ватники»: хто вони – люди, які й досі симпатизують росії. Україна молода. 2022. № 25, 01 вер. С. 5 (<http://surl.li/fgosc>); д-р філос. наук М.С. Гальченко. Цивілізаційний вибір України як детермінація європейським майбутнім. День. 2022. 08 вер. (<http://surl.li/fgpme>) й ін.

У всеукраїнському виданні «Освіта і суспільство», що виходило систематично у визначені строки, опубліковано низку **світоглядних науково-популярних статей** провідних вчених НАПН України: акад. В.Ю. Мельниченко. Микола Гоголь: «Україна – самобутня держава». Освіта і суспільство 2022. № 1-2 (46-47), січ.-лют. С. 8-9 (<http://surl.li/fgpts>), Тарас Шевченко: «Собор Мазепин сяє, біліє...». Освіта і суспільство 2022. № 3 (48), бер. С. 10-11 (<http://surl.li/eyfbg>), Михайло Грушевський: «Комбінація Мазепи могла мати будучність...». Освіта і суспільство 2022. № 5 (50), трав. С. 10-11 (<http://surl.li/eyfdz>), Тарас Шевченко: «А москалі і світ Божий в путо закували». Освіта і суспільство 2022. № 6-7(51-52), черв.-лип. С. 10-11 (<http://surl.li/eyffn>), Антон Чехов: «У моїх жилах тече українська кров» Освіта і суспільство 2022. № 8 (53). С. 10-11 (<http://surl.li/fgopt>); чл.-кор. Л.А. Найдьонова. Рефлексивна психологія ДО і ПІСЛЯ перемоги в російсько-українській війні. Освіта і суспільство 2022. № 10-11 (55-56). С. 7 (<http://surl.li/fgopt>).

Триває співпраця з науково-популярним журналом НАН України «Світогляд», де опубліковано статті вчених НАПН України, в яких містяться узагальнення щодо **історичного й цивілізаційного розвитку України**: акад. В.О. Огнев'юк, д-р іст. наук М.Ю. Відейко. Історичний досвід української цивілізації. Світогляд. 2022. № 4. С. 2-19 (<http://surl.li/ffuea>); акад. В.Ю. Мельниченко. Микола Гоголь: «По моїй смерті як схочете, так і розпоряджайтеся». Світогляд. 2022. № 2. С. 60-66 (<http://surl.li/ffuet>); чл.-кор. Л.Д. Березівська. Нова історія освіти України: від національної самоідентифікації до глобальних історичних наративів. Освіта і суспільство 2022. № 6-7 (51-52), черв.-лип. С. 7 (<http://surl.li/eyffn>); чл.-кор. В.М. Ткаченко. Російський замах на суб'єктність України Освіта і суспільство 2022. № 1-2 (46-47), січ.-лют. С. 4-5 (<http://surl.li/eyfco>).

На **термінові актуальні запити вчені** наукових установ НАПН України здійснили **низку досліджень і нововведень**, які знайшли відображення у пресі (у тому числі з QR-кодами на першоджерела): акад. Н.Г. Ничкало. Інноваційні моделі розвитку освіти для українських біженців. Освіта і суспільство 2022. № 8 (53), серп. С. 5 (<http://surl.li/fgopt>), Інноваційні моделі розвитку освіти для українських біженців Освіта і суспільство 2022. № 8 (53), серпень. С. 5 (<http://surl.li/eyfhd>); акад. С.О. Сисоєва. Польсько-українські наукові форуми. Освіта і суспільство 2022. № 4 (49), квіт. С. 2. (<http://surl.li/fgqrh>); чл.-кор. В.Г. Панок (у співавт. канд. псих. наук А. Сичевським). Науковці-психологи і психологічна служба ДСНС України працюють разом. Освіта і суспільство 2022. № 3 (48), бер. С. 3 (<http://surl.li/eyfbg>); чл.-кор. Л.А. Найдьонова. Етичні орієнтири як моральна норма. Освіта і суспільство

2022. № 5 (50), трав. С. 3 (<http://surl.li/eyfdz>); О. Топузов / Л. Ткаченко. «Опір агресору з боку НАПН України розпочався вже 24 лютого з опублікування звернення академічної спільноти до всіх науковців, освітян і громадян України...». Освіта і суспільство 2022. № 8 (53), серп. С. 6 (<http://surl.li/eyfhd>); чл.-кор. В.Г. Панок. Унікальний українсько-німецький проєкт триває. Освіта і суспільство 2022. № 6-7 (51-52), чер.-лип. С. 2 (<http://surl.li/eyffn>); доц. В.В. Мороз. Громадські ініціативи відновлення та розвитку Гостомельської ТГ. Освіта і суспільство 2022. № 6-7 (51-52), чер.-лип. С. 3 (<http://surl.li/eyffn>); д-р псих. наук І.Г. Губеладзе. Круглий стіл щодо повоєнних суспільних трансформацій. Освіта і суспільство 2022. № 10-11, жовт.-лист. С. 4 (<http://surl.li/fhivq>); д-р пед. наук М.П. Вовк. Консолідація українців усього світу. Освіта і суспільство 2022. № 8 (53), серп. С. 2 (<http://surl.li/eyfhd>); ст. наук. сп. О.П. Пінчук. Відкриття Центру освіти та розвитку у Варшаві. Освіта і суспільство 2022. № 6-7 (51-52), чер.-лип. С. 2 (<http://surl.li/eyffn>); канд. психол. наук С.Л. Чуніхіна. Всеукраїнський круглий стіл «Психологія російсько-української війни: внутрішній погляд». 2022. № 4 (49), квітень. С. 3 (<http://surl.li/fhhsj>); ст. наук. сп. Л.І. Ткаченко. Засідання Президії НАПН України. Освіта і суспільство 2022. № 3 (48), бер. С. 3 (<http://surl.li/eyfbg>), Щорічна серпнева конференція Національної академії педагогічних наук України «Учені НАПН України – українським учителям». Освіта і суспільство 2022. № 8 (53), серп. С. 2 (<http://surl.li/eyfhd>); ст. досл. О.В. Тринус. Волонтерський проєкт «Психологічні сили України». Освіта і суспільство 2022. № 5 (50), трав. С. 2 (<http://surl.li/eyfdz>) й ін.

Опубліковано також низку есе науковців академії **на підтримку морального і фізичного стану суспільства** в період опору загарбникам: акад. С.О. Сисоєва. Україна і Польща разом назавжди. Освіта і суспільство 2022. № 4 (49), квіт. С. 4 (<http://surl.li/fgqrh>); акад. В.В. Засенко. Усім, хто навчає. Освіта і суспільство 2022. № 9 (54), вер. С. 4 (<http://surl.li/eypob>). Щиро вітаю всіх вас з Новим роком! Освіта і суспільство 2022. № 12 (57), груд. С. 4 (<http://surl.li/fhjgy>); чл.-кор. В.Г. Панок. Для мене – особисте. Освіта і суспільство 2022. № 3 (48), бер. С. 4 (<http://surl.li/eyfbg>), Бородянка. Особисте. Освіта і суспільство 2022. № 9 (54), вер. С. 4 (<http://surl.li/eypob>); чл.-кор. М. Слюсаревський. Довга story. Освіта і суспільство 2022. № 8 (53), серп. С. 4-5 (<http://surl.li/eyfhd>); д-р психол. наук І.Г. Губеладзе. «Табір Сильних – 2022». Освіта і суспільство 2022. № 8 (53), серп. С. 4 (<http://surl.li/eyfhd>); ст. наук. сп. О. Іванова. Наша свобода всередині кожного з нас. Освіта і суспільство 2022. № 3 (48), бер. С. 4 (<http://surl.li/eyfbg>).

Низку публікацій організовано сектором у зв'язку із 75-річчям акад. В.Г. Кременя. В статтях й інтерв'ю, які відображають реалії сучасного етапу розвитку українського суспільства, проаналізовано філософську **концепцію людиноцентризму в освіті** (В.Г. Кремень), що стала **методологічним підґрунтям трансформацій національної системи освіти** й подальшого розвитку освітніх наук: чл. кор. В.В. Ткаченко. Час зрілого повноліття. Україна

молода. 2022. № 016, 23 черв. С. 10 (<http://surl.li/fhbxt>); чл.-кор. В.І. Кушерець. Кременевий дух в діяльності ВГО Товариства «Знання» України. Трибуна. 2022. № 3. С. 10-22; Талановитому Вченому, Реформатору освіти, Людинолюбю. Колектив Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Освіта і суспільство 2022. № 6-7, черв.-лип. С. 8 (<http://surl.li/fhcvs>); ст. наук. сп. Л.І. Ткаченко. Філософія на варті нації. Трибуна. 2022. № 3. С. 3-9, Прогностичність філософії людиноцентризму Василя Кременя. До 75-річчя з дня народження. Пед. газета України. 2022. № 2-3, бер.-черв., С. 4-5, Звитяжний воїн за долю України. 25 червня 2022 року святкує свій ювілей Василь Кремень – український Науковець, Державний діяч, Реформатор та Людиноцентрист. День. 2022. 24 черв. (<http://surl.li/fhbzu>), В. Кремень / О. Харченко. «Патріотизм – це шлях до кращого життя всіх українців». Академік Василь КРЕМЕНЬ – про те, як формувати вільних людей. День. 2022. 15 лип. (<http://surl.li/fhbfnf>); І. Гаврилишин. Філософський камінь академіка Кременя. Голос України. 2022. № 131, 25 черв. С. 6 (<http://surl.li/fhcol>).

До 30-річчя НАПН України опубліковано: Звернення президента НАПН України, академіка Василя Кременя до громадськості з нагоди 30-річчя НАПН України. Освіта і суспільство 2022. № 3 (48), бер. С. 3 (<http://surl.li/eufbg>), чл.-кор. Н.П. Дічек. НАПН України: етапи становлення. З нагоди 30-річчя Національної академії педагогічних наук України. Освіта і суспільство 2022. № 3 (48), бер. С. 8-9 (<http://surl.li/eufbg>), Мета – розвій України, завдання – розвиток особистості. Трибуна. 2022. № 3. С. 23-25; д-р пед. наук О.П. Міхно. «Академіки-засновники»: онлайн-проект до 30-річчя Національної академії педагогічних наук України. Пед. газета України. 2022. № 2-3, С. 12.

Тривають продовжувані проекти газети «Освіта і суспільство»: «Педагогічний календар» (відник д. пед. н. О.П. Міхно), що розкриває **тяглість гуманістичних освітніх традицій української педагогіки** через короткі характеристики діяльності видатних особистостей минулого, а також рубрика «Ювілей – час окреслення нових проектів. Персоналія» (у звітному році присвячено акад. В.Г. Кременю (<http://surl.li/fhcvs>), акад. В.Р. Ільченко (<http://surl.li/eupob>), чл.-кор. М.М. Култаєвій (<http://surl.li/fhivq>), що розкриває актуальність нинішніх досліджень провідних учених сучасності, пов'язаних з освітньо-педагогічною діяльністю.

У звітному році випущено **презентаційне** видання «Науковці України – еліта держави» («Видавництво Логос Україна»), що містить вітальне слово президента НАПН України акад. В.Г. Кременя. Вийшла з друку також презентаційна книга «Феномен наукової школи академіка Миколи Євтуха» (видавець «Альфа Віта Груп»), у якій представлено науковий доробок акад. М.Б. Євтуха (1938–2022) та напрями подальших досліджень його учнів – багатьох відомих учених освітянської галузі України, у тому числі й науковців НАПН України. Побачило світ **бібліографічне** видання праць акад. В.Ю. Мельниченка «Володимир Мельниченко: Сім років після семи

десятиліть : Біобібліографія / Упоряд. і вступ. стаття В.А. Стеценка. 2022. Київ: «ДіПа». 328 с. : кольор. вкл.». Видано також **біобібліографічний покажчик** «Творчий доробок Василя Григоровича Кременя в інноваційному розвитку освіти України : біобібліогр. покажч. / НАПН України, ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського ; [упоряд.: Лапаєнко С.В., Пономаренко Л.О., Бодарчук О.Б.; авт. вступ. статті Ткаченко Л.І.; наук. консультанти: Ткаченко Л.І., Кравченко С.М.; наук. ред. Березівська Л.Д.; бібліогр. ред.: Пономаренко Л.О., Бодарчук О.Б]. – 5-те вид., допов. – Київ: Знання України, 2022. 443 с. (Серія «Академіки НАПН України»; вип. 34)» (<http://surl.li/fhuwvf>).

Особливістю звітнього року стало **створення двох документальних фільмів**, у яких певною мірою розкрито діяльність НАПН України в нинішні часи повномасштабної військової агресії РФ в Україні: Єднання в творчій співпраці: до IX Польсько-українського / Українсько-польського наукового форуму «Дороги і бездоріжжя освіти в період пандемії COVID-19»: документальний фільм / авт. сценарію Г. Головченко, В. Веселовська ; оператори А. Небісь, М. Головченко ; гол. наук. консультант В. Кремень; літ. ред. В. Гордієнко. Електрон. відео дані. Київ : ТК ТАК TV і НАПН України, 2022. (<http://surl.li/fbgyuw>); Академія розвитку людини (Національній академії педагогічних наук – 30 років): інтерв'ю з директоркою ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського Л.Д. Березівською: документальний фільм / авт. сценарію Г. Головченко, В. Веселовська; оператори А. Небісь, М. Головченко; гол. наук. консультант В. Кремень; літ. ред. В. Гордієнко. Електрон. відео дані. Київ : ТК ТАК TV і НАПН України, 2022. (<http://surl.li/fbgyn>).

У звітньому році співробітники **Інституту педагогіки** НАПН України надали інтерв'ю засобам масової інформації: Н.В. Бакуліна. Інтерв'ю з проблем єврейської освіти в Україні для педагогічної спільноти Латинської Америки, Аргентина, 1-3 лютого 2022 (<https://streamyard.com/>); Д.В. Васильєва. До Всесвітнього дня логіки. Телеканал «Київ», 14 січня 2022 р. (<http://surl.li/fbgyuy>); Н.І. Лісова. Інтерв'ю Національній суспільній телерадіокомпанії «UA: ЧЕРКАСИ» (лютий, травень 2022) (<http://surl.li/fbgzsc>).

Загальна кількість виступів у ЗМІ – 12.

Упродовж року розширено зв'язки та форми співпраці науковців **Інституту психології імені Г.С. Костюка** НАПН України із засобами масової інформації та громадськістю. Переважна більшість проведених заходів стосуються різних аспектів надання психологічної допомоги населенню та військовослужбовцям. Загальна кількість заходів складає 158.

Зокрема, протягом року опубліковано 29 друкованих статей в ЗМІ, 8 інтернет-статей в інтернет-виданнях, представлено 2 виступи на радіо, 58 виступів на телебаченні, 62 відеовиступи в Інтернеті, видано інформаційний бюлетень. Також розміщено 2654 постів на 47 основних та додаткових інтернет-ресурсах.

Статті у засобах масової інформації: О.М. Мойзріст. У групі дитина-переселенець: як вибудувати взаємодію та створити безпечне середовище.

Практичний психолог. Дитячий садок. 2022. № 3-4 (друкована версія). № 5 (онлайн версія). С. 20-25 (<https://epsiholog.mcfr.ua/965800>); Недитячі запитання: як говорити з дитиною про війну та її наслідки. Практичний психолог. Дитячий садок. 2022. № 3-4 (друкована версія). № 5 (онлайн версія). С. 25-27 (<https://epsiholog.mcfr.ua/965801>); Психологічні проблеми внутрішньо переміщених осіб. Практичний психолог. Дитячий садок. 2022. № 3-4 (друкована версія). № 5 (онлайн версія). С. 27-28 (<https://epsiholog.mcfr.ua/968969>); Матеріали, що знадобляться для роботи з дітьми переселенцями. Практичний психолог. Дитячий садок. 2022. № 3-4 (друкована версія). № 5 (онлайн версія). С. 28-30 (<https://epsiholog.mcfr.ua/968970>); «Мамо, а російські діти дивляться війну? Їм нас не шкода?» (пам'ятка для батьків). Практичний психолог. Дитячий садок. 2022. № 3-4 (друкована версія). № 5 (онлайн версія). С. 43-44 (<https://epsiholog.mcfr.ua/965800>); Наукове обґрунтування відомих способів швидко заспокоїтися. Практичний психолог. Дитячий садок. 2022. № 9. С. 5-9 (<https://epsiholog.expertus.com.ua/10000685>); STOP де брифінг, або Чому необхідно відстежувати зміни у психологічній науці. Пам'ятка. Практичний психолог. Дитячий садок. 2022. № 10. С. 4-5 (<https://epsiholog.expertus.com.ua/10001360>); Формуємо резилієнтність, або Не стомлюємось чекати на перемогу. Пам'ятка. Практичний психолог. Дитячий садок. 2022. № 11. С. 5-7 (<https://epsiholog.expertus.com.ua/10002059>); Віднаходимо опору. Практичний психолог. Дитячий садок. 2022. № 11. С. 7-10 (<https://epsiholog.expertus.com.ua/10002060>); Синтез гормонів щастя: стимулюємо розум. Практичний психолог. Дитячий садок. 2022. № 11. С. 10-13 (<https://epsiholog.expertus.com.ua/10002061>); І.В. Литвин, О.М. Мойзріст. Як спланувати роботу із супроводу дошкільників в умовах війни: рекомендації та готові формулювання. Практичний психолог. Дитячий садок. 2022. № 8. С. 19-22 (<https://epsiholog.expertus.com.ua/982766>); Т.Л. Гурковська, О.М. Мойзріст. Відлуння гострого шоку. Практичний психолог. Дитячий садок. 2022. № 8 (<https://epsiholog.expertus.com.ua/983215>); Наші реакції на події війни. Практичний психолог. Дитячий садок. 2022. № 8. С. 22-26 (<https://epsiholog.expertus.com.ua/983146>); Л.А. Терещенко. Готовність дитини до навчання у школі: мотиваційний аспект. Практичний психолог. Дитячий садок. 2022. № 1. С. 4-7 (<https://epsiholog.mcfr.ua/945027>); Б.М. Ткач. Працюємо 24/7: як команда «Ля Телепате» допомагає українцям під час війни. Всі новини ONLINE.UA Новини науки та медицини, 6 листопада 2022 (<http://surl.li/fbgzm>); Квінтесенція міфодизайнерів «руського мира» (<http://surl.li/fbgzr>); Л.І. Соловійова. Експрес-допомога педагогам і батькам: знижуємо напруження та долаємо тривогу. Практичний психолог: дитячий садок. 2022. № 5-6. С. 4-6 (<https://epsiholog.mcfr.ua/968963>); Ю.М. Швалб. Психологічні моделі роботи з майбутнім. Коло професійної взаємопідтримки: вебсайт (<http://surl.li/fbgzw>); Соціально-особистісна ідентичність людини. Коло професійної взаємопідтримки: вебсайт (<http://surl.li/fbhaa>); О.Л. Вернік. Ресурси

життєдіяльності особистості: особливості проблемного поведіння в юнацькому віці. Коло професійної взаємодтримки: вебсайт (<http://surl.li/fbhah>); С. Максименко, Л. Карамушка, Л. Сердюк, І. Баранаусіне. Проект «Сприяння соціальній інтеграції громадян, які постраждали від конфлікту на Сході України»: основні результати. Пед. газета України. 2022. № 1 (287), січень-лютий. С. 5; Л.М. Карамушка. Міжнародний воркшоп «Технології зміцнення психологічного здоров'я персоналу в організації». Пед. газета України. 2022. № 1(287), січень-лютий. С. 5; О. Бондарчук, Л. Карамушка. Психологічна підтримка особистості в умовах війни: Україна-Польща. Пед. газета України. 2022. № 2-3 (288-289), березень-червень. С. 6; О.В. Креденцер. Aufbaueines Psychologen Netzwerks («Побудова психологічної мережі»). «Kölner Stadt Anzeiger». 30 травня 2022; Malteserin NRW organisieren Unterstützungssystem mitukrainischen Psychologen – Мальтезер організував систему підтримки з українськими психологами. Malteser. 2022. № 2 (<http://surl.li/fbhao>); Інтерв'ю з Оксаною Креденцер. Die Eife lwarwieeinegute Medizin. KölnerStadt-Anzeiger, 1/2. Oktober 2022, P. 37; В.І. Лагодзінська. Лише небайдужі змінюють світ на краще. Дунаєвецький вісник. 2022. № 37(12203), 15 вересня 2022.

За звітний період надруковано 8 інтернет-статей та інтерв'ю: О.М. Кокун. Виступ в прямому ефірі 5-го каналу щодо внутрішніх ресурсів підтримки стресостійкості під час відбиття російської агресії (4 березня 2022) (<http://surl.li/fbhat>); Т.С. Гурлева. Батькам про дітей молодшого підліткового віку (нотатки психолога). Відеовиступ в електронній бібліотеці НАПН України з підвищення психолого-педагогічної культури педагогів та батьків (<http://surl.li/fbhax>); В.В. Бушанський. Вашингтон умилює Москву, яка відновлює імперію. Gazeta.ua. 07 січня 2022 (<http://surl.li/fbhbc>); Гарна новина для України: Зеленський уже не президент. Gazeta.ua. 23 січня 2022 (<http://surl.li/fbhbe>); Гарна новина для України: Зеленський уже не президент. Путін поділився з Макроном некрофільними фантазіями. Gazeta.ua. 12 лютого 2022 (<http://surl.li/fbhbm>); 24 лютого – початок кінця режиму Путіна. Gazeta.ua. 24 лютого 2022 (<http://surl.li/fbhbp>); Збройні сили рятують Україну і змусили Захід об'єднатися перед російською загрозою. Gazeta.ua. 01 березня 2022. (<http://surl.li/fbhbr>); Бучанська різанина вжахнула світ. Gazeta.ua. 12 квітня 2022 (<http://surl.li/fbhbu>).

Виступи на радіо: К.В. Гуцол. Психологічні прийоми побороти біль». «Radio Oscura» (Україна, Америка) (<http://surl.li/fbhbw>); О.Л. Вернік. Інтерв'ю на радіо «Магніт», 99,7 Fm, м. Канів, 08 березня 2022.

Учені **Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна**: М.П. Вовк. Професійний розвиток педагога в умовах неформальної освіти. Педагогічна газета України. 2022. № 1(287). С. 4; Народна премія імені Тараса Шевченка. 2022. Освіта і суспільство 2022. № 9 (54), вер. С. 5; Консолідація українців усього світу. Освіта і суспільство. 2022. № 8(53), серпень. С. 2 (<http://surl.li/eyfhd>); М.П. Вовк, Н.О. Філіпчук. Створення

первинного осередку громадської організації ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка. Слово «Просвіти». Ч. 24-25. 23-30 червня 2022. С. 14; О. Іванова. Наша свобода всередині кожного з нас. Освіта і суспільство. 2022. № 3 (48), березень. С. 4 (<http://surl.li/eyfbg>).

У 2022 р. співробітники **Інституту проблем виховання** НАПН України надрукували 24 статті у засобах масової інформації, здійснили 4 виступи на радіо та в інтернет-виданнях, оприлюднили 30 відеозаписів на YouTube-каналі Інституту.

Стріми співробітників інституту: Л.М. Сокол. Експертна участь у радіопередачі «Батьківська кухня», 2 лютого 2022 (<http://surl.li/fbhca>); Екологічні питання. Наслідки війни, 6 червня 2022, Київська молодіжна бібліотека: Інтернет-видання (<http://surl.li/fbhcd>); «Роздільний збір відходів», 7 липня 2022, Київська молодіжна бібліотека: Інтернет-видання (<http://surl.li/fbhch>; <http://surl.li/fbhck>); «Культура поводження з відходами» 27 листопада 2022, Київська молодіжна бібліотека: Інтернет-видання (<http://surl.li/fbhcn>).

Статті, надруковані в засобах масової інформації: К. Безрук, Г. Ковганич, О. Савенко. Організація професійної орієнтації в закладах освіти: розставляємо акценти. Директор школи. 2021. № 11-12. С. 80-95; І.Д. Бех. Виховання особистості. Від ідеї до виховного втілення. Управління освітою. 2022. № 9 (102). С. 6-7; На підступах до виховної істини. Шкільний світ. 2022. № 11-12. С. 3-5; Олександр Захаренко в контексті сучасних проблем духовності. Методист. 2022. № 3-4 (124). С. 30-35; Добродійність особистості: секрети виховання. Директор школи. 2022. № 9-10 (885-886). С.4-5; Д. Бирик. «Школи SOCIAL лідерства STUDENT»: Тренінговий курс з формування лідерських якостей у дітей вимушених переселенців. Шкільний світ. № 11-12 (887-888). 2022; К. Журба. Як захистити дітей від кібернасильства. Небезпеки та шляхи подолання. Директор школи. 2022. № 11-12 (887-888). С. 10-12; Т. Куниця. Діти вимушених переселенців. Соціально-педагогічний супровід формування відповідальної громадянської позиції дітей з сімей вимушених переселенців. Директор школи. 2022. № 11-12 (887-888); Т. Окушко. Виховання культури безпечної життєдіяльності: цифрова компетентність. Управління освітою. 2022. № 5-7. С. 76-93; О.В. Пащенко. Природоохоронний світогляд та цілі збалансованого розвитку: баланс, форми, методи. Управління освітою. 2022. № 9-12. С. 22-45; К. Журба, І. Бех, О. Докукіна, С. Федоренко, І. Шкільна. Програма виховання смисложиттєвих цінностей підлітків в умовах євроінтеграційного поступу України. Директор школи. 2022. № 9-10. С. 50-65; В.В. Рагозіна, Т.С. Житнік, Т.М. Шерстюк. «Unity art project Melitopol». Мистецтво та освіта. 2022. № 3(105). С. 62-63; В.В. Рагозіна, А.С. Слюсар. Арт галерея на склі. Вихователь-методист дошкільного закладу. 2022. № 8. С. 23-27; В.В. Рагозіна, Л. Костян, К. Колмикова. Дружність: розпізнаємо й розвиваємо. Методична скарбничка вихователя. 2022. № 2 (лютий). С. 20-21; Малюємо на великих полотнах з дітьми раннього віку. Вихователь-методист дошкільного

закладу. 2022. № 7. С. 23-27; В.В. Рагозіна, С.П. Бідна. Пізнання декоративно-ужиткового мистецтва з дітьми 3-го року життя: регіональний досвід реалізації авторської креативної ідеї. Вихователь-методист дошкільного закладу. 2022. № 9. С. 23-27; В.В. Рагозіна. Прищеплюємо дітям шанобливість під час роботи з картиною. Методична скарбничка вихователя. 2022. № 3 (березень). С. 20-21; Формуємо в дітей самостійність за допомогою ілюстрацій. Методична скарбничка вихователя. 2022. № 1 (січень). С. 20-21; Як ознайомити дітей з основними принципами толерантності через творчість художників. Методична скарбничка вихователя. 2022. № 4 (квітень). С. 20-21; Н.В. Харченко. Дискримінація в освіті. Управління освітою. № 3-4. 2022. С. 50-67; Дорадництво у закладах освіти. Інформаційно-консультативна підтримка. Директор школи. № 11-12. 2022. С. 20-26; Інформаційна гігієна в закладі освіти: основні орієнтири, планування роботи. Директор школи. № 9-10. 2022. С. 22-37; Маніпуляційні схеми та злочини в цифровому просторі. Профтехосвіта. № 9-12. 2022. С. 22-45; Цифрові ресурси у роботі сучасного вчителя. Математика. № 11-12. 2022. С. 22-45.

У мережі Інтернет опубліковано два інтерв'ю співробітників **Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка**: Н. Адамюк. «15 хвилин про українську мову та українську жестову мову з Наталією Адамюк», 27 квітня 2022, газета «Наше життя» ВГОІ УТОГ (про особливості розуміння понять воєнного часу в українській та українській жестовій мові, специфіка сприймання поширених дефініцій) (<http://surl.li/fbhdc>); Ю.В. Рібцун. «Підтримай дитину» (про надання першої допомоги дитині, яка переживає стрес) (<http://surl.li/fbhdh>).

Співробітники **Інституту соціальної та політичної психології** здійснили 215 виступів у ЗМІ, у т. ч. дали інтерв'ю, коментарі тощо: на телебаченні – 32, на радіо – 19, в інтернет-виданнях – 87, у друкованих ЗМІ – 8, у теле- і радіопрограмах – 69.

В освітянських виданнях опубліковано 8 статей: у «Педагогічній газеті» (4), у газеті «Психолог» (3), у газеті «Директор школи» (1).

Публікації в освітянській пресі присвячені:

– соціально-психологічному стану українського суспільства в умовах повномасштабного російського вторгнення: «Соціально-психологічний стан українського суспільства в умовах повномасштабного російського вторгнення: нагальні виклики і відповіді: Науково-аналітична доповідь» (М.М. Слюсаревський), «Довга Story» (М.М. Слюсаревський);

– проблемам перебігу освітнього процесу та психологічного супроводу освітян в умовах надзвичайних ситуацій: «Табір Сильних – 2022» (І.Г. Губеладзе); «Трансформація шкільної освіти в кризових умовах. Психологічний аспект» (О.В. Стрільчук); «Альтернативна шкільна освіта з урахуванням актуального контексту. Психологічний аспект» (О.В. Стрільчук); «Стратегії підготовки працівників закладів освіти до конструктивної поведінки

в умовах надзвичайних ситуацій» (Л.В. Никоненко); «Психологічна підтримка освітян в умовах війни» (І.Г. Губеладзе);

– проблемам подолання наслідків, спричинених російським вторгненням: «Громадська та наукова активність співробітників лабораторії психології малих груп та міжгрупових відносин ІСПП НАПН України в протидії російській агресії» (П. Горностай, О. Плетка, В. Вус, Чорна Л.), «Посттравматичний супровід: актуальні видання лабораторії соціальної психології особистості» (М.С. Дворник.);

– актуальним науковим проектам: «Наукові проекти Ради молодих вчених Національної академії педагогічних наук України» (І.Г. Губеладзе);

– проблемі визначення сутності путінського режиму: «Нацистська сутність путінського режиму» (П.П. Горностай);

– проблемам взаємодії з медіапростором: «Особливості створення та розв'язування кейсу ситуаційних завдань в інтернет-середовищі» (А.О. Краснякова.).

Протягом звітнього періоду науковці інституту здійснили 32 виступи-інтерв'ю на 18 телеканалах: «5-ий канал» (6), Kharkiv NOW (5), UKRLIFE.TV (3), NH.NIEUWS (Нідерланди) (2), ТМ Київ (2), телеканал «1+1» (1), LIVE (1), FREEDOM (1), південноазійський телеканал «BreaknlinksNews» (м. Катманду, Непал) (1), NBC (1), Телеканал Київ (1), UA: Freedom (1), Чорноморська ТРК (1), Еспресо (1), Телеканал Україна (1), Суспільне Телебачення України (1), ГІТ: Громадське Інтерактивне Телебачення (1), Gazeta UA (1), а також взяли участь у 36 передачах на 17 телеканалах: «5-ий канал» – 9; телеканал «1+1» – 5; проєкті «НЕЗАВИСИМЫЕ: первый интернет-канал интеллектуалов» – 4; «4-ий канал» – 3; «Інтер» – 2; «Україна 24» – 2; «НВ» – 1; «24-ий канал» – 1; «Суспільне ТБ» – 1; «Суспільне. Київ» – 1; «Суспільне мовлення України» (філія у місті Дніпро) – «UA: Дніпро» – 1; «Суспільне мовлення України» (філія у місті Рівне) – «UA: Рівне» – 3; «Прямий канал» – 1; Загальноукраїнський державний інформаційно-аналітичний телеканал «Рада» – 1; «Укрінформ» – 1. Зокрема, науковці Інституту долучилися до таких телепередач: «Сьогодні. Ранок», «Сьогодні. Вдень», «Сьогодні. Ввечері», «Сьогодні. Головне», «Підсумки дня», «О порі», «ТСН», «Подробиці», «Психологічні діалоги про...», марафону «Ми сильні разом!», інформаційного марафону, випусків новин, телемарафону «Незламна країна» – та до серії інших програм на актуальні теми.

Вчені інституту зробили 19 виступів на 12 радіоканалах, а саме: «Українське Радіо» (4), «Громадське радіо» (3), «Культура» (2), Радіо «Західний полюс» (2), «Радіо Марія» (1), «Армія FM» (1), «UA: Радіо Культура» (1), «Радіо НВ» (1), «Вільне радіо Донбасу» (1), KyivFM (1), CzworkaPolskeRadio (1), «ТРК Київ» (1), а також взяли участь у 25 радіопередачах на 7 радіоканалах: «Промінь» (6), «Радіо НВ» (9), «Українське радіо» (4), «Громадське радіо» (2), «Радіо Свобода» (2), «Національна платформа стійкості і згуртованості» (1), «Інтерфакс Україна» (1).

Широка громадськість дістала змогу ознайомитися з думками фахівців інституту на сторінках друкованих ЗМІ – 15 публікацій, а саме газет «Україна молода» (2), «QuébecScience» (1), «Голос України» (1), «Факти» (1), «Комсомольська правда в Україні» (1), «Спротив Вісник сил територіальної оборони ЗСУ» (1), «Rzeczpospolita» (1), «Освіта і суспільство» (7).

Здійснено 87 виступів у 38 інтернет-виданнях: «Україна Сьогодні» (<https://ukraine.segodnya.ua>) (6), ЯРМІЗ Центр реабілітації та реадаптації учасників АТО та ООС (<https://www.facebook.com/yarmizkyiv/>) (6), «Телеграф» (<https://telegraf.com.ua>) (5), Мережа захисту національних інтересів «А Н Т С» (4), всеукраїнська інформаційна агенція «Медіагрупа «Голос.UA»» (<https://golos.ua>) (3), сайт «Радіо Свобода» (<https://www.radiosvoboda.org>) (2), Mental Wellness Society (Connecticut Psychological Association, USA) (www.MentalWellnessSociety.com) (2), Facebook-сторінка Навчально-практичний центр психологічних інновацій ІСПП НАПН України (<https://www.facebook.com/centerispp>) (2), «Тиждень» (<https://tyzhden.ua>) (1), сайт української недержавної радіостанції «Радіо НВ» (<https://life.nv.ua/ukr/lifestyle.html>) (1), «Українська правда» (<https://life.pravda.com.ua>) (1), україномовний сайт новин телерадіомовної корпорації «BBC News Україна» (<https://www.bbc.com/ukrainian>) (1), JOURNALISM TEACHERS' ACADEMY (<https://www.jta.com.ua>) (1), Медіа бізнес репорт (MBR) (<https://mbr.com.ua>) (1), Армія-Інформ (<https://armyinform.com.ua>) (1), Інформаційне агенство новин «1NEWS» (<https://1news.com.ua/tsikave>) (1), сайт «GreenPostmedia» (<https://greenpost.ua>) (1), «Харизма.ЮА» (<http://surl.li/fbhdn>) (1), сайт ВМГО «Студентська республіка» (<https://studrespublika.com/sr-solidarnist>) (1), сайт «Черная лампа» (<https://vkalnysh.wordpress.com>) (1), онлайн-сторінка журналу «The Psychologist» (<https://thepsychologist.bps.org.uk>) (1), Gwara Media (<https://gwaramedia.com>) (1), «Укрінформ» (<https://www.ukrinform.ua>) (1), ГО Сумське громадське коло (<https://www.facebook.com/kolosum>) (1), ЦЕНЗОР.НЕТ (<https://m.censor.net>) (1), сайт газети «Експрес» (<https://expres.online>) (1), Marshall University; USA, mediachannel (<http://surl.li/fbhdt>) (1), «Апостроф» (<https://apostrophe.ua>) (1), Асоціація політичних психологів України (<http://surl.li/fbhdy>) (1), Talking Mental Health (Great Britain) (<https://www.talkingmentalhealth.com>) (1), Бабель-інтернет-ЗМІ (<https://babel.ua/news>) (1), Apple Podcasts Категорія: Технології (<https://podcasts.apple.com>) (1), Новинарня (<https://novynarnia.com/>) (1), Nasz Dziennik.pl (<https://naszdziennik.pl/>) (1), Caritas.pl (<https://caritas.pl/>) (1), Gosc.pl (<https://gosc.pl/>) (1), Olsztyn.com.pl (<https://olsztyn.com.pl/>) (1), Idziemy.pl (<http://idziemy.pl/>) (1), Facebook-сторінка психолога Павла Петровича Горностая (<https://www.facebook.com/Gornostay55/>) (27).

Тематика виступів у ЗМІ охоплювала широке коло проблем, з-поміж яких центральне місце посіли виступи, зумовлені повномасштабним російським вторгненням, зокрема щодо таких аспектів цієї тематики:

– опанування тривожних настроїв українського суспільства, спричинених актуалізацією воєнної загрози: «Про тривогу й паніку під час актуалізації військової загрози та способи їх опанування» (В.В. Савінов); «Особливості переживання паніки громадянами» (В.О. Васютинський); «Чи панікують українці перед загрозою війни? Пояснюють психологи» (С.Л. Чуніхіна); «Про медіадієту й конкретизацію обставин та дій у випадку реалізації найгіршого сценарію (повномасштабної військової атаки РФ)» (В.В. Савінов), «В Україні масово торгують тривожними валізами» (О.Т. Плетка), «Що більше говоритимемо про спокій, то більше нервуватиме населення: психолог розповідає, як читати новини» (В.О. Васютинський); «Психологічні чинники запобігання панічним настроям» (В.О. Васютинський); «Як впоратися з тривогою в період загострення ризиків і екстремальних ситуацій» (І.Г. Губеладзе); «Настрої громадян в умовах воєнної загрози» (В.О. Васютинський); «Психологічні засоби емоційної регуляції в умовах воєнної небезпеки» (В.О. Васютинський); «Головне – не відключити страх, а приглушити його емоційну складову – психотерапевтка про техніки психологічної стабілізації» (О.Ю. Кухарук); «ПСИХОЛОГ: як бути з емоціями під час війни? Ольга Кухарук у ХаризмаUA» (О.Ю. Кухарук); «Суспільна стійкість: п'ять першочергових кроків» (С.Л. Чуніхіна); «Психологічний стан населення України в умовах повномасштабної війни» (С.Л. Чуніхіна); «Політичний психолог Світлана Чуніхіна: Приховувати телемарафоном правду про війну – недалекоглядно» (С.Л. Чуніхіна); «Мрії про майбутнє найкраще тримають нас у «бойовому» стані» (С.Л. Чуніхіна); «Поради психолога. Як спілкуватися з близькими» (О.Л. Вознесенська); «Що таке тривожність та як із нею боротися?» (О.Т. Плетка);

– зміст і динаміка настроїв українського суспільства під час війни: «Russia's War in Ukraine Weekly Panel Discussion» (В.І. Вус.); «Українці хочат повної и безоговорочной победы над Кремлем – политический психолог» (С.Л. Чуніхіна.); «The psychological fall out of the war in Ukraine» (В.І. Вус); інтерв'ю редакторки «Бабеля» Юліани Скібіцької «Як не ми, то хто?» (Г.М. Бевз); «Ситуація в Україні та Києві «очима свідка»: міркування про розгортання бойових дій, причини вторгнення РФ та психологічний стан населення тощо» (В.В. Савінов); «Психологія суспільства під час війни» (С.Л. Чуніхіна); «Психологічні ресурси адаптації в умовах воєнного часу» (В.О. Васютинський); «Психологічні ресурси переживання воєнних подій» (В.О. Васютинський); «Зміст і динаміка соціальної напруженості в Україні» (В.О. Васютинський); «Зміст і динаміка масових настроїв у поточній ситуації» (В.О. Васютинський); «День єднання: соціально-психологічний і політико психологічний сенс для суспільства» (І.Г. Губеладзе); «Перемогти у війні за допомогою терору у росіян навряд чи вийде, але психологічну шкоду не варто недооцінювати» (С.Л. Чуніхіна); «Якщо не буде гніву – нас зруйнують як особистостей і націю. Інтерв'ю з психологинєю про емоції під час війни» (О.Л. Вознесенська); «Особливості поведінки українців в умовах нищення

інфраструктури російським агресором» (В.О. Васютинський); «Нині російське є і повинно бути ворожим» (В.О. Васютинський); «Поведінка киян в умовах руйнування інфраструктури» (В.О. Васютинський);

– психологічний портрет ворога: «Путіна обдурили, він не очікував від України такого опору – політичний психолог» (С.Л. Чуніхіна); «Психологічна характеристика особистості і поведінки Путіна» (В.О. Васютинський); «О чём говорит длинный стол Путина? – Политический психолог Чунихина» (С.Л. Чуніхіна); «Його треба лікувати? Ми послухали черговий виступ Путіна і звернулися до психіатрів» (О.Т. Плетка); «У Путіна психічна інфляція, – психологиня Світлана Чуніхіна» (С.Л. Чуніхіна); «Якби Путін був жінкою, якою була б ймовірність війни?» (С.Л. Чуніхіна); «Пиковый момент войны, неконтролируемые исторические процессы и два страха Путина, – Чунихина» (С.Л. Чуніхіна.); «Конструкція світосприйняття путіна похитнулася, – психолог Світлана Чуніхіна» (С.Л. Чуніхіна); «Світлана Чуніхіна про приниження путіна та агресію в українській політиці» (С.Л. Чуніхіна); «Психологічні діалоги про... ядерний апокаліпсис» (С.Л. Чуніхіна); «Психологічні діалоги про... кіберсоціальність» (С.Л. Чуніхіна); «Raping is also a tool off ighting for Russian soldiers» (І.Г. Губеладзе); «Зміни у свідомості росіян» (В.О. Васютинський); «Реакція росіян на воєнно-політичні події» (В.О. Васютинський); «Психологічний портрет Р. Кадирова» (В.О. Васютинський); «Реакція росіян на обстріли українських міст» (В.О. Васютинський); ««Ватники»: хто вони – люди, які й досі симпатизують росії» (В.О. Васютинський);

– психологічні чинники агресивних позицій росіян: «Перше покоління нацистів Німеччини теж не приймало правду про себе, у рф також важлива етапність» (С.Л. Чуніхіна), «Причини сліпої віри росіян у повідомлення їхньої влади» (В.О. Васютинський); «Хворі імперством. І їм «не стидна» (В.О. Васютинський); «Депортація українців з Маріуполя триває. «Рятують» (В.О. Васютинський); «Особливості ведення дискусій з росіянами» (В.О. Васютинський); «Психологічні чинники агресивної поведінки російських загарбників» (В.О. Васютинський); «Психологічні чинники агресивних позицій росіян» (В.О. Васютинський); «Психологія злочину. Сезон: воєнні злочини» (С.Л. Чуніхіна); «Российское общество в полшаге до тоталитаризма, где исчезает всё приватное, – Светлана Чунихина» (С.Л. Чуніхіна); «Психологічні діалоги про... банальність зла» (С.Л. Чуніхіна); «Психологічні діалоги про... колективну відповідальність у війні» (С.Л. Чуніхіна);

– психологічна допомога населенню в умовах затяжної війни: інфографіка «5 кроків допомоги постраждалим в умовах надзвичайної ситуації» (М.С. Дворник); «Як подолати паніку та психічні зриви» (Г.М. Бевз); «Як зберегти психічне здоров'я в умовах затяжної війни» (В.І. Вус); «Психологія вцілілого: що з цим робити» (І.Г. Губеладзе); «Психологічні засоби регуляції поведінки у важких умовах війни» (В.О. Васютинський); «Як запобігти вигоранню у волонтерстві і на роботі під час війни?» (І.Г. Губеладзе); «Як допомогти собі при виснаженні?» (Б.П. Лазоренко); «Основи першої

психологічної допомоги в кризових ситуаціях» (В.І. Вус); «Ресурси для відновлення особистості після психотравмуючої події» (В.І. Вус); «Як долати стрес. Навички саморегуляції» (В.І. Вус); «Цілепокладання та визначення пріоритетів для майбутнього» (В.І. Вус); «Дозвольте собі бути щасливими» (О.Т. Плетка);

– супровід дітей під час збройної агресії: інфографіка «Як допомогти дитині під час збройної агресії» (М.С. Дворник); «Як батькам говорити з дітьми про можливі загрози та екстремальні ситуації?» (І.Г. Губеладзе); «Діти і війна: як психологічно підтримати дітей у час війни» (І.Г. Губеладзе); «Як захистити дітей від інформаційної тривоги» (І.Г. Губеладзе); «Про хід проекту «Право бути щасливими» (О.Т. Плетка); «Психосоціальна підтримка дітей, що постраждали внаслідок війни» (О.Т. Плетка); «Чи треба розповідати дітям про війну?» (О.Т. Плетка); «Презентація «Пам'ятки для батьків» (О.Т. Плетка); «Як говорити з дітьми про смерть та як допомогти пережити втрату» (О.Т. Плетка);

– підтримка військових та їхніх родин: «Підтримка людей, які йдуть на фронт, та їхніх родин» (Н.Ф. Умеренкова); «Психологічний супровід родичів полонених» (І.Г. Губеладзе); «В Україні захисникам та їхнім рідним надають безоплатну психологічну допомогу та консультації із соціальних питань» (Н.Ф. Умеренкова);

– особливості поведінки та допомога вимушеним переселенцям: «How to SAVE THE CHILDREN AND MOTHERS in refugee Center» (І.В. Вус); «Допомога українським біженцям у Нідерландах» (Ю.С. Чаплінська); «Психологічні особливості поведінки вимушених переселенців» (В.О. Васютинський); «Психологічні причини «неадекватної» поведінки українських біженців і як на неї реагувати» (І.Г. Губеладзе); «Бар'єри повернення українських біженців» (І.М. Гусєв); «Двічі тікали від рашистів, а тепер відкрили пекарню у Києві: неймовірна історія багатодітної родини» (О.Т. Плетка); «Психологічна підтримка біженців–українців в Польщі» (Ю.Д. Гундертайло);

– психологічна допомога тренерам-психологам: «Mind Focused Coaching for Life (Ізраїль). Psychological Assistance we can provide to trainers helping to build Mental Resilience despite such adversity. Психологічна допомога тренерам, які допомагають сформувати психічну стійкість» (В.І. Вус); «Psychological Assistance, Building Mental Resilience» (В.І. Вус); «Презентація Методичних рекомендацій для психологів» (О.Т. Плетка);

– інформаційна війна та медіаосвіта: «Битва наративів: українські історії проти російських. Зброя інформаційної війни» (І.Г. Губеладзе); «Медіакомпетентність і психологічна компетентність – необхідні елементи системи національної безпеки у часи війни» в складі матеріалу «Чи потрібно навчати медіаграмотності під час війни? Думки експертів» (Л.А. Найдьонова); «Представлення результатів дослідження вчителів» (Л.А. Найдьонова); «Радіо і довіра, медіапсихологія» (Л.А. Найдьонова); «Медіаосвіта, робота лабораторії» (Л.А. Найдьонова);

– актуальні питання освітньо-культурного середовища: «5 чому: А що буде з архітектурою по війні?» (О.Л. Вознесенська); «5 чому: хто рятує від війни твори мистецтва?» (О.Л. Вознесенська); «Меми в житті українця: тонкий воєнний гумор і його вплив на людей» (О.Л. Вознесенська);

– засоби копінгу воєнних травм: психоедукаційний матеріал (пост) з теми «Переживання болю і горя: 5 стадій переживання втрат» (К.В. Мирончак); «Психологічні засоби копінгу воєнних травм» (В.О. Васютинський);

– війна як колективна травма: «Колективні травми, колективні почуття та колективна відповідальність» (П.П. Горностай); «Терапія колективної травми війни» (П.П. Горностай);

– актуальні події в науково-освітній сфері: «Про Польсько-українську літню школу для молодих вчених та актуальні події в Україні» (І.Г. Губеладзе); «Impact of the war on the Ukrainian scientific community and research» (І.Г. Губеладзе);

– підготовка тренерів при бойовому стресі: «Тактична психологія. Як готують інструкторів із першої допомоги при бойовому стресі» (О.Л. Вознесенська);

– створення нових кібер-технологій на тлі війни: «Воєнний сезон. Епізод 10: Як ми стали кіборгами?» (Ю.С. Чаплінська);

– настрої літніх людей під час війни: «Це мій останній дім». Чому літні люди відмовляються виїжджати під час війни?» (С.Л. Чуніхіна);

– психологічна допомога журналістам під час війни: «ПТСР, вигорання, «травма свідка». Хто й як надає безкоштовну психологічну допомогу журналістам під час війни» (Л.А. Найдьонова спільно з партнерами).

До початку повномасштабного російського вторгнення 24 лютого 2022 р. інтерв'ю і коментарі співробітників інституту охоплювали широке коло питань суспільно-політичного життя країни за такими напрямками:

– психологія щастя в Україні: «Психологічні чинники переживання щастя в Україні» (В.О. Васютинський); «Складові соціального оптимізму в Україні» (В.О. Васютинський); «Дофамінова дієта» (І.Г. Губеладзе); «Маніпуляція свідомістю у розрізі клікбейту» (І.Г. Губеладзе);

– вироблення навичок тайм-менеджменту: «Про психологію «work-life balance» як навичку в сучасних умовах праці» (В.В. Савінов); «Про психологію навчання та виховання організованості – тайм-менеджменту як мета навички – з дитячого віку» (В.В. Савінов);

– психологічні проблеми окремих категорій та груп населення: «Про психологію догхантерів та можливості покращення ситуації» (В.В. Савінов).

– виступи, зумовлені пандемією COVID-19: «Про особливості дистанційної роботи в період пандемії, сучасні метанавички та способи їх формування» (В.В. Савінов); «Психологічна інтерпретація результатів дослідження щодо привабливості масок» (В.В. Савінов); «Представлення результатів дослідження ІСПП НАПН України освітніх потреб вчителів. Про

емоційні стани і потреби професійного розвитку в умовах пандемії» (Л.А. Найдьонова).

За звітний період співробітниками **Інституту вищої освіти** надано три інтерв'ю: О.В. Бородієнко. Інтерв'ю щодо ситуації у вищій освіті України, спричиненої фактором широкомасштабного вторгнення Російської Федерації (11 листопада 2022.). Підкаст «The Slavic Connexion», Техаський університет, США (<https://www.aseees.org>); О.Ю. Оржель. Інтерв'ю в рамках проєкту «Вища освіта в Україні: зміни через війну / War in Ukraine: Reshaping the Higher Education» аналітичного центру «ОсвітАналітика» Київського університету імені Бориса Грінченка (<http://surl.li/fbhem>); Інтерв'ю інтернет-виданню Salzburg Global Seminar Newsletter, 10.08.2022 (<http://surl.li/fbhper>).

Надруковано 2 статті у засобах масової інформації: М. Бойченко. Український внесок у розвиток європейської цивілізації. Освіта і суспільство. 2022. № 9 (54), вересень. С. 9 (<http://surl.li/eypob>); Ж.В. Таланова. Можливості для шкіл під час війни: що треба знати. Міжнародна програма Еразмус+ для вчителів і школярів. Дзеркало тижня. 18 вересня 2022 (<http://surl.li/fbhew>); Ю. Вітренко, М. Дебич. Вища освіта: плани відновлення. Освіта і суспільство. 2022. № 9 (54), вересень. С. 3 (<http://surl.li/eypob>); проф. М.І. Бойченко. Національний та інституційний рівні вищої освіти: шляхи вдосконалення. Освіта і суспільство 2022. № 10-11, жовт.-лист. С. 11 (<http://surl.li/fhivq>).

З метою поширення сучасних наукових підходів **Інституту цифровізації освіти** здійснено такі публікації: В.Ю. Биков. Цифровізація освіти – імператив інтеграції України у світовий інформаційний простір. Освіта і суспільство. 2022. № 12 (57), грудень. С. 8; О.П. Пінчук. Відкриття Центру освіти та розвитку у Варшаві. Освіта і суспільство. 2022. № 6-7 (51-52), червень-липень, С. 2; А.В. Яцишин. X Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених «Наукова молодь – 2022». Педагогічна газета. 2022. № 12, грудень.

Інститут професійної освіти опублікував 13 статей у засобах масової інформації: Л. Базиль. Наукова платформа модернізації професійної (професійно-технічної) і фахової передвищої освіти. Педагогічна газета України. 2022. № 2-3 (288-289), лютий-березень. С. 8; Інститут професійної освіти і Вища технічна школа в Катовіцах обговорили проблеми інформаційно-інноваційних технологій. Педагогічна газета України, № 4-5(290-291), липень-жовтень. С. 5; Консультативна підтримка педагогів експериментальних майданчиків. Педагогічна газета України, № 4-5(290-291), липень-жовтень. С. 4; Науково-методичне забезпечення розвитку професійної освіти в умовах нових викликів. Професійна освіта. 2022. № 4 (97). С. 31; Науково-методичне забезпечення розвитку професійної освіти в умовах нових викликів. Педагогічна газета України. 2022. № 6 (292), червень. С. 3; В.Б. Байдулін. Консультування учнівської молоді з бізнес-кар'єри в сучасному інформаційному просторі. Професійна освіта. 2022. № 4 (97), квітень. С. 26-28; Г. Виноградська. Співпраця освітян і роботодавців: розроблення професійного стандарту. Професійна освіта. 2022. № 4 (97), квітень. С. 22-25; О. Гуменний.

Маркетингова стратегія побудови навчального портфоліо Telegram. Професійна освіта. 2022. № 4, квітень. С. 20-22 (<http://surl.li/fbhfg>); Інноваційна школа «Створення SMART-комплексів навчальних дисциплін». Педагогічна газета України. 2022. № 2, січень-лютий; С. Кравець, А. Джурило. Професійна освіта в умовах сталого розвитку суспільства. Професійна освіта. 2022. № 4 (97), квітень. С. 57–58; О. Лапа. Професійна адаптація людей з інвалідністю внаслідок війни. Педагогічна газета України. 2022. №10-11, жовтень-листопад. С. 5; О.А. Тітова. Всеукраїнський науково-практичний вебінар «Концептуальні засади молодіжного підприємництва». Професійна освіта. № 4 (97), квітень. С. 61-62; Я.О. Чепуренко. Системний підхід до прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності та ризиків. Системний аналіз в управлінні освітою. № 3. С. 92-104.

У засобах масової інформації оприлюднено 7 статей вчених **Інституту обдарованої дитини**: К.А. Андросович. Робота відділу інтелектуального розвитку обдарованої особистості в умовах воєнного часу. Вісник Національної академії педагогічних наук України. 2022. № 4(1) (<http://surl.li/fbhfl>); М.Ю. Мельник. Освіта в умовах воєнного стану: результати опитування. Вісник Національної академії педагогічних наук України. 2022. № 4(1) (<http://surl.li/fbhfq>); М.Ю. Мельник, А.В. Малиношевська. Про результати опитування учнів, батьків і вчителів про освітні проблеми в умовах воєнного стану. Вісник Національної академії педагогічних наук України. 2022. № 4(1) (<http://surl.li/fbhfv>); Л.І. Ткаченко (Д. Дімітров) «Конференція небувалої актуальності і глибини». Освіта і суспільство 2022. № 10-11, жовт.-лист. (<http://surl.li/fhivq>).

Діяльність інституту висвітлено також в низці статей: Р. Маньковська. Л. Карчина. Освітній фронт у плеканні майбутнього [про участь наукових працівників Інституту обдарованої дитини НАПН України у проєкті «Музейна педагогіка в культурно-освітньому просторі Києва: досвід, проблеми, перспективи» у рамках співпраці між Інститутом обдарованої дитини НАПН України та Київською МАН учнівської молоді]. Освіта і суспільство 2022. № 3(48), бер. С. 2 (<http://surl.li/eyfbg>); С. Седова, Ю. Шеремета. Усі проєкти – переможні! [про перемогу українських учнів на міжнародному конкурсі з інформатики, зокрема учнів експериментальної школи Інституту обдарованої дитини НАПН України]. Освіта і суспільство 2022. № 6-7(51-52), черв.-лип. С. 3 (<http://surl.li/eyffn>); Т. Кот. Семінар для юних дослідників «Григорій Сковорода: далекий і близький». Освіта і суспільство 2022. №12(57). С. 7 (<http://surl.li/fhjgy>).

Науковці **ДЗВО «Університет менеджменту освіти»** опублікували наступні статті: О. Бондарчук, Л. Карамушка Психологічна підтримка особистості в умовах війни: Україна-Польща. Пед. газета України. 2022. № 2-3 (288-289). С. 6); О. Просіна. Берегіня зі зброєю. Єдина. 2022, 8 бер. (<http://surl.li/fhvjl>), Як музика здатна коригувати ваші емоції. Єдина. 2022, 4 бер. (<http://surl.li/fhvkt>).

Наукові працівники **Українського НМЦ практичної психології і соціальної роботи** надали 6 інтерв'ю засобам масової інформації; опублікували 9 статей у друкованих ЗМІ, підготували 2 відеозвернення.

Інтерв'ю засобам масової інформації: В.Г. Панок. Luke Harding. Medics battle relentless wave of trauma in Ukrainian town of Borodyanka. «The Guardian» (Великобританія). Sun 3 Jul 2022 (<http://surl.li/fbhga>); Р.А. Мороз. Останні обійми: Емоційний момент мама прощається з донькою і повертається в Україну. «Leading Britain's Conversation», 10 березня 2022 (<http://surl.li/fbhgc>); Як зберегти психічне здоров'я під час війни. «Суспільне», 23 квітня 2022 (<http://surl.li/fbhgi>); Як малювання та казки зцілюють травму війни? Рішення від кризових психологів. «Рубрика», 09 вересня 2022 (<http://surl.li/fbhgk>); Як пережити досвід війни. Психологи розмірковують про 10 ситуацій, з якими зараз найчастіше звертаються мами з дітьми. «Life», 20 листопада 2022 р. (<http://surl.li/fbhgo>); І.О. Корнієнко. Допоможи своїй дитині (<https://lviv.loippo.ua>); Наш спокій – спокій наших близьких (<https://lviv.loippo.ua>).

Статті у друкованих виданнях методичного характеру: Н. Сосновенко. Організаційно-методична робота практичного психолога інклюзивного ЗДО: як фіксувати час в документації. Практичний психолог: дитячий садок. 2022. № 1. С. 44-45; Психоедукація для дорослих як спосіб запобігти стресу. Практичний психолог: дитячий садок. 2022. № 5-6. С. 10-20; Конфлікти в педколективі: помилки директора, методики розв'язання. Заступник директора школи. №7, 2022. С. 57-61; Конфлікти в педколективі: аналізуємо помилки завуча, добираємо методики розв'язання. Заступник директора школи. 2022. № 10, С. 45-51; Конфлікти в педколективі: аналізуємо причини та обираємо методи розв'язання. Вихователь-методист дошкільного закладу. 2022. № 11. С. 48-53; В. Панок Бородянка. Особисте. Освіта і суспільство. 2022. № 9 (54). В електронних виданнях: І.О. Корнієнко. Хоробрість – стан душі? Експрес. 10 жовтня 2022 (<https://expres.online/health>); Зомбоящик. Експрес. 05 вересня 2022 (<https://expres.online/health>); Лайка може бути корисною. Експрес. 05 грудня 2022 (<https://expres.online/health>); Т. Гніда. Як зберегти своє психічне здоров'я, якщо ви – батьки? Zlatka: Все для навчання та розвитку. ТОВ видавництва «Ранок». 15 червня 2022 (<http://surl.li/fbhgr>).

За звітний період вчені **Державної науково-педагогічної бібліотеки імені В.О. Сухомлинського** розмістили 9 публікацій у ЗМІ: О.Я. Сошинська. [журнал Шведської бібліотечної асоціації] «Ukrainskabibliotekaktiva i krigstid: «Vitrorpåseger» = Українські бібліотеки діють у воєнний час: Віримо в перемогу», Biblioteksbladet 28 лютого 2022 (<http://surl.li/fbhgw>); «Why Open Library Data Matters: Perspectives from Library Map of the World Contributors = Чому відкриті бібліотечні дані мають значення: перспективи від учасників Бібліотечної мапи світу», на порталі IFLA 04 березня 2022 (<http://surl.li/fbhhc>); «The power of solidarity: Support for Ukraine = Сила солідарності: Підтримка України», Information Professional (CILIP – Chartered Institute of Library and

Information Professionals, Great Britain) 23 березня 2022 (<http://surl.li/fbhhi>); «Els bibliotecaris ens hem implicat en la guerra, lluitem contra la propaganda russa = Бібліотекарі беруть участь у війні, ми боремося з російською пропагандою», АРА (Каталонія, Іспанія) 26 березня 2022 (<http://surl.li/fbhhl>); Л.Д. Березівська. Нова історія освіти України: від національної самоідентифікації до глобальних історичних наративів. Освіта і суспільство 2022. Трав.-Черв. (№ 5). С. 8 (<http://surl.li/fbhq>); О. Григоревська. Педагогічні видання німецькою мовою другої половини XIX ст. – 1917 р. Пед. газета України. 2022. Лип.-жовт. (№ 4-5). С. 8; Т.В. Добко, А.О. Жабін, П.М. Штих. Василь Степанович Бабич – діяч бібліотечної справи, вчений, педагог. Бібліотечний форум України. 2022. № 2; Д. Закатнов, Л. Рапіна. Заходи Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського до Дня науки в Україні в умовах воєнного стану. Пед. газета України. 2022, № 2-3 (288-289), березень-червень. С 11; Л.В. Сухомлинська. Сухомлинівські читання – 2022. Освіта і суспільство 2022. № 9(54), вер. С. 5-6 (<http://surl.li/fhivq>).

XIV.2. Зв'язки із ГРОМАДСЬКІСТЮ

Реагуючи на виклики, що постали перед освітою в період дії карантинних обмежень та воєнного стану в країні, для забезпечення потреб дистанційного формату навчання на сайті **Інституту педагогіки** розміщено електронні версії всіх чинних підручників, авторами яких є співробітники Інституту (розділ «Підручники») та створено спеціальні розділи для розміщення відповідних методичних матеріалів, розроблених співробітниками Інституту для умов воєнного часу (розділи «Методичні матеріали» та «Відеоматеріали».

Співробітники **Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна** як організатори, члени оргкомітетів або партнери беруть участь у заходах, організованих ГС «Українська асоціація освіти дорослих», ГО «Академія професійного розвитку» (О.В. Аніщенко, Л.Б. Лук'янова).

У соціальних мережах у травні 2022 року створено відкриту групу проекту «Психологічні сили України» (<https://www.facebook.com/psypowerUA>; <https://instagram.com/psy.powerUA>; <https://t.me/psypowerUA>). Волонтерський проєкт створено у співпраці психологів і громадських діячів як відповідь на потреби суспільства у кваліфікованій психологічній допомозі, а також у зв'язку з війною у ситуації загрози життю.

На волонтерських засадах здійснюється діяльність Психологічного консультативно-тренінгового центру, що об'єднав науковців інституту. З початком війни в Україні співробітники центру зосередили зусилля на наданні психологічної допомоги за напрямками: підготовка психологів, які працюють в умовах військових дій; психологічна допомога бійцям ЗСУ та їхнім сім'ям; психологічна підтримка мирного населення, яке зазнало психотравм у період війни. За звітний період співробітники центру провели 890 індивідуальних

консультацій для громадян, які перебувають у зоні бойових дій – 349, для вимушених переселенців – 392, для учасників бойових дій – 149.

Співробітників центру залучено до експертної діяльності у п'яти кримінальних провадженнях за участю малолітніх та неповнолітніх дітей у співпраці з ГО «Всеукраїнський громадський центр «Волонтер», Міжвідомчою координаційною радою з питань правосуддя щодо неповнолітніх, Офісом Генерального прокурора, Міністерством внутрішніх справ України, Міністерством юстиції України, Міністерством соціальної політики України та Координаційним центром з надання правової допомоги за сприяння Представництва Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ).

Як окремий напрям проекту «Психологічні Сили України» функціонувала група психологічної підтримки для психологів (Є. Іванова) упродовж липня-вересня 2022 р.

Група «Психологічна допомога та самопомога» у м. Саарі (Німеччина) (О. Радзімовська) провела серію вебінарів для педагогічних працівників з України, також вісім зустрічей в м. Нойнкірхені з тимчасовими переселенцями (дорослими та дітьми) з окупованих та неокупованих територій Херсонської області, міст Києва, Маріуполя, Кропивницького, Одеси, Харкова та ін.

У співпраці з Університетом Григорія Сковороди в Переяславі працювала група «Взаємодопомога для батьків».

Співробітники **Інституту спеціальної педагогіки** як співорганізатори, члени оргкомітетів або партнери брали участь у заходах, організованих громадськими організаціями.

У 2022 р. тривала співпраця науковців відділу інклюзії і представництва ЮНІСЕФ в Україні, яка відбувається за проектом «The Use of ICF to Ensure Inclusiveness of Education» («Використання МКФ для забезпечення освіти для всіх»), що триває у контексті виконання угоди про співробітництво Дитячого фонду Організації Об'єднаних Націй та Урядом України. Спільно з МОН України та за підтримки Представництва ЮНІСЕФ в Україні розроблено методичні рекомендації щодо визначення освітніх труднощів та рівнів підтримки дітей раннього та дошкільного віку (лист МОН України від 08.06.2022 № 4/1196-22). У рекомендаціях запропоновано інструменти оцінки розвитку сфер дитини раннього віку; подано перелік можливих особливостей розвитку дітей з особливими освітніми потребами та освітніх труднощів, які можуть бути їм притаманні; наведено методичний інструментарій вимірювання ступеня їх прояву і стратегії подальшої підтримки тощо.

Активною у 2022 р. була співпраця із усеукраїнською освітньою платформою ГО «Всеосвіта», в рамках якої організовано й проведено вебінар «Ситуація успіху: основні поняття, сутність, технологічні аспекти, інклюзивна практика» (спікер І.В. Гладченко) (<http://surl.li/fbhhz>) і підготовлено освітній курс з підвищення кваліфікації за темою: «Корекційні та методичні прийоми роботи з дітьми з когнітивними порушеннями у початковій школі» (О.О. Бабяк) (<http://surl.li/ackwx>). Активну участь співробітники відділу освіти дітей з

порушеннями зору взяли у підготовці програм реабілітації молоді із порушеннями зору, що реалізується за підтримки Інваспорту України. ВГО «Сучасний погляд» (<https://gssp.org.ua/nashi-proiektu>).

Відділ навчання жестової мови підтримує тісні творчі зв'язки з ВГОІ «Українським товариством глухих», ГО «Об'єднання нечуючих педагогів», Всеукраїнською радою перекладачів жестової мови. Зокрема, завдяки активній співпраці відзначено Тиждень глухих, 19-23 вересня (<http://surl.li/fbhih>), Міжнародний день жестових мов, 23 вересня (<http://surl.li/fbhil>). Спільно організовано і проведено заходи Тижня глухих, у ЦП УТОГ створено робочу групу (Н.Б. Адамюк, А.В. Замша) з розроблення сучасного курикулуму підготовки перекладачів української жестової мови. В рамках співпраці ЦП УТОГ (Т. Кривко) і відділу навчання жестової мови (С. Кульбіда) вчені інституту взяли участь у нараді з розроблення Національної стратегії розвитку інклюзивного освіти на період 2021-2031 років (лютий, 2022), круглому столі з питань адаптації навчальних матеріалів жестовою мовою (вересень, 2022).

Триває активна співпраця із громадськими організаціями «Українське товариство глухих», «Об'єднання нечуючих педагогів», «Українська асоціація носіїв кохлеарних імплантів», зокрема реалізується просвітницький проєкт «Реабілітація осіб з кохлеарними імплантами в Україні. Навчання фахівців та батьків» спільно з «Українською асоціацією носіїв кохлеарних імплантів» за сприяння компанії «Cochlear» (<http://surl.li/fbhim>).

В умовах воєнного часу співробітники відділу освіти дітей з порушеннями слуху розробили серію методичних матеріалів (презентації, відео, рекомендації) для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами та підтримки батьків, які презентовано на сайті інституту (<https://ispukr.org.ua>), сторінці у Facebook (<https://www.facebook.com/ispukr>), сторінці відділу (<http://surl.li/fbhir>) та телеграм-каналі відділу (https://t.me/surdo_ISPP_NAPN). Усього розміщено 36 публікацій.

Науковці Інституту соціальної та політичної психології НАПН України є активними членами професійних громадських об'єднань Асоціації політичних психологів України; Етичної комісії Національної психологічної асоціації; Національної психологічної асоціації, дивізіону «Кіберпсихологія та психологічна практика в цифровому середовищі»; ГО «Українська асоціація фахівців з подолання наслідків психотравмуючих подій»; EFPA BoardofEthics; ГО «Інноваційний університет»; Європейської ради молодих дослідників і аспірантів Eurodoc; Української асоціації викладачів та дослідників європейської інтеграції; Ради молодих учених при МОН; Ради молодих вчених НАПН України; ВГО «Арт-терапевтична асоціація»; ГС «Національна психологічна асоціація»; Української асоціація медіапсихологів та медіапедагогів; Асоціації ЕМДР в Україні (фахове об'єднання із спеціальної травматерапії); ГО «Громадський рух «Жіноча Сила України»; «Американської психологічної асоціації» (США), «Європейської федерації психологічних асоціацій» (Бельгія); Соціологічної асоціації України, «Фонду «Освіта для

демократії»; Всеукраїнської асоціації викладачів суспільних дисциплін і громадянської освіти; Асоціації дитячих, сімейних і перинатальних психологів, медиків і педагогів «Психея»; ГО «Українська асоціація фахівців з подолання наслідків психотравмуючих подій»; ВГО «Національна психологічна асоціація»; Всеукраїнської спілки психологів, що практикують гештальт-підхід «Український гештальт інститут»; ГО «Асоціація гештальт-тренерів України»; ВГО «Українська спілка психотерапевтів»; Української асоціації когнітивно-поведінкової терапії (УАКПТ); ГО «Центр Стратегічних Інновацій»; ГО «Центр соціально-психологічної підтримки сімей «Моя родина»; ВБО «Час життя плюс»; БО «Допоможи життю; Товариства конфліктологів України; Товариства психологів України; Міжнародного благодійного фонду «Допомога дітям Чорнобиля»; Ліги соціальних працівників України; Української асоціації корекційних педагогів; Роменської міської ГО «Центр стратегічного партнерства»; ГО «Міжнародна Платформа Психічного Здоров'я»; Світової федерація психічного здоров'я; ВГО «Українська асоціація транзакційного аналізу» (УАТА); ГО «Українська спільнота транзакційного аналізу» (УСТА); Європейської асоціації транзакційного аналізу (ЄАТА); Європейської федерації психологічних асоціацій (ЄФПА); International Communication Association; ГО «Спільнота альтернативної і додаткової комунікації в Україні»; European Society for Traumatic Stress Studies; International Centre for Excellence in Emotionally Focused Therapy; ГО «ЦСППС «Моя родина»; ГО «Мій вибір»; ВГО «Асоціації працівників дошкільної освіти»; ГО «Інститут розвитку символдрами та глибинної психології»; Української асоціація християнської психології; American association of suicidology; European Communication Research and Education Association; International Association for Media and Communication Research; International Association for Suicide Prevention; Громадської ради при Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення; ГО «Українська спільнота транзакційного аналізу»; ЄАТА (Європейська асоціація транзакційного аналізу).

Упродовж звітнього періоду також здійснювалася співпраця з багатьма іншими громадськими організаціями, спільно з якими реалізовано 37 проєктів, зокрема: волонтерський проєкт «Перша психологічна допомога жінкам і дівчатам Києва» (ГО «Новий соціальний вектор» спільно з Київською міською воєнною адміністрацією (управління з питань гендерної рівності); «Ініціатива з підтримки взаємодії та управління конфліктами у місцях надання допомоги переселенцям» (Українська Гельсінська спілка з прав людини); «Mothers» та Free Dom project (ГО «Халом»); «Проєкт з підтримки взаємодії та управління конфліктами у місцях надання допомоги внутрішньо переміщеним особам у межах діяльності Національної платформи стійкості та згуртованості за фінансової підтримки Європейського Союзу» (Українська Гельсінська спілка з прав людини); «Служба психосоціальної підтримки сімей військовослужбовців» (ГО «Громадський рух «Жіноча Сила України»); «Психодіагностичний відбір до ТрО м. Львова» (Giunti Psychometrics);

«Гуманітарна місія» (БФ «Людина»); «Нова Україна» (БФ «Україна для дітей»); «Trauma Response for Ukraine» (Israel Trauma Coalition); «Безкоштовна психологічна допомога журналістам» (Благодійний фонд Mindy); «Дослідження психологічного благополуччя мешканців українських міст» (БФ Mindy, Katar UA); «Арттерапія для фахівців» (ВГО «Арт-терапевтична асоціація»); «Психодіагностичне тестування прокурорів» (Giunti Psychometrics); «Психодіагностичне тестування співробітників НАБУ» (Giunti Psychometrics); «Адаптація методики асесменту персоналу в межах програми по адаптації вимушено переміщених українців у Польщі» (313С); «Заняття для поранених в Київському воєнному шпиталі» (БФ «Мистецька сотня»); «Успіх відновлення України» (Інститут рефлексивних досліджень і спеціалізації); «Реабілітація волонтерів» (ГО «Епоха свідомості») та ін.

Основними напрямками громадської діяльності співробітників інституту, зокрема у складі зазначених об'єднань, було надання психологічної допомоги, індивідуальних консультацій під час війни, виконання консультаційно-методичної роботи, ознайомлення відповідних фахівців-психологів, волонтерів з інноваційними підходами до надання психологічної допомоги у кризових ситуаціях, організація семінарів, круглих столів тощо.

У межах реалізації спільних проєктів здійснювалось:

- сприяння збереженню психологічного здоров'я та благополуччя громадян, у тому числі на деокупованих територіях, поширення науково обґрунтованої, достовірної і корисної інформації, рекомендацій і методик з професійної допомоги та самопомоги під час військової агресії;

- надання психологічної допомоги при стресовій ситуації (вибухи, повітряна тривога, звуки ракет тощо);

- психодіагностичне тестування співробітників НАБУ, прокурорів, а також психодіагностичний відбір до ТрО;

- психосоціальна підтримка вимушених переселенців, сімей військовослужбовців, фахівців-психологів, волонтерів;

- проведення консультацій, майстер-класів, тренінгів, арттерапевтичних занять з надання психосоціальної підтримки вразливим категоріям населення: залежним особам, підліткам, що взаємодіють з дітьми з особливими потребами в інклюзивних навчальних закладах, самотнім матерям;

- просвітницькі проєкти психологічного супроводу освітніх інновацій тощо.

Також фахівці Інституту надавали безоплатні індивідуальні консультації за запитом.

Робота з громадськістю здійснювалася також через Навчально-практичний центр психологічних інновацій, який діє в Інституті з 2014 р. Тематику його роботи з громадськістю у звітному році визначала актуальна проблема психологічної допомоги дітям під час збройної агресії. Діяльність Центру була спрямована на розроблення та впровадження у практику соціально-психологічних засобів протидії травмам, спричинених війною.

Науковці **Інституту цифровізації освіти** НАПН України будують зв'язки з громадськістю через соціальні мережі.

Вчені продовжують інформаційну підтримку груп, спільноти, блогів, сайтів для професійного спілкування з метою обміну досвідом, компетентного обговорення актуальних проблем освіти (Cloud services in education, e-learning UA, Шкільний навчальний експеримент з сайтом симуляцій Phet, Proforientator.info – Обирай професію правильно!, Сайт для батьків та вчителів молодших школярів та ін.). Співробітники відділів адмініструють тематичні групи та сторінки у Facebook.

У звітному році діяльність наукових працівників **Інституту обдарованої дитини** НАПН України було зосереджено на різних напрямках, зокрема допомозі населенню, інформаційній та освітньо-виховній діяльності в умовах повномасштабного вторгнення РФ в Україну, яка тривала і в місцях тимчасового перебування працівників. Так, канд. пед. наук Т.І. Бурлаєнко проводила щопонеділка аудиторії польською мовою на Radio Motyw (Polska) (о 10.00) про наукове та суспільне життя в Україні (<https://www.radio-motyw.eu>).

Вчені інституту, здійснюючи системну співпрацю із Київською малою академією наук учнівської молоді, упродовж березня-грудня 2022 р. брали участь у реалізації проекту «Музейна педагогіка в освітньо-культурному просторі Києва: проблеми, сьогодення, перспективи», щовівторка – онлайн-лекторій «Видатні діячі на захисті культурної спадщини України»; щоп'ятниці – «Музейний марафон – 2022». До онлайн-засідань проекту науково-популярного і патріотично-виховного характеру було залучено широке коло освітян (учнів і учителів закладів загальної середньої освіти, позашкільних закладів) з усіх областей України.

Канд. пед. наук Л.І. Ткаченко є членом конкурсної комісії II етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів МАН секції «Педагогіка» відділення «Філософія і суспільствознавство». Науковці інституту беруть активну участь у підготовці вихованців Київської МАН учнівської молоді до реалізації науково-дослідницьких проєктів. У звітному році вихованка Київської МАН учнівської молоді Валерія Ковалевська, учениця 11-А класу Гімназії № 191 ім. П.Г. Тичини з поглибленим вивченням іноземних мов м. Києва (науковий керівник – канд. пед. наук Л.І. Ткаченко) посіла II місце на III етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт у секції «Педагогіка» відділення «Філософія і суспільствознавство».

У співпраці з науковими установами НАН України, НАПН України і всеукраїнського видання «Освіта і суспільство» проведено Всеукраїнську міжгалузеву науково-практичну конференцію «Проблеми цивілізаційної суб'єктності: місія науки і освіти». Модератор – Л.І. Ткаченко. Конференція увійшла до переліку подій офіційного каталогу XIII Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти» і XIV Міжнародної виставки «Інноватика в сучасній освіті» (пленарне засідання <http://surl.li/fbiog>, секційні засідання <http://surl.li/fbinw>).

У Рік Григорія Сковороди в Україні спільно з Київською МАН учнівської молоді 9 листопада 2022 р. проведено науково-практичний семінар «Григорій Сковорода: далекий і близький» (<http://surl.li/fbiqo>) до Всесвітнього дня науки в межах циклу наукових зустрічей «Шлях в науку» та освітньо-культурологічного проєкту «Музейна педагогіка в освітньо-культурному просторі Києва: проблеми, сьогодення і перспективи» Спікер семінару – канд. пед. наук Л.І. Ткаченко.

Канд. психол. наук О.А. Ковальова була активним членом Psychodrama Association for Europe.V. – неприбуткової організації із штаб-квартирою в м. Берліні, заснованої із метою поширення психодрами в Європі.

Вчені ДЗВО «Університет менеджменту освіти» брали активну участь у реалізації проєкту Київської МАН «Музейний марафон – 2022», в онлайн-лекторії «Г.С. Сковорода: Коврайський період життєтворчості» до 300-річчя від дня народження (<http://surl.li/euuxm>), онлайн-лекторії «Джерело історичної пам'яті: Михайло Максимович, настільний календар» (<http://surl.li/fbhje>).

У співпраці з ГО «Центр освітніх ініціатив «Толока» впродовж звітного року реалізовано спільний проєкт професійного розвитку «Освітня толока», впроваджено освітні програми професійного розвитку дорослих «Розвиток професійної компетентності вчителів мистецьких шкіл в умовах сучасних освітніх викликів», «Дислексія як особистісна потреба в інклюзивній освіті: дидактико-методичний аспект», «Застосування арт-практики «нейрографіка» у вирішенні життєво-професійних і психологічних проблем у діяльності педагога». Спільну діяльність відображено в буклеті (<https://is.gd/s5EUjh>).

Грунтовною є співпраця із освітянами закладів освіти Київської, Харківської, Чернівецької, Одеської, Хмельницької, Черкаської та інших областей, що відображається у договорах про спільну діяльність. Зокрема про системну співпрацю йшлося під час Тижня освіти дорослих «Освіта і наука: разом до Перемоги», у виступі директора КЗ КОР «Центр творчості дітей та юнацтва Київщини Л.М. Шевченко за темою: «Партнерство з науковими установами як ефективний інструмент реалізації розвитку ЗПО» (<http://surl.li/fimae>).

Співробітники університету у якості тренерів долучаються до волонтерської діяльності у рамках Меморандуму про співпрацю з розвитку Гостомельської громади.

Вчені Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти підтримують зв'язки і співпрацюють з органами виконавчої влади м. Білої Церкви, Управлінням освіти і науки Білоцерківської міської ради; газетами «Вісник Білої Церкви», «Гриф», «Майдан Брок», «Громадська думка»; загальноосвітніми школами, коледжами, технікумами ліцеями, закладами вищої освіти м. Білої Церкви та інших районів та областей України.

У Навчально-науковому інституті менеджменту та психології зв'язки з громадськістю здійснюються шляхом участі у роботі Громадської ради при МОН України з питань співпраці з церквами та релігійними організаціями (д-р

пед. наук І.Л. Сіданіч), членства в професійних асоціаціях педагогів-християн, асоціації корекційних педагогів, здійснення наукового консультування учасників групи Фейсбук «Університет без стін» на громадських засадах, участі у радіопередачах «Світле радіо» з метою популяризації освітньо-професійної програми «Християнська педагогіка».

Членами професійних об'єднань є: д-р психол. наук П.П. Лушин (Голова Правління ГО «Українська асоціація екологічної психологічної допомоги» (з 2011 р.), член Північноамериканської асоціації «Спільнота дослідників» (з 2002 р.), член Міжнародного американо-українського проекту з реабілітації ветеранів бойових дій спільно із «Combined Arms», США (з 2017 р.); д-р психол. наук Г.М. Бевз (член Київського товариства символдрами – кататимно-імагінативної психотерапії (з 1998 р.), Товариства психологів України (з 2000 р.), Ліги соціальних працівників України (з 2004 р.), Київської асоціації психодрами (з 2007 р.); д-р психол. наук О.В. Брюховецька (член Всеукраїнської асоціації організаційної психології та психології праці (з 2005 р., голова осередку ДВНЗ «УМО» з 2017 р.); канд. психол. наук Я.В. Сухенко (член правління ГО «Українська асоціація екологічної психологічної допомоги» (з 2010 р.); канд. психол. наук А.І. Гусєв (член правління ГО «Українська асоціація екологічної психологічної допомоги», керівник Київського філіалу Одеської обласної групи медіації (ООГМ), член ГО «Національна Асоціація Медіаторів України»); канд. психол. наук Л.А. Інжиєвська (член Всеукраїнської громадської організації «Асоціація екологічної допомоги», Української Асоціації організаційних психологів та психологів праці (УАОППП), ГО «Арт-терапевтична асоціація», ГО «Асоціація фахівців з подолання наслідків психотравмуючих подій», а також ESTSS European society for traumatic stress studies; канд. психол. наук Т.В. Чаусова (член Української асоціації організаційних психологів і психологів праці (з 2010 р.); канд. психол. наук С.О. Хілько (член ГО «Українська асоціація екологічної психологічної допомоги» (з 2010 р.); канд. психол. наук Л.Я. Мухіна (член Громадської організації «Українська асоціація екологічної психологічної допомоги» (з 2019 р.).

Однією з ефективних форм взаємодії з цільовою аудиторією наукових працівників **Українського НМЦ практичної психології і соціальної роботи** є відеозвернення через соціальні мережі. У мережі розміщено звернення чл.-кор. В.Г. Панка «Привітання з днем психолога», м. Київ, Психологічна служба системи освіти, 23 квітня 2022 р. (<http://surl.li/fbhjj>); лекцію для студентів Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка «Нормативно-правового підґрунтя діяльності психологічної служби системи освіти», 28 лютого 2022 р. (<http://surl.li/fbhjm>).

На сторінках соціальних мереж постійно висвітлюється проблематика діяльності центру, зокрема перебігу експерименту всеукраїнського рівня «Формування гуманістичних відносин між учасниками освітнього процесу шляхом упровадження моделі «Мирна школа» на 2019-2022 роки».

Співробітники **Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського** беруть участь у діяльності громадських організацій: Всеукраїнської асоціації Василя Сухомлинського (голова – Л.В. Сухомлинська); Української бібліотечної асоціації; Української асоціації дослідників освіти, Українського представництва Міжнародної асоціації благодійних громадських організацій «Lions Clubs International. District 134 Ukraine» (<http://surl.li/fimaz>) (член Ради правління Л.М. Дяченко); Міжнародної громадської екологічної організації (О.Є. Матвійчук), громадської організації «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами» (канд. пед. наук М.Л. Ростока), громадської спілки «Асоціація з розвитку професійної та неперервної освіти» (канд. пед. наук М.Л. Ростока).

Загалом опубліковано 133 дописи, із них: на вебпорталі бібліотеки – 28, на сторінці Facebook бібліотеки – 56, на сторінці Facebook відділу педагогічного джерелознавства та біографістики бібліотеки – 49.

Започатковано онлайн-проєкт «Освіта і наука в умовах війни» (<http://surl.li/fimbs>). Підготовлено й оприлюднено 13 оглядів та матеріалів для забезпечення громадянам України допомоги в умовах воєнного стану.

Співробітники бібліотеки брали активну участь у заходах з протидії російській агресії в інформаційному просторі, використовуючи соціальні мережі, зокрема Facebook: підписано та поширено заяви, листи наукової спільноти про засудження російської військової агресії проти України; поширено посилання, корисні в умовах дії воєнного стану, достовірну інформацію про російсько-українську війну. Співробітники бібліотеки долучилися до благодійної діяльності, зокрема передали продукти харчування підрозділам ТРО, перерахували кошти на підтримку ЗСУ.

XIV.3. ЦИФРОВІЗАЦІЯ НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАПН УКРАЇНИ

Протягом 2022 р. відповідно до викликів воєнного часу пріоритетними напрямками цифровізації наукової діяльності НАПН України було забезпечення безперервності роботи академії та її підвідомчих установ: системне адміністрування наявних ресурсів, документообіг, дистанційний режим роботи, технічний супровід виконання наукових та експериментальних досліджень і ефективної роботи систем дистанційного навчання відповідних підрозділів.

Цього вдалося швидко досягнути завдяки базі створеній упродовж попередніх років. Збільшена частка використання електронного документообігу, організовано підключення академії до Системи електронної взаємодії органів виконавчої влади для забезпечення швидкої і безпечної взаємодії з органами державної влади. Наукові колективи широко використовували цифрові технології комунікації (Zoom, Meet, Skype, YouTube та інші) для проведення і подальшого перегляду заходів: онлайн занять, веб-конференцій, вебінарів, онлайн засідань тощо. Розширено залучення різних хмарних сервісів до організації робочого процесу у непростих умовах дії воєнного стану.

Результати діяльності академії та її підвідомчих установ регулярно висвітлювались на офіційному вебпорталі НАПН України (naps.gov.ua) та сторінках у Facebook. Хоча їх відвідуваність й суттєво скоротилася протягом березня-квітня 2022 р., але збільшилася у другий половині року. Також значно зросла відвідуваність порталу з країн ЄС за рахунок громадян, що були змушені залишити Україну.

Тривало вдосконалення та наповнення сайтів підвідомчих установ НАПН України і їх структурних підрозділів, а також сторінок у соціальних мережах

(Facebook, Google+, LinkedIn). Сайти установ містять інформацію про всі наукові підрозділи, зокрема про кожного співробітника, діяльність вченої ради та спецрад (з представленням оголошень про захисти дисертацій, авторефератів, відгуків опонентів для захисту дисертацій та ін.), наукову бібліотеку (з постійним висвітленням нових надходжень), наукову, науково-інноваційну та міжнародну діяльність тощо. Переважна більшість з них має англomовні версії.

Науковцям академії забезпечувалася можливість вільного доступу до міжнародних баз даних Web of Science, Elsevier, Research4Life, Scopus.

Зберігалась тенденція стійкого зростання індексів цитування наукових колективів НАПН України за даними рейтингу системи «Бібліометрика української науки», призначеної для експертного оцінювання результатів діяльності вчених і дослідницьких колективів. Інституції академії мають такі показники:

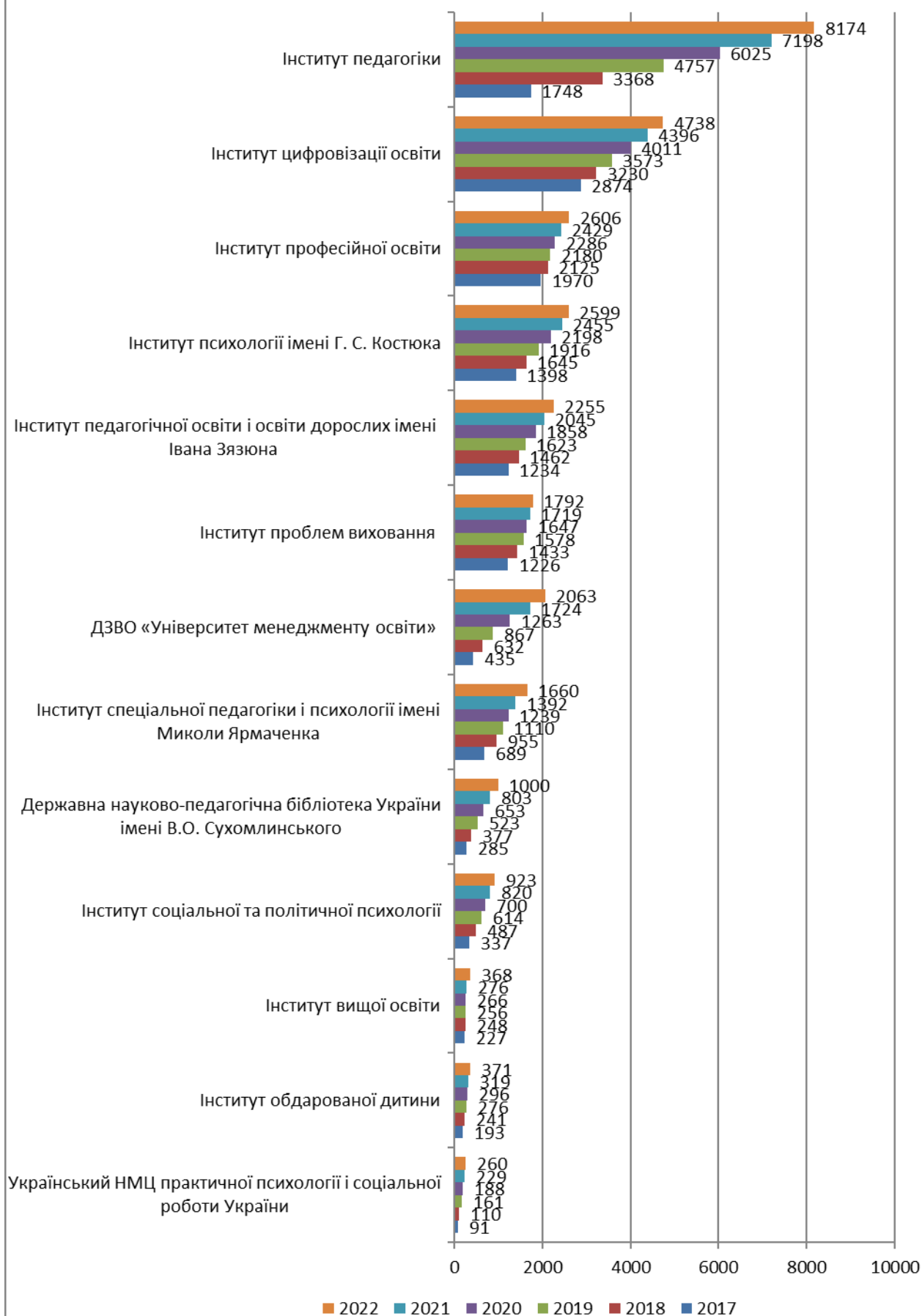
Таблиця XIV.3.1

Індекс цитування наукових колективів НАПН України за даними рейтингу системи «Бібліометрика української науки»

№	Наукова установа	<i>h-індекс</i>					
		2022	2021	2020	2019	2018	2017
1.	Інститут психології імені Г.С. Костюка	115	111	110	71	62	–
2.	Інститут вищої освіти	69	65	63	57	51	46
3.	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	68	66	63	58	–	–
4.	Інститут педагогіки	67	65	60	55	49	35
5.	Інститут проблем виховання	65	63	58	51	48	40
6.	Інститут соціальної та політичної психології	63	59	56	47	41	33
7.	Інститут цифровізації освіти	63	59	54	47	43	38
8.	ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	52	51	47	42	36	6
9.	Інститут професійної освіти	43	40	37	33	30	26
10.	Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи України	21	21	20	19	17	17
11.	Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського	12	11	11	11	10	10

У межах виконання заходів з інформатизації академії **Інститутом цифровізації освіти** здійснювалася технічна підтримка та адміністрування Електронної бібліотеки НАПН України (lib.iitta.gov.ua) та електронного наукового фахового видання «Інформаційні технології і засоби навчання», в рамках якої завершено їх міграцію на сучасний потужний сервер.

Динаміка наповнення Електронної бібліотеки НАПН України у 2017-2022 рр.

Наукові здобутки всіх підрозділів академії та кожного вченого доступні у діючих репозиторіях Електронної бібліотеки НАПН України. Усього там розміщено майже 30 тис. ресурсів, авторами яких є переважно науковці академії. Зазначені ресурси завантажені понад 11 млн разів.

З метою інформування громадськості про діяльність **Інституту педагогіки** та забезпечення доступу до електронних ресурсів наукової продукції у звітному році постійно проводилась робота щодо системного оновлення та інформаційного наповнення сайту інституту (undip.org.ua):

- у розділі «Електронна бібліотека» розміщено монографії, посібники, підручники, збірники наукових праць і матеріалів конференцій та іншу наукову продукцію розроблену співробітниками інституту (за звітний період розміщено 346 ресурсів, які налічують понад 54 тис. переглядів);

- реагуючи на виклики, що постали перед освітою в період дії карантинних обмежень та воєнного стану, для забезпечення потреб дистанційного формату навчання на сайті розміщено електронні версії всіх чинних підручників, авторами яких є співробітники інституту – розділ «Підручники» (понад 4 тис. переглядів) та створено спеціальні розділи для розміщення відповідних методичних матеріалів, розроблених співробітниками інституту для умов воєнного часу (понад 3 тис. переглядів);

Найбільшу кількість переглядів має сторінка «Курси підвищення кваліфікації» (понад 50 тис.).

Поза межами України сайтом користувалися переважно у таких країнах як Польща, США, Німеччина, Нідерланди, Франція, Чехія, Велика Британія тощо.

Окрім того, за звітний період розроблено нові сайти наукового журналу «Український педагогічний журнал» (Google Scholar h-індекс – 18 i10-індекс – 38), збірника наукових праць «Проблеми сучасного підручника» (Google Scholar h-індекс – 17, i10-індекс – 42) на платформі Open Journal Systems згідно з міжнародними вимогами до сайтів наукових видань (технічними умовами DOAJ), що уможливило розміщення повнотекстового контенту журналів у відкритому доступі для найширшого кола читачів. Це дало змогу суттєво збільшити кількість читачів періодичних видань, більшість статей яких презентує результати досліджень вчених інституту.

«Український педагогічний журнал» незмінно входить до Топ 100 «Найкращі публікації – українська» за версією Google Scholar (31 позиція).

Функціонують сайти наукових відділів: відділу дидактики (didactics.usoz.ua), відділу початкової освіти (abc-lab.usoz.ua), відділу інтеграції змісту загальної середньої освіти (dovkillya.org.ua), суспільствознавчої освіти (histlab.edukit.kiev.ua).

Інформацію про діяльність **Інституту психології імені Г.С. Костюка** представлено на 47 інтернет-ресурсах, які створені та підтримуються спеціальною групою адміністрування інституту. До основних інтернет-ресурсів відносяться сайт інституту (psychology-naes-ua.institute) та 3 сторінки на

Facebook: інституту (facebook.com/kostiuk.in.psy), Ради молодих вчених (facebook.com/rmv.kostiuk.in.psy), Кризового медико-психологічного центру (facebook.com/dzherelo.zhyttia.org).

В **Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна** діють сайт інституту (iprood.com.ua), сайт Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття», що функціонує при інституті (unesco-chair-iprood.com), та сайти наукових фахових періодичних видань, засновником і співзасновником яких є інститут: «Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи» (adult-education-journal.com.ua), «Імідж сучасного педагога» (isp.roippro.pl.ua), «Естетика і етика педагогічної дії» (aesthetichpedaction.pnpu.edu.ua), Вісник Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття» (unesco-journal.com.ua).

Створено Освітній хаб «IPOOD hab» – сучасний освітній онлайн простір самореалізації, саморозвитку та самовдосконалення для різних категорій дорослого населення та усіх зацікавлених у власному безперервному професійному розвитку. Станом на 2022 р. Освітній хаб включає 10 тематичних напрямів:

- об'єднання інституцій-партнерів «Педагогічна синергія»;
- центр підвищення кваліфікації;
- університет третього віку;
- психологічний консультативно-тренінговий центр;
- центр проєктної роботи;
- центр е-навчання;
- академія педагогічної майстерності та навчання дорослих;
- центр порівняльної професійної педагогіки;
- дистанційна школа демократії та громадянського суспільства;
- центр андрагогічної майстерності.

Основну інформацію про діяльність **Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка** представлено на сайті інституту (ispukr.org.ua) та сторінці у Facebook (facebook.com/ispukr). Також функціонують сайти фахових видань інституту «Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови» (spp.org.ua) та «Особлива дитина: навчання і виховання» (ojs.csnukr.in.ua).

Інтернет-сайт **Інституту соціальної та політичної психології** (ispp.org.ua) систематично оновлюється та наповнюється. Розроблено та запущено його нову версію.

Створено передумови для функціонування внутрішнього репозиторію для електронного документообігу. Ведеться база ЄДРБО. Використовується комп'ютерна антиплагіатна система StrikePlagiarism.

В **Інституті вищої освіти** функціонує сайт (ihed.org.ua), комплекс ліцензійного програмного забезпечення «Мосо», яке надає широкі можливості для оцінювання розвитку персоналу (edu-leader.org.ua), сайти журналу

«Філософія освіти» (philosopheducation.com) та міжнародного наукового журналу «Університети і лідерство» (ul-journal.org).

Для забезпечення науково-організаційної та освітньої діяльності в умовах дії воєнного стану та обмеженої офлайн комунікації використовувався комплекс відео- та аудіообладнання. У 2022 р. збільшено кількість обладнання, вдосконалено логістичні схеми проведення онлайн освітньо-наукових заходів, придбано комп'ютерне обладнання: GSM-роутер для організації резервного інтернет-доступу, USB накопичувачі даних, електричне обладнання, інші комплектуючі та матеріали у рамках реалізації ініціативи «Academics to Academics» модернізовано 12 ноутбуків. Працівникам інституту забезпечувався доступ до Єдиної державної електронної бази з питань освіти (ЄДЕБО).

Система електронного навчання «Moodle» забезпечувала реалізацію дистанційної освіти. Співробітникам інституту надано можливість безкоштовного необмеженого користування комплексом програмних продуктів «Microsoft Office 365», який надає розширені можливості міжособистісної та корпоративної інтернет-комунікації.

Здійснювалась інформаційно-технічна підтримка заходів з реалізації міжнародних проєктів: «Відродження переміщених університетів: посилення конкурентоспроможності, підтримка громад» (REDU); «Центри сертифікації викладачів: інноваційні підходи до досконалості викладання» (UTTERLY) та «Вдосконалення викладання у вищій освіті».

З метою висвітлення результатів теоретичних наукових досліджень та їх упровадження в освітню практику **Інститутом професійної освіти** у межах виконання заходів з інформатизації НАПН України створено безкоштовні електронні інформаційні системи відкритого доступу: «Професійна педагогіка» (науковий фаховий журнал категорії Б), науковий репозиторій продукції, відкрити базу авторефератів, дисертаційних досліджень вчених інституту, електронне видання «Інноваційна професійна освіта» (conference.ivet.edu.ua).

Продовжено роботу щодо впровадження та широкого використання ІС «Microsoft Bookings» для автоматизації документального супроводження в установі.

У звітному році інститут отримав доступ до Google Workspace for Education для управління навчанням магістрів і докторів філософії. Створено облікові записи для науковців інституту, які беруть безпосередню участь в освітньому процесі здобувачів. Восени 2022 р. 24 співробітники інституту пройшли навчання за короткостроковою (модульною) програмою підвищення кваліфікації наукових та науково-педагогічних працівників за темою «Використання сервісів Google для організації та проведення науково-освітньої діяльності».

У 2022 р. інститут продовжив системну співпрацю з Державною науково-технічною бібліотекою, що забезпечило безпосереднє підключення до міжнародних наукометричних баз Scopus та Web of Science (WOS). Розпочався

процес створення та впорядкування профілів інституту у цих наукометричних базах.

Продовжено роботу із розвитку Системи дистанційного навчання (СДН) (e-learning.org.ua), яка базується на LMS Moodle. Упродовж звітнього року співробітники Інституту активно використовували СДН для здійснення наукових досліджень, проведення планових веб-семінарів а саме: моніторингу діяльності користувачів СДН, їхньої успішності у процесі здійснення освітньої діяльності на дистанційних курсах та під час проведення масових заходів, впровадження та оприлюднення кінцевих результатів наукових досліджень, взаємодії з експериментальними майданчиками різного рівня тощо. Станом на грудень 2022 р. у системі дистанційного навчання інституту зареєстровано понад 3,4 тис. осіб з усіх областей України.

У 2022 р. створено сайт для електронного продовжуваного видання «Інноваційна професійна освіта». Наразі на сайті опубліковано та присвоєно DOI 4-м випускам у трьох різних рубриках.

Упродовж звітнього року підтримувалася співпраця з організацією Crossref для присвоєння кожному опублікованому в журналах інституту матеріалу міжнародного цифрового ідентифікатора DOI. Завдяки цій системі автори журналу і наукові співробітники інституту мали змогу підвищити свій *h*-індекс в Google Scholar Citations.

Співробітники інституту взяли участь у серії вебінарів щодо роботи із ресурсами Springer Nature, наукометричними база WOS, Scopus та онлайн-семінарах УкрІНТЕІ, Clarivate, Elsevier.

Інститутом обдарованої дитини започатковано журнал «Юний дослідник» на базі Open Journal Systems (OJS). Ця система керування вебсайтом та випуску журналів охоплює всі аспекти онлайн видавництва та суттєво полегшує ручну працю редакторів, рецензентів та авторів публікацій. Крім того, система суттєво знижує витрати на підтримку і одночасно забезпечує читачам відкритий доступ до змісту журналу.

Для створення платформи дистанційного навчання з розвитку публікаційної діяльності учнів використовується електронна система управління та поширення навчальних онлайн-матеріалів із забезпеченням спільного доступу – NEO LMS (cypherlearning.com/neo).

Інформація про діяльність інституту висвітлюється на сайті (iod.gov.ua) та сторінках у соціальних мережах Facebook та Instagram.

Продовжується супроводження Всеукраїнського освітнього Інтернет-порталу «Острів знань». Особливу увагу при наповненні порталу приділено наповненню розділу «Навчання» методичними розробками уроків, електронними матеріалами, авторськими програмами, методичними рекомендаціями, надбаними за підсумками проведення інститутом конкурсів «Творчий вчитель – обдарований учень» та «Школа – джерело талантів». Щоденне відвідування порталу становить 3,4 тис. осіб на день, середня кількість переглядів матеріалів – від 3 до 10 тис.

З метою підвищення ефективності наукових досліджень, створення потужної системи зберігання наукової інформації й використання її на усіх етапах наукової діяльності, та забезпечення організації освітнього процесу інформатизація наукової й освітньої діяльності залишається пріоритетним напрямом розвитку ДЗВО «Університет менеджменту освіти».

Університет отримав ліцензії на використання сервісів Office 365, Google workspace for education, Zoom, Udemy, Coursera, що дає можливість слухачам/студентам, науково-педагогічним працівникам та іншим співробітникам перейти до очно-дистанційної форми навчання, організувати онлайн-навчання студентів, працювати з корпоративною електронною поштою, створювати вебсайти, редагувати та зберігати документи в режимі онлайн, обмінюватися миттєвими повідомленнями та проводити вебконференції задля спрощення комунікації між слухачами/студентами, науково-педагогічними працівниками та структурними підрозділами університету.

В університеті активно працює Навчально-методичний центр інформаційно-цифрових систем та технологій, який забезпечує інформаційну діяльність.

Структурні підрозділи університету за можливістю забезпечуються необхідною комп'ютерною технікою. З огляду на обов'язковість належного супроводу науково-дослідної роботи фахівців університету, забезпечення їхніх запитів щодо отримання й опрацювання інформації, оформлення результатів наукової діяльності є необхідним поповнення й оновлення парку комп'ютерної техніки.

В освітньому процесі широко використовується мультимедійний супровід занять. Для технічного забезпечення цього процесу всі навчальні аудиторії та зал засідань університету обладнано стаціонарними мультимедійними проекторами. З метою подальшого впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у освітній процес проводиться робота з організації й застосування дистанційної форми навчання та розроблення нормативно-правових документів з цього напрямку. Упроваджено відкрите програмне забезпечення BigBlueButton, Zoom та сервіси Google workspace for education (Meet, Classroom та інші) для проведення вебконференцій, онлайн занять.

В Університеті запроваджено інтернет-трансляції наукових, науково-методичних семінарів, конференцій. З метою поширення інформації про університет серед абітурієнтів та висвітлення його наукової й освітньої діяльності встановлено 2 аудіовізуальні панелі.

Для автоматизації кадрового діловодства розроблено й запроваджено базу даних «Кадри», що забезпечує автоматизацію обліку працівників університету.

Сайт університету (umo.edu.ua) систематично оновлюється та наповнюється. На хостингу домена uem.edu.ua створено субдомен ojs.uem.edu.ua, на якому розгорнуто платформу OJS (Open Journal Systems) для розміщення наукових фахових видань університету.

Створено новий сайт **Білоцерківського інституту неперервної професійної освіти** (binpro.com.ua), який повністю відповідає сучасним вимогам як до контенту (представлено загальну нормативну базу інституту, інформацію для ключових стейкхолдерів, здобувачів освіти, інформацію про освітні кластери кафедр і структурних підрозділів інституту тощо), так і до інтерфейсу користувача (зручна навігація, динамічність, елементи зворотного зв'язку тощо).

В інституті створено єдину інформаційно-комунікаційну екосистему, яка передбачає використання цифрових та інтерактивних технологій у віртуальному просторі.

Освітня платформа «Профосвіта» (profosvita.org), як інноваційне освітньо-цифрове середовище застосовується для формування навичок використання цифрових засобів, нарощування обсягів інформації, створення власних цифрових продуктів. Платформа має відкритий контент і практично безмежні можливості широкого охоплення всіх категорій замовників освітніх послуг. Запропонована структура забезпечує опанування теоретичних і практичних аспектів навчальних курсів здобувачами освіти різних напрямів та спеціальностей.

Розроблено інструкції з роботи на платформі для викладачів інституту та для слухачів-педагогів закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Освітня локація платформи Microsoft Office 365 (zareestrovano більше 2600 учасників) уміщує категорії слухачів (науково-педагогічні працівники, педагогічні працівники, методичні служби всіх рівнів тощо), викладачів та тьюторів навчальних груп.

В умовах повномасштабної російсько-української війни з метою збереження інформації **Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В.О. Сухомлинського** придбано відповідне обладнання та проведено повне резервне копіювання Електронного каталогу та Електронної бібліотеки, резервування оцифрованих книг виконано на 70 %.

Офіційний вебпортал бібліотеки (dnrb.gov.ua) інформує про всі напрями діяльності установи, представляє її ресурси, інноваційні послуги, різні види бібліографічної, реферативної й аналітичної інформації, що зумовило підвищення оперативності та якості науково-інформаційного забезпечення сфери освіти й науково-методичного супроводу мережі освітянських бібліотек. У 2022 р., за даними Google Analytics, кількість користувачів вебпорталу становила понад 62 тис., користувачами завантажено більше 140 тис. документів.

Продовжується формування електронного каталогу бібліотеки, обсяг якого протягом звітного періоду поповнився на майже 20 тис. бібліографічних записів. Загальний обсяг каталогу – понад 46 тис. бібліографічних записів.

Формується Науково-педагогічна електронна бібліотека ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського (НПЕБ) на платформі САБ ІРБІС64+, що сприяло оптимізації пошуку релевантної інформації завдяки індексуванню повного

тексту документа. Вона вміщує 6523 документи, у 2022 р. додано 3262, її відвідуваність становить понад 23,4 тис., звернень користувачів до повних текстів – 11,6 тис.

Підготовлено й розміщено на вебпорталі бібліотеки бібліографічні, реферативні й аналітичні матеріали з метою інформаційної підтримки психолого-педагогічних досліджень.

З метою надання доступу до ресурсів в умовах дії воєнного стану у ДНПБ та в бібліотеках мережі діють онлайн-послуги:

- індексування документів за УДК;
- електронне доставляння документів;
- замовлення документів через електронний каталог на бронеполіцію;
- віртуальна бібліографічна довідка «Запитай бібліотекаря» (електронна пошта, телефон).

За непростих умов, що склалися впродовж 2022 р., цифровізація наукової діяльності НАПН України продовжувалася, хоча зменшення та обмеження її фінансування у звітному році сповільнило оновлення парку комп'ютерної техніки, що збільшило й без того значне її зношення.

XV. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Законом України «Про Державний бюджет України на 2022 рік» НАПН України затверджено видатки загального фонду Державного бюджету на 2022 р. у сумі 305081,3 тис. грн.

У зв'язку із російським вторгненням, введенням в Україні воєнного стану із 24 лютого 2022 р., відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про спрямування коштів до резервного фонду державного бюджету» від 1 квітня 2022 р. № 401 скорочено фінансування НАПН України із загального фонду Державного бюджету України 2022 р. на 31183,1 тис. грн, що становить 10,2 % кошторисних призначень, у тому числі за бюджетними програмами: 6551020 «Наукова і організаційна діяльність президії Національної академії педагогічних наук України» на 2807,2 тис. грн або на 10 %; 6551030 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері освіти, педагогіки і психології» на 24499,6 тис. грн або на 10,3 %; 6551060 «Підготовка кадрів та підвищення кваліфікації керівних кадрів і спеціалістів у сфері освіти закладами вищої освіти» за загальним фондом на 3876,3 тис. грн або на 10 %.

Скорочено видатки на оплату праці, нарахування на заробітну плату, на оплату комунальних послуг та енергоносіїв, стипендії (зменшено прийом аспірантів з відривом від виробництва на 7 осіб), за КПКВК 6551020 також скорочено видатки на виплату довічної плати за звання дійсним членам (академікам) і членам-кореспондентам на 10 % (виплата здійснювалася у меншому розмірі).

Ураховуючи, що Порядком виконання повноважень Державною казначейською службою в особливому режимі в умовах воєнного стану, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 9 червня 2021 р. № 590 обмежено проведення видатків, здійснено скорочення видатків на проведення поточного ремонту приміщень, придбання матеріалів (крім канцелярських товарів та паливно-мастильних матеріалів), випуск друкованих та електронних видань (1329,36 тис. грн) за КПКВК 6551030 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері освіти, педагогіки і психології». Також за цією бюджетною програмою проведено першочергове скорочення видатків на 11 млн. 197,637 тис. грн, які планувалися на створення Інституту раннього розвитку дитини та дошкільної освіти (не розпочато виконання 4 наукових досліджень, виконання яких передбачалося цим інститутом). Це дало змогу за КПКВК 6551030 скоротити видатки на оплату праці з нарахуванням, стипендії, оплату комунальних послуг не на 10, а на 5 % до кошторисних призначень.

З урахуванням скорочення видатки загального фонду державного бюджету для НАПН України становили 273898,2 тис. грн.

Фінансування діяльності НАПН України у 2022 р. збільшилось порівняно з 2021 р. на 3721,7 тис. грн, або на 1,4 %, що пов'язано із підвищенням середнього розміру мінімальної заробітної плати на 2,3 %.

У 2022 р. за бюджетною програмою 6551020 «Наукова і організаційна діяльність Президії НАПН України» касові видатки загального фонду становили 24574,5 тис. грн. За рахунок коштів цієї бюджетної програми здійснювалася виплата довічної плати за звання дійсним членам (академікам) та членам-кореспондентам (6071,8 тис. грн), утримувався апарат Президії НАПН України.

За бюджетною програмою 6551030 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері освіти, педагогіки і психології» у 2022 р. профінансовано видатки у сумі 213746,6 тис. грн, проведено касові видатки у повному обсязі, із них:

– на проведення фундаментальних наукових досліджень – 82785,1 тис. грн (кількість фундаментальних наукових досліджень з пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки – 38 од.);

– на проведення прикладних наукових досліджень – 116880,4 тис. грн (кількість прикладних наукових досліджень з пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки – 65 од., у тому числі прикладних наукових досліджень з проблем розвитку освіти, що потребують невідкладного розгляду (5 проєктів) – 2856,31 тис. грн, та для підтримки молодих вчених НАПН України (2 проєкти) – 229,85 тис. грн);

– на підготовку наукових кадрів відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про державне замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, на підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів у 2022 році» від 7 липня 2022 р. № 769 – 7475,3 тис. грн;

– на збереження наукового об'єкту, що становить національне надбання «Документи педагогіко-психологічного та історико-культурного напрямку 19-20 століття (1850-1917 рр.)» Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського – 50,0 тис. грн (кількість документів, які входять до складу наукового об'єкту, що становить національне надбання, – 28081 од.);

– забезпечення доступу до науково-технічної інформації та наукової літератури на всіх видах носіїв – 6555,8 тис. грн, із них на забезпечення діяльності Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського – 6181,64 тис. грн (кількість відвідувачів наукової бібліотеки протягом року – 65254 осіб); на підтримку електронної бібліотеки НАПН України та електронного наукового періодичного видання «Інформаційні технології і засоби навчання», віднесеного до категорії «А» Переліку фахових видань України відповідно до наказу МОН України від 18 грудня 2018 р. № 1412, – 374,2 тис. грн (за інформацією Інституту цифровізації освіти НАПН України кількість користувачів сайту наукового фахового видання «Інформаційні технології і засоби навчання» становила 29954 осіб, кількість користувачів сайту електронної бібліотеки НАПН України – 109617 осіб (аудиторія вебресурсів – 182 країни світу по електронній бібліотеці, 198 країн – по журналу, показники отримано за допомогою Googl Analytics).

За бюджетною програмою 6551060 «Підготовка кадрів та підвищення кваліфікації керівних кадрів і спеціалістів у сфері освіти закладами вищої освіти» видатки загального фонду становили 34887,1 тис. грн, із них: на підвищення кваліфікації – 34354,4 тис. грн (випуск слухачів (педагогічних, науково-педагогічних працівників) програм підвищення кваліфікації становив 4984 осіб); на підготовку науково-педагогічних кадрів – 532,7 тис. грн.

Касові видатки загального фонду бюджету підвідомчих установ НАПН України за 2022 р. становили 273208,2 тис. грн. Кошти у сумі 690,0 тис. грн вилучено до бюджету, із них 468,4 тис. грн виділено 30 грудня 2022 р.; 34,9 тис. грн не оплачено ДКСУ зареєстрованих фінансових зобов'язань, які зняті 30 грудня 2022 р.; 186,7 тис. грн становила економія комунальних видатків у зв'язку із скасуванням підвищення тарифів на оплату теплопостачання з 1 жовтня 2022 р. У загальному обсязі видатків НАПН України за загальним фондом видатки на оплату праці з нарахуванням, стипендію та виплату довічної плати за звання дійсним членам (академікам) і членам кореспондентам склали 261361 тис. грн або 95,7 %, комунальні видатки – 7099,2 тис. грн або 2,6 %, інші видатки – 4748,0 тис. грн або 1,7 %. Структуру видатків Державного бюджету за 2022 р. у розрізі підвідомчих установ НАПН України наведено у таблиці 33 (Додатки).

Кількість штатних посад працівників установ НАПН України станом на 31 грудня 2022 р. зменшено на 14 штатних одиниць за бюджетною програмою 6551060 «Підготовка кадрів та підвищення кваліфікації керівних кадрів і спеціалістів у сфері освіти закладами вищої освіти» у зв'язку із скороченням фінансування.

Середньорічна кількість штатних посад працівників установ НАПН України за рахунок коштів загального фонду бюджету у звітному році становила 1373,4 одиниці. Середньомісячна заробітна плата працівників НАПН України за загальним фондом у 2022 р. склала 12379 грн. Зростання середньомісячної заробітної плати у 2022 р. становило 4,0 % порівняно з 2021 р., що пов'язано з підвищенням середнього розміру мінімальної заробітної плати на 25,5 % та частковою виплатою працівникам матеріальної допомоги на оздоровлення.

Протягом звітного року до НАПН України з усіх джерел фінансування надійшло 299975,1 тис. грн. Питома вага фінансування за рахунок загального фонду бюджету у коштах, які отримали установи НАПН України з усіх джерел надходжень, становила 91,3 %.

Понад асигнування, що були виділені із загального фонду Державного бюджету, підвідомчі установи НАПН України отримали в 2022 р. за спеціальним фондом бюджету 26076,9 тис. грн. У порівнянні з 2021 р. надходження за спеціальним фондом зменшилися на 11754,2 тис. грн, або на 31,1 %.

Спеціальний фонд бюджету НАПН України у 2022 р. формувався за рахунок наступних джерел фінансування, наведених у таблиці 34 (Додатки):

– плата за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю та згідно із законодавством (підготовка наукових та науково-педагогічних кадрів, фахівців, підвищення кваліфікації, проведення конференцій та ін.). За цим видом надходжень до підвідомчих установ надійшло 19919,6 тис. грн (76,4 %) загального обсягу надходжень спеціального фонду бюджету;

– надходження бюджетних установ від додаткової (господарської) діяльності – 2796,2 тис. грн (10,7 %);

– плата за оренду майна бюджетних установ – 908,3 тис. грн (3,5 %) (скорочення надходжень пояснюється тим, що відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про особливості оренди державного та комунального майна у період воєнного стану» від 27 травня 2022 р. № 634 на території м. Києва з 24 лютого до 30 вересня 2022 р. орендарі були звільнені від орендної плати, а з 1 жовтня 2022 р. орендна плата нараховувалася у розмірі 50 % від передбаченого розміру орендної плати;

– надходження від реалізації в установленому порядку майна (крім нерухомого майна) – 2,9 тис. грн (від здачі металобрухту при утилізації списаної комп'ютерної техніки);

– інші джерела власних надходжень бюджетних установ – 2449,9 тис. грн (9,4 %), із них благодійні внески, гранти та дарунки – 2327,6 тис. грн (кошти на реалізацію грантових угод з міжнародним та іноземним фінансуванням – 573,3 тис. грн, у т. ч. безоплатно отримано вебплатформу Партнерський простір «015» – 365,8 тис. грн; нарахована курсова різниця на кошти на валютних рахунках – (+1404,0 тис. грн); безоплатно отримано як дарунки бібліотечні фонди, талони на бензин, надані послуги з демонтажу та встановлення нових віконних та дверних блоків – 349,8 тис. грн); кошти, що отримують бюджетні установи від підприємств, організацій, фізичних осіб та від інших бюджетних установ для виконання цільових заходів (стипендія Кабінету Міністрів України молодим вченим) – 122,3 тис. грн.

Із коштів на реалізацію грантових угод у 2022 р. підвідомчі установи НАПН України отримали:

Інститут професійної освіти – 207,5 тис. грн (проект «Нові механізми управління на основі партнерства та стандартизації підготовки викладачів професійної освіти в Україні» (PAGOSTE) № 609536-EPP-1-2019-1-DE-EPPKA2-SVHE-SP, грантова угода № 2019-1946/001-001 від 15 січня 2020 р.);

нарахована курсова різниця на кошти на валютних рахунках – (+1404,0 тис. грн), у т. ч. Інститут вищої освіти (+1406,8 тис. грн), Інститут професійної освіти (- 2,8 тис. грн).

Касові видатки спеціального фонду бюджету підвідомчих установ НАПН України за 2022 р. становили 26376,0 тис. грн. У загальному обсязі касових видатків за спеціальним фондом видатки на виплату заробітної плати і нарахування на неї склали – 20266,8 тис. грн або 76,8 %; на господарські видатки з утримання установ – 1306,8 тис. грн (5,0 %); видатки на службові

відрядження – 28,1 тис. грн (0,1 %); видатки на оплату комунальних послуг – 2339,0 тис. грн (8,9 %); видатки на реалізацію грантових угод з міжнародним та іноземним фінансуванням – 1963,2 тис. грн (7,4 %); за рахунок натуральної форми – 349,8 тис. грн (1,3 %); виплата стипендій Кабінету Міністрів України для молодих вчених – 122,3 тис. грн (0,5 %).

Джерела формування надходжень і використання спеціального фонду у розрізі установ та організацій НАПН України за 2022 р. подано в таблиці 34 (Додатки).

XVI. СПИСОК ОСНОВНИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

XVI.1. Відділення ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ, ЗАГАЛЬНОЇ ТА ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Монографії

1. Базилевич В.Д., Ільїн В.В. Економічне знання в рефлексіях сучасної епістемології. *Економічний розвиток України: концептуальні засади та інституційний вимір* : кол. монографія. Київ: Ліра, 2022. С. 15-33.

2. Балух В.О. Соціокультурні розколи в українській історії : кол. монографія. Чернівці, 2022.

3. Національна академія педагогічних наук України: 1992-2022 рр. : монографія / НАПН України; [редкол.: В.Г. Кремень (голова), ВІ. Луговий (заступник голови), О.М. Топузов (заступник голови)]; за заг. ред. В.Г. Кременя. Київ: Пед. думка, 2022. 424 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/731806/2/2022.pdf> (дата звернення: 08.02.2023).

4. Смиложиттєві цінності сучасних підлітків в умовах євроінтеграційного поступу України : монографія / Ін-т проблем виховання НАПН України; [авт. кол.: Журба К.О. (ред.), Бех І.Д., ... Шкільна І.М.]. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2022. 155 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732092/> (дата звернення: 08.02.2023).

5. Цивілізаційна ідентичність українства: історія і сучасність : монографія / [авт. кол.: О. Рафальський (кер.), Я. Калакура (наук. ред.), О. Калакура, М. Юрій]; Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І.Ф. Кураса НАН України. Київ: ІПіЕнд ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2022. 512 с. URL: <https://bit.ly/3JIGqKj> (дата звернення: 08.02.2023).

6. Gajewska L., Pobirchenko N., Skwarek B. Praca socjalno-wychowawcza z rodziną we współczesnych warunkach: kontekst ukraińsko-polski. *W trosce o rozwój i bezpieczeństwo dziecka we współczesnym świecie. aspekty społeczno-prawne* / red. nauk.: A. Pawlak, B. Skwarek, Ju. Stadniczenko, O. Petrenko. Legnica: Wyd. Collegium Witelona Uczelnia Państwowa, 2022. S. 194-211. URL: <https://bit.ly/3JT2opD> (data zastosowania: 08.02.2023).

7. Kremień W.G., Ijjin W.W. Człowiek wobec wyzwań cywilizacji: od przeszłości do przyszłości : monografia / tłum.: F. Šlosek i Ja. Nahlik. Kraków: Wyższa Szkoła Pedagogiczna Komisji Edukacji Narodowej, 2022. 330 s. = Кремень В.Г., Ільїн В.В. Людина у викликах цивілізації: від минулого – до майбутнього : монографія / пер. Ф. Шльосек і Я. Нахлік. Краків: Вища школа педагогічна Народної комісії освіти, 2022. 330 с.

8. Tsekhmister Ya. Effectiveness of Practical Experiences in Using Digital Pedagogies in Higher Education. Hamilton: Accent Graphics Communications & Publishing, 2022.

9. Tsekhmister Ya. Analysis of Physicochemical Natures of Modern Artifacts in MRI. Hamilton : Accent Graphics Communications & Publishing, 2022.

10. Tsekhmister Ya. Methodology and Technology of Pedagogical Supervision: Accent Graphics Communications & Publishing, 2022.

Міжнародні видання

1. Курило В.С., Караман О.Л. Фасилітація як метод формування сприятливого соціально-психологічного клімату та партнерства в закладі вищої освіти. *Education and Pedagogical Sciences = Освіта та пед. наука*. 2022. № 2(180). С. 59-69. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/search/formjml> (дата звернення: 08.02.2023).

2. Курило В.С., Караман О.Л. Формування психологічних якостей майбутніх фахівців гуманітарного профілю в процесі професійної підготовки. *Education and Pedagogical Sciences = Освіта та пед. наука*. 2022. № 1 (179). С. 17–26. URL: <http://eps.luguniv.edu.ua/index.php/eps/article/view/111/108> (дата звернення: 08.02.2023).

3. Kotsur V., Balukh V., Mykhailo Yu. Civilizational Influences and Their Unprejudiced Coverage in Ukrainian History Textbooks. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio J. Pedagogia-Psychologia*. 2022. Vol. 35, No 2. P. 247-253. URL: <https://www.scilit.net/article/3e83a6333abf34fc02d0e22eea7b6011> (date access: 08.02.2023).

4. Kuznetsov Yu. Artistic psychoanalysis as a new category in literary studies and psychology = Художній психоаналіз як нова категорія в літературознавстві і психології. *Modern science. Moderni veda*. 2022. No 3. P. 158-165.

5. Military-Patriotic Education of Higher Education Students in Ukraine = Військово-патріотичне виховання студентів закладів вищої освіти України / V. Budak et. al. *Intellectual Archive*. 2022. Vol. 11, No 2. P. 93-103. URL: http://intellectualarchive.com/Journal_Files/IAJ_2022_06.pdf (date access: 08.02.2023).

6. Ognevyuk V., Sysoieva S. Tadeusz Lewowicki in the scientific and educational space of Ukraine. *O tozsamosci, kondbucji i powinnosciach pedagogiki – tradycja I wspotczesnosc: Ksiega pamiatkowa dedykowana Profesorowi Tadeuszowi Lewowickiemu z okazji 80. urodzin* / red. nauk.: E. Ogrodzka-Mazur, A. Szczurek-Boruta, B. Grabowska, A. Szafranska. Warszawa: Wyd. F. Marszatek, 2022. P. 65-72.

7. Pedagogical innovations in public administration and legal aspects: the EU experience / T. Serohina, ... N. Pobirchenko et. al. *AD ALTA: Journal of interdisciplinary research*. 2022. Vol. 12, Iss. 1, Special Iss. 25. P. 7-13. URL: <http://ep3.nuwm.edu.ua/id/eprint/23051> (date access: 08.02.2023).

8. Pustowit G., Pobirchenko N. Dzieci i młodzież w przestrzeni życia społecznego placówki edukacji pozaszkolnej: teoretyczne podstawy problemu (kontekst ukraiński). *Zeszyty Naukowe Collegium Witelona*. 2021. Vol. 4, No 41. P. 93-103. URL: <https://bit.ly/3YYB2Td> (data zastosowania: 08.02.2023).

9. Shorobura I. Historical aspects of public admanastration in education of Ukraine. *Journal of Education, Health and Sport*. 2021. Vol. 11, No 1. P. 131-139.

10. Sysojewa S. Pedagogical Aspects of Didgitalization of Education. *Drogi i bezdroza edukacji w okresie pandemii. Pathways and roadsless of education during the covid – 19 pandemic* / red. nauk.: R. Bera, S. Byra, N. Nyczkało. Lublin: Wyd. Uniwersytetu Marii Curie-Sktodowskiej, 2022. P. 97-110.

11. The teacher in the system of developing students' digital competence. *E-learning in the Time of COVID-19* : monograph / H. Henseruk et. al.; Scientific ed. E. Smyrnova-Trybulska. Katowice; Cieszyn : STUDIO NOA for University of Silesia in Katowice, 2021. Vol. 13. P. 238-248. URL: <https://doi.org/10.34916/el.2021.13.20> (date access: 08.02.2023).

Методичні рекомендації

1. Виховання смисложиттєвих цінностей підлітків: досвід і практика виховання : метод. рек. / [авт. кол.: Журба К.О., Бех І.Д., ... Шкільна І.М.] ; Ін-т проблем виховання НАПН України. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2022. 143 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732107> (дата звернення: 06.02.2023).

Програми

1. Балух В.О. Правові гарантії і моделі державно-конфесійних відносин : навч. прогр. Київ, 2022.

2. Програма виховання смисложиттєвих цінностей підлітків в умовах євроінтеграційного поступу України / [уклад.: Журба К.О., Бех І.Д., ... Шкільна І.М. та ін.]. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2022. 27 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732109> (дата звернення: 06.02.2023).

3. Європейська якість навчання для кращої успішності учнів : прогр. підвищ. кваліфікації наук.-пед. працівників за спец. – 014. Середня освіта: Математика : [електрон. вид.] / О.М. Топузов, ... О.І. Локшина та ін. ; Ін-т педагогіки НАПН України. Київ: Пед. думка, 2022. 16 с. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-644-608-7-2021-16>.

4. Європейська якість навчання для кращої успішності учнів : прогр. підвищ. кваліфікації наук.-пед. працівників за спец. – 014. Середня освіта: Природничі науки : [електрон. вид.] / О.М. Топузов, ... О.І. Локшина та ін.; Ін-т педагогіки НАПН України. Київ: Пед. думка, 2022. 17 с. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-644-610-0-2021-17>.

5. Європейська якість навчання для кращої успішності учнів : прогр. підвищ. кваліфікації наук.-пед. працівників за спец. – 014. Середня освіта: Українська мова і література: [електрон. вид.] / О.М. Топузов, ... О.І. Локшина та ін.; Ін-т педагогіки НАПН України. українська мова і література. Київ: Пед. думка, 2022. 15 с. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-644-609-4-2021-15>.

Навчальна продукція

1. Березівська Л.Д. Антологія текстів з реформування змісту загальної середньої освіти в Україні (1991-2017) : хрестоматія / [упоряд.: Березівська Л.Д., ... Сухомлинська О.В. та ін. ; наук. ред. : Березівська Л.Д., Сухомлинська О.В.]; НАПН України, ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського. Вінниця: Твори, 2022. 525 с. URL: <https://tinyurl.com/68hyje9r> (дата звернення: 08.02.2023).

2. Євдокимов В.І., Гавриш І.В., Ломберг М.В. Навчаємося разом. 1 клас. Ч. 8. Харків: Інтелект України, 2022. 56 с.

3. Європейська якість навчання для кращої успішності учнів : зб. завдань у форматі PISA для розвитку читацької грамотності учнів : [електрон. вид.] / Л. Божкова, ... Т. Іскоростенська та ін. ; уклад.: О. Локшина, О. Заболотна ; за заг. ред. О. Топузова; Ін-т педагогіки НАПН України. Київ: Пед. думка, 2022. 89 с. URL: <https://bit.ly/3Tqhc1Y> (дата звернення: 08.02.2023).

4. Локшина О.І., Шпарик О.М. Особливості організації освітнього процесу в умовах воєнного стану: рекомендації міжнародних організацій. *Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови* : метод. порадник науковців Ін-ту педагогіки НАПН України до початку нового навч. року : метод. рек. / за заг. ред. О. Топузова, Т. Засекіної; Ін-т педагогіки НАПН України. Київ: Освіта, 2022. С. 6-13. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-983-360-0-2022-70>.

5. Шоробура І.М. Державно-громадське управління закладами дошкільної освіти та Новою українською школою : навч. посіб. Хмельницький: Мельник А.А., 2022. 224 с.

Довідкова продукція, енциклопедії

1. Березівська Л.Д. Освітні товариства. *Енциклопедія Сучасної України* : енциклопедія : [електрон. вид.] / ред.: І.М. Дзюба, А.І. Жуковський, М.Г. Железняк та ін. ; НАН України, НТШ. Київ : Ін-т енциклопед. дослідж. НАН України, 2022. Т. 24: «О». URL: <https://esu.com.ua/article-76853> (дата звернення: 08.02.2023).

2. Капелюшний В. Орлова Тетяна Володимирівна. *Енциклопедія Сучасної України*. Київ, 2022. Т. 24. С. 687.

3. Капелюшний В. Остафійчук Василь Фокович. *Енциклопедія Сучасної України*. Київ, 2022. Т. 24. С. 812.

4. Романенко Є.О., Курило В.С., Воронін В.М. Релігії світу : енциклопед. понят.-термінол. словник. Харків: Фоліо, 2021. 423 с.

Статті у виданнях, що входять до переліку фахових видань України (у т.ч. індексуються в наукометричних базах даних)

1. Березівська Л.Д. Концептуальні засади реформування змісту загальної середньої освіти в Україні (1991-2017): історико-джерелознавчий аспект. *Наук.-пед. студії* : [електрон. наук. фах. вид.]. Київ, 2022. Вип. 6. С. 9-25. DOI: <https://doi.org/10.32405/2663-5739-2022-6-9-25> (дата звернення: 06.02.2023).

2. Березівська Л.Д., Закатнов Д.О., Тарнавська С.В., Лобановська І.Г. Діяльність Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського НАПН України: здобутки та перспективи. *Вісн. НАПН України*. 2022. Т. 4, № 1. С. 1-9. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4108> (дата звернення 06.02.2023).

3. Березівська Л.Д., Тарнавська С.В. Діяльність Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського НАПН

України: здобутки та перспективи. Вісн. НАПН України. 2022. Т. 4, № 1. С. 1–9. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4108> (дата звернення 06.02.2023).

4. Бех І.Д. Новий науковий здобуток як чинник виховання особистості. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*: зб. наук. пр. / Ін-т проблем виховання НАПН України. Київ: [б. в.], 2022. Вип. 26, кн. 1. С. 27-42. DOI: <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2022-26-1-27-42> (дата звернення: 06.02.2023).

5. Будаєв В.Д., Грищенко С.В., Лощенкова І.Ф., Олексюк О.Є. Теоретичний огляд видів національно-патріотичного виховання як складової освітнього процесу. *Інновац. педагогіка*. 2022. Вип. 47. С. 149-153. URL: <http://innovpedagogy.od.ua/archives/2022/47/28.pdf> (дата звернення: 06.02.2023).

6. Гаєвська Л.А., Побірченко Н.С., Шульга Н.Д. Вплив глобалізації на освітню політику (міжнародний контекст). *Вісн. післядиплом. освіти. Серія «Соціальні та поведінкові науки»* / Держ. закл. вищої освіти «Університет менеджменту освіти». Київ, 2022. Вип. 19 (48). С. 158-182. URL: <https://bit.ly/3JNXwC2> (дата звернення: 09.02.2023).

7. Дічек Н.П., Кравченко О.О. Уявлення про щастя людини Г. Сковороди і сучасного українського студентства: суголосність, перегук і відмінності. *Укр. пед. журн.* 2022. № 4. С. 31-41. URL: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/634> (дата звернення: 06.02.2023).

8. Діяльність Національної академії педагогічних наук України в умовах воєнного стану (лютий – серпень 2022 р.) / В.Г. Кремень ... С.О. Сисоєва та ін. *Вісн. НАПН України*. 2022. Т. 4, № 2. С. 1–38. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4203> (дата звернення: 06.02.2023).

9. Ільїн В.В., Ільїна А.А. Культура навчання в сучасній інформаційній реальності. *Філософія і культура в наративах сучасності* / НТУ «Дніпровська політехніка». Дніпро: НТУ «Дніпровська політехніка», 2022. С. 48-54.

10. Ільїн В.В., Ільїна А.А. Познание денег как процесс самоутешения. *Людина, суспільство, комунікативні технології*: матеріали ІХ Міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 21-22 жовт. 2021 р. Харків, 2021. С. 91-98.

11. Концепція виховання дітей та молоді в цифровому просторі / В.Г. Кремень, С.О. Сисоєва, І.Д. Бех та ін. *Вісн. НАПН України*. 2022. Т. 4, № 2. С. 1-30. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4206> (дата звернення: 06.02.2023).

6. Кремень В.Г. Віроломне вторгнення Росії в Україну: виклики і перспективи : виступ на засіданні Президії НАПН України 21 квіт. 2022 р. *Вісн. НАПН України*. 2022. Т. 4, № 1. С. 1-3. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4121> (дата звернення: 06.02.2023).

7. Кремень В.Г. Педагогічна наука для розбудови нової країни : за результатами виступу на Міжнар. серпневій педагогічній науково-практичній конференції «Освіта, освітяни – незламні у війні», 18 серпня 2022 р. *Вісн.*

НАПН України. 2022. Т. 4, № 2. С. 1-6.
DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4201> (дата звернення: 06.02.2023).

8. Кремень В.Г. Про діяльність Національної академії педагогічних наук України у 2021 році та завдання на 2022 рік : наук. доп. заг. зборам НАПН України 24 трав. 2022 р. *Вісн. НАПН України.* 2022. Т. 4, № 1. С. 1-22.
DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4137> (дата звернення: 06.02.2023).

9. Кремень В.Г. Про роботу відділень та наукових установ Національної академії педагогічних наук України в умовах воєнного стану : наук. доп. Президії НАПН України 24 берез. 2022 р. / В.Г. Кремень, ... С.О. Сисоева та ін. *Вісн. НАПН України.* 2022. Т. 4, № 1. С. 1-14.
DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4118> (дата звернення: 06.02.2023).

10. Кремень В.Г. Філософія Григорія Сковороди в контексті людиноцентризму. *Вісн. НАПН України.* 2022. Т. 4, № 2. С. 1-8.
DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4202> (дата звернення: 06.02.2023).

11. Кремень В.Г. Ще один крок до утвердження вільної європейської країни : звернення до наук.-освіт. спільноти. *Вісн. НАПН України.* 2022. Т. 4, № 1. С. 1. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4138> (дата звернення: 06.02.2023).

12. Кремень В.Г., Ільїн В.В. Образ людини та інфосвіту в контексті проективної лінгвістики. *Психолінгвістика в сучасному світі – 2021* : матеріали XVI Міжнар. наук.-практ. конф., м. Переяслав 16-17 груд. 2021 р. Переяслав: Ун-т Григорія Сковороди, 2021. С. 142-147.

13. Кремень В.Г. Луговий В.І., Саух П.Ю., Таланова Ж.В. Мережа державних закладів вищої освіти України : аналіт. огляд конкурентоспроможності. *Вісн. НАПН України.* 2022. Т. 4, № 1. С. 1-8.
DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4122> (дата звернення: 06.02.2023).

14. Кремень В.Г., Луговий В.І., Топузов О.М., Регейло І.Ю. Про виконання у 2022 р. Програми спільної діяльності Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України на 2021-2023 роки : за результатами наук. доп. на засіданні Президії НАПН України 16 листоп. 2022 р. *Вісн. НАПН України.* 2022. Т. 4, № 2. С. 1-19.
DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4215> (дата звернення: 06.02.2023).

15. Култаєва М.Д. Карл-Отто Апель: мистецтво жити у модусі дискурсивної етики. *Філософська думка.* 2022. № 2. С. 52-65.

16. Култаєва М.Д. Школа мислення, шляхетності духу і громадянської мужності. *Філософська думка.* 2022. № 1. С. 134-143.

17. Курило В.С., Караман О.Л. Фасилітація як метод формування сприятливого соціально-психологічного клімату та партнерства в закладі вищої освіти. *Education and Pedagogical Sciences = Освіта та пед. наука.* 2022. № 2 (180). С. 59-69. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2022-2\(180\)-59-69](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2022-2(180)-59-69) (дата звернення: 06.02.2023).

18. Курило В.С., Караман О.Л. Формування психологічних якостей майбутніх фахівців гуманітарного профілю в процесі професійної підготовки. *Education and Pedagogical Sciences = Освіта та пед. наука.* 2022. № 1 (179).

С. 17-26. DOI: [https://doi.org/10.12958/2227-2747-2022-1\(179\)-17-26](https://doi.org/10.12958/2227-2747-2022-1(179)-17-26) (дата звернення: 06.02.2023).

19. Локшина О.І. Стратегія європейського співробітництва у галузі освіти і навчання в 2021-2030 рр. як євроінтеграційний орієнтир для української освіти. *Укр. пед. журн.* 2022. № 4. С. 5-17. URL: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/621/595> (дата звернення: 06.02.2023).

20. Локшина О., Джурило А., Максименко О., Шпарик О. Підтримка ЄС інтеграції українських дітей і молоді в системи освіти держав-членів в умовах війни РФ проти України: стратегічні орієнтири та успішні практики. *Укр. пед. журн.* 2022. № 3. С. 6-19. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732699> (дата звернення: 06.02.2023).

21. Локшина О., Джурило А., Нікольська Н., Шпарик О. Підтримка України науковою спільнотою світу. *Укр. пед. журн.* 2022. № 1. С. 7-17. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/730486> (дата звернення: 06.02.2023).

22. Організація освіти в умовах війни: рекомендації міжнародних організацій / О. Локшина, ... О. Нікольська та ін. *Укр. пед. журн.* 2022. № 2. С. 5-18. URL: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal> (дата звернення: 06.02.2023).

23. Сухомлинська О. Відображення побуту дитини шкільного віку у вітчизняних наукових і літературних джерелах. *Інноватика у вихованні* : зб. наук. пр. / Рівнен. держ. гуманітар. ун-т. Рівне: Вид-во РДГУ, 2022. Вип. 15. С. 6-17. URL: <https://ojs.itup.com.ua/index.php/iiu/issue/view/20> (дата звернення: 06.02.2023).

24. Сухомлинська О.В. Понятійно-термінологічна система педагогічної науки як предмет наукових досліджень. *Соц. робота та соц. освіта.* 2022. № 1(8). С. 5-17. URL: <http://srso.udpu.edu.ua/issue/view/15716> Журнал з моєю стат.11.08.22.pdf (дата звернення: 06.02.2023).

25. Шоробура І.М. Волонтерська діяльність у Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії в умовах воєнного стану. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. пр. / Класич. приват. ун-т. Запоріжжя: [б. в.], 2022. Вип. 84. С. 253-256. URL: <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2022/84/46.pdf> (дата звернення: 06.02.2023).

26. Шоробура І.М. Державно-громадське управління в закладах дошкільної освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. пр. / Класич. приват. ун-т. Запоріжжя: [б. в.], 2022. Вип. 81. С. 310-316. URL: <https://bit.ly/3ls5QxO> (дата звернення: 06.02.2023).

27. Шоробура І.М. Інноваційний менеджмент у закладах вищої освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. пр. / Класич. приват. ун-т. Запоріжжя: [б. в.], 2022. Вип. 80, т. 2. С. 204-208. URL: <https://bit.ly/3Z0VOSf> (дата звернення: 06.02.2023).

28. Шоробура І.М., Долинська О.О. Підготовка фахівців з туризму. *Педагогічний альманах* : зб. наук. пр. / Херсон. акад. неперерв. освіти. Херсон: [б. в.], 2022. Вип. 51. С. 70-76. URL: <https://bit.ly/3JSuJvW> (дата звернення: 06.02.2023).

29. Шоробура І.М. Роль батьківської громади в державно-громадському управлінні закладами дошкільної освіти. *Педагогічний альманах* : зб. наук. пр. / Херсон. акад. неперерв. освіти. Херсон: [б. в.], 2022. Вип. 51. С. 175-183. URL: <http://pedalmanac.site/index.php/main/article/view/370/300> (дата звернення: 06.02.2023).

30. Шоробура І.М. Стилї управління в закладах освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. пр. / Класич. приват. ун-т. Запоріжжя: [б. в.], 2022. Вип. 83. С. 226-230. URL: <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2022/83/40.pdf> (дата звернення: 06.02.2023).

31. Forming adolescents' values for a meaningful life in European integration Conditions : program / K. Zhurba, I. Bekh et al. *Advanced Linguistics*. 2022. № 9. P. 61-73. DOI: <https://doi.org/10.20535/2617-5339.2022.9.26163> (date access: 08.02.2023).

32. Kremień W. The Scientific and Methodological Support for the Development of the Ukrainian Education under the COVID-19 Pandemic. *Drogi i bezdroża Edukacji w okresie pandemii COVID-19* / [red. nauk.: R. Bera, S. Byra, N. Nyczkał]. Lublin: Wyd. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2022. S. 17-32.

33. Kremen V.H., Ilin V.V. Philosophy of Human-Centrism in the System of Anthropological Studies. *Anthropological Measurements of Philosophical Research*. 2022. No 21. P. 5-14. DOI: <https://doi.org/10.15802/ampr.v0i21.260429> (date access: 08.02.2023).

34. Kremen V., Ilyin V. The Image of the World and Human in the Paradigm of Digital Culture: Psycholinguistic Analysis = Образ світу і людини в парадигмі дигітальної культури: психолінгвістичний аналіз. *Psycholinguistics*. 2022. Vol. 31, Iss. 2. P. 78-94. URL: <https://bit.ly/3JOkoBq> (date access: 08.02.2023).

35. Pobirchenko N. Socio-pedagogical and ideological conditions of the creation of communities in Transdniprian Ukraine (second half of the 19th – early 20th century). *Проблеми модернізації України* : наук. часоп. / Міжрегіонал. акад. упр. персоналом; редкол.: М.Ф. Гончаренко (голова) [та ін.]. Київ: МАУП, 2022. Вип. 14: Матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. «Розбудова інноваційних економіки, менеджменту та освіти в умовах нової соціальної реальності» (м. Київ, МАУП, 26 трав. 2022 р.). С. 289-292. URL: <https://bit.ly/3mXxbZ7> (дата звернення: 08.02.2023).

Статті в інших наукових виданнях

1. Бех І. Виховання особистості. Від ідеї до виховного втілення. *Упр. освітою*. 2022. № 9/10. С. 6-7.

2. Бех І.Д. Добродійність особистості: секрети виховання. *Директор шк.* 2022. № 9/10. С. 4-5.

3. Бех І. На підступах до виховної істини. *Шк. світ*. 2022. № 11/12. С. 3-5.
4. Бех І.Д. Олександр Захаренко в контексті сучасних проблем духовності. *Методист*. 2022. № 3/4. С. 30-35.
5. Бойко А.М. Педагогіка – умова і засіб зміцнення єдності методології, теорії і практики виховання. *Історико-педагогічні студії* : наук. часопис / Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. Київ: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2022. Вип. 15-16. С. 16-23. URL: <https://bit.ly/3JNZeTZ> (дата звернення: 06.02.2023).
6. Капелюшний В. Носік Володимир Васильович. *Енциклопедія Сучасної України*. Київ, 2021. Т. 23. С. 797.
7. Капелюшний В. «Одіссея» тимчасових столиць за доби Української революції 1917-1920 рр. : рец. на кн. Кравчука О.М., Калитка С.Л., Ратушняк І.І. «Директорія УНР у Вінниці у грудні 1918 р.: документи і матеріали». Наукове видання. Вінниця: ТОВ «ТВОРИ», 2020. 268 с.». *Етнічна історія народів Європи*. Київ, 2022. Вип. 66. С. 121-123. <http://ethnic.history.univ.kiev.ua/data/2022/66/articles/16.pdf> (дата звернення: 09.02.2023).
8. Капелюшний В. Територія, етнічні межі та державні кордони України: історичний екскурс. *Хронотопи історії. Студії на пошану пам'яті П.В. Киридонна* : зб. наук. пр. Київ: Ніка-Центр, 2021. С. 175-184.
9. Капелюшний В., Чубата М. Висвітлення проблем розвитку історико-культурного туризму в новітніх публікаціях вітчизняних істориків та правознавців. *Історико-культурний туризм: український та зарубіжний досвід* : зб. матеріалів Другої міжнар. наук.-практ. конф. Київ: Ліра-К, 2022. С. 59-65.
10. Міжнародні та всеукраїнські педагогічні читання «Василь Сухомлинський у діалозі з сучасністю» (1993-2020): наук.-допом. бібліогр. покажч. / [упоряд.: Сухомлинська О.В., Сухомлинська Л.В., Страйгородська Л.І. та ін.; наук. консультант Сухомлинська О.В.; наук. ред. Березівська Л.Д.; бібліогр. ред. Демида Є. Ф.]; НАПН України, ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського. Вінниця: Твори, 2022. С. 11-13. URL: <https://dnpb.gov.ua/ua/?ourpublications=31698> (дата звернення: 09.02.2023).
11. Підготовка майбутніх лікарів з комунікацій: від зв'язного мовлення до управління та лідерства в галузі / К.В. Балашов ... Я.В. Цехмістер та ін. *Вісн. соц. гігієни та організації охорони здоров'я України*. 2022. № 1 (91). С. 55-63. URL: <https://ojs.tdmu.edu.ua/index.php/visnyk-gigieny/article/view/13076/12241> (дата звернення: 09.02.2023).
12. Topuzov O., Lokshyna O. Education at war: international experience and achievements of Ukraine. *Edukacja zawodowa i ustawiczna : polsko-Ukraiński Rocznik Naukowy = Професійна і неперервна освіта : польсько-український науковий щорічник*. 2022. No 7.

Статті у періодичних виданнях України (у ЗМІ)

1. Василь Кремень: «Освіта – це наріжний камінь цивілізації і культури нації»: [інтерв'ю з президентом НАПН України В.Г. Кременем про процес

створення Енциклопедії освіти / спілкувався Віктор Ковальський]. *LexInform: Юридичні новини України*. Київ, 2022. URL: <https://bit.ly/3JtkkFH> (дата звернення: 09.02.2023).

2. Вітання президента НАПН України Василя Кременя до Дня знань. *Освіта і сусп-во*. 2022. Серп. (№ 8). С. 1.

3. Ільїн В.В. Українська суб'єктність vs диктатура РФ. *Освіта і сусп-во*. 2022. Берез. (№ 3). С. 5.

4. Кремень В. Звернення президента НАПН України, академіка Василя Кременя до громадськості з нагоди 30-річчя НАПН України. *Освіта і сусп-во*. 2022. Берез. (№ 3). С. 3.

5. Кремень В. Ми є свідками потужного опору і загальнонаціональної єдності українського народу : [виступ президента НАПН України Василя Кременя на засіданні Президії НАПН України 21 квіт. 2022 р.]. *Пед. газ. України*. 2022. № 2/3. С. 1.

6. Кремень В. Ювілей – час окреслення нових проєктів. *Освіта і сусп.-во*. 2022. Черв.-лип. (№ 6/7). С. 8.

7. Мельниченко В.Ю. Борис Олійник: «В останній бій виходимо при слові...» *Укр. літ. газ.* 2022. № 5/6.

8. Мельниченко В.Ю. Іван Дзюба: «Тарас Шевченко супроти імперії...». *Укр. літ. газ.* 2022. 15 берез.

9. Мельниченко В.Ю. Микола Гоголь: «По смерті моїй як схочете, так і розпоряджайтеся». *Світогляд*. 2022. № 2. С. 60-66.

10. Мельниченко В.Ю. Михайло Грушевський: «Комбінація Мазепи могла мати будучність». *Освіта і сусп-во*. 2022. Трав. (№ 5). С. 10.

11. Мельниченко В.Ю. Михайло Грушевський: «Се продовження того самого завдання на винищення українства...» *Слово Просвіти*. 2022. 19-25 трав.

12. Мельниченко В.Ю. Нерозгадана таїна запису Тараса Шевченка в Щоденнику про Миколу Некрасова. *Сусп.-політ. процеси*. 2022. Вип. 19. С. 465-487.

13. Мельниченко В.Ю. Тарас Шевченко: «Довелось запить з московської чаші московську отруту!» *Слово Просвіти*. 2022. 24 лют. – 2 берез.

14. Мельниченко В.Ю. Тарас Шевченко: «Москалі – чужі люде...». *Укр. літ. газ.* 2022. 27 берез.

15. Мельниченко В.Ю. Тарас Шевченко: «Собор Мазепин сяє, біліє...». *Освіта і сусп-во*. 2022. Берез. (№ 3). С. 10-11.

16. Мельниченко В.Ю. Тарас Шевченко: «Як Сагайдачний з козаками Москву воював» *Укр. літ. газ.* 2022. № 7/8.

17. Мельниченко В.Ю. Чистий серцем. Теплі споминки до 5-ї річниці з часу смерті Бориса Олійника. *Освіта і сусп-во*. 2022. Квіт. (№ 4). С. 10-11.

Аналітичні матеріали

1. Діяльність Національної академії педагогічних наук України в умовах воєнного стану (лютий – серпень 2022 р.): аналіт. огляд / В.Г. Кремень ...

С.О. Сисоєва та ін. Вісн. НАПН України. 2022. Т. 4, № 2. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/731907/5/4203.pdf> (дата звернення: 09.02.2023).

2. *Звіт про діяльність Національної академії педагогічних наук України у 2021 р.* / [за заг. ред. В.Г. Кременя] ; НАПН України. Київ: Пед. думка, 2022. 492 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/730422/1/Zvit_NAES_2021.pdf (дата звернення: 09.02.2023).

Авторські свідоцтва

1. Tsekhmister Ya.V. Patent No. 23368897. Experience in Using Peer-to-Peer Platforms and Immersive Technologies in the Training of Future Masters of Pharmacy in Medical Lyceum. San Jose, California: Scireg C Corporation, 2022

2. Tsekhmister Ya.V. Patent No. 233688789. Analysis of Physicochemical Natures of Modern Artifacts in MRI. San Jose, California: Scireg C Corporation, 2022.

3. Сисоєва С.О. Концепція виховання дітей та молоді в цифровому просторі / НАПН України. Київ: Інтерсервіс, 2022. 51 с.

Статті у виданнях, що входять до наукометричних баз Scopus та Web of Science

1. Alternative Approaches to Clinical Practice in Medical Education During the Covid-19 Pandemic / I. Borysiuk, ... Ya. Tsekhmister et. al. *Journal of Curriculum and Teaching*. 2022. Vol. 11, No 2. P. 75-89. URL: <https://repo.dma.dp.ua/7394/1/21209-71819-1-PB.pdf> (date access: 23.02.2023).

2. Balukh V., Kraliuk P., Shkribliak M. Christian Centrism in the Context of the Postmodern Paradigm of Philosophy Education and Value Strategies for Education of Student Youth. *Youth Voice Journal*. 2022. Vol. 4, Special Issue : Education and Upbringing of Youth in New Realities: Perspectives and Challenges. P. 7-16. URL: <https://www.rj4allpublications.com/product/christian-centrism/> (date access: 23.02.2023).

3. Berezivska L. Pedagogical discourse on the new Ukrainian school 1917–1921: using newly gained independence to reach out to the world’s ideas after the fall of the Russian Empire. *History of Education: Journal of the History of Education Society*. 2022. Vol. 52, Iss. 1. P. 17–31. DOI: <https://doi.org/10.1080/0046760X.2022.2126532> URL: <https://bit.ly/40lwxTY> (date access: 23.02.2023).

4. Bondarenko O., Kapeliushnyi V., Tupchiyenko M., Shvets D. A hoard of Russian coins of the 18th century from the village of Emylivka (Holovanivsky district of Kirovohrad region). *Acta Archaeologica Lodziensia*. 2021. № 67. P. 37-43. DOI: <https://doi.org/10.26485/AAL/2021/67/4> (date access: 23.02.2023).

5. Boyko A. Training of the future teachers to design animation and recreational space for different age students. *Youth Voice Journal*. 2022. Vol. 2, Special Issue : Education and Upbringing of Youth in New Realities: Perspectives

and Challenges. P. 18-34. URL: <https://www.rj4allpublications.com> (date access: 23.02.2023).

6. Buyak B., Korsun I., Xiaojing Wen, Monchuk M. The influence of emigration factors on the scientific activity of scientists on the example of Waldemar Haffkine. *2nd INTERNATIONAL SYMPOSIUM «Global Migration Phenomenon»: With Its Security, Economic, Social, Political and Cultural Dimensions* (Ankara, Turkey, 23–24 March, 2022) : proceedings book / ed. by A. Solnyshkina, K. Adilbekova. Ankara, Turkey, 2022. P. 63-65. URL: https://www.capitalconference.org/_files/ugd/614b1f_29e8fee0be4d47d48378bc3d75f5665a.pdf (date access: 23.02.2023).

7. Creation of information and bibliographic resource «Outstanding educators of Ukraine and the world» and its influence on the development of digital humanities / L.D. Berezivska, ... Y.F. Demyda et. al. *Information Technologies and Learning Tools*. 2022. Vol. 87, No 1. P. 1-17. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v87i1.4825> URL: <https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/article/view/4825> (date access: 23.02.2023).

8. Dichek N., Kravchenko O. To the Origins of Social Education in Ukraine (the 1920s): Humanism or Proletarian Expediency? *SHS Web of Conferences. ICHTML 2022 : 3rd International Conference on History, Theory and Methodology of Learning*. 2022. Vol. 142, 01002. P. 1-10. DOI: <https://doi.org/10.1051/shsconf/202214201002> (date access: 23.02.2023).

9. Digital Barrier-Free and Psychosocial Support for Students with Disabilities in Distance Learning Environments / O. Kravchenko, ... L. Berezivska et. al. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. Vol. 22, No 8. P. 15-24. DOI: <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.8.3> (date access: 23.02.2023).

10. Formation of laser-induced periodic surface structures on amorphous Fe- and Co-based alloys and its impact on magnetic properties / Y. Nykyrui, ... Y. Tsekhmister et. al. *Materials Chemistry and Physics*. 2022. Vol. 287, 126317. P. 1-9. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.matchemphys.2022.126317>. (date access: 23.02.2023).

11. Formation of professional skills of future physicians in the process of professional training / Y. Tsekhmister, ... S. Dolynnyi et. al. *Revista Eduweb*. 2022. Vol. 16, No 2. P. 180-193. DOI: <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2022.16.02.13> (date access: 23.02.2023).

12. How to empower online teaching: 12 principles for higher and postgraduate education / M. Byrka, ... I. Shorobura et. al. *Information Technologies and Learning Tools*. 2022. Vol. 91, No 5. P. 70-83. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v91i5.4989> (date access: 23.02.2023).

13. Kremen V.H., Hrynevych L.M., Lugovyi V.I., Talanova Z.V. Quality of Education and Innovation-Driven Development: the New Ukrainian School Reform in the Context of Global Trends. *Science and Innovation*. 2022. Vol. 18, No 1. P. 29-43. DOI: <https://doi.org/10.15407/scine18.01.029> (date access: 23.02.2023).

14. Kremen V., Ilyin V. The Image of the World and Human in the Paradigm of Digital Culture: Psycholinguistic Analysis = Образ світу і людини в парадигмі дигітальної культури: психолінгвістичний аналіз. *Psycholinguistics*. 2022. Vol. 31, No 2. P. 78-94. URL: <https://psycholing-journal.com/index.php/journal/article/view/1230> (date access: 23.02.2023).
15. Kremen V.H., Ilin V.V. Philosophy of Human-Centrism in the System of Anthropological Studies. *Anthropological Measurements of Philosophical Research*. 2022. No 21. P. 5-14. DOI: <https://doi.org/10.15802/ampr.v0i21.260429>
16. Khoruzha L., Lokshyna O., Mazur N., Proshkin V. Doctoral Education in Ukraine: the Application of Digital Tools and Services by Doctoral Students under COVID-19 Pandemic. *Multidisciplinary Journal for Education, Social and Technological Sciences*. 2022. Vol. 9, No 1. P. 87-112. DOI: <https://doi.org/10.4995/muse.2022.16768>
17. Kultaeva M., Panchenko L., Radionova N., Grygorova N. Pedagogical love in changing socio-cultural contexts: the complementary of the anthropological and functionalistic approaches = Педагогічна любов у мінливих соціокультурних контекстах: комплементарність антропологічного і функціоналістського підходів. *Interdisciplinary studies of complex systems*. 2021. No 19. P. 109-120. URL: <http://iscs-journal.npu.edu.ua/article/view/248585> (date access: 23.02.2023).
18. Management of psychological changes at pregnant women during the COVID-19 pandemic / N. Goncharuk, ... Ya. Tsekhmister et. al. *International Journal of Health Sciences*. 2022. Vol. 6, No 2. P. 870-879. DOI: <https://doi.org/10.53730/ijhs.v6n2.8528>. (date access: 21.02.2023).
19. Mospan N.V., Ognevyuk V.O., Sysoieva S.O. Emergency higher education digital transformation: ukraine's response to the covid-19 pandemic. *Information Technologies and Learning Tools*. 2022. Vol. 89, No 3. P. 90-104. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v89i3.4827>. (date access: 23.02.2023).
20. Mospan N.V., Sysoieva S.O. Trends in digital adaptation of schools during the covid-19 pandemic. *Information Technologies and Learning Tools*. 2022. Vol. 91, No 5. P. 21-35. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v91i5.5063> (date access: 23.02.2023).
21. Moysey A., Kapeliushnyi V., Anistratenko A., Nykyforuk T. Comparative analysis of temporal representations in the folk calendar of Romanians and Ukrainians of Bukovina. *Codrul Cosminului*. 2021. Vol. 27, Iss. 2. P. 311-330. DOI: <https://doi.org/10.4316/CC.2021.02.001>. URL: <http://codrulcosminului.usv.ro> (date access: 23.02.2023).
22. Multimodal Interaction in a Foreign Language Class at Higher Education Institutions of Ukraine / V.M. Bilytska, ... Ya.V. Tsekhmister et. al. *Journal of Curriculum and Teaching*. 2022. Vol. 11, No 1. P. 218-234. DOI: <https://doi.org/10.5430/jct.v11n1p218> (date access: 23.02.2023).
23. Pedagogic technology of formation of readiness for self-development in students from the occupied territories and delimitation line in the east of Ukraine in conditions of temporarily displaced higher education institutions / V. Kurylo, ...

V. Stepanenko et. al. *Journal of Educational Sciences and Psychology*. 2021. Vol. 11, Iss. 2. P. 39-53. DOI: <https://doi.org/10.51865/JESP.2021.2.06> (date access: 23.02.2023).

24. Potapchuk O.I., Lutsyk I.B., Hevko I.V., Buyak B.B. Implementation of the concept of a smart university in terms of distance education. *Information Technologies and Learning Tools*. 2022. Vol. 92, No 6. P. 140-153. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v92i6.5009>. (date access: 23.02.2023).

25. Poznyak S., Lokshyna O., Zhadan I. Social Science Education in Ukraine: Current State and Challenges. *JSSE: Journal of Social Science Education*. 2022. Vol. 21, No 4. P. 1-29. DOI: <https://doi.org/10.11576/jsse-5852>.

26. Pustowit G., Pobirchenko N. Dzieci i młodzież w przestrzeni życia społecznego placówki edukacji pozaszkolnej: teoretyczne podstawy problemu (kontekst ukraiński) = Children and youth in the social life space of an out-of-school education institution: theoretical basis of the problem (Ukrainian context). *Zeszyty Naukowe Collegium Witelona*. 2022. T. 4, No 41. P. 93-103. DOI: <https://doi.org/10.5604/01.3001.0015.7776>. (data zastosowania: 23.02.2023).

27. Realization Of Culturological Approach In Contemporary Educational Space Of Ukraine / T. Yatsenko, ... N. Dichek et. al. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2022. Vol. 12, Iss. 1. P. 201-210. DOI: <https://www.doi.org/10.33543/1201> (date access: 23.02.2023).

28. Risk Factors for Depressive Disorders after Coming through COVID-19 and Emotional Intelligence of the Individual / M. Zhylin, ... Ya. Tsekhmister et. al. *Journal of Intellectual Disability: Diagnosis and Treatment*. 2022. Vol. 10, No 5. P. 248-258. URL: <https://lifescienceglobal.com/pms/index.php/jiddt/article/view/8852> (date access: 23.02.2023).

29. Socialisation of Adolescents with Cognitive Disorders through Emotional Intelligence / O.A. Vovchenko, ... Ya.V. Tsekhmister et. al. *Journal of Intellectual Disability: Diagnosis and Treatment*. 2022. Vol. 10, No 1. P. 56-69. DOI: <https://doi.org/10.6000/2292-2598.2022.10.01.7> (date access: 23.02.2023).

30. Sysoieva S., Ovcharenko N., Chebotarenko O. Future music and art educators' professional development: theoretical and technological issues. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*. 2021. Vol. 9, No 3. P. 18-33. DOI: <https://doi.org/10.32919/uesit.2021.03.02> (date access: 23.02.2023).

31. The Effect of Online Education on the Teachers' Working Time Efficiency / Ya. Tsekhmister, ... A. Sliusar et. al. *Journal of Curriculum and Teaching*. 2022. Vol. 11, No 6. P. 44-54. DOI: <https://doi.org/10.5430/jct.v11n6p44> (date access: 23.02.2023).

32. The Impact of Emotional Intelligence on the Academic Performance of Students with Intellectual Disabilities in Inclusive Education / O. Vovchenko, ... Ya. Tsekhmister et. al. *Journal of Intellectual Disability: Diagnosis and Treatment*. 2022. Vol. 10, No 4. P. 187-196. DOI: <https://doi.org/10.6000/2292-2598.2022.10.04.4> (date access: 23.02.2023).

33. The teacher in the system of developing students' digital competence. *E-learning in the Time of COVID-19* : monograph / H. Henseruk, ... B. Buyak et. al.;

Scientific ed. E. Smyrnova-Trybulska; University of Silesia in Katowice, Faculty of arts and sciences of education in Cieszyn. Katowice; Cieszyn: STUDIO NOA for University of Silesia in Katowice, 2021. Vol. 13. P. 238-248. DOI: <https://doi.org/10.34916/el.2021.13.20> (date access: 23.02.2023).

34. Tsekhmister Ya. Effectiveness of Practical Experiences in Using Digital Pedagogies in Higher Education: A Meta-Analysis. *Journal of Higher Education Theory and Practice*. 2022. Vol. 22, No 15. P. 138-150. DOI: <https://doi.org/10.33423/jhetp.v22i15.5567> (date access: 23.02.2023).

35. Tsekhmister Ya., Konovalova T., Tsekhmister B. Experience in Using Peer-to-Peer Platforms and Immersive Technologies in the Training of Future Masters of Pharmacy in Medical Lyceum. *IJCSNS: International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. Vol. 22, No 2. P. 23-28. DOI: <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.2.4> (date access: 23.02.2023).

36. Tsekhmister Ya., Konovalova T., Tsekhmister B. Medical university experiences regarding emergency remote teaching (ERT): Evidence from Ukraine. *International Journal of Health Sciences*. 2022. Vol. 6, No 2. P. 614-626. DOI: <https://doi.org/10.53730/ijhs.v6n2.7504> (date access: 23.02.2023).

37. Tsekhmister Ya., Konovalova T., Tsekhmister B. Quality control of educational process in the lyceum of medical profile when learning in distance mode during the COVID-19 pandemic. *Amazonia Investiga*. 2022. Vol. 11, Iss. 57. P. 121-132. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2022.57.09.13> (date access: 23.02.2023).

38. Tsekhmister Ya., Pak A., Nosachenko T., Daniluk L. Content and structure of professional competence of future teachers of fine arts. *Revista Tempos e Espaços em Educação*. 2022. Vol. 15, No 34, e17004. P. 1-11. DOI: <https://doi.org/10.20952/revtee.v15i34.17004> (date access: 23.02.2023).

39. Tsekhmister Ya.V., Stepanenko V.I., Konovalova T., Tsekhmister B. Ya. Analysis of Physicochemical Natures of Modern Artifacts in MRI. *International journal of online and biomedical engineering*. 2022. Vol. 18, No 3. P. 89-100. DOI: <https://doi.org/10.3991/ijoe.v18i03.25859> (date access: 23.02.2023).

XVI.2. ВІДДІЛЕННЯ ПСИХОЛОГІЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Монографії

1. Васютинський В. Винні чи безневинні? Почуття провини в колективній свідомості українців : монографія / Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2022. 171 с. URL: <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2022/12/Vasiutynskiy-mono-2022.pdf> (дата звернення: 03.02.2023).

2. Гнатенко П.І. Феномен ідентичності : монографія. Вінниця: Твори, 2022. 194 с.

3. Дискурсивне конструювання досвіду у контексті розвитку особистості : монографія / [Н.В. Чепелева ... О.В. Зазимко та ін.]; за ред. Н.В. Чепелевої; Ін-т психології ім. Г.С. Костюка НАПН України. Київ: Ін-т психології ім. Г.С. Костюка НАПН України, 2022. 193 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/731506/> (дата звернення: 03.02.2023).

4. Жадан І.В. Громадянська компетентність: соціальні очікування і реалії : монографія / Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Кропивницький: [б. в.], 2022. 109 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732408/> (дата звернення: 03.02.2023).

5. Малхазов О.Р. Розвиток емоційної стійкості осіб, що переживають наслідки травматичних подій : монографія / Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2022. 214 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/733174/> (дата звернення: 03.02.2023).

6. Соціально-психологічні та психолого-педагогічні засади організації медіаосвіти молоді : монографія / [Л.А. Найдюнова ... Н.С. Шишко та ін.]; за наук. ред. д-ра психол. наук. Л.А. Найдюнової; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2022. 278 с. URL: <https://bit.ly/3yQadps> (дата звернення: 03.02.2023).

Посібники

1. Забезпечення психологічної стійкості військовослужбовців в умовах бойових дій : метод. посіб. / [О.М. Коқун та ін.]; Голов. упр. морально-психол. забезпечення Збройних Сил України, Наук.-дослід. Центр гуманітар. проблем Збройних Сил України. Київ; Одеса : Фенікс, 2022. 127 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/731412/> (дата звернення: 03.02.2023).

2. Зливков В., Лукомська С. Діти війни: теоретико-методичні і практичні аспекти психологічної допомоги. Київ; Ніжин: Лисенко М.М., 2022. 95 с.

3. Зливков В.Л., Лукомська С.О. Сучасні тренінгові технології розвитку особистості в освіті / Ін-т психології ім. Г.С. Костюка НАПН України. Київ: [б. в.], 2022. 184 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/731898/> (дата звернення: 03.02.2023).

4. Карамушка Л.М. Психічне здоров'я особистості під час війни: як його зберегти та підтримати : метод. рек. / Ін-т психології ім. Г.С. Костюка НАПН України, Укр. асоц. організац. психологів та психологів праці. Київ: Ін-т

психології ім. Г.С. Костюка НАПН України, 2022. 52 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/730974/> (дата звернення: 03.02.2023).

5. Карамушка Л.М. Психологічні тренінги для підготовки менеджерів та персоналу освітніх організацій (реалізація технологічного підходу) : навч. посіб. / Ін-т психології ім. Г.С. Костюка НАПН України, Укр. асоц. організац. психологів та психологів праці. Київ: Ін-т психології ім. Г.С. Костюка НАПН України, 2022. 144 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/731260/> (дата звернення: 03.02.2023).

6. Кокун О.М. Всеукраїнське опитування «Твоя життєстійкість в умовах війни» : препринт / Ін-т психології ім. Г.С. Костюка НАПН України. Київ: Ін-т психології ім. Г.С. Костюка НАПН України, 2022. 46 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/731505/> (дата звернення: 03.02.2023).

7. Кокун О.М., Мороз В.М., Пішко І.О., Лозінська Н.С. Теорія і практика управління страхом в умовах бойових дій : метод. посіб. / Голов. упр. морально-психол. забезпечення Збройних Сил України, Наук.-дослід. центр гуманітар. проблем Збройних Сил України. Київ; Одеса: Фенікс, 2022. 84 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/730971> (дата звернення: 03.02.2023).

8. Науково-методичні основи психологічного супроводу діяльності вчителя в умовах реформування освіти (діагностика і корекція) : практич. посіб. / [авт. кол.: В.Г. Панок ...Н.В. Сосновенко та ін.]; за наук. ред. чл.-кор. НАПН України В.Г. Панка; УНМЦ практич. психології і соц. роботи НАПН України. Київ: УНМЦ практич. психології і соц. роботи, 2022. 191 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/733538/> (дата звернення: 03.02.2023).

9. Психологічна підтримка онкопацієнтів під час війни : метод. рек. / В. Злишков та ін.; Ін-т психології ім. Г.С. Костюка НАПН України. Київ : [б. в.], 2022. 21 с. URL: https://www.academia.edu/74595462/Onco_War (дата звернення: 03.02.2023).

10. Чиханцова О., Гуцол К. Психологічні основи розвитку резильєнтності особистості в період пандемії COVID-19 : практич. посіб. / Ін-т психології ім. Г.С. Костюка НАПН України. Київ: [б. в.], 2022. 127 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732913/> (дата звернення: 03.02.2023).

Методичний посібник

1. Організаційно-функціональні моделі інклюзивно-ресурсних центрів в умовах децентралізації (з досвіду роботи) : метод. посіб. / [авт. кол.: Т.В. Жук, ... Г.В. Якимчук та ін.]; за ред. А.Г. Обухівської, Т.Д. Ілляшенко; УНМЦ практич. психології і соц. роботи НАПН України. Київ : УНМЦ практич. психології і соц. роботи, 2022. 101 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732630/> (дата звернення: 03.02.2023).

Методичні рекомендації

1. Предко В.В. Формування фрустраційної толерантності задля зміцнення життєстійкості старшокласників у діяльності працівників психологічної служби : метод. рек. / УНМЦ практич. психології і соц. роботи

НАПН України. Київ: Ніка-Центр, ДІА, 2022. 108 с.
URL: <https://lib.iitta.gov.ua/734062/> (дата звернення: 03.02.2023).

Практикуми, програми

1. Карамушка Л.М., Бондарчук О.І., Грубі Т.В. Діагностика та профілактика перфекціонізму та прокрастинації в освітній практиці : психол. практикум / Ін-т психології ім. Г.С. Костюка НАПН України. Київ, 2022. 40 с.
URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732313/> (дата звернення: 03.02.2023).

Модельні навчальні програми для спеціальних закладів для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку:

2. Комплект модельних навчальних програм для спеціальних закладів для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку помірною та тяжкою ступеня / [авт.: Чеботарьова О.В., Блеч Г.О., Гладченко І.В., Трикоз С.В., Сухіна І.В., Мякушко О.І., Бобренко І.В. та ін.]; МОН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022.
URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732307/> (дата звернення: 03.02.2023).

3. Блеч Г.О. Формування навичок читання та письма : модельна навч. прогр. для 1-4 класів спец. закл. заг. серед. освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку помірною та тяжкою ступеня / МОН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. 28 с.
URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732305/> (дата звернення: 03.02.2023).

4. Бобренко І.В. Адаптивна фізична культура : модельна навч. прогр. для 1-4 кл. спец. закл. заг. серед. освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку помірною та тяжкою ступеня / МОН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. 77 с.
URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732299/> (дата звернення: 03.02.2023).

5. Гладченко І.В., Дмитрієва Л.В., Піддубцева С.Д., Тороп К.С. Формування елементарних математичних уявлень : модельна навч. прогр. для 1-4 кл. спец. закл. заг. серед. освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку помірною та тяжкою ступеня / МОН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. 37 с.
URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732295/> (дата звернення: 03.02.2023).

6. Музичук А.В., Пілатова І.В., Стасюк О.В., Сухіна І.В. Розвиток художньо-естетичних навичок : модельна навч. прогр. для 1-4 кл. спец. закл. заг. серед. освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку помірною та тяжкою ступеня / МОН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. 28 с.
URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732301/> (дата звернення: 03.02.2023).

7. Мякушко О.І. Психосоціальний розвиток : прогр. з корекційно-розвиткової роботи для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку помірною та тяжкою ступеня / МОН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. 57 с.
URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732304/> (дата звернення: 03.02.2023).

8. Пілатова І.В., Стасюк О.В., Музичук А.В. Формування навичок читання та письма : модельна навч. прогр. для 1-4 кл. спец. закл. заг. серед. освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку помірною та тяжкою ступеня / МОН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. 48 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732303/> (дата звернення: 03.02.2023).

9. Трикоз С.В., Тороп К.С., Обозна Є.О., Надєєва Н.Г. Я досліджую світ : модельна навч. прогр. для 1-4 кл. спец. закл. заг. серед. освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку помірною та тяжкою ступеня / МОН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. 36 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732300/> (дата звернення: 03.02.2023).

10. Чеботарьова О.В., Анохіна О.А., Ляшенко В.В., Тороп К.С. Соціально-побутове орієнтування : модельна навч. прогр. для 1-4 кл. спец. закл. заг. серед. освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку помірною та тяжкою ступеня / МОН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. 34 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732298/> (дата звернення: 03.02.2023).

11. Чеботарьова О.В., Обозна Є.О., Надєєва Н.Г., Тороп К.С. Предметно-практичне навчання : модельна навч. прогр. для 1-4 кл. спец. закл. заг. серед. освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку помірною та тяжкою ступеня / МОН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. 42 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732296/> (дата звернення: 03.02.2023).

12. Прохоренко Л.І., Тороп К.С., Біневич І.В. Математика : модельні навч. прогр. для 5-6 спец. закл. заг. серед. освіти для дітей порушеннями інтелектуального розвитку : рек. МОН України. Київ, 2022. 30 с. URL: <https://bit.ly/3luP556> (дата звернення: 03.02.2023).

Програми з корекційно-розвиткової роботи для осіб з порушеннями слуху:

1. Вовченко О.А. Ритміка : прогр. з корекційно-розвиткової роботи для 5-10 кл. спец. закл. заг. серед. освіти для дітей із порушеннями слуху (для дітей зі зниженим слухом) / МОН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. 40 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732273/> (дата звернення: 03.02.2023).

2. Вовченко О.А. Ритміка : прогр. з корекційно-розвиткової роботи для 5-10 класів спец. закл. заг. серед. освіти для дітей із порушеннями слуху (для глухих дітей) / МОН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. 34 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732274/> (дата звернення: 03.02.2023).

3. Розвиток слухо-зоро-тактильного сприймання мовлення та формування вимови : прогр. з корекційно-розвиткової роботи для 5 кл. спец. закл. заг. серед. освіти для дітей із порушеннями слуху (для глухих дітей) / Федоренко О.Ф. та ін.; МОН України, НАПН України, Ін-т спец. педагогіки і психології

ім. М. Ярмаченка. Київ, 2022. 16 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732277/> (дата звернення: 03.02.2023).

4. Федоренко О.Ф., Васильєва В.В., Юхимович Л.Ф., Ільченко Е.С. Розвиток слухо-зоро-тактильного сприймання мовлення та формування вимови : прогр. з корекційно-розвиткової роботи для 6-10 кл. спец. закл. заг. серед. освіти для дітей із порушеннями слуху (для глухих дітей) / МОН України, НАПН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка. Київ, 2022. 20 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732279/> (дата звернення: 03.02.2023).

5. Федоренко О.Ф., Коноваленко М.В., Автомонова І.В., Різоль О.М. Розвиток слухового сприймання та формування вимови : прогр. з корекційно-розвиткової роботи для 6-10 кл. спец. закл. заг. серед. освіти для дітей з порушеннями слуху (для дітей зі зниженим слухом) / МОН України, НАПН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка. Київ, 2022. 20 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732278/> (дата звернення: 03.02.2023).

6. Федоренко О.Ф., Мала Н.І., Савчук О.О., Москаленко Т.І. Розвиток слухового сприймання та формування вимови : прогр. з корекційно-розвиткової роботи для 5 кл. спец. закл. заг. серед. освіти для дітей із порушеннями слуху (для дітей зі зниженим слухом) / МОН України, НАПН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка. Київ, 2022. 16 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732275/> (дата звернення: 03.02.2023).

7. Форостян О.І., Лещій Н.П. Лікувальна фізична культура : прогр. з корекційно-розвиткової роботи для 5-10 кл. спец. закл. заг. серед. освіти для дітей із порушеннями слуху (для дітей зі зниженим слухом) / МОН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. 57 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732280/> (дата звернення: 03.02.2023).

8. Форостян О.І., Лещій Н.П. Лікувальна фізична культура : прогр. з корекційно-розвиткової роботи для 5-10 кл. спец. закл. заг. серед. освіти для дітей із порушеннями слуху (для глухих дітей) / МОН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. 55 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732281/> (дата звернення: 03.02.2023).

Програми з корекційно-розвиткової роботи для осіб з порушеннями інтелектуального розвитку:

9. Бобренко І.В. Лікувальна фізична культура : прогр. з корекційно-розвиткової роботи для 5-10 кл. спец. закл. заг. серед. освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку / МОН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. 158 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/733127/> (дата звернення: 03.02.2023).

10. Міненко А.В. Соціально-побутове орієнтування (варіативний модуль «Подорож у життя») : прогр. з корекційно-розвиткової роботи для 5-10 кл. спец. закл. заг. серед. освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку / уклад. Мякушко О.І.; МОН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. 44 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/733316/> (дата звернення: 03.02.2023).

11. Остапенко Л.І., Тарновська Л.І. Соціально-побутове орієнтування : 5-10 кл. : прогр. з корекційно-розвиткової роботи для 5-10 кл. спец. закл. заг. серед. освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку / уклад. Чеботарьова О.В.; МОН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. 41 с. URL: <https://bit.ly/3ySUSos> (дата звернення: 03.02.2023).

12. Папета О.В., Іванченко С.В. Театральна логоритміка : прогр. з корекційно-розвиткової роботи для 5-10 кл. спец. закл. заг. серед. освіти для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку / уклад. Гладченко І.В.; МОН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. 61 с. URL: <https://bit.ly/403IVJm> (дата звернення: 03.02.2023).

13. Прохоренко Л.І., Орлов О.В. Корекція розвитку : прогр. з корекційно-розвиткової роботи для 5-9 кл. для дітей з інтелектуальними труднощами легкого ступеня прояву / МОН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. 42 с. URL: <https://bit.ly/40qq61X> (дата звернення: 03.02.2023).

14. Соколова Г.Б., Бабяк О.О., Маматова З.Р. Лікувальна фізична культура : прогр. з корекційно-розвиткової роботи для 5-9 кл. для дітей з інтелектуальними труднощами легкого ступеня прояву / МОН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. 52 с. URL: <https://bit.ly/3LDEXls> (дата звернення: 03.02.2023).

15. Сухорукова О., Василевська Л. Ритміка. Барабанотерапія : прогр. з корекційно-розвиткової роботи для 5-10 кл. спец. закл. заг. серед. освіти для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку / уклад. Гладченко І.В. ; МОН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. 38 с. URL: <https://bit.ly/3FCкрWH> (дата звернення: 03.02.2023).

16. Хайдарова О.С. Розвиток мовлення : прогр. з корекційно-розвиткової роботи для 5-9 кл. спец. закл. заг. серед. освіти для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку помірного ступеня / уклад. Блеч Г.О. ; МОН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. 36 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/733315/> (дата звернення: 03.02.2023).

Програми з корекційно-розвиткової роботи для осіб з порушеннями опорно-рухового апарату:

17. Гаман Л.М., Чеботарьова О.В. Корекція розвитку (розвиток художньо-естетичної діяльності) : прогр. з корекційно-розвиткової роботи для 5-10 кл. спец. закл. заг. серед. освіти для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату / МОН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. 33 с. URL: <https://bit.ly/3Z103NA> (дата звернення: 03.02.2023).

18. Гаман Л.М., Чеботарьова О.В. Корекція розвитку (розвиток художньо-естетичної діяльності) : прогр. з корекційно-розвиткової роботи для 11-12 кл. спец. закл. заг. серед. освіти для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату / МОН України, Ін-т спец. педагогіки і психології

ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. 17 с. URL: <https://bit.ly/42rEvwj> (дата звернення: 03.02.2023).

19. Єгорова Г.А. Корекція розвитку (корекція емоційно-вольової сфери) : прогр. з корекційно-розвиткової роботи для 5-6 кл. спец. закл. заг. серед. освіти для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату / МОН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. 79 с. URL: <https://bit.ly/4053400> (дата звернення: 03.02.2023).

20. Крисяк Р.Б., Чеботарьова О.В. Корекція розвитку (арт-корекція засобами нетрадиційних видів занять) : прогр. з корекційно-розвиткової роботи для 5-10 кл. спец. закл. заг. серед. освіти для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату / МОН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. 56 с. URL: <https://bit.ly/3n8fq9P> (дата звернення: 03.02.2023).

21. Крисяк Р.Б., Чеботарьова О.В. Корекція розвитку (арт-корекція засобами нетрадиційних видів занять) : прогр. з корекційно-розвиткової роботи для 11-12 кл. спец. закл. заг. серед. освіти для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату / МОН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. 30 с. URL: <https://bit.ly/3mV6vbt> (дата звернення: 03.02.2023).

22. Остапенко Т.В., Авраменко Л.Ю., Свистун Г.М. Програма корекційних занять з ЛФК для 5-10 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату / МОН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. 33 с. URL: <https://bit.ly/3LC2Jhq> (дата звернення: 03.02.2023).

23. Чеботарьова О.В., Іоганова Н.А., Топчій Н.Г. Корекція розвитку : прогр. з корекційно-розвиткової роботи (базова) для 5-10 кл. спец. закл. заг. серед. освіти для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату / МОН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. 38 с. URL: <https://bit.ly/3JVXqsd> (дата звернення: 03.02.2023).

24. Чеботарьова О.В., Іоганова Н.А., Топчій Н.Г. Корекція розвитку (базова) : прогр. з корекційно-розвиткової роботи для 11-12 кл. спец. закл. заг. серед. освіти для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату / МОН України, Ін-т спец. педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України. Київ, 2022. 13 с. URL: <https://bit.ly/3TK8rAd> (дата звернення: 03.02.2023).

Довідники

1. Психологічна допомога дітям в умовах воєнного стану : довід. вихователів дошкільних навч. закл. і вчителів загальноосвіт. навч. закл. / [Н.В. Пророк ... О.Ю. Чекстере та ін.]; за ред. Н.В. Пророк; Ін-т психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Київ, 2022. 156 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/733084/> (дата звернення: 03.02.2023).

XVI.3. ВІДДІЛЕННЯ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ І ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ СИСТЕМ

Монографії

1. Довгий С.О., Копійка О.В. ІТ-інфраструктура як базова складова цифрової трансформації. Київ: ТОВ «Видавництво «Юстон», 2022. 384 с.
2. Довгий С.О. Інформаційно-комунікаційні технології та сталий розвиток». Колективна монографія за матеріалами XXI Міжнародної науково-практичної конференції./ За заг. ред. С.О. Довгого / Інститут телекомунікацій і глобального інформаційного простору [та ін.]. Київ: ТОВ «Видавництво «Юстон», 2022. 242 с.
3. Довгий С.О. Засади формування екологічної політики у мінерально-сировинному комплексі України / С.О. Довгий, М.М. Коржнев, О.М. Трофимчук, М.М. Курило, Є.О. Яковлев, М.Л. Миронцов, Є.С. Анпілова, І.В. Віршило, С.К. Кошарна, О.М. Сухіна, Я.О. Малькова; наук. ред. М.М. Коржнев // Інститут телекомунікацій і глобального інформаційного простору НАН України. Київ: Ніка-Центр, 2022. 200 с.
4. Мартинова Р.Ю. Теорія і практика педагогічного моделювання: монографія. Одеса: Освіта України. 2022. 244 с.
5. Редько В.Г. Шкільний підручник іноземної мови: проектування, конструювання, апробація [Електронне видання]: монографія. Київ: Педагогічна думка, 2022. 304 с.
6. Технології здоров'язбереження: теорія і практика: колективна монографія / за заг. ред. проф. Л.М. Рибалко. Полтава: НУПП, 2022. 320 с.
7. Трансформація моделей управління освітою в територіальних громадах: стан, проблеми, перспективи: кол. монографія / за заг. ред. Клясен Н.Л., Пушкарьова Т.О. Київ: Росток А.В.Т., 2022. 428 с. URL: <https://bit.ly/400xEsc>
8. Цифрові інструменти дистанційної освіти: монографія / О.Г. Глазунова, Т.В. Волошина, В.І. Корольчук, О.Г. Кузьмінська, Н.В. Морзе, М.В. Мокрієв, І.С. Костенко, Т.П. Саяпіна. Київ: НУБіП України, 2022. 342 с.

Збірники наукових праць

1. Ановані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки за 2022 рік. Київ: Ін-т педагогіки НАПН України: Пед. думка, 2022. 229 с.
2. Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи : зб. наук. пр. Київ: Ін-т обдар. дитини НАПН України, 2022. Вип. 1 (28). 116 с. URL: <https://bit.ly/3JzI0II>
3. Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи : зб. наук. пр. Київ : Ін-т обдар. дитини НАПН України, 2022. Вип. 2 (29). 142 с. URL: <https://bit.ly/3FFTgls>

Матеріали конференцій

1. Адаптивні технології управління навчанням : зб. матеріалів сьомої міжнар. конф. Одеса-Київ, 20-21 жовтня 2022 р. Київ : ЩО НАПН України, 2022. 116 с.

2. Активність користувачів вебресурсу «Електронна бібліотека НАПН України» під час кризових подій : зб. матеріалів / уклад.: Шиненко М.А., Пінчук О.П. Київ : ІЦО НАПН України, 2022. 63 с.

3. Використання інформаційно-аналітичних вебресурсів у науково-освітній діяльності : зб. матеріалів. Вип. 4 / за ред. С.М. Іванової; упоряд.: А.В. Кільченко, В.М. Коваленко, Ю.А. Лабжинський, Т.Л. Новицька, В.А. Ткаченко, О.М. Шимон, М.А. Шиненко. Київ: ІЦО НАПН України, 2022. 110 с.

4. Дементієвська Н.П., Соколюк О.М. Віртуальні лабораторні роботи з фізики з використанням інтерактивних комп'ютерних моделювань : зб. навч. матеріалів. Київ: ІЦО НАПН України, 2022. 157 с.

5. Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта 2022: виклики і перспективи в умовах турбулентності світу : зб. матеріалів VI Міжнар. наук. конф. (4 листопада 2022 р. м. Київ) / за заг. ред. О.І. Локшиної. Київ; Дрогобич: Трек-ЛТД, 2022. 268 с.

6. Історія та філософія освіти в Україні: до 300-річчя від дня народження Г. Сковороди : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (25 жовтня. 2022 р. Умань-Київ). Київ; Умань: Наук. думка, 2022. 121 с.

7. Звітна науково-практична конференція Інституту цифровізації освіти НАПН України (10 лютого 2022 р. м. Київ) : зб. матеріалів / упоряд.: О.П. Пінчук, Н.В. Яськова. Київ: ІЦО НАПН України, 2022. 148 с.

8. Імерсивні технології в освіті : зб. матеріалів II наук.-практ. конф. з міжнар. участю / упоряд.: С.Г. Литвинова, Н.В. Сороко, О.П. Пінчук. Київ: ІЦО НАПН України, 2022. 226 с.

9. Інноваційні практики наукової освіти: матеріалів II Всеукр. наук.-практ. конф. (15-19 грудня 2022 р. м. Київ). Київ: Ін-т обдар. дитини НАПН України, 2022. 1154 с. URL: <https://bit.ly/3FD3UcK> (дата звернення: 24.02.2023).

10. Контексти творчості Олександрі Яківни Савченко. Уміння вчитися як ключова здатність здобувачів початкової освіти в реаліях воєнного стану : зб. матеріалів II Міжнар. пед. читань пам'яті О.Я. Савченко, Київ, 3 листоп. 2022 р.: (наук. електрон. вид.) / за заг. ред. О. Топузова, О. Онопрієнко; Ін-т педагогіки НАПН України. Київ: Пед. думка, 2022. 165 с. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-983-389-1-2022>.

11. Музейна педагогіка в умовах воєнного стану : зб. матеріалів Міжнар. круглого столу, м. Київ, 26 трав. 2022 р. / за наук. ред. С.О. Довгого. Київ: Нац. центр «Мала академія наук України», 2022. 424 с. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-617-7945-45-0-424>.

12. Музейна педагогіка в умовах воєнного стану : зб. матеріалів Міжнар. круглого столу, м. Київ, 01 груд. 2022 р. / за наук. ред. С.О. Довгого. Київ: Нац. центр «Мала академія наук України», 2022. 109 с.

13. Обдаровані діти – скарб нації! : матеріали III Міжнар. наук.-практ. онлайн-конф. (18-23 серп. 2022 р. м. Київ). Київ: Ін-т обдар. дитини НАПН України, 2022. 190 с. URL: <https://bit.ly/42wvZMD> (дата звернення: 24.02.2023).

14. Підтримка освітнього процесу в умовах військового стану засобами цифрових технологій : зб. матеріалів / О.О. Гриценчук, І.В. Іванюк, О.Є. Кравчина, М.П. Лещенко, І.Д. Малицька, О.В. Овчарук. Київ: ІЦО НАПН України, 2022. 65 с.

15. Проблеми сучасного підручника: навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в умовах воєнного часу [Електронне видання] : зб. тез доп. / [голов. ред. О.М. Топузов]. Київ: Пед. думка, 2022. 388 с. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-644-616-2-2022-390>.

16. Проблеми цивілізаційної суб'єктності України: місія науки і освіти : матеріали Всеукр. міжгалуз. наук.-практ. онлайн конф. (29 верес. – 1 жовт. 2022 р. м. Київ). Київ: Ін-т обдар. дитини НАПН України, 2022. 722 с. URL: <https://bit.ly/3LJ92jD> (дата звернення: 24.02.2023).

17. Проектування розвитку та психолого-педагогічного супроводу обдарованої особистості: в умовах воєнного стану : матеріали наук.-практ. онлайн-конф. (23-25 черв. 2022 р м. Київ.). Київ: Ін-т обдар. дитини НАПН України, 2022. 368 с. URL: <https://bit.ly/3JXi636>

18. Технологія навчання учнів початкової школи «SMART KIDS» : зб. матеріалів / Литвинова С.Г. Київ: ІЦО НАПН України, 2022. 116 с.

19. Україно моя вишивана: етнокультурний та освітньо-виховний потенціал української вишиванки [Електронне видання] : зб. тез III Міжнар. онлайн-конф., 19 трав. 2022 р. / за заг. ред. Н. Богданець-Білоskalенко. Київ : Пед. думка, 2022. 294 с. URL: <https://bit.ly/3yUcWhH>.

20. Шкільна літературна освіта: традиції і новаторство. X Волошинські читання : зб. матеріалів всеукр. наук.-практ. конф. Київ : Пед. думка, 2022. 273 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/733425/>

21. Цифрова компетентність сучасного вчителя нової української школи: 2022 (Безпечне середовище для учнів та вчителів: виклики та практичні рішення) : зб. матеріалів всеукр. наук.-практ. семінару (3 берез. 2022 р м. Київ.) / за заг. ред. О.В. Овчарук. Київ: ІЦО НАПН України, 2022. 106 с.

22. Цифрові технології в освітньому процесі закладів освіти : зб. матеріалів X Всеукр. інтеракт. наук.-практ. конф. / за ред. А.Л. Черній, І.В. Ветрова; упоряд. Н.А. Басараба. Київ: ІЦО НАПН України, 2022. 105 с.

Концепції

1. Концепція базової фізичної освіти [Електронне видання] : препринт / автори: О.І. Ляшенко, М.В. Головка, В.В. Сіпій, І.П. Крячко, Д.О. Засекін, В.М. Мацюк, Ю.С. Мельник, Л.В. Непорожня. Київ: Пед. думка, 2022. 37 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/734095/>

2. Концепція інтегрованого природознавчого курсу «Довкілля» для 5-6 класів / автори: Ільченко В.Р., Гуз К.Ж., Засекіна Т.М., Ільченко О.Г., Голота О.В. Київ, 2022. 39 с. URL: <http://www.dovkillya.org.ua/blog/Jan.html>

Практичні посібники

1. Збірник завдань для розвитку математичної компетентності учнів у форматі PISA [Електронне видання] / авт. кол.; за заг. ред. професора О.М. Топузова; уклад. Д.В. Васильєва. Київ: Пед. думка, 2022. 120 с. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-644-447-2-2022-120>.

2. Збірник завдань для розвитку природничо-наукової компетентності учнів у форматі PISA [Електронне видання] / авт. кол.; за заг. ред. професора О.М. Топузова; уклад. Л.М. Калініна. Київ: Пед. думка, 2022. 124 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/731543/>

3. Збірник завдань для розвитку читацької грамотності учнів у форматі PISA [Електронне видання] / авт. кол.; за заг. ред. Локшиної О.І., Заболотної О.А. Київ: Пед. думка, 2022. URL: <https://bit.ly/3Z53inl>

4. Компетентнісно орієнтоване навчання: сутність, форми і методи: практичний посібник. [Електронне видання] / Доротюк В.І., Піддячий М.І., Горошкіна О.М., Левченко Ф.Г., Харченко О.В., Рогоза В.В., Чудакова В.П., Тишковець М.Д. Київ: Пед. думка, 2022. 235 с. URL: <https://bit.ly/404Kg1q>

5. Литвинова С.Г., Кузьмінська О.Г., Медведєва М.О. Хмаро орієнтовані технології вчителя інформатики: посібник. Київ: ІЦО НАПН України, 2022. 236 с.

6. Литвинова С.Г. Створення цифрового освітнього контенту з доповненою реальністю: сервіс Flipbuilder: посібник. Київ: ІЦО НАПН України, 2022. 96 с.

7. Методичні засади підготовки вчителя до реалізації компетентнісно орієнтованого навчання: практ. посіб. / Доротюк В.І., Левченко Ф.Г., Рогоза В.В., Доротюк О.Г., Піддячий М.І., Чудакова В.П., Коваленко О.М. Київ, 2022. 128 с. URL: <https://bit.ly/3FDK1Cz>

8. Науково-методичне забезпечення проектування освітнього середовища гімназії [Електронне видання]: практ. посіб. / Трубачева С.Е., Гораш К.В., Мезенцева О.І., Климчук І.О., Черноус О.В. Київ: Пед. думка, 2022. 178 с.

9. Проектування освітнього середовища гімназії: теорія і практика [Електронне видання]: практ. посіб. / Трубачева С.Е., Цимбалару А.Д., Пузіков Д.О. Гораш К.В., Мезенцева О.І., Климчук І.О. Київ: Пед. думка, 2022. 158 с.

Методичні посібники

1. Караман С., Караман О., Ліпчевська І. Компетентнісний підхід до формування в учнів 1-2 класів усного мовлення на уроках української мови в закладах загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин [Електронне видання]: метод. посіб. для вчителів загальноосвіт. навч. закладів з навчанням мовами нац. меншин. Київ: Пед. думка, 2022. 94 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732684/>

2. Методика компетентнісно орієнтованого навчання іноземних мов учнів 5-6 класів гімназій [Електронне видання]: метод. посіб. / Редько В.Г., Полонська Т.К., Горошкін І.О., Пасічник О.С., Коваленко О.М., Яковчук М.В.;

за наук ред. В. Редька; відп. за вип. Т. Полонська. Київ: Пед. думка, 2022. 312 с.
URL: <https://bit.ly/3TsNWaZ>

3. Методичні засади реалізації змісту технологічної освіти в 5–6 класах [Електронне видання]: метод. посіб. Туташинський В.І., Тарара А.М., Мачача Т.С. Вдовченко В.В.; за наук. ред. В.І. Туташинського. Київ: Пед. думка, 2022. 156 с. URL: <https://bit.ly/3JU4xI>

4. На допомогу вчителю математики 5 класів Нової української школи: навч.-метод. посіб. / Тарасенкова Н.А., Богатирьова І.М., Коломієць О.М. Сердюк З.О., Рудніцька Ю.В.; за ред. Н.А. Тарасенкової. Київ: Оріон, 2022. 247 с. URL: <https://bit.ly/3yW192G>

5. На допомогу вчителю математики пілотних 5 класів Нової української школи: навч.-метод. посібн. Ч. 5-7 / Тарасенкова Н.А., Богатирьова І.М., Коломієць О.М., Сердюк З.О., Рудніцька Ю.В.; за ред. Н.А. Тарасенкової. Київ: Оріон, 2022. 40 с. URL: <https://bit.ly/3lxmVXq>

6. На допомогу вчителю математики пілотних 5 класів Нової української школи: навч.-метод. посіб. Ч. 8-9 / Тарасенкова Н.А., Богатирьова І.М., Коломієць О.М. Сердюк З.О., Рудніцька Ю.В.; за ред. Н.А. Тарасенкової. Київ: Оріон, 2022. 21 с. URL: <https://bit.ly/3yUmLfz>

7. На допомогу вчителю математики пілотних 6 класів Нової української школи: навч.-метод. посібник. Ч. 1 / Тарасенкова Н.А., Богатирьова І.М., Коломієць О.М., Сердюк З.О., Рудніцька Ю.В.; за ред. Н.А. Тарасенкової. Київ: Оріон, 2022. 59 с. URL: <https://bit.ly/42vLIBh>

8. На допомогу вчителю математики пілотних 6 класів Нової української школи: навч.-метод. посіб. Ч. 2 / Тарасенкова Н.А., Богатирьова І.М., Коломієць О.М. Сердюк З.О., Рудніцька Ю.В.; за ред. Н.А. Тарасенкової. Київ: Оріон, 2022. 69 с. URL: <https://bit.ly/3yQUF55>

9. Розвиток інформаційно-цифрового навчального середовища закладу загальної середньої освіти: метод. посіб. / Гриценчук О.О, Іванюк І.В., Карташова Л.А., Кравчина О.Є., Лещенко М.П., Малицька І.Д., Овчарук О.В. Київ: ЦО НАПН України, 2022. 223 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/734207/>

10. Уроки математики в 5 класі: метод. посіб. / Бевз Г.П., Бевз В.Г., Васильєва Д.В., Владімірова Н.Г. Київ: Освіта, 2022. 158 с.

11. Шевчук Л.М. Компетентнісний підхід до збагачення в учнів 3-4 класів словникового запасу з української мови в закладах загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин [Електронне видання]: метод. посіб. Київ: Пед. думка, 2022. 125 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/734154/>

Методичні рекомендації

1. Бондаренко Н.В., Косянчук С.В. Національно-патріотичне виховання у контексті сучасних викликів = National-patriotic education in the context of modern challenges: метод. рек. Київ: Фенікс, 2022. 64 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/732103/> (дата звернення: 24.02.2023).

2. Бурда М.І., Васильєва Д.В. Особливості навчання математики в умовах воєнного стану : (методичні рекомендації). *Математика в рідній школі*. 2022. № 4. С. 6-15. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/731956/>
3. Величко Л., Вороненко Т., Нетрибійчук О. Методичні рекомендації з вивчення курсів за вибором з хімії. 10-11 класи [Електронне видання] : метод. рек. Київ: Пед. думка, 2022. 56 с. URL: <https://bit.ly/42r3z6Q>
4. Загальна середня освіта України в умовах воєнного стану та відбудови: метод. порадник науковців Ін-ту педагогіки НАПН України до початку нового навчального року : метод. рек. / за заг. ред. О. Топузова, Т. Засекіної; Ін-т педагогіки НАПН України. Київ: Освіта, 2022. 296 с. DOI <https://doi.org/10.32405/978-966-983-360-0-2022-70>
5. Коршевнюк Т., Козленко О., Рибалко Л. Методичні рекомендації з вивчення курсів за вибором з біології. 10-11 класи [Електронне видання] : метод. рек. Київ: Пед. думка, 2022. 108 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/734192/>
6. Литвинова С.Г., Пінчук О.П., Лупаренко Л.А., Соколюк О.М. Критерії і показники оцінювання якості освітнього цифрового контенту з доповненою реальністю : метод. рек. Київ: ЩО НАПН України, 2022. 91 с.
7. Підтримка освітнього процесу в умовах військового стану засобами цифрових технологій : зб. матеріалів / О.О. Гриценчук, І.В. Іванюк, О.Є. Кравчина, М.П. Лещенко, І.Д. Малицька, О.В. Овчарук. Київ: ЩО НАПН України, 2022. 65 с.
8. Назаренко Т.Г., Полтавченко Д.В. Методичні орієнтири запровадження інтегрованих навчальних курсів за вибором з географії та економіки в освітній процес гімназії та ліцею : метод. рек. Київ, 2022. 24 с.
9. Полонська Т.К., Пасічник О.С., Горошкін І.О. Формування міжкультурної іншомовної комунікативної компетентності учнів 5-6 класів гімназій [Електронне видання] : метод. рек. / за наук. ред. В. Редька; відп. за вип. Т. Полонська. Київ: Пед. думка, 2022. 58 с. URL: <https://bit.ly/3JV2X23>
10. Саух І.В. Методичні рекомендації до написання курсової роботи з освітніх компонент: Управління персоналом, Конфліктологія та теорія переговорів, Міжнародні економічні відносини. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 25 с.
11. Хорошковська-Носач Т.П. Система вправ і завдань для формування в учнів 1-4 класів усного мовлення на уроках української мови в закладах загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин [Електронне видання] : метод. рек. Київ: Пед. думка, 2022. 49 с. URL: <https://bit.ly/3JVi0Zx>
12. Цифрова компетентність вчителя: інструмент самооцінювання та особливості використання : метод. рек. / [В.Ю. Биков, О.О. Гриценчук, О.А. Дубовик, Ю.І. Завалевський, І.В. Іванюк, О.Є. Кравчина, О.В. Овчарук]. Київ: ЩО НАПН України, 2022. 57 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/730497/>
13. Яценко Т.О. Методичні рекомендації щодо вивчення інтегрованого курсу літератур (української та зарубіжної) у 5 класі НУШ у

2022 / 2023 навчальному році. Київ: Освіта, 2022. С. 122-151.
URL <http://lib.iitta.gov.ua/733037/>

14. Яценко Т.О. Методичні рекомендації щодо курсу української та літератури в 5 класі НУШ у 2022 / 2023 навчальному році. Київ: Освіта, 2022. С. 87-113. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/733036/>

Навчальні програми (модельні, освітні, підвищення кваліфікації)

1. Ільченко В.Р., Головка М.В. Робоча програма дисципліни «Моделі сучасної шкільної природничої освіти» для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії. Київ. 2022. 11 с.

2. Логінова А.О. Цифрова економіка та основи регіональної політики [Електронне видання]: навч. програма. Київ, 2022. 11 с.
URL: <https://bit.ly/42tAmIn>

3. Логінова А.О., Яценко В.С. Екологічний менеджмент та економіка природокористування [Електронне видання]: навч. програма. Київ, 2022. 13 с.
URL: <https://bit.ly/42FVQIF>

4. Модельна навчальна програма «Географія. 6-9 класи» для закладів загальної середньої освіти [Електронне видання]: (рекомендовано М-вом освіти і науки України: наказ М-ва освіти і науки України від 12 липня 2021 р. № 795 (у ред. наказу М-ва освіти і науки України від 11 квітня 2022 р. № 324) / авт.: Кобернік С.Г., Коваленко Р.Р., Гільберг Т.Г., Даценко Л.М.
URL.: <https://bit.ly/40s5giJ>

5. Навчальна програма з інтегрованого природознавчого курсу «Довкілля» (5-6 кл.) / уклад.: Гуз К.Ж., Ільченко В.Р., Ільченко О.Г., Олійник І.М., Ляшенко А.Х., Голота О.В. Київ, 2022. 36 с.
URL: <https://bit.ly/42uZn5S>

6. Навчальна програма «Природничі науки» 5-6 клас (інтегрований курс) [Електронний ресурс]: розроблена на основі модельної навчальної програми «Природничі науки. 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (авт. Білик Ж.І., Засекіна Т.М., Лашевська Г.А., Яценко В.С.), яку «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 12 липня 2021 р. № 795).
URL: <https://bit.ly/3Z5A5s6>

7. Освітня програма підвищення кваліфікації «Інноваційні технології в освіті» (для педагогічних працівників) [Електронне видання] / розроб.: О. Дубовик, Г. Коломоєць, О. Удалова, М. Дмитрієва, О. Флярковська, Н. Клокар, Н. Пархоменко, О. Гайдамака, А. Полторацька.
URL: <https://bit.ly/42wId8i>

8. Покась Л.А., Логінова А.О., Яценко В.С. Рекреаційна географія та туризм [Електронне видання]: навч. програма. Київ, 2022. 13 с.
URL: <https://bit.ly/3JUSGD3>

9. Програма підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників за спеціальністю – 014. Середня освіта: природничі науки [Електронне видання] / Топузов О.М., Заболотна О.А., Локшина О.І., Калініна Л.М., Васильєва Д.В.

- Київ: Пед. думка, 2022. 17 с.
DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-644-610-0-2021-17>
10. Програма підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників за спеціальністю – 014. Середня освіта: українська мова і література [Електронне видання] / Топузов О.М., Заболотна О.А., Локшина О.І., Калініна Л.М., Васильєва Д.В. Київ: Пед. думка, 2022. 15 с.
DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-644-609-4-2021-15>
11. Програма підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників за спеціальністю – 014. Середня освіта: математика [Електронне видання] / Топузов О.М., Заболотна О.А., Локшина О.І., Калініна Л.М., Васильєва Д.В. Київ: Пед. думка, 2022. 16 с.
DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-644-608-7-2021-16>
12. Тарасенкова Н.А. Математика. Навчальна програма для 5 класу [Електронний ресурс]: на основі модельної навч. програми «Математика. Перший цикл. 5-6 рік навчання» (авт. С.О. Скворцова, Н.А. Тарасенкова) за підруч. з математики для 5 кл. ЗЗСО (авт. Н.А. Тарасенкова, І.М. Богатирьова, О.М. Коломієць, З.О. Сердюк, Ю.В. Рудніцька). 2022. 43 с.
URL: <https://bit.ly/3Z8puga>
13. Цифрові освітні технології: навч. прогр. навч. дисципліни першого (бакалаврського) рівня освіти для усіх пед. спеціальностей / Рамський Ю.С., Єфименко В.В., Струтинська О.В., Твердохліб І.А., Умрик М.А., Єфименко Т.О. (в авт. ред.). Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова. 2022. 19 с.
URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/37992>
14. Яценко Т.О. Навчальна програма з української літератури. 5 клас. Київ: Освіта, 2022. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/732134/>
15. Яценко В.С., Часнікова О.В. Географія міжнародних економічних відносин. 9 клас [Електронне видання]: навч. прогр. Київ, 2022. 12 с.
URL: <https://bit.ly/3yUbhc0>
16. Яценко Т.О. Календарно-тематичне планування. Література (українська та зарубіжна). 5 клас. Київ: Освіта, 2022.
URL: <http://lib.iitta.gov.ua/732133/>
17. Яценко Т.О. Календарно-тематичне планування. Література (українська та зарубіжна). 6 клас. Київ: Освіта, 2022 с.
URL: <http://lib.iitta.gov.ua/733050/>
18. Яценко Т.О. Календарно-тематичне планування. Українська література. 5 клас. Київ: Освіта, 2022. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732128/>
19. Яценко Т.О. Календарно-тематичне планування. Українська література. 6 клас. Київ: Освіта, 2022. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/733048/>
20. Яценко Т.О. Навчальна програма з інтегрованого курсу літератур (української та зарубіжної). 5 клас. Київ: Освіта, 2022.
URL: <http://lib.iitta.gov.ua/732135/>

Підручники

1. Богданець-Білоskalенко Н. І., Фідкевич О. Л. Зарубіжна література : підруч. для 5 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ: Грамота, 2022. 255 с. URL: https://pidruchnyk.com.ua/1687-5_zarlit_bogdanec.html
2. Голуб Н., Горошкіна О. Українська мова. 5 клас. Київ: Освіта. 2022. 284 с.
3. Давидюк Л.В., Дядечка Л.І., Фідкевич О.Л. Російська мова : підруч. для 5 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ: Освіта, 2022. 156 с.
4. Давидюк Л.В., Мельник А.О. Етика : підруч. для 5 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ: Освіта, 2022. 144 с. URL: <http://yakistosviti.com.ua/uk/Etika>
5. Завадський І.О., Коршунова О.В. ІТ-книга [Електронний ресурс] : інтеракт. онлайн. підруч. для 4 кл. закл. заг. серед. освіти. 2022. URL: <https://itknyga.com.ua>
6. Засєкіна Т.М., Білик Ж.І., Лашевська Г.А. Природничі науки : підруч. інтегр. курсу для 5 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ: Освіта, 2022. 240 с.
7. Коршевнюк Т.В., Ярошенко О.Г. Пізнаємо природу : підруч. інтегр. курсу для 5 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ: Оріон, 2022. 256 с. URL: <https://bit.ly/3JxmuEn>
8. Коршунова О.В., Завадський І.О. Інформатика : підруч. для 5 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ: Освіта, 2022. 176 с.
9. Коршунова О.В., Завадський І.О. Інформатика : підруч. для 9 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ: Освіта, 2022. 256 с.
10. Література (українська і зарубіжна) : підруч. для 5 кл. закл. заг. серед. освіти. Ч. 1 / Яценко Т.О., Пахаренко В.І., Тригуб І.А., Слижук О.А. Київ: Освіта, 2022. 240 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/731978/>
11. Література (українська і зарубіжна) : підруч. для 5 кл. закл. заг. серед. освіти. Ч. 2 / Яценко Т.О., Пахаренко В.І., Тригуб І.А., Слижук О.А. Київ: Освіта, 2022. 240 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/731978/>
12. Математика : підруч. для 5 кл. закладів заг. серед. освіти / Бевз Г.П., Бевз В.Г., Васильєва Д.В., Владімірова Н.Г. Київ: Освіта, 2022. 256 с.
13. Математика : підруч. для 5 кл. закл. заг. серед. освіти / Тарасенкова Н.А., Богатирьова І.М., Коломієць О.М., Сердюк З.О., Рудніцька Ю.В. Київ: Оріон, 2022. 304 с. URL: <https://bit.ly/3yVhuog>
14. Морзе Н.В., Барна О.В. Інформатика – 5 [Електронне видання] : підруч. для 5 кл. закл. заг. серед. освіти. (рекомендовано М-вом освіти і науки України). Київ: Оріон, 2022 URL: <https://bit.ly/3JW6Xzu>
15. Морзе Н.В., Барна О.В. Інформатика – 9 : підруч. для 9 кл. закл. заг. серед. освіти. (рекомендовано М-вом освіти і науки України). Київ: Оріон, 2022. 238 с. URL: <https://bit.ly/3lv90RE>
16. Мороз П., Мороз І., Моцак С. Досліджуємо історію і суспільство. Інтегрований курс : підруч. для 5 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ : Пед. думка, 2022. 174 с.

17. Пометун О.І., Малієнко Ю.Б., Ремех Т.О. Досліджуємо історію і суспільство. Інтегрований курс : підруч. для 5 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ: Освіта, 2022. 179 с.

18. Ремех Т.О., Пометун О.І. Основи правознавства : підруч. для 9 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ: Літера ЛТД, 2022. 179 с.

19. Удовиченко Л.М., Кодоб'янська Н.М., Снегірьова В.В. Зарубіжна література : підруч. для 5 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ: Освіта, 2022. 261 с.
URL: <https://bit.ly/3yXtwgR>

20. Яценко Т.О., Пахаренко В.І., Слижук О.А. Українська література : підруч. для 5 кл. закл. заг. серед. освіти. Київ: Освіта, 2022. 256 с.
URL: <http://lib.iitta.gov.ua/731975>

Навчальні посібники (навчально-методичні, навчально-наочні посібники, хрестоматії, практикуми, робочі зошити)

1. Величко Л.П. Органічні речовини. 11 клас [Електронне видання] : навч. посіб. Київ: Пед. думка, 2022. 123 с. URL: <https://bit.ly/3YXXOKU>

2. Віртуальні лабораторні роботи з фізики з використанням інтерактивних комп'ютерних моделювань : зб. навч. матеріалів / Дементієвська Н.П., Соколюк О.М. Київ: ІЦО НАПН України, 2022. 157 с.

3. Вороненко Т.І. Розв'язування задач з хімії. 10-11 класи [Електронне видання] : навч. посіб. Київ: Пед. думка, 2022. 145 с.
URL: <https://bit.ly/3FF06Ym>

4. Всесвіт: природознавство. 5 клас : зошит-посібник (для реалізації інноваційного освітнього проекту всеукраїнського рівня «Ліга крилатих»). Ч. 1 / Засєкіна Т.М., Лашевська Г.А., Лашевська А.А., Король Н.О. Київ: ОП «Ліга крилатих», 2022. 108 с

5. Всесвіт: природознавство. 5 клас : зошит-посібник (для реалізації інноваційного освітнього проекту всеукраїнського рівня «Ліга крилатих»). Ч. 2 / Засєкіна Т.М., Лашевська Г.А., Лашевська А.А., Король Н.О. Київ: ОП «Ліга крилатих», 2022. 108 с.

6. Всесвіт: природознавство. 5 клас : зошит для підсумк. робіт (для реалізації інновац. освіт. проекту всеукр. рівня «Ліга крилатих») / Засєкіна Т.М., Лашевська Г.А., Лашевська А.А., Король Н.О. Київ: ОП «Ліга крилатих», 2022. 24 с.

7. Голуб Н.Б., Горошкіна О.М. Зошит моїх досягнень. Українська мова. 5 клас. Київ: Освіта, 2022. 48 с.

8. Горошкіна О.М., Оришкевич Т.І., Попова Л.О. Українська мова. 5 клас : зошит для підсумк. робіт (для реалізації навч. прогр. «Ліга крилатих»). Київ: ОП «Ліга крилатих», 2022. 32 с.

9. Горошкіна О.М., Оришкевич Т.І., Попова Л.О. Українська мова. 5 клас : зошит-посібник (для реалізації навчальної програми «Ліга крилатих») : у 2 ч. Київ: ОП «Ліга крилатих», 2022. Ч. 1. 124 с.

10. Експрес-контроль з математики для 5 класів Нової української школи : навч. посіб. Ч. 1 / Тарасенкова Н.А., Богатирьова І.М., Коломієць О.М.

Сердюк З.О., Рудніцька Ю.В.; за ред. Н.А. Тарасенкової. Київ: Орion, 2022. 96 с.

11. Експрес-контроль з математики для 5 класів Нової української школи : навч. посіб. Ч. 2 / Тарасенкова Н.А., Богатирьова І.М., Коломієць О.М. Сердюк З.О., Рудніцька Ю.В.; за ред. Н.А. Тарасенкової. Київ: Орion, 2022. 88 с.

12. Засекіна Т.М., Білик Ж.І., Лашевська Г.А. Природничі науки : робочий зошит. 5 клас : у 2 ч. Ч. 1. Київ: Освіта, 2022. 98 с.

13. Засекіна Т.М., Білик Ж.І., Лашевська Г.А. Природничі науки : робочий зошит. 5 клас : у 2 ч. Ч. 2. Київ: Освіта, 2022. 98 с.

14. Зошит моїх досягнень. 5 клас / Бевз Г.П., Бевз В.Г., Васильєва Д.В., Владімірова Н.Г. Київ: Освіта, 2022. 72 с.

15. Козленко О.Г. Моделювання в біології. 10-11 класи [Електронне видання] : навч. посіб. Київ: Пед. думка, 2022. 103 с. URL: <https://bit.ly/40pQuIM>

16. Коршевнік Т.В. Біологія в завданнях. 10-11 класи [Електронне видання] : навч. посіб. Київ: Педагогічна думка, 2022. 77 с. URL: <https://bit.ly/42GrGyH>

17. Коршевнік Т.В. Біологічні системи. 10-11 класи [Електронне видання] : навч. посіб. Київ: Пед. думка, 2022. 123 с.

18. Коршевнік Т.В., Ярошенко О.Г. Пізнаємо природу. 5 клас : робочий зошит. Київ: Орion, 2022. 96 с.

19. Коршевнік Т.В., Ярошенко О.Г. Пізнаємо природу. 5 клас: Мої досягнення : зошит для самооцінювання і перевірних робіт. Київ: Орion, 2022. 60 с.

20. Рибалко Л.М. Екологічна безпека і сталий розвиток. 10 клас [Електронне видання] : навч. посіб. Київ: Пед. думка, 2022. 63 с. URL: <https://bit.ly/3LKXDzP>

21. Самостійні та контрольні роботи з математики для 5 класів Нової української школи : навч. посіб. / Тарасенкова Н.А., Богатирьова І.М., Коломієць О.М., Сердюк З.О., Рудніцька Ю.В.; за ред. Н.А. Тарасенкової. Київ: Орion, 2022. 80 с.

22. Скворцова С.О. Математика. 5 клас. Навчальний зошит : навч. посіб. Ч. 4. Харків: Ранок, 2021. 48с.: іл. + Додаток «Працюю самостійно» (24 с.)

23. Скворцова С.О. Математика. 5 клас. Навчальний зошит : навч. посіб. Ч. 5. Харків: Ранок, 2021. 48 с.: іл. + Додаток «Працюю самостійно». (16 с.)

24. Скворцова С.О. Математика. 5 клас. Навчальний зошит : навч. посіб. Ч. 6. Харків: Ранок, 2021. 40 с.: іл. + Додаток «Працюю самостійно». (16 с.)

25. Скворцова С.О. Математика. 5 клас. Навчальний зошит : навч. посіб. Ч. 7. Харків: Ранок, 2021. 32 с.: іл. + Додаток «Працюю самостійно». (16 с.)

26. Снегірьова В. Орієнтовне календарне планування уроків зарубіжної літератури у 5 класі [Електронне видання] : (за програмою «Зарубіжна література»: Н.І. Богданець-Білоskalенко, В.В. Снегірьова, О.Л. Фідкевич). URL: <https://bit.ly/3lxukWC>

27. Снегір'ова В. Орієнтовне календарне планування уроків зарубіжної літератури у 6 класі: (за програмою «Зарубіжна література»: Н.І. Богданець-Білоskalенко, В.В. Снегір'ова, О.Л. Фідкевич). URL: <https://bit.ly/40maJr6>

28. Тарасенкова Н.А. Щоденник самооцінювання навчальних досягнень з математики учня/учениці 5 класу : навч. посіб. Київ: Орion, 2022. 80 с.

29. Шелестова Л.В. Вчимося читати : робочий зошит для дітей 4-6 років: Ч. 1. Київ: Фенікс, 2022. 280 с.; іл.

30. Шелестова Л.В., Козаченко О.І. Математика навколо нас : робочий зошит для дітей 4-го року життя. Київ: Фенікс, 2022. 224 с.

31. Яценко Т.О., Тригуб І.А., Івашина Г.М. Зошит моїх досягнень. Література (українська та зарубіжна). 5 клас : у 2 ч. Київ: Освіта, 2022. Ч. 1. 64 с.; Ч. 2. 64 с. URL: <https://bit.ly/3LLkvyX>

32. Яценко Т.О. Івашина Г.М. Зошит моїх досягнень. Українська література. 5 клас. Київ : Освіта, 2022. 64 с.

Бібліографічні покажчики

1. Бібліографічний покажчик наукових праць відділу навчання мов національних меншин та зарубіжної літератури Інституту педагогіки НАПН України за НДР (2018-2020) : довідник / за ред. О.Л. Фідкевич; [упоряд.: Бакуліна Н.В.]. Київ: Ін-т педагогіки НАПН України, 2022. 25 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/730639/>

Довідкові видання

1. Наукова та науково-організаційна діяльність Інституту педагогіки НАПН України у 2018-2022 роках : довідкове вид. / за заг. ред. О. Топузова; Ін-т педагогіки НАПН України. Київ: Пед. думка, 2022. 88 с. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-966-644-620-9-2022>

2. Яценко В.С. Географія : довідник абітурієнта для підготовки до ЗНО та ДПА. Тернопіль: Навч. кн. – Богдан, 2022. 264 с.

3. Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти: стан, проблеми, перспективи : наук.-аналіт. доп. / В.Ю. Биков, О.І. Ляшенко, С.Г. Литвинова, В.І. Луговий, Ю.І. Мальований, О.П. Пінчук, О.М. Топузов; за заг. ред. В.Г. Кременя. Київ, 2022. 96 с.

4. Освіта в реаліях війни: орієнтири міжнародної спільноти : огляд. вид. / Локшина О., Глушко О., Джурило А., Кравченко С., Максименко О., Нікольська Н., Шпарик О.; за заг. ред. О. Топузова, О. Локшиної; Ін-т педагогіки НАПН України. Київ: Пед. думка, 2022. 65 с. DOI <https://doi.org/10.32405/978-966-644-614-8-2022-55>

5. Результати онлайн-опитування «Готовність і потреби вчителів щодо використання цифрових засобів та ІКТ в умовах карантину», січень – лютий 2022 : аналіт. звіт / Овчарук О.В., Іванюк І.В. Київ: ЦО НАПН України, 2022. 53 с.

XVI.4. ВІДДІЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

Монографії

1. Биков В.Ю., Пінчук О.П., Лупаренко Л.А. «Українська електронна енциклопедія освіти» як один з проєктів підтримки освітнього процесу. *Українська енциклопедистика як складник інформаційного спротиву*: колективна монографія. Київ: Державна наукова установа «Енциклопедичне видавництво», 2022. С. 132-144. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732893/> (дата звернення: 22.02.2023).

2. Горохівська Т.М., Гуревич Р.С. Діагностичні інструменти моніторингового дослідження рівнів розвитку професійно-педагогічної компетентності викладачів технічних ЗВО. *Становлення особистості майбутнього фахівця в умовах підготовки до професійно-педагогічної діяльності: діалог зі стейкхолдерами*: кол. монографія / за ред. Р.С. Гуревича. Вінниця: Друк, 2022. С. 195-210.

3. Грищенко І.М. Шляхи розвитку ЗВО в новій соціальній реальності: кол. монографія / за ред. П.М. Кулікова, В.І. Лугового, М.З. Згуровського. Київ: Політехніка, 2022. С. 169-176.

4. Гуревич Р.С. Передмова. *Становлення особистості майбутнього фахівця в умовах підготовки до професійно-педагогічної діяльності: діалог зі стейкхолдерами*: колективна монографія / за ред. Р.С. Гуревича. Вінниця: Друк+, 2022. С. 5-6.

5. Гуревич Р.С., Горохівська Т.М. Компетентнісний підхід як провідний методологічний концепт формування професійно-педагогічної культури майбутніх педагогів в умовах євроінтеграції. *Становлення особистості майбутнього фахівця в умовах підготовки до професійно-педагогічної діяльності: діалог зі стейкхолдерами*: монографія / за ред. Р.С. Гуревича. Вінниця: Друк+, 2022. С. 4-24.

6. Гуревич Р.С., Коваль М.С., Кусій М.І. Модернізація професійної підготовки працівників ДСНС України в умовах євроінтеграції. *Становлення особистості майбутнього фахівця в умовах підготовки до професійно-педагогічної діяльності: діалог зі стейкхолдерами*: монографія / за ред. Р.С. Гуревича. Вінниця: Друк+, 2022. С. 23-45

7. Гуревич Р.С., Рогульська О.О. Формування ціннісних орієнтацій у майбутніх учителів іноземних мов засобами інформативних технологій. *Становлення особистості майбутнього фахівця в умовах підготовки до професійно-педагогічної діяльності: діалог зі стейкхолдерами*: монографія / за ред. Р.С. Гуревича. Вінниця: Друк+, 2022. С. 210-229.

8. Інструментальні аспекти демократичного лідерства: відповідь на виклики сучасності: монографія / О.Г. Романовський, Л.М. Грень та ін. Харків: НТУ «ХПІ», 2022. 340 с.

9. Лук'янова Л.Б., Хомич Л.О., Сотська Г.І. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. *Національна академія*

педагогічних наук України: 1992-2022 рр. : монографія. Київ: Пед. думка. С. 277-291. DOI: <https://doi.org/10.37472.NAES-1992-2022>

10. Підготовка компетентних магістрів професійної освіти засобами цифровізації: моделювання діяльності / Р.С. Гуревич, Н.Р. Опущко та ін. *Moderní aspekty vědy: XXIV. Díl mezinárodní kolektivní monografie. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2022. S. 239-263. URL: <http://perspectives.pp.ua/public/site/mono/mono-24.pdf> (дата звернення: 20.02.2023).*

11. Підготовка майбутніх фахівців до професійного саморозвитку в інформаційно-освітньому середовищі університету / Р. Гуревич та ін. *Теоретичні та наукові основи педагогіки й освіти: кол. монографія / Theoretical and scientific foundations of pedagogy and education: collective monograph / O. Kazachiner, Y. Boychuk et al. International Science Group. Boston: Primedia eLaunch, 2022. P. 425-442. DOI: <https://www.doi.org/10.46299/ISG.2022.MONO.PED.1>.*

12. Філіпчук Г. Напередодні «24»: світовідчуження часу. Київ; Чернівці: Букрек, 2022. 416 с.

13. Borodiyenko O. Peculiarities of the strategy of development of vocational education institutions of Ukraine in a pandemic condition. *Drogi i bezdroża w okresie pandemii = Дороги та бездоріжжя освіти в період пандемії*. Київ; Варшава, 2022. С. 335-351.

14. Historical aspects of fairy-tale therapy origin in special and inclusive education. *Theoretical foundations of pedagogy and education: coll. monograph / O. Kazachiner, Y. Boychuk, A. Haliy et al. International Science Group. Boston: Primedia eLaunch, 2022. P. 12-21. DOI: <https://www.doi.org/10.46299/ISG.2022.MONO.PED.2>.*

15. Kazachiner O., Boychuk Y., Haliy A. Fairy-tale therapy: scientific and methodical aspects: monograph. Boston: Primedia eLaunch, 2022. 42 p.

16. Kurok O., Kurok V., Kuznecowa H. Challenges and Prospects of Distance Education in Ukrainian Higher Pedagogical Institutions During the Pandemic Period. *Drogi i bezdroża edukacji w okresie pandemii: monografia / red. R. Bera, S. Byra, N. Nyczkało. Lublinie: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2022. P. 273-284.*

17. Training future specialists in the sphere of special and inclusive education in Israel. *Theoretical and scientific foundations of pedagogy and education: coll. monograph / O. Kazachiner, Y. Boychuk et al. International Science Group. Boston: Primedia eLaunch, 2022. P. 10-27. DOI: <https://www.doi.org/10.46299/ISG.2022.MONO.PED.1>.*

18. Wilczkowski E., Pasicznik W., Wilczkowska A. Pedagogiczne podstawy fizycznego wychowania w rodzinie: monografia. Piotrków Trybunalski, 2022. 178 s.

Показчики

1. Бойчук Ю.Д. Філософський Всесвіт професора Марії Дмитрівни Култаєвої. *Култаєва Марія Дмитрівна, доктор філософських наук, професор,*

член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України: до 75-річчя від дня народж : біобібліографія: 1976-2022 рр. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди, Наук. б-ка; [уклад. В.П. Захарченко; наук. ред. О.Г. Коробкіна; бібліогр. ред. Т.І. Неудачина]. Харків: ХНПУ, 2022. (Сер. «Вчені ХНПУ ім. Г.С. Сковороди»; Вип. 6). С. 6-8.

Практичні посібники, методичні посібники, методичні рекомендації

1. Казачінер О.С., Бойчук Ю.Д. Казкотерапія: поглиблений курс. Практикум для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальностями 012 «Дошкільна освіта», 013 «Початкова освіта», 016 «Спеціальна освіта», для вихователів закладів дошкільної освіти, вчителів початкових класів, фахівців у галузі спеціальної та інклюзивної освіти. Харків, 2022. 120 с.

2. Казачінер О.С., Бойчук Ю.Д. Основи казкотерапії. Практикум для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів за спеціальностями 012 «Дошкільна освіта», 013 «Початкова освіта», 016 «Спеціальна освіта». Харків, 2022. 80 с.

3. Казачінер О.С., Бойчук Ю.Д. Основи лялькотерапії. Практикум для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальностями 012 «Дошкільна освіта», 013 «Початкова освіта», 016 «Спеціальна освіта», для вихователів закладів дошкільної освіти, вчителів початкових класів, фахівців у галузі спеціальної та інклюзивної освіти. Харків, 2022. 36 с.

4. Радкевич В.О., Радкевич О.П., Пригодій М.А. Методичні рекомендації щодо використання веб-платформи «Партнерський простір 015» Інститут професійної освіти НАПН України. Київ: Інститут професійної освіти НАПН України, 2022. 28 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/734150/> (дата звернення: 23.02.2022)

5. Цифрова компетентність вчителя: інструмент самооцінювання та особливості використання : метод. рек. / [В.Ю. Биков, О.О. Гриценчук та ін.]. Київ: ІЦО НАПН України, 2022. 57 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/730497/> (дата звернення: 20.02.2023).

6. Kazachiner E., Boychuk Yu. Teaching Language and Speech Skills to Children with Special Needs. LAP Lambert Academic Publishing, 2022. 105 с.

Навчальні програми, підручники, навчальні посібники

1. Безпека на повітряному транспорті : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / М.Ф. Дмитриченко, І.П. Гамеляк, І.І. Попелиш та ін. Київ: НТУ, 2022. 199 с.

2. Глобальна економіка: становлення, трансформації, виклики : підручник / В. Кулішов, І. Мієтуле, А. Шайкан та ін.; за заг. ред. В. Кулішова. Прага : OKTAN PRINT, 2022. 500 с.

3. Гуревич Р.С., Кобися В.М., Коношевський Л.Л. Кваліфікаційна (дипломна) робота на здобуття ступеня вищої освіти «магістр» (написання, вимоги до оформлення, захист) : навч.-метод. посіб. Вінниця: Друк, 2022. 140 с.

4. Дуальна освіта: світова практика та вітчизняні шляхи реалізації : навч.-метод. посіб. / Р.С. Гуревич, М.Ю. Кадемія, В.М. Кобися та ін. Вінниця: Друк+, 2022. 232 с.

5. Лук'янова Л. Концепція підготовки педагогічного персоналу до роботи з дорослими. Київ : Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, 2022. 28 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732916/> (дата звернення: 21.02.2023).

6. Основи наукових досліджень : навч.-метод. посіб. / О.Г. Романовський [та ін.]; Нац. техн. ун-т; Харків. політехн. ін-т. Харків: Іванченко І.С., 2022. 150 с.

7. Психологія екстремальних та кризових ситуацій : навч.-метод. посіб. / О.Г. Романовський [та ін.]; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». Харків: Іванченко І.С., 2022. 356 с.

8. Технологічна освіта в базовій школі з методикою викладання: навчальний посібник для студентів спеціальності «014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології)» / В.П. Курок, Т.А. Хоруженко, О.М. Литвин та ін.; за ред. В.П. Курок, Т.А. Хоруженко. Глухів, 2022. 495 с.

9. Фрицюк В.А., Гуревич Р.С. Розробка дисертаційного проєкту : навч.-метод. посіб. для аспірантів галузі знань «01 Педагогіка», спеціальностей 011, 014, 015. Вінниця: Твори, 2022. 210 с.

Статті у збірниках, які входять до Scopus та Web of Science

1. Досвід використання інформаційної технології для виявлення схильності до лідерства майбутніх інженерів / О.Г. Романовський, Т.В. Гура, В.Є. Михайличенко та ін. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2022. Т. 88, № 2. С. 203-213. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v88i2.4490>.

2. Концептуальні засади створення «Української електронної енциклопедії освіти» / В.Ю. Биков, О.Ю. Буров, А.М. Гуржій та ін. *Фізико-математична освіта*. 2022. Т. 36, № 4. С. 7-15. DOI: <https://doi.org/10.31110/2413-1571-2022-036-4-001>.

3. Олійник В.В., Грабовський П.П., Коновал О.А. Критерії та показники добору цифрової платформи електронного навчання для закладу загальної середньої освіти. *Information Technologies and Learning Tools*. 2022. Т. 90, № 4. С. 19-31. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v90i4.5010>.

4. Олійник В.В., Грабовський П.П., Коновал О.А. Критерії та показники добору цифрової платформи електронного навчання для закладу загальної середньої освіти. *Information Technologies and Learning Tools*. 2022. Т. 90, № 4. С. 19-31. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v90i4.5010>.

5. Сучасний стан використання цифрових засобів для організації дистанційного навчання в закладах загальної середньої освіти: результати опитування / В.Ю. Биков, О.В. Овчарук, І.В. Іванюк та ін. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2022. Т. 90, № 4. С. 1-18. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v90i4.5036>.

6. Цифрові освітні технології у підготовці майбутніх викладачів вищої школи в умовах карантину / О.Г. Романовський, Л.Г. Кайдалова, О.О. Романовська та ін. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2022. Т. 87, № 1. С. 255-277. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v87i1.4583>.

7. Abiltarova E., Radkevych V. Methods of diagnosing the motivational and value component of the culture of safety of professional activity of future occupational safety and health engineers. *Revista de la Universidad del Zulia*. 2022. Vol. 13, No. 38. P. 445-463. DOI: <https://doi.org/10.46925//rdluz.38.26>.

8. Abiltarova E., Radkevych V. Study of the Activity Component of Safety Professional Activity in Education Future Engineers of Labour Protection. *Journal of Higher Education Theory and Practice*. 2022. Vol. 22, No. 13. P. 55-72. DOI: <https://doi.org/10.33423/jhetp.v22i13.5507>.

9. Application of Artificial Intelligence in Education. Problems and Opportunities for Sustainable Development / V. Yuskovych-Zhukovska, T. Poplavska, O. Diachenko et al. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*. 2022. Vol. 13, No. 1. Sup. 1. P. 339-356. DOI: <https://doi.org/10.18662/brain/13.1sup1/322>.

10. Biosafety in Ukraine as a socially significant national interest / O. Grybko, L. Hren, O. Romanovskiy et al. 2022. *ASTRA Salvensis*. Vol. 19. No. 1. P. 617-635. URL: <https://astrasalvensis.eu/astra-salvensis-1-2022/> (date of access: 22.02.2023).

11. Data mining of the healthcare system based on the machine learning model developed in the Microsoft azure machine learning studio / O.V.Klochko, R.S. Gurevych, V.M. Nagayev et al. *Journal of Physics: Conference Series*. 2022. Vol. 2288, No. 1. 012006. DOI: <https://doi.org/10.1088/1742-6596/2288/1/012006>.

12. Developing Intending Teachers' Creativity in the Process of Their Professional Training in the Context of Educational Transformations / V. Kurok, N. Tkachenko, S. Burchak et al. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*. 2022. Vol. 14, No. 1. P. 246-262. DOI: <https://doi.org/10.18662/rrem/14.1/517>.

13. Development of a method to digitize clothing patterns / O. Zakharkevich, J. Koshevko, M. Skyba et al. *Fibres and Textiles*. 2022. Vol. 29, No. 3. P. 43-50. DOI: <https://doi.org/10.15240/tul/008/2022-3-005>.

14. Digital Twin of an educational institution: an innovative concept of blended learning / Kartashova L., Gurzhii A., Zaichuk, V. et al. *Proceedings of the 1st Symposium on Advances in Educational Technology (AET 2021), Kyiv, Ukraine, 12–13 November 2020*. 2022. Vol. 2, P. 300–310. DOI: <https://doi.org/10.5220/0010931100003364>.

15. Drach I., Borodiyenko O., Petroye O. Innovations in university management as a prerequisite for the development of competitiveness of the Ukrainian economy during the post-war period. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. Vol. 3, No. 44. С. 200-207. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptop.3.44.2022.3773>.

16. Formation of Communicative Competence of Foreign Students in Conditions of Distance Learning / R. Gurevych, L. Sira, O. Kanyuk et al. *Revista*

Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala. 2022. Vol. 14, No. 2. P. 500-512. DOI: <https://doi.org/10.18662/rrem/14.2/592>.

17. Improving the Training of Skilled Workers for Professional Activities in Educational Institutions of Ukraine / R. Gurevych, M. Koval, G. Gordiichuk et al. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*. 2022. Vol. 14, No. 1. P. 440-464. DOI: <https://doi.org/10.18662/rrem/14.1/528>.

18. Leadership Detection Across Social Media Hashtags / O. Romanovskyi, N. Pidbutska, A. Knysh et al. *CEUR Workshop Proceedings*. 2022. Vol. 3171. P. 632-641. URL: <https://ceur-ws.org/Vol-3171/paper47.pdf> (дата звернення: 22.02.2023).

19. Lukianova L. Formation and Development of Information and Communication Competencies of Pedagogical Universities Students: Experience of Ukraine. *Digital Literacy for Teachers* / Eds.: Ł. Tomczyk, L. Fedeli. 2022. P. 519-537. DOI: https://doi.org/10.1007/978-981-19-1738-7_24.

20. Nychkalo N., Tymkiv N. Labour Pedagogy: Contemporary Research Areas. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, sectio J – Paedagogia-Psychologia*. 2022. Vol. 35, No. 2. P. 113-124. DOI: <https://doi.org/10.17951/j.2022.35.2.113-124>.

21. Pedagogical conditions of developing legal competence of economic colleges' teaching staff / R. Kurok, O. Radkevych, N. Tkachenko. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2022. No. 12/01, P. 162-167. URL: <http://www.magnanimitas.cz/ADALTA/1201/PDF/1201.pdf> (date of access: 21.02.2023).

22. Professional development of academic staff by means of information and communication technologies: the Ukrainian experience / N.G. Nychkalo, N.P. Muranova, O.S. Voliarska et al. *Information Technologies and Learning Tools*. 2022. Vol. 90, No. 4. P. 162-172. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v90i4.4882> (date of access: 21.02.2023).

23. Social and economic prerequisites of strategic development of universities in the conditions of war and post-war period / O. Borodiyenko, Y. Malykhina, Y. Protopopova et al. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. Vol. 2, No. 43. P. 261-268. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.44.2022.3762>.

24. Socio-economic prerequisites of strategic development of educational institutions. / O. Borodiyenko, A. Zlenko, Y. Malykhina et al. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. Vol. 1, No. 42. P. 464-473. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.42.2022.3673>.

25. Stress-Corrosion Wear of Nitrided Steels in Acid Media / M.S. Stechyshyn, M.Y. Skyba, N.M. Stechyshyna et al. *Materials Science*. 2022. Vol. 58. P. 274-280. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11003-022-00660-4>.

26. The use of digital technologies for the development of pre-service teachers' rhetorical skills: the experience of Ukraine / M.G. Drushlyak, O.M. Semenog, D.V. Budianskyi et al. *45th Jubilee International Convention on Information,*

Communication and Electronic Technology (MIPRO), Opatija, Croatia. 2022. P. 604-608. DOI: <https://doi.org/10.23919/MIPRO55190.2022.9803713>

27. The use of digital tools by secondary school teachers for the implementation of distance learning in the context of digital transformation in Ukraine / Ovcharuk O.V., Gurzhii A.M., Ivaniuk I.V. et al. *CTE Workshop Proceedings*. 2022. Vol. 9, P. 16-27. DOI: <https://doi.org/10.55056/cte.96>.

28. Tymkiv N., Nychkalo N., Lukianova L. Implementation of the Professionally-Oriented Foreign Language Competence in Terms of Integrative Approach for Training Future Engineers. *The New Educational Review*. 2022. Vol. 1, No. 67. P. 144-158. DOI: <https://doi.org/10.15804/tner.22.67.1.11>.

29. Use of an e-textbook for pre-service teachers in autonomous learning of English for specific purposes / R.S. Gurevych, N.Ye. Dmitrenko, A.I. Petrova et al. *Information Technologies and Learning Tools*. 2022. Vol. 89, No. 3. P. 64-77. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v89i3.4941>.

30. Vashchenko K. Civil Service Reform in Ukraine. *Public Service Evolution in the 15 Post-Soviet Countries*, 2022. P. 501-548. DOI: https://doi.org/10.1007/978-981-16-2462-9_15.

Статті у фахових збірниках наукових праць, що включено до міжнародних наукометричних баз даних

1. Бойчук Ю.Д. Освіта збереже Україну! *Новий колегіум*. 2022. № 1/2. С. 3-4.

2. Бойчук Ю.Д., Боярська-Хоменко А.В. Інноваційна діяльність керівника закладу вищої освіти в системі внутрішнього управління якістю. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи* : зб. наук. пр. Харків. нац. пед. ун-ту імені Г.С. Сковороди. 2022. Вип. 58. С. 5-15.

3. Бойчук Ю.Д., Науменко Н.В. Технологічні аспекти формування духовного здоров'я студентської молоді. *Європу єднає здорове майбутнє: крос-форум в межах програми Президента України «Здорова Україна»* : зб.наук. праць / за заг. ред. Бойчука Ю.Д. Харків: ХНПУ ім. Г.С. Сковороди, 2022. С. 18-19.

4. Використання інформаційних ресурсів у професійній підготовці майбутніх учителів: досвід, проблеми, перспективи / Р. Гуревич, Г. Гордійчук, Л. Коношевський та ін. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* : зб. наук. пр. 2022. Вип. 65. С. 5-20. DOI: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2022-65-5-20> (дата звернення: 22.02.2023).

5. Використання цифрових сервісів та інструментів у професійній підготовці майбутніх учителів / Р. Гуревич, В. Кобися, А. Кобися та ін. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* : зб. наук. пр. 2022. Вип. 64. С. 5–22. DOI: [10.31652/2412-1142-2022-64-5-22](https://doi.org/10.31652/2412-1142-2022-64-5-22) (дата звернення: 22.02.2023).

6. Гуревич Р., Коношевський Л, Опушко Н. Цифровізація освіти сучасного суспільства: проблеми, досвід, перспективи. *Освітологічний дискурс*. 2022. Т. 38/39. № 3/4. С. 22-46. DOI: <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2022.342>.
7. Гуржій А.М., Карташова Л.А. Підготовка керівників закладів освіти до організації змішаного навчання. *Сучасні досягнення в науці та освіті : зб. пр. XVII Міжнар. наук. конф., 22-29 вересня 2022 р., м. Нетанія (Ізраїль)*. 2022. С. 27-30.
8. Дуальне навчання в підготовці фахівців у Німеччині й Україні: аналіз можливостей / Р.С. Гуревич, Н.Р. Опушко, В.М. Глуханюк та ін. *Трудова підготовка в рідній школі*. 2022. №5/6, С. 4-9.
9. Експірієнс-технології професійного розвитку педагогів у відкритому університеті / А.М. Гуржій, В.О. Зайчук, Л. А. Карташова та ін. *Наука та освіта : зб. пр. XVI Міжнар. наук. конф., 4-11 січ. 2022 р., м. Хайдусобосло, Угорщина*. 2022. С. 26-31.
10. Електронна (дистанційна) освіта і заочне навчання: точки дотику, проблеми, перспективи / Р. Гуревич, В. Кобися, Л. Коношевський та ін. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр.* 2022. Вип. 66. С. 14-30. URL: <https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/view/5479/4926> (дата звернення: 22.02.2023).
11. Казачінер О.С., Бойчук Ю.Д. Казки та казкові історії як інструмент виховання та розвитку дітей. *Наукові перспективи (Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Медицина», Серія «Педагогіка», Серія «Психологія»)*. 2022. № 1(19). С. 489-497. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-1\(19\)-489-497](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-1(19)-489-497).
12. Казачінер О.С., Бойчук Ю.Д. Методики комплексної оцінки розвитку підлітків. *Інноваційна педагогіка*. 2022. № 47. С. 100-104. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/47.19>.
13. Казачінер О.С., Бойчук Ю.Д. Розвиток зв'язного мовлення дітей за допомогою логоказок. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2022. № 80. Т. 1. С. 49-53. URL: http://pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2022/80/part_1/8.pdf (дата звернення: 22.02.2023).
14. Казачінер О.С., Бойчук Ю.Д., Галій А.І. Значення філософських байок Г.С. Сковороди у практиці казкотерапії. *Новий колегіум*. 2022. № 4 (109). С.44-48. DOI: <https://doi.org/10.30837/nc.2022.4.44>.
15. Казачінер О.С., Бойчук Ю.Д., Галій А.І. Можливості застосування засобів альтернативної та додаткової комунікації у практиці казкотерапії. *Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)*. 2022. № 12(17). С. 113-124. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-12\(17\)-113-124](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-12(17)-113-124).
16. Казачінер О., Бойчук Ю. Нетрадиційні форми роботи з казкою як інструмент морального виховання дітей. *Věda a perspektivy*. 2022. № 1(8). С. 118-127. DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1584-2022-1\(8\)-118-127](https://doi.org/10.52058/2695-1584-2022-1(8)-118-127).

17. Кушерець В.І. Інформаційна та світова війна: перемога з нами. *Вісник Донбаського державного педагогічного університету* : наукове видання. Серія: Соціально-філософські проблеми розвитку людини і суспільства. Вип. 2 (15) 2022. С. 34-39

18. Олійник В. Нормативно-правове регулювання дистанційного навчання в системі відкритої освіти. *Вісник післядипломної освіти. Серія «Педагогічні науки»*. 2022. Вип. 19(48). С. 66-83. DOI: [https://doi.org/10.32405/2218-7650-2022-19\(48\)-66-83](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2022-19(48)-66-83).

19. Підготовка майбутніх педагогів до професійної діяльності засобами цифровізації. / Н. Лазаренко, Р. Гуревич, Н. Опущко та ін. *Збірник наукових праць Національної академії державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки*. 2022. Т. 30, № 3. С. 291-315. DOI: <https://doi.org/10.32453/pedzbirnyk.v30i3.1211>.

20. Порівняльний аналіз активності здобувачів вищої освіти під час навчання в асинхронному режимі з дисципліни «Фізичне виховання» в умовах карантину та військового стану / Ю. Бойчук, А. Козлов, Н. Науменко. та ін. *Новий колегіум*. 2022. № 1/2. С. 50-55.

21. Формування цифрової компетентності майбутніх учителів у вивченні комп'ютерно орієнтованих технологій навчання / Р. Гуревич, В. Кобися, А. Кобися та ін. 2412-1142. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* : зб. наук. пр. 2022. Вип. 63. С. 5-19 URL: <https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/view/5058/4461> (дата звернення: 22.02.2023).

22. Boichuk Yu.D., Boiarska-Khomenko A.V., Shtefan L.A. Adult vocational education system in Ukraine and Central Europe. *Теорія та методика навчання та виховання* : зб. наук. пр. Харків. нац. пед. ун-ту імені Г.С. Сковороди. 2022. Вип. 52. С. 21-33.

23. Boichuk Yu., Borisov V., Hranovska T. Features of Distance Learning Process at H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio J, Paedagogia-Psychologia*. 2022. Vol. 35. No. 1. P. 83-91.

24. Boichuk Yu.D., Boiarska-Khomenko A.V. Innovations in General Pedagogical Training of Future Teachers. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка*. 2022. № 38(2). С. 14-19. DOI: <https://doi.org/10.28925/2311-2409.2022.382>.

25. Challenges and Prospects of the Use of Digital Learning Instruments by Teachers During the Covid-19 Pandemic / V.Y. Vykov, A.M. Gurzhiy, V.O. Zaichuk et al. *Наука та освіта* : зб. пр. XVI Міжнар. наук. конф., 4-11 січ. 2022 р., м. Хайдусобосло, Угорщина. 2022. С. 3-9.

26. Edward Wilczkowski, Władimir Pasicznik. Dylematy współczesnego nauczyciela wychowania fizycznego w Ukrainie. *Rocznik Towarzystwa Naukowego Płockiego*. 2022. T. 13. S. 197-210.

27. Hurzhii A.M., Radkevych V.O., Pryhodii M.A. Model of Competence Formational of Vocational Education Teachers for Professional Qualifications Monitoring. *Сучасні досягнення в науці та освіті : зб. пр. XVII Міжнар. наук. конф., 22-29 вересня 2022 р., м. Нетанія (Ізраїль)*. 2022. P. 35-39.
28. Kazachiner O.S., Boychuk Yu.D. Component structure of a teacher-defectologist's professional competence in conditions of postgraduate education. *Наукові перспективи (Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Медицина», Серія «Педагогіка», Серія «Психологія»)*. 2022. № 7 (25). С. 404-414. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-7\(25\)-404-414](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-7(25)-404-414).
29. Kazachiner O.S., Boychuk Yu.D. Content of a special education teacher's professional competence. *Наукові перспективи (Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Медицина», Серія «Педагогіка», Серія «Психологія»)*. 2022. № 5(23). С. 409-420. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-5\(23\)-409-420](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-5(23)-409-420).
30. Kazachiner O.S., Boychuk Yu.D. Structural-functional model of a teacher-defectologist's professional competence forming in conditions of postgraduate education. *Наукові перспективи (Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Медицина», Серія «Педагогіка», Серія «Психологія»)*. 2022. № 6 (24). С. 466-477. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-6\(24\)-466-477](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-6(24)-466-477).
31. Kazachiner O., Boychuk Y., Halii A. Educational discipline «Fairy-tale therapy in working with children» in the system of future special education teachers' professional training. *Věda a perspektivy*. 2022. № 6(13). С. 141-152. DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-6\(13\)-141-152](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-6(13)-141-152).
32. Nychkalo N., Tymkiv N. Labour Pedagogy: Contemporary Research Areas. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska, sectio J – Paedagogia-Psychologia*. 2022. Vol. 35, No. 2. P. 113-124. DOI: <https://doi.org/10.17951/j.2022.35.2.113-124>.
33. Nyczkalo N., Hordijenko W., Tymkiw N. Blended learning as a Creative pedagogical activity. *Drogi i bezdroża edukacji w okresie pandemii COVID-19*. 2022. S. 111-139.
34. Professional development of academic staff by means of information and communication technologies: the Ukrainian experience / N.G. Nychkalo, N.P. Muranova, O.S. Voliarska et al. *Information Technologies and Learning Tools*. 2022. Vol. 90, No. 4. P. 162-172. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v90i4.4882>.
35. Stress-Corrosion Wear of Nitrided Steels in Acid Media / M.S. Stechyshyn, M.Ye. Skyba, N.M. Stechyshyna, A.V. Martynyuk. *Materials Science*. 2022. Vol. 58. P. 274-280. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11003-022-00660-4>.
36. Tymkiv N., Nychkalo N., Lukianova L. Implementation of the Professionally-Oriented Foreign Language Competence in Terms of Integrative Approach for Training Future Engineers. *The New Educational Review*. 2022. Vol. 1, No. 67. P. 144-158. DOI: <https://doi.org/10.15804/tner.22.67.1.11>.

37. Wear resistance of composite electrolytic coatings / M.Ye. Skyba, M.S. Stechyshyn, V.P. Oleksandrenko et al. *Problems of Tribology*. 2022. Vol. 27. No. 1/103. P. 6-13. DOI: <https://doi.org/10.31891/2079-1372-2022-103-1-6-14>.

Статті, що входять до переліку фахових видань України

1. Бойчук Ю. Три ювілеї в Харківській школі з ім'ям Володимира Короленка. *Учитель*. 2022. № 2. С. 4.

2. Бойчук Ю.Д. Філософський Всесвіт професора Марії Култаєвої. *Учитель*. 2022. № 11/12. С. 4.

3. Бородієнко О.В. Громадсько-публічне управління університетами: досвід країн ЄС. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2022. № 205. С. 18-27. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-205-18-27>.

4. Бородієнко О.В. Сутність феномену публічно-громадського управління університетом в контексті забезпечення ефективності освітньої діяльності. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2022. № 206. С. 17-27. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-206-17-27>.

5. Бородієнко О.В. Сучасний стан розвитку громадсько-публічного управління університетами України. *Молодь і ринок*. 2022. № 6/204. С. 96-112. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2022.265722>.

6. Використання інформаційних ресурсів у професійній підготовці майбутніх учителів: досвід, проблеми, перспективи / Р. Гуревич, Г. Гордійчук, Л. Коношевський та ін. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* : зб. наук. пр. 2022. Вип. 65. С. 5-20. URL: <https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/view/5058/4461> (дата звернення: 22.02.2023).

7. Дмитриченко М.Ф., Токін О.П., Харченко А.М. Розробка системних заходів з покращення якості освітнього процесу в Національному транспортному університеті. *Науковий журнал «Автомобільні дороги і дорожнє будівництво»*. 2022. Вип. 111, С. 241-251. DOI: <https://doi.org/10.33744/0365-8171-2022-111-241-251>.

8. Дмитриченко М.Ф., Токін О.П., Харченко А.М. Аналіз якості підготовки бакалаврів у 2021 році в Національному транспортному університеті за результатами звітів голів екзаменаційних комісій. *Вісник Національного транспортного університету. Серія «Економічні науки». Науковий журнал*. 2022. Т. 2. № 52. С. 126–136. DOI: <https://doi.org/10.33744/2308-6645-2022-2-52-126-136>.

9. Дуальне навчання в підготовці фахівців у Німеччині й Україні: аналіз можливостей / Р.С. Гуревич, Н.Р. Опушко, В.М. Глуханюк та ін. *Трудова підготовка в рідній школі*. 2022. № 5/6, С. 4-9.

10. Кіпенський А.В., Романовський О.Г., Пономарьов О.С. Фахова культура в системі інтелігентності педагога. *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія*. 2022. № 1. С. 73-83.

11. Концептуальні засади створення «Української електронної енциклопедії освіти» / В.Ю. Биков, О.Ю. Буров, А.М. Гуржій та ін. *Фізико-математична освіта*. 2022. Т. 36, № 4. С. 7-15. DOI: <https://doi.org/10.31110/2413-1571-2022-036-4-001>.

12. Курок В.П., Василенко О.О. Екологічна компетентність як вагомий складник професійної компетентності майбутніх учителів трудового навчання та технологій. *Вісник Глухівського НПУ ім. О. Довженка*. 2022. Вип. 3(50), ч. 1. С. 238-245.

13. Курок В.П., Химан Г.П. Аналіз різних наукових підходів до визначення арт-терапії. *Вісник Глухівського НПУ ім. О. Довженка*. 2022. Вип. 3(50), ч. 1. 2022. С. 252-259.

14. Лук'янова Л. Законодавче урегулювання освіти дорослих в Україні: прийняти закон чи можемо ще почекати... *Освіта дорослих: теорія досвід перспективи* : зб. наук. пр. 2022. Т. 21, № 1. С. 9-17. DOI: [https://doi.org/10.35387/od.1\(21\).2022.9-17](https://doi.org/10.35387/od.1(21).2022.9-17).

15. Лук'янова Л. Провідні детермінанти розвитку освіти дорослих в Україні та її роль у сучасному вітчизняному соціумі. *Вісник кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття»* : наук. журнал. 2022. Т. 1, № 5. С. 40-52. DOI: [https://doi.org/10.35387/ucj.1\(5\).2022.40-52](https://doi.org/10.35387/ucj.1(5).2022.40-52).

16. Падалка О.С. Економічна освіта у контексті інноваційної моделі розвитку. *Нова парадигма економічної освіти у контексті інноваційної моделі розвитку вітчизняної освіти* : збірник IV Міжнар. наук.-практ. конф., 30 листоп. 2022 р. 2022. С. 110-117.

17. Падалка О. С. Сучасні тенденції розвитку підприємницького університету. *Міжнародна науково-практична конференція «Інноваційні тренди в освіті та науці: від теорії до практики»*, м. Київ, 16 листопада 2022. С. 17-19.

18. Психологічні чинники формування стану щастя особистості під час воєнного стану / О.Г. Романовський, І.Є. Штученко, М.М. Татієвська та ін. *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія*. 2022. № 3. С. 4-17.

19. Радкевич В.О. Інститут професійної освіти НАПН України: від наукових досліджень – до кращих освітніх практик. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2022. Т. 4, № 1. С. 1-14. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4115>.

20. Радкевич В.О. Науково-методичне забезпечення розвитку професійної освіти в умовах сучасних викликів: наукова доповідь на методологічному семінарі НАПН України «Науково-методичне забезпечення розвитку професійної освіти в умовах нових викликів», 17 листопада 2022 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2022. Т. 4, № 2. С. 1-15. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4218>.

21. Радкевич В.О., Лузан П.Г., Пащенко Т.М. Фахова передвища освіта: аналітичний огляд ефективності. *Вісник Національної академії педагогічних*

наук України. 2022. Т. 4, № 2. С. 1-12.
DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4209>.

22. Романовський О., Ігнатюк О. Вимоги ринку праці та ключові тенденції формування «якісного» майбутнього фахівця другого та третього рівнів підготовки спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки». *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія*. 2022. № 1. С. 3-16.

23. Сучасний стан використання цифрових засобів для організації дистанційного навчання в закладах загальної середньої освіти: результати опитування 2022 / В.Ю. Биков, О.В. Овчарук, І.В. Іванюк та ін. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2022. Т. 90, № 4. С. 1-18.
DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v90i4.5036>.

24. Influence of temperature on the dynamics of formation of granic sleeps and connected elevation dynamics in sliding conditions / N. Dmytrichenko, A. Savchuk, Y. Turytsia et al. *Problems of Tribology*. 2022. Vol. 27, No. 3/105. P. 76-81.
DOI: <https://doi.org/10.31891/2079-1372-2022-105-3-76-81>.

25. Kurok V.P., Hritchenko A.H. The innovative and activity environment of higher education institution as a leading factor in the formation of a student's innovative culture. *Вісник Глухівського НПУ ім. О. Довженка*. 2022. № 3(50), ч. 2. С. 224-231. URL: <https://bit.ly/3Z9v3er>

26. Lukianova L., Vovk M. Modern problems of teacher training: theory and practice. *Aesthetics and ethics of pedagogical action* : collection of scientific papers. 2022. Is. 25. P. 257-261. URL: <https://bit.ly/3K93fmh> (дата звернення: 22.02.2023).

27. Radkevych V. The development trends for the public-private partnership in the sphere of vocational education and training in the european union countries. *Professional Pedagogics*. 2022. Т. 2, № 25. С. 4-13.
DOI: <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.25.4-13>.

28. Radkevych V., Yershova L. Status of preparedness of vocational education system to counter real and potential threats to national security and national interests of Ukraine in the conditions of external and internal challenges. *Professional Pedagogics*. 2022. Vol. 1, No. 24. P. 4-17.
DOI: <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.4-17>.

29. Wear resistance of composite electrolytic coatings / M.Y. Skyba, M.S. Stechyshyn, V.P. Oleksandrenko et al. *Problems of Tribology*. 2022. Vol. 27, No. 1/103. P. 6-13. DOI: <https://doi.org/10.31891/2079-1372-2022-103-1-6-14>.

Статті у міжнародних виданнях

1. Гуревич Р.С., Опушко Н.Р. Дуальна освіта в Німеччині або «навчайтеся працюючи». *Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects*. Proceedings of the 14th International scientific and practical conference. MDPC Publishing. Berlin, Germany. 2022. P. 283-292.
URL: <https://bit.ly/3Z4b5S9>

2. Energy-innovation knowledge common connection point management in preventing outbreak of the Covid-19 pandemic in a University / V.G. Shcherbak,

I.M. Gryshchenko, L.M. Ganushchak-Yefimenko et al. *Global J. Environ. Sci. Manage.* 2022. Vol. 8, Is. 1. P. 45-58.
DOI: <https://doi.org/10.22034/GJESM.2022.01.04>.

3. Gryshchenko I., Bebko S. Socio-economic efficiency of the management mechanism of cooperation of higher education institutions for the development of global competitiveness. *European Science Scientific Journal. European Institute of further education.* 2022. № 1. P. 19–33. URL: <https://bit.ly/3yVM6W>

4. Gryshchenko I., Bebko S. Structural and Dynamic Analysis of integration processes of the international market of educational services. *European Science Scientific Journal. European Institute of further education.* 2022. № 2. P. 20-26. URL: <https://european-science.sk/storage/journals/essays/2-2021/419.pdf> (date of access: 22.02.2023).

5. Intergration-lifelong educational space in formation of competent agricultural engineer / S. Nikolaenko, V. Ivanyshyn, V. Shynkaruk et al. *Engineering for Rural Development.* 2022. Vol. 21. P. 638-644.

6. Inter-subject relations research in professional studies of future agricultural engineers / Nikolaenko S., Ivanyshyn V., Bulgakova O. et al. *Engineering for Rural Development.* 2022. Vol. 21. P. 631-637.

7. Lukianowa L. Edukacja dorosłych na Ukrainie: wstępne warunki kształtowania, perspektywy rozwoju *Edukacja ustawiczna dorosłych.* 2022. Is. 1. S. 59-78 <https://doi.org/110.34866/szh3-9c95>

8. Lukianowa L. Lifelong learning as a universal resource of civilization: Ukrainian realities. *Andragogicke studie. Banska Bystrica.* 2022. S. 9-18.

9. Lukianowa L., Sultanowa L. Wpływ pandemii COVID – 19 na szkolnictwo wyższe i sposoby przewycięzania jej konsekwencji w krajowej i zagranicznej przestrzeni edukacyjnej. Drogi i bezdroża edukacji w okresie pandemii COVID 19. 2022. S. 187-203.

10. Programming of pedagogical technology for formation of professional competence when studying natural and general technical disciplines / Nikolaenko S., Ivanyshyn V., Bulgakova O. et al. *Engineering for Rural Development.* 2022. Vol. 21. P. 623-630.

11. Radkewycz W. Professional and Professional Pre-Higher Education in Ukraine under the COVID-19 Pandemic Conditions. *Drogi i bezdroża edukacji w okresie pandemii COVID-19.* 2022. S. 371-384.

Статті в інших наукових виданнях

1. Биков В.Ю. Про наукову і науково-організаційну діяльність Інституту цифровізації освіти НАПН України за 2018-2022 рр. та перспективи його розвитку: наукова доповідь на засіданні Президії НАПН України 16 червня 2022 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України.* 2022. Т. 4. № 1. С. 1-11. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4143>.

2. Бородієнко О., Голдберг Б., Дрейн Д. Віртуальний візит до Північно-Західного університету (США): осмислення досвіду. *Вісник*

Національної академії педагогічних наук України. 2022. Т. 3, № 1. С. 1-7. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4144>.

3. Вільчковський Е., Пасічник В. Вимоги до професійної кваліфікації вчителя фізичного виховання в Польщі. *Технологічна і професійна освіта* : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. Глухів, 2022. С. 17-21.

4. Гуржій А.М., Радкевич В.О., Пригодій М.А. Методологічні засади цифровізації інформаційно-освітнього середовища закладу професійної освіти. *Нові технології навчання*. 2022. № 96. С. 60-59.

5. Кушерець В.І. Духовний напрямок української національної ідеї. *Трибуна*. 2022. № 4. С. 3-7. URL: <https://bit.ly/3JYnT8h> (дата звернення: 22.02.2023).

6. Кушерець В.І. Духовні основи національної ідеї. *Українська національна ідея: генеза, сутність та реалізація*: матеріали Всеукр. конф. з міжнар. участю (м. Острог, 28 черв. 2022 року). 2022. С. 131–138.

7. Кушерець В.І. Щаблі піднесення людства. *Трибуна*. 2022. № 1. С. 6-17. URL: <https://bit.ly/3Z9EkD0> (дата звернення: 22.02.2023).

8. Лук'янова Л.Б. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України: час випробувань, час досягнень. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. Т. 5, № 1. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4127>.

9. Лук'янова Л.Б., Хомич Л.О. Здобутки та перспективи розвитку Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2022 Т. 4, № 1. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4109>.

10. Лук'янова Л. Освіта дорослих: суспільна відповідальність, інвестиція в майбутнє. *Новий колегіум*. 2022. № 1/2 (107). С. 14-17.

11. Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти: стан, проблеми, перспективи : наук.-аналіт. доп. / В.Ю. Биков, О.І. Ляшенко, С.Г. Литвинова та ін.; за заг. ред. В.Г. Кременя. Київ: ЦО НАПН України. 2022. 96 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/733151/> (дата звернення: 23.02.2023).

12. Ничкало Н.Г. Людський капітал у мирний час і в добу російської агресії проти України. *Професійна освіта*. 2022. № 4 (97). С. 2-4.

13. Ничкало Н.Г. Професійна освіта у 30-літній історії НАПН України. *Професійна освіта*. 2022. № 2 (95). С. 2-5.

14. Ничкало Н.Г. Українська педагогіка праці у гірку добу війни. *Професійна освіта*. 2022. № 1 (94). С. 2-5.

15. Ничкало Н.Г. Традиції і нові тенденції у співпраці вчених-педагогів України і Польщі. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2022. Т. 4, № 1. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4147>.

16. Ничкало Н., Лук'янова Л., Лазаренко Н. Трансформація завдань і функцій освіти дорослих у контексті викликів сучасного суспільства. *Edukacja zawodowa i ustawiczna. Освіта*. 2022. № 7. С. 17-24

17. Ничкало. Н. «Злам. Будуймо кращий світ у собі і поміж нами»: XI Загальнопольський педагогічний з'їзд. Педагогічна газета України. 2022. № 4/5 (290/291). С. 3.
18. Ничкало. Н. Українська педагогіка праці у гірку добу війни. *Освіта і сусп-во*. 2022. № 4 С. 9.
19. Пригодій М.А., Гуржій А.М. Основні напрямки застосування цифрових технологій у підготовці майбутніх кваліфікованих робітників. *Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Розвиток педагогічної майстерності майбутнього педагога в умовах освітніх трансформацій»*. (13 травня 2022 р.), Глухів. 2022, С. 220-225.
20. Про роботу відділень та наукових установ національної академії педагогічних наук України в умовах воєнного стану. Наукова доповідь Президії НАПН України 24 березня 2022 р. / Кремень В.Г., Луговий В.І., Топузов О.М. та ін. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2022. Т. 4. № 1. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4118>.
21. Радкевич В. Сталий розвиток професійної та фахової передвищої освіти для відновлення повоєнної економіки. *Професійна освіта для сталого розвитку: виклики в умовах воєнного стану, результати і перспективи: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (20 жовтня 2022 р.)*. 2022. С. 231-241. URL: <https://bit.ly/3TxjHjb> (дата звернення: 22.02.2023).
22. Радкевич В.О. Забезпечення інноваційного розвитку професійної освіти України. *Інноваційна професійна освіта*. – Випуск 1(2). – *Науково-методичне забезпечення професійної освіти і навчання: матеріали XVI Всеукраїнської науково-практичної конференції (звітної) Інститут професійної освіти НАПН України (29 квітня, 17-20 травня 2022 р.)*. 2022. С. 200-210. DOI: <https://doi.org/10.32835/2786-619X.2022.2.200-209>.
23. Радкевич В.О. Державно-приватне партнерство у сфері професійної освіти і навчання в країнах Європейського Союзу. *Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта — 2022: виклики і перспективи в умовах турбулентності світу: матеріали VI Міжнародної наук.-практ. конференції (Київ, 4 листопада 2022 р.)* 2022. С. 195-197
24. Українська освіта в умовах російської війни: випробовування, новий досвід, перспективи / Н. Ничкало, О. Овчарук, В. Гордієнко та ін. UNESCO Chair Journal «Lifelong Professional Education in the XXI Century» = Вісник Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття». 2022. № 5. С. 7-39.
25. Sotska H., Pichkur M. Typology of continuity of paradigms of visual training of specialists in art specialties. *Aesthetics and ethics of pedagogical action: collection of scientific papers*. 2022. No. 26. DOI: <https://doi.org/10.33989/2226-4051.2022.26.273164>.

Матеріали конференцій (тези)

1. Аналіз якості підготовки бакалаврів у 2021-2022 навчальному році за результатами звітів голів екзаменаційних комісій. / М.Ф. Дмитриченко, М.О. Білякович, О.П. Токін та ін. *Наукова конференція професорсько-викладацького складу, аспірантів, студентів та співробітників відокремлених структурних підрозділів університету*. Київ: НТУ, 2022. Вип. 78. С. 391. URL: <https://bit.ly/407ZkLU> (дата звернення: 23.02.2023).

2. Анохіна А.О. Резонансне лідерство та його психологічні основи. *Україна і світ: гуманітарно-технічна еліта та соціальний прогрес* : матеріали всеукр. наук.-теорет. конф. студентів і аспірантів, 29 верес. 2022 р. Харків : НТУ «ХП», 2022. С. 197-199. URL: <https://bit.ly/3LЮ4Вр> (дата звернення: 23.02.2023).

3. Биков В.Ю., Пінчук О.П., Лупаренко Л.А. Енциклопедія освіти як професійна база знань в галузі педагогіки і психології. *Теорія і практика цифрового навчання в сучасних закладах освіти* : матеріали Всеукр. вебконференції, м. Вінниця, 26 трав. 2022 р. Вінниця: Вінниц. держ. пед. ун-т ім. Михайла Коцюбинського, 2022. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/732861/> (дата звернення: 22.02.2023).

4. Биков В., Гуржій А., Яцишин А. Сутність та генеза поняття «онлайн енциклопедія». *Звітна науково-практична конференція Інституту цифровізації освіти НАПН України* : зб. матеріалів, м. Київ, 10 лют. 2022 р. Київ : ІЦО НАПН України, 2022. С. 7-13. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/730606/> (дата звернення: 22.02.2023).

5. Бойчук Ю.Д. Іван Федорович Прокопенко – громадянин, патріот, учений, педагог, менеджер. *Освіта збереже Україну!* : матеріали I Всеукр. Прокопенківських читань, м. Харків, 10 червня 2022 р. Харків : ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2022. С. 12-23.

6. Бойчук Ю.Д. Комунікативний менеджмент в системі забезпечення якості реалізації освітніх програм. *Сучасні проблеми викладання іноземних мов у закладах освіти* : матеріали міжнар. наук.-метод. семінару, м. Харків, 21 січня 2022 р. Харків : ХНАДУ, 2022. С. 16-19.

7. Бородієнко О.В. Підходи до формування персонального складу органів публічно-громадського управління в університетах країн ЄС. *Modern research in world science. Proceedings of the 7th International scientific and practical conference*, с. Lviv, Ukraine, October 2-4, 2022. SPC «Sci-conf.com.ua». 2022. С. 427-434. URL: <https://bit.ly/405useU> (дата звернення: 23.02.2023).

8. Бородієнко О.В. Публічно-громадське управління університетом у контексті забезпечення ефективності освітньої діяльності та умовах воєнного стану і післявоєнного відновлення країни. *Modern research in world science. Proceedings of the 6th International scientific and practical conference*, с. Lviv, Ukraine, September 4-6, 2022. SPC «Sci-conf.com.ua». 2022. С. 350-359. URL: <https://bit.ly/3ltS91F> (дата звернення: 23.02.2023).

9. Бородієнко О. Детермінанти розвитку сучасного університету: переосмислення ролі партнерств. *Публічне управління та адміністрування в*

умовах війни і в поствоєнний період в Україні : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 15-28 квітня 2022 р.: у 3 т. Київ, 2022. Т. 2. С. 102-106.

10. Бородієнко О. Сутність феномену публічно-громадського управління університетами в зарубіжному науковому дискурсі. *Modern science: innovations and prospects*. Proceedings of the 14th International scientific and practical conference, с. Stockholm, Sweden, October 16-18, 2022. SSPG Publish. 2022. С. 150-158. URL: <https://bit.ly/3Z6TWan> (дата звернення: 23.02.2023).

11. Галузевий та регіональний контекст підготовки здобувачів вищої освіти другого та третього рівнів спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» / О.А. Ігнатюк, О.Г. Романовський, С. М. Резнік та ін. *International scientific innovations in human life*. Proceedings of the 14th International scientific and practical conference, с. Manchester, United Kingdom, August 4-6, 2022. Cognum Publishing House, 2022. С. 243-249. URL: <https://bit.ly/40q1juS> (дата звернення: 23.02.2023).

12. Гуревич Р.С. Цифровізація сучасної освіти як відповідь на виклик інформаційного суспільства. *Науково-методичне забезпечення розвитку професійної освіти в умовах нових викликів*: методол. семінар в рамках Загальних зборів Нац. акад. пед. наук України, 17-18 листоп. 2022 р. Київ, 2022. С. 11-13

13. Гуревич Р.С., Драчук М.І., Кобиця А.П. Цифровізація сучасної освіти – відповідь на виклик інформаційного суспільства. *Особистісно-професійне становлення педагога в контексті інтеграції України в європейський освітній простір*. м. Вінниця, 29-30 листоп. 2022 р. ВДПУ імені М. Коцюбинського, 2022. С. 16-19

14. Гуревич Р.С., Опушко Н.Р., Фрицюк В.А. Дуальна система освіти – ефективний чинник реформування підготовки майбутніх фахівців. *Лідери XXI століття. Погляд у майбутнє* : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., 22-23 жовт. 2022 р. Харків: НТУ «ХП», 2022. С. 103-108.

15. Гуржій А.М., Радкевич В.О., Пригодій М.А. Методологічні підходи цифрового навчання в сучасних закладах професійної освіти. *Теорія і практика цифрового навчання в сучасних закладах освіти* : наук. пр. Всеукраїнської ВЕБ-конференції, 25 травня 2022 р. 2022. Вінниця. 2022. С. 46-52.

16. Дмитриченко М.Ф., Токін О.П., Харченко А.М. Розробка заходів з удосконалення системи забезпечення якості вищої освіти в університеті з урахуванням європейського досвіду. *Наукова конференція професорсько-викладацького складу, аспірантів, студентів та співробітників відокремлених структурних підрозділів університету*. Київ: НТУ, 2022. Вип. 78. С. 478. URL: <https://bit.ly/3TDSj3a> (дата звернення: 23.02.2023).

17. Дмитриченко М.Ф., Харута В.С. Підготовка висококваліфікованих фахівців для потреб транспортно-дорожнього комплексу України в сучасних умовах. *Наукова конференція професорсько-викладацького складу, аспірантів, студентів та співробітників відокремлених структурних підрозділів університету*. Київ: НТУ, 2022. Вип. 78. С. 485-486. URL: <https://bit.ly/3lwU1GH> (дата звернення: 23.02.2023).

18. Жушма Т.В. Метод дискусій у формуванні лідерських якостей майбутніх педагогів вищої школи. *Україна і світ: гуманітарно-технічна еліта та соціальний прогрес* : матеріали всеукр. наук.-теорет. конф. студентів і аспірантів, 29 вересня 2022 р. Харків: НТУ «ХП», 2022. С. 217-218. URL: <https://bit.ly/408Nwck> (дата звернення: 23.02.2023).

19. Казачінер О.С., Бойчук Ю.Д. Категорії труднощів та рівні підтримки у навчанні дітей з особливими освітніми потребами. *Основні напрями розвитку педагогічної науки: традиції та інновації* : матеріали наук.-практ. конф., м. Ужгород, 11-12 лютого 2022 р., Херсон: Молодий вчений, 2022. С. 64-67. URL: <https://bit.ly/3Z8MviY> (дата звернення: 22.02.2023).

20. Казачінер О.С., Бойчук Ю.Д. Організація роботи педагогів в інклюзивних групах закладів дошкільної освіти. *Science, practice and theory. Proceedings of the IV International Scientific and Practical Conference*, С. Tokyo, Japan, January 25-28, 2022. С. 353-358. URL: <https://bit.ly/3yZdXp2> (дата звернення: 23.02.2023).

21. Казачінер О.С., Бойчук Ю.Д. Організація та особливості діяльності інклюзивних груп у закладі дошкільної освіти. *Інноваційні наукові дослідження у галузі педагогіки* : матеріали наук.-практ. конференції, м. Одеса, 25-26 березня 2022 р. Херсон: Молодий вчений, 2022. С. 21-24. URL: <https://bit.ly/3TAQXGc> (дата звернення: 23.02.2023).

22. Казачінер О.С., Бойчук Ю.Д. Підготовка магістрів зі спеціальності «016.02 Спеціальна освіта (Олігофренопедагогіка)» до навчання та виховання дітей зі складними порушеннями. *Society and science. Problems and prospects. Proceedings of the III International Scientific and Practical Conference*, с. London, England, January 25-28, 2022. С. 348-352. URL: <https://bit.ly/3Z8Qqwp> (дата звернення: 22.02.2023).

23. Казачінер О.С., Бойчук Ю.Д. Підготовка майбутніх фахівців до оволодіння казкотерапевтичними технологіями. *Інклюзивна освіта: ідея, стратегія, результат* : матеріали II Всеукр. міждисциплін. наук.-практ. конф., 20 жовт. 2022 р. Тернопіль, 2022. С. 90-93. URL: <https://bit.ly/3z3FLs0> (дата звернення: 23.02.2023).

24. Казачінер О.С., Бойчук Ю.Д. Структура та складові логоритмічного заняття для дітей із порушеннями психофізичного розвитку. *The V International Scientific and Practical Conference Trends of modern science and practice. Proceedings of the V International Scientific and Practical Conference*. с. Ankara, Turkey, February 8-11, 2022. С. 347-352. URL: <https://bit.ly/3FGXk4U> (дата звернення: 23.02.2023).

25. Казачінер О.С., Бойчук Ю.Д., Галій А.І. Ключові аспекти професійної підготовки фахівців за напрямом «Нейропсихологія» у закладах вищої освіти. *Особистісні та ситуативні детермінанти здоров'я* : матеріали VII Всеукр. наук.-практ. конф. : матеріали і тези доп., м. Київ, 17 листоп. 2022 р. Київ, 2022. С. 68-72. URL: <https://www.academia.edu/90981207> (дата звернення: 23.02.2023).

26. Казачінер О.С., Бойчук Ю.Д., Галій А.І. Компетентність у сфері казкотерапії як складова професійної та післядипломної підготовки фахівців зі

спеціальної та інклюзивної освіти. *Освіта осіб з особливими потребами: виклики воєнного часу* : матеріали VIII Міжнар. конгресу зі спец. педагогіки та психології, 19-20 жовт. 2022 р. С. 151-155. URL: <https://bit.ly/40sUUPy> (дата звернення: 23.02.2023).

27. Казачінер О.С., Бойчук Ю.Д., Галій А.І. Техніка «Карта подорожі казкою» у практиці казкотерапії. *Педагогіка партнерства: реалії та перспективи* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., присвяченої 104-й річниці від дня народження Василя Сухомлинського, м. Кропивницький, 11-12 жовт. 2022 р. URL: https://kafpedpsihol-distant.blogspot.com/2022/10/blog-post_41.html (дата звернення: 23.02.2023).

28. Курок В.П. Підготовка майбутніх учителів трудового навчання та технологій у контексті вимог НУШ. *Освіта і наука XXI століття* : матеріали звітної наук.-практ. конф. викладачів, м. Глухів, 4 трав. 2022 р. С. 106-108.

29. Курок В.П. Сучасний стан та проблеми підготовки майбутніх учителів трудового навчання та технологій до роботи в НУШ. *Технологічна і професійна освіта: проблеми і перспективи* : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., 21 жовт. 2022 р. Глухів: Глухівський НПУ ім. О. Довженка, 2022. С. 21-24.

30. Лук'янова Л. Домінанти розвитку педагогічної освіти в Україні і зарубіжжі. *Стратегії модернізації педагогічної освіти в Україні та країнах Європейського Союзу* : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., м. Чернівці, 20-21 жовт. 2022 р. Чернівці: Чернівецька нац. ун-т імені Ю. Федьковича, 2022. С. 76-81.

31. Лук'янова Л. Освіта дорослих: суспільна відповідальність, інвестиція у майбутнє. *Освіта дорослих в умовах невизначеності: залучення, мотивація, тенденції* : матеріали XX Міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 11 лют. 2022 р. Харків: Вид-во НУА, 2022. С. 5-7.

32. Моделювання е-інфраструктури університетів для розвитку відкритої науки в Україні / І.І. Драч, О.М. Петроє, Н.В. Базелюк та ін. *Інформаційні технології в освіті, науці і техніці» (ІТОНТ-2022)* : тези доп. VI Міжнар. наук.-практ. конф., м. Черкаси, 23-25 черв. 2022 р. Черкаси, 2022. С. 89-92.

33. Роль опитувань стейкхолдерів у розробці системних заходів з покращення якості освітнього процесу / М.Ф. Дмитриченко, О.К. Грищук, О.П. Токін та ін. *Розбудова внутрішніх систем забезпечення якості в закладах вищої освіти України: інструменти та виклики* : електрон. наук. зб. тез доп. II Міжнар. наук.-практ. конф., 17-18 лист. 2022 р. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2022. С. 53-56. URL: <https://bit.ly/42v984b> (дата звернення: 23.02.2023).

34. Романовський О.Г., Жушма Т.В., Кас'яненко А.І. Жінки в лідерстві та бар'єри з якими вони можуть зіштовхнутись. *Лідери XXI століття. Погляд у майбутнє* : матеріали 6-ї міжнар. наук.-практ. конф., 22-23 жовтня 2022 р. Харків, 2022. С. 61-63. URL: <https://bit.ly/3lC4SiQ> (дата звернення: 23.02.2023).

35. Систематизація обладнання, способів та процесів розкרוювання текстильних матеріалів у підготовчо-розкрийному виробництві / М. Скиба, С. Лісевич, О. Поліщук та ін. *Сучасні тенденції розвитку інженерії, технологій*

та транспорту : зб. тез міжнар. наук.-практ. конф. здобувачів вищої освіти і молодих учених, Хмельницький, 2022. С. 371-374.

36. Сотська Г.І. Роль мистецтва у житті людини похилого віку. *Неперервна педагогічна освіта XXI століття* : зб. матеріалів XIX Міжнар. педагогічно-мистецьких читань пам'яті проф. О.П. Рудницької. Київ: Талком, 2022. С. 79-81. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/731259/> (дата звернення: 23.02.2023).

37. Borodiyenko O. Precarity and higher education in Ukraine: how Ukrainian universities operate during the Russian-Ukrainian war. *Modern research in world science*. Proceedings of the 9th International scientific and practical conference, с. Lviv, Ukraine, November 28-30, 2022. SPC «Sci-conf.com.ua». 2022. P. 712-719. URL: <https://bit.ly/3ZnNmWF> (дата звернення: 23.02.2023).

38. Data mining of the healthcare system based on the machine learning model developed in the Microsoft azure machine learning studio / O.V. Klochko, R.S. Gurevych, V.M. Nagayev et al. *XIV International Conference on Mathematics, Science and Technology Education. Journal of Physics: Conference Series*. Vol. 2288, с. Kryvyi Rih, Ukraine, May 18-20, 2022. С. 63.

XVI.5. ВІДДІЛЕННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Монографії

1. Are we alone in the Universe? / Eds Vil Bakirov, Massimo Capaccioli, Vadym Kaydasy. Kharkiv: Karazin University, 2022. 58 p.
2. Кузьмінський А.І., Хроленко М.В. Проблема формування екологічної компетентності майбутніх учителів біології у процесі фахової підготовки : монографія. Черкаси: Чабаненко Ю.А., 2022. 190 с.
3. Луговий В., Слюсаренко О., Таланова Ж. Париж-стратегія & Пекін-стратегія розвитку університетського лідерства у 2003-2021 роках: досвід для України. *Шляхи розвитку закладів вищої освіти в новій соціальній реальності* : монографія / П.М. Куліков, М.З. Згуровський, В.І. Луговий [та ін.]. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. С. 40-50.
4. Ткаченко В.М. Україна – Росія: на рубежі геополітичного розлому. Київ: ПОЛІТІЯ, 2022. 440 с.

Навчальні посібники

1. Гриньова М.В., Губарь О.Г. Формування мовленнєвої компетентності молодших підлітків в інклюзивному навчальному середовищі основної школи (перехідному етапі НУШ) : навч.-метод. посіб. [для студентів пед. спеціальностей та педагогів закл. заг. освіти з інклюзивною формою навчання]. Доопрац. та допов. Полтава: Астроя, 2022. 346 с.
2. Кузьмінський А.І. Теоретико-методичні засади керівництва освітнім закладом : курс лекцій. Черкаси: Кришталь А. С., 2022. 151 с.
3. Мокін Б.І., Мокін В.Б., Мокін О.Б. Навчальний посібник для опанування студентами способів розв'язання задач з функціонального аналізу мовою Python. Частина 1. Вінниця: ВНТУ, 2022. 127 с.

Методичні посібники

1. Гриньова М.В., Пивовар Н.М. Програма факультативу «Юний педагог». Полтава: Астроя, 2022. 42 с.
2. Мокін Б.І., Мокін В.Б., Мокін О.Б. Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт з дисципліни «Функціональний аналіз». Вінниця: ВНТУ, 2022. 69 с.

Концепції, навчальні програми

1. Балабанов К., Булик М. Робоча програма навчальної дисципліни «Сучасний університет у світовому науковому та освітньому просторі» для студентів ОП «Політологія. Політична аналітика та експертиза» спеціальності 052 Політологія. Маріуполь: МДУ, 2022. 15 с.
2. Філософія : Навчально-методичний комплекс дисципліни (програма, плани семінарських занять, завдання для самостійної роботи та система оцінки знань студентів гуманітарних факультетів) / за ред. Л.В. Губерського. Київ: Вадекс, 2022. 94 с.

Збірники наукових праць, матеріали конференцій

1. Гриньова М.В., Величко Р.М. Екологічна освіта майбутніх фахівців як основа розв'язання глобальних проблем людства. *Біорізноманіття: теорія, практика та методичні аспекти вивчення у загальноосвітній школі : матеріали всеукр. наук.-практ. конф.* (19 квіт. 2022 р.). Полтава, 2022. С. 5-9.

2. Гриньова М.В., Величко Р.М. Формування екологічної культури майбутніх фахівців в закладі вищої освіти. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі» (XXIX КАРИШИНСЬКІ ЧИТАННЯ)* (м. Полтава, 27-28 трав. 2022 р.) / за заг. ред. проф. М.В. Гриньової. Полтава : Астроя, 2022. С. 3-5.

3. Інклюзивне освітнє середовище: проблеми, перспективи та кращі практики : тези доповідей XXII міжнар. наук.-практ. конф. / за заг. ред. П.М. Таланчука. Київ: (30 листоп. та 1 груд. 2022 р., м. Київ) : у 2 ч. Ч. 1. Київ: Університет «Україна». 2022. 600 с.

4. Кузьмінський А., Біда О, Білецька І. Виховання громадянської відповідальності у процесі професійної підготовки майбутніх учителів іноземної мови. *Збірник наукових праць: Наукові записки. Серія: Педагогічні науки.* Кропивницький: РВВ КДПУ ім. Винниченка, 2022. Вип. 205. С. 252-257.

5. Саух П.Ю., Саух І.В. Освіта й наука як фактор цивілізаційної суб'єктності країни: український контекст. *Modern Directions of Scientific Research Development. Proceedings of the 15th International scientific and practical conference, 18-20 May 2022, Chicago, USA.* BoScience Publisher. Chicago, USA, 2022. P. 474-479. URL: <https://bit.ly/3TFLgXu> (date access: 10 Feb. 2023).

6. Саух П.Ю. Особливості української філософської думки другої половини XIX століття. *Modern Directions of Scientific Research Development. Proceedings of the 15th International scientific and practical conference, August 10-12 2022, Chicago, USA.* BoScience Publisher. Chicago. USA. 2022. P. 359-364. URL: <https://bit.ly/3IGyFGU> (data access: 10 Feb. 2023).

7. Саух П.Ю. Григорій Сковорода: жив як філософствував і філософствував як жив. *Історія та філософія освіти в Україні: до 300-річчя від дня народження Григорія Сковороди (1722-1794)* : зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (25 жовт. 2022 р., м. Умань – м. Київ). Київ: Пед. думка, 2022. С. 14-19.

8. Слюсаренко А.Г. Роль курсу «Історична екологія» в підготовці висококваліфікованих фахівців та формуванні сучасної екологічної культури. *Збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції «Екологія. Довкілля. Енергозбереження»* (1-2 груд. 2022 р., м. Полтава). Полтава: НУПП, 2022. С. 262-264.

9. Управління закладом освіти: теоретичні засади / Кузьмінський А.І., Орос І.І., Кучай Т.П., Силадій І.М., Шовш К.С., Іванченко Г.Б. *Вісник Глухівського нац. пед. ун-ту імені Олександра Довженка* : зб. наук. пр. Педагогічні науки. Глухів, 2022. Вип. 3 (50), ч. 1. С. 25-30. URL: <https://bit.ly/42uLХаб> (дата звернення: 12.02.2023).

10. Kyzminsyi A. Functioning of Prescho ol Educational Institutions under Pandemic Conditions. *Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska Shaladowska. Sectio J. Pedagogia-Psychologia*. 2022. Vol. 35, No 1: Problems of Education and Upbringing of Youth under Pandemic Conditions. P. 115-121. URL: <https://journals.umcs.pl/j/article/view/13515> (date access: 12 Feb. 2023).

11. The Challenge of Optimization of the Electrical and Energy Engineering Higher Education in Ukraine: Regional, Institutional & Level Aspects / Zagirnyak M., Lugovyi V. et al. *Proceedings of the 4th IEEE International Conference on Modern Electrical and Energy Systems (MEES)* (20-23 Oct. 2022, Kremenchuk). Kremenchuk, Ukraine. 2022. P. 194-197. URL: <https://ieeexplore.ieee.org/document/10005694> (date access: 12 Feb. 2023).

Cmammi

1. A Humane Paradigm as the Conceptual Core of Education in the Age of Information Society / Topuzov Oleh, Saukh Petro et al. *The New Educational Review*. 2022. Vol. 68(2). P. 60-69. DOI: <https://doi.org/10.15804/tner.22.68.2.04>. URL: <https://czasopisma.marszalek.com.pl/images/pliki/tner/202202/tner6804.pdf> (date access: 12 Feb. 2023).

2. A Model for Assessing the Rating of Higher Education School Academic Staff Members Based on the Fuzzy Inference System / A. Spivakovsky, S. Babichev et al. *Lecture Notes on Data Engineering and Communications Technologies 77*, 2022. P. 449-463. URL: <https://bit.ly/3lCkD9h> (date access: 12 Feb. 2023).

3. Chalyi A.V. Effective Fractal Dimension at 2d-3d Crossover. *Fractal and Fractional*. 2022. 6, No 12, 739. DOI: <https://doi.org/10.3390/fractalfract6120739>.

4. Chalyi A., Kryvenko I., Chalyy K. Medical Informatics Distance Training Under COVID-19 Lockdown Conditions. *EC Clinical and Medical Case Reports*. 2022. Vol. 5, Is. 2. P. 103-105. URL: <https://bit.ly/3K2nWQD> (date access: 12 Feb. 2023).

5. Chalyi A., Kryshtopa A. Synergetic Approach to Teaching Natural Sciences in Medical Universities. *EC Clinical and Medical Case Reports*. 2022. Vol. 5, Is. 6. P. 58-61. URL: <https://eicon.org/assets/eccmc/pdf/ECCMC-05-00571.pdf> (date access: 12 Feb. 2023).

6. Elective Course «Medical Equipment: Physical and Biophysical Principles» / A. Chalyi, V. Pashchenko et al. *EC Clinical and Medical Case Reports*. 2022. Vol. 5, Is. 9. P. 67-72. URL: <https://bit.ly/3FQKEbP> (date access: 12 Feb. 2023).

7. Information Technologies for Measursng the Qualitative and Quantitative Indicators of Higher Education Institutions Work / Spivakovsky A., Omelchuk S. et al. *Information Technologies and Learning Tools*. 2022. Vol. 89, no. 3. P. 190-208. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v89i3.4895>.

8. Feynman's Classification of Natural Phenomena and Physical Aspects of 2014 Nobel Prize in Physiology or Medicine / Chalyi A.V, Chalyy K.A. et al. *Ukrainian Journal of Physics*. 2022. Vol. 67, No 10. P. 736-749. DOI: <https://doi.org/10.15407/ujpe67.10.736>.

9. Figures of speech Functioning in the Linguo-Pragmatic Dimension / V. Kononenko, O. Vorobets et al. *AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2022. 12/02-XXIX. P. 142-145. URL: <http://hdl.handle.net/123456789/14296> (date access: 10 Feb. 2023).
10. Kononenko V. Author and Style: Intellectualization of Victor Domontovych`s Artistic Discourse. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*. 2022. Vol. 8, No (2) (Jun. 2022). P. 45-55. DOI: <https://doi.org/10.15330/jpnu.8.2.45-55>.
11. Kononenko V. Celebrating Scientific Achievement of Scientists – Milestone Celebrators and Scientific Potential of the Ukrainian Studies. *Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University*. 2021. Vol. 8, No 2 (Jun. 2022). P. 121-111. DOI: <https://doi.org/10.15330/jpnu.8.2.121-125>.
12. Lukianenko D., Simakhova A. Civilizational Imperative of Social Economy. *Problemy Ekorozwoju – Problems of Sustainable Development : Journal of The European Academy of Science and Arts*. Salzburg, Austria, 2022. Vol. 18(1) 2023. P. 129-138. DOI: <https://doi.org/10.35784/pe.2023.1.13>.
13. Mazaraki A., Zubko T. Stability of Production and Trading Companies Considering Their Economic Security. *Problems and Perspectives in Management*. Sumy, 2022. Vol. 20, Is. 1. P. 445-458. DOI: [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.20\(1\).2022.36](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.20(1).2022.36).
14. Nobel Prizes on the Border of Medicine and Natural Sciences: Elective Discipline for Students of Higher Medical Institutions / A. Chalyi, D. Lukomsky et al. *EC Clinical and Medical Case Reports*. 2022. Vol. 5, Is. 8. P. 29-32. URL: <https://bit.ly/3nkp8WN> (date access: 10 Feb. 2023).
15. Physical Aspects of Pulse Oximetry in the Context of COVID-19 Pandemic / A. Chalyi, D. Lukomsky et al. *EC Clinical and Medical Case Reports*. 2022. Vol. 5, Is. 5. P. 22-27. URL: <https://bit.ly/3FP1pEo> (date access: 10 Feb. 2023).
16. Pedagogical Assessment of Augmentation / M. Chursin, G. Shevchenko et al. *Science Rise: Pedagogical Education*. 2022. No 2 (47). P. 13-19. URL: http://journals.uran.ua/sr_edu/article/view/254727 (date access: 10 Feb. 2023).
17. Ponomarenko V.S. State Order for the Training of Specialists With Higher Education and Optimisation of the Higher Education Network. *Journal of Higher Education Theory and Practice*. 2022. Vol. 22, No 18. DOI: <https://doi.org/10.33423/jhetp.v22i18.5705> (date access: 10 Feb. 2023).
18. Saukh P.Yu., Sauch I.V. Problem of domestic education and mechanism of ensuring its competitiveness: anti-crisis parametric analysis. *Вісник Житомирського державного педагогічного університету імені Івана Франка. Філософські науки*. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. Вип. 2(92). С. 115-128. URL: <http://philosophy.visnyk.zu.edu.ua/article/view/269452/264956> (date access: 10 Feb. 2023).
19. The rating of Ukraine`s regional tourist systems according to their investment potential / A. Mazaraki, M. Boiko et al. *Problems and Perspectives in Management*. Sumy, 2022. Vol. 20, Is. 3. P. 43-61. DOI: [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.20\(3\).2022.04](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.20(3).2022.04).

20. The Role of Fundamentalization of Education in Improving the Future Specialists Professional Training with Usage of Multimedia Technologies / Kostiantyn Palshkov, Olena Kochubei et al. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. Vol. 22, No 9. P.95-102. DOI: <https://doi.org/10.22937/IJCSNS.2022.22.9.15>.

21. Zagirnyak M., Gladyr A., Mamchur D., Nozhenko V. Peculiarities of Blended Learning Laboratory Workshop for Electrical Engineering Students. *Proceedings of the 4th IEEE International Conference on Modern Electrical and Energy Systems (MEES)*, Kremenchuk, Ukraine, 2022. P. 115-120. IEEE Catalog Number: CFP22K83-ART; ISBN: 979-8-3503-4683-1.

22. Zakusylo O.K. Revisiting recurrence criteria of birth and death processes. Short proofs. *Theor. Probability and Math. Statist.* 2022. No. 107. P. 185-191. DOI: <https://doi.org/10.1090/tpms/1182>.

23. Актуальні питання забезпечення якості освіти в університеті: прикладні дослідження за 2018/19 навчальний рік / В.С. Пономаренко, Г.А. Полякова, Ю.С. Григор'єва та ін.; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. В.С. Пономаренка. Наукове вид. Харків: ХНЕУ ім. С.Кузнеця, 2022. 140 с.

24. Балабанов К.В., Лисак В.Ф. Мовна політика в контексті формування державницької ідентичності в Україні. *Вісник Маріупольського державного університету*. Сер.: Історія. Політологія. 2022. Вип. 31/32. С. 74-82.

25. Войцеховська О.О., Мокін Б.І., Шалагай Д.О. Про один спосіб створення бази даних для системного аналізу якості засвоєння студентами навчальної дисципліни. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*, 2022. № 5. С. 58-67.

26. Гриньова М. Інформатично-технологічна компетентність як структуроутворюючий компонент підготовки фахівців лісового господарства. *Витоки педагогічної майстерності*. 2022. Вип. 29. С. 87-97. DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2022.29.264260> (дата звернення: 12.02.2023).

27. Гриньова М., Басенко Р. Розвиток гуманістичних ідей цілісної освіти особистості в освітньо-філософській спадщині Григорія Сковороди. *Імідж сучасного педагога*: електрон. наук. фах. вид. 2022. № 4(205). С. 12-16. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-4\(205\)-12-16](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2022-4(205)-12-16) (дата звернення: 12.02.2023).

28. Калашнікова С., Оржель О. Оптимізація мережі закладів вищої освіти: теоретичні особливості та практичні рекомендації. *Міжнародний науковий журнал «Університети і лідерство»*. 2022. № 132. С. 89-129. DOI: <https://doi.org/10.31874/2520-6702-2022-13-89-129>.

29. Кононенко В. Мовно-естетичні комплекси в структурі художнього тексту. *Słowem Przenikanie. Szkice o język i kulturze / pod red. A. Budziak, W. Hojsak*. Kraków : Scriptum, 2022. S. 194-207.

30. Кремень В.Г., Луговий В.І., Саух П.Ю., Таланова Ж.В. Мережа державних закладів вищої освіти України : аналітичний огляд

конкурентоспроможності. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2022. Т. 4, № 1. С. 1-8. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4122>.

31. Луговий В.І., Регейло І.Ю., Базелюк Н.В. Діяльність Національної академії педагогічних наук України в дзеркалі Вісника НАПН України: контекст відкритої науки. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. Київ, 2022. Т. 4, № 2. С. 1-8. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4212>.

32. Луговий В.І., Саух П.Ю., Таланова Ж.В. Аспірантська підготовка як фактор університетської конкурентоспроможності: аналітичний огляд стану в Україні. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. Київ, 2022. Т. 4. № 1. С. 1-9. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4136>.

33. Луговий В., Слюсаренко О., Таланова Ж. Концентрація та комунікація в моделі і стратегії розвитку університетів-лідерів *Університети і лідерство*. 2022. № 1 (13). С. 5-25. DOI: <https://doi.org/10.31874/2520-6702-2022-13-5-25>.

34. Луговий В.І., Слюсаренко О.М., Таланова Ж.В. Університетський портрет Києва: Проблема збереження науково-технологічного профіля : аналітичний огляд спеціальностей підготовки. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2022. Т. 4, № 1. С. 1-5. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4101>.

35. Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи: наук. доп. загальним зборам НАПН України «Науково-методичне забезпечення цифровізації освіти України: стан, проблеми, перспективи», 18-19 листоп. 2022 р. / Кремень В.Г., Биков В.Ю., Ляшенко О.І., Литвинова С.Г., Луговий В.І., Мальований Ю.І., Пінчук О.П., Топузов О.М. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. Київ, 2022. Т. 4, № 2. С. 1-49. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4223>.

36. Огнев'юк В.О., Луговий В.І. Проблема кількості і якості у вищій освіті в контексті університетської мережі в Україні. *Освітологічний дискурс : наук. електрон. вид.* Київ, 2022. Т. 37, № 2. С. 1-17. DOI: <https://doi.org/10.28925/2312-5829.2022.21>.

37. Саух П.Ю., Саух І.В. Освіта й наука як фактор цивілізаційної суб'єктності України: уроки та прогнози на майбутнє. *Проблеми цивілізаційної суб'єктності України: місія науки і освіти*. Київ: Ін-т обдарованої дитини НАПН України, 2022. С. 109-115. URL: <https://bit.ly/3JFJrFC> (дата звернення: 12.02.2023)

38. Саух П.Ю. Акме любомудра педагогічної науки. О tozsamosci, kondycji I powinnościach pedagogiki – tradycja I wspolczesność. *Knięga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Tadeuszowi Lewowickiemu z okazji do Urozin*. Torun, 2022. S. 34-37.

39. Співаковський О., Омельчук С., Казакова О. «Чорний лебідь» в історії Херсонського державного університету, або Хроніки релокованого університету. Хроніки. Частина 3 / голов. ред. О.В. Співаковський. Херсон; Івано-Франківськ: ХДУ, 2022. 224 с.

40. Ткаченко В.М. Десять днів перед вторгненням. *Суспільно-політичні процеси*. Київ, 2022. № 19. С. 7-64.

Патенти, свідоцтва

1. Гриньова М.В., Жданова-Неділько О.Г., Пивовар Н.М., Тарасевич Н.М., Ткаченко А.В., Школяр С.П. Книга «Словник термінів з курсу «Основи педагогічної майстерності»», свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір №111583 від 3 лютого 2022 р.

2. Пономаренко В.С. Свідоцтво № 110940 про реєстрацію авторського права на твір «Digitalization as a development factor of innovative-active university» від 12.01.2022.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1. ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ НАПН УКРАЇНИ (у таблицях)

- Таблиця 1. Індикатори розвитку НАПН України в 2022 р.
- Таблиця 2. Представлення вчених наукових установ НАПН України в науково-інформаційному просторі у 2022 р.
- Таблиця 3. Електронна бібліотека НАПН України
- Таблиця 4. Експериментальна діяльність за рівнями
- Таблиця 5. Упровадження результатів наукових досліджень, завершених у 2022 р.
- Таблиця 6. Продукція, підготовлена / опублікована в ході виконання наукових досліджень у 2022 р. (частина I)
- Таблиця 7. Продукція, опублікована в ході виконання наукових досліджень у 2022 р. (частина II: статті)
- Таблиця 8. Продукція, опублікована в ході виконання наукових досліджень у 2022 р. (частина III: тези)
- Таблиця 9. Продукція, підготовлена / опублікована за завершеними у 2022 р. фундаментальними дослідженнями (частина I)
- Таблиця 10. Продукція, опублікована за завершеними у 2022 р. фундаментальними дослідженнями (частина II: статті)
- Таблиця 11. Продукція, опублікована за завершеними у 2022 р. фундаментальними дослідженнями (частина III: тези)
- Таблиця 12. Продукція, підготовлена / опублікована за завершеними у 2022 р. прикладними дослідженнями (частина I)
- Таблиця 13. Продукція, підготовлена за завершеними у 2022 р. прикладними дослідженнями (частина II: статті)
- Таблиця 14. Продукція, опублікована за завершеними у 2022 р. прикладними дослідженнями (частина III: тези)
- Таблиця 15. Наукові періодичні видання НАПН України у 2022 р.
- Таблиця 16. Наукові періодичні видання НАПН України, які внесені до Переліку наукових фахових видань України згідно з наказами Міністерства освіти і науки України
- Таблиця 17. Підготовка здобувачів на науковому рівні вищої освіти у 2022 р.
- Таблиця 18. Підготовка здобувачів на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти у 2022 р. (випуск аспірантів)
- Таблиця 19. Підготовка здобувачів на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти у 2022 р. (прийом аспірантів)
- Таблиця 20. Підготовка здобувачів на першому (бакалаврському) і другому (магістерському) рівнях вищої освіти за кошти фізичних та юридичних осіб у 2022 р.
- Таблиця 21. Підвищення кваліфікації для осіб з вищою освітою у 2022 р.
- Таблиця 22. Робота постійно діючих спеціалізованих вчених рад у 2022 р., створених з метою присудження ступеня доктора / кандидата наук
- Таблиця 23. Захист дисертацій на засіданнях спеціалізованих учених рад у 2022 р. за науковими спеціальностями
- Таблиця 24. Робота спеціалізованих учених рад у 2022 р. за науковими спеціальностями
- Таблиця 25. Атестація наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації у 2022 р. за науковими спеціальностями
- Таблиця 26. Кількість дисертаційних тем, розглянутих Міжвідомчою радою з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології у 2022 р.

- Таблиця 27. Кількісний і якісний склад наукових співробітників наукових установ НАПН України
- Таблиця 28. Кількісний і якісний склад науково-педагогічних і педагогічних працівників наукових установ НАПН України
- Таблиця 29. Склад членів Національної академії педагогічних наук України за відділеннями
- Таблиця 30. Організація та проведення науково-практичних масових заходів
- Таблиця 31. Основні показники Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського з формування галузевого інформаційного ресурсу
- Таблиця 32. Основні показники Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського щодо забезпечення доступу користувачів до інформаційного ресурсу
- Таблиця 33. Структура видатків Державного бюджету за 2022 р. у розрізі наукових установ НАПН України
- Таблиця 34. Джерела формування надходжень і використання коштів спеціального фонду у розрізі установ та організацій НАПН України за 2022 р.

Індикатори розвитку НАПН України в 2022 р.

№	Назва індикатора розвитку	Інститут педагогіки	Інститут психології імені Г.С. Костюка	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	Інститут проблем виховання	Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ямаченка	Інститут соціальної та політичної психології	Інститут вищої освіти	Інститут цифровізації освіти	Інститут професійної освіти	Інститут обдарованої дитини	ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи	ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського	УСЬОГО
		1. Якість досліджень і розробок та результативність їх упровадження													
1.1	Індекс цитувань (h-індекс) установи	68	115	69	66	–	64	70	64	42	16	54	22	12	55
1.2	Середній індекс цитувань (h-індекс) учених	6,0	7,1	9,0	5,2	5,8	5,4	8,0	9,0	6,1	8,0	5,8	6,0	3,6	7,0
1.3	Кількість видань НАПН України, які входять до наукометричних баз даних	5	8	5	2	1	4	2	2	1	2	3	–	1	38
1.4	Кількість інноваційних освітніх, педагогічних і психологічних технологій, розроблених ученими НАПН України	2	9	2	14	10	20	–	2	25	–	–	9	–	93
1.5	Кількість організацій України, у яких відбулося фактичне впровадження результатів досліджень і розробок, що привело до конкретної інновації	193	135	3	783	611	245	11	94	107	9	–	10	133	2334

№	Назва індикатора розвитку	Інститут педагогіки	Інститут психології імені Г.С. Костюка	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	Інститут проблем виховання	Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ябмаченка	Інститут соціальної та політичної психології	Інститут вищої освіти	Інститут цифровізації освіти	Інститут професійної освіти	Інститут обдарованої дитини	ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи	ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського	УСЬОГО
2. Вплив на державну освітню і наукову політику та громадську думку щодо вирішення актуальних проблем гуманітарної сфери суспільного життя															
2.1	Кількість нормативно-правових актів, прийнятих за ініціативи/участі експертів НАПН України	16	7	1	1	2	53	14	0	21	12	0	7	0	134
2.2	Кількість програм, репортажів, виступів у ЗМІ про діяльність НАПН України	23	158	0	4	3	215	3	0	0	12	0	7	6	431
2.3	Кількість публікацій про діяльність НАПН України у друкованих ЗМІ та мережі Інтернет	156	265 4	20	24	4	107	2	3	189	29	15	13	5	3221
2.4	Відсоток недержавного фінансування	0	0	0	0	0	1,0	0,8	0	0	0	0	0	0	0,14
3. Дослідницький потенціал науковців															
3.1	Середній вік персоналу	52	52	51	51	52,27	51	53,5	49	51	49	52	53	51	51,4
3.2	Відсоток штатних наукових працівників за основним місцем роботи, (%)	72	73,8	87,8	68	84,09	97	82,3	63,1	69,3	50	84,8	50	64,3	73,0

№	Назва індикатора розвитку	Інститут педагогіки	Інститут психології імені Г.С. Костюка	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	Інститут проблем виховання	Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ябмаченка	Інститут соціальної та політичної психології	Інститут вищої освіти	Інститут цифровізації освіти	Інститут професійної освіти	Інститут обдарованої дитини	ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи	ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського	УСЬОГО
3.3	Відсоток керівників наукових підрозділів наукових установ та університету з науковим ступенем доктора наук віком до 45 років, (%)	0	0	20	0	0	11	0	0	14,2	0	0	0	0	5,5
3.4	Відсоток керівників наукових підрозділів наукових установ та університету з науковим ступенем доктора наук віком 45-60 років, (%)	31,5	57	80	11	9,09	11	2,9	55,5	42,8	0	33,3	0	0	25,7
3.5	Відсоток за основним місцем роботи докторів і кандидатів наук від кількості штатного за основним місцем роботи наукового персоналу, (%)	65,3	51	94,4	76	66,66	74,6	92,5	61,1	85,2	49	74,7	45,45	30,6	68,0
3.6	Відсоток здобувачів ступеня доктора філософії і доктора наук від загальної чисельності наукових працівників за основним місцем роботи, (%)	13,5	0	7,3	49	86,48	38,8	44,4	11	14,3	13	21,2	0	0	22,9

№	Назва індикатора розвитку	Інститут педагогіки	Інститут психології імені Г.С. Костюка	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	Інститут проблем виховання	Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ябмаченка	Інститут соціальної та політичної психології	Інститут вищої освіти	Інститут цифровізації освіти	Інститут професійної освіти	Інститут обдарованої дитини	ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи	ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського	УСЬОГО
3.7	Середнє значення конкурсу на вступ в аспірантуру/докторантуру за державним замовленням	0/1,5	34/5	0/2,5	0/4	11/1	3,33/1	2/1	1/1	6/1	2/0	0/0	–	–	6,6/2
3.8	Кількість захищених у звітному році аспірантів/докторантів установи, у тому числі з урахуванням випуску минулих років	0/0	1/0	1/0	0/0	4/1	2/0	0/0	0/0	1/0	1/0	7/0	–	–	17/1
3.9.1.	Кількість спеціалізованих учених рад і спеціальностей, за якими захищаються дисертації	0/0	2/6	1/2	1/3	1/1	0/0	0/0	1/1	1/1	0/0	0/0	–	–	7/14
3.9.2.	Кількість разових спеціалізованих учених рад і спеціальностей, за якими захистилися дисертації у разових спеціалізованих вчених радах	0/0	0/0	1/1	0/0	3/1	2/1	0/0	0/0	1/1	1/1	7/3	–	–	15/5
3.10	Кількість наукових шкіл	11	6	9	0	10	5	6	5	5	3	9	2	2	73
4. Конкурентоспроможність, імідж у суспільстві та освітньо-науковому просторі															
4.1	Кількість публікацій у	165	64	41	66	60	31	27	39	20	14	189	15	26	757

№	Назва індикатора розвитку	Інститут педагогіки	Інститут психології імені Г.С. Костюка	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	Інститут проблем виховання	Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ябмаченка	Інститут соціальної та політичної психології	Інститут вищої освіти	Інститут цифровізації освіти	Інститут професійної освіти	Інститут обдарованої дитини	ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи	ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського	УСЬОГО
	зарубіжних виданнях (включаючи, матеріали конференцій)														
4.2	Відсоток публікацій у зарубіжних виданнях (включаючи, матеріали конференцій) із загальної кількості публікацій працівників НАПН України, (%)	17,0	9,3	17,5	19,0	77,9	11,7	27,2	42,0	9,4	10,0	27,2	14,1	11,5	25,9
4.3	Кількість публікацій англійською та іншими іноземними мовами	82	92	32	68	45	37	37	43	34	22	73	3	22	590
4.4	Відсоток публікацій англійською та іншими іноземними мовами із загальної кількості публікацій працівників НАПН України, (%)	9,0	13,4	13,6	19,8	48,9	14	37,3	47,0	16,0	15,0	10,5	3,5	9,8	19,8
4.5	Кількість публікацій у виданнях, які входять до наукометричних баз даних	164	136	78	126	45	69	94	64	66	72	39	31	48	1032
4.6	Відсоток публікацій у виданнях, які входять до	17,0	19,8	33,3	36,7	48,9	26,1	94,9	70,0	31,0	49,0	5,6	36,5	21,3	37,7

№	Назва індикатора розвитку	Інститут педагогіки	Інститут психології імені Г.С. Костюка	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	Інститут проблем виховання	Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ябмаченка	Інститут соціальної та політичної психології	Інститут вищої освіти	Інститут цифровізації освіти	Інститут професійної освіти	Інститут обдарованої дитини	ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи	ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського	УСЬОГО
	наукометричних баз даних із загальної кількості публікацій працівників НАПН України, (%)														
4.7	Кількість видань НАПН України, заснованих та/або виданих спільно з зарубіжними партнерами	–	2	1	–	–	1	–	–	–	–	–	–	–	4
4.8	Кількість структурованих докторських програм з подвійними дипломами (спільно із зарубіжними партнерами)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.9	Кількість міжнародних освітніх та наукових проєктів	2	4	4	0	0	19	3	0	1	0	5	2	0	40
4.10	Кількість учених – членів іноземних академій, міжнародних наукових товариств	0	15	1	0	0	20	5	1	1	2	9	0	3	57
4.11	Кількість учених, які беруть участь у міжнародній експертній діяльності	1	5	1	0	0	5	5	2	5	1	1	0	1	27

№	Назва індикатора розвитку	Інститут педагогіки	Інститут психології імені Г.С. Костюка	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	Інститут проблем виховання	Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ябмаченка	Інститут соціальної та політичної психології	Інститут вищої освіти	Інститут цифровізації освіти	Інститут професійної освіти	Інститут обдарованої дитини	ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи	ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського	УСЬОГО
4.12	Кількість учених, які виїжджали за кордон з метою стажування, навчання, підвищення кваліфікації, викладацької роботи, проведення наукових досліджень	0	12	9	5	0	15	1	3	3	4	11	1	0	64
4.13	Кількість зарубіжних видань, у яких учені беруть участь як члени редколегій, рецензенти	10	8	6	1	0	11	17	3	0	3	10	1	2	72
4.14	Кількість наукових заходів, організованих спільно із зарубіжними партнерами	12	40	1	0	1	5	9	2	3	0	14	3	1	91
4.15	Кількість членів НАН України та національних галузевих академій наук серед працівників НАПН України за основним місцем роботи	0	7	0	1	0	5	0	0	3	0	1	1	2	20
4.16	Кількість лауреатів Державних премій в галузі науки і техніки, освіти та ін. серед працівників	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0	0	0	3

№	Назва індикатора розвитку	Інститути та установи													
		Інститут педагогіки	Інститут психології імені Г.С. Костюка	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	Інститут проблем виховання	Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ябмаченка	Інститут соціальної та політичної психології	Інститут вищої освіти	Інститут цифровізації освіти	Інститут професійної освіти	Інститут обдарованої дитини	ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи	ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського	УСЬОГО
	НАПН України														
4.17	Кількість отриманих державних стипендій видатним діячам науки	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.18	Кількість отриманих іменних стипендій Верховної Ради України для молодих учених – докторів наук	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.19	Кількість отриманих стипендій Кабінету Міністрів України для молодих вчених	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
4.20	Кількість отриманих державних іменних стипендій найкращим молодим вченим для увічнення подій Революції Гідності та вшанування подвигу Героїв України – Героїв Небесної Сотні	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
4.21	Кількість отриманих премій Президента України для молодих вчених	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1

№	Назва індикатора розвитку	Інститут педагогіки	Інститут психології імені Г.С. Костюка	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	Інститут проблем виховання	Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ябмаченка	Інститут соціальної та політичної психології	Інститут вищої освіти	Інститут цифровізації освіти	Інститут професійної освіти	Інститут обдарованої дитини	ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи	ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського	УСЬОГО
4.22	Кількість отриманих премій Верховної Ради України молодим ученим	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.23	Кількість отриманих Державних премій України в галузі науки і техніки	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.24	Кількість отриманих Державних премій України в галузі освіти	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5. Упровадження результатів наукових досліджень та експериментальних розробок															
5.1	Кількість опублікованої офіційної, наукової, виробничо-практичної, навчальної та довідкової продукції	140	24	13	14	10	56	4	11	227	0	695	3	14	1211
5.2	Кількість продукції НАПН України з грифом МОН	72	0	0	2	8	0	0	0	-	0	1	0	0	83
5.3	Кількість завантажень наукових праць, що розміщені в електронній бібліотеці НАПН України	406689	181546	116430	102701	71665	74664	423	73456	38335	40766	64546	87228	31400	1289849

№	Назва індикатора розвитку	Інститут педагогіки	Інститут психології імені Г.С. Костюка	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	Інститут проблем виховання	Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ямаченка	Інститут соціальної та політичної психології	Інститут вищої освіти	Інститут цифровізації освіти	Інститут професійної освіти	Інститут обдарованої дитини	ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи	ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського	УСЬОГО
5.4	Кількість експериментальних закладів, установ, організацій	490	347	20	783	85	234	0	94	107	9	39	31	0	2239

Представлення вчених наукових установ НАПН України в науково-інформаційному просторі у 2022 р.

Назва наукової установи, закладу НАПН України	ORCID iD		Профілі в Google Scholar		Індекс Гірша (згідно з наявними у Google Scholar бібліометричними портретами)			Представлення у системі «Бібліометрика української науки», осіб
	кількість, осіб	частка у загальній кількості, %	кількість, осіб	частка у загальній кількості, %	кількість осіб, індекс Гірша яких ≤ 10	кількість осіб, індекс Гірша яких у межах 11-19	кількість осіб, індекс Гірша яких ≥ 20	
Інститут педагогіки	118	74,7	124	78,5	97	21	6	115
Інститут психології імені Г.С. Костюка	156	100,0	156	100,0	130	19	7	156
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	41	100,0	41	100,0	31	9	1	21
Інститут проблем виховання	63	100,0	66	100,0	58	7	1	63
Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка	19	100,0	19	100,0	17	2	–	19
Інститут соціальної та політичної психології	63	86,3	61	83,5	52	7	2	61
Інститут вищої освіти	34	94,4	35	97,2	24	9	2	28
Інститут цифровізації освіти	35	100,0	57	100,0	30	20	7	57
Інститут професійної освіти	49	100,0	49	100,0	43	5	1	36
Інститут обдарованої дитини	51	82,0	51	82,0	47	4	–	36
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	113	84,9	117	87,9	100	13	4	82
Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи	22	100,0	21	100,0	19	2	1	20
Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського	37	88,1	38	90,2	35	2	1	35
Усього	801	–	835	–	683	120	33	729

Електронна бібліотека НАПН України

Назва наукової установи, закладу НАПН України	Кількість ресурсів		Кількість завантажень	
	усього	у т.ч. додано у звітному році	усього	у т.ч. у звітному році
Інститут педагогіки	8116	979	2010667	406689
Інститут психології імені Г.С. Костюка	2535	163	1082058	181546
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	1655	134	703942	116430
Інститут проблем виховання	1742	43	981780	102701
Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка	1570	256	1259177	71665
Інститут соціальної та політичної психології	904	113	289996	74664
Інститут вищої освіти	89	26	6216	423
Інститут цифровізації освіти	2 035	262	321 191	73 456
Інститут професійної освіти	4259	105	1453907	38335
Інститут обдарованої дитини	375	51	172446	40766
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	736	81	232707	64546
Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи	255	67	425 996	87 228
Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського	992	118	173400	31400
Усього	25263	2398	9113483	1289849

Експериментальна діяльність за рівнями

Наукова установа НАПН України	Усього	Складники та рівні освіти										Кількість експериментів за рівнями			Кількість експериментальних закладів освіти, установ, організацій				Охоплено напрямів
		Дошкільна освіта	Початкова освіта	Базова середня освіта	Профільна середня освіта	Позашкільна освіта	Спеціалізована освіта професійно-технічна	Фахова передвища освіта	Вища освіта	Освіта дорослих, зокрема післядипломна освіта	Всеукраїнський	Підвідомчої установи НАПН України	Структурного підрозділу підвідомчої установи	Усього	серед них			За угодами	
															затверджено				
															МОН України	Обласними, кийським органами управління освітою	Місцевими органами управління освітою		
Інститут педагогіки	7	1	3	3	2	1	1	1	1	1	7	–	–	490	337	–	–	153	1
Інститут психології імені Г.С. Костюка	6	3	4	3	–	–	–	–	4	2	1	5	–	347	9	–	–	338	5
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	3	–	–	–	–	–	–	–	3	3	–	–	3	20	–	–	–	20	3
Інститут проблем виховання	17	2	1	12	–	1	–	–	–	–	4	13	–	218	66	–	–	152	3
Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка	7	4	3	–	–	–	–	–	–	–	–	7	–	170	1	–	–	169	1
Інститут соціальної та політичної психології	2	1	1	1	1	1	–	–	–	1	2	1	–	234	155	–	–	79	2
Інститут цифровізації освіти	1	–	1	–	–	–	–	–	–	1	–	–	–	94	94	–	–	–	1

Наукова установа НАПН України	Усього	Складники та рівні освіти										Кількість експериментів за рівнями			Кількість експериментальних закладів освіти, установ, організацій				Охоплено напрямів	
		Дошкільна освіта	Початкова освіта	Базова середня освіта	Профільна середня освіта	Позашкільна освіта	Спеціалізована освіта - професійна (професійно-технічна)	Фахова передвища освіта	Вища освіта	Освіта дорослих, зокрема післядипломна освіта	Усього	серед них		Усього	серед них					
												Всеукраїнський	Підвідомчої установи НАПН України		Структурного підрозділу підвідомчої установи	затверджено				
																МОН України	Обласними, кийвським органами управління освітою	Місцевими органами управління освітою		За угодами
Інститут професійної освіти	10	-	-	-	-	-	10	-	-	-	3	7	-	108	14	3	-	91	2	
Інститут обдарованої дитини	1	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	1	9	-	-	-	9	1	
Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи	4	2	3	1	-	-	-	-	-	3	2	2	-	31	17	-	-	14	3	
Усього	58	13	16	21	3	4	2	11	1	10	11	19	35	4	1721	693	3	-	1025	14
Частка від загальної кількості, %	100	22,4	27,6	36,2	5,2	6,9	3,4	19,0	1,7	17,2	19,0	32,8	60,3	6,9	100	40,3	0,2	-	59,6	

**Упровадження результатів наукових досліджень, завершених у 2022 р.
(за видами продукції)**

№ з/п	Установа виконавець наукового дослідження	Завершено наукових досліджень (одиниць)	Результати наукових досліджень											
			Офіційна продукція		Наукова продукція		Виробничо- практична продукція		Навчальна продукція		Довідкова продукція		Усього	
			підготовлено	упроваджено	підготовлено	упроваджено	підготовлено	упроваджено	підготовлено	упроваджено	підготовлено	упроваджено	підготовлено	упроваджено
1.	Інститут педагогіки	2			1	1	5	3					6	4
2.	Інститут психології імені Г.С. Костюка	2			1	1	1	1					2	2
3.	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	4			5	5	16	16	3	3	2	2	26	26
4.	Інститут проблем виховання	7			3	3	6	5	5	5			14	13
5.	Інститут соціальної та політичної психології	4			4	4	7	7	5	5			16	16
6.	Інститут вищої освіти	1			3	3							3	3
7.	Інститут цифровізації освіти	2					2	2			18	18	20	20
8.	Інститут професійної освіти	2					4	4			1	1	5	5
9.	Інститут обдарованої дитини	1					3	3					3	3
10.	Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи	3			2	2	4	4			1	1	7	7
11.	ДЗВО «Університет менеджменту освіти	1					1	1			7	7	8	8

№ з/п	Установа виконавець наукового дослідження	Завершено наукових досліджень (одиниць)	Результати наукових досліджень												
			Офіційна продукція		Наукова продукція		Виробничо- практична продукція		Навчальна продукція		Довідкова продукція		Усього		
			підготовлено	упроваджено	підготовлено	упроваджено	підготовлено	упроваджено	підготовлено	упроваджено	підготовлено	упроваджено	підготовлено	упроваджено	
12.	Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського	3						2	2	1	1	31	31	34	34
Усього		32			19	19	51	48	14	14	60	60	144	141	

Примітки: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка у 2022 році не має завершених наукових досліджень.

	Офіційна продукція					Наукова продукція						Виробничо-практична продукція					Навчальна продукція						Довідкова продукція					УСЬОГО			
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				Усього	у тому числі													
		стандарти	інструкції	нормативно-інструктивні видання	Інше ¹		моно-графії	видані за кордоном	препринти	збірники наукових праць	Інше ²		Усього	практичні посібники	методичні посібники	методичні рекомендації		практичні поради	Інше ³	навчальні програми	підручники	навчальні посібники (навчально-методичні, навчальні наочні посібники, хрестоматії, практикуми, робочі зошити)	засоби навчання (навчально-наочні ігрові посібники; атласи; навчальні карти; електронні засоби навчального призначення та ін.)	Інше ⁴	Усього	енциклопедії (енциклопедичні словники)	мовні, лінгвістичні словники		довідники	каталоги	Інше ⁵
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	
З них друковані та електронні видання	-	-	-	-	-	11	-	-	-	7	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11
Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи																															
Підготовлено продукцію	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
З них друковані та електронні видання	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського																															
Підготовлено продукцію	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	1	16	-	-	1	1	14	19	
З них друковані та електронні видання	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	1	11	-	-	1	1	9	14	
Усього																															
Підготовлено продукцію	-	-	-	-	-	72	14	-	5	41	5	47	9	12	24	1	1	37	20	2	13	-	2	25	-	1	8	1	15	181	

1	Офіційна продукція					Наукова продукція						Виробничо-практична продукція					Навчальна продукція						Довідкова продукція					31		
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				Усього	у тому числі												
		стандарти	інструкції	нормативні, нормативно-інструктивні видання	Інше ¹		Усього	моно-графії	видані за кордоном	препринти	збірники наукових праць		Інше ²	Усього	практичні посібники	методичні посібники		методичні рекомендації	практичні поради	Інше ³	Усього	навчальні програми	підручники	навчальні посібники (навчально-методичні, навчальні наочні посібники, хрестоматії, практикуми, робочі зошити)	засоби навчання (навчально-наочні ігрові посібники; атласи; навчальні карти; електронні засоби навчального призначення та ін.)	Інше ⁴	Усього		енциклопедії (енциклопедичні словники)	мовні, лінгвістичні словники
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30		
З них друквані та електронні видання	-	-	-	-	-	68	11	-	5	48	4	37	9	8	18	1	1	29	18	2	7	-	2	20	-	1	8	1	10	154

Продукція, опублікована в ході виконання наукових досліджень у 2022 р. (частина II: статті)

Назва наукової установи, закладу НАПН України	Кількість статей (одиниці)													
	усього	у тому числі за видами видань:									у тому числі за мовами:			
		наукові періодичні видання						матеріали конференцій (інших науково-практичних заходів)			українська	англійська	польська	інші
		вітчизняні, у т.ч. з зарубіжними партнерами			зарубіжні									
		усього	з них:			усього	з них:		усього	з них	усього	з них		
внесені до Переліку наукових фахових видань України	індексуються у Scopus і Web of Science Core Collection		індексуються в інших науко-метричних базах даних	індексуються у Scopus і Web of Science Core Collection	індексуються в інших науко-метричних базах даних		індексуються у Scopus і Web of Science Core Collection	індексуються у Scopus і Web of Science Core Collection						
Інститут педагогіки	181	131	130	1	114	50	44	6	–	–	127	54	–	–
Інститут психології імені Г.С. Костюка	447	123	67	4	69	64	33	30	239	–	368	72	–	7
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	13	8	3	2	3	3	2	1	2	2	8	4	1	–
Інститут проблем виховання	326	90	76	–	14	50	28	19	176	–	316	9	–	1
Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка	106	–	35	–	–	57	45	12	99	–	106	–	–	–
Інститут соціальної та політичної	79	53	49	1	52	16	15	1	6	1	58	21	–	–

Назва наукової установи, закладу НАПН України	Кількість статей (одиниці)													
	усього	у тому числі за видами видань:									у тому числі за мовами:			
		наукові періодичні видання						матеріали конференцій (інших науково-практичних заходів)			українська	англійська	польська	інші
		вітчизняні, у т.ч. з зарубіжними партнерами			зарубіжні			усього	з них індексуються у Scopus і Web of Science Core Collection	усього				
		усього	з них:		усього	з них:					усього	з них індексуються у Scopus і Web of Science Core Collection		
внесені до Переліку наукових фахових видань України	індексуються у Scopus і Web of Science Core Collection		індексуються в інших наукометричних базах даних	індексуються у Scopus і Web of Science Core Collection		індексуються в інших наукометричних базах даних								
психології														
Інститут вищої освіти	99	67	45	6	61	24	9	15	8	3	62	37	–	–
Інститут цифровізації освіти	90	51	39	10	29	39	25	14	–	–	47	43	–	–
Інститут професійної освіти	122	35	32	1	32	7	7	–	79	2	98	24	–	–
Інститут обдарованої дитини	102	80	66	5	67	9	8	1	16	1	79	23	–	–
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи	85	37	25	–	4	–	–	–	48	–	82	3	–	–

Назва наукової установи, закладу НАПН України	Кількість статей (одиниці)													
	усього	у тому числі за видами видань:									у тому числі за мовами:			
		наукові періодичні видання						матеріали конференцій (інших науково-практичних заходів)			українська	англійська	польська	інші
		вітчизняні, у т.ч. з зарубіжними партнерами			зарубіжні			усього	з них індексуються у Scopus і Web of Science Core Collection	усього				
		усього	з них:		усього	з них:					усього	з них індексуються у Scopus і Web of Science Core Collection		
внесені до Переліку наукових фахових видань України	індексуються у Scopus і Web of Science Core Collection		індексуються в інших наукометричних базах даних	індексуються у Scopus і Web of Science Core Collection		індексуються в інших наукометричних базах даних								
Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О.Сухомлинського	158	40	37	1	39	8	8	–	110	–	139	19	–	–
Усього	1808	715	604	31	484	327	224	99	783	9	1490	309	1	8

Продукція, опублікована в ході виконання наукових досліджень у 2022 р. (частина III: тези)

Назва наукової установи, закладу НАПН України	Кількість тез доповідей (одиниці)									
	усього	у тому числі за видами науково-практичних заходів:					у тому числі за мовами:			
		всеукраїнські, усього	міжнародні			інші, усього	українська	англійська	польська	інші
			усього	у т.ч. за місцем проведення:						
				в Україні	за кордоном					
Інститут педагогіки	710	329	381	266	115	–	682	28	–	–
Інститут психології імені Г.С.Костюка	234	91	105	82	23	38	221	9	–	4
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	10	6	4	3	1	1	10	–	–	–
Інститут проблем виховання	170	65	54	35	20	44	161	9	–	–
Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка	105	63	42	31	11	–	105	–	–	–
Інститут соціальної та політичної психології	109	24	57	41	16	26	94	15	–	–
Інститут вищої освіти	74	28	46	34	12	–	61	13	–	–
Інститут цифровізації освіти	158	74	61	58	3	23	148	10	–	–
Інститут професійної освіти	4	2	2	1	1	–	4	–	–	–
Інститут обдарованої дитини	45	21	23	21	2	1	43	1	–	1
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи	48	16	31	21	10	1	47	1	–	–
Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О.Сухомлинського	16	1	15	10	5	–	12	4	–	–
Усього	1683	720	821	603	219	134	1588	90	–	5

	Офіційна продукція					Наукова продукція					Виробничо-практична продукція					Навчальна продукція					Довідкова продукція					УСЬОГО							
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі				Усього	у тому числі				Усього	у тому числі				Усього	у тому числі											
		стандарти	інструкції	нормативно-інструктивні видання	Інше ¹		Усього	моно-графії	видані за кордоном	препринти		збірники наукових праць	Інше ²	Усього	практичні посібники		методичні посібники	методичні рекомендації	практичні поради	Інше ³		Усього	навчальні програми	підручники	навчальні посібники (навчально-методичні, навчальні наочні посібники, хрестоматії, практикуми, засоби навчання (навчально-наочні ігрові посібники; атласи; навчальні карти; електронні засоби		Інше ⁴	Усього	енциклопедії (енциклопедичні словники)	мовні, лінгвістичні словники	довідники	каталоги	Інше ⁵
3 них друковані та електронні видання	-	-	-	-	-	3	3	-	-	-	-	3	-	2	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7		
Інститут соціальної і політичної психології																																	
Підготовлено продукцію	-	-	-	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4			
3 них друковані та електронні видання	-	-	-	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4			
Інститут вищої освіти																																	
Підготовлено продукцію	-	-	-	-	-	3	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3			
3 них друковані та електронні видання	-	-	-	-	-	3	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3			
Усього																																	
Підготовлено продукцію	-	-	-	-	-	13	10	-	3	-	-	9	1	2	6	-	-	5	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	28			
3 них друковані та електронні видання	-	-	-	-	-	13	10	-	3	-	-	9	1	2	6	-	-	5	4	1	-	-	-	-	-	-	-	1	28				

Продукція, опублікована за завершеними у 2022 р. фундаментальними дослідженнями (частина II: статті)

Назва наукової установи, закладу НАПН України	Кількість статей (одиниці)													
	усього	у тому числі за видами видань:									у тому числі за мовами:			
		наукові періодичні видання						матеріали конференцій (інших науково-практичних заходів)			українська	англійська	польська	інші
		вітчизняні, у т.ч. з зарубіжними партнерами			зарубіжні			усього	з них індексуються у Scopus і Web of Science Core Collection					
		усього	з них:		усього	з них:								
внесені до Переліку наукових фахових видань України	індексуються у Scopus і Web of Science Core Collection		індексуються в інших наукометричних базах даних	індексуються у Scopus і Web of Science Core Collection		індексуються в інших наукометричних базах даних								
Інститут педагогіки*	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Інститут психології імені Г.С. Костюка	120	30	8	–	22	18	1	17	72	–	96	4	–	20
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	64	42	28	–	18	22	8	14	–	–	49	9	3	3
Інститут проблем виховання	263	76	66	1	54	34	15	13	125	–	222	41	–	–
Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка*	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Інститут соціальної та політичної психології	40	30	14	1	19	4	4	–	6	–	37	1	–	2

Назва наукової установи, закладу НАПН України	Кількість статей (одиниці)													
	усього	у тому числі за видами видань:									у тому числі за мовами:			
		наукові періодичні видання						матеріали конференцій (інших науково-практичних заходів)			українська	англійська	польська	інші
		вітчизняні, у т.ч. з зарубіжними партнерами			зарубіжні			усього	з них індексуються у Scopus і Web of Science Core Collection					
		усього	з них:		усього	з них:								
внесені до Переліку наукових фахових видань України	індексуються у Scopus і Web of Science Core Collection		індексуються в інших наукометричних базах даних	індексуються у Scopus і Web of Science Core Collection		індексуються в інших наукометричних базах даних								
Інститут вищої освіти	47	31	25	–	6	15	8	7	1	1	36	10	–	1
Інститут цифровізації освіти*	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Інститут професійної освіти*	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Інститут обдарованої дитини*	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи*	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О.Сухомлинського*	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Усього	534	209	141	2	119	93	36	51	204	1	440	65	–	26

* У науковій установі у 2022 р. завершених фундаментальних досліджень не було.

Продукція, опублікована за завершеними у 2022 р. фундаментальними дослідженнями (частина III: тези)

Назва наукової установи, закладу НАПН України	Кількість тез доповідей (одиниці)										
	усього	у тому числі за видами науково-практичних заходів:					у тому числі за мовами:				
		всеукраїнські, усього	міжнародні				інші, усього	українська	англійська	польська	інші
			усього	у т.ч. за місцем проведення:							
		в Україні	за кордоном								
Інститут педагогіки*	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Інститут психології імені Г.С. Костюка	39	11	24	22	2	4	36	–	–	3	
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	73	13	41	37	4	19	70	3	–	–	
Інститут проблем виховання	125	52	41	43	18	12	119	6	–	–	
Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка*	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Інститут соціальної та політичної психології	18	8	5	4	6	–	12	2	–	4	
Інститут вищої освіти	46	20	26	15	11	–	43	2	–	1	
Інститут цифровізації освіти*	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Інститут професійної освіти*	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Інститут обдарованої дитини*	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи*	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О.Сухомлинського*	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Усього	301	104	137	121	41	35	280	13	–	8	

* У науковій установі у 2022 р. завершених фундаментальних досліджень не було.

	Офіційна продукція					Наукова продукція					Виробничо-практична продукція					Навчальна продукція					Довідкова продукція					УСЬОГО				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі				Усього	у тому числі				Усього	у тому числі				Усього	у тому числі								
		стандарти	інструкції	нормативно-інструктивні видання	Інше ¹		моно-графії	видані за кордоном	препринти	збірники наукових праць		Інше ²	Усього	практичні посібники	методичні посібники		методичні рекомендації	практичні поради	Інше ³	Усього		навчальні програми	підручники	навчальні посібники (навчально-методичні, навчальні неочні посібники, хрестоматії, практикуми, робочі зошити)	засоби навчання (навчально-неочні ігрові посібники; атласи; навчальні карти; електронні засоби навчального призначення та ін.)		Інше ⁴	Усього	енциклопедії (енциклопедичні словники)	мовні, лінгвістичні словники
3 них друковані та електронні видання	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	2	-	4	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6
Інститут соціальної і політичної психології																														
Підготовлено продукцію	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	6	2	1	3	-	4	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	
3 них друковані та електронні видання	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	6	2	1	3	-	4	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	11	
Інститут цифровізації освіти																														
Підготовлено продукцію	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	-	-	-	-	18	19
3 них друковані та електронні видання	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18	-	-	-	-	18	19
Інститут професійної освіти																														
Підготовлено продукцію	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	4
3 них	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	4

	Офіційна продукція					Наукова продукція					Виробничо-практична продукція					Навчальна продукція					Довідкова продукція					УСЬОГО			
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі				Усього	у тому числі				Усього	у тому числі				Усього	у тому числі							
		стандарти	інструкції	нормативні, нормативно-інструктивні видання	Інше ¹		моно-графії	видані за кордоном	препринти	збірники наукових праць		Інше ²	Усього	практичні посібники	методичні посібники		методичні рекомендації	практичні поради	Інше ³	Усього		навчальні програми	підручники	навчальні посібники (навчально-методичні, навчальні наочні посібники, хрестоматії, практикуми, робочі зошити)	засоби навчання (навчально-наочні ігрові посібники; атласи; навчальні карти; електронні засоби навчального призначення та ін.)		Інше ⁴	Усього	енциклопедії (енциклопедичні словники)
Інститут соціальної та політичної психології																													
Підготовлено продукцію	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
З них друковані та електронні видання	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Інститут професійної освіти																													
Підготовлено продукцію	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
З них друковані та електронні видання	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»																													
Підготовлено продукцію	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	7	2	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	8
З них друковані та електронні видання	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	7	2	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	8

Назва наукової установи, закладу НАПН України	Кількість статей (одиниці)													
	усього	у тому числі за видами видань:									у тому числі за мовами:			
		наукові періодичні видання						матеріали конференцій (інших науково-практичних заходів)			українська	англійська	польська	інші
		вітчизняні, у т.ч. з зарубіжними партнерами			зарубіжні			усього	з них індексуються у Scopus і Web of Science Core Collection					
		усього	з них:		усього	з них:				усього	з них індексуються у Scopus і Web of Science Core Collection			
внесені до Переліку наукових фахових видань України	індексуються у Scopus і Web of Science Core Collection		індексуються в інших наукометричних базах даних	індексуються у Scopus і Web of Science Core Collection		індексуються в інших наукометричних базах даних								
Інститут цифровізації освіти	48	39	28	10	18	9	8	1	–	–	33	15	–	–
Інститут професійної освіти	41	10	1	–	1	–	–	–	1	–	36	5	–	–
Інститут обдарованої дитини	47	34	29	5	29	12	12	–	1	–	29	18	–	–
Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи	161	71	31	–	13	7	7	–	89	–	151	9	–	1
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	11	9	5	3	1	–	–	–	2	2	7	4	–	–
Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О.Сухомлинського	522	153	106	5	148	24	21	3	345	–	487	35	–	–
Усього	1262	554	383	28	295	94	73	19	578	3	1117	135	2	8

* У науковій установі у 2022 р. завершених прикладних досліджень не було.

Продукція, опублікована за завершеними у 2022 р. прикладними дослідженнями (частина III: тези)

Назва наукової установи, закладу НАПН України	Кількість тез доповідей (одиниці)									
	усього	у тому числі за видами науково-практичних заходів:					у тому числі за мовами:			
		всеукраїнські, усього	міжнародні			інші, усього	українська	англійська	польська	інші
			усього	у т.ч. за місцем проведення:						
				в Україні	за кордоном					
Інститут педагогіки	281	126	155	113	42	–	258	22	–	1
Інститут психології імені Г.С. Костюка	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	57	22	33	30	2	2	54	2	–	1
Інститут проблем виховання	122	68	24	19	5	–	109	13	–	–
Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Інститут соціальної та політичної психології	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Інститут вищої освіти	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Інститут цифровізації освіти	91	49	22	31	1	20	91	–	–	–
Інститут професійної освіти	1	1	–	–	–	–	1	–	–	–
Інститут обдарованої дитини	22	16	6	5	1	–	20	1	–	1
Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи	92	28	56	41	16	7	90	2	–	–
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	5	4	1	1	–	–	5	–	–	–
Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О.Сухомлинського	53	14	39	19	20	–	41	12	–	–
Усього	724	328	336	259	87	29	669	52	–	3

Наукові періодичні видання НАПН України у 2022 р.

Засновник (співзасновник) періодичного видання	Усього	Наукові журнали	Збірники наукових праць	Електронні видання
Національна академія педагогічних наук України	2	<ul style="list-style-type: none"> • Education: Modern Discourses / Освіта: сучасні дискурси (ISSN-L 2617-3107) 	–	<ul style="list-style-type: none"> • Вісник Національної академії педагогічних наук України (ISSN-L 2707-305X)
Інститут педагогіки	6	<ul style="list-style-type: none"> • Український педагогічний журнал (ISSN-L 2411-1317) • Studies in Comparative Education / Порівняльно-педагогічні студії (ISSN-L 2306-5532) • Українська мова і література в школі 	<ul style="list-style-type: none"> • Проблеми сучасного підручника (ISSN-L 2411-1309) • Педагогічний дискурс (ISSN-L 2309-9127) • Педагогічна освіта: теорія і практика (ISSN-L 2309-9763) 	–
Інститут психології імені Г.С. Костюка	9	<ul style="list-style-type: none"> • Організаційна психологія. Економічна психологія (ISSN-L 2411-3190) • Психологічний часопис (ISSN-L 2414-0023) • Психологія і особистість (ISSN-L 2226-4078) • Освіта та розвиток обдарованої особистості (ISSN-L 2309-3935) • Директор школи, ліцею, гімназії (ISSN-L 2309-7744) 	<ul style="list-style-type: none"> • Актуальні проблеми психології (ISSN-L 2072-4772) • Проблеми сучасної психології (ISSN-L 2227-6246) • Журнал сучасної психології (ISSN-L 2310-4368) 	<ul style="list-style-type: none"> • Технології розвитку інтелекту (ISSN-L 2223-0521)
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана	5	<ul style="list-style-type: none"> • Comparative Professional Pedagogy / Порівняльна професійна педагогіка (ISSN-L 	<ul style="list-style-type: none"> • Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи (ISSN-L 2308-6386) 	<ul style="list-style-type: none"> • Імідж сучасного педагога (ISSN-L 2522-9729)

Засновник (співзасновник) періодичного видання	Усього	Наукові журнали	Збірники наукових праць	Електронні видання
Зязюна		2308-4081) • Вісник Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття» (ISSN-L 2708- 2156)	• Естетика і етика педагогічної дії (ISSN-L 2226-4051)	
Інститут проблем виховання	2	• Мистецтво та освіта (ISSN-L 2308-8885)	• Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді (ISSN-L 2308-3778)	–
Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка	2	• Особлива дитина: навчання та виховання (ISSN-L 2312-2781)	• Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови (ISSN-L 2313-4011)	–
Інститут соціальної та політичної психології	4	• Психологічні перспективи (ISSN-L 2227-1376)	• Наукові студії із соціальної та політичної психології (ISSN-L 2309-8287) • Проблеми політичної психології (ISSN-L 2411-1449) • Психологічні науки: проблеми і здобутки (ISSN-L 2522-4093)	–
Інститут вищої освіти	2	• Філософія освіти (ISSN-L 2309-1606)	–	• Міжнародний науковий журнал «Університети і лідерство» (ISSN-L 2520-6702)
Інститут цифровізації освіти	3	• Лідер. Еліта. Суспільство (ISSN-L 2616-3241)	• Інформаційні технології в освіті (ISSN-L 1998-6939)	• Інформаційні технології і засоби навчання (ISSN-L 2076- 8184)
Інститут професійної освіти	2	• Професійна освіта	–	• Професійна педагогіка / Professional Pedagogics (ISSN-L 2707-3092)

Засновник (співзасновник) періодичного видання	Усього	Наукові журнали	Збірники наукових праць	Електронні видання
Інститут обдарованої дитини	3	<ul style="list-style-type: none"> • Освіта та розвиток обдарованої особистості (ISSN-L 2309-3935) • Мистецтво та освіта (ISSN-L 2308-8885) 	<ul style="list-style-type: none"> • Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи (ISSN-L 2413-4139) 	–
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	4	–	<ul style="list-style-type: none"> • Вісник післядипломної освіти. Серія «Педагогічні науки» (ISSN-L 2218-7650) • Вісник післядипломної освіти. Серія «Соціальні та поведінкові науки» (ISSN-L 2522-9931) 	<ul style="list-style-type: none"> • Науковий вісник УМО (ISSN-L 2522-1299) • Інформаційні технології і засоби навчання (ISSN-L 2076-8184)
Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського	1	–	–	<ul style="list-style-type: none"> • Науково-педагогічні студії (ISSN-L 2663-5739)
Усього	42	17	17	8

Наукові періодичні видання НАПН України, які внесені до Переліку наукових фахових видань України згідно з наказами Міністерства освіти і науки України

№ з/п	Назва наукового періодичного видання, ISSN-L	Засновник (співзасновники)	Галузь науки, код (шифр) спеціальності або галузь знань	Наказ МОН України
Категорія «А»				
1.	Інформаційні технології і засоби навчання (ISSN-L 2076-8184)	Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, ДЗВО «Університет менеджменту освіти», Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»	педагогічні (13.00.02-13.00.10) спеціальності – 011, 012, 013, 014, 015, 016, 017, 126	від 18.12.2018 р. № 1412
Категорія «Б»				
2.	Вісник кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття (ISSN-L 2708-2156)	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України	педагогічні спеціальності – 011	від 27.09.2021 р. № 1017
3.	Вісник післядипломної освіти. Серія «Соціальні та поведінкові науки» (ISSN-L 2522-9931)	ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	психологічні спеціальності – 053	від 17.03.2020 р. № 409
			економічні спеціальності – 051	від 15.04.2021 р. № 420
4.	Вісник післядипломної освіти. Серія «Педагогічні науки» (ISSN-L 2218-7650)	ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	педагогічні спеціальності – 011, 012, 013, 014, 015, 016	від 28.12.2019 р. № 1643
5.	Естетика і етика педагогічної дії (ISSN-L 2226-4051)	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка	педагогічні спеціальності – 011	від 02.07.2020 р. № 886

№ з/п	Назва наукового періодичного видання, ISSN-L	Засновник (співзасновники)	Галузь науки, код (шифр) спеціальності або галузь знань	Наказ МОН України
6.	Журнал сучасної психології (ISSN-L 2310-4368)	Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, Запорізький національний університет	психологічні спеціальності – 053	від 02.07.2020 р. № 886 (зі змінами від 10.10.2022 р. №894)
7.	Імідж сучасного педагога (ISSN-L 2522-9729)	Інститут педагогічної освіти та освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Полтавський обласний інститут післядипломної освіти ім. М.В. Остроградського	педагогічні спеціальності – 011	від 02.07.2020 р. № 886
8.	Інформаційні технології в освіті (ISSN-L 1998-6939)	Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, Херсонський державний університет	педагогічні спеціальності – 011	від 17.03.2020 р. № 409
9.	Мистецтво та освіта (ISSN-L 2308-8885)	Інститут проблем виховання НАПН України, Інститут обдарованої дитини НАПН України	педагогічні спеціальності – 011, 012, 013, 014, 015	від 02.07.2020 р. № 886
10.	Міжнародний науковий журнал «Університети і лідерство» / (ISSN-L 2520-6702)	Інститут вищої освіти НАПН України	педагогічні спеціальності – 011	від 17.03.2020 р. № 409 (зі змінами від 06.06.2022 р. №530)
			філософські спеціальності – 033	від 02.07.2020 р. № 886
11.	Наукові студії із соціальної та політичної психології (ISSN-L 2309-8287)	Інститут соціальної та політичної психології НАПН України	психологічні спеціальності – 053	від 02.07.2020 р. № 886
12.	Науково-педагогічні студії (ISSN-L 2663-5739)	Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія	педагогічні спеціальності – 011	від 29.06.2021 р. № 735

№ з/п	Назва наукового періодичного видання, ISSN-L	Засновник (співзасновники)	Галузь науки, код (шифр) спеціальності або галузь знань	Наказ МОН України
13.	Організаційна психологія. Економічна психологія (ISSN-L 2411-3190)	Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, Українська асоціація організаційних психологів та психологів праці	психологічні спеціальності – 053	від 17.03.2020 р. № 409
14.	Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи (ISSN-L 2308-6386)	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України	педагогічні спеціальності – 011, 015	від 02.07.2020 р. № 886
15.	Освіта та розвиток обдарованої особистості (ISSN-L 2309-3935)	Інститут обдарованої дитини НАПН України, Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України	педагогічні спеціальності – 011	від 02.07.2020 р. № 886
16.	Освіта: сучасні дискурси / Education: Modern Discourses (ISSN-L 2617-3107)	Національна академія педагогічних наук України	педагогічні спеціальності – 011	від 27.09.2021 р. № 1017
17.	Педагогічна освіта: теорія і практика (ISSN-L 2309-9763)	Інститут педагогіки НАПН України, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка	педагогічні спеціальності – 011, 012, 013, 014, 015	від 17.03.2020 р. № 409
18.	Педагогічний дискурс (ISSN-L 2309-9127)	Інститут педагогіки НАПН України, Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія	педагогічні спеціальності – 011, 012, 013, 014, 015, 016	від 02.07.2020 р. № 886
19.	Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи (ISSN-L 2413-4139)	Інститут обдарованої дитини НАПН України	філософські спеціальності – 033	від 26.11.2020 р. № 1471
			педагогічні спеціальності – 011	від 02.07.2020 р. № 886
20.	Порівняльна професійна педагогіка / Comparative Professional Pedagogy (ISSN-L 2308-4081)	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Хмельницький національний університет	педагогічні спеціальності – 011, 014, 015, 016	від 02.07.2020 р. № 886
21.	Порівняльно-педагогічні студії / Studies in Comparative Education (ISSN-L 2306-5532)	Інститут педагогіки НАПН України, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини	педагогічні спеціальності – 011, 015	від 07.05.2019 р. № 612

№ з/п	Назва наукового періодичного видання, ISSN-L	Засновник (співзасновники)	Галузь науки, код (шифр) спеціальності або галузь знань	Наказ МОН України
22.	Проблеми політичної психології (ISSN-L 2411-1449)	Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, Громадська організація «Асоціація політичних психологів України»	психологічні спеціальності – 053	від 02.07.2020 р. № 886
23.	Проблеми сучасного підручника (ISSN-L 2411-1309)	Інститут педагогіки НАПН України	педагогічні спеціальності – 011, 012, 013, 014, 015, 231	від 17.03.2020 р. № 409
24.	Проблеми сучасної психології (ISSN-L 2227-6246)	Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка	психологічні спеціальності – 053	від 28.12.2019 р. № 1643
25.	Професійна педагогіка / Professional Pedagogics (ISSN-L 2707-3092)	Інститут професійно-технічної освіти НАПН України	педагогічні спеціальності – 011, 015	від 17.03.2020 р. № 409
26.	Психологічний часопис (ISSN-L 2414-0023)	Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, Асоціація з підтримки науки та інновацій (Association pour la Promotion des Sciences et des Innovations)	психологічні спеціальності – 053	від 17.03.2020 р. № 409
27.	Психологічні перспективи (ISSN-L 2227-1376)	Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, Волинський національний університет імені Лесі Українки	психологічні спеціальності – 053	від 02.07.2020 р. № 886
28.	Психологія і особистість (ISSN-L 2226-4078)	Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка	психологічні спеціальності – 053	від 17.03.2020 р. № 409
29.	Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді (ISSN-L 2308-3778)	Інститут проблем виховання НАПН України	педагогічні спеціальності – 011, 012, 231	від 02.07.2020 р. № 886
30.	Технології розвитку інтелекту (ISSN-L 2223-0521)	Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України	психологічні спеціальності – 053	від 17.03.2020 р. № 409

№ з/п	Назва наукового періодичного видання, ISSN-L	Засновник (співзасновники)	Галузь науки, код (шифр) спеціальності або галузь знань	Наказ МОН України
31.	Український педагогічний журнал (ISSN-L 2411-1317)	Інститут педагогіки НАПН України	педагогічні спеціальності – 011, 013, 014, 015	від 17.03.2020 р. № 409
32.	Філософія освіти (ISSN-L 2309-1606)	Інститут вищої освіти НАПН України, Український державний університет імені Михайла Драгоманова	філософські спеціальності – 033	від 17.03.2020 р. № 409

Підготовка здобувачів на науковому рівні вищої освіти у 2022 р.

Назва установи	Наукові консультанти	Чисельність докторантів (на початок року)			Випуск								Відраховано		Прийом			Чисельність докторантів (на кінець року)			Чисельність здобувачів
		за державним замовленням	на умовах контракту	усього	за державним замовленням				на умовах контракту				усього	за державним замовленням	на умовах контракту	усього	за державним замовленням	на умовах контракту	усього		
					усього	із захистом дисертації	з поданням до захисту	ефективність роботи (%)	усього	із захистом дисертації	з поданням до захисту	ефективність роботи (%)									
Інститут педагогіки	6	3	2	5	1	-	-	0	1	-	-	0	-	-	2	1	3	4	1	5	-
Інститут психології імені Г.С. Костюка	5	2	1	3	2	-	-	0	1	-	-	0	1	1	1	4	5	2	4	6	-
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	6	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	5	4	3	7	-
Інститут проблем виховання	4	1	1	2	-	-	-	-	1	-	1	100	-	-	1	3	4	2	3	5	-
Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка	2	1	1	2	-	-	-	-	1	1	-	100	-	-	1	-	1	2	-	2	-
Інститут соціальної та політичної психології	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	2	-	2	-
Інститут вищої освіти	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	1	-
Інститут цифровізації	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	2	-	2	-

Назва установи	Наукові консультанти	Чисельність докторантів (на початок року)			Випуск								Відраховано		Прийом			Чисельність докторантів (на кінець року)			Чисельність здобувачів	
		за державним замовленням	на умовах контракту	усього	за державним замовленням				на умовах контракту				усього	за державним замовленням	на умовах контракту	усього	за державним замовленням	на умовах контракту	усього			
					усього	із захистом дисертації	з поданням до захисту	ефективність роботи (%)	усього	із захистом дисертації	з поданням до захисту	ефективність роботи (%)										
освіти																						
Інститут професійної освіти	2	1	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	2	1	3	-	
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	1	2	3	-	
Усього	30	12	6	18	3	-	-	0	4	1	1	50	1	1	11	13	24	22	14	36	-	

Підготовка здобувачів на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти у 2022 р. (випуск аспірантів)

Назва установи	Загальна чисельність аспірантів (на початок року)						Випуск аспірантів														Відрховано	
							за державним замовленням						на умовах контракту									
	за державним замовленням		на умовах контракту				за денною формою здобуття освіти / з відривом від виробництва			ефективність роботи (%)	за денною формою здобуття освіти / з відривом від виробництва			за заочною формою здобуття освіти			ефективність роботи (%)					
	усього	за денною формою здобуття освіти / з відривом від виробництва	усього	за денною формою здобуття освіти / з відривом від виробництва	за заочною формою здобуття освіти	Разом	усього	із захистом дисертації	з поданням до захисту		Разом	усього	із захистом дисертації	з поданням до захисту	усього	із захистом дисертації		з поданням до захисту	Разом			
Інститут педагогіки	5	5	10	-	10	15	3	-	-	3	0	-	-	-	2	-	-	2	0	-	-	
Інститут психології імені Г.С. Костюка	2	2	40	11	29	42	1	1	-	1	100	3	-	-	6	-	-	9	0	3	-	
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	5	5	16	-	16	21	2	-	-	2	0	-	-	-	9	1	1	9	22,2	-	-	
Інститут проблем виховання	4	4	15		15	19	1	-	1	1	100	-	-	-	3	-	2	3	66,6	-	-	
Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка	5	5	26	-	26	31	1	-	-	1	0	-	-	-	1	-	-	1	0	2	-	

Назва установи	Загальна чисельність аспірантів (на початок року)						Випуск аспірантів														Відраховано	
							за державним замовленням					на умовах контракту										
	за державним замовленням		на умовах контракту			за денною формою здобуття освіти / з відривом від виробництва			ефективність роботи (%)	за денною формою здобуття освіти / з відривом від виробництва			за заочною формою здобуття освіти			ефективність роботи (%)	у т.ч. за державним замовленням					
	усього	за денною формою здобуття освіти / з відривом від виробництва	усього	за денною формою здобуття освіти / з відривом від виробництва	за заочною формою здобуття освіти	Разом	усього	із захистом дисертації		з поданням до захисту	Разом	усього	із захистом дисертації	з поданням до захисту	усього			із захистом дисертації	з поданням до захисту	Разом		
Інститут соціальної та політичної психології	9	9	15	2	13	24	2	-	-	2	0	1	1	-	1	-	-	2	50	6	1	
Інститут вищої освіти	2	2	5	-	5	7	1	-	-	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Інститут цифровізації освіти	6	6	4	-	4	10	1	-	-	1	0	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	
Інститут професійної освіти	6	6	21	3	18	27	-	-	-	-	-	2	-	2	5	1	-	7	42,8	2	-	
Інститут обдарованої дитини	4	4	4	2	2	8	2	-	-	2	0	1	1	-	-	-	-	1	100	-	-	
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	4	4	84	3	81	88	1	-	-	1	0	-	-	-	19	1	6	19	36,8	3	-	
Усього	52	52	240	21	219	292	15	1	1	15	13,3	7	2	2	46	3	9	53	30,2	17	1	

Підготовка здобувачів на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти у 2022 р. (прийом аспірантів)

Назва установи	Наукові керівники		Прийом						Загальна чисельність аспірантів (на кінець року)						Загальна чисельність здобувачів
	докт.наук, проф./с.н.с., доц.	канд.наук, с.наук.с./доц.	за державним замовленням		на умовах контракту			Разом	за державним замовленням		на умовах контракту			Разом	
			усього	за денною формою здобуття освіти / з відривом від виробництва	усього	за денною формою здобуття освіти / з відривом від виробництва	за заочною формою здобуття освіти		усього	за денною формою здобуття освіти / з відривом від виробництва	за денною формою здобуття освіти / з відривом від виробництва	за заочною формою здобуття освіти			
Інститут педагогіки	9	-	-	-	12	10	2	12	2	2	17	10	7	19	-
Інститут психології імені Г.С.Костюка	15	11	1	1	30	15	15	31	2	2	57	21	36	59	1
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	12	-	-	-	3	3	-	3	4	4	8	3	5	12	-
Інститут проблем виховання	6	6	-	-	4	2	2	4	3	3	14	2	12	17	-
Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка	11	11	1	1	10	1	9	11	5	5	30	1	29	35	-
Інститут соціальної та політичної психології	7	3	3	3	7	-	7	10	11	11	13	-	13	24	-
Інститут вищої освіти	6	1	2	2	2	-	2	4	4	4	6	-	6	10	-
Інститут цифровізації освіти	4	3	1	1	-	-	-	1	6	6	5	1	4	11	-

Назва установи	Наукові керівники		Прийом						Загальна чисельність аспірантів (на кінець року)						Загальна чисельність здобувачів
	докт.наук, проф./с.н.с., доц.	канд.наук, с.наук.с./доц.	за державним замовленням		на умовах контракту			Разом	за державним замовленням		на умовах контракту			Разом	
			усього	за денною формою здобуття освіти / з відривом від виробництва	усього	за денною формою здобуття освіти / з відривом від виробництва	за заочною формою здобуття освіти		усього	за денною формою здобуття освіти / з відривом від виробництва	за денною формою здобуття освіти / з відривом від виробництва	за заочною формою здобуття освіти			
													за державним замовленням		
Інститут професійної освіти	9	1	1	1	5	4	1	6	7	7	16	5	11	23	
Інституту обдарованої дитини	3	3	1	1	-	-	-	1	3	3	3	1	2	6	6
ДВНЗ «Університет менеджменту освіти»	30	24	-	-	59	34	25	59	3	3	114	35	79	117	1
Усього	112	63	10	10	132	69	63	142	50	50	283	79	204	333	8

Підготовка здобувачів на першому (бакалаврському) і другому (магістерському) рівнях вищої освіти за кошти фізичних та юридичних осіб у 2022 р.

Рівень вищої освіти, галузь знань, спеціальність (напрямок підготовки)	Шифр (код)	Чисельність студентів, осіб							
		на початок року		випущено		зараховано		на кінець року	
		усього	зокрема за денною формою навчання	усього	зокрема за денною формою навчання	усього	зокрема за денною формою навчання	усього	зокрема за денною формою навчання
Усього, осіб		928	261	330	67	432	134	1090	319
у т.ч. за рівнями вищої освіти:									
Перший (бакалаврський) рівень – усього, осіб		366	243	108	59	53	40	367	217
у т.ч. за галузями знань і спеціальностями (напрямами підготовки):									
<i>Відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266</i>									
Соціальні та поведінкові науки	05	184	107	61	21	27	16	177	94
Економіка	051	30	23	–	–	5	3	39	22
Психологія	053	154	84	61	21	22	13	138	72
Управління та адміністрування	07	182	136	47	38	26	24	190	123
Менеджмент	073	115	81	9	–	20	18	149	88
Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	076	67	55	38	38	6	6	41	35
Другий (магістерський) рівень – усього, осіб		562	18	222	8	379	94	723	102
у т.ч. за галузями знань і спеціальностями:									
<i>Відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266</i>									
Освіта/Педагогіка (Освіта)	01	173	–	87	–	85	20	166	19
Освітні, педагогічні науки	011	115	–	53	–	79	20	135	19
Спеціальна освіта	016	58	–	34	–	6	–	31	–
Соціальні та поведінкові науки	05	199	–	72	–	121	17	234	17
Економіка	051	8	–	4	–	2	–	6	–
Психологія	053	191	–	68	–	119	17	228	17
Управління та адміністрування	07	155	18	55	8	115	46	222	56
Менеджмент	073	152	18	52	8	113	46	220	56
Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	076	3	–	3	–	2	–	2	–
Публічне управління та адміністрування (Управління та адміністрування)	28(07)	35	–	8	–	58	11	101	10
Публічне управління та адміністрування	281(074)	35	–	8	–	58	11	101	10

Підвищення кваліфікації для осіб з вищою освітою у 2022 р.

Напрямок, форма навчання	Чисельність слухачів, осіб			
	зараховано		випущено	
	усього	зокрема за кошти державного бюджету	усього	зокрема за кошти державного бюджету
Усього, осіб	7743	5000	7727	4984
у т.ч. за напрямами:				
Підвищення кваліфікації працівників методичних служб	89	80	89	80
Підвищення кваліфікації спеціалістів психологічних служб	89	70	89	70
Підвищення кваліфікації педагогічних, науково-педагогічних працівників та керівників закладів освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка	3150	2850	3138	2838
Підвищення кваліфікації педагогічних працівників галузі знань 01 Освіта/Педагогіка	3866	2000	3862	1996
Підвищення кваліфікації педагогічних працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ та організації галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування»	124	–	124	–
01 Освіта/Педагогіка, 14 Початкова освіта	100	–	100	–
01 Освіта/Педагогіка, 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)	100	–	100	–
01 Освіта/Педагогіка, 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)	100	–	100	–
01 Освіта/Педагогіка, 016 Спеціальна освіта	100	–	100	–
05 Соціальні та поведінкові науки, 053 Психологія	25	–	25	–
Усього, осіб	7743	5000	7727	4984
у т.ч. за формами навчання:				
очна	211	27	211	27
очно-дистанційна	4333	4324	4318	4309
дистанційна	2550	–	2550	–
заочна	649	649	648	648

**Робота постійно діючих спеціалізованих вчених рад у 2022 р.,
створених з метою присудження ступеня доктора / кандидата наук**

№ з/п	Назва установи, де функціонує спеціалізована вчена рада	Кількість проведених засідань	Захищено дисертацій		
			усього	у тому числі	
				докторських	кандидатських
1.	Інститут психології імені Г.С. Костюка	–	–	–	–
	Д 26.453.01	–	–	–	–
	Д 26.453.02	–	–	–	–
2.	Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	1	1	1	–
	Д 26.451.01	1	1	1	–
3.	Інститут проблем виховання	2	1	–	1
	Д 26.454.01	2	1	–	1
4.	Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка	4	2	1	1
	Д 26.450.01	4	2	1	1
5.	Інститут цифровізації освіти	4	–	–	–
	Д 26.459.01	4	–	–	–
6.	Інститут професійної освіти	–	–	–	–
	Д 26.458.01	–	–	–	–
Усього		11	4	2	2

Захист дисертацій на засіданнях спеціалізованих учених рад у 2022 р. за науковими спеціальностями

№ з/п	Шифр і назва наукової спеціальності	Захищено дисертацій на здобуття ступеня:			Усього
		доктора наук	кандидата наук	доктора філософії	
01 Освіта/Педагогіка		–	–	10	10
	011 – освітні, педагогічні науки	–	–	6	6
	015 – професійна освіта (за спеціалізаціями)	–	–	1	1
	016 – спеціальна освіта			3	3
05 Соціальні та поведінкові науки		–	–	4	4
	053 – психологія	–	–	4	4
28 Публічне управління та адміністрування		–	–	1	1
	281 – публічне управління та адміністрування	–	–	1	1
Педагогічні науки		2	2	–	4
	13.00.03 – корекційна педагогіка	1	1	–	2
	13.00.04 – теорія і методика професійної освіти	1	–	–	1
	13.00.08 – дошкільна педагогіка	–	1	–	1
Усього		2	2	15	19

Робота спеціалізованих учених рад у 2022 р. за науковими спеціальностями

Шифр і назва наукових спеціальностей	Захист дисертацій		Розгляд апеляцій			Кількість дисертацій українською мовою	Кількість рефератів/анотацій укр.мовою	Кількість дисертацій, що знаходяться на розгляді в рад/установі
	з позитивним рішенням	з негативним рішенням	усього	з позитивним рішенням	з негативним рішенням			
Доктора наук								
Педагогічні науки	2	–	–	–	–	2	2	4
13.00.03 – корекційна педагогіка	1	–	–	–	–	1	1	–
13.00.04 – теорія і методика професійної освіти	1	–	–	–	–	1	1	2
13.00.07 – теорія і методика виховання	–	–	–	–	–	–	–	1
13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті	–	–	–	–	–	–	–	1
Усього	2	–	–	–	–	2	2	4
Доктора філософії								
01 Освіта/Педагогіка	10	–	–	–	–	10	10	7
011 – освітні, педагогічні науки	6	–	–	–	–	6	6	7
015 – професійна освіта (за спеціалізаціями)	1	–	–	–	–	1	1	–
016 – спеціальна освіта	3	–	–	–	–	3	3	–
05 Соціальні та поведінкові науки	4	–	–	–	–	4	4	–
053 – психологія	4	–	–	–	–	4	4	–
28 Публічне управління та адміністрування	1	–	–	–	–	1	1	–

Шифр і назва наукових спеціальностей	Захист дисертацій		Розгляд апеляцій			Кількість дисертацій українською мовою	Кількість рефератів/анотацій укр.мовою	Кількість дисертацій, що знаходяться на розгляді в рад/установі
	з позитивним рішенням	з негативним рішенням	усього	з позитивним рішенням	з негативним рішенням			
281 – публічне управління та адміністрування	1	–	–	–	–	1	1	–
Усього	15	–	–	–	–	15	15	7
Кандидата наук								
Педагогічні науки	2	–	–	–	–	2	2	3
13.00.03 – корекційна педагогіка	1	–	–	–	–	1	1	–
13.00.07 – теорія і методика виховання	–	–	–	–	–	–	–	1
13.00.08 – дошкільна педагогіка	1	–	–	–	–	1	1	1
13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті	–	–	–	–	–	–	–	1
Усього	2	–	–	–	–	2	2	3

**Атестація наукових і науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації у 2022 р.
за науковими спеціальностями**

Шифр і назва наукових спеціальностей	Дисертації, захищені на здобуття ступеня:							Усього
	докторантами / аспірантами (з випуску звітнього року)		співробітникам и Інституту	працівниками інших установ НАПН України	працівниками закладів вищої освіти	працівниками закладів професійної (професійно-технічної) освіти	працівниками інших установ	
	за державним замовленням	на умовах контракту						
Доктора наук								
Педагогічні науки	–	1	–	–	–	–	1	2
13.00.03 – корекційна педагогіка	–	1	–	–	–	–	–	1
13.00.04 – теорія і методика професійної освіти	–	–	–	–	–	–	1	1
Усього		1	–	–	–	–	1	2
Доктора філософії								
01 Освіта/Педагогіка	–	3	–	–	5	1	1	10
011 – освітні, педагогічні науки	–	2	–	–	2	1	1	6
015 – професійна освіта (за спеціалізаціями)	–	1	–	–	–	–	–	1
016 – спеціальна освіта	–	–	–	–	3	–	–	3
05 Соціальні та поведінкові науки	–	2	–	–	–	1	1	4
053 – психологія	–	2	–	–	–	1	–	–
28 Публічне управління та адміністрування	–	–	–	–	–	–	1	1

Шифр і назва наукових спеціальностей	Дисертації, захищені на здобуття ступеня:							Усього
	докторантами / аспірантами (з випуску звітнього року)		співробітникам и Інституту	працівниками інших установ НАПН України	працівниками закладів вищої освіти	працівниками закладів професійної (професійно- технічної) освіти	працівниками інших установ	
	за державним замовленням	на умовах контракту						
281 – публічне управління та адміністрування	–	–	–	–	–	–	1	1
Усього	–	5	–	–	5	2	3	15
Кандидата наук								
Педагогічні науки	–	–	–	1	1	–	–	2
13.00.03 – корекційна педагогіка	–	–	–	–	1	–	–	1
13.00.08 – дошкільна педагогіка	–	–	–	1	–	–	–	1
Усього	–	–	–	1	1	–	–	2

Кількість дисертаційних тем, розглянутих Міжвідомчою радою з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології у 2022 р.

Спеціалізації	У галузях «01 Освіта / педагогіка», «23 Соціальна робота»				Спеціалізації	У галузі «05 Соціальні та поведінкові науки» (психологія)			
	на здобуття наукового ступеня доктора наук		на здобуття наукового ступеня доктора філософії			на здобуття наукового ступеня доктора наук		на здобуття наукового ступеня доктора філософії	
	усього	%	усього	%		усього	%	усього	%
загальна педагогіка та історія педагогіки	9	23	14	11	загальна психологія, історія психології	2	50	2	4,5
теорія та методика навчання (з галузей знань)	1	2,5	9	7	психофізіологія	–	–	–	–
корекційна педагогіка	–	–	–	–	психологія праці, інженерна психологія	–	–	–	–
теорія і методика професійної освіти	20	51	63	51	медична психологія	–	–	6	14
соціальна педагогіка	1	2,5	–	–	соціальна психологія, психологія соціальної роботи	–	18	12	25,0
теорія і методика управління освітою	–	–	20	16	юридична психологія	–	–	–	–
теорія і методика виховання	1	2,5	5	4	педагогічна та вікова психологія	2	50	23	52
дошкільна педагогіка	–	–	5	4	спеціальна психологія	–	–	–	–
теорія навчання	1	2,5	3	2,5	психологія діяльності в особливих умовах	–	–	4	9
інформаційно-комунікаційні технології в освіті	6	15	3	2,5	організаційна психологія, економічна психологія	–	–	1	2
Усього	39	100	124	100	політична психологія	–	–	–	–
					Усього	4	100	44	100

Усього у 2022 р. розглянуто тем: 211, з-поміж яких у галузях «01 Освіта/педагогіка» та «23 Соціальна робота» – 163, у галузі «05 Соціальні та поведінкові науки» (психологія) – 48.

Кількісний і якісний склад наукових співробітників наукових установ НАПН України

		Усього наукових працівників	із них							докторантів	сумісники	за віковими категоріями				
			докторів наук		кандидатів наук		без наукового ступеня		до 35 років			35-50 років	50-60 років	60-70 років	понад 70 років	
			усього	у т.ч. за основним місцем роботи	усього	у т.ч. за основним місцем роботи	усього	у т.ч. за основним місцем роботи								
1	Інститут педагогіки	158	44	30	69	52	40	27	5	44	14	51	46	30	17	
2	Інститут психології ім. Г.С. Костюка	166	42	21	75	61	43	36	6	42	5	63	47	33	18	
3	Інститут спеціальної педагогіки і психології ім. Миколи Ярмаченка	44	13	11	24	21	6	4	1	7	5	19	15	3	2	
4	Інститут проблем виховання	70	19	13	34	20	12	11	5	21	9	29	13	15	4	
5	Інститут соціальної та політичної психології	69	15	14	34	34	18	17	2	2	9	27	16	11	6	
6	Інститут пед. освіти і освіти дорослих ім. Івана Зязюна	45	22	18	14	13	2	2	7	5	4	17	15	5	4	
7	Інститут вищої освіти	34	19	15	13	11	2	2		6	1	13	11	4	5	

		Усього наукових працівників	із них						докторантів	сумісники	за віковими категоріями				
			докторів наук		кандидатів наук		без наукового ступеня				до 35 років	35-50 років	50-60 років	60-70 років	понад 70 років
			усього	у т.ч. за основним місцем роботи	усього	у т.ч. за основним місцем роботи	усього	у т.ч. за основним місцем роботи							
8	Інститут інформатизації освіти	57	12	7	21	13	22	14	2	21	8	23	14	8	4
9	Інститут професійної освіти	43	14	13	21	13	6	5	2	10	6	18	9	7	3
10	Інститут обдарованої дитини	62	15	4	23	13	24	15		30	8	29	9	11	5
11	ДНПБ України імені В.О.Сухомлинського	43	3	2	15	9	25	17		15	5	17	12	7	2
12	Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи	22	4	1	10	4	8	7		10	2	6	5	5	4
	Усього	813	222	149	353	264	208	157	30	213	76	312	212	139	74

Кількісний і якісний склад науково-педагогічних і педагогічних працівників наукових установ НАПН України

		Усього науково-педагогічних і педагогічних працівників	з них							Усього сумісників	За віковими категоріями				
			докторів наук		кандидатів наук		без наукового ступеня		докторантів		до 35 років	35-50 років	50-60 років	60-70 років	понад 70 років
			усього	у т.ч. за основним місцем роботи	усього	у т.ч. за основним місцем роботи	усього	у т.ч. за основним місцем роботи							
Науково-педагогічні працівники															
1	ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	99	28	19	60	54	11	11		15	6	35	28	23	7
2	Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти	36	10	7	16	12	10	6		11	2	16	12	5	1
Усього		135	38	26	76	66	21	17	0	26	8	51	40	28	8
Педагогічні працівники															
1	ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	36	0	0	2	1	34	34		1	11	9	11	5	
2	Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти	8					8	7		1	3	5			
Усього		44	0	0	2	1	42	41	0	2	14	14	11	5	0

Склад членів Національної академії педагогічних наук України за відділеннями

№ з/п	Назва відділення	Усього членів НАПН України	у тому числі		крім того		з них працюють у НАПН України за основним місцем роботи:		
			дійсних членів	членів-кореспондентів	іноземних членів	почесних академіків	дійсних членів	членів-кореспондентів	почесних академіків
1	Відділення філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки	29	11	18	4	2	4	3	–
2	Відділення психології та спеціальної педагогіки	31	14	17	5	7	7	8	–
3	Відділення загальної середньої освіти і цифровізації освітніх систем	31	15	16	3	2	7	3	–
4	Відділення професійної освіти і освіти дорослих	28	12	16	7	5	5	4	–
5	Відділення вищої освіти	31	16	15	7	11	2	1	–
Усього		150	68	82	26	27	25	19	–

Організація та проведення науково-практичних масових заходів

Назви установ	Види масових заходів																Усього	у тому числі міжнародні
	з'їзди, конгреси		симпозіуми, форуми		конференції		наукові семінари		педагогічні читання		круглі столи		виставки		інші види заходів			
	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні		
Масові заходи, включені до плану НАПН України																		
Інститут педагогіки	-	-	-	-	8	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	9	4
Інститут психології імені Г.С. Костюка	-	-	-	-	10	6	1	-	-	-	3	1	2	2	-	-	16	9
Інститут педагогіч-ної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	-	-	1	1	8	5	7	1	3	1	-	-	-	-	1	-	20	8
Інститут проблем виховання	-	-	-	-	8	1	7	1	1	1	2	-	1	1	-	-	19	4
Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Микола Ярмаченка	1	1	1	-	1	-	10	-	-	-	1	-	2	1	-	-	16	2
Інститут соціальної та політичної психології	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	2	2	1	-	6	1
Інститут вищої освіти	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	3	2
Інститут цифровізації освіти	-	-	-	-	7	5	5	2	-	-	1	-	-	-	-	-	13	7
Інститут професійної освіти	-	-	-	-	5	3	15	-	-	-	5	-	2	2	2	-	29	5
Інститут обдарованої	-	-	-	-	4	1	4	-	-	-	-	-	-2	2	2	-	12	3

Назви установ	Види масових заходів															Усього	у тому числі міжнародні	
	з'їзди, конгреси		симпозіуми, форуми		конференції		наукові семінари		педагогічні читання		круглі столи		виставки		інші види заходів			
	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього			у тому числі міжнародні
дитини																		
ДВНЗ «УМО»	-	-	-	-	5	2	1										6	2
Український НМЦ практичної психо-логії і соціальної роботи	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського	-	-	-	-	1	-	4	-	1	1	2	-	-	-	1	-	9	1
Усього	1	1	2	1	60	30	58	5	5	3	14	1	11	-	8	-	159	49
Масові заходи, включені до плану Інституту (Центру) НАПН України																		
Інститут педагогіки	-	-	-	-	15	8	20	4	-	-	1	-	-	-	22	-	58	12
Інститут психології імені Г.С. Костюка	-	-	3	-	29	20	143	69	-	-	6	-	-	-			181	89
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	-	-	-	-	5	1	27	-	-	-	2	-	-	-	24	-	58	1
Інститут проблем виховання	-	-	1	-	13	1	11	-	1	1	4	-	1	1		-	31	3
Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Микола Ярмаченка	10	1	-	-	2	1	7	-	1	-	6	-	2	2	7	-	35	4
Інститут соціальної та політичної психології	-	-	-	-	6	2	6	3	-	-	7	-	-	-	2	-	21	5
Інститут вищої освіти	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	3	-	-	-	6	6	10	6
Інститут цифровізації освіти	-	-	1	-	13	9	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	17	9

Назви установ	Види масових заходів																Усього	у тому числі міжнародні
	з'їзди, конгреси		симпозіуми, форуми		конференції		наукові семінари		педагогічні читання		круглі столи		виставки		інші види заходів			
	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні	усього	у тому числі міжнародні		
Інститут обдарованої дитини	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	3	-
ДВНЗ «УМО»	-	-	1	1	11	3	8	-	-	-	2	-	4	-	1	1	27	5
Український НМЦ практичної психо-логії і соціальної рооти	-	-	2	1	5	3	1	-	-	-	2	-	-	-	6	-	16	4
ДНПБ України імені В.О. Сухомлинського	-	-	1	1	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	5	-	9	1
Усього	10	1	9	3	102	48	227	76	2	1	35		7	3	74	7	466	139

**Основні показники Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені
В.О. Сухомлинського з формування галузевого інформаційного ресурсу**

№.№ з/п	ЗМІСТ РОБОТИ	Виконано у 2022 р.
1.	Бібліотечний фонд, прим., із них:	584080
	• неперіодичні документи	434228
	• періодичні документи	149852
2.	Надходження документів у фонд, прим., із них:	4672
	• неперіодичні документи	1410
	• періодичні документи	3262
	– із них в електронній формі	2802
3.	Вибуття з фонду, прим.	1820
4.	Обмінний фонд, прим.	2779
	• надходження	2772
	• вибуття	3209
5.	Науково-педагогічна електронна бібліотека, док.	6523
	– надходження до НПЕБ	3262
	– вибуття з НПЕБ	–
6.	Електронний каталог ДНПБ, запис	466076
7.	Поповнення електронного каталогу ДНПБ, запис, із них:	8856
	База даних «Книги»	1492
	База даних «Періодика»	4957
	База даних «Рідкісні книги»	1102
	База даних «Сухомлиністика»	600
	База даних «Галузева реферативна база»	–
	База даних «Бібліотечна справа»	705
8.	Ведення традиційних каталогів і картотек, картка, з них:	2494
	відділ формування інформаційних ресурсів	2445
	Кабінет бібліотекознавства	417
9.	Робота з науковим об'єктом «Документи педагогіко-психологічного та історико-культурного напрямку 19-20 століття (1850-1917 рр.)», що становить національне надбання	
	• оцифрування (електронні копії), арк.	8300
	• виготовлення документів страхового фонду документації (мікрофільмування), арк.	664
	• реставраційно-відновлювальні роботи, прим.	–
	• інвентарна перевірка, прим.	28081

**Основні показники Державної науково-педагогічної бібліотеки України
імені В.О. Сухомлинського щодо забезпечення доступу користувачів
до інформаційного ресурсу**

№№ з/п	ЗМІСТ РОБОТИ	Виконано у 2022р.
1.	Загальна кількість користувачів, користувач, з них	65423
	– віддалених користувачів (за IP-адресами)	62507
	– користувачів, зареєстрованих у базі даних «Читач»	2916
2.	Кількість відвідувань, з них	105499
	– дистанційних	94641
	– фізичних	10858
3.	Документовидача загальна, документ, зокрема:	52311
	– у читальних залах, на абонементі та через МБА	26032
	– у Кабінеті бібліотекознавства	656
	– у читальному залі Фонду В. О. Сухомлинського	–
4.	Перегляд документів у Науково-педагогічній електронній бібліотеці	11589
5.	Звернень до ресурсів, представлених на порталі	24404
6.	Завантаження електронних документів з порталу	14034
7.	Звернення до баз даних електронного каталогу, зверн.	23651
	– БД ЕК «Книги»	12091
	– «Періодика»	4999
	– «Рідкісна книга»	5495
	– «Сухомлиністика»	829
	– «Бібліотечна справа»	237
8.	Довідково-бібліографічне обслуговування, довідка	47
9.	Тематичні бібліографічні списки, список	13
10.	Експозиційно-виставкова діяльність, книжкові виставки:	47
	• тематичні	38
	• персональні, з них:	9
	– «Ювіляри НАПН України»	4

Структура видатків Державного бюджету за 2022 р. у розрізі наукових установ НАПН України

тис.грн

Найменування установи	Затверджено Законом України "Про Державний бюджет України на 2022 рік"	Скорочення видатків згідно з постановою Кабінету України від 01.04.2022 р. № 401	Перерозподіл коштів	Кошторис з урахуванням змін	Соціальні видатки				Комунальні видатки				Інші видатки				Всього видатки		Вилучені кошти до бюджету у 2022р.
					Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змінами)	Касові видатки	відхилення (+,-)	% використання коштів	Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змінами)	Касові видатки	відхилення (+,-)	% використання коштів	Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змінами)	Касові видатки	відхилення (+,-)	% використання коштів	Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змінами)	Касові видатки	
КПКВ 6551020 «Наукова і організаційна діяльність президії Національної академії педагогічних наук України»																			
НАПН України	28071,7	-2807,2	0	25264,5	22603,3	22603,3	0,0	100,0	1478,9	1292,3	186,6	87,4	1182,3	678,9	503,4	57,4	25264,5	24574,5	690,0
6551030 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері освіти, педагогіки і психології»																			
Напрямок: «Фундаментальні наукові дослідження»																			
Інститут педагогіки					8375,5	8375,5	0,0	100	328,9	328,9	0,0	100	74,6	74,6	0,0	100	8779,0	8779,0	0,0
Інститут психології імені Г.С.Костюка					19220,9	19220,9	0,0	100	269,6	269,6	0,0		113,3	113,3	0,0	100	19603,8	19603,8	0,0
Інститут спеціальної педагогіки психології імені Миколи Ярмаченка					6898,5	6898,5	0,0	100	97,9	97,9	0,0	100	189,1	189,1	0,0	100	7185,5	7185,5	0,0
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна					7111,4	7111,4	0,0	100	154,0	154,0	0,0	100	226,7	226,7	0,0	100	7492,1	7492,1	0,0

Найменування установи	Затверджено Законом України "Про Державний бюджет України на 2022 рік"	Скорочення видатків згідно з постановою Кабінету України від 01.04.2022 р. № 401	Перерозподіл коштів	Кошторис з урахуванням змін	Соціальні видатки				Комунальні видатки				Інші видатки				Всього видатки		Вилучені кошти до бюджету у 2022р.	
					Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змінами)	Касові видатки	відхилення (+,-)	% використання коштів	Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змінами)	Касові видатки	відхилення (+,-)	% використання коштів	Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змінами)	Касові видатки	відхилення (+,-)	% використання коштів	Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змінами)	Касові видатки		
Інститут проблем виховання					6978,7	6978,7	0,0	100	218,0	218,0	0,0	100	51,4	51,4	0,0	100	7248,1	7248,1	0,0	
Інститут цифровізації освіти					5115,6	5115,6	0,0	100	106,6	106,6	0,0	100	226,3	226,3	0,0	100	5448,5	5448,5	0,0	
Інститут соціальної та політичної психології					9878,8	9878,8	0,0	100	224,8	224,8	0,0	100	247,4	247,4	0,0	100	10351,0	10351,0	0,0	
Інститут вищої освіти					11958,9	11958,9	0,0	100	188,8	188,8	0,0	100	394,5	394,5	0,0	100	12542,2	12542,2	0,0	
Інститут обдарованої дитини					1395,9	1395,9	0,0	100	28,8	28,8	0,0	100	75,0	75,0	0,0	100	1499,7	1499,7	0,0	
Інститут професійної освіти					2524,8	2524,8	0,0	100	42,5	42,5	0,0	100	67,9	67,9	0,0	100	2635,2	2635,2	0,0	
Разом за напрямом	87570,8	-4248,8	-536,9	82785,1	79459,0	79459,0	0,0		1659,9	1659,9	0,0		1666,2	1666,2	0,0		82785,1	82785,1	0,0	
Напрямок: «Підготовка наукових кадрів»																				
Інститут педагогіки					960,8	960,8	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	960,8	960,8	0,0
Інститут психології імені Г.С. Костюка					412,2	412,2	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	412,2	412,2	0,0

Найменування установи	Затверджено Законом України "Про Державний бюджет України на 2022 рік"	Скорочення видатків згідно з постановою Кабінету України від 01.04.2022 р. № 401	Перерозподіл коштів	Кошторис з урахуванням змін	Соціальні видатки				Комунальні видатки				Інші видатки				Всього видатки		Вилучені кошти до бюджету у 2022р.	
					Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змінами)	Касові видатки	відхилення (+,-)	% використання коштів	Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змінами)	Касові видатки	відхилення (+,-)	% використання коштів	Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змінами)	Касові видатки	відхилення (+,-)	% використання коштів	Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змінами)	Касові видатки		
Інститут спеціальної педагогіки психології імені Миколи Ярмаченка					753,7	753,7	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	753,7	753,7	0,0
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна					907,7	907,7	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	907,7	907,7	0,0
Інститут цифровізації освіти					868,9	868,9	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	868,9	868,9	0,0
Інститут соціальної та політичної психології					1159,1	1159,1	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1159,1	1159,1	0,0
Інститут проблем виховання					601,4	601,4	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	601,4	601,4	0,0
Інститут вищої освіти					399,7	399,7	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	399,7	399,7	0,0
Інститут професійної освіти					921,2	921,2	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	921,2	921,2	0,0
Інститут обдарованої					490,6	490,6	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	490,6	490,6	0,0

Найменування установи	Затверджено Законом України "Про Державний бюджет України на 2022 рік"	Скорочення видатків згідно з постановою Кабінету України від 01.04.2022 р. № 401	Перерозподіл коштів	Кошторис з урахуванням змін	Соціальні видатки				Комунальні видатки				Інші видатки				Всього видатки		Вилучені кошти до бюджету у 2022р.	
					Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змінами)	Касові видатки	відхилення (+,-)	% використання коштів	Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змінами)	Касові видатки	відхилення (+,-)	% використання коштів	Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змінами)	Касові видатки	відхилення (+,-)	% використання коштів	Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змінами)	Касові видатки		
дитини																				
Разом за напрямом	7856,1	-380,8	0	7475,3	7475,3	7475,3	0,0		0,0	0,0	0,0		0,0	0,0	0,0		7475,3	7475,3	0,0	
Напрямок: «Прикладні наукові дослідження»																				
Інститут педагогіки					30298,1	30298,1	0,0	100	944,9	944,9	0,0	100	92,9	92,9	0,0	100	31335,9	31335,9	0,0	
Інститут психології імені Г.С. Костюка					10893,1	10893,1	0,0	100	168,3	168,3	0,0	100	64,7	64,7	0,0	100	11126,1	11126,1	0,0	
Інститут спеціальної педагогіки психології імені Миколи Ярмаченка					5374,1	5374,1	0,0	100	76,7	76,7	0,0	100	172,3	172,3	0,0	100	5623,1	5623,1	0,0	
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна					4774,8	4774,8	0,0	100	124,3	124,3	0,0	100	141,5	141,5	0,0	100	5040,6	5040,6	0,0	
Інститут проблем виховання					9354,3	9354,3	0,0	100	210,2	210,2	0,0	100	106,6	106,6	0,0	100	9671,1	9671,1	0,0	
Інститут соціальної та політичної					8182,2	8182,2	0,0	100	69,4	69,4	0,0	100	176,0	176,0	0,0	100	8427,6	8427,6	0,0	

Найменування установи	Затверджено Законом України "Про Державний бюджет України на 2022 рік"	Скорочення видатків згідно з постановою Кабінету України від 01.04.2022 р. № 401	Перерозподіл коштів	Кошторис з урахуванням змін	Соціальні видатки				Комунальні видатки				Інші видатки				Всього видатки		Вилучені кошти до бюджету у 2022р.
					Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змінами)	Касові видатки	відхилення (+,-)	% використання коштів	Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змінами)	Касові видатки	відхилення (+,-)	% використання коштів	Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змінами)	Касові видатки	відхилення (+,-)	% використання коштів	Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змінами)	Касові видатки	
психології																			
Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи					3980,4	3980,4	0,0	100	57,5	57,5	0,0	100	32,2	32,2	0,0	100	4070,1	4070,1	0,0
Інститут обдарованої дитини					11186,8	11186,8	0,0	100	283,1	283,1	0,0	100	296,7	296,7	0,0	100	11766,6	11766,6	0,0
Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського					10403,4	10403,4	0,0	100	64,7	64,7	0,0	100	45,0	45,0	0,0	100	10513,1	10513,1	0,0
Інститут професійної освіти					11508,1	11508,1	0,0	100	198,0	198,0	0,0	100	223,1	223,1	0,0	100	11929,2	11929,2	0,0
Інститут цифровізації освіти					6509,3	6509,3	0,0	100	84,0	84,0	0,0	100	288,9	288,9	0,0	100	6882,2	6882,2	0,0
ДЗВО "Університет менеджменту					490,6	490,6	0,0	100	0,0	0,0	0,0		4,2	4,2	0,0	100	494,8	494,8	0,0

Найменування установи	Затверджено Законом України "Про Державний бюджет України на 2022 рік"	Скорочення видатків згідно з постановою Кабінету України від 01.04.2022 р. № 401	Перерозподіл коштів	Кошторис з урахуванням змін	Соціальні видатки				Комунальні видатки				Інші видатки				Всього видатки		Вилучені кошти до бюджету у 2022р.	
					Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змінами)	Касові видатки	відхилення (+,-)	% використання коштів	Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змінами)	Касові видатки	відхилення (+,-)	% використання коштів	Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змінами)	Касові видатки	відхилення (+,-)	% використання коштів	Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змінами)	Касові видатки		
освіти"																				
Разом за напрямом	134254,1	-17935,6	561,9	116880,3	112955,2	112955,2	0,0		2281,1	2281,1	0,0		1644,1	1644,1	0,0		116880,4	116880,4	0,0	
Напрямок: «Фінансова підтримка наукових об'єктів, що становлять національне надбання»																				
Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського	50	0	0	50	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	50,0	50,0	0,0	100	50,0	50,0	0,0	
Напрямок: «Забезпечення доступу до науково-технічної інформації та наукової літератури на всіх видах носіїв»																				
Інститут цифровізації освіти	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	374,2	374,2	0,0	100	374,2	374,2	0,0	
Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського	0	0	0	0	5247,9	5247,9	0,0	100	599,1	599,1	0,0	100	334,6	334,6	0,0	100	6181,6	6181,6	0,0	
Разом за напрямом	7185,84	-605,0	-25,0	6555,8	5247,9	5247,9	0,0		599,1	599,1			708,8	708,8			6555,8	6555,8	0,0	

Найменування установи	Затверджено Законом України "Про Державний бюджет України на 2022 рік"	Скорочення видатків згідно з постановою Кабінету України від 01.04.20 22 р. № 401	Перерозподіл коштів	Кошторис з урахуванням змін	Соціальні видатки				Комунальні видатки				Інші видатки				Всього видатки		Вилучені кошти до бюджету у 2022р.	
					Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змiнами)	Касові видатки	відхилення (+,-)	% використання коштів	Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змiнами)	Касові видатки	відхилення (+,-)	% використання коштів	Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змiнами)	Касові видатки	відхилення (+,-)	% використання коштів	Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змiнами)	Касові видатки		
Напрямок: «Випуск електронних та друкованих видань»	1329,36	-1329,36	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Всього за КПКВ 6551030	238246,2	-24499,6	0,00	213746,	205137,4	205137,4	0,0		4540,1	4540,1			4069,1	4069,1			213746,0	213746,0	0,0	
КПКВ 6551060 «Підготовка кадрів та підвищення кваліфікації керівних кадрів і спеціалістів у сфері освіти закладами вищої освіти»																				
Напрямок: «Підвищення кваліфікації»																				
ДЗВО "Університет менеджменту освіти"					23476,4	23476,4	0,0	100	1117,2	1117,2	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	24593,6	24593,6	0,0	
Білоцерківський інститут неперервної освіти					9611,2	9611,2	0,0	100	149,6	149,6	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0,0	9760,8	9760,8	0,0	
Разом за напрямом					33087,6	33087,6	0,0		1266,8	1266,8	0,0		0,0	0,0	0,0	0,0	34354,4	34354,4	0,0	
Напрямок: «Підготовка науково-педагогічних кадрів»																				
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»					532,7	532,7	0,0	100	0,0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	0,0	0,0	532,7	532,7	0,0	
Разом за КПКВ 6551060	38763,4	-3876,3	0	34887,1	33620,3	33620,3	0,0	100	1266,8	1266,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	34887,1	34887,1	0,0	

Найменування установи	Затверджено Законом України "Про Державний бюджет України на 2022 рік"	Скорочення видатків згідно з постановою Кабінету України від 01.04.2022 р. № 401	Перерозподіл коштів	Кошторис з урахуванням змін	Соціальні видатки				Комунальні видатки				Інші видатки				Всього видатки		Вилучені кошти до бюджету у 2022р.
					Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змінами)	Касові видатки	відхилення (+,-)	% використання коштів	Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змінами)	Касові видатки	відхилення (+,-)	% використання коштів	Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змінами)	Касові видатки	відхилення (+,-)	% використання коштів	Затверджено кошторисом за 2022 р. (із змінами)	Касові видатки	
Всього по НАПН України	305081,3	-31183,1	0	273898,2	261361,0	261361,0	0,0		7285,8	7099,2	186,6		5251,4	4748,0	503,4		273898,2	273208,2	690,0

Джерела формування надходжень і використання коштів спеціального фонду у розрізі установ та організацій НАПН України за 2022 р.

Найменування установи	Плата за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю						Плата за оренду майна бюджетних установ			Здійснення додаткової (господарської) діяльності			Надходження від релізації в установленому порядку майна (крім нерухомого майна)			Затверджено кошторисом за спеціальним фондом на 2022 р. ф.4-1 (із змінами)			Надходження коштів за 2022 р.			Проведено касових видатків			
	Підготовка фахівців, наукових та науково-педагогічних кадрів, підвищення кваліфікації		Інша діяльність																			Касові видатки за 2022 р.			
	Затверджено кошторисом за спеціальним фондом на 2022 р. (із змінами)	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за спеціальним фондом на 2022 р. (із змінами)	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за спеціальним фондом на 2022 р. (із змінами)	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за спеціальним фондом на 2022 р. (із змінами)	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за спеціальним фондом на 2022 р. ф.4-1 (із змінами)	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Заробітна плата та нарахування на неї	Господарські видатки на утримання установ	Видатки на відрядження	Комунальні видатки						
форма 4-1																									
6551020 «Наукова і організаційна діяльність президії Національної академії педагогічних наук України»																									
НАПН України	0	0	0	0	0	0	482,9	115,3	131,5	254,8	247,9	250,8	7,5	0,0	0,0	745,2	363,2	382,3	109,7	134,6	0,0	138,0			
6551030 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері освіти, педагогіки і психології»																									
Інститут педагогіки	372,8	351,0	372,1	0	119,7	0	800,0	362,6	416,5	0	0	0	1,3	1,3	1,3	1174,1	834,6	789,9	360,8	24,8	0	404,3			
Інститут психології імені Г.С. Костюка	1020,7	976,1	1004,9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,2	0	1020,7	976,3	1004,9	943,4	35,9	0,0	25,6			

Найменування установи	Плата за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю						Плата за оренду майна бюджетних установ			Здійснення додаткової (господарської) діяльності			Надходження від реалізації в установленому порядку майна (крім нерухомого майна)			Затверджено кошторисом за спеціальним фондом на 2022 р. ф.4-1 (із змінами)		Надходження коштів за 2022 р.		Проведено касових видатків			
	Підготовка фахівців, наукових та науково-педагогічних кадрів, підвищення кваліфікації			Інша діяльність																у тому числі за видами видатків:			
	Затверджено кошторисом за спеціальним фондом на 2022 р. (із змінами)	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за спеціальним фондом на 2022 р. (із змінами)	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за спеціальним фондом на 2022 р. (із змінами)	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за спеціальним фондом на 2022 р. (із змінами)	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за спеціальним фондом на 2022 р. ф.4-1 (із змінами)	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Заробітна плата та нарахування на неї	Господарські видатки на утримання установ	Видатки на відрядження	Комунальні видатки				
	Інститут проблем виховання	498,7	487,3	452,2	0	0	0	0,0	0	0	0	0	0	0	0	0	498,7	487,3	452,2	408,1	30,3	0,0	13,8
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	431,0	389,1	381,5	0,0	0,0	0	0,0	0	0,0	27,3	13,9	9,2	0,2	0,2	0	458,5	403,2	390,7	344,4	40,4	0,0	5,9	
Інститут цифровізації освіти	120,0	99,6	70,4	6,9	6,9	0	143,9	118,6	37,1	0	0	0	0	0,0	0,0	270,8	225,1	107,5	64,0	37,8	0,0	5,7	
Інститут вищої освіти	102,0	91,1	78,5	0,0	0,0	0,0	125,9	62,9	30,5	0	0	0	0	0	0	227,9	154,0	109,0	78,5	16,7	0,0	13,8	
Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка	599,7	558,6	560,1	343,7	158,5	242,4	97,6	59,6	33,8	0	0	0	0	0	0	1041,0	776,7	836,3	718,7	104,2	0	13,4	

Найменування установи	Плата за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю						Плата за оренду майна бюджетних установ			Здійснення додаткової (господарської) діяльності			Надходження від реалізації в установленому порядку майна (крім нерухомого майна)			Затверджено кошторисом за спеціальним фондом на 2022 р. ф.4-1 (із змінами)		Надходження коштів за 2022 р.		Проведено касових видатків			
	Підготовка фахівців, наукових та науково-педагогічних кадрів, підвищення кваліфікації			Інша діяльність																у тому числі за видами видатків:			
	Затверджено кошторисом за спеціальним фондом на 2022 р. (із змінами)	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за спеціальним фондом на 2022 р. (із змінами)	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за спеціальним фондом на 2022 р. (із змінами)	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за спеціальним фондом на 2022 р. (із змінами)	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за спеціальним фондом на 2022 р. ф.4-1 (із змінами)	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Заробітна плата та нарахування на неї	Господарські видатки на утримання установ	Видатки на відрядження	Комунальні видатки				
Інститут соціальної та політичної психології	231,6	204,5	188,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0	0	0	0	0	0	0	0	231,6	204,5	188,0	168,8	10,0	0,0	9,2	
Інститут професійної освіти	634,0	521,6	420,2	177,9	124,3	139,5	0,0	0	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	811,9	645,9	559,7	535,0	17,0	0,0	7,7	
Інститут обдарованої дитини	140,5	140,6	135,2	106,5	121,1	105,3	109,4	89,2	46,1	0	0	0	0	0	0,0	356,4	350,9	286,6	231,8	47,5	0	7,3	
Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи	0	0	0	14,2	13,4	13,4	0,0	0	0	0	0	0	0	0	0	14,2	13,4	13,4	13,4	0,0	0,0	0	
Державна науково-педагогічна бібліотека України	0,0	0,0	0,0	16,3	11,4	12,3	60,0	29,0	23,1	0	0	0	1,9	1,2	1,9	78,2	41,6	37,3	0,0	31,0	0,0	6,3	

Найменування установи	Плата за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з їх основною діяльністю						Плата за оренду майна бюджетних установ			Здійснення додаткової (господарської) діяльності			Надходження від реалізації в установленому порядку майна (крім нерухомого майна)			Надходження коштів за спеціальним фондом на 2022 р. ф.4-1 (із змінами)		Надходження коштів за 2022 р.		Проведено касових видатків			
	Підготовка фахівців, наукових та науково-педагогічних кадрів, підвищення кваліфікації			Інша діяльність														у тому числі за видами видатків:					
	Затверджено кошторисом за спеціальним фондом на 2022 р. (із змінами)	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за спеціальним фондом на 2022 р. (із змінами)	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за спеціальним фондом на 2022 р. (із змінами)	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за спеціальним фондом на 2022 р. (із змінами)	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за спеціальним фондом на 2022 р. (із змінами)	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за спеціальним фондом на 2022 р. ф.4-1 (із змінами)	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Заробітна плата та нарахування на неї	Господарські видатки на утримання установ	Видатки на відрядження	Комунальні видатки	
імені В.О. Сухомлинського																							
Всього за КПКВ 6551030	4151,0	3 819,5	3663,1	665,5	555,3	512,9	1336,8	721,9	587,1	27,3	13,9	9,2	3,4	2,9	3,2	6184,0	5113,5	4775,5	3866,9	395,6	0,0	513,0	
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	14849,9	13737,4	14199,5	0,0	0	0	81,4	71,1	71,1	3045,8	2534,4	3024 7	0	0	0	17977,1	16342,9	17295,3	15030,4	613,3	0,0	1651,6	
Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти	2165,5	1 807,4	1 487,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2165,5	1807,4	1487,6	1259,8	163,3	28,1	36,4	
Разом за КПКВ 6551060	17015,4	15544,8	15 687,1	0,0	0,0	0,0	81,4	71,1	71,1	3 045,8	2534,4	3024 7	0,0	0,0	0,0	20142,6	18150,3	18782,9	16290,2	776,6	28,1	1688,0	
Всього за ф. 4-1	21166,4	19364,3	19 350,2	665,5	555,3	512,9	1901,1	908,3	789,7	3 327,9	2796,2	3284,7	10,9	2,9	3,2	27071,8	23627,0	23940,7	20 266,8	1306,8	28,1	2339,0	

Найменування установи	Інші власні надходження та касові видатки за видами видатків													Затверджено кошторисом за спеціальним фондом на 2022 р. ф. 4-2 (із змінами)	Надходження коштів за 2022 р. (ф. 4-2)	Нарахована курсова на кошти на валютному рахунку (ф. 4-2)	Касові видатки (ф. 4-2)	Разом спеціальний фонд у 2022 р. (ф. 4-1+ ф. 4-2)				
	Видатки на виплату стипендій Кабінету Міністрів України для молодих вчених			Натуральна форма			Грошова форма			Благодійні внески та дарунки за напрямом "Реалізація грантових угод"								Затверджено кошторисом за спеціальним фондом за 2022 р.	Нарахована курсова на кошти на валютному рахунку	Надходження коштів за спеціальним фондом за 2022 р.	Касові видатки	
	Затверджено кошторисом за 2022 р.	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за 2022 р.	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за 2022 р.	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за 2022 р.	Нарахована курсова на кошти на валютному рахунку	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.									
	форма 4-2																					
	6551020 «Наукова і організаційна діяльність президії Національної академії педагогічних наук України»																					
НАПН України	0,0	0,0	0,0	6,1	6,1	6,1	0	0	0	0	0	0	0	6,1	6,1	0,0	6,1	751,3	0	369,3	388,4	
	6551030 «Наукова і науково-технічна діяльність у сфері освіти, педагогіки і психології»																					
Інститут педагогіки	61,2	61,2	61,2	0	0	0	0	0	0	368,9	0	0	307,7	430,1	61,2	0,0	368,9	1604,2	0	789,9	729,7	
Інститут психології імені Г.С.Костюка	61,1	61,1	61,1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	61,1	61,1	0,0	61,1	1081,8	0	1004,9	1004,5	
Інститут проблем виховання	0,0	0,0	0,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	498,7	0	452,2	408,1	

Найменування установи	Інші власні надходження та касові видатки за видами видатків												Затверджено кошторисом за спеціальним фондом на 2022 р. ф. 4-2 (із змінами)	Надходження коштів за 2022 р. (ф. 4-2)	Нарахована курсова на кошти на валютному рахунку (ф. 4-2)	Касові видатки (ф. 4-2)	Разом спеціальний фонд у 2022 р. (ф. 4-1+ ф. 4-2)				
	Видатки на виплату стипендій Кабінету Міністрів України для молодих вчених			Натуральна форма			Грошова форма			Благодійні внески та дарунки за напрямом "Реалізація грантових угод"											
	Затверджено кошторисом за 2022 р.	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за 2022 р.	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за 2022 р.	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за 2022 р.	Нарахована курсова на кошти на валютному рахунку	Надходження коштів за 2022 р.					Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за спеціальним фондом за 2022 р.	Нарахована курсова на кошти на валютному рахунку	Надходження коштів за спеціальним фондом за 2022 р.	Касові видатки
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна	0,0	0,0	0,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0	458,5	0	390,7	344,4	
Інститут цифровізації освіти	0,0	0,0	0,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0	270,8	0	107,5	64,0	
Інститут вищої освіти	0,0	0,0	0,0	0	0	0	0	0	4648,9	1406,8	0	1083,7	4648,9	0,0	1406,8	1083,7	4876,8	1406,8	1515,8	1162,2	
Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка	0,0	0,0	0,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0	1041,0	0,0	836,3	718,7	

Найменування установи	Інші власні надходження та касові видатки за видами видатків												Затверджено кошторисом за спеціальним фондом на 2022 р. ф. 4-2 (із змінами)	Надходження коштів за 2022 р. (ф. 4-2)	Нарахована курсова на кошти на валютному рахунку (ф. 4-2)	Касові видатки (ф. 4-2)	Разом спеціальний фонд у 2022 р. (ф. 4-1+ ф. 4-2)				
	Видатки на виплату стипендій Кабінету Міністрів України для молодих вчених			Натуральна форма			Грошова форма			Благодійні внески та дарунки за напрямом "Реалізація грантових угод"											
	Затверджено кошторисом за 2022 р.	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за 2022 р.	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за 2022 р.	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за 2022 р.	Нарахована курсова на кошти на валютному рахунку	Надходження коштів за 2022 р.					Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за спеціальним фондом за 2022 р.	Нарахована курсова на кошти на валютному рахунку	Надходження коштів за спеціальним фондом за 2022 р.	Касові видатки
Інститут соціальної та політичної психології	0,0	0,0	0,0	0	0	0	0	0	0	0,6	0	0	0	0,6	0,0	0,0	0,0	232,2	0,0	188,0	168,8
Інститут професійної освіти	0,0	0,0	0,0	2,9	2,9	2,9	9,5	0	0	944,2	-2,8	573,3	571,8	956,6	576,2	-2,8	574,7	1768,5	-2,8	556,9	1109,7
Інститут обдарованої дитини	0,0	0,0	0,0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0	356,4	0,0	286,6	231,8
Український науково-методичний центр практичної психології і	0,0	0,0	0,0	0	0	0	1,0	0,5	0	0	0	0	0	1,0	0,5	0,0	0,0	15,2	0,0	13,9	13,4

Найменування установи	Інші власні надходження та касові видатки за видами видатків												Затверджено кошторисом за спеціальним фондом на 2022 р. ф. 4-2 (із змінами)	Надходження коштів за 2022 р. (ф. 4-2)	Нарахована курсова на кошти на валютному рахунку (ф. 4-2)	Касові видатки (ф. 4-2)	Разом спеціальний фонд у 2022 р. (ф. 4-1+ ф. 4-2)				
	Видатки на виплату стипендій Кабінету Міністрів України для молодих вчених			Натуральна форма			Грошова форма			Благодійні внески та дарунки за напрямом "Реалізація грантових угод"											
	Затверджено кошторисом за 2022 р.	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за 2022 р.	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за 2022 р.	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за 2022 р.	Нарахована курсова на кошти на валютному рахунку	Надходження коштів за 2022 р.					Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за спеціальним фондом за 2022 р.	Нарахована курсова на кошти на валютному рахунку	Надходження коштів за спеціальним фондом за 2022 р.	Касові видатки
соціальної роботи																					
Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О.Сухомлинського	0,0	0,0	0,0	112,0	112,0	112,0	0	0	0	0	0	0	0	112,0	112,0	0,0	112,0	190,2	0,0	37,3	112,0
Всього за КПКВ 6551030	122,3	122,3	122,3	114,9	114,9	114,9	10,5	0,5	0	5596,9	1404	570,5	1963,2	5844,6	811,0	1404,0	2200,4	12028,6	1404,0	5921,7	6975,9
КПКВ 6551060 «Підготовка кадрів та підвищення кваліфікації керівних кадрів і спеціалістів у сфері освіти закладами вищої освіти»																					

Найменування установи	Інші власні надходження та касові видатки за видами видатків												Затверджено кошторисом за спеціальним фондом на 2022 р. ф. 4-2 (із змінами)	Надходження коштів за 2022 р. (ф. 4-2)	Нарахована курсова на кошти на валютному рахунку (ф. 4-2)	Касові видатки (ф. 4-2)	Разом спеціальний фонд у 2022 р. (ф. 4-1+ ф. 4-2)				
	Видатки на виплату стипендій Кабінету Міністрів України для молодих вчених			Натуральна форма			Грошова форма			Благодійні внески та дарунки за напрямом "Реалізація грантових угод"											
	Затверджено кошторисом за 2022 р.	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за 2022 р.	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за 2022 р.	Надходження коштів за 2022 р.	Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за 2022 р.	Нарахована курсова на кошти на валютному рахунку	Надходження коштів за 2022 р.					Касові видатки за 2022 р.	Затверджено кошторисом за спеціальним фондом за 2022 р.	Нарахована курсова на кошти на валютному рахунку	Надходження коштів за спеціальним фондом за 2022 р.	Касові видатки
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»	0,0	0,0	0,0	213,7	213,7	213,7	0	0	0	0	0	0	0	213,7	213,7	0,0	213,7	18190,8	0,0	16556,6	17509,0
Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти	0,0	0,0	0,0	15,1	15,1	15,1	0	0	0	0	0	0	0	15,1	15,1	0,0	15,1	2180,6	0,0	1822,5	1502,7
Разом за КПКВ 6551060	0,0	0,0	0,0	228,8	228,8	228,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	228,8	228,8	0,0	228,8	20371,4	0,0	18379,1	19011,7
Всього за ф. 4-2	122,3	122,3	122,3	349,8	349,8	349,8	10,5	0,5	0,0	5596,9	1404	570,5	1963,2	6079,5	1045,9	1404,0	2435,3	33151,3	1404,0	24672,9	26376,0
Всього надходження та касові видатки за спеціальним фондом по НАПН України за 2022 р.																			26076,9	26376,0	

**ДОДАТОК 2. ПЕРЕЛІК ТЕМ ДИСЕРТАЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ,
ЗАХИЩЕНИХ В УСТАНОВАХ НАПН УКРАЇНИ
у 2022 р.**

На здобуття наукового ступеня доктора наук

13.00.03 – корекційна педагогіка

1. **Тороп К.С.** Теоретичні і методичні засади формування ключових компетентностей в учнів з порушеннями інтелектуального розвитку / Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України; наук. конс. – д-р психол. наук, проф. Л.І. Прохоренко.

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

2. **Михайлов В.М.** Система підвищення кваліфікації фахівців з питань цивільної безпеки у післядипломній освіті / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України; без наукового консультанта.

На здобуття наукового ступеня доктора філософії

011 – освітні, педагогічні науки

3. **Горетько Т.В.** Професійна підготовка майбутніх менеджерів з інформаційних технологій в університетах Сполучених Штатів Америки / Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України; наук. кер. – д-р пед. наук, проф. Л.Б. Лук'янова.

4. **Денисова А.В.** Організаційно-педагогічні умови моніторингу якості підвищення кваліфікації фахівців у галузі професійної освіти / Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України; наук. кер. – д-р пед. наук, проф. В.В. Сидоренко.

5. **Дмитрук З.А.** Управління процесом позиціонування закладу загальної середньої освіти на регіональному ринку освітніх послуг / Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України; наук. кер. – канд. пед. наук, доц. Т.А. Махиня.

6. **Докторович В.М.** Управління інноваційною діяльністю закладу професійної (професійно-технічної) освіти / Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України; наук. кер. – д-р пед. наук, проф. Л.М. Сергеева.

7. **Новгородська М.М.** Педагогічні засоби профілактики та корекції залежності обдарованих підлітків від віртуального середовища / Інститут обдарованої дитини НАПН України; наук. кер. – д-р філософ. наук. М.С. Гальченко.

8. **Шкура Г.А.** Управління проєктною діяльністю закладу позашкільної освіти / Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України; наук. кер. – д-р пед. наук, проф. З.В. Рябова.

015 – професійна освіта (за спеціалізаціями)

9. **Охременко С.В.** Формування професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників будівельної галузі з використанням онлайн-технологій / Інститут професійної освіти НАПН України; наук. кер. – докт. пед. наук, проф. А.А. Каленський.

016 – спеціальна освіта

10. **Баранець І.В.** Формування комунікативної компетентності у дітей старшого дошкільного віку із моторною алалією / Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України; наук. кер. – д-р пед. наук, проф. Н.Г. Пахомова.

11. **Петрикiна А.С.** Формування творчої активності учнів 5-8 класів із порушеннями зору засобами музейної педагогіки / Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України; наук. кер. – д-р психол. наук, ст. наук. сп. І.М. Омельченко.

12. **Піканова Н.В.** Формування соціалізованості старших дошкільників із загальним недорозвитком мовлення в умовах інклюзивної групи / Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України; наук. кер. – д-р психол. наук, ст. наук. сп. І.М. Омельченко.

053 – психологія

13. **Боровинська І.Є.** Соціально-психологічні стратегії життєвої успішності внутрішньо переміщених осіб / Інститут соціальної та політичної психології НАПН України; наук. кер. – д-р психол. наук, проф. В.О. Васютинський.

14. **Громова Г.М.** Толерантність до невизначеності як чинник трансформації травматичного досвіду особистості / Інститут соціальної та політичної психології НАПН України; наук. кер. – д-р психол. наук, проф. Т.М. Титаренко.

15. **Танасійчук В.І.** Психологічні особливості лідерської позиції особистості фахівця соціальних служб / Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України; наук. кер. – д-р психол. наук, проф. В.В. Балахтар.

16. **Тягур Л.М.** Психологічна безпека освітнього середовища як чинник самоактуалізації / Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України; наук. кер. – д-р психол. наук, проф. О.І. Бондарчук.

281 – публічне управління та адміністрування

17. **Супрун К.В.** Публічне управління інноваційним розвитком сфери зайнятості / Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України; наук. кер. – д-р наук. з держ. упр., проф. О.В. Алейнікова.

На здобуття наукового ступеня кандидата наук

13.00.03 – корекційна педагогіка

18. **Каплієнко А.І.** Формування готовності майбутніх фахівців спеціальної освіти до командної роботи в умовах інклюзії / Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України; наук. кер. – канд. пед. наук, доц. О.В. Літовченко.

13.00.08 – дошкільна педагогіка

19. **Чередніченко С.В.** Розвиток культурологічної складової змісту дошкільної освіти (друга половина ХХ – початок ХХІ століття) / Інститут проблем виховання НАПН України; наук. кер. – д-р. пед. наук, проф. Н.В. Гавриш.

З М І С Т

I. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ	3
II. ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	48
III. РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОНАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ НАПН УКРАЇНИ 2016-2022 рр.	64
IV. РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	72
IV.1. Відділення філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки	72
IV.2. Відділення психології та спеціальної педагогіки	101
IV.3. Відділення загальної середньої освіти і цифровізації освітніх систем	118
IV.4. Відділення професійної освіти і освіти дорослих	123
IV.5. Відділення вищої освіти	134
V. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ	148
VI. УПРОВАДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	160
VII. ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ	178
VII.1. Випуск і розповсюдження друкованих та випуск електронних видань	178
VII.2. Наукові друковані та електронні періодичні видання	179
VIII. НАУКОВО-ОРГАНІЗАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ	185
VIII.1. Загальні збори НАПН України, робота Президії	185
VIII.2. Науково-організаційна діяльність відділень	195
VIII.2.1. Відділення філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки	195
VIII.2.2. Відділення психології та спеціальної педагогіки	203
VIII.2.3. Відділення загальної середньої освіти і цифровізації освітніх систем	211
VIII.2.4. Відділення професійної освіти і освіти дорослих	214
VIII.2.5. Відділення вищої освіти	222
IX. СПІВПРАЦЯ З ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ І НАУКОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ	235
IX.1. Виконання Програми спільної діяльності МОН України та НАПН України на 2021-2023 роки	235
IX.2. Виконання Програми спільної діяльності НАН України та НАПН України на 2020-2022 роки	253
X. ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ	262
X.1. Підготовка здобувачів на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти та наукового ступеня доктора наук	262
X.2. Підготовка здобувачів на першому (бакалаврському) і другому (магістерському) рівнях вищої освіти	266
X.3. Підвищення кваліфікації для осіб з вищою освітою	267

X.4.	Робота спеціалізованих вчених рад	269
X.5.	Діяльність Міжвідомчої ради з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології	271
XI.	МІЖНАРОДНЕ НАУКОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО	276
XII.	РОЗВИТОК КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ	312
XII.1.	Робота з науковими, науково-педагогічними і керівними кадрами НАПН України	312
XII.2.	Діяльність Ради молодих вчених НАПН України	314
XIII.	НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ МАСОВІ ЗАХОДИ ТА ВИСТАВКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ	323
XIII.1.	Проведення міжнародних і всеукраїнських конференцій, читань, семінарів, круглих столів	323
XIII.2.	Участь у міжнародних і всеукраїнських виставкових заходах	342
XIV.	НАУКОВО-ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ЗВ'ЯЗКИ З ГРОМАДСЬКІСТЮ	345
XIV.1.	Публікації науково-інформаційного, науково-популярного й публіцистичного характеру, виступи в друкованих та аудіовізуальних ЗМІ	345
XIV.2.	Зв'язки з громадськістю	364
XIV.3.	Цифровізація наукової діяльності НАПН України	373
XV.	ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ	383
XVI.	СПИСОК ОСНОВНИХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ	388
XVI.1.	Відділення філософії освіти, загальної та дошкільної педагогіки	388
XVI.2.	Відділення психології та спеціальної педагогіки	403
XVI.3.	Відділення загальної середньої освіти і цифровізації освітніх систем	410
XVI.4.	Відділення професійної освіти і освіти дорослих	422
XVI.5.	Відділення вищої освіти	443
	ДОДАТКИ	450
	ДОДАТОК 1. ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ НАПН УКРАЇНИ (у таблицях)	450
	ДОДАТОК 2. ПЕРЕЛІК ТЕМ ДИСЕРТАЦІЙНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ, ЗАХИЩЕНИХ В УСТАНОВАХ НАПН УКРАЇНИ У 2022 р.	546
	ЗМІСТ	549

З В І Т
про діяльність Національної академії
педагогічних наук України
у 2022 році

За загальною редакцією **В.Г. Кременя**

Підготовка звіту:

*В.І. Луговий, О.М. Топузов, С.О. Сисоєва, І.О. Титаренко,
В.Г. Панок, Т.І. Куліш, О.І. Ляшенко, Ю.І. Мальований,
Н.Г. Ничкало, В.П. Гордієнко, П.Ю. Саух, М.В. Набок,
І.Ю. Регейло, О.П. Вашуленко, Л.М. Смола, І.М. Гудим, О.А. Шагаєва,
О.М. Шпарик, С.М. Кравченко, В.І. Довбищенко, О.В. Мушка,
П.П. Доценко, О.В. Вишняк, Л.І. Ткаченко, С.О. Дмитренко,
В.М. Грицан, С.О. Кривонос, Л.Д. Березівська*

Національна академія педагогічних наук України
вул. Січових Стрільців, 52-А, м. Київ, 04053, Україна
Телефон/факс: (44) 226-31-80, (44) 489-08-60

Е-mail: info@naps.gov.ua
Вебсайт: <https://naps.gov.ua/>

